

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

นายพิชญ์ กันแดง

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

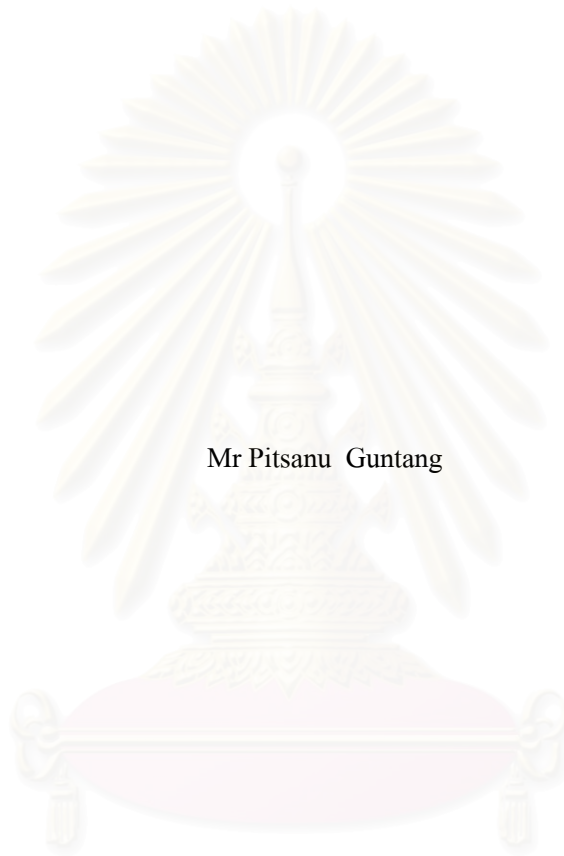
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION MANAGEMENT MODEL FOR
LOCAL GOVERNMENT UNITS IN THAILAND

Mr Pitsanu Guntang

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education

Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
โดย นายพิษณุ กันแดง
สาขาวิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โฉววิไลกุล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุุณบัณฑิต

..... คณะบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เพชญ์ สิริบรรณพิทักษ์)

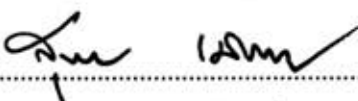
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ บวรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โฉววิไลกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ประชญพฤทธิ)

..... กรรมการ
(ดร.สุชาติ เมืองแก้ว)

พินิจ กันแดง : การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย.
(DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION MANAGEMENT MODEL FOR LOCAL GOVERNMENT UNITS
IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์, อ. ที่ปรึกษาร่วม: รศ.ดร.สุกัญญา โฉวไวโสกุล , 472 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เขตการศึกษาที่ 2, 6, 8, 9 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถามความต้องการจำเป็น กระบวนการตรวจสอบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความต้องการและความเหมาะสมภายใต้ นโยบายและมาตรฐานชาติ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดการศึกษา การฝึกอบรม และความรับผิดชอบต่อผู้มีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบต่อประชาชนในการบริหารงานของท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
2. จากการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านเป้าหมาย ปรากฏว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเป้าหมายเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้นๆ ส่วนเรื่องความพร้อมและการมีส่วนร่วมประชาชนเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ อันจะส่งผลให้ท้องถิ่นและประเทศชาติเข้มแข็งต่อไป
3. รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น มีการบริหารจัดการ 2 ระดับ ระดับสถาบันควรบริหารงานในลักษณะเครือข่าย ระดับการจัดการภายในสถาบันแบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงานวิจัย การบริหารการเงิน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์
4. การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เป็นกรณีศึกษา พบว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ผ่านเกณฑ์ความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกกรณี องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก มีความพร้อม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีประสบการณ์จัดไม่น้อยกว่า 3 ปี มีแผนกลยุทธ์ มีการจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษาร้อยละ 5-10 ของงบประมาณประจำปี และประชาชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าองค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านกฎหมายและการเมือง มีบทบัญญัติกำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2540 ให้อำนาจองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านการตลาด พบว่า ปริมาณนักศึกษาลดลงไม่เกินร้อยละ 10 เมื่อพิจารณาย้อนหลัง 3 ปี มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและจังหวัดพิษณุโลกมีแนวโน้มด้านเศรษฐกิจในทิศทางที่ดี ด้านเศรษฐศาสตร์ เป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาชุมชนและการตอบสนองการพัฒนาบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมีการสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาลายมือชื่อนิติศ 24/1/2549
สาขาวิชาอุดมศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา2549.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม 24/1/2549

4684688327: MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD: HIGHER EDUCATION MANAGEMENT MODEL/ LOCAL GOVERNMENT UNITS

PITSANU GUNTANG: DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION
MANAGEMENT MODEL FOR LOCAL GOVERNMENT UNITS IN THAILAND.
THESIS ADVISOR: ASST. PROF. PANSAK POLSARAM, Ph.D. THESIS
COADVISOR: ASSOC. PROF. SUKANYA KOVILAIKOOL, Ph.D. 472 pp.

This research aimed to analyze roles and responsibilities of local government organizations in Thailand focusing on education management at the local level, investigating the demands on higher education management carried out by local government units, developing an education model for local government units and studying the possibilities of higher education management for local government units. The sample included the residents in School Districts 2,6,8 and 9. Structured- Interview, Needs Analysis Questionnaire and Delphi-Based Assessment were utilized order to develop a higher education management model for local government units.

The study findings were as follows:

1. Local government units play an essential role in higher education management at all levels in accordance with the demand and suitability under the national policy and educational standards. local government units were in charge of education management and teacher-training. Therefore, they should be authorized and have the representatives elected by the local people be responsible for local administration corresponding to local people's needs.
2. According to the study of the local people's demand for higher education management in the aspects of policy and the goal, local government units' higher education management should aim at developing occupations and life quality to serve the local community's needs. Moreover, they also viewed that local government organizations should establish higher educational institutions to upgrade the local people's quality of life which would result in the strength of the community and the nation.
3. The model of higher educational institutions for local government units is a local university with two-level administration. The institutional management should be in the form of networking. The management in a higher education institution comprise five departments: general management, academics affairs, research, financial management and human resource management.
4. The investigation of possibility for higher education management of local government units in Pitsanulok Province as a case study revealed that Pitsanulok's provincial administration organization passed the criteria for being capable of managing higher education in all aspects. The province was ready to get involved in education management since it has had more than three years of experience in such area. Moreover, it has a strategic plan in allocating 5-10 % of its annual budget for education and no less than 50 % of the local people viewed that their provincial administration organization was ready for higher education management. In law and politics, it was stipulated in the Constitution Law of the Kingdom of Thailand B.E. 2540, the National Education Act B.E. 2542, the Provincial Administration Organization Act B.E. 2540, the Determination of Plan and Stages of Decentralization of Authority B.E. 2540 that provincial administration organizations are authorized to carry out higher education management. In regard to marketing, the number of students reduced by no more than 10% when taking the situation for the last three years. Moreover, there was a survey of local people's demand for higher education management and Pitsanulok inclined to have better economic condition. In the aspect of economics, it reflected the distribution of educational opportunity, rural development and response to personnel development in various occupations. As for the community participation, the survey results of people's demand were used for determining the policy in higher education management.

Department Educational Policy, Management and Leadership Student's signature *Pitsanu Guntang*
Field of study Higher Education Advisor's signature *Pansak Pol.*
Academic year 2006 Co-advisor's signature *Sukanya KovilaiKOOL*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดี ด้วยเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตา การดูแลเอาใจใส่ การทุ่มเทเวลาในการให้คำแนะนำปรึกษาและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โฉมิไถกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการร่วม ประชุมและตรวจสอบรูปแบบจนได้ผลงานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาอุดมศึกษาทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้และ ประสบการณ์อันมีค่าให้กับผู้วิจัย จนสำเร็จการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับความร่วมมือจากท่านผู้เชี่ยวชาญในการให้เวลา สัมภาษณ์ ตรวจสอบแบบสอบถาม ท่านผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งร่วมแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำที่ เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เริงฤดี สุนทรธมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศสุดา รัชฎาวิชิตกุล คุณวาสนา อภิชาติธำรง คุณศรีไพร โชติจิรวัดานา ที่ได้คำปรึกษาด้านภาษาอังกฤษ โปรแกรม SPSS อันเป็นประโยชน์แก่การวิจัยครั้งนี้

กำลังใจทั้งปวงที่ได้รับจากรุ่นพี่รุ่นน้องสาขาวิชาอุดมศึกษาทุกท่าน และน้องสาว คุณนิศากร รังมีวงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มการเป็นนิสิตคุุณบัณฑิตจนถึง ปัจจุบัน ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าและสาระประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา คุณพ่อ ทวีป กันแดง มารดา คุณแม่ชุศรี กันแดง ตลอดจนครู อาจารย์ทุกท่าน ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ให้แก่ผู้วิจัยจนสามารถนำตนเองสู่ความสำเร็จในชีวิตด้านการศึกษาระดับสูงสุด

พิษณุ กันแดง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
คำอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	28
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
ตอนที่ 1 บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา.....	31
ตอนที่ 2 แนวคิดทางการศึกษา.....	58
ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	58
ทฤษฎีการศึกษาตลอดชีวิต.....	64
ตอนที่ 3 รูปแบบสถาบันอุดมศึกษา.....	76
รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	76
รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันและรูปแบบการบริหาร จัดการระดับสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	102
การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน.....	111
แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด.....	121
แนวทางเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา (University Mapping).....	125
โครงสร้างการบริหารการศึกษาต่างประเทศ.....	132

บทที่	หน้า
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment).....	152
แนวคิดด้านการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Project Feasibility Studies).....	155
ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก.....	161
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	176
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	179
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	179
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	182
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	185
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	185
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	186
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	195
ตอนที่ 1 ผลการศึกษายาทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น.....	195
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการ จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทย.....	210
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย.....	249
ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	263
ตอนที่ 5 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก.....	292

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปการผลวิจัย การอภิปรายผล	346
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	346
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	346
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	347
สรุปผลการวิจัย.....	348
การอภิปรายผล.....	357
ข้อเสนอแนะ.....	376
รายการอ้างอิง.....	381
ภาคผนวก.....	391
ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	392
แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	393
แบบสอบถามความต้องการจำเป็นสำหรับประชาชนในท้องถิ่น.....	398
ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	408
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	409
รายชื่อผู้ตรวจแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชน	
ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน	
ประเทศไทย.....	411
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมตรวจสอบรูปแบบในการจัดการศึกษา	
ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย.....	412
ค ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	414
ง เอกสารประกอบการประชุมและผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบ	
รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	445
(ร่าง) รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน	
ประเทศไทย.....	463
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	472

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของวิทยาลัย ชุมชน.....	77
2 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของสถาบันที่มี ความหลากหลายทางวิชาการ.....	79
3 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัยวิจัย.....	81
4 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้าน ของมหาวิทยาลัยเฉพาะทางแนวปฏิบัติ.....	83, 89
5 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของสถาบัน เสมือน.....	86
6 การแบ่งเขตการปกครองจังหวัดพิษณุโลก	164
7 จำนวนสถานศึกษา อาจารย์ และนักศึกษา ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา จำแนกตามสังกัด ปีการศึกษา 2546.....	168
8 จำนวนสถานศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ และสังกัด ปีการศึกษา 2547.....	169
9 จำนวนสถานศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ และสังกัด ปีการศึกษา 2548.....	170
10 บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา.....	197
11 บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา.....	202
12 บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษา จำแนกตามแหล่งที่มา.....	208
13 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	225
14 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการ ในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากรและทรัพยากร สนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	229

ตาราง	หน้า
15	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น..... 240
16	ส่วนประสมการตลาดแต่ละด้านที่นำมาปรับใช้กับการพัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น..... 250
17	แสดงผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก..... 294
18	งบประมาณรายจ่ายประจำปี, งบประมาณกองการศึกษาเปรียบเทียบกับ ร้อยละ..... 303
19	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความพร้อมในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก..... 304
20	แผนงานโครงการในด้านการจัดการศึกษา..... 306
21	จำนวนนักเรียน, นักศึกษา ของจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-พ.ศ. 2548.... 319
22	จำนวนประชาชนผู้ว่างงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2549..... 320
23	จำนวนประชากรของจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549..... 324
24	ผลิตภัณฑ์มวลรวม และรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชน ในจังหวัดพิษณุโลก..... 326
25	โครงการต่างๆ ในแผนพัฒนา 3 ปี..... 330
26	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความพร้อมในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก..... 333
27	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก..... 341
28	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน..... 342
29	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการประเมิน..... 343

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
2 รูปแบบการจัดการระดับสถาบัน.....	88, 254
3 รูปแบบการจัดการภายในสถาบัน.....	91, 255, 284
4 ลักษณะ ประเภทและลักษณะการบริหารจัดการสถาบัน อุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	93
5 รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบันของสถาบัน อุดมศึกษาไทย.....	105
6 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต้นสังกัด และ สถาบันอุดมศึกษา.....	109
7 การบริหารวิทยาลัยชุมชนตามกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาค่ากว่าปริญญารูปแบบวิทยาลัยชุมชน พ.ศ. 2546.....	116
8 โครงสร้างของกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ กีฬา และวัฒนธรรม ประเทศญี่ปุ่น.....	137
9 สรุปขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	194
10 แสดงความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	248
11 การถ่ายโอนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น.....	270
12 รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ ที่จะจัดตั้ง.....	272
13 รูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันอุดมศึกษา.....	274
14 รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น.....	276
15 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ.....	280

แผนภูมิ

หน้า

16	รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการ.....	281
17	รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการอื่นๆ.....	282
18	รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น.....	283
19	รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกร.....	283
20	(ร่าง) รูปแบบสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น.....	464

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต การจัดการศึกษาให้สามารถกระจายโอกาสทางการศึกษาในทุกระดับมีคุณภาพซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการบริหารและการจัดการการศึกษายังมีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง ทำให้การดำเนินการเกิดการล่าช้า ไม่คล่องตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องถิ่นและชุมชนไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา สถานศึกษาเองก็ไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลายและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539:25)

การจัดการศึกษาต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย อันมีผลกระทบมาจากการพัฒนาที่ก้าวหน้าสู่ยุคสมัย “โลกาภิวัตน์” ที่ทำให้ขอบข่ายของการสืบเสาะค้นคว้า แสวงหา และถ่ายทอดความรู้ และการเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว พร้อมกับการขยายอย่างกว้างขวางของความรู้และการเรียนรู้แห่งศาสตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ นำไปสู่การปรับตัว และการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา โดยภาพรวมให้พัฒนาทันกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่เกิดขึ้นประกอบกับแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลกที่เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy : KBE) มีการใช้ความรู้และนวัตกรรมเป็นหัวใจในการพัฒนา และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ การพัฒนาความรู้และการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการพิจารณาบุคคลให้เป็นทุนและกำลังสังคมก็อยู่คู่ต่อการยกระดับมาตรฐานค่าครองชีพให้สูงขึ้น และเป็นกำลังสำคัญที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข่งขันในกิจกรรมการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพในระยะต่อไปนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม การเรียนรู้ และสร้างสถานการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยยึดถือเป็นหลักการ “พัฒนาโดยประชาชนด้วยระบบบริหารและการจัดการที่ดี” ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมีร่วมใจ ในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้สังคมทุกส่วนและทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

และการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จในการปฏิบัติ เช่นนี้ทำให้เกิดพลังชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง อันเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีศักยภาพ และยั่งยืนตลอดไป (แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545 : 2545 : 2)

ยุทธศาสตร์หนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในแผน/นโยบาย การปฏิรูปการศึกษา ก็คือ ความต้องการของกระทรวงที่จะให้มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากกระทรวงไปสู่กรม จังหวัด และสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งจะทำให้การบริหารแผนและนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในระดับต่างๆ ได้สอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาล และเป็นการแก้ไขปัญหาการจذبบริการการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการที่จะแก้ไขปัญหาของชุมชนอีกด้วย กรณีดังกล่าว จึงเป็นการใช้หลักการที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน กล่าวคือ การกระจายอำนาจการตัดสินใจในการจัดการและการบริหารการศึกษาให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงทั้งในแง่การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมประเมิน และร่วมรับผิดชอบ ก็มีแผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการดำเนินการทุกระดับ (ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์, 2540)

ผลการศึกษาของ มานิต บุญประเสริฐและคณะ พบว่า รัฐบาลควรแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบคือ

- 1) สถาบันที่มุ่งความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ และวิจัย ควรมุ่งพันธกิจสู่การขยายหลักสูตรระดับหลังปริญญาตรี พร้อมทั้งมุ่งการพัฒนาศูนย์วิจัยเฉพาะทางเพื่อความเป็นผู้นำทางวิชาการและวิจัย
 - 2) สถาบันที่มุ่งความเชี่ยวชาญทางการสอนสาขาวิชาต่างๆ มุ่งสร้างความเชี่ยวชาญในรูปแบบการเรียนการสอนแนวใหม่ สนองความต้องการของตลาด มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับอุตสาหกรรม ธุรกิจ และชุมชน
 - 3) สถาบันอุดมศึกษาสำหรับชุมชนท้องถิ่น เช่น วิทยาลัยชุมชนที่เน้นด้านการให้โอกาสกับชุมชนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการ โดยปราศจากข้อกำหนดในด้านคุณวุฒิ คุณสมบัติของผู้เรียน เน้นการเรียนการสอนระดับต่ำกว่าปริญญา
- ทั้งนี้เน้นให้สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ประสานความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่ายระหว่างกันและกับองค์กรต่างๆ ในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น (มานิต บุญประเสริฐ และคณะ, 2546)

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง การกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา (University Mapping) ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเอื้อต่อการกระจายโอกาสทาง

การศึกษาาระดับอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เมื่อพิจารณาการกระจายของสถาบันอุดมศึกษา ในเชิงปริมาณ พบว่า เขตการศึกษาที่ 2, 6, 8, 9 เป็นเขตที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา โดย เขตการศึกษาที่ 2 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,176,675 คน (พ.ศ. 2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 71 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้รวมทั้งหมด 30,815 คน และมีจำนวน นักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนทั้งสิ้น 44,214 คน (พ.ศ. 2544) ทำให้ทราบว่ายังมีจำนวนนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตไม่สามารถรับได้อีกจำนวน 13,400 คน เขตพื้นที่การศึกษาที่ 6 มีประชากรทั้งสิ้น 6,319,787 คน (พ.ศ.2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 75 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้รวมทั้งหมด 35,977 คน และมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 45,021 คน (พ.ศ. 2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 9,044 คน เขต 8 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 3,893,434 คน (พ.ศ.2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 67 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้ทั้งหมด 23,045 คนและมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 36,174 คน (พ.ศ.2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 16,871 คน เขตการศึกษาที่ 9 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 4,324,212 คน (พ.ศ. 2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรมและประมง มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 43 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้ทั้งหมด 33,313 คน และมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสิ้น 41,374 คน (พ.ศ.2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 8,061 คน (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2546)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษา เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานปฏิรูปอุดมศึกษาตามเป้าหมายดังกล่าว ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม สอดคล้อง และได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญๆ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การมีส่วนร่วมของเอกชนในการบริหารและการจัดการอุดมศึกษา

เพื่อเป็นการสนับสนุนบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ธุรกิจ สถานประกอบการ ชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างหลากหลาย เห็นควรกำหนดมาตรการคือ 6.3 สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา 2547 : 47)

ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2548 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ยกเลิกการชะลอการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ

นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดทิศทางการถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต ไม่ใช่เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเดียว (เดลินิวส์ 2548 : 23)

วิจิตร ศรีสุอาน ประธานคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาความเป็นไปได้และจัดทำแผนแม่บทโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กรุงเทพฯ สมควรจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น เพื่อความคล่องตัวในการผลิตบุคลากรสาขาที่ขาดแคลน เช่น แพทย์ พยาบาล การจัดการมหานคร โดยการจัดการศึกษาจะเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่จัดการศึกษาไม่ซ้ำซ้อนกับมหาวิทยาลัยรัฐ เน้นการเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งภายในและนอกประเทศ (ไทยรัฐ, 11 พฤษภาคม 2548: 15)

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยได้กำหนดใช้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 38 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นเอง และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ

ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญ 2540 ได้กำหนดใช้ในหมวด 9 มาตรา 282-290 สรุปได้ว่า รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะโดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายและเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เมื่ออนุวัติตามมาตรา 284 แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริหารราชการระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองและตาม มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่จัดทำแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา ซึ่งการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ 6 ด้าน ซึ่งภารกิจจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ อยู่ในด้านที่ 2 ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต เป็นภารกิจที่ต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545 : 193-210)

จากผลการศึกษาของพิณสุดา ศิริธรรังศรี (2541: 7 - 10) ซึ่งวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย เปรียบเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของต่างประเทศ รวมทั้งแนวนโยบายที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ความเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จึงเห็นสมควรเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้คือ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา เป็นต้น มีสิทธิและอิสระในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและประชาชน ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษิตตามอัธยาศัย

2. การบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น และมีบทบาทในการอำนวยความสะดวก ประสานงาน สนับสนุนส่งเสริมและติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา รวมทั้งให้มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นนั้นๆ บริหารงานโดยผู้บริหารมืออาชีพ ได้มาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการการศึกษาของท้องถิ่น

3. ให้สถาบันอุดมศึกษา/ โรงเรียนในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านแผนงาน โครงการ การบริหารงาน บุคคล งบประมาณ การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลการเรียน บริหารงานในรูปของคณะกรรมการที่มาจากผู้แทนผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ผู้แทนครู และผู้บริหาร โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นนักบริหารมืออาชีพ ได้มาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดสามารถจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาหรือโรงเรียนได้เป็นของตนเอง และเมื่อมีความพร้อมและศักยภาพเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐานที่รัฐกำหนด ให้โอนสถาบันอุดมศึกษา หรือ โรงเรียนในท้องถิ่นเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมที่จะรับโอนสถาบันอุดมศึกษา/โรงเรียนของส่วนกลาง ให้มีคณะกรรมการดำเนินการ ประกอบด้วย ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาในท้องถิ่น และผู้แทนท้องถิ่นในสัดส่วนที่เท่ากัน

เมื่อพิจารณายุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนฯ ฉบับที่ 10 ได้เน้นการเปลี่ยนแปลงบริบทโลก 5 เรื่องที่ทำนายต่อการพัฒนา 1 ใน 5 คือ บริบทด้านสังคม ปัญหาภาวะการ

กระจายโอกาสทางการศึกษาของไทยเพิ่มมากขึ้น ภาวะความเป็นเมืองขยายตัวสูงขึ้นและมีการย้ายถิ่นสูงเพื่อเตรียมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทโลกดังกล่าว ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงควรมุ่งสร้างฐานเศรษฐกิจไทยให้มั่นคงและยังยืนบนฐานของความสมดุลทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย

1. การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้ พัฒนาประชากรที่มีการศึกษาและแรงงานที่มีความรู้และมีฝีมือ
2. พัฒนาสังคมเชิงรุกโดยยกระดับคุณภาพคนไทยเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ และที่ประชุมมีข้อเสนอทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จะต้องสร้างความพอดีระหว่างความเพียงพอกับการแข่งขันภายใต้การคำนึงถึงสภาวะความเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาทุกด้าน และเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยมีข้อเสนอการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในการรวมครั้งนี้ ด้านสังคม มุ่งสู่สังคมความรู้อย่างมีคุณภาพ โดยสมาชิกในสังคมต้องคิดเป็น คิดชอบ ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและต้องรู้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมบทบาทองค์กร ชุมชน สังคม ร่วมสร้างสังคมความรู้ด้วยคุณภาพ โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับสังคม เพื่อสร้างคนในสังคมให้มีความรู้ทั้ง 3 ลักษณะ คือ รู้ฝังลึก รู้แจ้งชัด และรู้จาง่วน (ประสพสุข ทรงผาสุก, 2548: 16-24)

จากการศึกษาของเยี่ยม วรอินทร์ พบว่า อุดมศึกษาไทยยังต้องเผชิญกับกระแสกดดันภายในประเทศ และปัญหาในตนเองไม่ว่าการที่ไม่สามารถจัดให้สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและไม่กระจายโอกาสอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมเท่าที่ควร สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังมีการจัดตั้งกระจุกอยู่ในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ ไม่กระจายไปยังส่วนภูมิภาคอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เท่าเทียม ผู้ได้รับโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี และมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541) อีกทั้งผลกระทบจากนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่กำหนดได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ม.43 ที่กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องไม่เก็บค่าใช้จ่าย” นับเป็นแรงผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาต้องเร่งหามาตรการรองรับกระแสความต้องการเข้าศึกษาของผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าตัว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) อ่างในโครงการเสนอวิทยานิพนธ์หลักสูตรคุษฎีบัณฑิต, 2545) ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งซึ่งผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นที่ท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบกับ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะ

มาตรา 17 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับ มาตรา 16 ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (6) การจัดการศึกษา” และในหมวด 4 แผนการกระจายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 30 บัญญัติว่า “แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการดังนี้ (1) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดแฉ่งนี้ (ก) ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี” และเมื่อพิจารณาประกอบภารกิจการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและปัญหาภายในท้องถิ่นเองที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางและงานวิจัยสนับสนุน ซึ่งชี้ให้เห็นชัดถึงความจำเป็นที่้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (คู่มือการปฏิบัติงานด้านการกระจายอำนาจให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2545)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็น้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง และมีงบประมาณเป็นของตนเองจำนวนมาก มีความจำเป็นต้องมีการแสวงหารูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พร้อมกับมีการขยายความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาไปยัง้องค์กรเอกชนต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 8,9) ซึ่ง้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วย เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 41 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ การพัฒนาอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ที่ต้องการให้อุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่ช่วยตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งจะสนองตอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 289 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ต้องไม่ขัดกับมาตรา 43, มาตรา 81 ซึ่งตามบทบัญญัตินี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาและจะเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนมากขึ้น โดยพิจารณาร่วมกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 16, 30 ดังกล่าวข้างต้น (รุ่ง แก้วแดง, 2540)

จากแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงของโลกและการปฏิรูปการศึกษาของไทยตามแนวพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตลอดจนถึงการถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พุทธศักราช 2542 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น และในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 41 ให้คำนึงถึงความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นด้วย ผู้วิจัยจึงได้เสนอโครงการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น
2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
3. พัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
4. ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาตามรูปแบบระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

การกำหนดขอบเขตในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย โดยศึกษาจากเฉพาะรูปแบบการปกครองในลักษณะองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดย
 - 1.1 ศึกษาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
 - 1.2 ศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
 - 1.3 ศึกษาจากพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540

1.4 ศึกษาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พุทธศักราช 2540

วิเคราะห์อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดการศึกษาและกำหนดบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และศึกษาแนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น โดย

- 1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ศึกษาทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและหลักการต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่น

2. ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังนี้ การวางแผนการประเมินความต้องการจำเป็น การออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็น การรวบรวมข้อมูลและเพิ่มข้อมูล และการวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) วิทยาลัยชุมชน 2) มหาวิทยาลัยสมบูรณแบบ 3) มหาวิทยาลัยวิจัย 4) มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง 5) มหาวิทยาลัยเสมือน รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน กำหนดรูปแบบได้ดังนี้ 1) องค์กรเน้นกระบวนการ 2) ผู้ประกอบการ/ บริษัท 3) รัฐวิสาหกิจ/ นวัตกรรม 4) เครือข่ายภาคี และรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันในด้าน 1) ด้านการบริหารจัดการทั่วไป 2) ด้านการบริหารงานวิชาการ 3) ด้านการบริหารงานวิจัย 4) ด้านการบริหารการเงิน 5) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (มานิต บุญประเสริฐ และคณะ, 2546) โดยพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวคิดส่วนประสมการตลาด ซึ่งประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา 3) ช่องทางจัดจำหน่าย 4) การส่งเสริมผลิตภัณฑ์

4. การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน 2) การกำหนดตัวแปร/ประเด็นที่ศึกษา/ตัวบ่งชี้ 3) การกำหนดแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูล 6) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน มาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาความเป็นไปได้ ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ศึกษาการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ระยอง จันทบุรี ตราด อุดรดิตถ์ พิษณุโลก นครสวรรค์ ภูเก็ต กระบี่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา

การกระจายของสถาบันอุดมศึกษาในเชิงปริมาณมีเขตพื้นที่การศึกษาที่ควรจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มเติมคือ เขตการศึกษาที่ 2, 6, 8, 9 (มณฑล สุวรรณและคณะ, 2546) และเมื่อพิจารณาเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวข้างต้น ได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในวิทยาลัยเกษตรกรรม เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2536 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งวิทยาลัยชุมชน ฉบับวันที่ 17 เมษายน 2545 ในบางจังหวัดแล้ว ส่วนจังหวัดยะลาและปัตตานีในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 9 ซึ่งเป็นเขตที่ขาดแคลนสถาบัน อุดมศึกษา ของดการศึกษาเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางภาคใต้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกันในความหมายสำหรับใช้ในการวิจัยนี้ จึงกำหนดคำจำกัดความไว้ดังนี้

1. **บทบาท** หมายถึง สิ่งซึ่งประชาชนคาดหวังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงทำในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีภารกิจที่สำคัญคือ สอน วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ
2. **หน้าที่** หมายถึง สิ่งซึ่ง กฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ และเป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา
3. **ความรับผิดชอบ** หมายถึง การยอมรับในผลการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่ดีและไม่ดี ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กระทำลงไปหรืออยู่ในความดูแลของตนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา
4. **การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** หมายถึง การกำหนดวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุถึงทิศทาง และวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น ในการจัดการศึกษา
5. **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** หมายถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง โดยมีประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 คน รองประธาน 2 คน และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจแต่งตั้งบุคคลประกอบด้วย รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเลขานุการพร้อมที่ปรึกษาฯ แต่งตั้งรวมกันได้ไม่เกิน 5 คน
6. **สถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น** หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางที่มีจุดมุ่งหมายหลักเน้นเรื่องที่ไม่ใช่การศึกษาในระบบเพียงอย่างเดียว มุ่งเน้นให้การศึกษาฝึกอบรมเพื่อพัฒนา

ความรู้ ทักษะ ทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพให้กับผู้เรียน โดยมีหลักสูตรที่สามารถให้
คุณวุฒิด้านการศึกษาในระดับปริญญาและ/หรือคุณวุฒิทางวิชาชีพ

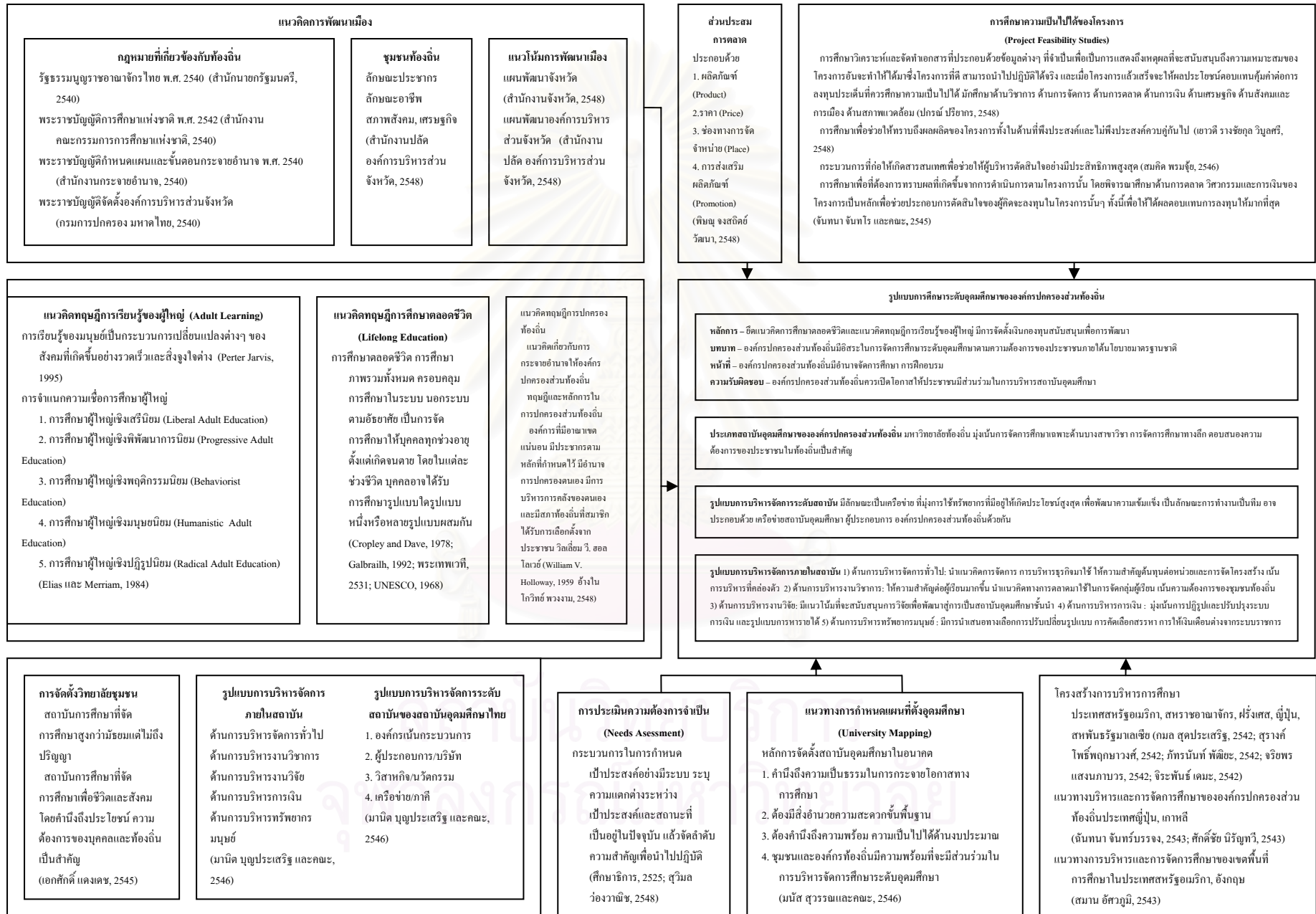
7. รูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
หมายถึง ระบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยที่
ประกอบไปด้วยประเภทสถาบันอุดมศึกษา หลักการ บทบาท และหน้าที่ความรับผิดชอบ เป้าหมาย
พันธกิจ รูปแบบการบริหารจัดการในระดับสถาบัน และรูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน
1) ด้านการบริหารจัดการทั่วไป 2) ด้านการบริหารงานวิชาการ 3) ด้านการบริหารงานวิจัย 4) ด้าน
การบริหารการเงิน 5) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

8. ความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษา หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์และจัดทำ
เอกสารที่ประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆที่จำเป็น เพื่อเป็นการแสดงถึงเหตุผลที่จะสนับสนุนถึงความ
เหมาะสมของการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะทำให้ได้มาซึ่ง
โครงการที่ดี สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และเมื่อการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแล้วเสร็จจะให้
ผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาความเป็นไปได้เป็นเกณฑ์เชิง
ปริมาณและเชิงบรรยาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

คำอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น มีแนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวข้องดังนี้

การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 42 เป็นการให้เสรีภาพทางวิชาการแก่ประชาชนแต่ต้องไม่ขัดกับศีลธรรมอันดี
มาตรา 43 เป็นหลักประกันที่รัฐพึงให้แก่ประชาชนในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

12 ปี

มาตรา 57 เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค

มาตรา 78 เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น จัดทำกิจกรรมของท้องถิ่นเองภายใต้ความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่

มาตรา 282 รัฐต้องให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง

มาตรา 284 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายและอำนาจหน้าที่ของตน

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

มาตรา 9 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก เอกภาพด้านนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติ เป็นการกระจายอำนาจลงพื้นที่ สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรมาใช้จัดการศึกษา

มาตรา 16 เป็นการศึกษาในระบบเป็น 2 ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา โดยการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญา

มาตรา 20 การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้จัดโดยเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

มาตรา 21 ส่วนราชการของรัฐสามารถจัดการศึกษาเฉพาะทางได้ ภายใต้นโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรา 41 ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความพร้อมและความเหมาะสม

มาตรา 42 กระทรวงมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมท้องถิ่นจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พุทธศักราช 2542

มาตรา 16 อำนาจและหน้าที่ของเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการจัดระบบบริหารสาธารณะด้านการจัดการศึกษา การฝึกอาชีพ บำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มาตรา 17 อำนาจหน้าที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดระบบบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540

มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ดังนี้

(7) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(8) ร่วมกับท้องถิ่นอื่นในการจัดทำกิจกรรม ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(9) ทำกิจกรรมอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning)

ปีเตอร์ จาร์วิส (Peter Jarvis, 1995) การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และตัวผู้ใหญ่เองก็มีสิ่งจูงใจหลายประการที่ทำให้กลับเข้าสู่การศึกษาได้แก่

1. สิ่งจูงใจด้านอาชีพ (Vocation Motives)
2. การพัฒนาตัวเอง (Self – Development)
3. สิ่งจูงใจทางสังคม (Social Motives)
4. สิ่งจูงใจอื่นๆ (Other Motives)

สิ่งที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มานี (Mani, 1995) ได้นำเสนอปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางกายภาพ (Physical Factors)
2. ปัจจัยทางอารมณ์ (Emotion Factors)
3. ปัจจัยทางสังคม (Social Factors)
4. ปัจจัยทางวิชาการ (Academic Factors)

พื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษาผู้ใหญ่มุ่งให้ความสนใจในมุมมองที่แตกต่างกัน ตั้งแต่การให้ความหมาย การให้ความสำคัญของความต้องการและความสนใจ จากมุมมองที่แตกต่างกันในประเด็นการศึกษาผู้ใหญ่เบื้องต้น Elias และ Merriam (1984) ได้จำแนกความเชื่อการศึกษาผู้ใหญ่ออกเป็น

1. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงเสรีนิยม (Liberal Adult Education)
2. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงพัฒนาการนิยม (Progressive Adult Education)
3. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงพฤติกรรมนิยม (Behaviorist Education)
4. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงมนุษยนิยม (Humanistic Adult Education)
5. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงปฏิรูปนิยม (Radical Adult Education)

อุปสรรคการเรียนรู้ผู้ใหญ่ สมคิด อิศระวัฒน์ (2543) ได้เสนอปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ได้แก่

1. ประสบการณ์เดิมในอดีต
2. เจตคติของผู้เรียน
3. การประเมินผลตนเอง
4. การขู้งัด
5. ระยะเวลา
6. การขัดจังหวะ
7. การจัดลำดับความสำคัญเรื่องเรียนของแต่ละบุคคล
8. การขาดข่าวสารข้อมูล
9. ความสามารถปรับตัวของผู้เรียน
10. ความพร้อมของอุปกรณ์ สถานที่
11. ค่าใช้จ่าย
12. หลักสูตร
13. ผู้สอน

จากแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในประเด็นต่างๆ เป็นแนวคิดสำคัญในการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้เรียนอยู่ในวัยผู้ใหญ่ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

แนวคิดทฤษฎีการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)

หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต

เมื่อประมวลแนวความคิดหลักการของนักการศึกษาหลายๆ ท่านที่เกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต เช่น Lengprand P. (1972), Hawes (1975), Dave (1976), Hainaut (1981), Knapper and Cropley (1991), สุนทร สุนันท์ชัย (2534) สามารถสรุปหลักการของการศึกษาตลอดชีวิต ได้ดังนี้

1. การศึกษาเป็นจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์
2. บุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
3. การศึกษามีได้สิ้นสุดลงลงเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา
4. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด
5. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน
6. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษา
7. การศึกษาตลอดชีวิตควรมีความยืดหยุ่นหลากหลาย
8. การศึกษาควรมีความเป็นประชาธิปไตยหรือให้อิสระแก่ผู้เรียน
9. แรงจูงใจในการเรียนรู้
10. เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้
11. ให้ศึกษาเรียนรู้เรื่องของชีวิตและสภาพปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตจริง
12. บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต
13. ชุมชนมีบทบาทสำคัญ
14. ต้องอาศัยส่วนรวมจากทุกฝ่าย

แนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิต

1. ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาควรกำหนดให้ชัดเจน
2. ด้านกลุ่มเป้าหมายควรมีการศึกษาวิเคราะห์กำหนดให้ชัดเจน
3. ด้านประเภทของการศึกษาต้องจัดการศึกษาทุกประเภทให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ
4. ด้านแหล่งการเรียนรู้ควรจัดให้มีความหลากหลายเปิดกว้างและประชาสัมพันธ์
5. ด้านผู้จัดการศึกษาตลอดชีวิตควรประสานความร่วมมือ
6. ด้านเนื้อหาหลักสูตรควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และสอดคล้องกับความต้องการประชาชน
7. ด้านวิธีการให้ความรู้ให้การศึกษาคควรหลากหลายเพื่อผู้เรียนเลือกตามความต้องการ

8. ด้านสื่อและเทคโนโลยี ใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยให้เกิดการศึกษ (สุมาลี สังข์ศรี, 2545)

จะเห็นได้ว่า ความจำเป็น หลักการและแนวปฏิบัติของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตล้วนแล้วแต่ส่งเสริม ผลักดันให้ ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลเอง อันจะส่งผลให้ชุมชนและประเทศชาติเข้มแข็ง และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

เนื่องด้วยในปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประชากรที่ต้องศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉลี่ย มีอายุเพิ่มขึ้น ประกอบกับ ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ สังคม มีความต้องการกำลังแรงงานที่ใช้สมองมากกว่ากำลัง ทำให้ประชาชนต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ประชาชนจึงต้องการศึกษาเพิ่มมากขึ้น การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นทางเลือกอีกช่องทางหนึ่งที่จะตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้

แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น

การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจ ไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน เดเนียล วิท (Daniel Wit, 1967 อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม, 2548)

หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark, 1957 อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม, 2548)

การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้ โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาคแต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด แฮร์ริส จี. มอนตาญ (Harris G. Mongtagu, 1984 อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม, 2548)

วิทยาลัยชุมชน

แนวคิดการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการสอนระดับสูงกว่ามัธยม แต่ไม่ถึงปริญญา ถ้าจะเทียบกับสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในประเทศไทยปัจจุบัน อาจจะเทียบได้กับวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพยาบาลหรือวิทยาลัยครู แต่ต่างตรงที่มีหลักสูตรแบบประสม มีการเรียนโปรแกรมการเรียนต่างๆ มากและกว้างขวาง เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมอย่างแท้จริง เพราะโปรแกรมต่างๆ ที่จัดให้มีขึ้นนั้น จะต้องคำนึงประโยชน์และสนองความต้องการของบุคคล และท้องถิ่นเป็นสำคัญ

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่จัดการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาแยกเป็น 2 ระดับเช่นกัน คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา โดยจัดโครงสร้างการบริหารให้สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาอยู่ในการดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สภาพการจัดการอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา (สอตป.) ของประเทศไทยในปัจจุบัน มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบหลัก คือ กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย โดยกำกับดูแลการจัดการศึกษาระดับนี้ของหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งของรัฐและเอกชน นอกจากนี้ ก็มีหน่วยงานอื่นๆ จัดการศึกษาระดับนี้ ในรูปแบบของวิชาชีพเฉพาะทาง เพื่อสนองความต้องการกำลังคนของหน่วยงาน หลักสูตรของทุกสถาบันที่จัดการศึกษาระดับนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นหลักสูตรวิชาชีพและจัดสอนหลักสูตรควบคู่กับหลักสูตรระดับอื่น ทั้งหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา และหลักสูตรอุดมศึกษาระดับปริญญา ทั้งนี้ ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะอนุญาตให้มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อทำการจัดสอนหลักสูตรอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาเป็นการเฉพาะ สำหรับสถานศึกษาเอกชนที่จัดสอนหลักสูตรระดับนี้ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ก็กำหนดให้เรียกชื่อเป็นโรงเรียน จะเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นไม่ได้ ส่วนสถานที่ตั้งของสถานศึกษาระดับนี้ที่มีเปิดสอนอยู่ ทั้งของรัฐและเอกชนก็ล้วนแล้วแต่จัดตั้งอยู่ในตัวเมืองเป็นหลัก ในบางจังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษาที่มีเขตตัวเมืองส่วนใหญ่ จะยังไม่มีสถานศึกษาระดับนี้

การจัดอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในต่างประเทศ มีโครงสร้างการจัดที่คล้ายคลึงกัน คือใช้เวลา 1 - 3 ปี ในการศึกษา หลักสูตรที่จัดมีทั้งสายสามัญ วิชาชีพ และวิชาเฉพาะทาง ภายใต้การควบคุมมาตรฐานของรัฐ และมีการประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดมีทั้งของรัฐและเอกชน ทำให้มีการบริหารบุคลากรที่แตกต่างกันไปตามสังกัด ในขณะที่การจัดสรรงบประมาณขึ้นกับฐานะทางเศรษฐกิจของรัฐบาลและจุดเน้นทางการศึกษา ใน

ส่วนของการเทียบโอนการศึกษาซึ่งก็คือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาระดับนี้มีหลากหลายรูปแบบ โดยมุ่งเน้นให้การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีคุณภาพ และเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ แต่ละประเทศยังคำนึงถึงผลสำเร็จของการจัดการศึกษาระดับนี้ จึงให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง คือ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ผลิตผู้เรียน สถาบันอุดมศึกษาที่จะรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อ ภาคเอกชนที่จะเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมของชุมชนต่อการศึกษาในระดับนี้

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการสร้างรูปแบบ

รูปแบบ (Model) เป็นการใช้สื่อความหมายหลายอย่าง โดยทั่วไปจะหมายถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง

คีฟส์ (Keeves, 1988) ให้ความหมายรูปแบบจากนักการศึกษาซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ทางการศึกษา คือ

1. รูปแบบอุปมา – อุปมัย (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้เปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรม
2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) เป็นรูปแบบเชิงนามธรรมซึ่งเป็นการอธิบายปรากฏการณ์โดยใช้ภาษา
3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ
4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นวิธีจัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สามารถบอกได้ว่าตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีผลกระทบต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษา

การสร้างรูปแบบ เมสัน อัลเบิร์ตและคีเยอร์ (Meason, Albert and Klcedoverm, 1985) เสนอขั้นตอนการสร้างรูปแบบไว้คือ

1. ขึ้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation)
2. ขึ้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction)
3. การทดสอบรูปแบบ (Testing the Model)
4. การทำให้สำเร็จ (Implementation)
5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Model Updating)

จากแนวคิดเรื่องรูปแบบและการสร้างรูปแบบเป็นแนวคิดสำคัญในการกำหนดหลักการเพื่อสร้างรูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดประเภทสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 4 ประเภท คือ

1. วิทยาลัยชุมชน

2. มหาวิทยาลัยสมบูรณัแบบ
3. มหาวิทยาลัยวิจัย
4. มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง
5. มหาวิทยาลัยเสมือน

สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีพันธกิจ คือ

1. สอน
2. วิจัย
3. บริหารวิชาการ
4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

รูปแบบการบริหารระดับสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดรูปแบบได้ 4 ประเภท คือ

1. องค์กรเน้นกระบวนการ
2. ผู้ประกอบการ/ บริษัท
3. รัฐวิสาหกิจ/นวัตกรรม
4. เครือข่ายภาคี

และรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันได้ 5 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการทั่วไป
2. ด้านการบริหารงานวิชาการ
3. ด้านการบริหารงานวิจัย
4. ด้านการบริหารการเงิน
5. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

พัฒนาการของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ถูกกำหนดกรอบการดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐบาล คือ ทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญเกิดจากทบวงมหาวิทยาลัยได้ริเริ่มจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (2533 – 2547) เป็นครั้งแรก เพื่อเป็นกรอบให้สถาบันได้ปรับตนเองไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและการเตรียมตัวสำหรับอนาคตใน 5 ด้าน ได้แก่ เน้นความเสมอภาคในโอกาสศึกษา เน้นประสิทธิภาพการบริหาร เน้นความเป็นเลิศ เน้นความเป็นนานาชาติ เน้นการบริหารให้คล่องตัวและส่งเสริมบทบาทเอกชน ซึ่งทิศทางทั้ง 5 ด้านช่วยสถาบันอุดมศึกษาจัดทำแผนของสถาบันได้

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

เป็นกระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์อย่างมีระบบ ระบุความแตกต่างระหว่างเป้าประสงค์และสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แล้วจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำไปปฏิบัติ

ประเภทของความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้จำแนกประเภทของความต้องการจำเป็นไว้ 3 แบบ ดังต่อไปนี้

แบบที่ 1 พิจารณาถึงวิธีการค้นหา

1.1 ความต้องการจำเป็นที่ชัดเจน เป็นความต้องการจำเป็นที่เพียงแต่อาศัยสามัญสำนึก ประสบการณ์ หรือการสังเกตติดตามผลเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องสำรวจ หรือวิเคราะห์วิจัยอย่างจริงจัง ก็สามารถบอกได้ เพราะสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ไม่จำเป็นต้องค้นหา

1.2 ความต้องการจำเป็นที่ต้องค้นหา มักจะแอบแฝงมากับนโยบาย จุดประสงค์ หรือเป้าประสงค์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นจะต้องแสวงหาปัญหาที่แท้จริงให้พบ

แบบที่ 2 การแยกประเภทโดยพิจารณาช่วงเวลา

2.1 ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่จะต้องจัดทำในปัจจุบันเพื่อช่วยแก้ปัญหา หรืออุปสรรคที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

2.2 ความต้องการจำเป็นในอนาคต หมายถึง ความต้องการจำเป็นซึ่งต้องกระทำในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการดำเนินงานในอนาคต หรือเพื่อป้องกันปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดในอนาคต

แบบที่ 3 การแยกประเภทตามแนวของแบรดชอว์ (Bradshaw)

แบรดชอว์ ได้แยกความจำเป็นออกเป็น 4 ประเภท (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ดังนี้

3.1 ความต้องการจำเป็นเมื่อเทียบกับปทัสถาน ได้แก่ ความต้องการจำเป็นที่จะต้องให้มีความตามปทัสถานที่กำหนดไว้ ผู้ที่มีหรืออยู่ในฐานะต่ำกว่าหรือสูงกว่าปทัสถานจะพยายามเพิ่มหรือลดให้ได้ปทัสถาน

3.2 ความต้องการจำเป็นทั่วไป มีความหมายเช่นเดียวกับ Want ความต้องการจำเป็นประเภทนี้ผู้ถูกถามว่า ต้องการอะไร จะระบุออกมาง่ายๆ แต่อย่างไรก็ตามอะไรที่ประชาชนตอบว่าเป็นความต้องการจำเป็นนั้น จะเป็นผลโดยตรงจากความรู้ความเข้าใจของผู้ที่ถามว่า สังคมยอมรับความต้องการนั้นหรือไม่ เป็นไปได้หรือไม่ และบางคนอาจจะรู้สึกว่ามันเป็นการเหมาะสมที่จะแสดงความต้องการจำเป็นของตนต่อผู้อื่น และบางคนอาจจะขอให้ผู้อื่นสนองความต้องการของตน ทั้งๆ ที่ตนไม่ต้องการจริงๆ

3.3 ความต้องการจำเป็นที่แสดงออกมาชัดเจน ความจำเป็นประเภทนี้เหมือนกับความต้องการทางเศรษฐกิจ

3.4 ความต้องการจำเป็นเกิดจากการเปรียบเทียบ ความต้องการจำเป็นประเภทนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปรียบเทียบระหว่างประชาชนที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน ฝ่ายหนึ่งมีอีกฝ่ายหนึ่งไม่มี

ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2548: 80 – 83) ได้จำแนกกระบวนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานที่จำแนกออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- (1) การศึกษาสิ่งที่มุ่งหวัง
- (2) การศึกษาสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน
- (3) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ได้จากข้อ (1) และข้อ (2) และจัดลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดเป็นความต้องการจำเป็น
- (4) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างในข้อ (3) และจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น
- (5) การศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้จากข้อที่ 4

ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

James W. Altschuld (1996) กล่าวว่าในการประเมินความต้องการจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมิน 2) มีการกำหนดว่าความต้องการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นของใคร 3) มีเนื้อหาสาระของความต้องการจะเป็นในเรื่องใด 4) มีการนิยามความต้องการจำเป็นนี้อย่างไร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานตามความคิดของ Altschuld ดังนี้

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายและเหตุผลที่ต้องประเมินความต้องการจำเป็น ระบุองค์กร / กลุ่ม / บุคคลที่ต้องการประเมินความต้องการจำเป็น
- 2) กำหนดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ประเมิน
- 3) การออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 กำหนดผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นและนิยามความต้องการจำเป็น

3.2 กำหนดวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น

3.3 กำหนดผู้ให้ข้อมูลและเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.5 การวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด
 3.6 การกำหนดแนวทางขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นจากความต้องการจำเป็น
 4) การนำผลไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายที่กำหนด

การกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา (University Mapping)

การกระจายของสถาบันอุดมศึกษา ในเชิงปริมาณพบว่า เขตการศึกษาที่ 2, 6, 8 และเขต 9 เป็นเขตที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา รองลงมาคือ เขต 3, 4, 7 โดย เขตการศึกษาที่ 2 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,176,675 คน (พ.ศ. 2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบัน อุดมศึกษา 71 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้รวมทั้งหมด 30,815 คน และมีจำนวน นักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนทั้งสิ้น 44,214 คน (พ.ศ. 2544) ทำให้ทราบว่ายังมีจำนวนนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตไม่สามารถรับได้อีกจำนวน 13,400 คน เขตพื้นที่การศึกษาที่ 6 มีประชากรทั้งสิ้น 6,319,787 คน (พ.ศ.2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 75 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้รวมทั้งหมด 35,977 คน และมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 45,021 คน (พ.ศ. 2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 9,044 คน เขต 8 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 3,893,434 คน (พ.ศ.2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 67 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้ทั้งหมด 23,045 คนและมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 36,174 คน (พ.ศ.2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 16,871 คน เขตการศึกษาที่ 9 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 4,324,212 คน (พ.ศ. 2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรมและประมง มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 43 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้ทั้งหมด 33,313 คน และมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสิ้น 41,374 คน (พ.ศ.2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 8,061 คน (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2546)

หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการกระจายของสถาบันอุดมศึกษายังไม่ทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งก่อให้เกิดผลคือ จำนวนผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มมากขึ้นและส่วนใหญ่เดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อแสวงหาโอกาสทางการศึกษาที่ดีกว่ามากขึ้น สมควรที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบจะได้พิจารณาและเตรียมการเพื่อรองรับความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้น กำหนดทิศทางการความต้องการกำลังคนในอนาคตทั้งปริมาณและคุณภาพร่วมไปถึงขยายโอกาสอุดมศึกษาสู่ภูมิภาคเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียม

เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการอุดมศึกษาของรัฐสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงต้องจัดให้มีการศึกษาเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ (University Mapping) อย่างเร่งด่วน

โครงสร้างการบริหารการศึกษา

การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารการศึกษาที่มาเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากการกำหนดโครงสร้างทางการบริหาร การแบ่งโครงสร้างองค์กรในกระทรวงส่วนกลางทบทางและอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ขอบเขตขนาด จำนวนของรัฐ หรือเขต หรือจังหวัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้มองเห็นระดับของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

องค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาของต่างประเทศเป็นกรณีศึกษาที่ทำให้เพิ่มผลดี ผลเสีย รวมทั้งบทเรียนในการดำเนินงานแต่ละรูปแบบของแต่ละประเทศ ซึ่งมีเงื่อนไขและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ เป็นประสบการณ์ที่เราจะได้เรียนรู้และสามารถนำมาพิจารณาประกอบการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารการศึกษาของประเทศ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย (กมล สูดประเสริฐ, 2543)

แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

ฉันทนา จันทร์บรรจง (2543) การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศญี่ปุ่นนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการจัดการศึกษาโดยอาศัยองค์คณะบุคคลโดยจำแนกประเภทออกได้เป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบสามัญ แบ่งออกเป็น เทศบาลนคร เมือง และตำบล และเขตอื่นๆ ที่ไม่ใช่เทศบาล ได้แก่ มหานครโตเกียว เขตปกครองฮอกไกโด เขตปกครองโตเกียว และจังหวัดต่างๆ โดยยึดหลักรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น ฉบับปี 2489 ซึ่งได้ระบุไว้ในหมวด 8 มาตรา 92, 93, 94, 95 ซึ่งว่าด้วยการปกครองตนเองของท้องถิ่น การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อบังคับใช้ในท้องถิ่นเรียกว่า สภา
2. ส่วนที่มีอำนาจบริหารงานตามนโยบายของสภาซึ่งประกอบด้วยข้าราชการส่วน

ท้องถิ่น

โดยคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นจะมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ การจัดตั้งดำเนินการและดูแลสถานการศึกษา บริหารงานบุคคล บริหารงานหลักสูตร ปัญหาบุคลากร สิ่งแวดล้อม อาหารกลางวัน อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม งานวิจัย สารสนเทศทางการศึกษา และ

บริหารงานอื่นๆ ทางการศึกษาของท้องถิ่นตามกฎหมายกำหนด โดยมีวาระการบริหารงาน 4 ปี ในปัจจุบัน ในภาพรวม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาได้ค่อนข้างดี สิ่งที่เป็นอุปสรรคไม่ใช่เรื่องการจัดการศึกษาโดยตรง แต่เป็นเรื่องกิจกรรมทางการเมืองมากกว่า

สุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์ (2542) การบริหารการศึกษาในสหราชอาณาจักรมีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นและสถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารทั่วไป งบประมาณ วิชาการ เขตปกครองต่างๆ ในสหราชอาณาจักรมีอิสระในการบริหารการศึกษาด้วยตนเอง ในแต่ละเขตปกครอง ได้แก่ อังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ สกอตแลนด์ มีเขตรับผิดชอบรัฐบาลกลางมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายระดับชาติ วางแผน และกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาในภาพรวม จัดสรรงบประมาณ และควบคุมคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

ในระดับท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน ดูแลการจัดการศึกษาตามนโยบาย รวมทั้งการประกันคุณภาพ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มอบอำนาจให้สถานศึกษาทำหน้าที่บริหารงานของตนเองมากขึ้น ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปการศึกษา ปี 2531 เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนในสังคม โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นและผู้ปกครอง

สมาน อัสวภูมิ (2543) การบริหารจัดการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มลรัฐต่างๆ มีอำนาจเต็มในการบริหารกิจกรรมภายในโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยแต่ละรัฐมีรูปแบบการบริหารเฉพาะของตนเอง ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษารัฐต่างๆ จึงกระจายแบบเบ็ดเสร็จให้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ โดยเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลจัดการศึกษาในพื้นที่

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาภายในเขตพื้นที่ของสหรัฐอเมริกา เป็นการกระจายอำนาจแบบมอบอำนาจ กล่าวคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารงานบางเรื่องไปยังสถานศึกษาต่างๆ แต่อำนาจและความรับผิดชอบสูงสุดยังอยู่ที่เขตพื้นที่การศึกษา ส่วนการมอบอำนาจให้สถานศึกษาจะมากขึ้นอยู่กับแนวคิดพื้นฐานในการกระจายอำนาจที่แต่ละเขตยึดเป็นแนวในการปฏิบัติ ส่วนองค์คณะบุคคลในการกำกับดูแลการบริหารงานในองค์กรบริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่ของสหรัฐอเมริกาจะเป็น คณะกรรมการการศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Project Feasibility Studies)

การศึกษาวิเคราะห์และจัดทำเอกสารที่ประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อเป็นการแสดงถึงเหตุผลที่จะสนับสนุนถึงความเหมาะสมของโครงการอันจะทำให้ได้มาซึ่งโครงการที่ดี

สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และเมื่อโครงการแล้วเสร็จจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน (ปกรณีย์ ปรียากร, 2548)

รูปแบบการประเมิน / ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

ไทเลอร์ (Tyler, 1986) ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 6 ส่วน คือ

- 1) การประเมินวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- 4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ
- 5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา

กรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร และกำหนดขอบเขตการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ โครงการศึกษารอบคลุมความเป็นมาของโครงการและแนวคิดในการศึกษาความเป็นไปได้ วัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา

บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยการศึกษาครอบคลุมลักษณะทั่วไป โครงสร้างพื้นฐาน การปกครอง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านประชากร ข้อมูลด้านการศึกษา ข้อมูลด้านค่าสาธารณสุข ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ในการดำเนินชีวิตและปัญหาพื้นฐาน ข้อมูลภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม

บทที่ 3 สถานภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยการศึกษาครอบคลุม กรอบแนวคิด และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม แผนพัฒนาการศึกษา สภาพการณ์ปัจจุบันของอุดมศึกษา แนวคิดในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการศึกษาครอบคลุม การวิเคราะห์สภาพบริบททั่วไป วิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน และความสามารถในการผลิตบัณฑิต วิเคราะห์ความต้องการด้านอาคารสถานที่

บทที่ 5 การจัดการเรียนการสอนและบริหารองค์กร โดยการศึกษาครอบคลุม พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ การจัดการสาขาวิชาที่จะเปิดสอน การบริหารวิชาการ การจัดการบริการวิชาการแก่ชุมชน โครงสร้างการบริหารและการจัดงบประมาณ การจัดการทรัพยากร การเตรียมการด้านบริหารและวิชาการ ความคาดหวังด้านวิชาการของสังคม

บทที่ 6 สรุปโพล และข้อเสนอแนะ (สำนักการแพทย์, 2548)

การประเมินโครงการในภาพรวม

ภายหลังจากได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการแต่ละด้านแล้ว ผลการศึกษาทั้งหมดจะถูกนำมาประเมินรวมกันเพื่อพิจารณาว่า

- 1) โครงการที่เสนอมจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมทั้งจะบรรลุจุดมุ่งหมายของแผนงานตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับสูงมากน้อยเพียงใด
- 2) เมื่อเปรียบเทียบกับโครงการประเภทเดียวกันอื่นๆ โครงการนี้เหมาะสมกว่าหรือไม่

ส่วนประสมการตลาด

ส่วนประสมการตลาด คือ ปัจจัยแปรผันทางการตลาดที่ผู้บริหารการตลาดเสนอให้แก่ตลาดเป้าหมาย เพื่อบำบัดความต้องการพร้อมทั้งนำความพอใจสูงสุดมาสู่ตลาดเป้าหมาย ส่วนประสมการตลาดเป็นปัจจัยแปรผันทางการตลาดที่ผู้บริหารสามารถควบคุมได้ และเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องปรับปัจจัยแปรผันเหล่านี้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดเป้าหมายและสภาวะการแข่งขันในตลาด เพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง และสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าเป้าหมาย ส่วนประสมการตลาดประกอบด้วย

1. ผลิตภัณฑ์ (Production) ผลิตภัณฑ์ถูกผลิตขึ้นมา เพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ นโยบายผลิตภัณฑ์ไม่เพียงแต่จะมีผลกระทบต่อกลยุทธ์การตลาดอื่นๆ ที่จะต้องได้รับการพัฒนาตามมาพร้อมๆ กัน เช่น กลยุทธ์ราคา กลยุทธ์การขาย แต่ยังมีผลกระทบต่อกลยุทธ์การผลิตและกลยุทธ์การกระจายผลิตภัณฑ์ นโยบายของบริษัทเป็นดัชนีบ่งบอกถึงประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการผลิตหรือจัดจำหน่าย ส่วนประสมของผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมทางการตลาดที่จะนำมาใช้

2. ราคา (Price) นักการตลาดใช้กลยุทธ์ราคาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การตลาดต่างๆ ได้แก่ การกำหนดราคาเพื่อกำหนดกำไร การกำหนดราคาเพื่อกำหนดการขายและมูลค่าขาย การกำหนดราคาเพื่อรักษาเสถียรภาพของตลาด การกำหนดราคาเพื่อกำหนดจุดยืนผลิตภัณฑ์

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) วัตถุประสงค์หลักคือผู้บริโภคนสามารถหาซื้อผลิตภัณฑ์ได้ในเวลาที่เขาต้องการ และในสถานที่ที่เขาจะหาซื้อได้สะดวกที่สุด

4. การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ (Promotion) การส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพช่วยสื่อสารให้ลูกค้าเป้าหมายตระหนักถึงผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ต้องการเสนอขาย รับรู้ถึงคุณภาพดีเด่นของผลิตภัณฑ์ กระตุ้นเร้าให้เกิดความสนใจและชักชวนให้ซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการในที่สุด

รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. วิทยาลัยชุมชน (Community College) วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันที่เปิดโอกาสกว้างให้ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ และต่อชุมชนส่วนรวม การรับเข้าเรียนง่าย มีความหลากหลายของรายวิชา เน้นการดำเนินการเรียนการสอนมากกว่าการวิจัย การบริการให้กับผู้เรียนหลายกลุ่ม หลายประเภท

2. มหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ (Comprehensive University) จัดหลักสูตรการศึกษาหลากหลายเพื่อเตรียมนักศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่องานอาชีพและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่งเสริมประชาธิปไตยของการอุดมศึกษาที่ว่า นักศึกษาสามารถเลือกเรียนสิ่งที่ตนเองสนใจได้ มีทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน

3. มหาวิทยาลัยวิจัย (Research University) มหาวิทยาลัยวิจัยเชื่อว่า การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวิจัยจะเพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอน นักศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้ผ่านการวิจัยและงานวิจัยแสดงถึงความก้าวหน้าและทันสมัยของสาขาวิชา

4. มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง (Specialized University) มหาวิทยาลัยเฉพาะทางมุ่งจัดการศึกษาบางสาขาวิชาในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะด้าน ศึกษาในทางลึก และจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและเพื่อนในสาขาเดียวกัน เป็นหลักสูตรที่เน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบของผู้จ้างงานบางกลุ่ม

5. มหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual Institutions) ส่งเสริมความร่วมมือทุกระดับเพื่อพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยผู้เรียนที่หลากหลาย วิธีการเรียนแบบต่างๆ และแหล่งสารสนเทศ การศึกษาจะต้องสอดคล้องกับลักษณะของเทคโนโลยีซึ่งเป็นทางผ่านของสารสนเทศ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งความรู้ซึ่งอยู่นอกรั้วสถาบัน โดยไม่มีข้อจำกัดของเวลาและสถานที่ ต้องอาศัยเทคโนโลยีในการดำเนินกิจกรรมทุกๆ อย่าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้มีทางเลือกในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง อันจะส่งผลให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็ง และมีแหล่งสนับสนุนทางวิชาการในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2. เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการจัดตั้งและพัฒนาการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ตามกรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และพระราชบัญญัติ
กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พุทธศักราช 2542

3. เพื่อเป็นแนวปฏิบัติและเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจ
ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีหลักการปกครองท้องถิ่น

แนวคิด หลักการกระจายอำนาจ

ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น

ตอนที่ 2 แนวคิดทางการศึกษา

ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ทฤษฎีการศึกษาตลอดชีวิต

ตอนที่ 3 รูปแบบสถาบันอุดมศึกษา

รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันและรูปแบบการบริหารจัดการ

ระดับสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาไทย

การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด

แนวทางเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา (University Mapping)

โครงสร้างการบริหารการศึกษาต่างประเทศ

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

1.1. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

- มาตรา 42 ประชาชนมีเสรีภาพทางวิชาการแต่ต้องไม่ขัดต่อข้อกฎหมายและศีลธรรมอันดี
- มาตรา 43 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี
- มาตรา 57 การคุ้มครองตามกฎหมายในสิทธิของผู้บริโภค
- มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่น
- มาตรา 282 รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น
- มาตรา 284 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ
- มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพ การจัดการศึกษาอบรมจะต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- มาตรา 290 ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งมีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- มาตรา 9 เน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม
- มาตรา 16 การศึกษาอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญา
- มาตรา 21 ส่วนราชการของรัฐสามารถจัดการศึกษาเฉพาะทางได้ภายใต้นโยบายมาตรฐานชาติ
- มาตรา 41 ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น
- มาตรา 42 กระทรวงมีหน้าที่ประสานส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาได้มาตรฐาน

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งมีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

มาตรา 17 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การจัดการศึกษา บำรุงศิลปะ ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม ส่งเสริมกีฬา อเนกมัย

มาตรา 30 รัฐต้องถ่ายโอนภารกิจสาธารณะที่ซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและท้องถิ่นภายใน 4 ปี

4. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

- (7) คุ้มครอง คูแกล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (7 ทวิ) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (8) จัดทำกิจกรรมใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (9) จัดทำกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

1.2 แนวคิด ทฤษฎีหลักการปกครองท้องถิ่น

ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดทฤษฎีและหลักการปกครองท้องถิ่นได้ ดังนี้

1. Chamber's Encyclopaedia (อ้างถึงใน ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2540)

องค์การปกครองตนเองของท้องถิ่น คือ องค์การที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น โดยมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระ รวมทั้งอำนาจในการกำหนดนโยบายขององค์การปกครองตนเองของท้องถิ่น

2. William V. Holloway (อ้างถึงใน ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2540)

องค์การปกครองตนเองของท้องถิ่น คือ องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเอง และสภาของท้องถิ่น ที่มี สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการดังนี้

1. มีความเป็นอิสระภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง พนักงานท้องถิ่นย่อมอยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับขององค์การกลาง การบริหารงานบุคคลของท้องถิ่นเอง รวมทั้งได้รับเงินเดือนจากงบประมาณขององค์การปกครองตนเองของท้องถิ่นด้วย
2. องค์การปกครองตนเองของท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศตั้งขึ้น โดยกฎหมาย แยกจากส่วนกลาง มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน และมีคณะผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น
3. มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษีและหารายได้อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด และการจัดทำงบประมาณของตนเอง
4. มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง ไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการบริหารส่วนกลางก่อน

3. ชูศักดิ์ เทียงตรง (2540)

กล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นในประเทศสหรัฐอเมริกาส่วนหนึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากประเทศอังกฤษ ซึ่งยังคงรูปเดิมเป็นส่วนใหญ่ในมลรัฐแถบ New England States ระบบการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันมีความสับสนเป็นอันมาก เพราะสภาพทางด้านภูมิศาสตร์ ความแตกต่างของเชื้อชาติและขนบธรรมเนียมประเพณีของประชากรในประเทศที่กระจัดกระจายอยู่บนพื้นที่อันกว้างใหญ่ กับลักษณะนิสัยที่รักความอิสระและการต่อสู้ และ กฎบัตรในการจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นแตกต่างกันไปมาก ห่างไกลจากของอังกฤษ เป็นผลให้ กลายเป็นตัวแบบของระบบ Anglo – Saxon ในรูปแบบที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นต่างๆ มีความเป็นอิสระตามหลักการกระจาย

อำนาจทางการบริหารการปกครองตนเองมากที่สุด โดยไม่มีกระทรวงทบวงกรมจากส่วนกลางเข้ามาควบคุม

4. Encyclopedia Britannica (อ้างถึงใน พรชัย เทพปัญญา, 2540)

การปกครองท้องถิ่น คือ อำนาจ หน้าที่ (Authority) ที่จะกำหนด (determine) และการบริหารกิจการ (Execute) ภายในเขตพื้นที่ที่กำหนด และขนาดพื้นที่ที่อยู่นี้อยู่ภายในประเทศและมีขนาดเล็กกว่าประเทศ

5. The New Columbia Encyclopedia (อ้างถึงใน พรชัย เทพปัญญา, 2540)

การปกครองท้องถิ่น คือ การบริหารงานทางการเมือง (Political Administration) จากหน่วยย่อย ทางพื้นที่และประชากรของประเทศซึ่งมีขนาดเล็กที่สุด การปกครองท้องถิ่นโดยทั่วไปจะมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการสาธารณะหลายอย่างหลายประเภทอย่างกว้างขวางภายในเขตพื้นที่และประชากรที่กำหนด แต่ก็มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นบางประเภทที่ดำเนินกิจการเป็นพิเศษเฉพาะอย่าง

6. ดำรง ลัทธพิพัฒน์ (อ้างถึงใน พรชัย เทพปัญญา, 2540)

การปกครองท้องถิ่นเป็นกระบวนการปกครองตนเองโดยประชาชนในหน่วยชุมชนหรือหน่วยการปกครอง (Political Subdivisions) ต่างๆ ที่มีอยู่ไปตามพื้นที่ของประเทศซึ่งเป็นหน่วยการปกครอง

7. Deniel Wit (อ้างถึงใน พรชัย เทพปัญญา, 2540)

การปกครองท้องถิ่นมีลักษณะแตกต่างไปจากรัฐบาลระดับชาติ คือ มีฐานะต่ำกว่า ถ้าหน่วยการปกครองท้องถิ่นไม่มีฐานะ เช่นนั้นปรากฏอยู่ แต่กลับมีอำนาจเหนือกว่าหรือเท่าเทียมรัฐบาลกลาง ความเป็นปึกแผ่นในทางการเมืองจะไม่เกิดขึ้น ตรงกันข้ามจะมีสภาพเป็นชมรมของประเทศขนาดเล็กที่เป็นอิสระ

8. ปรัชญา เวสารัชช์ (2542)

กล่าวถึงการปกครองส่วนท้องถิ่นของญี่ปุ่น องค์กรปกครองท้องถิ่นย่อมมีอิสระและสามารถดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีการกระจายอำนาจบริหารแก่ท้องถิ่นส่วนกลางควบคุมให้น้อยที่สุดและมีฐานะการเงินเพียงพอ ในด้านความสัมพันธ์กับประชาชน ย่อมดำเนินการให้ตรงกับเจตนารมณ์ของประชาชน ทั้งนี้ องค์กรท้องถิ่นจะเป็นตัวแทนประชาชนในพื้นที่ และประชาชนต้องสามารถควบคุมการดำเนินการขององค์กรปกครองท้องถิ่นได้อย่างได้ผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ให้บริการแก่ชุมชน เช่น การจัดตั้งและบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงพยาบาล การสร้างบ้านและถนนหนทาง การจัดหาไฟฟ้า และการจัดระบบน้ำเสีย และดำเนินกิจกรรมจำเป็นที่ทำให้ท้องถิ่นอยู่ได้ เช่นการออกเทศบัญญัติ

การจัดโครงสร้างองค์กร การจัดการการเงิน และการเลือกตั้ง หน้าที่ของท้องถิ่นมิได้จำกัดแต่เฉพาะการให้บริการเท่านั้น หน้าที่บางอย่างไม่ใช่บริการ เช่น หน้าที่ในการออกกฎระเบียบในเรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยและสวัสดิการสาธารณะ การดูแลและควบคุมเยาวชน หรือการป้องกันมลภาวะ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลางในกิจกรรมต่างๆ หลายหลาย เช่น การสำรวจสถิติต่างๆ ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายกเทศมนตรีจึงมีพันธะตามกฎหมายที่จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางและหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นๆ หน้าที่เหล่านี้เรียกว่า หน้าที่ที่มอบหมายให้แก่ผู้บริหารท้องถิ่น เช่น การดูแลและจัดการลำน้ำ งานทะเบียนราษฎร

9. ประญา เวสารัชช์ (2542)

กล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ว่า ในทางทฤษฎี หน่วยการปกครองท้องถิ่นของฟิลิปปินส์เป็นเขตย่อยทางการเมืองของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการท้องถิ่น ออกและบังคับใช้ข้อบัญญัติและมติเกี่ยวกับกิจการท้องถิ่น ออกคำสั่งบริหารเพื่อส่งเสริมสวัสดิการทั่วไปของประชาชนในชุมชน เวนคืนทรัพย์สิน และทำหน้าที่หรือให้บริการอื่นซึ่งรัฐบาลกลางหรือรัฐสภากำหนดเป็นกฎหมายให้ปฏิบัติ อำนาจการเมืองที่มีอยู่คือ การเก็บภาษีและสร้างแหล่งรายได้ของตนเอง ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกึ่งบริษัท (เป็นนิติบุคคล) รัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจฟ้องร้องและอาจถูกฟ้องร้องได้ สามารถมิและใช้ตราของตน คุ้มเงินจากสถาบันการเงินของรัฐบาล รับเงินโอนการเงิน จัดตั้งวิสาหกิจและมีอำนาจอื่นๆ ซึ่งบริษัทอาจมี

10. ประญา เวสารัชช์ (2543)

กล่าวถึงหน่วยการปกครองท้องถิ่น (Local Authorities) ในสหราชอาณาจักรที่มีได้มีอำนาจปกครองตนเอง แต่ขึ้นกับรัฐสภา สิ่งที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นทำได้หรือทำไม่ได้ถูกกำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติ ซึ่งหมายความว่ารัฐสภาอาจให้อำนาจหรือยกเลิกอำนาจที่ให้แก่หน่วยปกครองท้องถิ่นได้ และหากหน่วยการปกครองท้องถิ่นกระทำอะไรเกินเลยอำนาจที่กฎหมายกำหนด หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็อาจถูกฟ้องศาลได้ โครงสร้างหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของสหราชอาณาจักรมีสองลักษณะ ในสกอตแลนด์ เวลส์ และบางส่วนของอังกฤษ มีสภาท้องถิ่นระดับเดียว (เอกรูป) ทำงานแบบเอกประสงค์ รับผิดชอบหน้าที่ทั้งปวงของท้องถิ่นส่วนที่เหลือในอังกฤษ เป็นระบบสองชั้น โดยสภาแต่ละระดับขึ้นแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างกัน ด้านหน้าที่ของท้องถิ่นมีความหลากหลาย บางหน้าที่เป็นสิ่งที่ต้องทำตามกฎหมายบัญญัติ บางเรื่องท้องถิ่นเลือกทำได้ คือ เลือกที่จะจัดบริการให้ได้หากต้องการในการจัดบริการบางอย่างรัฐมนตรีมีอำนาจในการกำหนดให้มีเอกภาพของมาตรฐานเพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชน หรือเพื่อปกป้องสิทธิของพลเมืองแต่ละคน

11. นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2544)

กล่าวถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของฝรั่งเศสจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมอบอำนาจในการบริหารงานที่เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะบริหารงานของตนเองได้อย่างอิสระ มีสถานะเป็น นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐจะต้องกระจายอำนาจบางประการเพื่อแบ่งเบาภาระในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐและเพื่อความเหมาะสมในการดำเนินงานบางอย่าง จึงนำระบบการกระจายอำนาจมาใช้ใน 2 ลักษณะ คือ การกระจายอำนาจทางพื้นที่ ได้แก่ การมอบบริการสาธารณะหลายอย่างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปจัดทำโดยจำกัดขอบเขตอยู่ภายในพื้นที่หรืออาณาเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือการกระจายอำนาจทางบริการหรือทางเทคนิค อัน ได้แก่ การมอบบริการสาธารณะอย่างหนึ่งอย่างใดให้องค์กรมหาชนอิสระ ไปจัดทำโดยไม่ถูกจำกัดในเรื่องพื้นที่เนื่องจากเป็นเรื่องทางเทคนิค เช่น โทรศัพท์ รถไฟ ประปา การบริหารงานของรัฐด้วยวิธีการกระจายอำนาจนี้เอง ที่ทำให้รัฐต้องสร้างนิติบุคคลมหาชนอื่นนอกเหนือจากรัฐขึ้นมาเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน

12. เดเนียล วิท (Daniel Wit, 1967 อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม, 2548)

การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

13. วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway, 1959 อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม, 2548)

องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

14. จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark, 1957 อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม, 2548)

หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

15. แฮร์ริส จี. มอนตาญ (Harris G. Mongtagu, 1984 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)

การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้จากปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาคแต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

16. อีไมล์ เจ. ซัดดี (Emile J. Sady อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)

หน่วยการปกครองทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำกว่ารัฐซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมายและมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะทำกิจกรรมในท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง รวมทั้งอำนาจจัดเก็บภาษี เจ้าหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวอาจได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งโดยท้องถิ่นก็ได้

17. ประทาน คงฤทธิศึกษาการ (2524 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)

การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

18. อุทัย หิรัญโต (2523 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)

การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

19. วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (William A. Robson, 1953 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)

หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้อำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

20. Gargan, John J. (1997)

การปกครองท้องถิ่น คือ การมอบอำนาจ หน้าที่ จากรัฐเพื่อการบริหารกิจการ ภายในเขตพื้นที่ที่กำหนด เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ช่วยแบ่งเบาภาระรัฐในการบริการสาธารณะ

21. O’Looney, John A. (1998)

หน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละพื้นที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน มีจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในพื้นที่นั้นเป็นผู้บริหารงานอย่างอิสระ รวมทั้งอำนาจในการกำหนดนโยบายขององค์การปกครองตนเอง

22. Copus, Colin (2004)

หน่วยการปกครองที่มาจากประชาชนซึ่งรัฐมอบอำนาจให้ปกครองตนเอง มีอิสระในการบริหารงานด้วยตนเองเนื่องจากเป็นผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด

23. Smith, Kevin B. (2004)

องค์การปกครองตนเองของท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศตั้งขึ้นโดยกฎหมายแยกจากส่วนกลาง มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน และมีคณะผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น มีอิสระในการตรากฎหมายด้านการคลังและการวางนโยบายบริหารงานของตนเอง

ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดทฤษฎีและหลักการปกครองท้องถิ่นและประมวลได้เป็นหลักการปกครองท้องถิ่นดังนี้

1) การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

3.2) สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4) มืองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบ เทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็น ฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครอง ท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

1.3 แนวคิดและหลักการกระจายอำนาจ

ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดหลักการกระจายอำนาจและสาระสำคัญของหลักการกระจายอำนาจ ได้ดังนี้

1. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ และ ชีมีอง, ณอง คริสตอฟ (2537)

การกระจายอำนาจในประเทศฝรั่งเศสและบริบทของยุโรป เป็นดังนี้ 1) การกระจาย อำนาจเป็นการแสดงให้เห็นวุฒิภาวะของรัฐบาลกลางที่ยินยอมให้ส่วนราชการอื่นๆ มีศักยภาพพอเข้า มาร่วมรับผิดชอบในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การกระจายอำนาจควรจะได้มีการกระจาย อำนาจอย่างแท้จริงเพื่อเป็นการสนับสนุนให้นักการเมืองที่สนับสนุนระบอบประชาธิปไตยได้มี ประสบการณ์และร่วมรับผิดชอบมากขึ้น 2) ระบอบประชาธิปไตยที่มีการกระจายอำนาจนี้ ไม่ สามารถจะเกิดขึ้นได้หากปราศจากซึ่งความสมานฉันท์ ดังนั้น ระบบสถาบันที่จัดแบ่งขึ้นนั้น จะต้อง ดูแลให้ผู้มีอำนาจในท้องถิ่นทั้งหลายสามารถสร้างความสมัครสมานทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมขึ้น ระดับประเทศให้ได้ ด้วยการแบ่งสรรทั้งทรัพยากรและภารกิจ โดยการจัดสรรแต่ละครั้งจะต้อง พยายามไม่ให้เกิดกลุ่มที่ตกอยู่ริมขอบของสังคม ไม่ว่าจะเป็นระดับเทศบาล จังหวัด หรือภูมิภาคก็ตาม บทบาทของรัฐบาลกลางจะต้องมีแง่มุมใหม่ คือ จะต้องผลักดันให้เกิดการเท่าเทียมกันระหว่างสถาบัน สาธารณชนของท้องถิ่นต่างๆ เพื่อให้การตรวจสอบนักการเมืองท้องถิ่นของมวลชนเองสามารถ ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น 3) กระบวนการกระจายอำนาจจะต้องมีการเลือกสรร และเล็งไปในพื้นที่ที่มี การจัดระบบการเมืองและเศรษฐกิจได้ดีแล้ว เช่นในประเทศฝรั่งเศส เรื่องการกระจายอำนาจในตอน แรกก็เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งสำหรับการวางแผนระดับภูมิภาคที่สมดุลมากขึ้น โดยจัดให้ปารีสเป็น ภูมิภาคเมืองที่มีสถานะพิเศษ กระทั่งต่อมาในทศวรรษ 1980 และ 1990 ประชาธิปไตยในภูมิภาค ท้องถิ่นและการเกิดของสถาบันสาธารณชนต่างๆ จึงได้สมัครสมานสามัคคีกันขึ้น และแน่นอนที่สุด

ปรากฏการณ์ทางการเมือง และการบริหารเช่นนี้ต้องใช้เวลามากหลายทศวรรษทีเดียวเพื่อการปรับตัว และการเกิดขึ้นของการกระจายอำนาจที่แท้จริง ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศฝรั่งเศสสามารถจะติดต่อ หรือกำหนดกิจกรรมร่วมกับภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศเพื่อนบ้านได้เอง เป็นต้นว่ากับประเทศสเปน เยอรมนี หรืออิตาลี โดยที่ไม่ต้องรอให้มีการอนุมัติจากรัฐกลางแต่อย่างใด และชนบประเพณีที่รู้จักกัน ดีอีกอย่างหนึ่ง คือ เครือข่ายระหว่างที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการค้า ตลอดทั้งทวีปยุโรป

2. เวอร์รา เอคมันน์-คีเฟอร์ (2537)

กล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นประเทศเยอรมนี ได้มีโครงสร้างการปกครองแบบการกระจายอำนาจ โดยมีรัฐบาล 3 ระดับคือ ระดับพันธรัฐ รัฐ และเทศบาล การปกครองในระดับสหพันธรัฐและการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น ได้ระบุไว้ใน รัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐสาธารณรัฐเยอรมนี รัฐบาลในแต่ละระดับมีโครงสร้างการตัดสินใจที่เป็นประชาธิปไตย โดยผ่านการเลือกตั้ง มีงานและรายได้ของตนเองอย่างไรก็ตามในแต่ละระดับไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้โดยอิสระ เช่น การผ่านกฎหมายส่วนใหญ่ในระดับสหพันธรัฐ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลในระดับรัฐ ซึ่งมีตัวแทนในวุฒิสภา การแบ่งสรรรายรับจากภาษีก็จะต้องมีการเจรจาต่อรองกันระหว่างรัฐบาลในระดับต่างๆ นอกจากนั้นระดับสหพันธรัฐจะขึ้นอยู่กับระดับรัฐ ในฐานะที่รัฐเป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายของสหพันธรัฐ ถึงแม้ว่าระบบของเยอรมนีจะดำเนินงานโดยหลักการแบ่งย่อยสาขา ในขณะเดียวกันก็มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลในระดับต่างๆ ก่อนข้างสูง หลักการความเท่าเทียมกันทางการคลังตามแนวตั้งและแนวนอน เป็นกลไกที่ใช้ในการกระจายรายรับจากภาษีไปยังรัฐต่างๆ และระหว่างรัฐบาลในแต่ละระดับ กลไกการกระจายดังกล่าวได้รับการพิสูจน์จากรัฐใหม่ 6 รัฐทางตะวันออก ในด้านหนึ่งโครงสร้างการกระจายอำนาจของสหพันธรัฐ ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการตัดสินใจโดยขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนในแต่ละระดับ ในอีกด้านหนึ่งก็ประสบกับปัญหาที่ไม่สามารถทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในฐานะความเป็นอยู่ได้ทั่วประเทศ

3. ธเนศวร์ เจริญเมือง (2537)

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นคำในวิชารัฐศาสตร์ หมายถึงระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆ ด้านของตนเอง ไม่ให้ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักจะ ได้แก่ ระบบสาธารณสุข ปลูกการศึกษาและศิลปวัฒนธรรมการดูแลชีวิตทรัพย์สิน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ๆ 2 อย่างที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้เด็ดขาดก็คือ การทหาร และการต่างประเทศ การเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาในระดับท้องถิ่น จึงมีคุณประโยชน์สำคัญอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง 2) ทำให้ปัญหาใน

แต่ละท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น 3) ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทของตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน 4) เป็นพื้นฐานสำคัญของคนในท้องถิ่นในการก้าวขึ้นไปดูแลและแก้ไขปัญหาในระดับชาติ 5) เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและทั้งประเทศ เนื่องจากปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไข สังคมมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลสังคมของตัวเอง

4. ชูศักดิ์ เทียงตรง (2540)

หลักการกระจายอำนาจบ่งบอกถึงความเป็นอิสระในการปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ซึ่งให้อำนาจไว้ตามกฎหมาย มี 2 วิธี ได้แก่ วิธีกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นโดยพิจารณาอาณาเขตเป็นหลัก และวิธีกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นโดยพิจารณาตามกิจการหรือหน้าที่เป็นหลัก การกระจายอำนาจนั้นมีประโยชน์ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายการปกครองและบริหารตามความต้องการของท้องถิ่นที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน และแบ่งเบาภารกิจในการจัดบริการสาธารณะซึ่งเคยเป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนกลาง

5. Husen and Postlethwaite (อ้างถึงใน สุทัศน์ ขอบคำ, 2540)

การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการมอบอำนาจหน้าที่และภารกิจไปยังทุกระดับชั้นตามสายบังคับบัญชาในองค์กร โดยกระจายอำนาจบริหารลงไปให้มีความอิสระเพื่อให้เกิดการจัดการต่างๆ ตามที่ต้องการ โดยมี 3 รูปแบบคือ การกระจายอำนาจตามลักษณะกิจกรรมที่ให้บริการทางด้านเทคนิค การกระจายอำนาจตามอาณาเขตการปกครอง และการกระจายอำนาจในลักษณะดำเนินการร่วมกัน

6. La Noue and Smith (อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลากรณ์, 2541)

การกระจายอำนาจทางการศึกษานั้นเป็นการถ่ายโอนอำนาจในการตัดสินใจในภารกิจด้านบุคลากร หลักสูตร งบประมาณ จากคณะกรรมการส่วนกลางไปยังท้องถิ่น

7. ปรัชญา เวสารัชช์ (2542)

แนวทางการกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ แบ่งได้เป็นสองประเภทได้แก่ การที่รัฐบาลกระจายบริการพื้นฐานบางอย่างให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับดำเนินการมากขึ้น บริการพื้นฐานเหล่านี้ เดิมหน่วยงานกลางเป็นผู้รับผิดชอบ เช่น งานด้านเกษตรกรรม สาธารณสุข สวัสดิการสังคม การดูแลสิ่งแวดล้อม งานโยธาธิการ การปฏิรูปการเกษตร การก่อสร้างและซ่อมบำรุง ถนน การใช้ที่ดิน การขนส่งสื่อสาร ประเภทที่สอง เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในเรื่องเฉพาะบางเรื่อง ได้แก่ การบริหารการเงินการคลัง การจัดองค์การและการบริหาร การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานพัฒนา

8. สำนักงาน กพ. (2543)

1. การกระจายอำนาจไม่ใช่จุดหมายปลายทางสุดท้ายของประชาธิปไตย หากแต่เป็นเงื่อนไขที่จะสนับสนุนให้การปกครองแบบประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพ
2. ในการปฏิรูปการเมือง เมื่อนำไปสู่ประชาธิปไตย การกระจายอำนาจจะมีระดับคิกริแห่งการกระจาย ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับสถานะแวดล้อมสถานการณ์
3. ต้องระลึกอยู่เสมอว่าการกระจายอำนาจ คือ คลื่นลูกใหม่ของการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจในการให้บริการทางสังคม การมีหุ้นส่วนอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคม จะเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการสร้างประชาธิปไตย
4. การกระจายอำนาจเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้อยู่ตรงที่เกิดของเขาในท้องถิ่นและทำงานที่นั่น โดยมีเจ้าหน้าที่ช่วยรับผิดชอบนำบริการสาธารณะพื้นฐานไปสู่ประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ให้ท้องถิ่นมีโอกาสร่วมคิดร่วมทำ ในอันที่จะดูแลกิจการบ้านเมืองในส่วนของตนเอง ซึ่งเป็นจุดที่เรียกว่า การพึ่งพาตนเอง
5. การกระจายอำนาจเป็นส่วนช่วยทำให้รัฐบาลส่วนกลางสามารถปลดเปลื้องภารกิจที่จะต้องช่วยท้องถิ่นลงได้บ้าง เป็นลักษณะร่วมคิดร่วมทำระหว่างราชการส่วนท้องถิ่นกับราชการส่วนกลาง และการกระจายอำนาจเป็นส่วนหนึ่งของการกระจายความเจริญไปที่ท้องถิ่น
6. ผลที่เกิดจากการกระจายอำนาจ คือ การสร้างความเข้มแข็งแก่ท้องถิ่นต่างๆ
7. การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงคือ การพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นให้สามารถรองรับภารกิจที่จะถ่ายโอนได้ และปรับระบบงบประมาณเน้นการตรวจสอบโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

9. อนก เหล่าธรรมทัศน์ (2543)

หลักการและสาระสำคัญการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคลและการเงินการคลังของตนเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมือง การปกครองท้องถิ่น
2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของตนเองให้มากยิ่งขึ้น โดยส่วนกลางกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและกฎหมายเท่าที่จำเป็น ในการสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการและตรวจสอบติดตามประเมินผล
3. ด้านประสิทธิภาพการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น มีคุณภาพมาตรฐาน

การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบ

10. วุฒิสาร ตันไชย (2544)

แนวคิดการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกรอบแนวคิดสำคัญ 3 ประการ

1. หลักความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกระจายอำนาจ ต้องคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการกำหนดนโยบายและการจัดบริการสาธารณะ ตลอดจนการบริหารภายในอย่างแท้จริงภายใต้ความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ การกระจายอำนาจจำเป็นเสมือนเป็นการมอบความรับผิดชอบในการจัดการบริการสาธารณะให้ท้องถิ่นรับผิดชอบและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างอิสระ

2. หลักความสัมพันธ์ของการบริหารราชการแผ่นดิน ในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปรับบทบาท อำนาจหน้าที่ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคใหม่ ส่งผลให้ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นจะทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติการหลักในการดำเนินกิจการของรัฐ ในขณะที่ราชการบริหารส่วนกลางและภูมิภาคจะทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแลการดำเนินงานของท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น

3. หลักประสิทธิภาพการบริหารในการกระจายอำนาจ ต้องคำนึงถึงการเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารงานเพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับการบริการสาธารณะสุขที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ตลอดจนการเร่งส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมในการบริหารท้องถิ่น สนับสนุนและการตรวจสอบอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

11. ธนากร โลก (2545)

บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เป็นไปได้ในการกระจายอำนาจ

1. มีหน้าที่ให้บริการต่างๆ แก่ทั้งจังหวัดโดยมีการกำหนดหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะพื้นที่ชนบท แต่ควรดูแลทั้งจังหวัดซึ่งเป็นเวลารับผิดชอบต่อตน วิธีนี้จะเป็นการส่งเสริมการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างชนบท – เมือง และแก้ปัญหาการย้ายถิ่น ตลอดจนแก้ปัญหาพื้นฐานด้าน โครงสร้างในระดับภูมิภาค เช่น การจัดการของเสีย

2. มีบทบาทเป็นหน่วยงานวางแผน/ประสานงานของจังหวัด กระตุ้นให้มีความร่วมมือระหว่างเขตการปกครองในแนวนอนในระดับท้องถิ่น ทำหน้าที่วางแผนกลยุทธ์สำหรับจังหวัด และแสวงหาความร่วมมือและงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ

3. มีบทบาทเป็นตัวเร่งให้เกิดการประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ใช้มาตรฐานต่างๆ เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานปกครองในเขตเมืองและชนบท หน้าที่สำคัญที่สุดคือ การช่วยพัฒนาศักยภาพขององค์กรในระดับต่ำกว่าจังหวัดโดยใช้กระบวนการต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การกระจายข้อมูล รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ชนบท

4. มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเพิ่มศักยภาพและการเผยแพร่ข้อมูลหน้าที่ที่เหมาะสมสำหรับองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค และสนับสนุนทรัพยากร การร่วมในคณะกรรมการชุดหลักๆ ซึ่งดูแลหน่วยงานอิสระและโครงสร้างเพื่อสังคม เช่น การสนับสนุนทรัพยากรสำหรับการศึกษา

12. ชีระ รุญเจริญ (2545)

การกระจายอำนาจบริหารการศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจทางการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปยังระดับล่างหรือระดับปฏิบัติ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานสถานศึกษา

13. วิโรจน์ สารรัตนะ (2545)

การกระจายอำนาจเชิงการเมืองเป็นการกระจายอำนาจไปยังหน่วยที่เป็นพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ปฏิบัติในเขตพื้นที่เฉพาะเป็นสำคัญเพราะมีความใกล้ชิดกับคนในพื้นที่ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ การกระจายอำนาจทางการบริหารเป็นการมอบอำนาจบางประการหรือมอบอำนาจหน้าที่จากส่วนกลางไปยังหน่วยงานได้สังกัดตามลำดับของสายบังคับบัญชา

14. เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547)

การกระจายอำนาจเป็นหลักของการจัดระเบียบการปกครอง ซึ่งมีหลักการสำคัญคือการโอนอำนาจจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการอย่างมีอิสระ แต่ความมีอิสระนี้ต้องอยู่ภายใต้นโยบายของส่วนกลาง การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบประชาธิปไตย เพราะสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง และเป็นการเชื่อมโยงระดับชาติกับระดับรากหญ้า ทำให้การกระจายอำนาจมีความสำคัญต่อการพัฒนาชนบท การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการจัดโครงสร้างในการปกครองตนเองอย่างมีอิสระตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชน

15. สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547)

1. มีการแยกหน่วยงานออกไปเป็นองค์กรนิติบุคคลอิสระจากองค์กรของราชการบริหารส่วนกลาง ยังมีนิติบุคคลมากก็นับว่ามีการกระจายอำนาจมาก และเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมากขึ้น มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง มีความอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะ

2. มีการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่น การเลือกตั้งถือว่าเป็นสาระสำคัญของหลักการกระจายอำนาจการปกครองทางพื้นที่

3. องค์กรตามหลักการกระจายอำนาจมีความอิสระที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้เอง โดยไม่ต้องรอรับคำสั่ง ตามลำดับชั้นของราชการบริหารส่วนกลาง

16. คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2547)

1. ลดความซ้ำซ้อนในการจัดบริการสาธารณะ เนื่องจากที่ผ่านมา การจัดบริการสาธารณะเป็นหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้เกิดการบริการที่ซ้ำซ้อน ทั้งในเชิงกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ และความซ้ำซ้อนต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชน การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการ วัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละท้องถิ่น

2. สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายการกระจายอำนาจจะถือว่า “การเรียนรู้” เป็นบทเรียน และเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความยั่งยืน

17. Stohr, Walter; Edralin, Josefa S. and Mani, Devyani. (2001)

การกระจายอำนาจเป็นการให้โอกาสประชาชนได้มีการบริหารปกครองตนเอง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็วและ ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

18. Oxhorn, Philip; Tulchin, Joseph S. and Selee, Andrew D. (2004)

การกระจายอำนาจการปกครองเป็นการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไปยังองค์กรตามสายบังคับบัญชาอย่างอิสระ เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย

19. Pierce Colfer, Carol J. and Capistrano, Doris. (2005)

รัฐต้องกระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลสามารถตัดสินใจในการบริหารงานตนเองให้มากยิ่งขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ทั่วถึง มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความโปร่งใส

20. Bardhan, Pranab and Mookherjee, Dilip. (2006)

**การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเป็นอิสระของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดนโยบายบริหารตนเอง เพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ
สาธารณะ และประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ**

จากแนวคิดหลักการกระจายอำนาจและสาระสำคัญของหลักการกระจายอำนาจ สามารถ
ประมวลได้เป็นหลักการกระจายอำนาจ ดังนี้

1) หน่วยงานท้องถิ่นแยกเป็นองค์กรนิติบุคคลอิสระจากองค์กรของราชการบริหาร
ส่วนกลาง มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง สามารถกำหนดนโยบายและการบริหารภายใน
แท้จริง มีความโปร่งใสภายใต้ความเป็นเอกภาพของประเทศ โดยคำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพของ
ท้องถิ่นให้สามารถรองรับภารกิจที่ถ่ายโอนได้ การกระจายอำนาจจะเป็นเงื่อนไขที่จะสนับสนุนให้
การปกครองแบบประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการเพิ่มขีดความสามารถของท้องถิ่นใน
การบริหารงานเป็นสำคัญ

2) มีความอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการของ
ประชาชน มีมาตรฐานและต่อเนื่องโดยต้องคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี
อิสระในการกำหนดนโยบายและการจัดบริการสาธารณะตลอดจนการบริหารภายในอย่างแท้จริง
ภายใต้การเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ

3) มีบทบาทเป็นหน่วยงานวางแผนประสานงาน กระตุ้นให้มีความร่วมมือระหว่างเขตการ
ปกครองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน โดยมีบทบาทเป็นหน่วยวางแผนประสานงานของ
จังหวัด โดยที่หน้าที่ วางแผน กลยุทธ์สำหรับจังหวัดและแสวงหาความร่วมมือและงบประมาณจาก
หน่วยงานต่างๆ และช่วยพัฒนาศักยภาพขององค์กรในระดับต่ำกว่าจังหวัดโดยใช้กระบวนการต่างๆ
เช่น การฝึกอบรม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรในการบริการประชาชน

4) มีการเลือกตั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง โดยเฉพาะการกระจาย
อำนาจการปกครองท้องถิ่นต้องมีการเลือกตั้งโดยถือว่าเป็นสาระสำคัญของหลักการกระจายอำนาจ
การปกครองทางพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งถือว่าการกระจายอำนาจเป็นการ
เรียนรู้และเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

5) เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพใน
การจัดการสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการ วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละ
ท้องถิ่น และเป็นประสิทธิภาพในการบริหารเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น มีความ
โปร่งใส และรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น และส่งเสริมให้ภาคประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมใน
การตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและติดตามตรวจสอบ

6) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้อยู่และทำงานในพื้นที่ภูมิลำเนาเดิมของตน สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีเจ้าหน้าที่ช่วยรับผิดชอบนำบริการสาธารณะพื้นฐานไปสู่ประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ให้ท้องถิ่นมีโอกาสร่วมคิดร่วมทำ ในอันที่จะดูแลกิจการบ้านเมือง ในส่วนของเขาเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง

7) องค์กรของราชการบริหารส่วนกลางและภูมิภาคทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนกำกับดูแลการดำเนินงานของท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเอง ส่วนกลางกำกับดูแลด้านนโยบายและกฎหมายเท่าที่จำเป็น รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการและตรวจสอบติดตามประเมินผล

นโยบายและเป้าหมายของการกระจายอำนาจ

นโยบายกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

1. แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ

2. ความเป็นอิสระของท้องถิ่น
3. สิทธิจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
7. การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น
8. การริเริ่มเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น
9. การบริหารงานบุคคลท้องถิ่น
10. หน้าที่ต่อศิลปะ จารีตประเพณีท้องถิ่น
11. สิทธิจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพ
12. การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

นโยบายและเป้าหมายกระจายอำนาจตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีดังนี้

1. คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณสุข
3. การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากร
4. แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2543 ดังนี้

1. วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
 - 1.1 ช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544 – 2547) เป็นช่วงการปรับปรุงระบบการบริหารงานภายในของราชการ
 - 1.2 ช่วง 6 ปีหลัง (พ.ศ. 2548 – 2553) เป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน มีการปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลาง – ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชนในการเรียนรู้ร่วมกัน
 - 1.3 ช่วงหลังปีที่ 10 (พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป) ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้ทั่วถึงเป็นธรรม มีบทบาทในการตัดสินใจ กำกับดูแลและตรวจสอบ
2. เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจ
 - 2.1 มีการถ่ายโอนภารกิจภายใน 4 ปี
 - 2.2 การจัดสรรภาษีและอากร ภายใน พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ภายในปี 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35
 - 2.3 รัฐจัดสรรเงินอุดหนุน จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากร ปรับปรุงกฎหมาย
3. ความหมายลักษณะภารกิจที่ต้องถ่ายโอนภายใน 4 ปี
 - 3.1 ภารกิจซ้ำซ้อน
 - 3.2 ภารกิจที่รัฐจัดทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.3 ภารกิจที่รัฐจัดทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
 - 3.4 ภารกิจตามนโยบายรัฐบาล
4. หลักการพิจารณาการถ่ายโอน 18 ประการ
5. รูปแบบการถ่ายโอน 3 ลักษณะ
6. ระยะเวลาการถ่ายโอน

7. ผลการพิจารณาการถ่ายโอน มี 6 ด้าน
8. แนวทางการกระจายอำนาจการเงิน การคลัง และงบประมาณ
9. การถ่ายโอนบุคลากรและการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
10. การพัฒนาระบบตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคประชาสังคม
11. การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจด้านการศึกษาในประเทศไทย

การศึกษาของไทยที่เป็นการศึกษาแบบสมัยใหม่ เป็นระบบมีแบบแผนอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ชัดเจนนั้น เริ่มตั้งแต่สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา คือ ในปี 2414 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เปิดโรงเรียนหลวงสอนภาษาไทยในพระบรมมหาราชวัง ขึ้นเป็นโรงเรียนแห่งแรกในประเทศไทย ในปี 2427 โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย คือ โรงเรียนวัดมหรธรรพาราม และขยายโรงเรียนไปยังภูมิภาค ในปี 2430 ได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกรมศึกษาธิการขึ้นทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ และปี 2441 การจัดการศึกษาในกรุงเทพฯ อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงธรรมการจนถึงปี พ.ศ. 2462 ได้มีการเปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการเป็นกระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจุบัน ได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาเพื่อให้ก้าวหน้าทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพทางการศึกษาเองและการเคลื่อนไหวในสังคม การเคลื่อนไหวที่ปรากฏผลชัดเจนในช่วงที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูปทางการเมืองการปกครอง คือ ในปี พ.ศ. 2540 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ขึ้น และมีการนำประเด็นทางการศึกษามาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ด้วย ซึ่งมีข้อบัญญัติที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านในสังคมไทย เป็นฐานสำคัญให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาไทยที่สำคัญๆ มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่นำไปสู่การปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอน ปฏิรูปในเรื่องครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา ซึ่งได้มีการพิจารณาทบทวนเรื่องการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา และมีข้อกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในแทบทุกเรื่อง จนเป็นที่กล่าวกันว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นพระราชบัญญัติแม่บทการศึกษาไทย

การกระจายอำนาจทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ความหมายของการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบการตัดสินใจทางการบริหารและการจัดการศึกษาจากหน่วยงานในส่วนกลางไปยังหน่วยงานระดับล่างหรือระดับผู้ปฏิบัติ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานในท้องถิ่น และสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา มีการจัดการศึกษาที่มีการปฏิรูปทั้งระบบ ได้แก่

1. การปฏิรูประบบการศึกษา
2. การปฏิรูปแนวการจัดการศึกษา
3. การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
4. การปฏิรูประบบประกันคุณภาพการศึกษา
5. การปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
6. การปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ในการนี้ให้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปการศึกษาขึ้นดำเนินการเสนอการจัดตั้งโครงสร้างองค์กรการแบ่งส่วนงาน การเสนอการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการเสนอการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา รวมทั้งการเสนอและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของ การจัดโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาได้กำหนดหลักการที่สำคัญของการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้

1. หลักการจัดระบบโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษา
2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
- 2.1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ

ประเภทที่ 1 องค์กรราชการ

1. ระดับองค์กรราชการส่วนกลาง
 - 1.1 สภาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ
 - 1.2 คณะกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.3 คณะกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
 - 1.4 คณะกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม
 - 1.5 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. ระดับองค์กรปฏิบัติในท้องถิ่น
 - 2.1 เขตพื้นที่การศึกษา
 - 2.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

ประเภทที่ 2 องค์กรอิสระ

1. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
2. สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
4. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ
7. อุดมศึกษา

โดยองค์กรทั้ง 2 ประเภทนี้จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงถึงกันทุกระดับ และสัมพันธ์กับหน่วยงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สถานศึกษาของเอกชน สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรประชาชน ชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ ครอบครัว สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ตามพระราชบัญญัติ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

1. โครงสร้างและองค์ประกอบของ อบจ. ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่ายนิติบัญญัติ) และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่ายบริหาร)

1.1 สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ในจังหวัดหนึ่งให้มีสภาจังหวัดอันประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด

สำหรับจำนวนสมาชิกสภาจังหวัดให้ถือเกณฑ์ตามจำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง ดังนี้

- (ก) จังหวัดใดมีราษฎร ไม่เกิน 500,000 คน มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 24 คน
- (ข) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 500,000 คน แต่ไม่เกิน 1,000,000 คน มีสมาชิกได้ 30 คน
- (ค) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 1,000,000 คน แต่ไม่เกิน 1,500,000 คน มีสมาชิกได้ 36 คน
- (ง) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 1,500,000 คน แต่ไม่เกิน 2,000,000 คน มีสมาชิกได้ 42 คน
- (จ) จังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 2,000,000 คนขึ้นไป มีสมาชิกได้ 48 คน

สมาชิกสภาจังหวัดอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี

ให้สภาจังหวัดเลือกตั้งสมาชิกสภาเป็นประธานสภา 1 คน และเป็นรองประธานสภา 2 คน

1.2 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายก อบจ. มีอำนาจแต่งตั้งรองนายก อบจ. ตามกฎหมายกำหนด

สำหรับรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดดังนี้

- (ก) ในกรณีมีสมาชิก 48 คน ให้มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 4 คน
- (ข) ในกรณีมีสมาชิก 36 – 42 คน ให้มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 3 คน
- (ค) ในกรณีมีสมาชิก 24 – 30 คน ให้มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 2 คน

1.3 ข้าราชการส่วนจังหวัด

สำหรับเจ้าหน้าที่อื่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ได้แก่ ข้าราชการส่วนจังหวัด ซึ่งได้รับเงินเดือนจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้าราชการส่วนจังหวัดมีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา และมีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารองจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การบริหารงานจะแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ได้แก่ ส่วนอำนวยการดูแลกิจการทั่วไปของ อบจ. ส่วนแผนและงบประมาณ รับผิดชอบเรื่องแผนและงบประมาณของ อบจ. ส่วนโยธา รับผิดชอบทางด้านงานช่างและการก่อสร้างสาธารณูปโภค ส่วนการคลังดูแลด้านการเงิน การคลัง และการเบิกจ่ายเงินส่วนกิจการสภา อบจ. รับผิดชอบงานของ อบจ.

การประสานแผนพัฒนาจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

การประสานแผนพัฒนาจังหวัดของ อบจ. ถือเป็นหัวใจสำคัญของงานตามอำนาจหน้าที่ของอบจ. โดยเฉพาะการกำหนดให้ อบจ. มีอำนาจหน้าที่ประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด นอกจากนั้น การสนับสนุนและการประสานความร่วมมือกับราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ทั้งเทศบาล และ อบต. นับเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจหน้าที่ของอบจ. ในยุคปัจจุบัน สิ่งที อบจ. ต้องพิจารณา เพื่อให้การทำหน้าที่ของ อบจ. ให้เป็นไปตามเป้าหมาย จำเป็นต้องปรับความคิดใหม่ ดังต่อไปนี้

- 1) เสริมสร้างความสามารถในการประสานแผนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด
- 2) เสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถของ อบจ. และคณะผู้บริหาร อบจ. รวมทั้งสมาชิก อบจ. เพื่อให้รองรับและสอดคล้องกับภารกิจกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น

1.4 ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ดังนี้ เดเนียล วิท (Daniel Wit, 1967: 101 – 103) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นไทย หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

วิลเลียม วี.ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway, 1959: 101 – 103) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นหมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

แฮริส จี มอนตาญ (Harris G. Mongtagu, 1984: 574) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยงานการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

อุทัย หิรัญโต (2523: 2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

จากนิยามต่างๆ สามารถประมวลได้เป็น หลักการปกครองท้องถิ่นได้ดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้น อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไป ไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียดต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง แบ่งได้เป็น 2 ประการ

3.1 สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น

3.2 สิทธิในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นที่ควรที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาพและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
5. มีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ
6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท

9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

1. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย
2. เป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาล
3. ทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เป็นโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ
5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต
6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

1. เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
2. เป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย
3. เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม
4. เป็นงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ท้องถิ่น

แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศ

โดยทั่วไปหลักการปกครองประเทศนิยมแบ่งเป็น 3 หลัก คือ หลักการรวมอำนาจปกครอง หลักการแบ่งอำนาจปกครอง และหลักการกระจายอำนาจปกครอง

2. แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ คือการโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์การปกครองส่วนกลาง ดังนั้นเห็นว่าการกระจายอำนาจมี 2 รูปแบบ คือ

2.1 การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึงการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น

2.2 การกระจายอำนาจตามบริการ หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค หมายถึงการโอนกิจการหรือบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการปกครองท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตย

ในประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตก มีแนวคิดที่แตกต่างกันต่างกับสังคมไทยที่มีความเห็นเดียวคือ ทุกๆ ฝ่ายชอบที่จะกล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้เป็นเช่นนั้น

2. บทบาทการปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งระดับชุมชนและระดับประเทศ

ประการแรก ก่อให้เกิดและกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประการที่สอง ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้นำประชาชน

ประการที่สาม การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะขจัดระบบเผด็จการโดยรัฐบาล

ประการที่สี่ การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ

ประการที่ห้า การสร้างประชาธิปไตยหรือการพัฒนาการเมืองที่มั่นคงจะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อนจากนั้นจึงขยายไปถึงระดับประเทศ ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับชาติ

ประการที่หก การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประชาชน

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ความสัมพันธ์ในเชิงการจัดการกิจกรรมระหว่างภารกิจของรัฐ ได้แก่ ภารกิจทางปกครอง ภารกิจทางเศรษฐกิจ ภารกิจทางสังคม
2. ภารกิจของท้องถิ่น เกิดจากลักษณะสภาพชุมชน โดยเป็นเรื่องที่รัฐไม่สามารถเข้าไปสอดส่องดูแลได้ทั่วถึง
3. ความสัมพันธ์ในเชิงควบคุมกำกับดูแล ได้แก่การควบคุมกำกับโดยตรง เช่น ควบคุมตัวบุคคลกฎหมาย หรือควบคุมกำกับการกระทำ และการควบคุมกำกับโดยอ้อม เช่น การให้เงินอุดหนุน การใช้สัญญามาตรฐาน

ความเป็นมาของการปกครองท้องถิ่นไทย (เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น, 2541: 7 – 8)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองแบบใหม่ในระดับท้องถิ่น เรียกว่า สุขาภิบาลกรุงเทพ ต่อมา พ.ศ. 2451 ได้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลในหัวเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ ครั้นถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ได้ทรงทดลองจัดตั้งสภาประชาชนไปโดยในระดับชาติ เรียกว่า คุสิตธานี ในรัชสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ได้ตั้งคณะกรรมการจัดการประชาธิปไตย ที่ให้ความเห็นว่าควรมีการจัดตั้งเทศบาล ต่อมา พ.ศ. 2476 รัฐบาลคณะราษฎร มีนโยบายยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลและจัดตั้งเพิ่มเติมทั่วประเทศ พ.ศ. 2498 รัฐบาลจอมพล ป. ได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด จัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ในปีถัดมา ได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จนถึง พ.ศ. 2540 มีการออก พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นระดับจังหวัดที่มีความสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นตนเองมากขึ้น ใน พ.ศ. 2543 มีกฎหมายที่กำหนดทิศทางขององค์กรปกครองท้องถิ่น ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ พ.ศ. 2545 มีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

ตอนที่ 2 แนวคิดทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและชุมชน

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ความหมายของคำว่าผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ คือบุคคลซึ่งผ่านขั้นตอนต่างๆ จากวัยเด็กสู่การเป็นผู้สูงอายุ เป็นบุคคลซึ่งมีแนวคิด มีประสบการณ์ต่างกัน และนำสิ่งที่ตนเองพบแสดงออกในรูปความสนใจ ความต้องการ เป้าหมาย และค่านิยมในชีวิตที่แตกต่างกัน (Verduin, and Douglas, 1984)

ผู้ใหญ่ คือบุคคลซึ่งมีความแตกต่างในเรื่องของประสบการณ์ เจตคติ การรับรู้ และความคิด แต่ละบุคคลจะมีการรวบรวมผสมผสานความคิด รับรู้ความรู้ตามวิธีการของแต่ละคน (Draves, 1986)

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าเมื่ออธิบายความหมายของคำว่าผู้ใหญ่ แต่ละบุคคลจะอธิบายความหมายต่างกัน ยังไม่มีคำจำกัดความของคำว่า “ผู้ใหญ่” ในกลุ่มของนักวิชาการซึ่งยอมรับร่วมกัน คำจำกัดความของคำว่า “ผู้ใหญ่” คือ “บุคคลซึ่งมีอาชีพ มีรายได้ รับผิดชอบชีวิตของตนเองและมีหลายบทบาทหน้าที่ในคนเดียวกัน” นักวิชาการบางคนมีแนวคิดว่าผู้ใหญ่และเด็กมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ความพร้อมที่จะเรียน ทักษะเกี่ยวกับเวลาและเป้าหมายในการเรียนรู้ จากความแตกต่างทำให้การจัดการเรียนการสอนต่างกัน ผู้ใหญ่จะมีลักษณะทางกายภาพเปลี่ยนแปลงเมื่ออายุมากขึ้น ทั้งในเรื่องของสายตา การได้ยิน ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถในการจำ การเรียนรู้ คือ อารมณ์และความรู้สึกทางบวก อารมณ์ และความรู้สึกด้านลบอย่างอ่อนและอย่างรุนแรง ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการสอนและปรับตัวของผู้สอนเอง

ความหมายของวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

วิชาการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาหรือเป็นศาสตร์ว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่อยู่ในวัยทำงาน เป็นการกระทำของสังคมที่ส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนา อันจะช่วยให้ประเทศชาติเจริญได้ในที่สุด

มีนักการศึกษาผู้ใหญ่ นักสังคมวิทยา นักเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ ได้ใช้ประสบการณ์ของแต่ละท่านให้ความหมายของวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ที่แตกต่างกัน อันเป็นผลคืออย่างหนึ่งที่ทำให้วิชาการนี้ได้มีการทำงานกันอย่างกว้างขวาง และลึกซึ้งในสาขาวิชาเฉพาะ อย่างไรก็ตาม จะสังเกตพบว่า ท่านผู้รู้ทั้งหลายพยายามให้ความหมายของวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ในแนวที่ช่วยให้เกิดความคล่องตัวในทางปฏิบัติมากกว่าอย่างอื่น ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

Lyman Bryson ได้อธิบายว่า การศึกษาผู้ใหญ่ คือ กิจกรรมทุกประเภทที่มีวัตถุประสงค์มุ่งตอบสนองความต้องการทางการศึกษาของบุคคลที่อยู่ในวัยทำงาน (All activities with and educational purpose that are carried on by people engaged in the ordinary business of life)

Philip H. Coombs ได้ให้คำนิยามว่า หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะจัดขึ้นต่างหาก ถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกิจกรรมใหญ่อื่นๆ ที่มุ่งบริการแก่ผู้เรียน

Bryson อธิบายว่า การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาทั้งหมดที่จัดให้แก่ประชาชน

Reeves, Fansler และ Houle ได้เสนอแนะว่า การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง ความพยายามที่มีจุดมุ่งหมายใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาตนเอง

Sworder ได้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ว่า หมายถึง สารเนื้อหาของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางสังคมของผู้ใหญ่

Ziegler (1966) อธิบายว่า การศึกษาผู้ใหญ่จะต้องรวมถึง การศึกษาใดๆ ไม่ว่าจะ เป็น Credit หรือ Non - Credit ที่สถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้ใหญ่ โปรแกรมการเรียนในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนสอนผู้ใหญ่ตอนกลางคืน วิทยา ตลอดจนการสอนวิชาชีพโดยโรงเรียน สถาบัน องค์กรต่างๆ รวมถึงการศึกษาด้วยตนเองของผู้เรียนด้วย

Verner (1964) ได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้ การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับผู้เรียน ซึ่งสถาบันมีหน้าที่จัดสรรงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาประสบการณ์และเพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อันเป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม

Essert (1951) ได้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่โดยเน้นทางการปฏิบัติ การศึกษาผู้ใหญ่เป็นประสบการณ์อย่างหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกโดยความสมัครใจจากประชาชนที่ไม่มีโอกาสได้เข้าเรียนในโรงเรียนหรือวิทยาลัย นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้มีโอกาสวางแผนการเรียนที่มีความหมายโดยมุ่งตอบสนองความต้องการของแต่ละคนได้อีกด้วย

Houle (1960) ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นกระบวนการที่มนุษย์ทั้งเพศชายและเพศหญิงทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ได้พยายามปรับปรุงตนเอง โดยวิธีการเพิ่มทักษะความรู้ และประสบการณ์ หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นโดยหน่วยงาน เพื่อพยายามให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนขึ้นตามวิถีทางของตัวเอง

นอกจากนี้ A. A. Liveright (1968) ได้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ในแง่ของจุดมุ่งหมายว่า การศึกษาผู้ใหญ่หมายถึงกิจกรรมใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ 4 อย่าง คือ เพิ่มพูนสมรรถภาพทางด้านอาชีพ ทางด้านการครองชีวิตภายในครอบครัวและสังคม ทางด้านความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมืองดีของชาติ ตลอดจนการปรับปรุงตนเอง

นักการศึกษาส่วนมากให้ความสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ในด้านที่ต้องการสนองตอบความต้องการเป็นรายบุคคลของผู้ใหญ่ และยังมีอีกส่วนหนึ่งที่ต้องการให้การศึกษาผู้ใหญ่มุ่งสนองตอบความต้องการของสังคมได้ด้วย โดยที่เขาเหล่านั้นเชื่อกันว่า เมื่อใดที่ผู้ใหญ่แต่ละคนได้รับการสนองตอบความต้องการของตนเองได้แล้ว เมื่อนั้นจะยังผลให้สังคมได้รับการสนองตอบด้วย เพราะแต่ละคนต่างก็เป็นสมาชิกหนึ่งของสังคมนั่นเอง ในที่นี้ความต้องการของผู้ใหญ่แต่ละคนหมายถึงความต้องการทางด้านทักษะและความรู้ที่จำเป็นต้องมีเพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เขาอาศัยอยู่

ประโยชน์ของวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

Hopkins ได้ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีต่อการพัฒนาคนไว้ 9 ประการด้วยกัน คือ

1. ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ถูกมาก ปกติไม่จำเป็นต้องมีอาคารเรียนใหม่และสามารถใช้ครูนอกเวลาได้ เครื่องมือสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ในวิชาการเกษตรและอุตสาหกรรมสามารถใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้วในการประกอบอาชีพประจำวันได้ นักศึกษาผู้ใหญ่สามารถใช้เวลาว่างจากงานของตน หรือตอนเย็น หรือวันสุดสัปดาห์ในการศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษาผู้ใหญ่ต่างก็มีประสบการณ์ภาคปฏิบัติอยู่แล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องใช้เวลาหลายปีทีเดียวสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในระบบโรงเรียน ในแง่เศรษฐศาสตร์ค่าใช้จ่ายของการศึกษาผู้ใหญ่จะต่ำมากที่สุด

2. ผลตอบแทนของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่จะได้ผลทันตาม บุคคลหนึ่งเข้าเรียนหลักสูตรช่างหนึ่งเดือน สามารถนำไปใช้งานได้ทันที ชาวนาเรียนเกี่ยวกับการพังทลายของดินจากที่ปรึกษาทางเกษตรและสามารถนำมาใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการปรับปรุงดินของเขาได้ทันทีเช่นเดียวกัน W.A. Lewis นักเศรษฐศาสตร์ชาวอินเดีย ได้กล่าวว่า “การศึกษาสำหรับเด็กๆ (ในระบบโรงเรียน) เป็นสิ่งที่ดี แต่ผลตอบแทนในช่วงระยะสิบปีของการศึกษาดังกล่าวจะมีน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาทักษะของผู้ใหญ่ การเพิ่มผลผลิตในประเทศด้อยพัฒนา ก็คือการฝึกฝนผู้ใหญ่ที่ทำงานอยู่แล้ว นี่เป็นความจริง ไม่ว่าจะเป็นคนซ่อมทางรถไฟ ผู้จัดการ คนงานในไร่ ชาวนา หัวหน้าคนงาน หรือแม้กระทั่งนักธุรกิจ”

3. ผลตอบแทนของการศึกษาผู้ใหญ่มีอัตราสูงมาก ดังที่ Lewis ได้กล่าวว่า “การลงทุนในรูปแบบภาคปฏิบัติสำหรับผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ นั้น ได้ผลมากกว่าการลงทุนสำหรับเด็กที่ไม่รู้หนังสือ”

4. ความยืดหยุ่น ของการศึกษาผู้ใหญ่สามารถนำไปแก้ปัญหาจริงๆ ของท้องถิ่น ได้ และเป็นการหลีกเลี่ยงการเลียนแบบการศึกษาของตะวันตก การศึกษาผู้ใหญ่สามารถนำไปปรับปรุงระบบการศึกษาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

5. โปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่สามารถช่วยให้หลีกเลี่ยงความสูญเปล่าทางการศึกษาได้ บ่อยทีเดียวที่นักเรียนประถมศึกษาเมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้วไม่กี่ปีก็จะกลายเป็นคนไม่รู้หนังสือ เป็นเพราะเขาไม่มีโอกาสได้นำความรู้ที่เรียนมาออกใช้ การรู้หนังสือเป็นเครื่องมือที่สามารถจะให้แก่ ผู้ใหญ่ หรือเด็ก ๆ ได้อย่างรวดเร็ว แต่การที่จะเป็นผู้ไม่ลืมนักเรียนนั้นก็จะต้องใช้อยู่เสมอ ดังที่ คณะกรรมการการศึกษาของปาเกีสถานได้กล่าวไว้เมื่อปี ค.ศ. 1960 ว่า “การศึกษาผู้ใหญ่เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะประกันให้เด็ก ๆ เป็นผู้รู้หนังสือ”

6. ถึงแม้ว่าเราจะได้รับการศึกษาอย่างดีจากโรงเรียนหรือวิทยาลัยก็ตาม ก็ไม่เพียงพอ สำหรับโลกทุกวันนี้ ซึ่งมีความเจริญทางเทคนิคต่างๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นความจำเป็นใน การปรับตัว และไม่มีการศึกษาใดๆ ในระบบโรงเรียนสามารถทำให้คนมีประสิทธิภาพในช่วงชีวิต การทำงานของเขา

7. ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง การอยู่ในสังคมดังกล่าวจึงต้องอาศัยประสบการณ์ต่างๆ และการร่วมมือระหว่างครูกับผู้เรียนช่วยกันหาคำตอบของปัญหาต่างๆ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ ภาวะเงินเฟ้อ การควบคุมสินค้า การแบ่งแยกของครอบครัวขยาย (Extended Family) ความ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของสภาพเมือง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เด็กไม่อาจจะเรียนจากโรงเรียนได้เลย

นอกจากนี้ การศึกษาผู้ใหญ่จะต้องเป็นสะพานเชื่อมระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ ระหว่างนักปฏิบัติกับนักทฤษฎี

8. การศึกษาของผู้เรียนเป็นการจัดขึ้น โดยความสมัครใจของผู้เรียนที่เต็มไปด้วยความ กระตือรือร้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

9. ผู้เรียนต่างก็ตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของตนเอง และ เขาถือว่าการศึกษาดังกล่าวเป็นประสบการณ์ส่วนหนึ่งของชีวิต

บทบาทของการศึกษาผู้ใหญ่

Frederick Herbison และ Charles A Myers กล่าวถึงบทบาทของการศึกษาผู้ใหญ่ในการ พัฒนากำลังคน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาสังคมว่า การศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวข้องกับการ ฝึกฝนเพิ่มเติมและโปรแกรมการศึกษาหลายๆ แบบ ซึ่งจะต้องมีความรู้ใหม่ๆ ในสาขาของเขาอยู่เสมอ และบาง โปรแกรมสำหรับครูซึ่งต้องการเพิ่มพูนความรู้เฉพาะสาขาของตนเอง”

ส่วนบทบาทที่สำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนั้น P.G.H. Hopkins กล่าวว่า “การศึกษาผู้ใหญ่ คือรูปแบบหนึ่งของการลงทุน ซึ่งสามารถเรียกทุนกลับคืนมาได้ อย่างรวดเร็ว การศึกษาผู้ใหญ่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานแต่ละคน สามารถปรับปรุงการจัด องค์การของกรรมกร และสามารถเปลี่ยนทัศนคติเบื้องต้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การ เปลี่ยนแปลงทางทัศนคติมีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและการศึกษา โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องเป็นจุดระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจกับความมั่นคงของสังคม บุคคลที่อาศัยอยู่ในประเทศกำลังพัฒนาจะเห็นช่องว่างระหว่างคนรู้หนังสือกับคนไม่รู้หนังสือระหว่างคนหนุ่มสาวกับคนสูงอายุ ระหว่างสภาพเมืองกับสภาพชนบท สะพานที่เชื่อมช่องว่างเหล่านี้จะต้องถูกสร้างขึ้นก่อนที่ช่องว่างนี้จะขยายออกไป การศึกษาในระบบโรงเรียนย่อมไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ โดยความเป็นจริงแล้ว จะยิ่งทำให้ช่องว่างขยายออกไปอีก ในขณะที่การศึกษาผู้ใหญ่สร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างผู้ใช้แรงงานในการวางแผนที่ถูกต้อง เพื่อความเจริญก้าวหน้า ความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือในสังคม โดยการรับผิดชอบร่วมกัน โดยการตัดสินใจที่ถูกต้องและการวางแผนที่ได้ปรึกษาหารือกันแล้ว”

พื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษาผู้ใหญ่มุ่งให้ความสนใจในมุมมองที่แตกต่างกัน ตั้งแต่การให้ความหมาย การให้ความสำคัญของความต้องการและความสนใจ จากมุมมองที่แตกต่างกันในประเด็นการศึกษาผู้ใหญ่เบื้องต้น Elias และ Merriam (1984) ได้จำแนกความเชื่อการศึกษาผู้ใหญ่ออกเป็น

1. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงเสรีนิยม (Liberal Adult Education)

นักการศึกษาผู้ใหญ่กลุ่มความเชื่อนี้มีต้นกำเนิดจากแนวคิดของนักปรัชญากรีกโบราณ การศึกษาผู้ใหญ่กลุ่มนี้ได้รับการยอมรับและนำมาปรับใช้ในโรงเรียนคริสเตียนตั้งแต่ยุคต้นจนถึงยุคปัจจุบัน แนวคิดของกลุ่มนี้มีอิทธิพลมากต่อทฤษฎีทางการศึกษาของซีกโลกตะวันตกตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน จุดเน้นของการศึกษากลุ่มนี้อยู่ที่การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

2. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงพัฒนาการนิยม (Progressive Adult Education)

กลุ่มนักการศึกษาผู้ใหญ่กลุ่มนี้ถือกำเนิด จากขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาการเมืองเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม และเพื่อเปลี่ยนแปลงการศึกษา กลุ่มนี้มีอิทธิพลต่อวงการการศึกษาผู้ใหญ่ของสหรัฐอเมริกามากกว่ากลุ่มปรัชญาใด

3. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงพฤติกรรมนิยม (Behaviorist Education)

แนวคิดพฤติกรรมนิยมเป็นระบบความคิดทางจิตวิทยาที่มีผลกระทบต่อการศึกษาทั่วไปและการศึกษาผู้ใหญ่อย่างมาก ชนิดที่ไม่มีแนวคิดใดเทียบได้ จุดเด่นจะอยู่ที่การให้ความสนใจพฤติกรรมของสิ่งที่มีชีวิตที่แสดงออกและสังเกตได้ พฤติกรรมของสัตว์และมนุษย์ถูกสังเกตและศึกษาในสภาพของห้องปฏิบัติการด้วยหลักการและระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ พื้นฐานความเชื่อของพฤติกรรมนิยมอยู่ที่ความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากสภาพเงื่อนไขที่บุคคลนั้นได้รับ พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดจากปัจจัยภายนอกและจากสิ่งแวดล้อมที่บุคคลสามารถควบคุมได้น้อยมากหรือแทบไม่ได้เลย

4. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงมนุษยนิยม (Humanistic Adult Education)

การศึกษาเชิงมนุษยนิยม มีจุดกำเนิดแหล่งเดียวกับการศึกษาผู้ใหญ่เชิงเสรีนิยม แต่มนุษยนิยมมิได้เน้นคุณค่าและค่านิยมในเนื้อหาของตำราอมตะ จุดเน้นอยู่ที่เสรีภาพและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล รวมทั้งเน้นการพัฒนาบุคคลทั้งตัวตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอารมณ์และเจตคติทางบุคลิกภาพ จุดนี้เองที่ทำให้นักการศึกษาผู้ใหญ่เชิงมนุษยนิยมมีความเชื่อใกล้เคียงกับกลุ่มความเชื่อทางอัตถิภาวนิยม

5. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงปฏิรูปนิยม (Radical Adult Education)

Freire นักการศึกษาชาวบราซิล ได้กล่าวถึงทฤษฎีการยกระดับจิตสำนึกทางการเมือง โดยทฤษฎีดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะความกดขี่ทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศละตินอเมริกา ปรัชญาการศึกษาเป็นเชิงปฏิรูปนิยมมองทางการเมืองเพราะใช้การศึกษาในการเปลี่ยนแปลงสังคม การเมือง และทางเศรษฐกิจ

อุปสรรคการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สมคิด อิศระวัฒน์ (2543) ได้เสนอปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ได้แก่

1. ประสบการณ์เดิมในอดีต
2. เจตคติของผู้เรียน
3. การประเมินผลตนเอง
4. การขู่มงกั
5. ระยะเวลา
6. การขัดจังหวะ
7. การจัดลำดับความสำคัญเรื่องเรียนของแต่ละบุคคล
8. การขาดข่าวสารข้อมูล
9. ความสามารถปรับตัวของผู้เรียน
10. ความพร้อมของอุปกรณ์ สถานที่
11. ค่าใช้จ่าย
12. หลักสูตร
13. ผู้สอน

จากแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในประเด็นต่างๆ เป็นแนวคิดสำคัญในการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้เรียนอยู่ในวัยผู้ใหญ่ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

2.2 ทฤษฎีการศึกษาตลอดชีวิต

ความเป็นมา ความหมายและความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิต เกิดขึ้นในสังคมมานานพร้อมๆ กับการเกิดเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ เพราะการศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งที่คู่กัน ดังนั้น แนวคิดการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตจึงมีความเป็นมายาวนานในทุกสังคม

ครอบครัว เป็นสถาบันแห่งแรกที่ทำให้การศึกษาแก่บุคคล โดยเฉพาะในสังคมที่ประชาชนมีความเป็นอยู่แบบครอบครัวขยายนั้น นอกจากเด็กๆ และบุคคลในครอบครัวจะได้เรียนรู้จากพ่อแม่แล้ว พี่ ป้า น้า อา ผู้สูงอายุในครอบครัวจะเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ให้ประสบการณ์ ให้แนวทางในการดำเนินชีวิต ให้คำแนะนำอยู่ตลอด นอกจากนั้น ในสมัยที่ยังไม่มีสถานฝึกวิชาชีพแก่บุตรหลาน ครอบครัวก็ยังเป็นสถานฝึกวิชาชีพแก่บุตรหลาน บุตรหลานจะมีความรู้มีประสบการณ์ในวิชาชีพที่พ่อแม่ญาติพี่น้องประกอบอยู่สามารถสืบทอดอาชีพนั้นๆ ได้ แม้ในปัจจุบันในหลายชุมชนก็ยังคงเป็นเช่นนี้อยู่

ถัดมาจากครอบครัว แหล่งที่จะให้การศึกษาแก่บุคคล ก็คือ ชุมชน บุคคลจะได้เรียนรู้แนวการประพฤติ ปฏิบัติตน การดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกัน การทำกิจกรรมร่วมกันจากสังคมตลอดชีวิต สืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม

สถานศาสนา นอกจากศาสนาแต่ละศาสนาจะมีคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอยู่ไม่น้อย เช่นพัฒนาสติปัญญา การพัฒนาตนเอง การศึกษาหาความรู้ การใช้สติปัญญาเผชิญกับสถานการณ์และแก้ปัญหาต่างๆ แล้ว ในทางปฏิบัติบุคคลได้เรียนรู้คำสอนของศาสนาแล้วนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

นอกจากนั้น ในสมัยที่ยังไม่มีสถานศึกษา ศาสนสถานในหลายชุมชน หลายประเทศ ได้ทำหน้าที่เป็นเสมือนสถานศึกษาในชุมชน เป็นแหล่งให้ประชาชนมาศึกษาหาความรู้ และเป็นแหล่งที่ประชาชนมาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

จากการศึกษาของ Dave, R. H. และ Skager, R. (1977) สรุปได้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับ Lifelong Education เหมือนจะเริ่มนำมาสู่การปฏิบัติที่เป็นทางการมากขึ้น โดยเริ่มในลักษณะการเชื่อมโยงกับกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ โดยได้อ้างถึง Jessup (1969) ว่าได้กล่าวถึงรายงานของ Adult Education Committee of the Ministry of Reconstruction ใน พ.ศ. 2462 ว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวอังกฤษ และควรจะต้องจัดให้ครอบคลุมทั่วถึง และจัดเป็นกระบวนการตลอดชีวิต

Dave และ Skager กล่าวว่า คำว่าการศึกษาตลอดชีวิตโดยลำพังนั้นเกิดขึ้นมานาน ซึ่งระบุแน่นอนได้ยาก แต่พบว่า องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ได้นำคำนี้มาใช้ในการกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินงานตั้งแต่ต้น พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา

หลังจากนั้นมาประเทศต่างๆ ทั่วโลกก็ได้เริ่มนำแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตนี้ไปพิจารณากำหนดแนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศตนต่อไป

สำหรับ UNESCO ได้สนับสนุนการส่งเสริมเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นว่ามีการศึกษาวิจัยเพื่อสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตจากมุมมองของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตในบริบทต่างๆ ออกมาเป็นระยะๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา นอกจากนี้ยังมีการประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางในการนำแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตไปสู่การปฏิบัติ

ในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ได้เริ่มมีการกล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิต ดังปรากฏในเอกสารวิชาการต่างๆ ในปี พ.ศ. 2505 ได้มีการตรากฎหมายฝึกและพัฒนากำลังคน ซึ่งในกฎหมายฉบับนี้มีเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตแยกไว้ต่างหากเป็นอีกส่วนหนึ่งด้วย (สุนทร สุนันท์ชัย, 2537 : 7)

ในปี พ.ศ. 2519 ได้มีการประกาศกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิตโดยตรง ชื่อว่า Lifelong Education Act กฎหมายนี้สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต การค้นคว้าวิจัยการตั้งศูนย์ข้อมูลการศึกษาตลอดชีวิตขึ้นที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน และตั้งสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้นที่มหาวิทยาลัยเวเน เมืองดีทรอยท์

ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต

UNESCO (1968: 20) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้พอสรุปได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิตนั้นได้นำมาใช้ในเชิงของการให้การศึกษาต่อเนื่องแก่ผู้ที่ออกจากโรงเรียนแล้ว หรืออาจจะเรียกว่าผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มานาน แต่ในปัจจุบันนี้ ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตจะครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นการจัดการศึกษาที่จะสนองความต้องการทางการศึกษาของแต่ละบุคคลและของกลุ่ม จะครอบคลุมตั้งแต่การศึกษาสำหรับเด็กไปจนถึงการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ อย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การศึกษาสำหรับเด็กต้องมีการทบทวนและปรับปรุงใหม่ การศึกษาจะไม่สิ้นสุดลงที่การสอบและการได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบันการศึกษา แต่ควรจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ในทางกลับกันความสามารถของผู้ใหญ่ในการเรียนรู้ ในการรับการฝึกอบรม ในการพัฒนาสติปัญญา จิตใจ วัฒนธรรมก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพและขอบเขตการศึกษาที่ได้รับเมื่อเป็นเด็กหรือวัยรุ่น

Dave (1973: 14) กล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิตพอสรุปได้ว่า คำว่า “การศึกษาตลอดชีวิต” มาจากคำที่เป็นพื้นฐาน 3 คำ คือ “ชีวิต” (Life) “ตลอดชีวิต” (Lifelong) และ “การศึกษา” (Education)

ความหมายของแต่ละคำจะช่วยให้รวมความหมายและขอบเขตของการศึกษาตลอดชีวิต คำว่า “ชีวิต” และ “การศึกษา” นั้นค่อนข้างจะมีความหมายซับซ้อนและมีความหมายได้หลายแนว ในแต่ละสังคม แต่ละประเทศ แต่ละช่วงเวลาก็อาจให้ความหมายแตกต่างกันออกไป นอกจากนั้น คำว่า “การศึกษากับการเรียนรู้” ก็จะทำให้คำว่า “การศึกษาตลอดชีวิต” และ “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” มีความต่างกันออกไป ส่วนคำว่าตลอดชีวิต “Lifelong” เป็นคำที่บ่งบอกถึงช่วงเวลาของการเรียนรู้ เพราะฉะนั้น การศึกษาตลอดชีวิตจึงเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นเมื่อชีวิตนั้นเริ่มขึ้นและสิ้นสุดเมื่อชีวิตนั้นสิ้นสุดลง การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาและกิจกรรมในทุกๆ ช่วงของชีวิต ตั้งแต่การศึกษาในวัยเด็กไปจนถึงการศึกษาในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เมื่อจบจากโรงเรียน ไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ ก็จะต้องมีการศึกษาต่อไปอีก แต่อาจจะอยู่ในรูปการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษานอกระบบ การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะช่วยให้บุคคลดำรงชีวิต ประกอบอาชีพอย่างเหมาะสมและมีความรู้เพียงพอที่จะเผชิญกับชีวิตกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

Faure (1972) กล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิต ว่าการศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกลักษณะ ทุกรูปแบบ เป็นการศึกษาโดยรวมทั้งหมดไม่ว่าจะมองการศึกษาในส่วนตัว หรือการศึกษา ลักษณะใด ล้วนเป็นการศึกษาตลอดชีวิตทั้งสิ้น การศึกษาตลอดชีวิตไม่ได้เป็นระบบการศึกษา แต่เป็น หลักการจัดการศึกษา ซึ่งรวมการศึกษาทุกระบบ ทุกหน่วย ทุกแหล่งไว้ด้วยกันทั้งหมด และเป็นการ พัฒนาการศึกษาในทุกส่วน

Simpson and Others (1972) ได้กล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิต ว่าการศึกษาตลอดชีวิตไม่ เป็นเพียงแนวคิดเท่านั้น แต่เป็นแนวปฏิบัติ เป็นปรัชญา เป็นยุทธวิธีเพื่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อการ พัฒนาไปสู่สังคมแห่งการศึกษา สังคมแห่งการเรียนรู้

Dave (1975: 42) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต ว่าการศึกษาตลอดชีวิตเป็น การศึกษาทั้งหมดที่ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาแบบไม่เป็น ทางการ ซึ่งเกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของบุคคลเพื่อจะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญาในตัวบุคคล สังคม และอาชีพ การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการเรียนที่เกิดขึ้นที่บ้าน ที่โรงเรียน ในชุมชน ณ สถานที่ทำงาน การเรียนจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ การเรียนจากประสบการณ์และกิจกรรมใน รูปแบบอื่นๆ ตามแนวคิดนี้ การศึกษาตลอดชีวิตได้ให้แนวทางใหม่ในการกำหนดเป้าหมายของ การศึกษา กิจกรรมและโครงสร้างทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลในทุกๆ ด้าน ตลอดช่วงชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้ดีขึ้น

Cropley (1977: 7) กล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิต ว่าบุคคลควรจะได้รับการสอน การศึกษา การเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิตของเขา

Dave and Skager (1977: 7) ได้กล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิต ว่าเป็นทั้งหลักการในการจัดการศึกษา และเป็นแนวคิดหลักด้วย การศึกษาตลอดชีวิตได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของการศึกษาในชีวิตของบุคคลและบทบาทของการศึกษาที่มีต่อสังคม ตามแนวของการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาเป็นเครื่องมือหลักสำหรับบุคคลและชุมชนที่จะพัฒนาและปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน การศึกษาตลอดชีวิตมุ่งให้บุคคลได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนพัฒนาการของชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตเน้นว่าสังคมเป็นระบบที่เกิดจากการประสานความร่วมมือระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ บทบาทหน้าที่หนึ่งของสังคมก็คือโอกาสให้ทางเลือกทางการศึกษาแก่บุคคลในแต่ละช่วงเวลาของชีวิต

Peterson (1975) กล่าวถึง “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” และ “การศึกษาตลอดชีวิต” สรุปได้ว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลตลอดช่วงชีวิตของเขา อันเป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาสติปัญญา สังคม และบุคคล การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะการศึกษาของผู้ใหญ่แต่เป็นการศึกษาสำหรับทุกๆ ช่วงของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา ไปจนถึงผู้สูงอายุ เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดจนตาย ส่วน “การศึกษาตลอดชีวิต” (Lifelong Education) หมายถึงกระบวนการของการจัดโอกาสทางการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมนุษย์

Cropley and Dave (1978) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานใน 2 มิติ คือ

1. การผสมผสานในแนวตั้ง Cropley และ Dave มองว่าการศึกษามีความจำเป็นในทุกช่วงชีวิตของบุคคล บุคคลควรได้รับการศึกษาทุกช่วงเวลาตลอดชีวิตของเขา การศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงช่วงหนึ่งของชีวิต การศึกษาในโรงเรียนไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมความต้องการของชีวิตทั้งหมดได้ ช่วงชีวิตที่ยาวนานที่สุดของบุคคลก็คือ ช่วงชีวิตหลังจากจบจากโรงเรียนไปแล้ว เพราะฉะนั้น การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของชีวิต และการศึกษาที่มีความสำคัญแก่บุคคลมากที่สุดก็คือ การศึกษาจากภายนอกโรงเรียน เช่น การศึกษาจากเพื่อน จากครอบครัว จากชุมชน จากการทำงาน ฯลฯ การศึกษาจำเป็นสำหรับช่วงอายุ และควรจะใช้หลายวิธีการหลายกระบวนการ

2. การผสมผสานในแนวนอน หรือแนวราบ มิติดูมองว่าการศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน การศึกษา การเรียนรู้ควรจะประสานกันหลายๆ ส่วน ทั้งในโรงเรียนและแหล่งอื่นๆ ในสังคมการศึกษาควรจะผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีส่วนสัมพันธ์กับชีวิต แหล่งที่จะให้การเรียนรู้ควรจะเป็นลักษณะของเครือข่ายซึ่งจะผสมผสานรูปแบบและแหล่งการเรียนรู้ทั้งหมดที่มีในชุมชน และสัมพันธ์กับชีวิตจริง

Galbraith (1992: 5 – 6) ได้ศึกษานิยามและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตที่ไว้โดยนักการศึกษาหลายๆ ท่าน เช่น Cropley, Dave, Jarvis, Lengrand และสรุปได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิต

เป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วยการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่จัดขึ้น โดยมีกฎ ระเบียบ แบบแผน โดยสถาบันการศึกษานอกระบบซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่อยู่นอกกฎเกณฑ์ต่างๆ ของการศึกษาในระบบ ซึ่งจัดบริการ โอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลทั่วไป หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ ได้แก่ YMCA ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ได้รับจากการติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ชุมชน และในที่ทำงาน ฯลฯ

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2531: 8 – 11) ได้กล่าวโดยสรุปว่ามนุษย์จำเป็นต้องมีการศึกษา และจำเป็นจะต้องศึกษาไปจนตลอดชีวิต ทั้งนี้ เพราะชีวิตต้องการดำรงอยู่ด้วยดีและเจริญงอกงาม การจะดำรงอยู่ด้วยดีและเจริญงอกงามนั้น เป็นสภาพที่ชีวิตต้องทำให้เกิดขึ้นในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคลต้องเผชิญกับสิ่งบีบบังคับจำกัดขวางกั้นที่จะสกัดกั้นไม่ให้ไปสู่ผลดังกล่าว ซึ่งท่านเรียกว่า “ทุกข์” สิ่งที่ต้องทำ ก็คือ จะต้องพัฒนาคนขึ้นไปให้มีความรู้ ให้มีสิ่งที่เรียกว่าปัญญา ให้มีวิชาพร้อมทั้งความสามารถอื่นๆ ที่จะช่วยให้แก้ปัญหาได้ เมื่อแก้ปัญหาได้ ก็คือ ดับทุกข์ได้ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต เมื่อศึกษาดีแล้ว ก็แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยดีและเจริญงอกงามเข้าถึงจุดหมายที่ชีวิตพึงต้องการ

สุนทร สุนันท์ชัย (2534: 8 – 10) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต ว่าหมายถึงการจัดกระบวนการให้มีผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น จึงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการดำเนินการตลอดชีวิตของบุคคล
2. เป็นการจัดที่มีการวางแผน ทำให้ได้รับความรู้ ทักษะและเจตคติ อันจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตซึ่งเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จนในที่สุดทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ
3. เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. ใช้แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท ทั้งแบบในระบบ นอกระบบ และไม่เป็นทางการหรือตามอัธยาศัย

การศึกษาตลอดชีวิตจึงเป็นการศึกษาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย มุ่งพัฒนามนุษย์ให้ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันและพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพของบุคคลแต่ละคน เป็นการศึกษาที่เกิดจากแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ทุกชนิดทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การศึกษาประเภทต่างๆ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต เช่น การศึกษาก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาหลังวัยเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น การศึกษานอกระบบ การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาเหล่านี้เป็นเพียงประเภทย่อยๆ ของการศึกษาตลอดชีวิต เพราะการศึกษาตลอดชีวิตนั้น เป็นผลรวมของการศึกษาทุกประเภทที่บุคคลได้รับตั้งแต่เกิดจนตาย

จากนิยามที่ให้ไว้โดยนักการศึกษาหลายๆ ท่าน สามารถสรุปความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตได้ดังนี้

“การศึกษาตลอดชีวิต” เป็นการศึกษาในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุ ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยในแต่ละช่วงชีวิตบุคคลอาจได้รับการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบผสมผสานกัน เป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล สัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง ทั้งนี้ เพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมในทุกช่วงชีวิต

หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต

1. การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ การศึกษามีความจำเป็นสำหรับบุคคลในทุกช่วงชีวิต เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเอง สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรับตัวและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2. บุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่มีใครแก่เกินเรียน

3. การศึกษามีได้สิ้นสุดลงเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา บุคคลจะต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ

4. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด ครอบคลุมการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ

5. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน การสัมพันธ์ในแนวตั้งหมายถึง การพิจารณาถึงช่วงชีวิตของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย โดยทั่วไปแล้ว บุคคลจะต้องผ่านช่วงชีวิตในวัยต่างๆ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยสูงอายุ การศึกษามีความจำเป็นสำหรับทุกวัยทุกช่วงอายุตลอดชีวิต เพราะฉะนั้นบุคคลจึงควรได้รับการศึกษาโดยตลอดและการศึกษาที่จัดให้แก่แต่ละช่วงอายุควรมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนกัน

สำหรับการผสมผสานกันในแนวราบนั้น นักการศึกษาพิจารณาที่แต่ละวัยแต่ละช่วงอายุของบุคคล การศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน ดังนั้น ในช่วงวัยหนึ่งๆ บุคคลควรจะได้รับการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาตนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและทัศนคติ เพื่อจะช่วยให้บุคคลได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์ แหล่งความรู้ ผสมผสานกัน ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเพียงการศึกษาในระบบหรือเป็นความพร้อมจะรับการศึกษาในรูปแบบใดมากที่สุด ก็ศึกษาในรูปแบบ/

ประเภทนั้นเป็นหลัก และมีการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ เป็นส่วนเสริม เพื่อให้ได้รับความรู้ที่ครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุด

6. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษา หน่วยงานผู้รับผิดชอบจะต้องจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทั่วถึง กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้ง่าย และเสมอภาคกัน

7. การศึกษาตลอดชีวิตควรมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ในเรื่องกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ เนื้อหา วิธีเรียน เวลาเรียน สถานที่เรียน

8. การศึกษาควรมีความเป็นประชาธิปไตย หรือให้อิสระแก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกได้ตัดสินใจตามความพร้อมความสามารถ ตามความสนใจ และความสะดวก

9. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ให้เห็นประโยชน์ของการศึกษา ตระหนักว่าการศึกษาคือสิ่งจำเป็นจะต้องอยู่คู่กับการดำเนินชีวิต และการศึกษาเป็นของทุกคน

10. ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ มีทักษะการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

11. ให้ศึกษาเรียนรู้เรื่องของชีวิตและสภาพปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตจริง

12. บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต

13. ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่บุคคล

14. แหล่งเรียนรู้ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน

15. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นการจัดการศึกษาเพื่อให้บุคคลพึ่งตนเองได้

สภาพการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตโดยตรง ทั้งการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ ดังต่อไปนี้

1) รับผิดชอบในการจัดดำเนินการและให้บริการทางการศึกษาสำหรับสาธารณชนตามแนวทางที่ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ

2) งานเกี่ยวกับด้านศาสนา มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ

3) งานเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม รับผิดชอบการเชิดชูรักษา และส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทยทั้งภายในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย

ยุทธศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทยนี้ เป็นการสรุปประเด็นที่ได้จากการประชุมกลุ่ม โดยสาระสำคัญของบทนี้ประกอบด้วย 3 หัวข้อ คือ

- 1) หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 3) แนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ที่กำหนด

1) หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยในชีวิตประจำวันของคนทุกคน ไปจนตลอดการสิ้นอายุขัย เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ของคนทุกคน สามารถสรุปเป็นแก่นของหลักการเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย ดังนี้

1. สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีวัฒนธรรมการเรียนรู้
2. การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกิดขึ้นและมีความต่อเนื่องตลอดเวลาตลอดช่วงอายุของผู้เรียน
3. คนไทยทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ผู้เรียนและการเรียนรู้มีความสำคัญและสัมพันธ์กับวิถีชีวิตที่มีความสุข
5. ผู้เรียนมีโอกาสและมีทางเลือกในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

มีคุณภาพและยืดหยุ่น ตามความต้องการของผู้เรียน

6. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในทุกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
7. ทุกแห่งในสังคมคือแหล่งการเรียนรู้ของคนทุกคน
8. ทุกฝ่ายในสังคมต้องร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ปวงชน

การเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ปวงชน

9. การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการบูรณาการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าด้วยกัน

10. คุณภาพของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2) ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต จากแก่นของหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้ง 10 หัวข้อนั้น จำเป็นต้องมีการวางกรอบยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดพลังและความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ของสังคมไทย คือ การรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ประชุมจึงได้ร่วมกันกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต รวม 9 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. สร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ชัดเจนให้ครอบคลุมหลักการทั้ง 10 ข้อ
2. สร้างนิสัยรักการอ่าน และวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากทุกส่วนของสังคม
4. ให้ความสำคัญและสร้างความสัมพันธ์ของเอกัตบุคคล ครอบครัว ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน และสถานประกอบการในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้
5. กระจายแหล่งการเรียนรู้ให้ทั่วถึง และครอบคลุมทุกจุดของสังคม
6. พัฒนารูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
7. การพัฒนาข้อมูล สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
8. การพัฒนาและประกันคุณภาพรูปแบบ กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้
9. การจัดสรรเงินทุน และระดมทรัพยากรเพื่อจัด ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3) แนวทางปฏิบัติ จากยุทธศาสตร์ทั้ง 9 ได้มีการระดมความคิดกำหนดออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติได้ ดังนี้

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจ ในส่วนของเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่สิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ วิสัยทัศน์ หลักการ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯลฯ

มีแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจร่วมกัน ดังนี้

- 1.1 การสร้างองค์ความรู้ สร้างกระแส จัดประชุมระดมความคิด แสวงหาแนวร่วม จัดทำประชาพิจารณ์
- 1.2 ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบ
- 1.3 สาระที่ประชาสัมพันธ์ออกไปต้องใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย
- 1.4 ใช้การปฏิบัติที่นำหน้าทฤษฎี ในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสม จัดทำเป็นโครงการตัวอย่าง และโครงการนำร่อง
- 1.5 สร้างแรงจูงใจ และความมั่นใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการประกาศยกย่อง ส่งเสริม และสนับสนุนในทุกรูปแบบ
- 1.6 กำหนดความรับผิดชอบและลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน
- 1.7 สร้างเมือง / ชุมชนการเรียนรู้ตลอดชีวิตต้นแบบ

2. การสร้างนิสัยรักการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง

2.1 รัฐทำการรณรงค์ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ ความก้าวหน้า ความมั่นคงในชีวิตที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนทุกคนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมให้มีพฤติกรรม เห็นตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จในแต่ละช่วงของชีวิตเพื่อเป็นต้นแบบ

2.2 ให้มีกลไกต่างๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเข้าถึงและการได้รับบริการด้าน ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่ถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการ

2.3 ให้สื่อมวลชนทุกแขนงเข้ามามีบทบาทในการสร้างกระแสค่านิยมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต กระตุ้นและส่งเสริมให้ทุกคนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

2.4 ในการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ได้เรียนรู้ “วิธีการ เรียนรู้” เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในอนาคตด้วย ตนเอง

3. การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3.1 ใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ เป็นมาตรการกำหนดการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น การสร้างมาตรการจูงใจให้เกิดความร่วมมือจากชุมชน สถาน ประกอบการ และภาคเอกชน โดยใช้มาตรการลดหย่อนและสิทธิพิเศษที่เกี่ยวข้องต่างๆ

3.2 สร้างความสัมพันธ์ ความเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกันเพื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ความสำเร็จ ความล้มเหลวที่เกิดขึ้น และจัดให้มีเวทีของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกหนทุก แห่ง

3.3 ปรับระบบการสนับสนุนงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว โดยมีข้อกำหนด โครงการและผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการชัดเจน

3.4 ให้มีการสนับสนุนโครงการริเริ่มเล็กๆ ที่เกิดจากความคิดของประชาชนจากทุก เพศ ทุกวัย ไม่จำกัดเรื่องระดับการศึกษาในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ให้ความสำคัญและสร้างความสัมพันธ์ของบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ศาสนสถาน และสถานประกอบการ เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่าย จะต้องมีส่วนร่วมกันบูรณาการเรียนรู้เข้าไปกับทุกหน่วยงาน ทุกสถานการณ์ ทุกเวลา และสถานที่ แนวทางปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

4.1 ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ร่วมกันภายในครอบครัว ระหว่างพ่อแม่ ลูก ผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ในปกครอง การเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชน จากภูมิปัญญาจากศาสนสถาน จากสิ่งใกล้ตัว ไปสู่สิ่งไกลตัว

4.2 ให้มีการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และศาสนธรรม ใน วาระและโอกาสต่างๆ ตามความเหมาะสมและความต้องการของชุมชน

4.3 ยกย่องและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านให้เป็นต้นแบบในการเผยแพร่ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้

4.4 มีมาตรการให้เจ้าของสถานประกอบการทุกแห่ง ตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งให้การสนับสนุนแก่ผู้ทำงานทุกคน ในการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนจัดกิจกรรม ส่งเสริมเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

4.5 มีการยกย่องและให้รางวัลแก่ทุกฝ่ายที่ดำเนินการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประสบผลสำเร็จ สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นต้นแบบ พร้อมสนับสนุนให้เกิด การเผยแพร่แนวคิด และวิธีการดังกล่าวในวงกว้าง

5. การกระจายแหล่งเรียนรู้

5.1 เปิดโอกาสให้ครอบครัว ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน สถานประกอบการ และ ชุมชน ร่วมจัดตั้งหรือสร้างแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ของตนด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย

5.2 ให้มีมาตรการเชื่อมโยงและสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ และ เครือข่ายสารสนเทศตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ชาติ ให้เป็นแหล่งความรู้แห่งชาติ

5.3 มีการสำรวจ จัดทำทำเนียบแหล่งการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และเผยแพร่เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง

5.4 สร้างมาตรการและกลไกสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์ต่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

6. การพัฒนารูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

6.1 ให้สถานศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษาสร้างมาตรการและกลไกที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้โอกาสแก่คนทุกคนได้เข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ และร่วมสร้างเส้นทาง การเรียนรู้ของตนเอง

6.2 กำหนดระบบหรือสนับสนุนให้เกิดโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ผู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

6.3 กำหนดเงื่อนไขและสร้างมาตรการจูงใจให้ทุกหน่วยงานต้องสนับสนุนและเปิด โอกาสให้บุคลากรของตนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดเวลา

6.4 สนับสนุนโครงการพัฒนาบุคลากรทั้งในลักษณะการเรียนรู้ในงาน และการ ฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบในงานที่สูงขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงกับสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรทั่วไปได้รับการพัฒนาในลักษณะหมุนเวียนตามความ เหมาะสม

6.5 สร้างมาตรการจูงใจอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะอย่างต่อเนื่อง เช่น ค่าตอบแทน รางวัล การยกย่อง เป็นต้น

7. การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

7.1 ให้มีการบริหารจัดการการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

7.2 ให้สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยให้มีการเข้าถึงและเผยแพร่ความรู้และการเรียนรู้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ควรมีมาตรการในการทำให้ทุกคนได้อ่านหนังสือที่ดีมีคุณภาพ สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อศึกษามีราคาถูกลง เช่น การลดภาษีนำเข้ากระดาษ มาตรการทางกฎหมายเพื่อลดต้นทุนการผลิตสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา สร้างกลไกการหมุนเวียนหนังสือ ตำราต่างๆ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า เป็นต้น

7.3 จัดตั้งศูนย์หรือหน่วยบริการสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มากขึ้นในรูปแบบต่างๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและชุมชน

8. การพัฒนาและประกันคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้

8.1 ให้มีการทบทวนกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน ไม่ว่าจะการเรียนรู้นั้นจะเกิดจากการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย

8.2 วัตถุประสงค์ของการวัดผล ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่า วัดในสิ่งที่คุณเรียนเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนได้มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับของการเรียนรู้ โดยมีดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน

8.3 กำหนดระบบสะสมการเรียนรู้ เพื่อเทียบโอนผลการเรียนรู้กับผลการเรียนจากการศึกษาในระบบได้ เช่น เพิ่มสะสมผลงาน ใบรับรองความสามารถในการทำงาน ตลอดจนการสร้างระบบการรับรองความรู้และประสบการณ์ของบุคคล เป็นต้น

8.4 ให้มีการวัดผลงานการเรียนรู้ในลักษณะของโครงการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดเอง และสร้างเอง

8.5 พัฒนาระบบการเทียบโอนหน่วยกิตจากทักษะประสบการณ์ และผลงาน

9. การจัดสรรเงินทุนและระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

9.1 ให้มีการระดมทุนจากทุกฝ่ายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

9.2 ปรับระบบงบประมาณการสนับสนุนของรัฐให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

9.3 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการกำหนดมาตรการลดหย่อน ยกเว้นภาษีเพื่อการศึกษา และอนุญาตให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา เป็นต้น

ตอนที่ 3 รูปแบบสถาบันอุดมศึกษา

3.1 รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

1) วิทยาลัยชุมชน (Community College)

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันที่เปิดโอกาสกว้างให้ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ และต่อชุมชนส่วนรวม การรับเข้าเรียนง่าย มีความหลากหลายของรายวิชา เน้นการดำเนินการเรียนการสอนมากกว่าการวิจัย การบริการให้กับผู้เรียนหลายกลุ่ม หลายประเภทเน้นการเรียน 2 ปี โดยแต่เดิมจะเน้นด้านสาขาวิชาการอาชีวศึกษาและด้านเทคนิค เป็นหลักสูตรที่เตรียมสำหรับการเรียนขั้นสูงต่อไป หรือเป็นการศึกษาเพิ่มเติมที่เป็นวิชาการหรือประสบการณ์ (Van Dusen, 1997) วิทยาลัยชุมชนจะมุ่งตอบสนองความต้องการชุมชน มีกิจกรรมที่เน้นชุมชนเป็นฐานและร่วมกับภาครัฐกิจและอุตสาหกรรมของชุมชน

วิทยาลัยชุมชนมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อตอบสนองผู้เรียนที่หลากหลาย ด้านการเงินนั้น วิทยาลัยชุมชนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ เงินภาษีจากชุมชน รวมทั้งค่าเล่าเรียนจากนักศึกษา จึงมีบทบาทเน้นการให้บริการการศึกษาที่มีความเข้าใจผู้เรียนที่มีภารกิจอื่นด้วย จากลักษณะของผู้เรียน จึงกำหนดให้การจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่น เหมาะกับตารางเวลาของผู้ปกครองและคนทำงาน นอกจากนี้หลักสูตรของวิทยาลัยชุมชนยังได้จัดเตรียมความรู้พื้นฐานในการไปศึกษาต่อระดับปริญญาอีกด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของวิทยาลัยชุมชน

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
<p>การจัดการด้าน วิชาการ</p>	<p>ใช้หลักสูตรเรียนแบบชุดวิชา</p> <p>เน้นเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และเน้นการออกแบบหลักสูตรแบบผสมผสาน ร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ที่เน้นเรื่องนวัตกรรม</p> <p>เชื่อมโยงกับธุรกิจท้องถิ่นในการจัด โปรแกรมการทำงานและการเรียนรู้ด้าน ต่างๆ</p> <p>มีแนวโน้มที่จะเข้าไปทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา</p> <p>มีการสร้างข้อตกลงกับสถาบันการศึกษาที่เรียนปริญญาตรี 4 ปี ในการโอนย้าย หน่วยกิตระหว่างสถาบัน</p> <p>ให้บริการด้านห้องสมุดและฐานข้อมูลแบบ Online</p> <p>จัดให้นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรในสถาบันมีโอกาสได้รับรู้หรือเข้าถึง แหล่งข้อมูลที่หลากหลายสาขา ทั้งที่เป็นรายงานผลการศึกษา หรือ นวัตกรรมที่คิดค้นใหม่ๆ</p> <p>เสนอหลักสูตรการสอนทางไกลหรือแบบ Online ทั้งในส่วนที่เป็นหลักสูตรของ สถาบันเอง หรือจัดร่วมกับมหาวิทยาลัยเสมือน</p> <p>เน้นการใช้ห้องเรียนคอมพิวเตอร์และมีซอฟต์แวร์สำเร็จรูปแบบเฉพาะ เพื่อการ เรียนรู้ในชั้นเรียน</p> <p>เน้นการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนและซอฟต์แวร์ที่ใช้ ร่วมกันในการสอน</p> <p>มีการพัฒนามาตรฐานต่างๆ ของการเรียนแบบ Electronic Learning</p> <p>มีระบบการประเมินที่หลากหลายสำหรับให้บริการกับผู้เรียนแบบทางไกล</p> <p>สร้างฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับจัดเก็บหรือออกไปประเมินผลการศึกษา ให้กับผู้เรียนในหลักสูตรต่างๆ</p> <p>มีคณะกรรมการกำหนดนโยบายในการพัฒนาองค์กร</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการทั่วไป	<p>ปรับพันธกิจของสถาบันที่มุ่งไปสู่การวางรูปแบบต่างๆ สำหรับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ของวิทยาลัย</p> <p>ให้คณะกรรมการบริหารที่ได้รับเลือกจากท้องถิ่นมีบทบาทในการรวบรวมข้อมูลความรู้ต่างๆ ของชุมชนและรายงานความต้องการให้สถาบันได้ทราบ เน้นการใช้รูปแบบกระจายความเป็นผู้นำ ที่ส่งเสริมความร่วมมือ ให้อำนาจกับบุคลากรในกระบวนการตัดสินใจ</p> <p>ใช้การจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอกเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพ</p> <p>ใช้ Web – based Technology เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนรูปแบบของวัฒนธรรมองค์กร นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรจะติดต่อกันผ่านทางเครือข่าย Web – based ของมหาวิทยาลัย มีการให้บริการ Online ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการให้คำปรึกษาทางวิชาการ การให้ข้อมูลด้านเอกสารรับรองผล การศึกษา การลงทะเบียนปฐมนิเทศ</p>
การจัดการด้านการเงิน	<p>จัดทีมบริหารในการดูแลด้านแหล่งเงินทุน</p> <p>สร้างมูลนิธิต่างๆ เพื่อสนับสนุนนวัตกรรมใหม่ๆ ของสถาบัน</p>
การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์	<p>ให้การรับสมัครงานใช้แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์และมีการสแกนประวัติไว้ในคอมพิวเตอร์</p> <p>ใช้คณาจารย์ส่วนใหญ่ที่มีสถานภาพแบบจ้างบางเวลา</p> <p>มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการต่างๆ และปฐมนิเทศคณาจารย์ และบุคลากร ด้วยการใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ</p> <p>ช่วยเหลือคณาจารย์ปรับปรุงหลักสูตรต่างๆ ผ่านวิธีการของประสบการณ์ตรง</p> <p>มีการประเมินผลบุคลากร โดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ การสร้างความเป็นเลิศด้านการสอนและด้านประวัตินิเทศการทำงาน</p> <p>มีการประยุกต์ใช้รูปแบบบรรษัทในการตรวจสอบประสิทธิภาพของการฝึกอบรม</p>

2) มหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ (Comprehensive University)

สถาบันประเภทนี้จัดหลักสูตรการศึกษาหลากหลายเพื่อเตรียมนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่องานอาชีพและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่งเสริมประชาธิปไตยของการอุดมศึกษาที่ว่า นักศึกษาสามารถเลือกเรียนสิ่งที่ตนเองสนใจได้ (Van Dusen, 1997) มีทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน มีตั้งแต่วิทยาลัยขนาดเล็กจนถึงมหาวิทยาลัยของรัฐขนาดใหญ่ จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของนักศึกษาทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

ตารางที่ 2 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของสถาบันที่มีความหลากหลายทางวิชาการ

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการด้าน วิชาการ	<p>มีการก่อตั้งและเชื่อมโยงระบบการเรียนรู้แบบ Online สู่ชุมชนต่างๆ โดยทางสถาบันนำเสนอโปรแกรมทางเลือกให้ผู้เรียน 2 ด้านคือ โปรแกรมที่ให้ปริญญา กับโปรแกรมที่ไม่มีปริญญา</p> <p>จัดตั้งศูนย์พัฒนาต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีการเชื่อมโยง สร้างเครือข่าย และได้รับประสบการณ์ตรงจากธุรกิจ</p> <p>สร้างศูนย์บ่มเพาะการวิจัย</p> <p>นำทรัพยากรในสถาบันการศึกษานานาชาติหรือวิทยาลัยชุมชนต่างๆ มาใช้งานร่วมกัน</p> <p>เน้นการจัดการให้มีความร่วมมือกับชุมชนผ่านเครือข่ายของผู้ประกอบการ ผ่านการให้บริการด้านการเรียนรู้ของสถาบันต่อชุมชนหรือโครงการพัฒนาชุมชนต่างๆ</p> <p>พัฒนาฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และสร้างความร่วมมือในด้านการใช้ห้องสมุดในรูปแบบของเครือข่าย</p> <p>ให้บริการการเรียนกับนักศึกษาที่อยู่ทางไกลในรูปแบบของหลักสูตรห้องเรียนและสถาบันเสมือน</p> <p>มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจถึงกระบวนการสอนที่รักษาไว้ซึ่งความมีประสิทธิภาพ</p> <p>นำเสนอการฝึกอบรม สัมมนาประจำปี และ Weekend Retreats เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนแบบต่างๆ ของอาจารย์ โดยมุ่งหวังให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพ</p> <p>สร้างศูนย์หรือโปรแกรมที่ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการเฉพาะด้านตามความต้องการของสถาบัน</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการทั่วไป	<p>มีการใช้การจ้างงานจากหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ</p> <p>เน้นการบริหารงานที่มุ่งให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางการให้บริการ</p> <p>เน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด</p> <p>วางระบบการดำเนินงานแบบหลายวิทยาเขต</p> <p>สนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยได้สื่อสารกับผู้นำของสถาบันต่างๆ</p> <p>มีความร่วมมือในการจัดการหน่วยงาน เพื่อลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันและเป็นการปรับปรุงการให้บริการ</p> <p>มีการจัดกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะหรือวิพากษ์โครงการต่างๆของสถาบัน</p> <p>สร้างไฟล์ประวัตินักศึกษาและเก็บข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>มีการจัดซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปและอุปกรณ์ใหม่ๆ เข้าสู่สถาบันอย่างต่อเนื่อง</p> <p>มีการจัดระบบฐานข้อมูลนักศึกษาและสามารถให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ข้อมูลร่วมกันผ่านเครือข่ายภายในมหาวิทยาลัย</p>
การจัดการด้านการเงิน	<p>สร้างแนวทางการร่วมมือระหว่างสถาบันกับชุมชนในการร่วมกันตัดสินใจ</p> <p>ปรับปรุงการทำงานและการลงทุน</p> <p>จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบัน</p>
การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์	<p>ให้คณาจารย์มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาและมีบทบาทหลักในการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง</p> <p>มีการสร้างโปรแกรมพัฒนาอาชีพสำหรับคณาจารย์ในด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>มีการพัฒนาโปรแกรมต่างๆ ตลอดทั้งปี เพื่อสนับสนุนการทำงานของอาจารย์และสร้างทักษะผู้นำในด้านการจัดการงานบุคคล</p> <p>มีการประเมินผลการทำงานประจำปี</p> <p>เสนอโครงการฝึกอบรมให้กับธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีของห้องเรียนในสถาบัน</p>

3) มหาวิทยาลัยวิจัย (Research University)

กลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยหรือสถาบันวิจัยเชื่อว่า การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการวิจัยจะเพิ่มคุณภาพของการเรียนการสอน นักศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้โดยผ่านการวิจัยและงานวิจัยแสดงถึงความก้าวหน้าและทันสมัยของสาขาวิชา มหาวิทยาลัยวิจัยมีบทบาทในการขยายขอบเขตความรู้ ทำหน้าที่บุกเบิกการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และมีนวัตกรรมมหาวิทยาลัยเหล่านี้ ถึงแม้ว่าจะยังคงรักษาหลักการและประเพณีทางวิชาการ ก็มีความพยายามที่จะขยายพรมแดนใหม่ๆ ใช้วิธีการบริหารแนวใหม่ และสร้างรูปแบบความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกแบบใหม่ๆ เช่น การใช้บริการจากหน่วยงานภายนอกในการทำหน้าที่บางอย่างในมหาวิทยาลัยมอบอำนาจและความเป็นอิสระในการดูแลตนเองให้กับหน่วยงานหลักๆ สร้างความร่วมมือกับวิสาหกิจและเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันธุรกิจแบบต่างๆ อุดสาหกรรมวิชาการใหม่ๆ ได้แก่ การบริหารความรู้เชิงพาณิชย์ และการจัดการแบบ ผู้ประกอบการซึ่งนำวิธีการมาจากโลกของธุรกิจ มีหลักสูตรอบรมผู้บริหารและสหกิจศึกษา และสหวิทยาการ

ตารางที่ 3 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของมหาวิทยาลัยวิจัย

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการด้าน วิชาการ	<p>มีการพัฒนาศูนย์สหสาขาวิชาและโปรแกรมการศึกษาร่วมระหว่างภาควิชา</p> <p>มีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะด้านหลักสูตร</p> <p>ควบคุมดูแลสถาบันหน่วยงานด้านการวิจัยสหสาขาวิชา</p> <p>จัดตั้งหน่วยงานเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและลิขสิทธิ์ทางปัญญา</p> <p>จัดโปรแกรมความร่วมมือกับอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีขั้นสูง</p> <p>มีการวิจัยร่วมกับอุตสาหกรรม หน่วยงานของรัฐบาลและสถาบันการศึกษาต่างๆ</p> <p>สร้างห้องสมุดแบบความร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการและริเริ่มจัดตั้งห้องสมุดดิจิทัล</p> <p>ใช้E-learning และจัดหาบริษัทที่ทำE-business มาให้บริการแก่ผู้บริหารและภาควิชา</p> <p>บุกเบิกให้มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง</p> <p>ใช้แนวคิด “best practice” ในการประเมินทัศนคติของนักศึกษา ค่านิยม ความรู้ และการพัฒนาทักษะ ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการและสังคม</p> <p>เพิ่มการประกันคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้บ่งชี้คุณภาพ เช่น benchmarking, TQM, Re-engineering</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการทั่วไป	<p>ให้โอกาสดังชุมชนในการเข้าสู่ระบบข้อมูลภายในมหาวิทยาลัยบางส่วน</p> <p>เน้นการเรียนรู้ไปสู่ชุมชนให้มากกว่าความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องกับสถาบันที่คิดว่ามหาวิทยาลัยจะทำได้</p> <p>สร้างวัฒนธรรมที่เปิดรับข้อมูลและแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกับสถาบันในชุมชน</p> <p>กระจายอำนาจการจัดการผ่านความร่วมมือซึ่งกันและกัน</p> <p>ให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ในการสร้างงานวิจัยและหุ้นส่วนทางธุรกิจต่างๆ</p> <p>สนับสนุนให้คณาจารย์ได้มีบทบาทในการทำงานกับรัฐบาลในระดับบริหาร</p> <p>ใช้รูปแบบการให้บริการแบบ“One-stop” ในด้านการรับเข้าการลงทะเบียนและการให้การช่วยเหลือด้านการเงิน</p> <p>เน้นให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางในการปรับปรุงการให้บริการและเพิ่มการรับเข้า</p>
การจัดการด้านการเงิน	<p>ให้อิสระในการบริหารการเงินสำหรับหน่วยงานด้านบริหาร และหน่วยงานด้านวิชาการเพื่อส่งเสริมแนวคิดสร้างสรรค์และแนวคิดของการประกอบการ</p> <p>ประสานงานและปรึกษาหารือใกล้ชิดกับคณบดีในด้านงบประมาณและงานวิชาการ</p> <p>จัดสรรเงินทุนให้เป็นกองทุนสำหรับการริเริ่มโครงการวิจัย</p>
การจัดการทรัพยากรมนุษย์	<p>ให้บุคลากรสามารถเข้าถึงนโยบายและแนวปฏิบัติต่างๆภายในสถาบันผ่านระบบ Online</p> <p>จัดโปรแกรมช่วยเหลือบุคลากร เพื่อให้บุคลากรนั้นๆสามารถจัดการเรื่องราวต่างๆได้ด้วยตนเอง</p> <p>สร้างศูนย์การเรียนรู้เสมือนแบบสื่อประสม</p> <p>จัดเว็บไซต์ให้คำแนะนำและฝึกอบรมบุคลากร</p> <p>ใช้เว็บไซต์เป็นสื่อในการรับสมัครงานในตำแหน่งที่ว่างลงหรือหาผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเหมาะสม</p> <p>จ้างมืออาชีพระดับสูงเข้ามาเป็นบุคลากร</p>

4) มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง (Specialized University)

มหาวิทยาลัยเฉพาะทางมุ่งจัดการศึกษาบางสาขาวิชาในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะด้าน ศึกษาในทางลึก และจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและเพื่อนในสาขาเดียวกัน เป็นหลักสูตรที่เน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบ ของผู้จ้างงานบางกลุ่ม ได้แก่ วิทยาลัยแห่งบริษัท(Corporate college) กลุ่มสหพันธ์สถาบันและวิทยาลัยเทคนิค(Technical institutions) สถาบันแห่งบริษัท (Corporate Institution) เป็นสถาบันที่ จัดการเรียนการสอนให้กับพนักงานของบริษัท มุ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในธุรกิจและสนองตอบความต้องการของบริษัทในพื้นที่ มหาวิทยาลัยของธุรกิจ (Corporate University) ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้การฝึกอบรมเป็นระบบ มีการลงทุนทางการศึกษาที่ได้ผลสูงสุด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบริษัท เผยแพร่ค่านิยมร่วมกันขององค์กร พัฒนาศักยภาพของแรงงานและดำรงความสามารถในการแข่งขันในตลาด (Dillich, 2000) เมื่อสิ้นสุดปี 1999 มีCorporate Universities ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประมาณ 1,600 แห่ง มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของสถาบันประเภทนี้ (ประมาณ 400%) ตั้งแต่ช่วงปี 1980 เชื่อว่ามาจากการที่สถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยได้ (Wilson, 2000) ตัวอย่างสถาบันที่เป็น Corporate University ได้แก่ Kettering University ซึ่งแต่เดิมคือGeneral Motors Institute วิทยาลัย Olin ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ทดลองการบริหารแบบมีส่วนร่วม และยืดหยุ่น ได้จัดการแบ่งองค์กรแบบแยกส่วนเป็นคณะ/ภาควิชาและโครงสร้างองค์กรแบบ Bureaucracy สถาบันเฉพาะทางอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่ สถาบันที่ตั้งขึ้นในเชิง ธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยเอกชนที่ประสาทปริญญาในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี และปริญญาโท หลักสูตรเน้นไปตามมาตรฐานที่ใช้กับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของรัฐ สถาบันประเภทนี้จะมิตขนาดเล็ก

ตารางที่ 4 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง แนวปฏิบัติ

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการด้านวิชาการ	มีการจัดรูปแบบการลงทะเบียนข้ามสถาบันและจัดการเรียนประจำปีร่วมกับสถาบันสมทบ ผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนปกติกับการฝึกปฏิบัติงานในชีวิตจริง จัดโปรแกรมวิชาชีพที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ร่วมกับสมาคมวิชาชีพ มหาวิทยาลัยต่างๆและอุตสาหกรรมทั่วโลก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
	<p>จัดตั้งความร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการ</p> <p>แบ่งปันแหล่งข้อมูลต่างๆกับสถาบันสมทบ</p> <p>จัดหาโปรแกรมที่เน้นเทคโนโลยี การติดต่อผ่านเครือข่าย โปรแกรมการเรียนรู้ทางไกล</p> <p>จัดหาวิธีการเข้าถึงเทคโนโลยีให้กับนักศึกษา คณาจารย์และบุคลากร</p> <p>แสวงหาสมาคมวิชาชีพต่างๆ เพื่อรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน</p> <p>ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในลักษณะของความร่วมมือกับ</p> <p>ผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ตัวแทนจากนายจ้างจากคณะกรรมการเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้น (Joint Review Committees) และจากตัวแทนสภามหาวิทยาลัย (Councils)</p>
การจัดการทั่วไป	<p>มีความมุ่งมั่นในการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง</p> <p>สร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมและหุ้นส่วนต่างๆ</p> <p>ให้อิสระทางวิชาการแก่หน่วยงานและเพื่อสร้างความร่วมมือต่อกัน</p> <p>ลดวิธีการบริหารงานแบบดั้งเดิมที่อยู่ในรูปภาควิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับใครและลดความอึดอาดล่าช้าต่างๆในการดำเนินงาน</p> <p>เชื่อมโยงการติดต่อของทั้งสถาบันด้วยการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์</p> <p>นำระบบการจัดการสารสนเทศแบบ Up-to-date มาปฏิบัติ</p> <p>ให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student-centered Service)</p>
การจัดการด้านการเงิน	<p>จัดเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษาให้กับนักศึกษา</p> <p>หาแหล่งสนับสนุนเงินทุนจากผู้สนับสนุนหรือผู้ก่อตั้งต่างๆ</p> <p>Consolidate ด้้นทุนต่างๆ</p> <p>มีการพิจารณาคัดเลือกหรือแลกเปลี่ยนอาจารย์ในระหว่างสถาบันที่เป็นสมาชิกร่วมกัน</p> <p>สัญญาจ้างใช้การพิจารณาโดยเน้นผลงานเป็นหลักแทนรูปแบบดั้งเดิม</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์	จัดโปรแกรมพิเศษต่างๆ ในการอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีให้แก่อาจารย์ที่เข้ามาใหม่ จัดให้คณาจารย์ได้มีการสัมมนาและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน

สถาบันเฉพาะทางมีความร่วมมือกับสถานประกอบการเป็นจำนวนมาก นักศึกษามีโอกาสฝึกฝนการทำงานจากหลักสูตรแบบสหกิจศึกษา การร่วมมือกับสถานประกอบการทำให้นักศึกษามีโอกาสดี ในการได้งานทำ เช่น Kettering มีความเชื่อมโยงกับสมาคมและ สถานประกอบการมากกว่า 700 แห่งทั่วโลก สถาบันที่เป็นเครือข่ายมีส่วนในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน มากกว่าทำงานซ้ำซ้อนกัน และร่วมมือกันเปิดสอนบางสาขาวิชาที่ แต่ละแห่งไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารและอาจารย์ต้องคิดในรูปของกลุ่มมิใช่ของสถาบันตนเองเท่านั้น และแสวงหาโอกาสร่วมกัน เช่น การลงทะเบียนข้ามสถาบัน วางแผนวิชาการร่วมกันจ้างอาจารย์ร่วมกัน การร่วมมือกันแบบนี้จะสำเร็จได้ ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสูงสุด ปัจจัยทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการคิดริเริ่มวิธีปฏิบัติแนวใหม่ กรณีกลุ่มวิทยาลัยFenway มีเงินอุดหนุนจากมูลนิธิการศึกษา Davis สนับสนุนให้คณาจารย์มีโอกาสสร้างรายวิชาใหม่ สร้างหลักสูตรใหม่ วิธีสอนใหม่ ถ้าไม่มีการร่วมมือกัน โอกาสที่จะมีเงินสนับสนุนก็จะยาก รูปแบบความร่วมมือก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่คณาจารย์จะพัฒนาความสัมพันธ์ที่แนบแน่น และมีทัศนคติที่ดีต่อกัน แสวงหาคำตอบต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น สถาบันเฉพาะทางเช่น ITT ซึ่งเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับIT จะผสมผสานระหว่างเนื้อหาทางวิชาการกับการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ มีคณะกรรมการที่ปรึกษาประกอบด้วยผู้แทนของธุรกิจจากท้องถิ่นและผู้จ้างงาน มาช่วยสถาบันเป็นระยะๆ ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ออกแบบห้องปฏิบัติการและเครื่องมือ

5. มหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual Institutions)

สถาบันเสมือนส่งเสริมความร่วมมือทุกระดับเพื่อพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยผู้เรียนที่หลากหลาย วิธีการเรียนแบบต่างๆ และแหล่งสารสนเทศ การศึกษาจะต้องสอดคล้องกับลักษณะของเทคโนโลยีซึ่งเป็นทางผ่านของสารสนเทศ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งความรู้ซึ่งอยู่นอกรั้วสถาบัน โดยไม่มีข้อจำกัดของเวลาและสถานที่ ต้องอาศัยเทคโนโลยีในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่าง

ตารางที่ 5 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของสถาบันเสมือน

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
<p>การจัดการด้านวิชาการ</p>	<p>เน้นจัดตั้งและคงไว้ถึงรูปแบบการเรียนรู้แบบ Online ที่ให้บริการแก่ชุมชนทั้งในโปรแกรมการเรียนแบบการให้ปริญญาและการไม่มีปริญญา จัดตั้งศูนย์พัฒนาเชื่อมโยงกับเครือข่ายธุรกิจเพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์จริง</p> <p>ระดมความร่วมมือแบ่งปันทรัพยากรกับมหาวิทยาลัยเล็ก ๆ และวิทยาลัยชุมชน จัดกิจกรรมระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนผ่านเครือข่ายผู้ประกอบการ การให้บริการด้านการเรียนและ โครงการพัฒนาชุมชนต่างๆ</p> <p>พัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และห้องสมุดร่วมกับสถาบันสมทบ จัดให้มีการเรียนการสอนแบบเสมือนในด้านหลักสูตร ห้องเรียน และสถาบัน เพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ได้กว้างไกลมากยิ่งขึ้น</p>
<p>การจัดการทั่วไป</p>	<p>มีการจัดสัมมนาและอบรมเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถาบัน</p> <p>มีการนำระบบการวางแผนงานมาใช้ในการวางแผนการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด</p> <p>คณะกรรมการสภาประกอบด้วยสมาชิกที่หลากหลายรวมทั้งตัวแทนเจ้าหน้าที่จากภาครัฐบาล</p>
	<p>การบริหารงานเน้นการรวมอำนาจในการตัดสินใจโดยใช้บุคลากรจำนวนไม่มากนัก</p> <p>สนับสนุนให้มีการติดต่อสื่อสารและร่วมมือในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ</p> <p>การบริหารงานกลางใช้แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสื่อสารภายในและกับหน่วยงานภายนอกที่มีความร่วมมือกับสถาบัน</p> <p>การให้บริการแก่นักศึกษาจะเน้นรูปแบบบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ จัดให้มีศูนย์หนังสือแบบ Online</p> <p>มุ่งเน้นการตลาด</p>
<p>การจัดการด้านการเงิน</p>	<p>โครงสร้างต่างๆ ของหน่วยงานเป็นรูปแบบเน้นกำไร</p> <p>ให้ส่วนลดค่าธรรมเนียมการศึกษาในกลุ่ม</p> <p>กระบวนการสมัครเรียนหรือสมัครงานกับสถาบันฟรี</p>

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการด้าน ทรัพยากรมนุษย์	<p>การสรรหาบุคลากรเน้นมืออาชีพในด้านนั้นๆ และมีกระบวนการคัดเลือกที่เข้มงวดมาก</p> <p>คณาจารย์มีบทบาทให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา</p> <p>สถานภาพของคณาจารย์ส่วนใหญ่คืออาจารย์ พิเศษบางเวลา</p> <p>การฝึกอบรมเน้นการให้คณาจารย์ได้รู้เทคโนโลยีใหม่ๆและเทคนิคการสอนประเภทต่างๆ</p>

รูปแบบที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดรูปแบบวิทยาลัยชุมชน โครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักวิชาการของประเทศไทย และต่างประเทศจากงานวิจัย, เอกสารต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้เป็นข้อมูลบางส่วนในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ

มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง และมีรูปแบบการจัดการระดับสถาบันในลักษณะเป็นเครือข่ายซึ่งมีรูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบการจัดการระดับสถาบัน

มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง (Specialized University)

มหาวิทยาลัยเฉพาะทางเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งจัดการศึกษาบางสาขาวิชาในขอบเขตที่จำกัด เฉพาะด้าน ศึกษาในทางลึก และจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและเพื่อนในสาขาเดียวกัน เป็นหลักสูตรที่เน้นความต้องการของตลาดงานและสนองตอบของผู้จ้างแรงงานเฉพาะกลุ่ม และรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการระดับสถาบัน คือรูปแบบเครื่องข่าย (Consortium) เป็นการร่วมมือระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการ ร่วมมือในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เน้นการจ้างงานเป็นทีม เน้นการจัดการในลักษณะเครื่องข่ายโดยพิจารณาความร่วมมือระหว่างสถาบัน โดยพิจารณาในแต่ละด้าน ตามมติของการจัดการดังนี้

1) ด้านบุคลากร มีการใช้บุคลากรร่วมกับสถาบันการศึกษา และสถานประกอบการรวมถึงบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิภายในท้องถิ่นเอง เพื่อความหลากหลายในการถ่ายทอดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนสูงสุด

2) ด้านกายภาพ ไม่เน้นการสร้างอาคารสถานที่ใหม่ เน้นการใช้อาคารสถานที่ของท้องถิ่นเอง หรือสถานประกอบการของเอกชนหรือสถานศึกษาของสถาบันเครื่องข่าย

- 3) ด้านการตลาด อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน ในเรื่องสถานที่ตั้ง การติดต่อประสานงานระหว่างผู้เรียนกับสถาบัน
- 4) ด้านการเงิน คำนึงถึง โอกาสทางการศึกษาของผู้ที่ด้อยโอกาสและผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีทักษะที่เพียงพอในการดำรงตน ในสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ จึงเป็นการจัดการสถาบันลักษณะเครือข่ายเพื่อประหยัดต้นทุนและความสะดวกในการเดินทาง
- 5) ด้านการบริหาร มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นอิสระจากนอกระบบราชการ การบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงไปตามกลยุทธ์และกระจายความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่น เน้นความสำเร็จของหน่วยงานและรูปแบบเครือข่าย
- และมีภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเฉพาะทางและแนวปฏิบัติดังนี้

ตารางที่ 4 ภาพรวมของนวัตกรรมทางการบริหารในด้านต่างๆ 4 ด้านของมหาวิทยาลัยเฉพาะทางแนวปฏิบัติ

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการด้านวิชาการ	<p>มีการจัดรูปแบบการลงทะเบียนข้ามสถาบันและจัดตารางสอนประจำปีร่วมกับสถาบันสมทบ</p> <p>ผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนปกติกับการฝึกปฏิบัติงานในชีวิตจริง</p> <p>จัดโปรแกรมวิชาชีพที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ร่วมกับสมาคมวิชาชีพ มหาวิทยาลัยต่างๆ และอุตสาหกรรมทั่วโลก</p> <p>จัดตั้งความร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการ</p> <p>แบ่งปันแหล่งข้อมูลต่างๆ กับสถาบันสมทบ</p> <p>จัดหาโปรแกรมที่เน้นเทคโนโลยี การติดต่อผ่านเครือข่าย โปรแกรมการเรียนรู้ทางไกล</p> <p>จัดหาวิธีการเข้าถึงเทคโนโลยีให้กับนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากร</p> <p>แสวงหาสมาคมวิชาชีพต่างๆ เพื่อรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน</p> <p>ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในลักษณะของความร่วมมือกับผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ตัวแทนจากนายจ้างจากคณะกรรมการเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้น (Joint Review Committees) และจากตัวแทนสภามหาวิทยาลัย(Councils)</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบริหาร	แนวปฏิบัติ
การจัดการทั่วไป	มีความมุ่งมั่นในการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมและหุ้นส่วนต่างๆ ให้อิสระทางวิชาการแก่หน่วยงานและเพื่อสร้างความร่วมมือต่อกัน ลดวิธีการบริหารงานแบบดั้งเดิมที่อยู่ในรูปภาควิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับใครและลด ความอึดอาดล่าช้าต่างๆในการดำเนินงาน เชื่อมโยงการติดต่อของทั้งสถาบันด้วยการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ นำระบบการจัดการสารสนเทศแบบ Up-to-date มาปฏิบัติ ให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student-centered Service)
การจัดการด้านการเงิน	จัดเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษาให้กับนักศึกษา หาแหล่งสนับสนุนเงินทุนจากผู้สนับสนุนหรือผู้ก่อตั้งต่างๆ Consolidate ต้นทุนต่างๆ มีการพิจารณาคัดเลือกหรือแลกเปลี่ยนอาจารย์ในระหว่างสถาบันที่เป็นสมาชิก ร่วมกัน สัญญาจ้างใช้การพิจารณาโดยเน้นผลงานเป็นหลักแทนรูปแบบดั้งเดิม
การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์	จัดโปรแกรมพิเศษต่างๆในการอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีให้แก่อาจารย์ที่เข้ามาใหม่ จัดให้คณาจารย์ได้มีการสัมมนาและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน

สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

1) **ด้านการบริหารจัดการทั่วไป** มุ่งเน้นกลยุทธ์การบริหารงานสมัยใหม่ (Model Management) มีการนำแนวคิด การจัดการทางการบริหารธุรกิจมาใช้ในการบริหารองค์กร ให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วยและการจัดโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารงานที่คล่องตัว

2) **ด้านการบริหารงานวิชาการ** ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน สาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาด นำแนวคิดทางการตลาดมาใช้ในการจัดกลุ่มผู้เรียน มุ่งเน้นเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย มีการวางกลยุทธ์การตลาดในด้านพื้นที่เรียน กำหนดวิทยุคิด มีการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการสู่ระบบการ

สร้างเครือข่าย นอกจากนี้ การให้การศึกษาเน้นความต้องการของชุมชนท้องถิ่น มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรธุรกิจ มีการขยายรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ

3) ด้านการบริหารงานวิจัย มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนา สนับสนุนให้บุคลากรทำวิจัยและร่วมมือทำงานวิจัยกับองค์กรต่างๆ ร่วมถึงการมุ่งเน้นการตีพิมพ์ผลงานวิจัยเพื่อเผยแพร่

4) ด้านการบริหารการเงิน มุ่งเน้นปฏิรูปและปรับปรุงระบบการเงิน และรูปแบบการหารายได้ มีการขยายระบบการให้บริการทางการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งรายได้พยายามลดสัดส่วนรายได้จากงบประมาณแผ่นดิน และเพิ่มรายได้จากทรัพย์สินทางปัญญา

5) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีการนำเสนอทางเลือกในการบริหารงานบุคลากร มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการคัดเลือก สรรหา มีการใช้บุคลากรร่วมในบางตำแหน่ง มีการประเมินผลการทำงานทุก 6 เดือน มีการนำระบบการจ้างงานภายนอก (Out Sourcing) มาใช้กับการให้บริการ เพื่อประสิทธิภาพ

ส่วนเค้าโครงรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน สำหรับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีรูปแบบดังนี้

แผนภูมิที่ 3 รูปแบบการจัดการภายในสถาบัน

รูปแบบระดับการจัดการภายในสถาบันประกอบด้วย

1. สภามหาวิทยาลัย เป็นองค์กรบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารงานทั้งระบบโดยมีอำนาจหน้าที่

- 1.1 วางนโยบายและให้ความเห็นชอบแผนการจัดการศึกษาและงบประมาณ
- 1.2 กำกับดูแลให้สถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษา
- 1.3 ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงาน ฯลฯ

2. สภาวิชาการ เป็นองค์คณะบุคคลผู้ชำนาญหรือเชี่ยวชาญ งานวิชาการมีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อสภามหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน คุณภาพทางการศึกษา การเปิดสาขา การเปิดหลักสูตร

3. หน่วยจัดการศึกษา สถานที่ที่สภามหาวิทยาลัยประกาศจัดตั้งเป็นหน่วยจัดการศึกษาเครือข่าย เพื่อจัดการศึกษาตามที่ชุมชนต้องการร่วมกัน

4. คณะกรรมการหน่วยจัดการศึกษา เป็นองค์คณะบุคคลสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยจัดการศึกษา มีหน้าที่กำกับ ติดตามและให้การสนับสนุนหน่วยจัดการศึกษาดำเนินงานให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

5. กลุ่มงานอื่นๆ ทำงานตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่ระบุเป็นภารกิจตามสายงานนั้นๆ

รูปแบบการจัดการระดับภายในสถาบัน เป็นการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ ให้ความสำคัญต่อดัชนีต้นทุนต่อหน่วยและโครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว โดยพิจารณา ในแต่ละด้านตามมิติของการจัดการดังนี้

- 1) ด้านบุคลากร เน้นการเป็นเครือข่ายระดมทรัพยากรบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 2) ด้านกายภาพ ไม่เน้นการสร้างอาคารสถานที่ใหม่ เป็นการใช้อาคารสถานที่ของท้องถิ่นเอง หรือสถานประกอบการของเอกชน หรือสถานศึกษาของสถาบันเครือข่าย
- 3) ด้านการตลาด เน้นการบริการในเชิงธุรกิจ และการสร้างโอกาสให้ผู้ขาดแคลน
- 4) ด้านการบริหาร ให้ความสำคัญต่อดัชนีต้นทุนต่อหน่วย และโครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว
- 5) ด้านทรัพยากรสนับสนุน เป็นระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 6) ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เน้นการเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย เน้นความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
- 7) ด้านจุดมุ่งหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยสรุปรูปแบบจากแนวคิดทฤษฎีรูปแบบวิทยาลัยชุมชน โครงสร้างการบริหาร การศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักวิชาการของประเทศไทยและต่างประเทศเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ประเภทและลักษณะการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภูมิที่ 4 ลักษณะ ประเภทและลักษณะการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนการวิจัย ตอนที่ 1 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดทฤษฎีรูปแบบวิทยาลัยชุมชน โครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักวิชาการของประเทศไทยและต่างประเทศ ส่วนประสมการตลาด มาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ดังนี้

การนำส่วนประสมทางการตลาดมาพัฒนารูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการ, นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำมาจาก ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านนโยบายและด้านเป้าหมาย, แนวคิดทฤษฎี การเรียนรู้ตลอดชีวิตและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ประเภท รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบันและระดับภายในสถาบันนำมาจากความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม, ความต้องการจำเป็นของประชาชน ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาใช้หลักส่วนประสมทางการตลาด แยกเป็นด้านๆ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการทั่วไป

ด้วยลักษณะสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง ที่มีขนาดเล็ก มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ จึงใช้แนวคิดในส่วนประสมการตลาดด้านราคามาพัฒนารูปแบบ โดยพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้, ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส, วิธีการทำงาน, การให้ความสำคัญของต้นทุนต่อหน่วย, การจัดโครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว, การวางกลยุทธ์, ระบบการจ้างงานจากภายนอก เพื่อมากำหนดเป็น การบริหารด้านการบริหารทั่วไปให้เหมาะสมกับสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเน้นความประหยัด, ความคล่องตัว, ความยืดหยุ่น ต้นทุนต่ำ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการให้โอกาสแก่ผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการด้านการบริหารทั่วไปที่ให้คือ

บริหารจัดการโดยมุ่งสู่กลยุทธ์ นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาโดยการให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วยมาใช้ โดยพิจารณาประกอบแหล่งที่มาของรายได้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส มาใช้พิจารณา

สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารที่คล่องตัว มีการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ค่าใช้จ่ายอื่นๆ มาใช้พิจารณา

มุ่งสนองตอบผู้รับบริการเป็นสำคัญ นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออม ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ แหล่งที่มาของรายได้ มาใช้พิจารณา

สร้างระบบประกันคุณภาพ นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ลดวิธีการทำงานแบบดั้งเดิม เพื่อลดความอึดอาดล่าช้า การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วยมาใช้ มีการวางกลยุทธ์ทางการตลาด สัญญาจ้างโดยพิจารณาเน้นผลงานมาใช้พิจารณา

ชุมชนมีส่วนร่วมใช้ข้อมูลของสถาบัน นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันเครือข่าย มีการวางกลยุทธ์ทางการตลาด แหล่งที่มาของรายได้ บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษามาใช้พิจารณา

ใช้การจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอก นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออม ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ แหล่งที่มาของรายได้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส ลดวิธีการทำงานแบบดั้งเดิมที่ล่าช้า สัญญาจ้างโดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วย มาใช้พิจารณา

กระจายอำนาจให้หน่วยงานปฏิบัติ นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการลดวิธีการทำงานแบบดั้งเดิมเพื่อลดความอึดอาดล่าช้า การจัดโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารงานที่คล่องตัว มีการวางกลยุทธ์ทางการตลาดมาใช้พิจารณา

รับฟังความคิดเห็นรอบด้านเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด การนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สัญญาจ้างโดยพิจารณาเป็นผลงานการแลกเปลี่ยนอาจารย์ในสถาบันเครือข่ายมาใช้พิจารณา

ให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออม ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ แหล่งที่มาของรายได้ การให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารงานที่คล่องตัวมาใช้พิจารณา

คำนึงถึงความสะดวกและคล่องตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความสะอาดและคล่องตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการปรับปรุงแบบการหารายได้ที่หลากหลาย ใช้ระบบการจ้างงานภายนอก ลดวิธีการทำงานแบบดั้งเดิมเพื่อลดความอึดอาดล่าช้ามาใช้พิจารณา

2. ด้านการบริหารงานวิชาการและด้านการบริหารงานวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคิดส่วนประสมการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่าย ราคาและการส่งเสริมผลิตภัณฑ์มาพัฒนาเป็นรูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารงานวิชาการและด้านการบริหารงานวิจัย โดยพิจารณาจากสาขาที่ควรเปิดสอน, กำหนดระยะเวลาเรียน, หลักสูตรระยะสั้น, ลักษณะการเรียนการสอน, นโยบายการจัดตั้ง เป้าหมาย, วัตถุประสงค์, กลุ่มเป้าหมาย, ระดับการศึกษาที่เปิดสอน, การให้ความสำคัญต่อผู้เรียน, การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กร, การจัดการเทคโนโลยี, การสร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยงภาคอุตสาหกรรมกับสถาบัน, การสนับสนุนการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น, การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชน, การพัฒนาอาชีพตามความต้องการของชุมชน, คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษ, เงินทุนช่วยเหลือการศึกษ, อุปสรรคที่ไม่สามารถเรียนได้, วิธีการเข้าถึงเทคโนโลยีของนักศึกษา, การให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง, การจัดการอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีแก่นักศึกษา, การขยายรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ มาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านวิชาการและงานวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เปิดโอกาสให้ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมได้แก่

การบริหารงานวิชาการ

เป้าหมายจัดการศึกษาให้ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา, ผู้นำท้องถิ่น, เกษตรกร, ผู้ใช้แรงงาน นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้ง สถาบันอุดมศึกษา เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษ การสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่มาใช้พิจารณา

เปิดสอนระดับ ปวส. และปริญญาตรี นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสาขาที่ควรเปิดสอน นโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ เครือข่ายทางวิชาการ มาตรฐานการศึกษ การประกันคุณภาพ ด้านราคา เกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออม โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับระดับการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย เวลาที่ต้องการใช้ในการจัดการเรียนการสอน ระดับการศึกษาที่เปิดสอน การสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น มาใช้พิจารณา

สาขาที่เปิดสอน สาขาการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาพัฒนาสังคม สาขาอุตสาหกรรม และสาขาการเมืองการปกครอง นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสาขาที่ควรเปิดสอน กำหนดระยะเวลาเรียน หลักสูตรระยะสั้นที่

ควรเปิดสอน นโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา การเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย การสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่น ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชน การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ การพัฒนาอาชีพตามความต้องการของชุมชนมาใช้พิจารณา

ระยะเวลาในหลักสูตร 2 ปี และ 4 ปี นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาเรียน ระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้น ลักษณะการเรียนการสอน ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีทางไกล ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา อุปสรรคที่ไม่สามารถเรียนได้ วิธีการเข้าถึงเทคโนโลยีของนักศึกษา การขยายรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ การจัดการอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีแก่นักศึกษามาใช้พิจารณา

คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา ยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ นโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น มีอิสระ การสร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมกับสถาบัน การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชน การพัฒนาอาชีพ ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับการให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางมาใช้พิจารณา

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สถาบันเครือข่าย นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับลักษณะการเรียนการสอน ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ เครือข่ายทางวิชาการ การประกันคุณภาพ การทบทวนหลักสูตร ให้อิสรภาพทางวิชาการแก่หน่วยงาน การเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน การสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่น การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับ สถานที่จัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นอิสระ การใช้เทคโนโลยีทางไกล ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับการขยายการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ มาใช้พิจารณา

ลักษณะการเรียนการสอน เน้นการฝึกปฏิบัติจริง นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับลักษณะการเรียนการสอน เครือข่ายทางวิชาการ ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ นโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ด้านราคา เกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส มีการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนอาจารย์ในระหว่างสถาบันเครือข่าย การให้ความสำคัญต่อด้านทุนต่อหน่วย ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เกี่ยวกับสถานที่จัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น อิสระ กระจายความรับผิดชอบ การสร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมกับสถาบัน มาใช้พิจารณา

มีเงินทุนช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดแคลน นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้งสถาบันเป้าหมาย วัตถุประสงค์การจัดตั้ง ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการของชุมชนด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ ด้านเงินทุนช่วยเหลือ การศึกษา อุปสรรคที่ไม่สามารถเข้าเรียนได้ การสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่มาใช้พิจารณา

ลงทะเบียนเรียนร่วมในสถาบันเครือข่ายได้ นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเครือข่ายทางวิชาการ การให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ ด้านวิธีเข้าถึงเทคโนโลยีของนักศึกษา การให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง มาใช้พิจารณา

เน้นการจัดการศึกษาลักษณะสหกิจศึกษา นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ เครือข่ายวิชาการ มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการสร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมกับสถาบันมาใช้พิจารณา

ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากขึ้น นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ การให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางมาใช้พิจารณา

สร้างเครือข่ายทางวิชาการ นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเครือข่ายวิชาการ มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ อีสรภาพทางวิชาการแก่หน่วยงาน การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพมาใช้พิจารณา

สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ การทบทวนหลักสูตร การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมาใช้พิจารณา

การบริหารงานวิจัย

ทำแผนกลยุทธ์ด้านการวิจัยของสถาบันระยะสั้นและระยะยาว นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่น นโยบายการจัดตั้งสถาบัน ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามความต้องการของชุมชน การตอบสนองความต้องการของประชาชน การพัฒนาอาชีพตามความต้องการของชุมชน มาใช้พิจารณา

สร้างงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบัน ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เกี่ยวกับการสนับสนุนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริงมาใช้พิจารณา

กำหนดงานวิจัยเป็นภารกิจของคณาจารย์ นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ วิธีการเข้าถึงเทคโนโลยีของคณาจารย์ มาตรฐานการศึกษา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เกี่ยวกับการสนับสนุนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริงมาใช้พิจารณา

มีมาตรการสร้างแรงจูงใจบุคลากรในการทำวิจัย นำส่วนประสมการตลาดด้านราคา เกี่ยวกับการปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลายมาใช้พิจารณา

มีหน่วยประสานงานการวิจัย นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ มาใช้พิจารณา

สร้างความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม นำส่วนประสมการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการสร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรม มาใช้พิจารณา

3. ด้านการบริหารการเงิน

ผู้วิจัยนำแนวคิดส่วนประสมการตลาดในด้านราคามาพัฒนาเป็นรูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารการเงินโดยพิจารณาจาก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, เงินออม, ค่าหน่วยกิต, ค่าใช้จ่ายอื่นๆ, แหล่งที่มาของรายได้, ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส, การนำนวัตกรรมมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง, การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันเครือข่าย, การให้ความสำคัญกับต้นทุนต่อหน่วย, การจัดโครงสร้างองค์กร, การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด, การปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลาย, การใช้ระบบจ้างงานจากภายนอก มาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการเงิน ซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมได้แก่

รายได้มาจากรัฐบาลกลาง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ใช้บริการ อัตรา 30: 50: 20 นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออม ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลายมาใช้พิจารณา

ทำแผนกลยุทธ์ ใช้ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยผู้นำต้นทุนต่ำ สร้างความแตกต่าง นำส่วนประสมการตลาดด้านราคา เกี่ยวกับ โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส การนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ลดวิธีทำงานแบบดั้งเดิม เพื่อลดความอึดอาดล่าช้า การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กร และระบบการบริหารที่คล่องตัวมาใช้พิจารณา

ใช้สัญญาจ้าง จ้างงานจากแหล่งภายนอก นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออม ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส ลดวิธีการทำงานแบบดั้งเดิมเพื่อลดความอึดอาดล่าช้า สัญญาจ้างโดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วยมาใช้พิจารณา

มีแผนการเงินระยะสั้น ระยะยาว นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลาย ใช้ระบบการจ้างงานภายนอก มีการวางกลยุทธ์การตลาด แหล่งที่มาของรายได้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา มาใช้พิจารณา

สร้างแนวทางการร่วมมือระหว่างสถาบัน-ชุมชนในการตัดสินใจร่วมกัน ในการปรับปรุงการทำงานและการลงทุน นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลาย โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส การนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมาใช้พิจารณา

ให้ความสำคัญกับต้นทุนต่อหน่วย นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการใช้ระบบการจ้างงานภายนอก แหล่งที่มาของรายได้ โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา สัญญาจ้างโดยพิจารณาเป็นผลงาน การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันเครือข่าย การให้ความสำคัญกับต้นทุนต่อหน่วยมาใช้พิจารณา

ปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลาย นำส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วย ปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลายมาใช้พิจารณา

4. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ผู้วิจัยนำแนวคิดส่วนประสมการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ มาพัฒนาเป็นรูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยพิจารณาจากลักษณะการเรียนการสอน นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์การจัดตั้ง แหล่งที่มาของรายได้, ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, มาตรฐานการศึกษา, การประกันคุณภาพ, การให้อิสระทางวิชาการแก่หน่วยงาน, การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน การเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย การใช้สัญญาจ้างโดยพิจารณาจากผลงาน การแลกเปลี่ยนอาจารย์ในสถาบันเครือข่าย การให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กรที่คล่องตัว การใช้ระบบการจ้างงานภายนอก การสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่ มาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์โดยมีวัตถุประสงค์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมได้แก่

คณาจารย์สรรหาจากสถาบันในเครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การจัดตั้ง ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ เครือข่ายวิชาการ มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ ด้านราคา

เกี่ยวกับบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา สัญญาจ้าง โดยพิจารณาเป็นผลงาน การแลกเปลี่ยน อาจารย์ในระหว่างสถาบันเครือข่าย ด้านส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนของประชาชนในพื้นที่มาใช้พิจารณา

สถานภาพการจ้างคณาจารย์เป็นการจ้างแบบบางเวลา นำส่วนประสมการตลาด ด้านราคาเกี่ยวกับสัญญาจ้าง โดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย การแลกเปลี่ยนอาจารย์ในระหว่างสถาบันเครือข่าย ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้ง สถาบันอุดมศึกษา แหล่งที่มาของรายได้ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ สัญญาจ้างโดยพิจารณาเน้นผลงาน มาใช้พิจารณา

ใช้สัญญาจ้าง ใช้งานจากแหล่งภายนอก นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับ การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กร นโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ด้านราคา เกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การให้ความสำคัญ ต้นทุนต่อหน่วย การวางกลยุทธ์การตลาด มาใช้พิจารณา

มีระบบการประเมินผลปฏิบัติงานที่วัดได้และเป็นธรรม นำส่วนประสมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นระบบในลักษณะของความ ร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ให้อิสรภาพทางวิชาการแก่หน่วยงาน การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพใน องค์กร ด้านราคา เกี่ยวกับสัญญาจ้าง โดยพิจารณาเป็นผลงาน การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่าง สถาบันเครือข่าย ใช้ระบบการจ้างงานภายนอก ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุน สถาบันของประชาชนในพื้นที่ มาใช้พิจารณา

ทำแผนพัฒนาบุคลากรทุกปีงบประมาณ นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ การทบทวนหลักสูตร การเรียนการสอนอย่างเป็น ระบบ ในลักษณะของความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ การทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในลักษณะของความร่วมมือกับหน่วยงาน ต่างๆ มาใช้พิจารณา

จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานระบุภารกิจให้ชัดเจน นำส่วนประสมการตลาดด้าน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ มาใช้พิจารณา

สร้างวัฒนธรรมยกย่องคนที่มีคุณธรรม นำส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ มาใช้พิจารณา

3.2 รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันและรูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาไทย

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการสร้างรูปแบบ

รูปแบบ (Model) เป็นการใช้สื่อความหมายหลายอย่าง โดยทั่วไปจะหมายถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง

ประเภทรูปแบบ

สไตเนอร์ (Steiner, 1988) รูปแบบคือ สิ่งของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คล้ายคลึงกัน ได้จำแนกความหมายรูปแบบ เป็น 2 ลักษณะคือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) เป็นแบบจำลองที่ออกมาจากของจริง
2. รูปแบบเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Model)
 - 2.1 รูปแบบเชิงความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model – of)
 - 2.2 รูปแบบเชิงความคิดเพื่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model – for)

คีฟส์ (Keeves, 1988) ให้รวบรวมรูปแบบจากนักการศึกษาซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ทางการศึกษา คือ

1. รูปแบบอุปมา – อุปมัย (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้เปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรม

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) เป็นรูปแบบเชิงนามธรรมซึ่งเป็นการอธิบายปรากฏการณ์โดยใช้ภาษา

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นวิธีจัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สามารถบอกได้ว่าตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีผลกระทบต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษา

การสร้างรูปแบบ เมสัน อัลเบิร์ตและคีเยอร์ (Meason, Albert and Klcedoverm, 1985) เสนอขั้นตอนการสร้างรูปแบบไว้คือ

1. ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation)
2. ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction)
3. การทดสอบรูปแบบ (Testing the Model)
4. การทำให้สำเร็จ (Implementation)
5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Model Updating)

จากแนวคิดเรื่องรูปแบบและการสร้างรูปแบบเป็นแนวคิดสำคัญในการกำหนดหลักการเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งกำหนดรูปแบบได้ 4 ประเภท คือ

1. องค์กรเน้นกระบวนการ
2. ผู้ประกอบการ/บริษัท
3. รัฐวิสาหกิจ/นวัตกรรม
4. เครือข่ายภาคี

และรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันได้ 5 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการทั่วไป
2. ด้านการบริหารงานวิชาการ
3. ด้านการบริหารงานวิจัย
4. ด้านการบริหารการเงิน
5. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ซึ่งเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

1. การปฏิรูปอุดมศึกษาไทยและการบริหารสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่

1.1 การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย

ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ถูกกำหนดกรอบการดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐบาลคือ ทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญเกิดจากทบวงมหาวิทยาลัยได้ริเริ่มจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (2533 - 2547) เป็นครั้งแรก เพื่อเป็นกรอบให้สถาบันอุดมศึกษาได้ปรับตนเองไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและการเตรียมตัวสำหรับอนาคตใน 5 ด้าน ได้แก่ เน้นความเสมอภาคในโอกาสศึกษา เน้นประสิทธิภาพการบริหาร เน้นความเป็นเลิศ เน้นความเป็นนานาชาติ เน้นการบริหารให้คล่องตัวและส่งเสริมบทบาทเอกชน ซึ่งทิศทางทั้ง 5 ด้านได้ช่วยสถาบันอุดมศึกษาจัดทำแผนของสถาบันได้ระดับหนึ่ง

ด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่สำหรับประเทศไทย ได้เริ่มจากการที่รัฐบาลกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐออกนอกกระบบราชการ โดยเชื่อว่าเมื่อมหาวิทยาลัยมีอิสระในการปกครองตนเอง มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการองค์กร บุคลากร การเงิน ก็จะทำให้การบริหารจัดการมีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพขึ้น

นอกจากนี้การอุดมศึกษาก็เปิดกว้างมากขึ้น จากเดิมเป็นที่เข้าใจว่าเป็นการศึกษา ศาสตร์ทางวิชาการขั้นสูง เน้นการดำเนินงานภายในสถาบันเป็นหลัก เน้นความเป็นนักวิชาการ (Scholar) การศึกษาในระบบมุ่งถ่ายทอดความรู้ สร้างองค์ความรู้ โดยมุ่งเน้นสำหรับกลุ่มผู้ที่มีความสามารถทางสติปัญญา แต่การอุดมศึกษาในปัจจุบัน เป็นการศึกษาต่อจากระดับพื้นฐาน ประกอบด้วยการศึกษาทั้งในระดับวิชาการวิชาชีพ เพื่อการมีงานทำ และเปิดโอกาสสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาทั่วไป มุ่งเน้นตอบสนองต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ของไทย

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อรูปแบบการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่มีด้วยกัน 4 ประการ คือ ด้านนโยบายการอุดมศึกษาเพื่อปวงชน ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรที่จำกัดและการมุ่งเน้นคุณภาพและประสิทธิภาพด้าน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบต่างๆ และด้านการปกครองตนเองของสถาบัน ซึ่ง ผลจากการศึกษาพบว่าปัจจัยแต่ละด้านมีสาระสำคัญดังนี้

ด้านการอุดมศึกษาเพื่อปวงชน ปัจจัยนี้เกิดจากนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นและผลักดัน การอุดมศึกษาให้ตอบสนองต่อกลุ่มต่างๆ ของผู้เรียน ทำให้สถาบันขยายตัวในเชิงปริมาณ การ ก่อให้เกิดรูปแบบสถาบันแบบใหม่ มีการปรับหรือสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนที่ หลากหลาย และมุ่งหาตลาดผู้เรียนเป็นผลก่อให้เกิดการสนองต่อการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน มากยิ่งขึ้นกว่าในยุคที่ผ่านมา

ด้านทรัพยากรที่จำกัด และด้านการมุ่งสู่คุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเฉพาะปัจจัย การตรวจสอบจากภายนอกสถาบัน และระบบประกันคุณภาพการศึกษาของรัฐ มีผลทำให้สถาบัน ต้องปรับวิธีการบริหาร โดยประยุกต์ใช้การบริหารแบบธุรกิจซึ่งเชื่อว่า จะทำให้การบริหารมี ประสิทธิภาพขึ้น ใช้แผนกลยุทธ์เพื่อการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรเป็น การประเมินและตรวจสอบได้

ด้านความก้าวหน้าของ ICT ในด้านนี้พบว่า ICT เป็นปัจจัยเร่งการเปลี่ยนแปลง ภายในสถาบันในหลายมิติ ได้แก่ การดำเนินการของสถาบันเป็นระบบเปิดมากขึ้น รวมทั้งบุคลากร ในองค์กรสามารถรับข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางและกว้างไกล การพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนแบบใหม่ๆ วัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งความรวดเร็วและเป็นระบบ และไม่จำกัด สถานที่ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือแบบเครือข่ายการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งภายในองค์กรและ ภายนอกองค์กร

ด้านการปกครองตนเอง (autonomy) ซึ่งเกิดจากการที่รัฐมีนโยบายกระจายอำนาจให้ สถาบันในการปกครองตนเอง โดยมุ่งหมายให้สถาบันอุดมศึกษา มีการรับผิดชอบต่อผลการ

ดำเนินการ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ การมีความคิดริเริ่มใหม่ๆ และการปรับตัว
ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

1.3 รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่

จากผลการศึกษาของมานิต บุญประเสริฐและคณะ (2546) พบว่า ถึงแม้ความสัมพันธ์
ระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันยังเป็นไปในระบบราชการภายใต้การกำกับดูแลและควบคุม
จากหน่วยงานภาครัฐ แต่รูปแบบการบริหารจัดการภายใน “ระดับมหาวิทยาลัย” นั้น มีพัฒนาการที่
หลากหลายสรุปได้ 4 รูปแบบคือ 1. แบบองค์กรที่เน้นกระบวนการ 2. แบบผู้ประกอบการหรือ
บริษัท 3. แบบวิสาหกิจหรือนวัตกรรม และ 4. แบบเครือข่าย

รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2	รูปแบบที่ 3	รูปแบบที่ 4
องค์กรเน้นกระบวนการ	ผู้ประกอบการ/บริษัท	วิสาหกิจ/ นวัตกรรม	เครือข่าย/ภาคี
เน้นกระบวนการหรือ	มีความชัดเจนทิศทาง	มีแผนกลยุทธ์	เป็นความร่วมมือ
การมีส่วนร่วม	นโยบายจาก	กระจายความ	ระหว่างสถาบัน
หน่วยงานภายในมี	ส่วนกลาง	รับผิดชอบ	ใช้ทรัพยากรร่วมกัน
อำนาจในการ	เข้าควบคุมใน	รับผิดชอบ	ให้เกิดประโยชน์
ดำเนินการ/ตัดสินใจ	รายละเอียด การ	ให้หน่วยงาน	สูงสุด
มุ่งการยอมรับ	ปฏิบัติการ	ภายในมี	สร้างความเข้มแข็งทาง
เน้นขั้นตอนการ	เน้นการวางแผนและ	ความยืดหยุ่น	วิชาการ
ดำเนินการตาม	การนำเสนอผล	เน้นผลลัพธ์	การทำงานเป็นทีม
กรอบของระเบียบ	การปฏิบัติงาน	ความสำเร็จ	
		ของธุรกิจ	

แผนภูมิที่ 5 รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาไทย

สังเกตได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารจัดการที่
ผสมผสานระหว่างรูปแบบต่างๆ ข้างต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรัชญา ประวัติความเป็นมา วิสัยทัศน์ ของ
ผู้บริหารของสถาบันนั้นๆ รูปแบบการบริหารจัดการมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด

1.4 รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน

จากผลการศึกษาของมานิต บุญประเสริฐ และคณะ (2546) พบว่า รูปแบบการบริหาร
จัดการภายในสถาบันอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ในกรณีนี้อาจกล่าวได้ว่า สถาบันที่คัดเลือกทั้งหมด มุ่งเน้นกลยุทธ์การบริหารงานสมัยใหม่ (Modern Management) มีการนำแนวคิด การจัดการทางบริหารธุรกิจมาใช้ในการบริหารองค์การ ความสัมพันธ์ระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดีมีบทบาทอย่างยิ่งต่อวัฒนธรรมทางการบริหารงานภายในสถาบันในด้านการปรับโครงสร้างของสถาบันพบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบางแห่งได้มีการปฏิรูปตนเองสู่การออกนอกระบบราชการ บางสถาบันมีการคัดเลือกหน่วยงานในสถาบันเพื่อนำร่องสู่การออกนอกระบบราชการ ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นเน้นการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจและให้ความสำคัญต่อด้านทุนต่อหน่วยและการจัดโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารงานที่คล่องตัว

ด้านการบริหารงานวิชาการ มหาวิทยาลัยต่างๆ ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาด นำแนวคิดทางการตลาดมาใช้ในการจัดกลุ่มผู้เรียน มหาวิทยาลัยของรัฐหลายแห่งมุ่งเน้นการเปิดหลักสูตรใหม่ๆ ที่เรียกว่า “หลักสูตรพิเศษนอกเวลาราชการ” เพื่อสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย หลายสถาบันมีการวางกลยุทธ์การตลาดในด้านพื้นที่เรียน ค่าหน่วยกิต จนมีข้อสังเกตว่า มหาวิทยาลัยมีนวัตกรรมทางหลักสูตร การเรียนการสอนใหม่ๆ มาก แต่อาจเพื่อสู่การแสวงหารายได้มากกว่าการสร้างองค์ความรู้ให้มหาวิทยาลัย ผู้เรียนหรือสังคม นอกจากนี้สถาบันหลายแห่งเริ่มพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการสู่ระบบการสร้างเครือข่าย โดยเฉพาะสถาบันในกรุงเทพฯ กับภูมิภาค นอกจากนี้การให้การศึกษาเน้นความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น มีการประสานความร่วมมือกับธุรกิจ มหาวิทยาลัยบางแห่งได้มีการขยายรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่อดาวเทียมมุ่งสู่ผู้เรียนที่เป็นคนไทยในต่างประเทศ เพื่อให้ผู้สนใจในท้องถิ่นห่างไกลได้เข้าศึกษา

ด้านการบริหารงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำของประเทศ ภูมิภาค เอเชีย และนานาชาติ มีการจัดตั้งกองทุนวิจัย (Research Fund) มีการจัดตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) สนับสนุนให้บุคลากรทำโครงการวิจัยร่วมมือกับองค์กรนานาชาติ การเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาร่วมกับสถาบันต่างประเทศ มีการมุ่งเน้นการตีพิมพ์เอกสารรายงานการวิจัยเผยแพร่ในวารสารนานาชาติ มีการจัดตั้งหน่วยงานประสานงานวิจัยระดับสถาบัน

ด้านการบริหารการเงิน แรงขับเคลื่อนจากการที่มหาวิทยาลัยของรัฐต้องออกนอกระบบทำให้แต่ละสถาบันมุ่งเน้นการปฏิรูปและปรับปรุงระบบการเงิน และรูปแบบการหารายได้ มีการขยายระบบการให้บริการทางการศึกษาที่หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งรายได้เพิ่มขึ้น มหาวิทยาลัยบางแห่งเริ่มก่อตั้งกองทุนคงยอดเงินต้น (Endowment Fund) พยายามลดสัดส่วนรายได้จากงบประมาณแผ่นดินและเพิ่มรายได้จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย (Intellectual Services) มีการจัดตั้งหน่วยงานศิษย์เก่าสัมพันธ์ (Alumni Relations) เพื่อระดมทรัพยากรจากศิษย์

เก่า มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษาทางธุรกิจการค้า (Consultant Service) สถาบันอุดมศึกษา เอกชน เน้นการบริหารการเงินแบบมุ่งศูนย์กำไร หรือศูนย์ต้นทุน เพื่อแยกให้เห็นถึงผลตอบแทนของแต่ละหน่วยงานได้ชัดเจน และบางแห่งนำระบบการบริหารงานการเงินจากกิจการในเครือในต่างประเทศมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับการประเมินผลการดำเนินงานและการตรวจสอบจากผู้แทนในต่างประเทศ

ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ มีการนำเสนอทางเลือกในด้านการบริหารงานบุคลากร คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการคัดเลือกสรรหา และการให้เงินเดือนที่แตกต่างจากระบบราชการ คือ จากการเป็นบุคลากรที่เรียกว่า “ข้าราชการ” สู่การเป็น “พนักงานมหาวิทยาลัย” การบรรจุแต่งตั้งที่มีแนวโน้มทำมากขึ้น คือ สัญญาจ้างเต็มเวลา บางเวลา การใช้บุคลากรร่วมในบางตำแหน่ง บุคลากรที่รับเข้าใหม่ได้รับเงินเดือนที่สูงกว่าการเป็น “ข้าราชการ” แต่ต้องได้รับการประเมินผลการทำงานทุก 6 เดือน หรือ 1 ปีตามเกณฑ์ของแต่ละสถาบัน บางสถาบันมุ่งพัฒนาระบบสัญญาจ้าง ทั้งในระดับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ บางแห่งมีการนำระบบการจ้างงานภายนอก (Outsourcing) มาใช้กับการให้บริการ เพื่อประสิทธิภาพ และการลดจำนวนบุคลากรประจำลง

ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า สถาบันแต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะ มีความแตกต่างด้านปรัชญา วัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาในการก่อตั้ง ลักษณะของเจ้าหน้าที่เป็นของรัฐ หรือการเป็นเจ้าของ ที่มาจากธุรกิจครอบครัว ประกอบกับความแตกต่างทางด้านลักษณะผู้นำ รูปแบบการบริหารจัดการแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามปัจจัยเกื้อหนุนนวัตกรรมการบริหารสถาบัน 2 ด้านที่สำคัญคือ ทัศนคติและภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการปฏิรูปอุดมศึกษาของไทยได้ทำให้สถาบันแต่ละแห่งต้องพยายามปรับเปลี่ยนตัวเองสู่การพึ่งพาตนเองมากขึ้น กอปรกับเงื่อนไขเรื่องการประกันคุณภาพภายนอก ทำให้มหาวิทยาลัยต้องมีการปฏิรูปหรือปรับระบบการบริหารจัดการมุ่งสู่ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งการบริหารแบบโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบจากภายในและภายนอก

2. ปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ในประเทศไทย

ผลจากการศึกษาพบว่า สถาบันต่างๆ มีการพัฒนารูปแบบการจัดการภายในที่แตกต่าง และมีลักษณะเฉพาะ มีปัญหาและอุปสรรคที่สถาบันต้องเผชิญ การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจึงจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยในสังกัด และมหาวิทยาลัยในกำกับ มีประเด็นปัญหาที่พบคือ

แหล่งที่มาของเงินทุนจากงบประมาณของรัฐลดลง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายคงที่หรือมีแนวโน้มมากขึ้น เป็นข้อจำกัดในการใช้เงินลงทุนเพื่อพัฒนาสถาบัน

ด้านโครงสร้างการบริหารงานพบว่า หากเป็นสถาบันที่เพิ่งเปิดใหม่ มหาวิทยาลัยสามารถปรับเปลี่ยนหรือจัดวางระบบบริหาร โครงสร้างองค์กรและกติกาดังกล่าวได้ง่าย แต่สำหรับสถาบันเก่าแก่ มีอายุยาวนานจะมีเงื่อนไขต้น (Initial Conditions) และขีดจำกัด (Boundary Conditions) มาก

การบริหารจัดการยังมีได้มุ่งที่ผู้รับบริการ เช่น นิสิต นักศึกษา เป็นสำคัญ นโยบายการใช้เครื่องมือปฏิบัติการร่วมกัน ในทางปฏิบัติยังมีปัญหา เนื่องจากตารางเวลาไม่เหมาะสมกันทั้ง 2 ฝ่าย และต้องเสียค่าบริการพิเศษให้กับหน่วยงานที่ไปขอให้บริการ การพยายามให้ทุกคนจบปริญญาตรี มีผลกระทบต่อศาสตร์ของวิชาการ หลักสูตรต่อเนื่องไม่ได้ผลเต็มที่เพราะผู้เรียนไม่พร้อม

ด้านของการวิจัย พบว่าจำนวนงบประมาณอาจมีจำกัดหรืออาจไม่ต่อเนื่อง ขาดความพร้อมและความเต็มใจของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งด้านอาจารย์และผู้สนับสนุน และแต่ละกลุ่มอาจมีความสนใจที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยสนองความต้องการส่วนบุคคลมากกว่าการมองถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงพาณิชย์ ขาดแคลนผลการวิจัยในเชิงสหวิทยาการ และขาดวาระการวิจัยระยะยาวที่มุ่งสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของวิทยาการ และการตอบสนองความต้องการของชาติ

ความสามารถของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศยังอยู่ในวงจำกัด ทำให้ไม่ได้ใช้ประโยชน์เต็มที่

2.2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากการศึกษาพบว่า

ด้านการบริหารการเงิน ต้องพึ่งรายได้หลักจากค่าหน่วยกิต ทำให้เป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาสร้างสรรค์ส่วนที่เป็นการสนับสนุนการวิจัย การบริการสังคม หรือสาธารณชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกำลังได้รับผลกระทบอย่างมากจากการขยายตัวเชิงปริมาณที่ไม่จำกัดของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และความไม่ชัดเจนของนโยบายของรัฐต่อการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในภาพรวมของการอุดมศึกษาของชาติ

การแข่งขันทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน รัฐบาล และจากต่างประเทศจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นถ้ารัฐบาลมิได้มีการกำหนดแผนภาพรวมของการอุดมศึกษาไทยที่ชัดเจน และจะนำไปสู่การมุ่งปริมาณมากกว่าคุณภาพ

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์

งานวิจัยนี้มีข้อเสนอเชิงนโยบาย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัด และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระดับสถาบัน

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

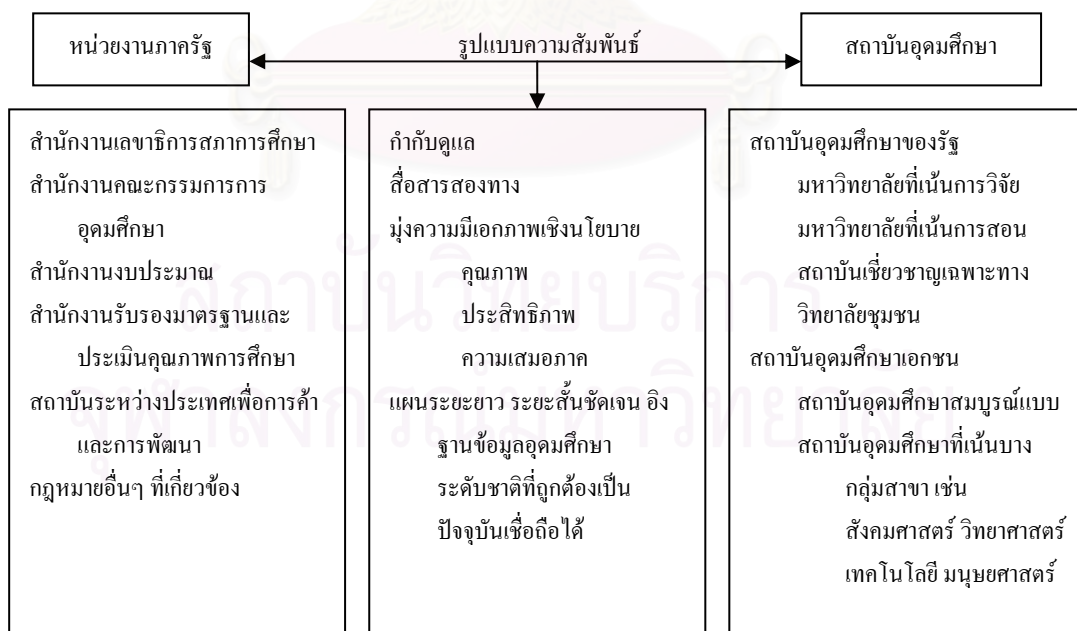
ข้อเสนอยุทธศาสตร์การสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อส่งเสริมวัตรกรรมการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา และการอุดมศึกษาไทยที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มี 4 ประการคือ

การเปลี่ยนบทบาทของหน่วยงานต้นสังกัดจากการควบคุม (Control) เป็นการติดตามกำกับดูแล (Monitoring and Supervision)

การสร้างระบบและกลไกการสื่อสารสองทางระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันฯ เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน

หน่วยงานของรัฐต้องมีนโยบายชัดเจนในภาพรวมของการอุดมศึกษาไทยซึ่งประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาที่รับเงินอุดหนุนจากรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ต้องพึ่งพาตนเอง ว่าสถาบันทั้ง 2 ภาค จะประกอบเป็นระบบการอุดมศึกษาเป็นสัดส่วนเท่าใด เพื่อการสร้างควมมีเอกภาพเชิงนโยบายในเรื่อง คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเสมอภาค

หน่วยงานต้นสังกัดต้องจัดทำแผนระยะสั้นและระยะยาวในลักษณะฐานข้อมูลอุดมศึกษา และแสดงให้เห็นทิศทางของการอุดมศึกษาของชาติที่จะชี้นำทิศทางของประเทศ เพื่อที่สถาบันจะได้ใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของชาติ ซึ่งแสดงได้ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต้นสังกัด และสถาบันอุดมศึกษา

ที่มา : มานิต บุญประเสริฐ และคณะ, 2546.

3.2 การแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อคุณภาพ ประสิทธิภาพ

ประสิทธิผล เป้าหมายของอุดมศึกษาและสนองตอบความต้องการของผู้เรียน

ด้วยงบประมาณที่จำกัด นโยบายการอุดมศึกษาเพื่อปวงชน การสร้างความเป็นเลิศ ทางด้านการวิจัยและวิชาการ รัฐบาลควรแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบคือ สถาบันที่มุ่งความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ และวิจัย ควรมุ่งพันธกิจสู่การขยาย หลักสูตรระดับหลังปริญญาตรี พร้อมทั้งมุ่งการพัฒนาศูนย์วิจัยเฉพาะทางเพื่อความเป็นผู้นำทาง วิชาการและวิจัย

สถาบันที่มุ่งความเชี่ยวชาญทางการสอนสาขาวิชาต่างๆ มุ่งสร้างความสำเร็จชาญ ในรูปแบบการเรียนการสอนแนวใหม่ สอนองความต้องการของตลาด มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับอุตสาหกรรม ธุรกิจ และชุมชน

สถาบันอุดมศึกษาสำหรับชุมชนท้องถิ่น เช่น วิทยาลัยชุมชนที่เน้นด้านการให้โอกาส กับชุมชนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการ โดยปราศจากข้อกำหนดในด้านคุณวุฒิ คุณสมบัติของผู้เรียน เน้นการเรียนการสอนระดับต่ำกว่าปริญญา

ทั้งนี้เน้นให้สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ประสานความร่วมมือในรูปแบบของ เครือข่ายระหว่างกันและกับองค์กรต่างๆ ในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่

ยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนากิจการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ของไทย ที่นำเสนอ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ยุทธศาสตร์ด้านการ บริหารวิชาการ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงานวิจัย ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารการเงิน และ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

โดยสรุป นวัตกรรมการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ของไทยโดยภาพรวม นั้นมีแนวโน้มคล้ายคลึงกับต่างประเทศที่เน้นเรื่องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านการวิจัย การให้บริการวิชาการที่เป็นการตอบสนองต่อลูกค้าหรือกลุ่มผู้เรียนที่ หลากหลาย มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารสถาบันและการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์สำหรับการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่นวัตกรรมทางการจัดการเพื่อสร้างรายได้เปรียบ ทางการแข่งขัน เพื่อประสิทธิภาพ เสมอภาคทางการศึกษานั้น แต่ละสถาบันคงต้องพิจารณาปณิธาน ความเป็นมาของสถาบัน และเงื่อนไขต่างๆ ภายในสถาบันประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ วิธีการบริหารจัดการสถาบันเป็นกิจกรรมที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่อง และมีใช้การเปลี่ยนแปลงสถาบัน อื่น โดยตรง

ข้อเสนอโครงการส่งเสริมความมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเสมอภาคของการ อุดมศึกษาระดับประเทศโดยรัฐบาลเป็นผู้ลงทุน

1. โครงการจัดกลุ่มสถาบันเพื่อรักษาและส่งเสริมความเป็นเลิศ คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเสมอภาค
2. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายระบบสารสนเทศ (IT Infrastructure) และการเชื่อมโยงสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้งของภาครัฐและเอกชน
3. โครงการสนับสนุนความพร้อมทางด้านการเข้าถึงแหล่งอ้างอิงข้อมูลทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยขยายจากบริการ Uninet ปัจจุบัน
4. โครงการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยหน่วยงานต้นสังกัด และการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับสถาบัน
5. โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศ และความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ และแหล่งวิทยาการของชาติ (Center of Excellence) โดยกำหนดสาขาวิชาและสถาบันที่จะเป็นแกนนำ
6. โครงการพัฒนาบุคลากรทางด้านบริหารจัดการแนวใหม่
7. โครงการแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแนวใหม่ ปรับปรุงพระราชบัญญัติอุดมศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้มีสาระสำคัญที่จะส่งเสริมคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการที่ดี และการให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส
8. โครงการให้รางวัลสถาบันที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการแนวใหม่ การเรียนการสอน และการวิจัย
9. โครงการสร้างองค์ความรู้และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถใช้ประโยชน์ในการอ้างอิง การสานต่อและพัฒนาความรู้ต่อไป

3.3 การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการสอนระดับสูงกว่ามัธยม แต่ไม่ถึงปริญญา ถ้าจะเทียบกับสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในประเทศไทยปัจจุบัน อาจจะเทียบได้กับวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพยาบาลหรือวิทยาลัยครู แต่ต่างตรงที่มีหลักสูตรแบบประสม มีการเรียนโปรแกรมการเรียนต่างๆ มากและกว้างขวาง เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมอย่างแท้จริง เพราะโปรแกรมต่างๆ ที่จัดให้มีขึ้นนั้น จะต้องคำนึงประโยชน์และสนองความต้องการของบุคคล และท้องถิ่นเป็นสำคัญ

แนวคิดเรื่องวิทยาลัยชุมชน เริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในราวศตวรรษที่ 20 (พ.ศ. 2444) ในระยะแรกที่จัดตั้งสถาบันการศึกษาขึ้นในลักษณะ Junior College โดยแยกจากมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่สอนนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ก่อนที่จะเข้าไปโปรแกรมวิชาการ หรือวิชาชีพในชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยต่อไป มีสาเหตุการจัดตั้ง 2 ประการ คือ ประการแรก ความต้องการของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงต่างๆ จะสอนเฉพาะเนื้อหาวิชาระดับสูง และรับเฉพาะนักเรียนที่ได้รับการเตรียมตัวทางด้านความรู้พื้นฐานที่ดีมาแล้วเท่านั้น เพราะมหาวิทยาลัยในความเห็นของผู้บริหาร เป็นสถาบันที่มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ เน้นด้านการวิจัยและเผยแพร่ความรู้ระดับสูง แต่ความเป็นจริง นักศึกษาที่เข้ามาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมพอที่จะเรียน และรับประโยชน์จากมหาวิทยาลัยได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น นักการศึกษาเหล่านั้นจึงมีแนวคิดที่ว่ามหาวิทยาลัยควรสอนเฉพาะปีที่ 3 – 4 ของหลักสูตรมหาวิทยาลัยเท่านั้น ส่วนปีที่ 1 และ 2 อาจมอบให้โรงเรียนมัธยมหรือสถาบันอื่นๆ รับผิดชอบแทน แม้ความคิดนี้จะได้รับความสนใจอย่างมาก แต่ก็เป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังคงสอนหลักสูตรปี 1 – 2 เช่นเดิม

สาเหตุประการที่ 2 ได้แก่ ช่วง ค.ศ. 1940 (พ.ศ. 2483) เป็นต้นมา ได้เกิดกระแสความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วทั้งอเมริกา รัฐสภาอเมริกา จึงได้ออกกฎหมาย G.I. Bill of Right ซึ่งได้กำหนดงบประมาณพิเศษสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทุกชนิด ทุกประเภท แก่ทหาร G.I. ทุกคน ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้เข้าเรียนในระดับนี้ด้วย จากการตื่นตัวและความต้องการของประชาชนที่จะมีโอกาสได้รับการศึกษาอบรมในระดับอุดมศึกษา มากขึ้น เพราะการศึกษาภาคบังคับของหลายๆ รัฐได้ขยายถึง 12 ปี เมื่อระดับความเป็นอยู่ประชาชนดีขึ้น ความต้องการที่จะได้รับการศึกษาให้สูงขึ้นก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย แต่วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ขณะนั้นค่อนข้างน้อยและมักตั้งอยู่ในเมือง ซึ่งห่างไกลไม่สะดวกแก่ผู้ที่อยู่ในท้องที่ไกลออกไป เพื่อแก้ปัญหานี้ โรงเรียนมัธยมหลายๆ แห่งจึงเปิดสอนชั้น 13 – 14 (Grade 13 – 14) เพิ่มเติมให้ผู้ที่สนใจ โดยยึดเนื้อหา 2 ปีแรกของมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นแกนและเพิ่มการสอนวิชาที่จะเป็นประโยชน์แก่คนในท้องถิ่นด้วย แนวคิดนี้ได้รับความนิยมนอย่างมากและขยายไปอย่างรวดเร็ว ต่อมาบางโรงเรียนจึงยุบชั้นมัธยมศึกษาและสอนเฉพาะ Grade 13 – 14 ขณะเดียวกันก็มีวิทยาลัยหลักสูตร 4 ปี หลาย ๆ แห่ง โดยเฉพาะวิทยาลัยของเอกชนที่ประสบปัญหาด้านการเงิน และจำนวนนักเรียน ได้เปิดสอนเฉพาะ 2 ปีแรก และใช้ชื่อว่า Junior College แทน และแพร่กระจายไปทั่วประเทศ

เมื่อ Junior College ซึ่งตั้งขึ้นตามที่ต่างๆ ได้รับความนิยมและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีก็เกิดความคิดว่า การสอนเฉพาะวิชาสามัญตามหลักสูตร 2 ปีแรกของมหาวิทยาลัยแต่อย่างเดียวนั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ ควรเปิดโปรแกรมต่างๆ เพิ่มเติมขึ้น เช่นการสอนวิชาชีพ การให้บริการ

ชุมชน แนวคิดเรื่องวิทยาลัยชุมชน จึงได้รับความนิยอย่างกว้างขวาง Junior College หลายแห่ง จึงเปลี่ยนชื่อ และโครงสร้างมาเป็น Community College ทำหน้าที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและจัดการศึกษาทั้งวิชาการและวิชาชีพ และจัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกเหนือจากการสอน 2 ปีต้นของมหาวิทยาลัย และในหลายๆ รัฐ ถือเป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรกที่จะต้องจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนให้กว้างขวางที่สุด เพื่อให้บริการแก่ชุมชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง แนวคิดนี้ได้แพร่หลายไปในประเทศอื่นๆ เช่น อังกฤษ แคนาดา อิสราเอล เป็นต้น

หลักสูตรและวิชาเรียนที่สอนในวิทยาลัยชุมชน (Community College) ทั่วๆ ไป ในอเมริกามักจะประกอบด้วยหลักสูตรใหญ่ๆ 4 ประการ คือ

1. การจัดหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพ (The Curriculum Occupational Education) โดยเน้นการเตรียมตัวออกไปทำงานในวิชาชีพเฉพาะ

2. การจัดหลักสูตรวิชาสามัญ (The Curriculum General Education) เป็นการจัดเตรียมให้คนมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นประชากรคนหนึ่งของสังคมเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม เช่น วิชาการอ่าน การเขียน พลศึกษา เป็นต้น

3. การจัดหลักสูตรโอนย้ายการเรียน (The Curriculum Education for Transfer) หลักสูตรประเภทนี้จัดขึ้นสำหรับคนที่ต้องการจะศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย โดยวิทยาลัยชุมชนจะเปิดสอนวิชาที่เป็นวิชาบังคับสำหรับปีที่ 1 และปีที่ 2

4. การจัดหลักสูตรแบบการศึกษาต่อเนื่อง (The Curriculum Continuing Education) การจัดหลักสูตรสำหรับนักศึกษาต่อเนื่องหรือการศึกษาผู้ใหญ่ จัดขึ้นสำหรับบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 21 ปี โดยเข้ามาเป็นนักศึกษาภาคสมทบ

วิทยาลัยชุมชนในประเทศสหรัฐอเมริกา มีมากมาย ดังเช่น วิทยาลัยชุมชนของมหาวิทยาลัยฮาวาย มีทั้งสิ้น 7 แห่ง โดยเน้นการพัฒนาการศึกษาเป็นรายบุคคลและชุมชน โดยมีความเชื่อว่า บุคคลเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด วิทยาลัยชุมชนแห่งเมืองแฟร์แบงคส์ อลาสกา ซึ่งเป็นรัฐที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐอเมริกา ตั้งขึ้นด้วยปรัชญาและวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับของฮาวาย แต่เพราะมีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันออกไปและมีพลเมืองตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างๆ กัน จึงตั้งวิทยาลัยขึ้นที่ซานเมืองเพื่อให้ทั้งผู้ที่อยู่ในเมืองและนอกเมือง ไปเรียนได้สะดวก หลักสูตรประกอบด้วยวิชาที่จำเป็นทั่วไป

เจมส์ เทอร์นตัน (James Thornton, 1960) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาลัยชุมชนของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวว่า วิทยาลัยชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของความเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมีจุดประสงค์เพื่อ

1. เตรียมคนให้ได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
2. เตรียมคนให้ได้รับการศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพ

3. ให้การศึกษาทั่วไป
4. แขนงการศึกษา
5. ให้การบริการแก่ชุมชน

วิทยาลัยชุมชนในประเทศไทย

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่จัดการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาแยกเป็น 2 ระดับ เช่นกัน คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา โดยจัดโครงสร้างการบริหารให้สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาอยู่ในการดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เมื่อการปฏิรูปการศึกษามีผลบังคับ จะทำให้มีผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานในจำนวนที่ทวีขึ้น ในจำนวนนี้ มีส่วนหนึ่งไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา ประมาณปีละ 200, 000 คน จึงเป็นที่มาของงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและ โครงสร้างสถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เพื่อเป็นสถาบันท้องถิ่นที่จะรองรับและเปิดโอกาสในการศึกษาต่อของชุมชน

สภาพการจัดการอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา (สอตป.) ของประเทศไทยในปัจจุบัน มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบหลัก คือ กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย โดยกำกับดูแลการจัดการศึกษาระดับนี้ของหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งของรัฐและเอกชน นอกจากนี้ ก็มีหน่วยงานอื่นๆ จัดการศึกษาระดับนี้ ในรูปแบบของวิชาชีพเฉพาะทาง เพื่อสนองความต้องการกำลังคนของหน่วยงาน หลักสูตรของทุกสถาบันที่จัดการศึกษาระดับนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นหลักสูตรวิชาชีพและจัดสอนหลักสูตรควบคู่กับหลักสูตรระดับอื่น ทั้งหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา และหลักสูตรอุดมศึกษาระดับปริญญา ทั้งนี้ ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะอนุญาตให้มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อทำการจัดสอนหลักสูตรอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาเป็นการเฉพาะ สำหรับสถานศึกษาเอกชนที่จัดสอนหลักสูตรระดับนี้ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ก็กำหนดให้เรียกชื่อเป็นโรงเรียน จะเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นไม่ได้ ส่วนสถานที่ตั้งของสถานศึกษาระดับนี้ที่มีเปิดสอนอยู่ ทั้งของรัฐและเอกชนก็ล้วนแล้วแต่จัดตั้งอยู่ในตัวเมืองเป็นหลัก ในบางจังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษาที่มีใช้ตัวเมืองส่วนใหญ่ จะยังไม่มีสถานศึกษาระดับนี้อยู่

การจัดอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในต่างประเทศ มีโครงสร้างการจัดที่คล้ายคลึงกัน คือใช้เวลา 1 – 3 ปี ในการศึกษา หลักสูตรที่จัดมีทั้งสายสามัญ วิชาชีพ และวิชาเฉพาะทาง ภายใต้การควบคุมมาตรฐานของรัฐ และมีการประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดมีทั้งของรัฐและเอกชน ทำให้มีการบริหารบุคลากรที่แตกต่างกันไปตามสังกัด

ในขณะที่การจัดสรรงบประมาณขึ้นกับฐานะทางเศรษฐกิจของรัฐบาลและจุดเน้นทางการศึกษา ในส่วนของ การเทียบโอนการศึกษาซึ่งก็คือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาระดับนี้มีหลากหลายรูปแบบ โดยมุ่งเน้นให้การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีคุณภาพ และเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ แต่ละประเทศยังคำนึงถึงผลสำเร็จของการจัดการศึกษาระดับนี้ จึงให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง คือ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ผลิตผู้เรียน สถาบันอุดมศึกษาที่จะรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อ ภาคเอกชนที่จะเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมของชุมชนต่อการศึกษาระดับนี้

การจัดฝึกอบรม

วิทยาลัยชุมชนมีพันธกิจในการจัดฝึกอบรมให้กับประชาชนเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในชุมชน โดยมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับอาชีพ ธุรกิจ เศรษฐกิจ และปัญหาทางสังคมของชุมชน ดังนี้

2.1) หลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาอาชีพ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะการประกอบอาชีพได้จริง และเข้าสู่อาชีพได้รวดเร็ว โดยจะต้องสอนแบบครบวงจรทั้งการตลาด เทคโนโลยี

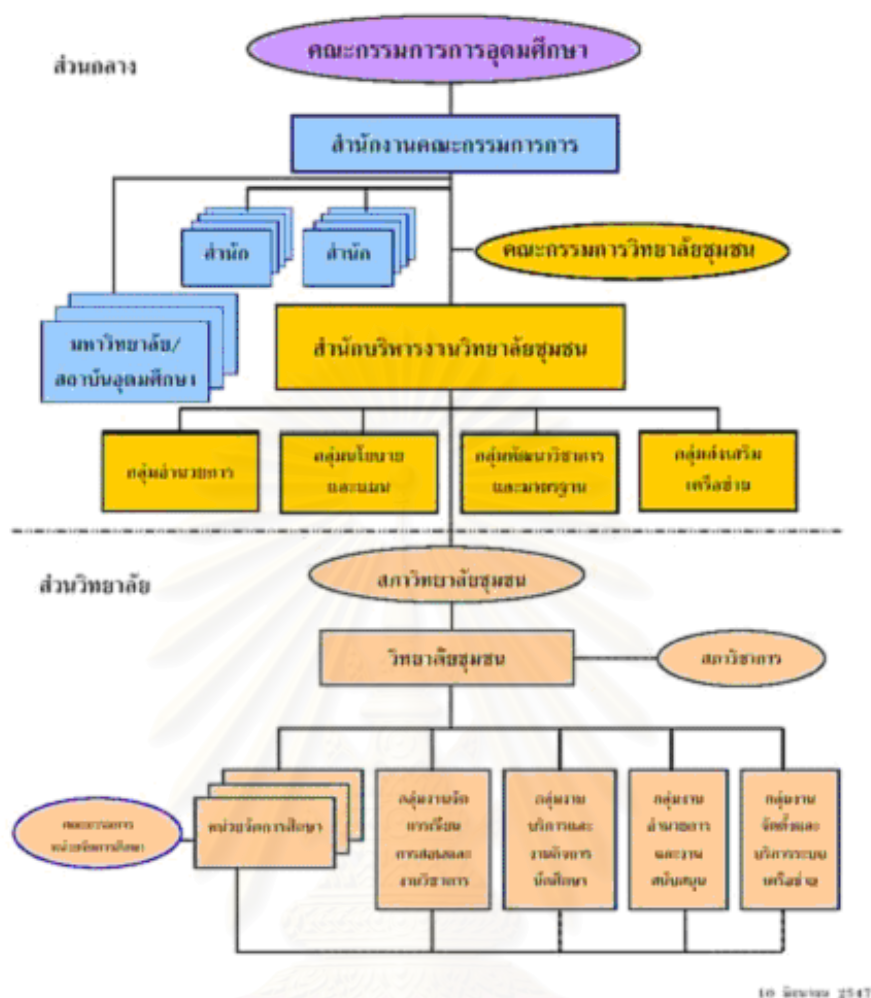
2.2) หลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จะต้องเปิดสอนให้หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน

โดยหลักสูตรทั้ง ๒ ประเภท สามารถเก็บหน่วยการเรียนสะสมไว้สำหรับเทียบความรู้เข้าสู่ระบบการศึกษาปกติได้

โครงสร้างองค์กร

การจัดโครงสร้างองค์กรวิทยาลัยชุมชน หรือโครงสร้างการบริหารงานวิทยาลัยชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ส่วนกลาง
2. ส่วนวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 7 การบริหารวิทยาลัยชุมชน

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา

รูปแบบวิทยาลัยชุมชน พ.ศ. 2546

การบริหารวิทยาลัยชุมชน

การบริหารจัดการวิทยาลัยชุมชนมีองค์ประกอบหลัก ๓ ประการที่ควรพิจารณาเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบทบาทภารกิจของวิทยาลัยชุมชน คือ หลักการและวิธีการในการบริหารจัดการวิทยาลัยชุมชนมีหลักคิดอย่างไร โครงสร้างงานหลักของวิทยาลัยชุมชนมีอะไรบ้าง และอำนาจหน้าที่ของบุคลากรวิทยาลัยชุมชนแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคลหรือแต่ละประเภทมีอะไรบ้าง มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการและวิธีการ
2. โครงสร้างงานวิทยาลัยชุมชน

3. อำนาจหน้าที่บุคลากรในวิทยาลัยชุมชน

1. หลักการและวิธีการ

หลักการและวิธีการในการบริหารจัดการวิทยาลัยชุมชนมีหลักซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ ดังนี้

(1) สมาชิกของชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการวิทยาลัยชุมชน โดยเลือกสรรผู้แทนที่ชุมชนไว้วางใจมาเป็นกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชน

(2) การบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ศึกษา ค้นคว้า หาความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของชุมชน โดยให้ครอบคลุมทุกอาชีพและทุกพื้นที่ภายในชุมชนนั้น

(3) การบริหารจัดการที่ประชาชนเข้าถึง โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

2. โครงสร้างงานวิทยาลัยชุมชน

โครงสร้างงานของวิทยาลัยชุมชนจะต้องให้ความสำคัญกับงานจัดการเรียนการสอน งานบริการ และงานกิจกรรมเกี่ยวกับนักศึกษาหรือผู้เรียนสูงสุด โดยมีงานอื่นเป็นส่วนสนับสนุนหรืออำนวยการ เพื่อให้งานการเรียนการสอน ฯ ดำเนินไปอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชนสูงสุด และต้องเป็นโครงสร้างงานที่สอดคล้องกับนโยบาย หลักการ ปรัชญา และกฎหมายของวิทยาลัยชุมชน จึงจะเป็นกรอบโครงสร้างงานของวิทยาลัยชุมชนที่เป็นสถานศึกษาของรัฐที่บริหารจัดการโดยชุมชน และชุมชนโดยสภาวิทยาลัยชุมชนมีบทบาทในการกำหนดภาระงานและการแบ่งส่วนงานในวิทยาลัยขึ้นเองได้ ดังนั้น การแบ่งส่วนงานภายในของวิทยาลัยแต่ละแห่งจะต้องยึดภาระงานตามโครงสร้างงานหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

(1) งานการจัดการเรียนการสอนและงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุด เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว การจัดการศึกษา ปรับพื้นฐานการเรียนของผู้เรียนงานพัฒนาหลักสูตรงานสื่อการเรียนการสอนงานวัดผล/ประเมินผลการเรียน งานสรรหาและคัดเลือกวิทยากร งานนิเทศ ฯ

(2) งานบริการและงานกิจกรรมนักศึกษา เกี่ยวข้องกับงานจัดให้บริการแก่นักศึกษาด้านต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาหรือผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนจนจบหลักสูตร เช่น งานจัดหาทุน งานแนะแนว งานรักษาความปลอดภัย งานดูแลสุขภาพ สุขอนามัย ที่พักอาศัย (หอพัก) งานบริการศูนย์เด็กเล็ก ฯ รวมทั้งการสนับสนุนให้มีความพร้อมภายหลังจากสำเร็จการศึกษา เช่น การจัดหางาน การจ้างงาน การศึกษาต่อให้กับนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งนำไปสู่ภาระงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานชุมชนสัมพันธ์ งานสร้างพันธมิตร ทั้งการสร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา และสถานประกอบการหรือแหล่งงานต่าง ๆ

(3) งานอำนวยการและงานสนับสนุน ที่มีเป้าหมายเพื่อให้งานอื่นๆ โดยเฉพาะงานการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น รวมทั้งงานด้านอาคารและสถานที่ งานบริหารบุคคล

งานสวัสดิการ งานบัญชี งานการเงิน งานพัสดุ งานธุรการ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานประชาสัมพันธ์ งานยานพาหนะ งานนโยบายและแผนและงบประมาณ งานเลขานุการสภาวิทยาลัยชุมชน ฯลฯ

(4) งานจัดตั้งและบริการระบบเครือข่าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานจัดตั้งหน่วยจัดการศึกษา งานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน งานติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา งานบริการชุมชน เครือข่าย หน่วยจัดการศึกษา รวมทั้งงานมวลชนสัมพันธ์ งานการมีส่วนร่วมของชุมชน ฯลฯ

3. อำนาจหน้าที่บุคลากรในวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย

- (1) อำนาจหน้าที่ของสภาวิทยาลัยชุมชน
- (2) อำนาจหน้าที่ของสภาวิชาการ
- (3) อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชน
- (4) อำนาจหน้าที่ของหัวหน้าโปรแกรมวิชา
- (5) อำนาจหน้าที่ของหัวหน้าหลักสูตร
 - 5.1) หัวหน้าหลักสูตร ปวช. ปวส.
 - 5.2) หัวหน้าหลักสูตรระยะสั้น
- (6) อำนาจหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยจัดการศึกษา
- (7) อำนาจหน้าที่อาจารย์พิเศษและวิทยากร
- (8) อำนาจหน้าที่อาจารย์ประจำวิทยาลัยชุมชน

การจัดการศึกษา

วิทยาลัยชุมชนจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยจัดทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่เปิดกว้าง หลากหลาย เข้าถึงง่าย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน มีความยืดหยุ่นทั้งด้านการเรียน ตารางเรียน สถานที่เรียน วิธีการเรียนการสอน และการสำเร็จการศึกษา

นอกจากนี้แล้ววิทยาลัยชุมชน ยังสร้างพันธมิตรในการจัดการศึกษากับภาคธุรกิจเอกชน องค์กรของรัฐ และชุมชน มุ่งเน้นคุณภาพ และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วย

วิทยาลัยชุมชนจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งในปัจจุบันนี้วิทยาลัยชุมชนจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ หลักสูตรระดับอนุปริญญา และหลักสูตรระยะสั้น

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

สำนักงานคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยชุมชนแคลิฟอร์เนีย (California Community Colleges Chancellor's Office) เป็นการบริหารจัดการสาขาของระบบวิทยาลัยชุมชนแคลิฟอร์เนีย ตั้งอยู่ที่ Sacramento ทำหน้าที่เป็นตัวแทนผู้นำและให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค การจัดสรรเงินทุน แก่วิทยาลัยชุมชน 109 แห่ง และเขตวิทยาลัยชุมชน 72 เขต ในแคลิฟอร์เนีย

สำนักงานคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยชุมชนแคลิฟอร์เนีย บริหารงานภายใต้ แผนนโยบายและแผนปฏิบัติงานของคณะกรรมการจากรัฐ โดยแบ่งหน่วยงานหลักเป็น 7 หน่วยงาน ได้แก่ 1) งานการเงินและการวางแผนนโยบายงบประมาณวิทยาลัย 2) งานบริการทางการศึกษา 3) งานเกี่ยวข้องกับรัฐบาล 4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 5) งานกฎหมาย 6) งานบริการนักศึกษาและโปรแกรมพิเศษ 7) งานเทคโนโลยี วิจัย และระบบข้อมูลสารสนเทศ

สำนักงานคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยชุมชนแคลิฟอร์เนียและคณะกรรมการจากรัฐ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติกฎหมาย ในปี 1967 นับจากนั้น มีวิทยาลัยเข้าร่วมระบบมากขึ้น ในปัจจุบันนี้ จึงเป็นระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในโลก ให้บริการนักศึกษาผู้ที่มี เป้าหมายทางการศึกษาและอาชีพที่หลากหลายและกว้างไกลมากกว่า 2.5 ล้านคน

โครงสร้างหน่วยงานมีดังนี้

คณะกรรมการรัฐ (Board of Governors)

มีหน้าที่วางแผนนโยบายและให้คำปรึกษาแก่เขตวิทยาลัยชุมชน 72 เขต และวิทยาลัยชุมชน 109 แห่ง มีสมาชิก 17 คนที่มาจากรัฐต่างๆ ในรัฐบาล และเลือกผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีสำนักงาน คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยชุมชน

สภาที่ปรึกษา (Consultation Council)

สภาที่ปรึกษาประกอบด้วยตัวแทนจาก 18 ฝ่ายจาก ผู้บริหาร นักศึกษา เจ้าหน้าที่ธุรกิจ เจ้าหน้าที่ให้บริการนักศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้ให้คำแนะนำ ทำหน้าที่เพื่อพัฒนานโยบายของวิทยาลัย ชุมชน การประสานความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชน โดยมีการจัดประชุมเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อพิจารณางบประมาณ การดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชน

ผู้บริหาร (Executive Division)

คณะผู้บริหารประกอบด้วย อธิการบดี ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารในคณะกรรมการ รัฐ รองอธิการบดี รองอธิการบดีระดับอาวุโส ผู้อำนวยการปฏิบัติการภายใน รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ และคณะผู้สนับสนุน

งานการเงินและการวางแผนนโยบายงบประมาณวิทยาลัย (College Finance and Facilities Planning)

ดำเนินการวางแผนควบคุมการจัดสรรความช่วยเหลือและงบประมาณค่าใช้จ่ายแก่เขตวิทยาลัยชุมชน 72 เขต ประกอบด้วยหน่วยการบริการงบประมาณ (Fiscal Services Unit) รับผิดชอบงานงบประมาณ การตรวจสอบบัญชี ติดตามสถานะการเงิน และหน่วยวางแผนการอำนวยความสะดวก (Facilities Planning Unit) รับผิดชอบจัดสรรค่าใช้จ่าย โครงการความช่วยเหลือแก่วิทยาลัยชุมชน 109 แห่ง เช่น การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การซ่อมแซมบริเวณมหาวิทยาลัย

งานบริการทางการศึกษา (Educational Services)

ให้การสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน วางแผนพัฒนานโยบายงานวิชาการ วางทิศทางหลักสูตร การค้นคว้าวิจัย การรักษามาตรฐานวิชาการ การภาคทัณฑ์ วางแผนการพัฒนาอาชีพ และการศึกษาทางเทคโนโลยี การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค ประกอบด้วยหน่วยงาน ได้แก่ การบริการวิชาการและการศึกษา (Academic Affairs and Educational Services), การศึกษาทางเทคนิคอาชีพ (Career Technical Education), การพัฒนาเศรษฐกิจศาสตร์และกำลังงาน (Economic and Workforce Development)

งานเกี่ยวข้องกับรัฐบาล (Government Relations and External Affairs)

รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการออกกฎหมายของระบบ การบัญญัติกฎหมายที่มีผลบังคับใช้กับวิทยาลัยชุมชน ให้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources)

ดูแลเอาใจใส่ พัฒนาบุคลากร การรับสมัครใหม่ การพัฒนาองค์กร การพัฒนานโยบาย การปฏิบัติการ ปรับปรุงกระบวนการและผลผลิต

งานกฎหมาย Legal Affairs

รับผิดชอบงานให้คำปรึกษากฎหมายคณะกรรมการรัฐ อธิการบดี และเจ้าหน้าที่ เสนอข้อคิดเห็นการบัญญัติกฎหมาย และกฎระเบียบ ให้คำแนะนำสัญญาและข้อตกลง ให้ความช่วยเหลือกฎหมายแก่วิทยาลัยชุมชน

งานบริการนักศึกษาและโปรแกรมพิเศษ Student Services and Special Programs

ให้บริการนักศึกษาเพื่อการค้นคว้าวิจัย การแจ้งข้อมูลข่าวสาร และบริการพิเศษต่างๆ ได้แก่ บริการการเรียนรัฐชุมชน (AmeriCorps and Community Service Learning), California Work Opportunities and Responsibility to Kids (CalWORKs), การรักษาความปลอดภัยบริเวณมหาวิทยาลัย (Campus Safety), ตัวแทนเกี่ยวกับการร่วมมือทางการศึกษา (Cooperative Agencies Resources for Education), COTOP, Disabled Students Programs and Services (DSP& S),

Extended Opportunity Programs and Services (EOPS) Opportunity ความช่วยเหลือทางการเงิน (Financial Aid), ความดูแลเรื่องโปรแกรมการศึกษา (Foster and Kinship Care Education Program), การสมัครเข้าเป็นนักศึกษา (Matriculation), Middle College High School, ความเสมอภาคของนักศึกษา (Student Equity), สภานักศึกษา (Student Senate), การเชื่อมโยงและส่งผ่าน (Transfer & Articulation), สวัสดิการการศึกษาทหารผ่านศึก (Veterans Educational Benefit)

งานเทคโนโลยี วิจัย และระบบข้อมูลสารสนเทศ (Technology, Research and Information Systems)

รับผิดชอบงานค้นคว้าวิจัย การบริการจัดการข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วยหน่วยงานย่อยๆ ได้แก่

บริการการจัดการ ข้อมูลข่าวสาร (Management Information Services) ทำการรวบรวมข้อมูลประจำปีจากเขตวิทยาลัยชุมชน 72 เขต และวิทยาลัยชุมชน 109 แห่ง เพื่อสร้างระบบการค้นคว้า

ระบบปฏิบัติการการจัดการสารสนเทศ (MIS Operations) บริการเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารสำหรับสำนักงานคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยชุมชน บริการเครือข่าย

การค้นคว้าวิจัย และการวางแผน (Research and Planning) วิเคราะห์ระบบ วิจัยและวางแผนงานค้นคว้าเพื่อช่วยเหลือวิทยาลัยชุมชนแคลิฟอร์เนียและรัฐแคลิฟอร์เนีย

เทคโนโลยีโทรคมนาคม (Telecommunications & Technology) รับผิดชอบงานติดต่อสื่อสารระหว่างวิทยาลัยชุมชน การสนับสนุนการส่งผ่านข้อมูลโดยดาวเทียม เสียงและภาพวิดีโอ

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด

ส่วนประสมการตลาด คือ ปัจจัยแปรผันทางการตลาดที่ผู้บริหารการตลาดเสนอให้แก่ตลาดเป้าหมาย เพื่อบำบัดความต้องการพร้อมทั้งนำความพอใจสูงสุดมาสู่ตลาดเป้าหมาย ส่วนประสมการตลาดเป็นปัจจัยแปรผันทางการตลาดที่ผู้บริหารสามารถควบคุมได้ และเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องปรับปัจจัยแปรผันเหล่านี้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดเป้าหมายและสภาวะการแข่งขันในตลาด เพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง และสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าเป้าหมาย ส่วนประสมการตลาดประกอบด้วย

1. ผลิตภัณฑ์ (Production) ผลิตภัณฑ์ถูกผลิตขึ้นมา เพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์ นโยบายผลิตภัณฑ์ไม่เพียงแต่จะมีผลกระทบต่อกลยุทธ์การตลาดอื่นๆ ที่จะต้องได้รับการพัฒนา

ตามมาพร้อมๆ กัน เช่น กลยุทธ์ราคา กลยุทธ์การขาย แต่ยังมีผลกระทบต่อกลยุทธ์การผลิต และกลยุทธ์การกระจายผลิตภัณฑ์ นโยบายของบริษัทเป็นดัชนีบ่งบอกถึงประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการผลิตหรือจัดจำหน่าย ส่วนประสมของผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมทางการตลาดที่จะนำมาใช้

การวิเคราะห์วิจัย เพื่อการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เป็นกิจกรรมการบริหารผลิตภัณฑ์ที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดและการแข่งขัน ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการ จะดีและประสบความสำเร็จมากเพียงใดก็ตาม ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่สามารถปรับปรุงได้เสมอ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ทำได้ทั้งด้านคุณภาพ รูปแบบ ประสิทธิภาพและการลดต้นทุนการผลิต กิจกรรมทางการตลาดที่จะต้องทำพร้อมกับการปรับปรุงผลิตภัณฑ์คือการคัดผลิตภัณฑ์ออก ซึ่งในปัจจุบัน บริษัทต่างๆ ยังไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร ผลิตภัณฑ์ที่ควรจะได้รับพิจารณาคัดออก คือผลิตภัณฑ์ที่มียอดขายลดลงอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพในการทำกำไรต่ำ หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่คุ้มค่ากับการพัฒนาปรับปรุงต่อไป ความพยายามในการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ที่มีความผูกพันสูงแต่ไม่มีอนาคต นำความเสียหายมาสู่บริษัท และทำให้กำไรของบริษัทลดลง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นกิจกรรมทางการตลาดที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นในสภาวะการตลาดไร้พรมแดน นักการตลาดไม่สามารถนั่งนอนใจกับผลิตภัณฑ์ที่เคยขายดีและเป็นที่ยอมรับ เพราะคู่แข่งในตลาดจะมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความพร้อมทั้งทางด้านพลังทรัพย์และพลังคนที่จะเข้ามาแย่งชิงส่วนครองตลาด และพร้อมที่จะแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ดีกว่า และเสนอขายในราคาที่ต่ำกว่า ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่รายงานการวิจัยตลาดต่างก็ได้เปิดเผยว่า ผลิตภัณฑ์ที่ขายดีและเป็นที่ยอมรับในตลาด ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เข้ามาในตลาด ภายในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมาเท่านั้น

ถึงแม้ว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จะมีความสำคัญต่ออัตราการเจริญเติบโต และการอยู่รอดของบริษัท แต่ก็มีอัตราความเสี่ยงสูงมากในบางอุตสาหกรรมความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ใหม่มีสูงถึงร้อยละ 80 – 90 และถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์ใหม่ผ่านกระบวนการคัดเลือกจะถูกผลิตออกมาขาย และประสบความสำเร็จในช่วงแนะนำตัว แต่ความสำเร็จนั้นอาจจะไม่ยั่งยืน เพราะในสภาวะการตลาดยุคโลกาภิวัตน์ การแข่งขันมีมากขึ้น และมาจากทุกมุมโลก ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ผลิตออกมาขายในตลาด ไม่ช้าก็จะมีคู่แข่งจำนวนมากทำให้ผลิตภัณฑ์มี “ชีวิต” ที่สั้นลง การวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยลดความเสี่ยง และสร้างความเจริญเติบโตให้กับบริษัทได้

2. ราคา (Price) ในจำนวนองค์ประกอบทั้ง 4 ของส่วนประสมการตลาด ราคาเป็นองค์ประกอบเดียวที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากนักเศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะนักเศรษฐศาสตร์จุลภาค ซึ่งจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับราคาและระดับความต้องการของตลาด นักการ

ตลาดใช้กลยุทธ์ราคาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การตลาดต่างๆ ได้แก่ 1) การกำหนดราคาเพื่อเน้นการทำกำไร เช่น อัตราผลตอบแทนจากยอดขาย หรืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เป็นต้น 2) การกำหนดราคาเพื่อเน้นการขายและมูลค่าขาย เช่น เพื่อเพิ่มมูลค่าขาย หรือเพิ่มส่วนครองตลาด เป็นต้น 3) การกำหนดราคาเพื่อรักษาเสถียรภาพของตลาด เช่น การตั้งราคาตามตลาด หรือคู่แข่งที่สำคัญ เป็นต้น 4) การกำหนดราคาเพื่อเน้นจุดยืนผลิตภัณฑ์ เช่น จุดยืนคุณภาพผลิตภัณฑ์ หรือ จุดยืนภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

นักการตลาดนิยมการกำหนดราคาโดยวิธีบวกเพิ่มจากต้นทุนผลิตภัณฑ์ เพราะเป็นวิธีที่มีการคำนวณง่าย และเป็นวิธีกำหนดราคาที่ยืดหยุ่นในบางครั้ง ราคาผลิตภัณฑ์อาจจะถูกกำหนดจากความต้องการเป็นหลัก ราคาจะแปรผันไปตามความต้องการในขณะนั้นๆ เช่น ในฤดูที่มีผลผลิตน้อย ราคาขายก็จะสูงขึ้น วิธีการกำหนดที่นิยมมากอีกวิธีหนึ่ง คือ การกำหนดราคาขายตามคู่แข่ง ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีของการกำหนดราคาวิธีนี้ คือ การลดการแข่งขัน และรักษาเสถียรภาพตลาด ผลเสียก็คือ การกำหนดราคาวิธีนี้ ไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงของผู้ผลิตแต่ละราย และอาจทำให้ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาสูงเกินจริง วิธีการกำหนดราคาจากคุณค่าที่คาดการณ์ไว้เป็นวิธีการกำหนดราคาที่กำลังได้รับความนิยม เพราะเป็นการกำหนดราคาจากการประเมินคุณค่าผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคจะได้รับ เช่น ถ้าผู้บริโภคได้คาดการณ์คุณค่าผลิตภัณฑ์ไว้สูง ผู้บริโภคก็พร้อมและพอใจที่จะซื้อในราคาที่สูง

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่เราต้องการเสนอขายจะดีเลิศเพียงไรก็ตาม คงจะมีประโยชน์น้อยมาก ถ้าผู้บริโภคเป้าหมายไม่สามารถหาซื้อได้เวลาที่เขาต้องการ และในสถานที่ที่เขาจะหาซื้อได้สะดวกที่สุด และนี่คือวัตถุประสงค์หลักของการบริหารช่องทางการจัดจำหน่าย การกำหนดช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เริ่มต้นจากการวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกค้าเป้าหมาย เราต้องรู้ว่า ลูกค้าของเรามีมากเพียงไร และอยู่ที่ไหนบ้าง มีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าอย่างไร เช่น ซื้อบ่อยเพียงไร ซื้อในร้านค้าประเภทใด นิยมซื้อในวันและช่วงเวลาใด รวมทั้งวิธีการชำระเงินค่าซื้อสินค้า ฯลฯ ลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์ เช่น ความสด ความใหม่ และน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ ราคาของผลิตภัณฑ์ และความง่ายของวิธีการใช้ผลิตภัณฑ์ จะเป็นข้อกำหนดประเภทของช่องทางการจัดจำหน่าย เช่นเดียวกันกับลักษณะของคนกลาง จำนวนของคนกลาง สภาพและลักษณะของกลุ่มแข่งขัน สภาพและนโยบายบริษัท เป็นต้น หลังจากที่ได้พิจารณาข้อกำหนดในการเลือกช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้บริหารการตลาดทำการเลือกสรรสมาชิกช่องทางการจำหน่าย กำหนดหน้าที่ของสมาชิกช่องทาง กระตุ้นเร้าสมาชิกช่องทางด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การให้รางวัล การทำโฆษณาร่วมกัน การให้ส่วนลดพิเศษ เป็นต้น และท้ายสุดตรวจสอบและควบคุมผลงานของสมาชิกช่องทางว่าตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

สภาวะการแข่งขันที่บีบบังคับให้นักการตลาดพยายามหาช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงลูกค้าเป้าหมายให้ดีกว่าคู่แข่ง และวิวัฒนาการการตลาดก่อให้เกิดช่องทางการจัดจำหน่ายแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ การกระจายผลิตภัณฑ์ เป็นกิจกรรมทางการตลาดที่เริ่มตั้งแต่การตั้งชื่อวัตถุดิบเพื่อการผลิต การเก็บรักษา การควบคุมสินค้าคงคลัง การกระจายผลิตภัณฑ์ไปยังคลังต่างๆ ก่อนที่จะส่งมอบให้สมาชิกช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อทำการจัดจำหน่ายไปยังผู้บริโภคขั้นสุดท้าย

4. การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ (Promotion) การส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพช่วยสื่อสารให้ลูกค้าเป้าหมายตระหนักถึงผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ต้องการเสนอขาย รับรู้ถึงคุณภาพดีเด่นของผลิตภัณฑ์ กระตุ้นเร้าให้เกิดความสนใจและชักชวนให้ซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการในที่สุด ส่วนผสมของการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย การโฆษณา การขายโดยบุคคล การส่งเสริมการขาย และการประชาสัมพันธ์ งบประมาณของการส่งเสริมผลิตภัณฑ์จะถูกจัดสรรระหว่างส่วนผสมทั้ง 4 นี้ เพื่อให้ได้ส่วนผสมที่ดีที่สุด เนื่องจากความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ จุดยืนของผลิตภัณฑ์ วัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ และนโยบายการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของบริษัท งบประมาณและส่วนผสมผลิตภัณฑ์ที่ใช้ อาจแตกต่างกัน แต่ก็ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน

ในแต่ละช่วงวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ บทบาทของส่วนประสมผลิตภัณฑ์ จะแตกต่างกันออกไป ในช่วงแนะนำ การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ จะมีประสิทธิภาพสูง แต่เมื่อถึงช่วงผลิตภัณฑ์เจริญเต็มที่และช่วงตกต่ำ การส่งเสริมการขายจะช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มากขึ้น

การตลาดโดยตรง (Direct Marketing) เป็นสื่อการตลาดใหม่ที่ได้รับความนิยมโตอย่างรวดเร็วในโลกยุคข่าวสารและข้อมูล และการแข่งขันที่ไร้พรมแดน สาเหตุที่สำคัญมาจากค่าใช้จ่ายในการโฆษณาและการขายโดยบุคคลที่สูงขึ้นมาก ในบางครั้งสูงถึงร้อยละ 50 ของราคาขายผลิตภัณฑ์ ทำให้นักการตลาดพยายามหาสื่อและเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดใหม่ๆ ที่เข้าถึงผู้บริโภคเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ค่าใช้จ่ายน้อย และเปิดโอกาสให้ผู้ซื้อเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และบริการจำนวนมากได้สะดวกที่สุด โดยไม่ต้องก้าวออกจากบ้าน การตลาดโดยตรงตอบสนองความต้องการใหม่ๆ เหล่านี้โดยการขายตรงให้กับลูกค้าเป้าหมาย โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ลูกค้าเป้าหมายได้รับรู้การโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ถูกเสนอขายในรูปแบบแคตตาล็อกสินค้า การขายทางไปรษณีย์ การขายทางโทรศัพท์ สิ่งตีพิมพ์ หรือการขายผ่านทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ผู้ซื้อสามารถทำการซื้อผลิตภัณฑ์และบริการได้ทันทีโดยไม่ต้องเหนื่อยยากกับการเดินทางออกจากบ้านและทุ่มเวลาในการซื้อ เพราะไม่ต้องพบกับพนักงานขายและสามารถทำการซื้อเมื่อสะดวก

ถึงแม้ว่า การตลาดโดยตรง ได้เริ่มต้นจากรูปแบบของการขายทางไปรษณีย์ และการขายทางแคตตาล็อก แต่ในระยะหลังได้รับการพัฒนาให้รวมถึงสื่ออื่นๆ อีกมากมาย โดยเฉพาะการขายทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) เช่น อินเทอร์เน็ต เปิดโอกาสให้มีการซื้อขายอย่างกว้างขวาง ไร้พรมแดน และไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา

การพัฒนาส่วนประสมการตลาด เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการตลาดเช่นเดียวกับการเลือกตลาดเป้าหมาย เพราะฉะนั้นควรจะกระทำพร้อมๆ กัน

การพัฒนาส่วนประสมการตลาด คือ การวิเคราะห์ส่วนประสมต่างๆ ว่า ส่วนประสมอย่างไรจึงจะเหมาะสมสำหรับตลาดเป้าหมาย เช่น ผลิตภัณฑ์อะไร การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ใช้วิธีใด จัดจำหน่ายอย่างไร และราคาควรจะเป็นเท่าไร แน่แน่นอนที่สุดว่าต้องเลือกผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคจะซื้อ และวิธีการจัดจำหน่ายที่ผู้บริโภคจะหาซื้อได้ง่ายและสะดวก ใช้การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่จะเข้าถึงตลาดเป้าหมายได้ดีที่สุด และจัดตั้งราคาที่เหมาะสม

ส่วนประสมของการตลาดทั้ง 4 ปัจจัยนี้ เป็นส่วนประสมที่ผู้บริหารการตลาดสามารถควบคุมและเปลี่ยนแปลงได้

3.5 แนวทางเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา (University Mapping)

แนวคิดการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ก่อนที่รัฐบาลจะมีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ นั้น สถาบันดังกล่าวมีการบริหารตามระบบราชการที่มีโครงสร้างขององค์กร โครงสร้างการงบประมาณ บุคลากร ระบบบริหาร ระบบงานวิชาการตลอดจนการบริหารหลักสูตรและสื่อการสอนเป็นไปในรูปแบบใกล้เคียงกัน ที่พึงพิงการเลี้ยงดูจากรัฐ

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารงานในรูปแบบใหม่ ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาว่า จะต้องเพิ่มเทคนิควิธีการบริหารอย่างไรจึงจะก่อให้เกิดความคุ้มค่า คุ้มค่า มีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลที่ต้องไม่ด้อยไปกว่าเดิม โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ใหญ่ในรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือการสร้างความรู้และประสบการณ์ให้แก่ชุมชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ ในการบริหารการศึกษานั้น จำเป็นต้องมองภาพการบริหารกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ภายในนิติการบริหารอย่างองค์รวม ตั้งแต่การเริ่มออกแบบโครงการจนถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไขหรือเอาผลการศึกษาไว้ถอดบทเรียนสำหรับการบริหารงานอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน

ผู้บริหารระดับอุดมศึกษาสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรมการบริหารงานการศึกษาอุดมศึกษา โดยระมัดระวังถึงประสิทธิภาพภายนอกและประสิทธิภาพภายในของการบริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อแนวโน้มของความยั่งยืนของโครงการอันเป็นคุณค่าพื้นฐานขององค์กรนั้น

โดยภาพรวมแล้วประสิทธิภาพภายนอกและภายในของการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอาจนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ทั้งในระบบนอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งวิธีการจัดการสอนแบบทางไกล ทางใกล้ หรือการสอนแบบเข้มข้นเพียงแต่ผู้บริหารพยายามพัฒนาเกณฑ์ก่อนออกแบบโครงการ เกณฑ์การออกแบบโครงการและเกณฑ์การประเมินผลโครงการ ให้ชัดเจน มีความเป็นปรนัย และเชื่อมั่นได้ ทั้งภายในและภายนอก โดยมีมุมมองอย่างองค์รวมในมิติต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน ในขณะเดียวกัน การออกแบบโครงการหรือการเลือกสถานที่จัดตั้งสถานศึกษาอุดมศึกษาแห่งใหม่หรือการขยายวิทยาเขตยังจำเป็นต้องศึกษาเน้นหนักถึงความต้องการอันจำเป็นและปัญหาที่เกี่ยวข้องของท้องถิ่นและชาติ และที่สำคัญยังต้องพิจารณาถึงสถานภาพทางวิชาการของสถานศึกษาอุดมศึกษาหรือวิทยาเขตอุดมศึกษาแห่งใหม่ว่า ควรจะมีสถานภาพ บทบาท และความรับผิดชอบอย่างไร ขอบเขตแค่ไหน และจะผลิตบุคลากรประเภทคุณลักษณะใด จึงจะไม่ซ้ำซ้อนกับสิ่งที่สถานศึกษาอุดมศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียงดำเนินการอยู่แล้ว และท้ายที่สุด การบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องคำนึงถึงการกำหนดบทบาทในองค์กรระหว่างประเทศเพื่อความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน

หากต้องการให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างดี ควรจะได้มีการกำหนดหลักการ/ขั้นตอน ดังนี้

- 1) โครงการนั้นๆ ต้องมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
- 2) กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายและพื้นที่ หรือภาระงานที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- 3) เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมแสดงความคิดเห็น
- 4) ให้ความรู้กับประชาชนอย่างเพียงพอ เพื่อว่าการตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นตัดสินใจ
- 5) ต้องสร้างความตระหนักให้ประชาชน เพื่อว่าการตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเอง มิเช่นนั้นอาจเกิดข้อผิดพลาดอันเนื่องมาจากความคิดเห็นขัดแย้งกัน
- 6) ฝ่ายจัดการหรือผู้รับผิดชอบโครงการต้องทำใจเป็นกลางในการรับฟังความคิดเห็น
- 7) การดำเนินการจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ
- 8) นำผลการแสดงความคิดเห็นไปใช้ในทางปฏิบัติ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาตามนัยแห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือว่าเป็นนิมิตหมายที่ดี เนื่องจากเป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเจ้าของอำนาจจะได้มีโอกาสใช้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองอย่างสมบูรณ์

แนวคิดเรื่องทำเลและที่ตั้ง

ปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ร่วมด้วยในการกำหนดที่ตั้งและทำเล มีดังนี้

- 1) โครงข่ายการคมนาคม (Transportation network)
- 2) การเข้าถึง (Accessibility)
- 3) สาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่จำเป็น
- 4) จำนวน ความหนาแน่น และการกระจายของประชากร
- 5) ความต้องการการศึกษาของนักเรียนระดับต่างๆ
- 6) สถาบันการศึกษาที่มีอยู่แล้วในภูมิภาค/จังหวัด
- 7) ความต้องการแรงงานในท้องถิ่น/ภูมิภาค
- 8) ความพร้อมของท้องถิ่น/ภูมิภาค
- 9) นโยบายรัฐ

แนวคิดพฤติกรรมเชิงสถานที่

พฤติกรรมเชิงสถานที่หมายถึง กระบวนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่มีต่อพื้นที่หนึ่งๆ มนุษย์แต่ละคนมีพฤติกรรมตอบสนองต่อพื้นที่แตกต่างกันไปอาจคล้ายกันบ้างแต่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะแต่ละคนมีปัจจัยภูมิหลัง และปัจจัยภายในซึ่งถือเป็นปัจจัยด้านจิตวิทยาที่ไม่เหมือนกัน

ในกระบวนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเชิงสถานที่ องค์ประกอบของกระบวนการ โดยภาพรวมมีลักษณะเหมือนแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์โดยทั่วไป กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยสิ่งเร้า จากนั้นก็เป็นขั้นตอนของการรับรู้และการทำความเข้าใจของคนแต่ละคน ซึ่งปัจจัยภูมิหลังจะมีบทบาทอย่างมาก ถ้าข้อมูลที่ได้มาจากการรับรู้สิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นมีความถูกต้องและมีมากพอ ประกอบกับผู้ที่รับรู้มีภูมิหลังทุกอย่างดี การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมซึ่งหมายถึงการสนองตอบต่อสิ่งเร้าย่อมมีความถูกต้อง เชื่อถือได้สูง ถ้าเป็นการตัดสินใจเลือกสถานที่ตั้งเพื่อประกอบธุรกิจหรือบริการย่อมมีความเจริญก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ

แนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์

1) การคาดคะเนความต้องการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการที่จะใช้คือ แบบจำลองการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ภายในกรอบความคิดและประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ ตัวแปรทางด้านอุปทาน (Supply) ของจำนวนสถาบันนักศึกษาที่สถาบันต่างจะรับเข้าได้ในสาขาวิชาต่างๆ และการกระจายตัวในภูมิภาคของแหล่งการศึกษา ข้อมูลทางด้านนี้จะแสดงถึงความสามารถในการรองรับผู้ที่เข้ามาศึกษา ตัวแปรอีกด้านหนึ่งคือ อุปสงค์ (Demand) สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้ที่เรียนจบมัธยมศึกษาและแนวโน้มนโยบายและความต้องการทรัพยากรบุคคลของเศรษฐกิจของชาติในระดับมหภาค ตัวแปรทางด้านความต้องการศึกษาในระดับบุคคลนั้นประกอบด้วย จำนวนประชากร จำนวนผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษาระดับต่างๆ อัตราส่วนผู้ที่เข้าศึกษาต่อรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล การแนะแนวการศึกษา ระดับความเจริญเป็นเมืองและโอกาสประกอบอาชีพในท้องถิ่น

2) แนวทางสำหรับการเลือกแหล่งที่ตั้งสำหรับสถาบันการศึกษา

หลักเกณฑ์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ที่อาจนำมาใช้ได้คือ เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค และ ทฤษฎีการเลือกทำเลที่ตั้ง

ปัญหาในระบบการศึกษาคือ การกระจุกตัวของแหล่งศึกษาในมหานคร การกระจายสถาบันการศึกษาสู่ภูมิภาคจะช่วยลดต้นทุนการศึกษา ลดต้นทุนทางสังคมจากความแออัดในเมืองหลวง

หลักเกณฑ์สำคัญในการเลือกตำแหน่งที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาควรเป็นไปตามเงื่อนไข 2 ประการคือ

1) มีต้นทุนต่ำสุด ทั้งในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ต้นทุนการผลิต บริการ การเรียนการสอน และต้นทุนทางสังคม

2) ท้องถิ่นนั้นมีศักยภาพในการรับและดูดซับทั้งผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์ข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากการมีสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในชุมชน

แนวคิดการใช้อุปทานเป็นหลักอุปสงค์เป็นรอง

ในอดีตนั้น การผลิตที่มุ่งเน้นความต้องการของการตลาดเป็นสิ่งสำคัญ โดยยึดติดกับแนวคิดที่ใช้อุปสงค์เป็นหลักอุปทานเป็นรอง ทำให้การวางแผนและนโยบายการผลิตกำลังคนผิดพลาดและไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการกำลังคนหรือบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการต่างๆ ไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง บุคลากรบางสาขาขาดแคลน ในขณะที่บางสาขามีมากเกินไปเกินความต้องการ การใช้แนวความคิดเกี่ยวกับอุปทานเป็นหลัก อุปสงค์เป็นรอง (Supply Push Demand Pull) โดยให้สถาบันการศึกษาปรับเปลี่ยนปรัชญาการศึกษา รวมทั้งวิธีการ

เรียนการสอน มุ่งเน้นการสร้างบุคลากร โดยเฉพาะบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ คิดเป็น ทำ เป็น สามารถสร้างสรรค์งานใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เพราะงานเดิมมีอยู่จำกัด แนวคิดใหม่นี้ นอกจากจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาแล้ว ยังเป็นการพัฒนางานอาชีพใหม่ๆ ให้บัณฑิตมีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีแหล่งกลาง

เพื่อนำมาอธิบายการรวมกลุ่มของสถาบันการศึกษา การยกฐานะ การยุบรวม ของสถาบันขนาดเล็ก ให้เป็นสถาบันการศึกษาขนาดใหญ่

เพื่ออธิบายลักษณะและวิธีการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา การเพิ่มพูนศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน การสร้างความเชี่ยวชาญและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อลดต้นทุนการบริหาร จัดองค์กร การอธิบายเกี่ยวกับ การรวมกลุ่มตามลักษณะภูมิศาสตร์ ขนาดของสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะพันธกิจของสถาบัน ลักษณะของกิจกรรม

เพื่ออธิบายการให้บริการของสถาบันการศึกษาขนาดใหญ่ไปยังสถาบันการศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยแบ่งตามลำดับศักดิ์ ซึ่งการให้บริการประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีต่างๆ การใช้ห้องสมุด การลงทะเบียนเรียนร่วมกัน การใช้ทรัพยากรร่วมกัน การบริหาร และอื่นๆ ร่วมกัน

หลักการทฤษฎีแหล่งกลางจะกำหนดให้มีมหาวิทยาลัยศูนย์กลางอันดับสูงในพื้นที่ และมีสถาบันการศึกษาศูนย์กลางอันดับรองลงไปจนถึงอันดับต่ำ ซึ่งแต่ละขนาดของศูนย์กลางบริการอาจจำแนกตามจำนวนธุรกิจบริการหรือตามจำนวนประชากร โดยที่ศูนย์กลางบริการขนาดใหญ่ในพื้นที่จะสามารถให้บริการแก่ศูนย์กลางบริการขนาดรองลงมาจำนวน 6 แห่ง เรียงเป็นรูปหกเหลี่ยมต่อเนื่องกันไป ทางกลับกัน ศูนย์กลางขนาดรองจะให้การสนับสนุนให้บริการศูนย์กลางบริการอันดับสูงกว่า

การใช้เกณฑ์เพื่อการพัฒนาโครงการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1) การกำหนดเกณฑ์ของโครงการ

เกณฑ์ก่อนการออกแบบโครงการทางการศึกษาควรคำนึงถึงความเกี่ยวข้องของกับแผนระดับชาติที่เป็นแผนแม่บทต่างๆ ภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมที่จะศึกษาได้จากผลการวิเคราะห์งานวิชาการและงานวิจัยต่างๆ และผู้ให้ข้อมูลระดับนโยบาย ควรมีการพัฒนาจากบทเรียนและประสบการณ์จากโครงการที่ผ่านมาแล้ว การพิจารณาระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพความคุ้มค่า และการจำแนกระบบการสนับสนุนด้านการคลัง การเงิน และงบประมาณ เกณฑ์การประเมินโครงการทางการศึกษาสัมพันธ์กับสิ่งต่อไปนี้ ได้แก่ การขยายจำนวนผู้เรียนในเชิงปริมาณ และการทำให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่มีเหตุผล คุณภาพ

การศึกษาที่รวมทั้งประสิทธิผลและความสำเร็จของนักศึกษา ประสิทธิภาพภายใน การผลิตที่เป็นระบบที่ร่วมถึงการเข้าสู่ระบบการศึกษาและผลผลิตที่ได้ทั้งเชิงปริมาณ คุณภาพ และความครอบคลุม ทั้งสภาพภูมิศาสตร์ ลักษณะประชากร เผ่าพันธุ์ ความค้อยโอกาส และการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต และความสัมพันธ์กับหลักสูตร

2) เกณฑ์ที่พิจารณาจากผลกระทบของโครงการในลักษณะประสิทธิภาพภายนอก โดยนำเกณฑ์พิจารณาผลกระทบด้านเศรษฐกิจการเงิน ด้านสถาบัน การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเสมอทางสังคมมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล แล้วจึงจะพิจารณาถึงองค์ประกอบย่อยของแต่ละเกณฑ์ในประเด็นสำคัญของการตัดสินใจตัดสินใจประสิทธิภาพภายนอกของโครงการภายใต้บริบทที่เกี่ยวข้อง

3) เกณฑ์ที่พิจารณาจากผลกระทบของโครงการในลักษณะประสิทธิภาพ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายของโครงการในภาพรวม ด้านระบบการจัดการการเงินของโครงการ ปัจจัยป้อนของโครงการ ซึ่งในโครงการของการศึกษานั้น มักจะพิจารณาจากครู ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก ครุภัณฑ์ หลักสูตร และความสามารถในการบริหารงานและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการบริหารจัดการ ผลผลิตของโครงการ ได้แก่ อัตราการเข้าเรียน ความสำเร็จและความเสมอภาค

ระบบการจัดการอุดมศึกษาแบบองค์รวม

1) ระบบส่ง คือแนวคิดองค์รวมที่มีความเชื่อมโยงกันของยุทธศาสตร์มาพัฒนาเป็นแผนปฏิบัติการระดับต่างๆ ในรูปแบบของแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ โครงการ และกิจกรรม มาใช้ในการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบหลักของระบบส่ง

2) ระบบรับบริการ เป็นการเตรียมระบบการรองรับในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สื่อ เพื่อให้เป็นกระบวนการถ่ายทอด และการเรียนรู้ ให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ที่มากับเนื้อหาอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ระบบสนับสนุน เป็นการบริหารจัดการที่ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่ระบบส่งและระบบรับบริการ ให้สามารถนำเนื้อหาจากแหล่งกำเนิดไปยังกลุ่มเป้าหมายให้สะดวกและคอยแก้ไขปัญหาตรวจสอบ ประเมินผล ตลอดจนช่วยควบคุมทิศทางดำเนินงาน

การกระจายของสถาบันอุดมศึกษาเชิงปริมาณ

เขตการศึกษาที่ 2, 6, 8 และเขต 9 เป็นเขตที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา รองลงมาคือ เขต 3, 4, 7 โดย เขตการศึกษาที่ 2 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,176,675 คน (พ.ศ. 2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 71 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้รวมทั้งหมด 30,815 คน และมีจำนวน นักเรียนที่สำเร็จ

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนทั้งสิ้น 44,214 คน (พ.ศ. 2544) ทำให้ทราบว่ายังมีจำนวนนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตไม่สามารถรับได้อีกจำนวน 13,400 คน เขตพื้นที่การศึกษาที่ 6 มีประชากรทั้งสิ้น 6,319,787 คน (พ.ศ.2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 75 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้รวมทั้งหมด 35,977 คน และมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 45,021 คน (พ.ศ. 2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 9,044 คน เขต 8 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 3,893,434 คน (พ.ศ.2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรม มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 67 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้ทั้งหมด 23,045 คนและมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 36,174 คน (พ.ศ.2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 16,871 คน เขตการศึกษาที่ 9 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 4,324,212 คน (พ.ศ. 2544) อาชีพและรายได้หลักมาจากเกษตรกรรมและประมง มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษา 43 แห่ง สามารถรับนักศึกษาได้ทั้งหมด 33,313 คน และมีจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสิ้น 41,374 คน (พ.ศ.2544) ทำให้เห็นว่ายังมีนักเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาในเขตนี้ไม่สามารถรับได้อีก 8,061 คน (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2546)

หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการกระจายของสถาบันอุดมศึกษาอย่างไม่ทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งก่อให้เกิดผลคือ จำนวนผู้จบมัธยมศึกษาศึกษาตอนปลายเพิ่มมากขึ้นและส่วนใหญ่เดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อแสวงหาโอกาสทางการศึกษาที่ดีกว่ามากขึ้น สมควรที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบจะได้พิจารณาและเตรียมการเพื่อรองรับความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้น กำหนดทิศทางความต้องการกำลังคนในอนาคตทั้งปริมาณและคุณภาพ รวมไปถึงขยายโอกาสอุดมศึกษาสู่ภูมิภาคเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียม เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการอุดมศึกษาของรัฐสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงต้องจัดให้มีการศึกษาเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ (University Mapping) อย่างเร่งด่วน

โครงสร้างการบริหารการศึกษา

การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารการศึกษาที่มาเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากการกำหนดโครงสร้างทางการบริหาร การแบ่งโครงสร้างองค์กรในกระทรวงส่วนกลางบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ขอบเขตขนาด จำนวนของรัฐ หรือเขต หรือจังหวัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้มองเห็นระดับของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

องค์ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาของต่างประเทศเป็นกรณีศึกษาที่ทำให้เพิ่มผลดี ผลเสีย รวมทั้งบทเรียนในการดำเนินงานแต่ละรูปแบบของแต่ละประเทศ ซึ่งมีเงื่อนไขและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ เป็นประสบการณ์ที่เราจะได้เรียนรู้และสามารถนำมาพิจารณาประกอบการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารการศึกษาของประเทศ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย (กมล สุดประเสริฐ, 2543)

3.6 โครงสร้างการบริหารการศึกษาต่างประเทศ

3.6.1 การบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ องค์การบริหารการศึกษาส่วนกลาง องค์การบริหารการศึกษาระดับมลรัฐ และองค์การบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น

1. องค์การบริหารการศึกษาส่วนกลาง (The U.S. Department of Education) หรือกระทรวงศึกษา มีหน้าที่รวบรวมสถิติข้อมูลและข้อเท็จจริงทางการศึกษาเพื่อรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานด้านการศึกษาของมลรัฐต่างๆ และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และยังใช้การงบประมาณและการให้รางวัลเป็นกลไกในการควบคุมการจัดการศึกษาของมลรัฐและสถานศึกษาต่างๆ ในหลายรูปแบบ เช่น การให้กองทุนหรืองบประมาณสนับสนุน โดยมีเงื่อนไขเชิงนโยบาย การให้รางวัลสถานศึกษาดีเด่น

2. องค์การบริหารการศึกษาระดับมลรัฐ การจัดองค์การบริหารการศึกษาจะแตกต่างกันไปตามธรรมเนียมของแต่ละมลรัฐ แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีลักษณะคล้ายกันอยู่ 2 ประการ คือ

1) การบริหารและการจัดการศึกษาในแต่ละมลรัฐ ทั้งระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานการปกครองก่อนข้างมาก

2) การบริหารและการจัดการศึกษาของมลรัฐส่วนใหญ่จะกระจายอำนาจการบริหารแบบเบ็ดเสร็จให้กับท้องถิ่น ซึ่งมีคณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

3. องค์การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น การบริหารและการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่นของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เป็นความรับผิดชอบของประชาชนในแต่ละเขต ซึ่งเรียกว่าเขตพื้นที่การศึกษา (School District) ที่กำหนดขึ้นมารับผิดชอบในการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่ ส่วนหน่วยปฏิบัติการในการบริหารและการจัดการศึกษาของแต่ละพื้นที่นั้นมี 2 หน่วย คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา หน่วยงานทั้งสองนี้ ร่วมกันรับผิดชอบในการจัด

การศึกษาในเขตพื้นที่บริการ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

3.6.2 โครงสร้างการบริหารการศึกษาสหราชอาณาจักร

ระบบบริหารการศึกษาในสหราชอาณาจักรแบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ ในอังกฤษและเวลส์ ในไอร์แลนด์เหนือ และในสกอตแลนด์ การบริหารการศึกษาทั้ง 3 ระบบ มีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงไม่มีโครงสร้างการบริหารการศึกษาในระดับภูมิภาค

โครงสร้างการบริหารการศึกษาในระดับชาติ

การบริหารการศึกษาในระดับชาติในสหราชอาณาจักรอยู่ในการควบคุมดูแลของกระทรวงการศึกษาและการจ้างงานในอังกฤษ สำนักงานแห่งเวลส์ สำนักงานแห่งไอร์แลนด์เหนือ และสำนักงานแห่งสกอตแลนด์ โดยแต่ละแห่งมีรัฐมนตรีว่าการ (Secretary of State) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรี และขึ้นตรงต่อรัฐสภาที่กรุงลอนดอน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาและการจ้างงานในอังกฤษนั้นรับผิดชอบการจัดการศึกษาโดยตรง และมีรัฐมนตรีช่วยว่าการ (Minister of State) และผู้ช่วยรัฐมนตรีที่เป็น ส.ส. (Parliamentary Under – Secretary of State) รับผิดชอบบริหารการศึกษาโดยเฉพาะ

สำหรับในเวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ และสกอตแลนด์นั้น รัฐมนตรีว่าการต้องรับผิดชอบกิจการทุกด้านในเขตปกครองรวมทั้งงานด้านการศึกษาดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษา จึงมีฐานะต่ำกว่ากระทรวง โดยมีรัฐมนตรีช่วย และ/ หรือ ผู้ช่วยรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษากว่าคือ หน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาในสำนักงานแห่งเวลส์ และสำนักงานแห่งไอร์แลนด์เหนือมีฐานะเทียบเท่ากรม อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยรัฐมนตรีที่เป็น ส.ส. แต่ในไอร์แลนด์เหนือมีรัฐมนตรีช่วยว่าการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาด้วย ในขณะที่รัฐมนตรีว่าการแห่งเวลส์ไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการ ส่วนในสกอตแลนด์นั้นมีรัฐมนตรีช่วยว่าการด้านการศึกษาและอุตสาหกรรม รับผิดชอบดูแลทบวงการศึกษาและอุตสาหกรรม

การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น

การจัดการและการบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นครอบคลุมหน้าที่รับผิดชอบซึ่งมอบหมายไปยังองค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่น (Local Education Authorities – LEAs) ในอังกฤษและเวลส์ คณะกรรมการศึกษาและห้องสมุด (Education and Library Boards) ในไอร์แลนด์เหนือ และองค์การบริหารท้องถิ่นสกอตแลนด์ (Scottish Local Authorities – SLAs) ในสกอตแลนด์

การบริหารการศึกษาท้องถิ่นในอังกฤษและเวลส์

องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่น (LEAs) ในอังกฤษและเวลส์ แต่เดิมจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2487 จังหวัด (County) เขต/อำเภอ (District) (ในกรณีของเวลส์ คือ County Borough หรือ เทศบาลจังหวัด) หรือสภาเทศบาล (Borough Councils) ที่ได้รับจัดตั้งเป็นองค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดบริการการศึกษาของรัฐ สมาชิกสภา (Council members) เป็นผู้แทนและได้รับเลือกตั้งจากผู้อยู่อาศัยในพื้นที่นั้น หน้าที่และอำนาจขององค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นในปัจจุบันกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2539

แม้ว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 จะไม่มีข้อบังคับให้จัดตั้งคณะกรรมการการศึกษา (Education Committee) แต่องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นทุกแห่งก็ยังคงดำเนินการอยู่ คณะกรรมการประกอบด้วยสมาชิกสภาที่ได้รับเลือกตั้ง (ส่วนใหญ่) และกรรมการที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษาหรือคุ้นเคยกับสถานะทางการศึกษาในท้องถิ่น ในทางปฏิบัติ หน้าที่ความรับผิดชอบด้านการศึกษาทั้งหมดจะมอบหมายให้คณะกรรมการการศึกษา แต่ละจังหวัด (County) เขต/อำเภอ เทศบาลจังหวัด หรือสภาเทศบาล ยังคงมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นที่จะต้องจัดให้มีผู้อำนวยการศึกษา (Chief Education Officer) และการบริหารจัดการเกี่ยวกับบริการการศึกษาจะมอบหมายไปที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวนี้

ผลจากการจัดองค์กรของรัฐบาลท้องถิ่นใหม่ ทำให้องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นมีจำนวนเพิ่มขึ้น ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2540 มี 153 แห่ง

สภาองค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่น (The Council of Local Education Authorities) จัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2517 โดยปฏิบัติงานในนามของคณะกรรมการการศึกษาขององค์การบริหารท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีการดำเนินงานร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสถานะและอิทธิพลของภาคการศึกษาของรัฐบาลท้องถิ่น ตั้งแต่ 1 เมษายน 2540 สภาองค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่น (CLEA) ได้กลายมาเป็นคณะทำงานของคณะกรรมการการศึกษา (Task Group of Education Committee) ของสมาคมรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government Association – LGA) ที่จัดตั้งใหม่

คณะกรรมการการศึกษาร่วมแห่งเวลส์ (The Welsh Joint Education Committee – WJEC) เดิมทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการร่วมขององค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นในเวลส์ แต่ขณะนี้ เป็นบริษัทจำกัด โดยมีสภา 22 แห่งในเวลส์ เป็นเจ้าของและควบคุม ทำหน้าที่ด้านกิจกรรมการศึกษาทุกระดับในเวลส์

องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นในอังกฤษและเวลส์มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่นหลายประการ ได้แก่ การจัดสถานที่เรียน การบริหารงบประมาณ การประกันคุณภาพ บุคลากร ดำเนินการให้มีการเข้าเรียนสม่ำเสมอ การให้บริการตามความต้องการ

พิเศษ ดำเนินการเกี่ยวกับการร้องเรียน จัดบริการอาหาร โรงเรียน การจ่ายเงินอุดหนุน และเงินช่วยเหลือ และหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ

การบริหารการศึกษาท้องถิ่นในไอร์แลนด์เหนือ

การบริหารการศึกษาท้องถิ่นในไอร์แลนด์เหนืออยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการการศึกษาและห้องสมุด (Education and Library Boards) ซึ่งมี 5 แห่ง โดยได้รับการแต่งตั้งทุก 4 ปี หลังจากที่มีการเลือกตั้งสภาเขต / อำเภอ คณะกรรมการแต่ละแห่งจะมีสภาเขต/อำเภอ ตั้งแต่ 1 พื้นที่ขึ้นไป องค์กรประกอบของคณะกรรมการการศึกษาและห้องสมุด ร้อยละ 40 เป็นสมาชิกสภาที่ได้รับการแต่งตั้ง ร้อยละ 22 เป็นผู้แทนของโบสถ์โปรเตสแตนต์ และแคทอลิก กรรมการที่เหลือได้แก่ ครู กลุ่มผลประโยชน์ด้านห้องสมุดและเยาวชน สหภาพการค้า กลุ่มธุรกิจและบุคคลอื่นๆ ในท้องถิ่น

คณะกรรมการการศึกษาและห้องสมุดในไอร์แลนด์เหนือมีหน้าที่รับผิดชอบบริการการศึกษา บริการเยาวชน และบริการสารสนเทศและห้องสมุดในท้องถิ่น โดยรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งนี้คณะกรรมการจะต้องดำเนินการให้มีโรงเรียนและวิทยาลัยอย่างเพียงพอ ดำเนินการจ้างครู แต่ไม่มีอำนาจตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในความดูแล นอกจากนี้ยังไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการฝึกอบรมครู หรือการอุดมศึกษา แต่จะเป็นผู้แทนในคณะกรรมการบริหารของสถาบันดังกล่าว

การบริหารการศึกษาท้องถิ่นในสกอตแลนด์

ในสกอตแลนด์ องค์กรบริหารท้องถิ่น (Local Authorities) มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งหมด 32 แห่ง โดยแต่ละแห่งจะมีคณะกรรมการการศึกษา (Education Committee) และผู้อำนวยการการศึกษาหรือเทียบเท่า นอกจากนี้ องค์กรบริหารการศึกษาท้องถิ่นในสกอตแลนด์ยังมีคณะกรรมการบริหารการศึกษา (The Education Directorate) ซึ่งรับผิดชอบในการสนับสนุนนโยบายและการตัดสินใจของคณะกรรมการการศึกษา (Education Committee) ในด้านการวางแผนยุทธศาสตร์การจัดทำนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การประกันคุณภาพ การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การสนับสนุนและการพัฒนาการติดตามผล การประเมินผล และการตรวจสอบ

ในภาพรวม องค์กรบริหารการศึกษาท้องถิ่นในสกอตแลนด์ มีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาภาคบังคับอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ รวมทั้งการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนและการดูแลเด็กนอกโรงเรียน ประเมินความต้องการทางการศึกษาพิเศษ จัดส่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนอย่างเพียงพอ และจัดหลักสูตรสำหรับบุคคลที่พ้นวัยเรียนแล้ว

การบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษา

การบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาในโรงเรียน การศึกษาต่อเนื่อง และการอุดมศึกษา โดยในแต่ละระดับจะมีสถานศึกษาทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในโรงเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนจนถึงอายุ 16 ปี ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในอุปถัมภ์ขององค์กรระดับท้องถิ่น โรงเรียนที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง และโรงเรียนของภาคเอกชน หลังจากประกาศใช้ พ.ร.บ. ปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2531 และคำสั่งการปฏิรูปการศึกษา (ไอร์แลนด์เหนือ) พ.ศ. 2532 แล้ว ได้มีการนำแผนการบริหารโรงเรียนท้องถิ่น (Local School Management) มาใช้ในอังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ ส่วนในสกอตแลนด์มีนโยบายโอนอำนาจการบริหารโรงเรียน (Devolved School Management) มีผลให้การบริหารและจัดการโรงเรียนทั้งหมดเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา โรงเรียนจะทำแผนพัฒนาโรงเรียน (School Development Plan) เป็นแนวทางในการบริหารงาน และมีการมอบอำนาจการจัดการและบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการบริหารของสถานศึกษานั้น และครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ ซึ่งรวมถึงคณะครูต่างๆ ด้วย

สถาบันในภาคการศึกษาต่อเนื่องมีอิสระในการบริหารงานเนื่องจากมีลักษณะเป็นบริษัท สถาบันมีคณะกรรมการบริหาร ซึ่งมีบทบาทคล้ายคลึงกัน กับคณะกรรมการอำนวยการของบริษัท คณะกรรมการบริหาร พร้อมทั้งอาจารย์ใหญ่ และผู้บริหารอาวุโส รับผิดชอบการตัดสินใจเกี่ยวกับสถาบันภายในขอบเขตของกฎหมาย นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาต่อเนื่องต่างๆ ยกเว้น Six – Form Colleges จะต้องมีคณะกรรมการวิชาการ เพื่อให้คำปรึกษาแก่อาจารย์ใหญ่ในด้านวิชาการด้วย

ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เป็นหน่วยงานอิสระ รับผิดชอบการจัดการองค์กรบริหารในของตนเอง ซึ่งมีรูปแบบคล้ายคลึงกันทุกสถาบัน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป คือ รองอธิการบดี (Vice – Chancellor) ส่วนตำแหน่งอธิการบดีเป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์ไม่ใช่ตำแหน่งบริหาร

สถาบันอุดมศึกษามีคณะกรรมการบริหารสูงสุด คือ สภามหาวิทยาลัยหรือสถาบัน ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์อาวุโสและกรรมการจากภายนอกที่มาจากการเลือกตั้ง มีหน้าที่ตัดสินใจเรื่องที่เป็นนโยบายทั่วไป และไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารประจำของมหาวิทยาลัย

สภาบริหารของสถาบัน (Senate) เป็นองค์กรที่อาวุโสรองลงมา ประกอบด้วยบุคลากรวิชาชีพ สหภาพการค้า และอื่นๆ มีหน้าที่ตัดสินใจเรื่องทีนอกเหนือความสามารถของคณะวิชา

คณะวิชา มีคณบดีเป็นผู้บริหาร อยู่ในตำแหน่ง 1 – 3 ปี โดยหมุนเวียนกันระหว่างอาจารย์อาวุโสของภาควิชาต่างๆ นอกจากนี้ ทุกคณะจะจัดตั้งคณะกรรมการต่างๆ ขึ้นมาบริหารงานในคณะ

3.6.3 โครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศญี่ปุ่น

โครงสร้างการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน

1. การบริหารระดับกระทรวง

การบริหารการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นสอดคล้องกับการบริหารราชการแผ่นดิน คือ มีระดับชาติ ได้แก่ กระทรวงศึกษาฯ ในส่วนกลางและระดับท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดและเทศบาล

1.1 โครงสร้างของกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ กีฬา และวัฒนธรรม

การจัดองค์กรของกระทรวงศึกษาฯ ประกอบด้วย 7 กรมหลัก 1 สำนักงานวัฒนธรรม และสถาบันที่สังกัดส่วนกลาง ดังนี้

แผนภูมิที่ 8 โครงสร้างของกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ กีฬา และวัฒนธรรม ประเทศญี่ปุ่น

1.2 บทบาทและอำนาจหน้าที่

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาฯ เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (The Law of the Establishment of the Ministry of Education, Science and Culture) กฎหมายการศึกษาในโรงเรียน (The School

Education Law) และกฎหมายว่าด้วยการจัดองค์กรและหน้าที่ของการบริหารการศึกษาท้องถิ่น (The Law concerning Organization and Operation of Local Educational Administration)

ตามกฎหมายดังกล่าว หน้าที่ของกระทรวงฯ มุ่งไปที่การปรับปรุงและกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็น เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายด้วยการให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางวิชาการ อำนาจหน้าที่หลักๆ ของกระทรวงฯ ได้แก่

1. การจัดทำงบประมาณและกฎหมายการศึกษา

จัดเตรียมประมาณการงบประมาณและร่างกฎหมายการศึกษาเสนอต่อรัฐสภา และเป็นหน่วยงานกลางประสานกับกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา

จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดและท้องถิ่น ทั้งในสัดส่วนที่เป็นงบประมาณปกติจากส่วนกลาง และเงินอุดหนุนเพื่อความเสมอภาคของแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนเงินอุดหนุนแก่สถานศึกษาเอกชน

3. การบริหารการศึกษาโดยรวม

ทำการวิจัย กำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา วิทยาศาสตร์ กีฬา และวัฒนธรรม ดำเนินการและจัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการ กำหนดเกณฑ์สำหรับการจัดตั้งโรงเรียนและแนวทางการจัดหลักสูตรการศึกษา (Course of Study) เช่น การอนุมัติให้ใช้ตำราเรียน การส่งมอบตำราเรียนให้กับโรงเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ (รวมทั้งโรงเรียนเอกชน) ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนแห่งชาติ

4. การบริหารการศึกษาท้องถิ่น

วิจัยและวางแผนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาท้องถิ่น ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการจัดองค์กรและการบริหารของหน่วยงานบริการการศึกษาท้องถิ่น กำหนดมาตรการให้ใช้ในการตรวจสอบการละเมิดข้อกำหนดในกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์หรือการบริหารที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในท้องถิ่น ในกรณีที่จำเป็นอาจขอรายงานการดำเนินงานจากคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นและให้ข้อสังเกตเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. การบริหารวิเทศสัมพันธ์ด้านการศึกษา

ดำเนินการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือกับต่างประเทศในด้านการศึกษา

6. การจัดองค์กรและบริหารหน่วยงานภายใน

กำกับดูแลหน่วยงานการศึกษาแห่งชาติ เช่น มหาวิทยาลัยแห่งชาติ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์แห่งชาติ สถาบันวิจัยการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนองค์กรในกำกับของรัฐ เช่น มูลนิธิทุนการศึกษาญี่ปุ่น มูลนิธิส่งเสริมการศึกษาเอกชนญี่ปุ่น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาฯ เป็นผู้บริหารสูงสุดของกระทรวง มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งนำเสนอประกาศ คำสั่ง และข้อสั่งเกตต่างๆ ที่เกี่ยวกับการกิจของกระทรวงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาฯ ยังได้ตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่กระทรวง เช่น The Central Council for Education, The Council for Curriculum

2. การบริหารระดับท้องถิ่น

การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นประกอบด้วยระดับจังหวัด (Prefecture) และระดับเทศบาล (Municipality) ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดองค์กรและหน้าที่ของการบริหารการศึกษาท้องถิ่น (The Law Concerning Organization and Operation of the Local Educational Administration) มีรายละเอียดดังนี้

1. บริหารโดยองค์คณะบุคคลในรูปคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education) ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดที่มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องการศึกษาท้องถิ่น การศึกษาจึงไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของระบบราชการ แต่เป็นการควบคุมโดยประชาชน (Layman Control)

2. เป็นอิสระจากฝ่ายปกครอง (Independence of the general public administration)

3. คณะกรรมการการศึกษาได้รับเลือกตามนัยแห่งกฎหมายโดยประชาชนตามหลักการประชาธิปไตย (Democratic Administration)

4. ผู้บริหารการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ ศึกษาธิการ (Superintendent) เป็นผู้นำทางการศึกษามีอาชีพ (Professional Leadership)

องค์ประกอบของการบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ

1) สภา (Assembly) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้ง เป็นองค์กรด้านนิติบัญญัติของรัฐบาลท้องถิ่น มีอำนาจในการอนุมัติเรื่องงบประมาณ การเก็บค่าเล่าเรียน และให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น

2) ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายกเทศมนตรี (Governor and Municipal Mayor) ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1) กำกับดูแลมหาวิทยาลัยในสังกัด

2.2) อนุมัติการจัดตั้งและการปิดโรงเรียนเอกชน ตลอดจนการให้เงินอุดหนุน โดยต้องขอความเห็นจากสภาการศึกษาเอกชนในจังหวัดก่อนใช้อำนาจสั่งปิด

2.3) การแต่งตั้งและการปลดกรรมการการศึกษา

2.4) เสนองบประมาณการศึกษาและร่างกฎหมายต่อสภา

2.5) บริหารทรัพย์สินทางการศึกษาและการใช้งบประมาณ

3) คณะกรรมการการศึกษา(Board of Education)

3.1) เป็นองค์คณะบุคคลที่เป็นอิสระจากฝ่ายปกครอง

3.2) มีความเป็นกลางทางการเมือง สมาชิกกว่าครึ่งจะต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง เดียวกัน และต้องไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเมือง

คณะกรรมการการศึกษาจะมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาของท้องถิ่น โดยมีศึกษาธิการเป็นผู้บริหารงานในฐานะหัวหน้าสำนักงานการศึกษาของท้องถิ่น

3.6.4 การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

โครงสร้างการบริหารการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลีในปัจจุบันเป็นโครงสร้างของการแบ่งแยกบทบาทและอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่นอย่างชัดเจน เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างคู่ขนานบนพื้นฐานของการร่วมมือและประสานงานกันเพื่อร่วมกันสร้างพลเมืองเกาหลีให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ในขณะเดียวกัน ระบบการบริหารการศึกษายังให้ความสำคัญแก่องค์กรที่อยู่ในรูปของคณะกรรมการสมาคมวิชาชีพ และองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา

การบริหารการศึกษาในส่วนกลาง

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจในการจัดการและบริหารการศึกษาในนามของรัฐ มีบทบาทของการกำหนดนโยบาย การกำกับดูแลให้มีการดำเนินการตามนโยบายทางด้านวิชาการ การศึกษาวิทยาศาสตร์และการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนด้านงบประมาณ และการบริหารแก่โรงเรียนทุกระดับ รวมทั้งองค์กรการศึกษาท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยของรัฐ ตลอดจนพัฒนาครู รวมทั้งดำเนินนโยบายเฉพาะกิจ ได้แก่ การนำนโยบาย Hon gik Ingan ซึ่งเป็นแนวคิดการเสียดสเพื่อการอยู่ดีกินดีของมนุษย์ ไปสู่ภาคปฏิบัติในโรงเรียนระดับประถม มัธยมและอุดมศึกษา การบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น

รัฐบาลท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบจัดให้แก่ประชากรในเขตการปกครองของตนอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาภาคบังคับระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีกฎหมายที่ชื่อว่า (Educational Autonomy Law) รองรับความเป็นอิสระในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งให้ความเป็นอิสระในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นว่าเป็นประเด็นของความรับผิดชอบในการปกครองตนเอง สำหรับที่จะตั้งองค์กรขึ้นมาทำหน้าที่บริหารการศึกษาและวัฒนธรรม โดยมี

เป้าหมายอยู่ที่การดำรงตำแหน่งความเป็นอิสระทางการศึกษาและวิชาชีพ ตลอดจนบรรลุเป้าหมายพิเศษที่ท้องถิ่นต้องการ

และโดยบทบัญญัติของกฎหมายที่ว่าด้วยอำนาจการจัดการศึกษาของท้องถิ่น และเพื่อดำเนินการตามแนวคิดของคณะกรรมการแห่งประธานาธิบดีเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่ประสงค์ให้จัดตั้ง ประชาคมโรงเรียน (School Community) ขึ้นมาบริหารงานโรงเรียน จึงมีการจัดตั้งกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า กรรมการบริหารจัดการโรงเรียน (The School Management Council – SMC) หรือเรียกเป็นคำกลางๆ ว่า สภาโรงเรียน โดยจัดตั้งในโรงเรียนประถม มัธยมทุกโรงเรียน กรรมการชุดนี้ประกอบด้วย ครู ผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนหรือผู้นำชุมชน

บทบาทหน้าที่ขององค์กรระดับท้องถิ่น

สาธารณรัฐเกาหลีได้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นประจำมหานคร จังหวัด และเทศบาล เพื่อทำหน้าที่บริหารงานทางการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ในท้องถิ่นของตน โดยสำนักงานศึกษาระดับมหานครและจังหวัดจะดูแลรับผิดชอบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนสำนักงานศึกษาระดับเทศบาล (หรือระดับอำเภอ) จะดูแลโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น

ในแต่ละสำนักงานศึกษาจะมีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ผู้อำนวยการการศึกษา ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการการศึกษา ทำหน้าที่เป็นฝ่ายกำหนดนโยบายและตัดสินใจในกิจกรรมสำคัญ

3.6.5 โครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา

โครงสร้างการบริหารการศึกษาของประเทศ

การบริหารการศึกษาในสหรัฐอเมริกาเป็นการบริหารจากองค์กรระดับล่างสุดหรือท้องถิ่น การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของแต่ละมลรัฐทั้ง 50 มลรัฐ แม้รัฐบาลกลาง (Federal Government) จะมีกระทรวงการศึกษา แต่จะทำหน้าที่เพียงดำเนินงานด้านประสานงาน โครงการให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษาแก่มลรัฐต่างๆ ทั่วประเทศ

บทบาทหน้าที่กระทรวงศึกษารัฐบาลกลาง

ในปัจจุบันกระทรวงการศึกษาของรัฐบาลกลางบริหารงานในรูปแบบบริหารโครงการ ซึ่งมีโครงการในการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาทั่วประเทศ ทุกๆ ปี สภาองเกรสจะจัดสรรเงินกองทุนช่วยมลรัฐต่างๆ เพื่อขยายโครงการศึกษาแก่ประชาชน ในปี พ.ศ.2508 กองทุนช่วยเหลือ

นี้ได้ครอบคลุมไปถึงโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนทางศาสนาเป็นครั้งแรก กองทุนของรัฐบาลกลางมีจำนวนมากที่ช่วยปรับปรุงคุณภาพของระบบการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

องค์กรบริหารงานการศึกษาของรัฐบาลกลาง คือ กระทรวงการศึกษาซึ่งตั้งอยู่ที่ Washington D.C. ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ระดับสูงและผู้ช่วยตำแหน่งต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในสำนักงานเพื่อบริการให้แก่ลรัฐต่างๆ ดังนี้

- 1) รัฐมนตรีว่าการ (Secretary of Education) ประสานงานกับคณะกรรมการเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ และสภามาตรฐานการศึกษา
- 2) รัฐมนตรีช่วยว่าการ (Deputy Secretary)
- 3) ปลัดกระทรวง (Under Secretary)
- 4) สำนักงานที่ปรึกษาทั่วไป (Office of General Counsel)
- 5) สำนักผู้ตรวจราชการ (Office of Inspector General)
- 6) สำนักงานประชาสัมพันธ์ (Office of Public Affairs) และมีผู้ช่วยรัฐมนตรีบริหารงานในสำนักงานต่างๆ

กระทรวงการศึกษาของรัฐบาลกลางนั้น มิได้ทำหน้าที่บริหารจัดการการศึกษา มีแต่การบริหารจัดการการช่วยเหลือให้แก่ลรัฐ โดยได้สร้างภาวะผู้นำให้หน่วยงานระดับล่าง คือ แต่ละมลรัฐรับผิดชอบในการบริหารจัดการทางการศึกษามากที่สุด การที่เป็นเช่นนี้เพราะด้วยอิทธิพลที่สำคัญสองประการที่มีต่อการศึกษาของชนชาติอเมริกัน คือ ด้านกฎหมายและการปกครอง และด้านวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย

กระทรวงศึกษามลรัฐ (State Government)

การจัดการศึกษาของสหรัฐฯ เป็นหน้าที่ของแต่ละมลรัฐ สหรัฐฯ ไม่มีระบบการศึกษาในระดับชาติ ระบบการศึกษาเป็นไปตามความรับผิดชอบของแต่ละมลรัฐ รัฐบาลกลางยอมรับในความรับผิดชอบทางการศึกษาของแต่ละมลรัฐ รัฐบาลกลางจึงทำหน้าที่เพียงประสานงาน เก็บรวบรวมข้อมูล แนะนำ ช่วยเหลือด้านการเงินในโครงการต่างๆ เฉพาะด้าน เนื่องจากกฎหมายรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดให้รัฐบาลกลางจัดการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษาจึงตกเป็นความรับผิดชอบของมลรัฐต่างๆ โดยแต่ละมลรัฐมีผู้ว่าการรัฐและรัฐมนตรีบริหารจัดการในมลรัฐของตนเอง

กระทรวงศึกษา (Department of Education) ของแต่ละมลรัฐบริหารจัดการโดยสภาการศึกษาที่เรียกว่า State Board of Education ของมลรัฐ มีรัฐมนตรีศึกษา (Commissioner) ของมลรัฐเป็นผู้บริหารจัดการ ในแต่ละมลรัฐมีเขตการศึกษา (School Districts) หลายสิบเขต แต่ละเขตการศึกษามีคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education) ซึ่งเรียกย่อๆ ว่า School Board ทำหน้าที่

บริหาร จัดการการศึกษา ร่วมกับเจ้าหน้าที่ คือ ศึกษาธิการเขต (Superintendent) เขตการศึกษา เหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีอาณาเขตพื้นที่ตรงกันกับอาณาเขตของเมือง (County หรือ City) ทั้ง สหรัฐอเมริกาจะมีเขตการศึกษาประมาณ 15,600 เขตการศึกษา (School Districts)

เนื่องจากการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหน้าที่ของมลรัฐมา ตั้งแต่ต้น นับว่าเป็นการกระจายหรือมอบอำนาจการจัดการศึกษาให้มลรัฐจัดการ และในทางปฏิบัติ มลรัฐต่างๆ ก็มีวิธีการจัดการการศึกษาในมลรัฐของตนแตกต่างกันไป บางมลรัฐยังรวบอำนาจการ ตัดสินใจบางอย่างไว้ที่สภาการศึกษาของมลรัฐ (State Board of Education) บางมลรัฐ ได้กระจาย อำนาจการตัดสินใจให้เป็นภาระหน้าที่ของเขตการศึกษาหรือสภาการศึกษาของเขตที่เรียกว่า School Board โดยที่ยังมิได้กระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียน เท่าที่ควร

องค์กรการศึกษาท้องถิ่น: เขตการศึกษา (School Districts)

การบริหารจัดการศึกษาการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต่ำกว่าอุดมศึกษานั้น เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นคือเขตการศึกษา (School Districts) และโรงเรียน/สถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็น องค์กรระดับท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการ ปกครองเช่น County หรือ City และเทศบาลนั้นมีได้เป็นผู้จัดการศึกษา แต่เป็นผู้สนับสนุนให้เขต การศึกษา (School Districts) ระดมทุนการศึกษาในท้องถิ่นมาดำเนินงาน

โดยสรุปการบริหารจัดการศึกษาในระดับพื้นที่หรือท้องถิ่นสามารถแบ่งเป็นงานสำคัญ 6 อย่าง คือ

1) การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (School – Community Relationships) เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาร่วมกัน จัดทำแผนปรับปรุงโรงเรียน ประกัน คุณภาพการศึกษา วางระบบจัดการข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน (Management Information System)

2) การบริหารหลักสูตร การสอนการเรียน (Curriculum and Instruction) เช่น กำหนด เป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน (Standards และ Benchmarks ของแต่ละชั้น (Cycle) การพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนด้วยการบูรณาการแบบต่างๆ เช่น การสอนเป็นเรื่อง (Thematic Interdisciplinary Approach) ชุดการเรียนแบบบูรณาการ (Integrated Module) การพัฒนา สื่อการเรียนการสอน การสร้างศูนย์สื่อ (Media Centers) เป็นต้น

3) การบริหารกิจการนักเรียน (Pupil Personnel) เช่น การรับเด็กเข้าเรียน การมาเรียน ของนักเรียน การบริการนักเรียนด้านต่างๆ การควบคุมความประพฤตินักเรียน

4) การบริหารบุคลากรครูและคณะ (Staff Personnel) เป็นการบริหารงานหลักของเขต การศึกษา โรงเรียน/สถานศึกษา เริ่มตั้งแต่การรับรองคุณวุฒิครูผู้สอน ครูแนะแนว ตลอดจน

ผู้บริหาร โรงเรียน การพัฒนานโยบายบุคลากรที่เหมาะสม การรับครูที่มีความสามารถ การนิเทศครู และบุคลากร การประเมินประสิทธิภาพทางการสอน เป็นต้น

5) การบริหารอาคารสถานที่ (Physical Facilities) ได้แก่ อาคารสำหรับการเรียนการสอน อาคารสำหรับงานโครงการ เป็นต้น

6) การบริหารการเงินและธุรกิจ (Finance and Business Management) ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ ซึ่งมาจากแหล่งต่างๆ สามส่วน คือ จากท้องถิ่น จากมลรัฐและจากรัฐบาลกลาง การจัดซื้อจัดจ้าง เหล่านี้เป็นต้น

ในด้านการเงินนั้น เขตการศึกษาและโรงเรียน/สถานศึกษาจะได้งบประมาณจากแหล่งการเงินสามแหล่ง คือ (1) จากท้องถิ่นซึ่งส่วนใหญ่เก็บจากภาษีในท้องถิ่น โดยเฉพาะภาษีทรัพย์สิน (Property Tax) โดยเฉลี่ยทั่วประเทศคิดเป็นร้อยละ 56 ของงบประมาณทั้งหมด (2) จากมลรัฐซึ่งเก็บจากภาษีสำหรับรัฐ เช่น ภาษีรายได้ ภาษีการค้า ส่วนของมลรัฐ คิดเป็นร้อยละ 40 ของงบประมาณทั้งหมด และ (3) จากรัฐบาลกลางซึ่งส่วนใหญ่ได้จากภาษีต่างๆ อีกประมาณร้อยละ 4 ของงบประมาณ

3.6.6 โครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศฝรั่งเศส

- 1) ให้เป็นการศึกษาของคนทั้งหมด เป็นการศึกษาให้เปล่าตั้งแต่อนุบาลถึงมหาวิทยาลัย
- 2) ปรับปรุงหลักสูตรและการสอน ทำให้การเรียนการสอนเป็นการเรียนรู้ที่เอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 3) กระจายอำนาจการจัดการศึกษา โดยจัดให้เขต (Région) ดูแลโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัด (Département) ดูแลโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเทศบาล (Commune) ดูแลโรงเรียนประถมศึกษาและอนุบาล โดยเป็นการดูแลในด้านการสร้าง ซ่อมแซม โรงเรียนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน แต่รัฐหรือส่วนกลางยังคงอำนาจในการอนุมัติให้สร้างโรงเรียนหรือชั้นเรียน หลักสูตรและการบริหารงานบุคลากร และมีการร่วมรับภาระด้านงบประมาณระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น
- 4) ดำเนินการปฏิรูปการฝึกหัดครู ให้ยกเลิกโรงเรียนฝึกหัดครูซึ่งมีจำนวนมากและมีคุณภาพหลากหลาย มาจัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูระดับมหาวิทยาลัยแทน
- 5) ให้การศึกษาตอบสนองต่อปัญหาเรื่องงาน โดยการปรับปรุงหลักสูตรและระบบการเรียนให้สามารถตอบสนองปัญหาการว่างงานและเตรียมคนสำหรับตลาดงาน มีการเน้นวิชาชีพตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาที่ในมหาวิทยาลัยทุกแห่งจะมีสถาบันเทคโนโลยีสำหรับรับผู้จบมัธยมศึกษา

มาเรียนต่อ 2 ปี และยังให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมหรือฝึกงานในสถานที่ประกอบการจริง โดยอาศัยทั้งกรอบกฎหมายเพื่อบังคับในการนี้ และความร่วมมือกับภาคเอกชนผู้ประกอบการ

6) การเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยหลักการแล้วจะไม่มีมาตรการคัดเลือก ทุกคนที่ได้รับประกาศนียบัตร Baccalauréat หรือเทียบเท่าสามารถเข้าเรียนได้ ทั้งนี้ ยกเว้นในบางสาขาวิชา เช่น แพทย์ และในสถาบันการศึกษาพิเศษต่างๆ การเรียนในระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ การศึกษาระยะสั้น ใช้เวลา 2 – 3 ปี เน้นวิชาชีพการศึกษาระยะยาว ทำปริญญาตรีโท เอก ใช้เวลา 3 – 9 ปี และการศึกษาในสถาบันการศึกษาชั้นสูง หรือ “Grande école”

โครงสร้างการบริหารการศึกษาของฝรั่งเศส

ในการจัดการบริหารการศึกษา ฝรั่งเศสแบ่งเขตการศึกษา (académies) ออกเป็น 28 เขต โดยปกติในแต่ละเขตการปกครอง (régions) จะมีเขตการศึกษา (académies) 1 เขต

1) การแบ่งความรับผิดชอบ รัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายการศึกษาและดูแลให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ รัฐมนตรีที่รับผิดชอบในเรื่องการศึกษาโดยตรง ได้แก่ รัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติ การวิจัยและเทคโนโลยี ซึ่งรับผิดชอบดูแลการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนในระดับอุดมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีการอุดมศึกษา นอกจากนี้ ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องการศึกษาในสาขาพิเศษอื่นๆ และบริการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ยังถูกกระจายไปให้กับรัฐมนตรีกระทรวงอื่นๆ ด้วย

จากการกระจายอำนาจการศึกษาที่เริ่มเมื่อปี ค.ศ. 1982 และ 1983 บทบาทของส่วนราชการในภูมิภาคและท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในการนี้เทศบาลหรือคอมมูน เป็นผู้รับผิดชอบโรงเรียนในระดับประถมศึกษารวมทั้งโรงเรียนอนุบาล “จังหวัด” เป็นผู้รับผิดชอบโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือ คอลเลจ (Collèges) และเขต (Régions) เป็นผู้รับผิดชอบโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือลิเซ่ (Lycées) ในขณะที่มหาวิทยาลัยมีอำนาจอิสระในด้านการบริหาร การเงิน และด้านวิชาการ และยังมีสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอีกหลายแห่งที่อยู่ภายใต้กระทรวงอื่นๆ กระทรวงแรงงานฯ และเขต (Régions) ร่วมกันดูแลการฝึกงานในอาชีวศึกษา ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยสภาพบริหารของเขตเป็นผู้จัดทำโปรแกรมการฝึกงานในแต่ละปี การศึกษา

2) อำนาจหน้าที่ของส่วนกลาง บทบาทสำคัญของส่วนกลางจะมี 4 ประการ คือ 1) การสร้างแนวคิดและวางนโยบาย 2) การประเมิน 3) การควบคุมและประสานงาน 4) การส่งเสริมและการกระตุ้นเพื่อให้เกิดการดำเนินการที่ฉับไวหรือสร้างนวัตกรรม

แม้มีการกระจายอำนาจแล้ว แต่รัฐหรือส่วนกลางยังคงอำนาจเต็มไว้บางประการ คือเป็นผู้กำหนดกฎระเบียบต่างๆ กำหนดกรอบและดูแลหลักสูตร คงอำนาจในการอนุมัติให้สร้าง

โรงเรียนและชั้นเรียน และการบริหารงานบุคคล รัฐจึงยังเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในการบริการการศึกษา ซึ่งรวมถึงเงินเดือนและค่าจ้างของบุคลากรทั้งหมด

3) การจัดการบริหารการศึกษาในท้องถิ่น

ในระดับจังหวัด มีสภาจังหวัดเป็นองค์กรการบริหารทั่วไปและดูแลเรื่องการศึกษา จังหวัดมีหน้าที่ รับผิดชอบในการก่อสร้าง ต่อเติม และดูแลอาคารสถานศึกษาของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการจัดรถบริการรับ – ส่งนักเรียนสำหรับนักเรียนในเขตจังหวัดของตน

ในระดับตำบลหรือเทศบาล โรงเรียนประถมศึกษา และ โรงเรียนอนุบาล ตลอดจนสถานดูแลเด็กก่อนวัยเรียนต่างๆ อยู่ภายใต้การบริหารของท้องถิ่นในระดับตำบลหรือเทศบาล สภาเทศบาลเป็นผู้ก่อตั้งสถานศึกษาและบริหารงบประมาณสำหรับสถานศึกษาเหล่านั้น รับผิดชอบการจัดรถบริการรับ – ส่งนักเรียนสำหรับนักเรียนในเขตจังหวัดของตน และสามารถตัดสินใจและดำเนินการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในความรับผิดชอบได้เองเป็นส่วนใหญ่

ในระดับสถานศึกษา โรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัศึกษามีอิสรภาพในการบริหารสถานศึกษาของตนได้ในแง่การเรียนการสอนและการบริหารงานทั่วไป แต่ต้องจัดทำแผนการเรียนการสอนสำหรับกำหนดงบประมาณและติดตามผล ทั้งนี้สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะต้องคำนึงถึงลักษณะจำเพาะและความต้องการของท้องถิ่นของตนเข้ามาประกอบการพิจารณาด้วย

ในสถานศึกษาจะมีสภาบริหาร ซึ่งมีหัวหน้าสถานศึกษาเป็นประธาน มีสมาชิกจากองค์กรท้องถิ่นต่างๆ จากฝ่ายบริหารและบุคลากรของสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถานศึกษา ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินการบริหารการศึกษา กำหนดแนวทางสำหรับแผนพัฒนาสถานศึกษา และวางหลักการอื่นๆ สำหรับการดำเนินการต่างๆ สภาบริหารยังมีองค์กรต่างๆ ให้ความช่วยเหลืออีกหลายองค์กร ได้แก่ คณะกรรมการถาวร สภาสาขาวิชา และสภาชั้นเรียน

ในระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา มีอำนาจปกครองตนเองได้ทั้งทางด้านการบริหาร การเงิน การสอน การวิจัย โดยมีองค์กร 3 แห่งสำหรับดำเนินการบริหาร คือ สภาบริหาร สภาวิชาการวิทยาศาสตร์ และสภากิจการการศึกษาและวิถีชีวิตในมหาวิทยาลัย สมาชิกของสภาทั้ง 3 แห่งประกอบด้วยผู้แทนด้านวิชาการ ด้านการวิจัย ผู้แทนนักศึกษา ผู้แทนเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร และเทคนิค ผู้แทนกลุ่มผลประโยชน์และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันเท่าที่จำเป็น ส่วนอธิการบดี หรือประธานของมหาวิทยาลัยนั้น มาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิกสภาทั้ง 3 แห่ง ทุกคน

เป็นผู้ลงคะแนนเลือกตั้ง ประธานของมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นประธานสภาทั้ง 3 แห่ง และมีอำนาจสูงสุดเหนือบุคลากรทั้งหมดในสถาบันของตน

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1989 เป็นต้นมา ทบวงมหาวิทยาลัยจัดสรรเงินงบประมาณให้กับสถาบันอุดมศึกษาตามสัญญาระยะยาว 4 ปี อันเป็นสัญญาระหว่างรัฐบาลกับสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจปกครองตนเองอย่างแท้จริง ในกรณีนี้ แต่ละสถาบันจะต้องจัดทำแผนงานการศึกษาและกิจกรรมการศึกษาขึ้นมาเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัยก่อนอนุมัติ

3.6.7 โครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

ระบบการศึกษาชาติ (National Education System)

พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ ฉบับ ค.ศ.1995 มาตรา 15 ได้กำหนดระบบการจัดการศึกษาของมาเลเซีย เป็นระบบ 6 : 3 : 2 : 1 (2) คือ ระดับประถมศึกษาหลักสูตร 6 ปีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร 3 ปีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปีการศึกษา และเตรียมอุดมศึกษาอีก 1 หรือ 2 ปีการศึกษา ส่วนการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลักสูตรเฉลี่ยประมาณ 3 ½ - 4 ปีการศึกษา

ในโรงเรียนของรัฐบาล กำหนดให้ใช้ ภาษาประจำชาติ (National Language/Bahasa Kebangsaan) คือ ภาษามลายู ที่ใช้เขียนในอักษรโรมัน (อักษรภาษาอังกฤษ) เป็นภาษาหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (มาตรา 17) และเพื่อเป็นการสนองความต้องการของประชาชนชาวมาเลเซียเชื้อชาติจีน และอินเดีย ตามเจตนารมณ์ในการให้เสรีภาพในการรับการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษานี้ จึงเปิดโอกาสให้ใช้ภาษาของชาวมาเลเซียที่มีเชื้อชาติจีน และอินเดียส่วนใหญ่ใช้ สอนในโรงเรียนรัฐบาลระดับประถมศึกษา โดยจัดให้มีโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า National – type Schools โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย คือ

- 1) โรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติที่ใช้ภาษาจีน
- 2) โรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติใช้ภาษาทมิฬ

นักเรียนในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทนี้ จะต้องเรียน ภาษาประจำชาติเป็นวิชาบังคับ ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว จะต้องเข้าเรียนใน ชั้นเรียน ปรับฐานภาษาเพื่อเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษา (Transition Class / Kelas Peralihan) ซึ่งจัดไว้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นเวลา 1 ปี การศึกษาก่อนที่จะเข้าเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (มาตรา 32)

ในปี ค.ศ. 1983 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรใหม่ระดับประถมศึกษา เรียกว่า Kurikulum Baru Sekolah Rendah (KBSR.) ซึ่งมีลักษณะหลักแบบหลักสูตรกลุ่ม

ประสบการณ์ และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการสอบมาตรฐานกลางทั้งประเทศในระดับต่างๆ เพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา และแบ่งกลุ่มผู้เรียนในการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นตามความสามารถที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนการสอบมาตรฐานกลางมีดังนี้

1. ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประถมศึกษา
2. ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น
3. ข้อสอบกลางวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายมาเลเซีย
4. ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมาเลเซีย

ระบบการศึกษาของมาเลเซียที่ใช้อยู่ปัจจุบัน เป็นระบบ 6 : 3 : 2 : 1 (2) กล่าวคือ

1) ระดับก่อนประถมศึกษา มีหลักสูตร (Guide Line) ประมาณ 2 – 3 ปีการศึกษา ช่วงอายุของเด็กในวัยนี้อยู่ระหว่าง 3 – 5 ปี การศึกษาระดับนี้รัฐบาลส่วนกลางยังไม่ได้จัดอย่างจริงจัง และทั่วถึง ส่วนใหญ่จะจัดโดยภาคเอกชน หรือมูลนิธิเพื่อการศึกษาภายใต้รัฐบาลประจำรัฐ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยครูจะจัดการศึกษาระดับนี้เพื่อการวิจัย และการสาธิตเป็นสำคัญ

2) ระดับประถมศึกษา มีหลักสูตร 6 ปีการศึกษา อายุของนักเรียนในวัยนี้จะอยู่ในช่วง 6 – 11 ปี ตามกฎหมายยังไม่ได้ประกาศเป็นการศึกษาภาคบังคับ ถือว่าเป็นการศึกษาที่รัฐพึงจัด และผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนด้วยความสมัครใจ แต่ในภาคปฏิบัติมีการเข้าศึกษาในสัปดาห์ที่สูงมาก การสอนเน้นระบบการเลื่อนขั้นอัตโนมัติ แต่มีการสอบแจ้งผลสัมฤทธิ์แก่นักเรียนและผู้ปกครอง ส่วนรายวิชาที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์จะต้องมีการซ่อม ช่วงปีสุดท้ายจะเข้าสอบกลาง UPSR เพื่อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และเป็นข้อมูลย้อนกลับในเรื่องคุณภาพการจัดการศึกษา (Academic Feed – Back Information) ของแต่ละโรงเรียนอีกประการหนึ่งด้วย

3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรกำหนด 3 ปี การศึกษาสำหรับนักเรียนที่จบชั้นประถมปีที่ 6 จากโรงเรียน National – Type Schools ที่สอนเป็นภาษาจีน หรือ ภาษาทมิฬ จะต้องเข้าเรียนการปรับพื้นฐานภาษา ก่อนเข้าศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ทั้งนี้ เพราะในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาบังคับให้ใช้เฉพาะภาษาประจำชาติ (ภาษามลายู) เป็นภาษาหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเท่านั้น นักเรียนที่จบจากหลักสูตรอื่นไม่สามารถเรียนตามหลักสูตรได้เต็มที่

การเรียนในระดับนี้ก่อนจบระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนทุกคนจะต้องเข้าสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากข้อสอบกลาง การสอบนี้เน้นนำผลการสอบใช้แบ่งกลุ่มผู้เรียนนักเรียนแต่ละคนจะถูกกำหนดให้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสายวิทยาศาสตร์ หรือสายศิลปศาสตร์ หรือสายเทคนิค หรือสายอาชีพศึกษา ตามความสามารถและความถนัด (คะแนนสอบ) ของ

แต่ละคน นักเรียนไม่สามารถเลือกเรียนตามความต้องการของตนได้ แต่จะมีสิทธิปรับสายการเรียนได้อีกครั้งหนึ่งเมื่อเรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรกำหนดเป็น 2 ปีการศึกษา แบ่งเป็น 3 แนวหลักสูตร คือ

4.1 หลักสูตรสายเทคนิคศึกษา สำหรับนักศึกษาที่มีความถนัดเชิงช่างบวก วิชาการ

4.2 หลักสูตรสายสามัญศึกษา แบ่งย่อยเป็นสายวิทยาศาสตร์และสายศิลป์ สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับดี

4.3 สายอาชีพศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนพอใช้และมีความถนัดเชิงช่าง หรืองานอาชีพมากกว่าสายสามัญ

ในปีสุดท้ายนักเรียนสายเทคนิคศึกษา กับสายสามัญศึกษา จะต้องสอบผ่านข้อมาตรฐาน Malaysian Certificate of Education – MCE / Peperiksaan Sijil Pelajaran Malaysia – SPM ส่วนนักเรียนสายอาชีพศึกษา จะต้องสอบข้อสอบกลางที่เรียกว่า Malaysian Certificate of Education Vocational – MCEV / Sijil Pela – Jaran Vokasional Malaysia – SPVM

นักเรียนที่สอบผ่านสามารถเลือกเรียนในวิทยาลัย หรือ ในชั้นเตรียมอุดมศึกษา ขึ้นอยู่กับผลการสอบที่แต่ละคนได้ โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดเกณฑ์

5) การศึกษาระดับอุดมศึกษา หลักสูตรต่างๆ หลากหลายสาขาวิชา หลักสูตรระดับปริญญาตรี เฉลี่ย 3 ½ - 4 ปี การศึกษาปริญญาโท เฉลี่ย 2 ปี การศึกษา ปริญญาเอก 3 ปี การศึกษาขึ้นไป ปัจจุบันมีบางสาขาวิชาได้เปิดหลักสูตรถึงหลังปริญญาเอก (Post Doctoral) แล้ว หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มีทั้งที่เป็นหลักสูตรศึกษารายวิชา ศึกษารายวิชาบวกการทำวิจัย และวิจัยอย่างเดียว การเรียนการสอนเน้นระบบอังกฤษ คือ มีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ดูแลการศึกษาตลอดหลักสูตร หลักสูตรที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรนานาชาติ ที่มีนักศึกษาจากทุกมุมโลกมาศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศมาเลเซีย และรัฐบาลได้ส่งเสริมให้การศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นเสมือนสินค้าทางปัญญาที่จะสามารถนำเงินเข้าประเทศ ทางอ้อมอีกด้วย

ระบบการบริหารการศึกษา แบ่งระดับตามโครงสร้างการปกครองของประเทศ และการกระจายอำนาจการบริหาร เป็น 5 ระดับ คือ

1) ระดับชาติ คือ กระทรวงศึกษาธิการ

2) ระดับรัฐ คือ เขตการปกครองพิเศษที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น ระดับนี้จะมีหน่วยรับผิดชอบการจัดการศึกษา 2 ฝ่ายด้วยกัน คือ

2.1 สำนักงานการศึกษาส่วนกลางประจำรัฐ/สำนักงานศึกษาธิการแห่งรัฐ สังกัดรัฐบาลกลาง

2.2 สำนักงานมนตรีแห่งรัฐ ฝ่ายการศึกษา สังกัดรัฐบาลแห่งรัฐ

3) ระดับอำเภอ (มีเฉพาะสังกัดรัฐบาลกลาง) คือ สำนักงานการศึกษาส่วนกลางประจำ
อำเภอ/ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

4) ระดับกลุ่มโรงเรียน

5) ระดับโรงเรียน

การจัดการศึกษาในระดับชาติจะมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหาร
จัดการการศึกษาของประเทศทุกประเภททุกระดับเพียงหน่วยงานเดียว

มีหน้าที่หลัก ในการนำนโยบายการศึกษาของรัฐบาล แปลงเป็นแผนงาน โครงการและ
กิจกรรมทั้งที่เป็นในลักษณะงานประจำหรือการบริหารงานปกติ และงาน โครงการหรือกิจกรรม
พิเศษต่างๆ จัดทำงบประมาณประจำปี สรรหาและควบคุมกำกับการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาต่าง
เพื่อให้การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับสามารถดำเนินการบรรลุผล และมีมาตรฐานทั้ง
ปริมาณและคุณภาพตามที่กำหนดในนโยบาย พระราชบัญญัติการศึกษา และรัฐธรรมนูญของ
ประเทศในระดับมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

การบริหารการศึกษาระดับรัฐ

การบริหารการศึกษาระดับรัฐ (State/Negeri – negeri) จะมี 2 หน่วยงานทำหน้าที่
รับผิดชอบในการจัดการศึกษา คือ

1) สำนักงานศึกษาธิการ / สำนักงานการศึกษาแห่งรัฐ เป็นสำนักงานในสายงานบริหาร
ของรัฐบาลกลาง

สำนักงานศึกษาธิการรัฐ / สำนักงานการศึกษาแห่งรัฐ มีหน้าที่หลักในการบริหารการศึกษา
ในระบบโรงเรียนระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาของรัฐบาลกลางที่ตั้งอยู่ภายในรัฐแต่ละรัฐ และบริหารงาน
ต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการในระดับรัฐแต่ละรัฐ

2) สำนักงานมนตรีแห่งรัฐฝ่ายการศึกษา รัฐบาลแห่งรัฐของแต่ละรัฐ จะมี มนตรีแห่งรัฐ
ฝ่ายการศึกษา เป็นผู้บริหารกิจการการศึกษาของรัฐบาล ซึ่งมีโรงเรียนที่จัดตั้งในนาม มูลนิธิ
(Foundation/Yayasan) ต่าง ๆ ของรัฐบาลแห่งรัฐ และ โรงเรียนนี้สอนศาสนาอิสลาม (ตั้งแต่ระดับ
อนุบาลถึงระดับวิทยาลัย) ที่ใช้งบประมาณของรัฐบาลแห่งรัฐ ส่วนหลักสูตรในการเรียนการสอนจะ
ใช้หลักสูตรเดียวกันกับ โรงเรียนรัฐบาลกลาง ยกเว้นรายวิชา หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการ
เพิ่มเติมเป็นพิเศษตามนโยบายของรัฐบาลแห่งรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวิชาศาสนศึกษา ภาษาอาหรับ
และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

และนอกจากนี้รัฐบาลแห่งรัฐจะดูแลการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมด้านสังคมประติของประชาชน และชุมชน เช่น การ
สอนศาสนา การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การศึกษาที่บ้าน กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมการงานอาชีพ
กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตวัยรุ่น กิจกรรมส่งเสริมการกีฬา กิจกรรมส่งเสริมการเล่นพื้นเมือง

กิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาของคนเชื้อชาติต่างๆ การจัดห้องสมุดประชาชน และพิพิธภัณฑ์ประจำรัฐ เป็นต้น ส่วนการศึกษาในระบบโรงเรียนจะเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลกลาง

การบริหารการศึกษาระดับอำเภอจะมีเฉพาะสายงานบริหารการศึกษาของรัฐบาลกลางเท่านั้น คือ มีสำนักงานการศึกษาอำเภอ/สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ทำหน้าที่บริหารงานการจัดการศึกษาของรัฐบาลกลางระดับอำเภอ โดยมีหัวหน้าการศึกษาอำเภอ/ศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้บริหารสูงสุด

ส่วนสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลแห่งรัฐจะขึ้นตรงกับสำนักงานมุขมนตรีฝ่ายการศึกษา

การบริหารงานรองลงมาจากระดับอำเภอ เป็นกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนเป็นการรวมกลุ่มของโรงเรียนทุกประเภทระดับประถม และมัธยมศึกษา 15 – 20 โรงเรียน รวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนางานวิชาการมากกว่าการบริหาร ในระดับกลุ่มโรงเรียนมี สำนักงานประสานกิจกรรมกลุ่มโรงเรียน และมี ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามความหมายเป็น “ศูนย์ กิจกรรมของครู” ทำหน้าที่หลักเป็นศูนย์การประสานงาน และการพัฒนาวิชาการระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม ซึ่งมีโรงเรียนระดับต่างๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (รัฐบาลกลาง) ประมาณ 10 – 15 โรงเรียน เป็นสมาชิก (ทั้งระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา) แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ ศูนย์กิจกรรมครูประจำกลุ่มโรงเรียน หรือศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนนี้มีหน้าที่หลักในการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการความร่วมมือและพัฒนาด้านวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเป็นหลัก มีหัวหน้าศูนย์ (คัดเลือกเข้าสู่ตำแหน่งจากผู้บริหารโรงเรียน) เป็นผู้ทำหน้าที่ในการบริหารงานศูนย์ มีสำนักงานศูนย์วิชาการรัฐ (State Educational Resources Center/Pusat Sumber Negeri) เป็นพี่เลี้ยงในด้านวิชาการ และสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีการเรียนการสอนของโรงเรียนในกลุ่ม

การบริหารการศึกษาระดับสถานศึกษา มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ขึ้นตรงกับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และมีสายประสานงานกับกลุ่มโรงเรียน (ศูนย์กิจกรรมครู หรือ ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน)

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) แนวคิดด้านการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Project Feasibility Studies) และข้อมูลพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

ประเภทของความต้องการจำเป็น

แบบที่ 1 พิจารณาถึงวิธีการค้นหา

1.1 ความต้องการจำเป็นที่ชัดเจน เป็นความต้องการจำเป็นที่เพียงแต่อาศัยสามัญสำนึก ประสบการณ์ หรือการสังเกตติดตามผลเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องสำรวจ หรือวิเคราะห์วิจัยอย่างจริงจัง ก็สามารถบอกได้ เพราะสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ไม่จำเป็นต้องค้นหา

1.2 ความต้องการจำเป็นที่ต้องค้นหา มักจะแอบแฝงมากับนโยบาย จุดประสงค์ หรือ เป้าประสงค์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นจะต้องแสวงหาปัญหาที่แท้จริง ให้พบ

แบบที่ 2 การแยกประเภทโดยพิจารณาช่วงเวลา

2.1 ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่จะต้องจัดทำในปัจจุบันเพื่อช่วยแก้ปัญหา หรืออุปสรรคที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

2.2 ความต้องการจำเป็นในอนาคต หมายถึง ความต้องการจำเป็นซึ่งต้องกระทำในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการดำเนินงานในอนาคต หรือเพื่อป้องกันปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดในอนาคต

แบบที่ 3 การแยกประเภทตามแนวของเบรดชอว์ (Bradshaw)

เบรดชอว์ ได้แยกความจำเป็นออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

3.1 ความต้องการจำเป็นเมื่อเทียบกับปทัสถาน ได้แก่ ความต้องการจำเป็นที่จะต้องให้มีความตามปทัสถานที่กำหนดไว้ ผู้ที่มีหรืออยู่ในฐานะต่ำกว่าหรือสูงกว่าปทัสถานจะพยายามเพิ่มหรือลดให้ได้ปทัสถาน

3.2 ความต้องการจำเป็นทั่วไป มีความหมายเช่นเดียวกับ Want ความต้องการจำเป็นประเภทนี้ผู้ถูกถามว่า ต้องการอะไร จะระบุออกมาได้ง่ายๆ แต่อย่างไรก็ตามอะไรที่ประชาชนตอบว่าเป็นความต้องการจำเป็นนั้น จะเป็นผลโดยตรงจากความรู้ความเข้าใจของผู้ที่ถามว่า สังคมยอมรับความต้องการนั้นหรือไม่ เป็นไปได้หรือไม่ และบางคนอาจจะรู้สึกว่าจะไม่เป็นการเหมาะสมที่จะ

แสดงความต้องการจำเป็นของตนต่อผู้อื่น และบางคนอาจขอให้ผู้อื่นสนองความต้องการของตน ทั้งๆ ที่ตนไม่ต้องการจริงๆ

3.3 ความต้องการจำเป็นที่แสดงออกมาชัดเจน ความจำเป็นประเภทนี้เหมือนกับความต้องการทางเศรษฐกิจ

3.4 ความต้องการจำเป็นเกิดจากการเปรียบเทียบ ความต้องการจำเป็นประเภทนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปรียบเทียบระหว่างประชาชนที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน ฝ่ายหนึ่งมีอีกฝ่ายหนึ่งไม่มี

ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2548: 80 – 83) ได้จำแนกกระบวนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานที่จำแนกออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- (1) การศึกษาสิ่งที่มุ่งหวัง
- (2) การศึกษาสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน
- (3) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ได้จากข้อ (1) และข้อ (2) และจัดลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดเป็นความต้องการจำเป็น
- (4) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างในข้อ (3) และจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น
- (5) การศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้จากข้อที่ 4

ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

James W. Altschuld (1996) กล่าวว่าในการประเมินความต้องการจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมิน 2) มีการกำหนดว่าความต้องการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นของใคร 3) มีเนื้อหาสาระของความต้องการจะเป็นในเรื่องใด 4) มีการนิยามความต้องการจำเป็นนี้อย่างไร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานตามความคิดของ Altschuld ดังนี้

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายและเหตุผลที่ต้องประเมินความต้องการจำเป็น ระบุองค์กร / กลุ่ม / บุคคลที่ต้องการประเมินความต้องการจำเป็น
- 2) กำหนดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ประเมิน
- 3) การออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 กำหนดผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นและนิยามความต้องการจำเป็น

- 3.2 กำหนดวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.3 กำหนดผู้ให้ข้อมูลและเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด
- 3.6 การกำหนดแนวทางขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นจากความต้องการจำเป็น
- 4) การนำผลไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายที่กำหนด

Witkin (2000) เห็นว่าการประเมินความต้องการจำเป็นมีลักษณะคล้ายคลึงกับการประเมินแบบมีระบบโดยทั่วไป จึงได้เสนอแผนสามระยะสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการประเมินหรือสำรวจ เป็นเรื่องการกำหนดขอบเขตและประเด็นของความต้องการจำเป็น กำหนดจุดมุ่งหมาย แหล่งข้อมูล การใช้ประโยชน์ข้อมูล การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน

ระยะที่ 2 การประเมินหรือระยะเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล และความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น การจัดลำดับความต้องการและวิเคราะห์หาสาเหตุ

ระยะที่ 3 หลังการประเมินหรือระยะการนำผลไปใช้ประโยชน์ งานหลักคือ การจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังและเกณฑ์การตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหา การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การนำเสนอข้อมูลที่ได้รับแก่ผู้ที่มีส่วนได้เสีย และการนำผลไปใช้ประโยชน์

Ncrel (2002) เป็นศูนย์ปฏิบัติการทางการศึกษาระดับภาคเหนือตอนกลางของ USA ได้เสนอว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการส่วนหนึ่งของการประเมินโครงการ เป็นกระบวนการที่ระบุความแตกต่างของวิสัยทัศน์และเป้าหมายกับสภาพที่เป็นอยู่จริง ศูนย์นี้ได้แสดงแนวทางปฏิบัติในการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวางแผนการประเมินความต้องการจำเป็น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย
- 2) การกำหนดเป้าหมายของการทำงานโดยยึดวิสัยทัศน์
- 3) การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น
- 4) การกำหนดข้อมูลที่ต้องจัดหาเพิ่ม
- 5) การเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- 6) การกำหนดช่วงเวลาในการทำงาน
- 7) การมีความไวพอที่จะพบว่าการประเมินความต้องการจำเป็นอาจมีความจำเป็นที่ ต้องอาศัยใช้ทรัพยากรหรือเวลาของคนบางกลุ่ม
- 8) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลและจัดเรียงระดับความสำคัญ

9) การรายงานผลการทำงาน

10. การเคารพต่อคุณค่าของกลุ่มเป้าหมายที่ถูกประเมินความต้องการจำเป็น

แนวคิดโครงการ Sare Act ของ White (2002) ได้กำหนดกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการกำหนดขอบเขตการประเมิน การเลือกรูปแบบการประเมิน การกำหนดจุดเน้นประเด็นในการประเมิน การกำหนดงบประมาณ การกำหนดผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็น ด้วยการศึกษารวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การกำหนดขอบข่ายข้อมูล การออกแบบเครื่องมือ การกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนด โดยทั่วไปเป็นการดำเนินการสุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดระบบและการนำเสนอผล

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในยุคที่การประกันและการประเมินคุณภาพมีความสำคัญ การวางแผนพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องมีข้อมูลที่สะท้อนสภาพความเป็นจริง และเมื่อรวมกับความตื่นตัวในเรื่องการพัฒนาสังคมฐานความรู้ ทำให้แนวทางการวิจัยปรับเปลี่ยนไปจากเดิมเป็นการวิจัยแบบบูรณาการมากขึ้น แนวคิดการวิจัยแบบนี้ทำให้ต้องนำการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) มาใช้เพื่อการศึกษาสภาพพื้นฐานในขั้นต้นของการตัดสินใจดำเนินงานใดๆ เพื่อให้เข้าใจสภาพบริบทที่เป็นอยู่ก่อนที่จะดำเนินการประเมินและการวิจัย

4.2 แนวคิดด้านการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Project Feasibility Studies)

การศึกษาวิเคราะห์และจัดทำเอกสารที่ประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อเป็นการแสดงถึงเหตุผลที่จะสนับสนุนถึงความเหมาะสมของโครงการอันจะทำให้ได้มาซึ่งโครงการที่ดีสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และเมื่อโครงการแล้วเสร็จจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน (ปกรณ ปรียากร, 2548)

การศึกษาเพื่อที่ต้องการทราบผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามโครงการนั้น โดยพิจารณาศึกษาด้านการตลาด วิศวกรรมและการเงินของโครงการเป็นหลักเพื่อช่วยประกอบการ

ตัดสินใจของผู้คิดจะลงทุนในโครงการนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลตอบแทนการลงทุนให้มากที่สุด (จินทนา จันทโร และคณะ, 2545)

การศึกษาเพื่อช่วยให้ทราบถึงผลผลิตของโครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไป (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลศรี, 2548)

กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (สมกิต พรหมจ้อย, 2546)

ขอบข่ายของการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ จะมีความแตกต่างกันออกไปตามประเภทและลักษณะของโครงการ ดังนี้

1. โครงการเดิมหรือเป็นโครงการประเภทเดียวกับที่ได้เคยทำมาแล้ว และยังไม่ได้ผลดี ไม่มีความจำเป็นต้องศึกษาในรายละเอียดทุกด้าน
2. โครงการใหม่หรือโครงการบุกเบิกนำร่อง (Pilot Project) ควรศึกษารายละเอียดทุกด้าน
3. โครงการภาครัฐจุดสนใจของการวิเคราะห์จะอยู่ที่ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนและผลตอบแทนสุทธิของสังคมโดยรวม โดยแต่ละประเภทอาจมีรายละเอียดของจุดเน้นหนัก ของการวิเคราะห์แตกต่างกันไป
4. โครงการภาคเอกชน จุดสนใจจะอยู่ที่ผลกำไรจากการลงทุนของผู้ลงทุน จึงอาจเน้นความสำคัญไปที่การวิเคราะห์ด้านการตลาด ด้านเทคนิค ด้านการเงิน และด้านการจัดการ ในขณะที่ความจำเป็นในการศึกษาความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ สังคมและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอาจมีน้อยกว่า

เหตุผลที่จำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปได้

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการมีความสำคัญสามประการ คือ

1. เพื่อตรวจสอบว่าสิ่งต่างๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการมีความเป็นไปได้ที่จะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่
2. เพื่อประเมิน ว่าโครงการที่วางไว้ควรลงทุนหรือไม่
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางรายละเอียดด้านต่างๆ ในขั้นการวางแผนดำเนินงาน

การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการจัดการเป็นการศึกษาความเหมาะสมและความพร้อมด้านองค์การและการจัดการในประเด็นต่างๆ ที่สำคัญคือ

1. ความสำคัญของโครงการเมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องหรือสนองตอบของโครงการต่อนโยบายของรัฐบาล
2. การพิจารณากฎเกณฑ์ และเงื่อนไขด้านกฎหมาย ระเบียบแบบแผน ที่กำหนดโดยหน่วยงานภาครัฐและหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับผลที่อาจจะเกิดขึ้นต่อโครงการทั้งในด้านบวกและลบ
3. การวิเคราะห์ศักยภาพ และความสามารถในเชิงเปรียบเทียบกับคู่แข่ง
4. การวางแผนทางการจัดการโครงการที่เหมาะสมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งระหว่างการจัดการโครงการโดยหน่วยงานประจำ หรือโดยคณะทำงาน หรือด้วยการจัดการองค์กรแบบผสมผสานระหว่างหน่วยงาน
5. การจัดวางระบบการบริหารงานบุคคล นับตั้งแต่การกำหนดตัวผู้จัดการโครงการ ทีมงาน โครงการ เงินเดือนและค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
6. แนวทางการจัดวางระบบการควบคุม ระบบสารสนเทศ ระบบการสื่อสาร และระบบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
7. แนวทางและวิธีการจัดการโครงการในด้านต่างๆ โดยเน้นที่การจัดการในเชิงคุณภาพ การบริหารเวลา และการจัดการด้านการเงิน
8. การพิจารณาเรื่องโอกาสในการได้รับการสนับสนุน หรือช่วยเหลือด้านต่างๆ (เช่น การเงิน วิชาการ เทคโนโลยี) จากรัฐบาล องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

แนวทางการประเมินโครงการ

ในการวางแผนเพื่อการประเมินโครงการ ควรกำหนดแนวทางในการประเมินดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน
- 2) ตัวแปร/ ประเด็นที่ศึกษา/ ตัวบ่งชี้
- 3) แหล่งข้อมูล/ ผู้ให้ข้อมูล
- 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูล

6) เกณฑ์ในการประเมิน

รูปแบบการประเมิน / ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler, 1986) ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 6 ส่วน คือ

- 1) การประเมินวัตถุประสงค์ (Appraising Objectives)
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้ (Evaluating the Learning Plan)
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ (Evaluation to Guild Program

Development)

- 4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Evaluating Program Implement)
- 5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา (Evaluating the Outcome of an Educational Program)
- 6) การติดตาม (Follow up) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)

กรุงเทพมหานคร ได้ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร และกำหนดขอบเขตการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ โครงการศึกษารอบคลุมความเป็นมาของโครงการและแนวคิดใน
การศึกษาความเป็นไปได้ วัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา

บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยการศึกษาครอบคลุมลักษณะทั่วไป โครงสร้างพื้นฐาน
การปกครอง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านประชากร ข้อมูลด้านการศึกษา ข้อมูลด้านค่า
สาธารณสุข ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อม ในการดำเนินชีวิตและปัญหาพื้นฐาน ข้อมูลภาคธุรกิจ
อุตสาหกรรม

บทที่ 3 สถานภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยการศึกษาครอบคลุม กรอบแนวคิด
และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม แผนพัฒนา
การศึกษา สภาพการณ์ปัจจุบันของอุดมศึกษา แนวคิดในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการศึกษาครอบคลุม การวิเคราะห์สภาพบริบททั่วไป
วิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน และความสามารถในการผลิตบัณฑิต วิเคราะห์ความ
ต้องการด้านอาคารสถานที่

บทที่ 5 การจัดการเรียนการสอนและบริหารองค์กร โดยการศึกษาครอบคลุม พันธกิจ
วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ การจัดการสาขาวิชาที่จะเปิดสอน การบริหารวิชาการ การ
จัดบริการวิชาการแก่ชุมชน โครงสร้างการบริหารและการจัดงบประมาณ การจัดการทรัพยากร การ
เตรียมการด้านบริหารและวิชาการ ความคาดหวังด้านวิชาการของสังคม

บทที่ 6 สรุปผล และข้อเสนอแนะ (สำนักการแพทย์, 2548)

เขาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2548) ได้พัฒนารูปแบบหรือแบบจำลองของการประเมิน โดยใช้ชื่อว่าแบบจำลองการประเมิน “CPD” (CPD’s Evaluation Model) โดยเน้น “การประเมินโครงการ” นั้น เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นอันจะนำไปสู่การตัดสินใจความสำเร็จ ตลอดจนกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ และผลผลิตของโครงการ ภายใต้กิจกรรมและช่วงเวลาที่ได้กำหนดหรือวางแผนไว้ โดยประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนใหญ่ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน คือ

1) ปัจจัยพื้นฐานด้านสถานะแวดล้อมของโครงการ หมายถึง บริบทต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมด เช่น ปัจจัยทางการเมือง ทางสังคม ทางวัฒนธรรม ภายภาพ เป็นต้น การประเมินส่วนนี้เป็นการประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบทต่างๆ ของโครงการนั้นๆ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาถึง

- 1.1 ความต้องการของโครงการ
- 1.2 ความเป็นไปได้ของโครงการ
- 1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์โครงการ
- 1.4 ความพร้อมและทรัพยากรด้านต่างๆ

2) กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ หมายถึง ขั้นตอนหรือกรรมวิธีที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับก่อนหลังอย่างเป็นระบบและครบวงจรในระหว่างดำเนินโครงการ โดยพิจารณาความสอดคล้องของกิจกรรมและช่วงเวลา โดยพิจารณาถึง

- 2.1 กิจกรรม มีความสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่
- 2.2 ช่วงเวลา ในการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมเพียงใด

3) ผลผลิตของโครงการ หมายถึง ผลงานหรือผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมใดๆ ของแต่ละโครงการ โดยพิจารณาถึง

- 3.1 ผลรวม ที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากกิจกรรมของโครงการ
- 3.2 ผลกระทบทั้งทางตรง ทางอ้อม รวมทั้งจากที่คาดหวังและมิได้คาดหวังไว้
- 3.3 คุณค่าหรือประโยชน์เพื่อใช้ในการตัดสินใจหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม (การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ, 2548)

สมคิด พรหมจ้อย (2542) ในการวางแผนเพื่อประเมินโครงการ ผู้ประเมินควรกำหนดแนวทางในการประเมินได้ครอบคลุม รายละเอียด ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยผู้ประเมินต้องศึกษาทำความเข้าใจโครงการ เพื่อให้ทราบความต้องการใช้สารสนเทศประกอบการตัดสินใจและปรับปรุงพัฒนาโครงการ แล้วจึงพิจารณาเลือกรูปแบบการประเมิน โดยให้วัตถุประสงค์การประเมินสามารถตอบคำถามของผู้ใช้ผลการประเมินได้อย่างครอบคลุม

2) การกำหนดตัวแปร/ประเด็นที่ศึกษา/ตัวบ่งชี้ โดยการวิเคราะห์ดูว่าแต่ละวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาตัวแปรใดบ้าง ข้อความในวัตถุประสงค์ของการประเมินจะช่วยชี้ให้เห็นแนวทางในการกำหนดตัวแปร รวมทั้งรูปแบบของการประเมินที่นำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรที่ศึกษาได้

3) การกำหนดแหล่งข้อมูล / ผู้ให้ข้อมูล โดยการพิจารณาแต่ละตัวแปรนั้นสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากแหล่งใด ซึ่งแหล่งข้อมูลอาจใช้ทั้งบุคคล เอกสาร และหลักฐานแสดงร่องรอยต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรง ถูกต้องสมบูรณ์และเชื่อถือได้มากที่สุด

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ต้องพิจารณาว่าตัวแปรที่มุ่งศึกษาแต่ละตัวแปรนั้นสามารถเก็บรวบรวมจากแหล่งใด และเก็บได้ด้วยวิธีใด เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภท มีความเหมาะสมกับคุณลักษณะของตัวแปรที่ต้องการวัดแตกต่างกัน ผู้ประเมินควรเลือกใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสมกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา

5) การวิเคราะห์ข้อมูล จะต้องสอดคล้องกับระดับของข้อมูลและวัตถุประสงค์ของการประเมิน ข้อมูลที่เป็นจริง ปริมาณสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ลักษณะ คือ สถิติที่ใช้บรรยายลักษณะของข้อมูลและสถิติเชิงสรุปอ้างอิง ข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

6) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน คือ มาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้ประเมินกำหนดไว้ในการประเมินโครงการที่ดี เหมาะสม คู่มีค่า หรือ ไม่เพียงใด จำเป็นต้องนำเอาตัวชี้วัดไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ถ้าสิ่งชี้วัดได้สูงกว่าเกณฑ์ถือว่า ผลการประเมินผ่านเกณฑ์

การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่นิยมใช้ในการประเมินมีหลายลักษณะคือ

(1) โมเดลจากความงอกงาม กำหนดเกณฑ์ในการประเมินโครงการ โดยพิจารณาจากพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น หรือดูความงอกงาม

(2) โมเดลสมบูรณ์หรือมาตรฐาน เป็นการกำหนดเกณฑ์โดยอาศัยหลักเหตุผล เป็นการกำหนดระดับที่ควรจะมีควรจะเป็นจากโครงการ

(3) โมเดลสัมพัทธ์ ในบางกรณีผู้ประเมินไม่สามารถกำหนดเกณฑ์สมบูรณ์ได้ จำเป็นต้องเทียบเคียงกับโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

(4) การกำหนดเกณฑ์ โดยใช้วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา

การประเมินโครงการในภาพรวม

ภายหลังจากได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการแต่ละด้านแล้ว ผลการศึกษาทั้งหมดจะถูกนำมาประเมินรวมกันเพื่อพิจารณาว่า

- 1) โครงการที่เสนอมจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมทั้งจะบรรลุจุดมุ่งหมายของแผนงานตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับสูงมากน้อยเพียงใด
- 2) เมื่อเปรียบเทียบกับโครงการประเภทเดียวกันอื่นๆ โครงการนี้เหมาะสมกว่าหรือไม่

4.3 ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดพิษณุโลก

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ภาคเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 377 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 10,815.854 ตร.กม. หรือ ประมาณ 6,759,909 ไร่ คิดเป็นเนื้อที่ 2% ของประเทศ 15.9% ของภาคเหนือตอนล่าง 6.3% ของภาคเหนือ สูงจากระดับน้ำทะเล 800 เมตร มีที่ตั้ง ละติจูดองศาที่ 16 ละติจูดิปดาที่ 47 ลองจิจูดองศาที่ 100 ลองจิจูดลิปดาที่ 16 มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอน้ำปาด อำเภอพิชัย อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอเมืองพิจิตร และอำเภอสามง่าม อำเภอวังทรายพูน กิ่งอำเภอสามโก้ จังหวัดพิจิตร ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอเขาค้อ อำเภอวังโป่ง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์และอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ทิศตะวันตกติดต่อกับ อำเภอกงไกรลาศ อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย อำเภอลานกระบือ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร

ข้อมูลลักษณะภูมิประเทศ

ทางตอนเหนือและตอนกลาง เป็นเขตเทือกเขาสูงและที่ราบสูง โดยมีเขตภูเขาสูงด้าน ตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอวังทอง วัดโบสถ์ เนินมะปราง นครไทย และชาติตระการ พื้นที่ตอนกลางมาทางใต้เป็นที่ราบ และตอนใต้เป็นที่ราบลุ่ม โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำน่านและ แม่น้ำยม ซึ่งเป็นแหล่งการเกษตรที่สำคัญที่สุดของจังหวัดพิษณุโลกอยู่ในเขตอำเภอบางระกำ อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอพรหมพิราม อำเภอเนินมะปราง และบางส่วนของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกมีลมมรสุมพัดผ่านจากมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย และแบ่งฤดูกาลออกได้ เป็น 3 ฤดู ฤดูฝน จะเริ่มประมาณเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ยประมาณปีละ 1,375 มิลลิเมตร ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - มกราคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 19 องศาเซลเซียส ฤดู

ร้อน ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยของฤดูร้อน เฉลี่ยประมาณ 32 องศาเซลเซียส

วิสัยทัศน์จังหวัด

"พิษณุโลก : เมืองบริการสีเขียวอินโดจีน"

"Phitsanulok : Indochina's Service City"

ยุทธศาสตร์จังหวัด

พัฒนาเพื่อเป็นเมืองบริการที่หลากหลาย (Service City) และมีความปลอดภัย (Safety City)

เป้าประสงค์

1. เป็นศูนย์กลางบริการด้านการส่งสินค้าและผู้โดยสาร
2. เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของภาคเหนือตอนล่าง
3. เป็นศูนย์บริการด้านสุขภาพที่ได้มาตรฐานสากล และเป็นจังหวัดที่ประชาชนมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง (Healthy Province) เพื่อเสริมสร้างไปสู่ความเป็นประเทศไทยแข็งแรง (Healthy Thailand)
4. ภาครัฐและเอกชนมีการบริการที่ได้มาตรฐาน และมีคุณภาพ
5. เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรมีการจัดการผลผลิตการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ตามความต้องการของตลาด
6. เป็นศูนย์กลางจัดการประชุมภาคเหนือตอนล่าง และระดับประเทศ ตลอดจนให้บริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด
7. เป็นเมืองที่มีความสะอาด สวยงาม ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
8. เป็นเมืองที่ชุมชนมีความเข้มแข็งยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม

หน่วยการปกครอง

ในปี พ.ศ. 2548 จังหวัดพิษณุโลก แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น 9 อำเภอ แยกเป็น 93 ตำบล 1,037 หมู่บ้าน 1 เทศบาลนคร 12 เทศบาลตำบล 90 องค์การบริหารส่วนตำบล มีสมาชิกผู้แทนราษฎร จำนวน 6 คน สมาชิกวุฒิสภา จำนวน 3 คน

อำเภอ

1. อำเภอเมืองพิษณุโลก
2. อำเภอวังทอง
3. อำเภอบางระกำ
4. อำเภอวัดโบสถ์
5. อำเภอบางกระทุ่ม
6. อำเภอพรหมพิราม
7. อำเภอเนินมะปราง
8. อำเภอนครไทย
9. อำเภอชาติตระการ

เทศบาลนคร

-เทศบาลนครพิษณุโลก

เทศบาลตำบล

1. เทศบาลตำบลบ้านใหม่	2. เทศบาลตำบลวังทอง	3. เทศบาลตำบลบางระกำ
4. เทศบาลตำบลปลักแรด	5. เทศบาลตำบลบางกระทุ่ม	6. เทศบาลตำบลเนินกุ่ม
7. เทศบาลตำบลวัดโบสถ์	8. เทศบาลตำบลพรหมพิราม	9. เทศบาลตำบลวงษ์
10. เทศบาลตำบลนครไทย	11. เทศบาลตำบลเนินมะปราง	12. เทศบาลตำบลป่าแดง

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

1. อบต.หัวรอ	อ.เมืองพิษณุโลก	2. อบต.สมอแข	อ.เมืองพิษณุโลก
3. อบต.อรัญญิก	อ.เมืองพิษณุโลก	4. อบต.บึงพระ	อ.เมืองพิษณุโลก
5. อบต.ท่าทอง	อ.เมืองพิษณุโลก	6. อบต.บ้านกร่าง	อ.เมืองพิษณุโลก
7. อบต.ท่าโพธิ์	อ.เมืองพิษณุโลก	8. อบต.ปากโทก	อ.เมืองพิษณุโลก
9. อบต.บ้านคลอง	อ.เมืองพิษณุโลก	10. อบต.พลาญชุมพล	อ.เมืองพิษณุโลก
11. อบต.วัดพริก	อ.เมืองพิษณุโลก	12. อบต.มะขามสูง	อ.เมืองพิษณุโลก
13. อบต.บ้านป่า	อ.เมืองพิษณุโลก	14. อบต.วัดจันทร์	อ.เมืองพิษณุโลก
15. อบต.ดอนทอง	อ.เมืองพิษณุโลก	16. อบต.ไผ่ขอดอน	อ.เมืองพิษณุโลก
17. อบต.จอมทอง	อ.เมืองพิษณุโลก	18. อบต.วังน้ำคู้	อ.เมืองพิษณุโลก
19. อบต.จี่วาม	อ.เมืองพิษณุโลก	20. อบต.บางระกำ	อ.บางระกำ
21. อบต.หนองกุลา	อ.บางระกำ	22. อบต.บึงกอก	อ.บางระกำ
23. อบต.ชุมแสงสงคราม	อ.บางระกำ	24. อบต.ท่านางงาม	อ.บางระกำ
25. อบต.ปลักแรด	อ.บางระกำ	26. อบต.นิคมพัฒนา	อ.บางระกำ
27. อบต.วังอิทก	อ.บางระกำ	28. อบต.พันเสา	อ.บางระกำ
29. อบต.บ่อทอง	อ.บางระกำ	30. อบต.คู่ม่วง	อ.บางระกำ
31. อบต.ทับยายเชียง	อ.พรหมพิราม	32. อบต.พรหมพิราม	อ.พรหมพิราม
33. อบต.ตลุกเทียม	อ.พรหมพิราม	34. อบต.วงษ์	อ.พรหมพิราม
35. อบต.หนองแขม	อ.พรหมพิราม	36. อบต.มะดุ้ง	อ.พรหมพิราม
37. อบต.ศรีภิรมย์	อ.พรหมพิราม	38. อบต.ดงประคำ	อ.พรหมพิราม
39. อบต.วังวน	อ.พรหมพิราม	40. อบต.หอกลอง	อ.พรหมพิราม
41. อบต.ท่าช้าง	อ.พรหมพิราม	42. อบต.มะตูม	อ.พรหมพิราม
43. อบต.พันชาติ	อ.วังทอง	44. อบต.บ้านกลาง	อ.วังทอง
45. อบต.แก่งโสภา	อ.วังทอง	46. อบต.วังนกแอ่น	อ.วังทอง

47. อบต.วังทอง	อ.วังทอง	48. อบต.ชัยนาม	อ.วังทอง
49. อบต.หนองพระ	อ.วังทอง	50. อบต.ดินทอง	อ.วังทอง
51. อบต.ท่าหมื่นราม	อ.วังทอง	52. อบต.แม่ระกา	อ.วังทอง
53. อบต.วังพิศกุล	อ.วังทอง	54. อบต.ชมพู	อ.เนินมะปราง
55. อบต.ไทรช้อย	อ.เนินมะปราง	56. อบต.บ้านน้อยชุ่มฉ่ำเหล็ก	อ.เนินมะปราง
57. อบต.เนินมะปราง	อ.เนินมะปราง	58. อบต.วังโพรง	อ.เนินมะปราง
59. อบต.บ้านมุง	อ.เนินมะปราง	60. อบต.วังยาง	อ.เนินมะปราง
61. อบต.ชาติตระการ	อ.ชาติตระการ	62. อบต.ท่าสะแก	อ.ชาติตระการ
63. อบต.บ่อภาค	อ.ชาติตระการ	64. อบต.บ้านดง	อ.ชาติตระการ
65. อบต.สวนเมี่ยง	อ.ชาติตระการ	66. อบต.ป่าแดง	อ.ชาติตระการ
67. อบต.คันไช้	อ.วัดโบสถ์	68. อบต.วัดโบสถ์	อ.วัดโบสถ์
69. อบต.บ้านยาง	อ.วัดโบสถ์	70. อบต.หินลาด	อ.วัดโบสถ์
71. อบต.ท้อแท้	อ.วัดโบสถ์	72. อบต.ท่างาม	อ.วัดโบสถ์
73. อบต.หนองกระท้าว	อ.นครไทย	74. อบต.บ้านแยง	อ.นครไทย
75. อบต.นาบัว	อ.นครไทย	76. อบต.บ่อโพธิ์	อ.นครไทย
77. อบต.เนินเพิ่ม	อ.นครไทย	78. อบต.นครไทย	อ.นครไทย
79. อบต.ยางไกลน	อ.นครไทย	80. อบต.น้ำกุ่ม	อ.นครไทย
81. อบต.นครชุม	อ.นครไทย	82. อบต.บ้านพร้าว	อ.นครไทย
83. อบต.ห้วยเฮี้ย	อ.นครไทย	84. อบต.บางกระทุ่ม	อ.บางกระทุ่ม
85. อบต.นครป่าหมาก	อ.บางกระทุ่ม	86. อบต.ท่าตาล	อ.บางกระทุ่ม
87. อบต.ไผ่ล้อม	อ.บางกระทุ่ม	88. อบต.บ้านไร่	อ.บางกระทุ่ม
89. อบต.โคกสลุด	อ.บางกระทุ่ม	90. อบต.สนามคลี	อ.บางกระทุ่ม

ตารางที่ 6 การแบ่งเขตการปกครองจังหวัดพิษณุโลก

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	จ.มก.	เทศบาลนคร / ตำบล	ระยะทางถึง จังหวัด (กม.)	จำนวนองค์การบริหาร
เมือง	758.80	20	171	19	1/1	-	95,473
นครไทย	2,220.38	11	145	10	1	99	24,263
ชาติตระการ	1,586.22	6	71	6	1	136	10,949
บางระกา	992.0	11	135	11	2	17	25,687
บางกระทุ่ม	447.33	9	87	7	2	41	13,184
พรหมพิราม	841.93	12	122	12	2	25	25,157
วัดโบสถ์	1,340.92	6	61	6	1	27	11,333
วังทอง	1,678.92	11	168	11	1	19	33,896
เนินมะปราง	1,029.55	7	77	7	1	75	16,873
รวม	10,816.8	93	1037	89	1/12	-	16,815

โครงสร้างการบริหารส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก

การจัดองค์กรราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีหน่วยราชการที่อยู่ในความดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด คือ ส่วนราชการต่างๆ ในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน

ส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาคประจำจังหวัดพิษณุโลก มีทั้งสิ้น 32 หน่วยงาน สังกัดกระทรวงมหาดไทย 8 หน่วยงานและสังกัดกระทรวง กรมอื่นๆ อีก 24 หน่วยงาน

ส่วนราชการบริหารส่วนกลางในจังหวัดมีทั้งสิ้น 102 หน่วยงาน เป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวง กรมอื่นๆ ทั้งสิ้น 90 หน่วยงาน สังกัดกระทรวงมหาดไทย 4 หน่วยงาน

หน่วยงานอิสระ 8 หน่วยงาน

ส่วนการจัดองค์กรราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มี 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนราชการในจังหวัดที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลางสังกัดกระทรวงมหาดไทย

1. สำนักงานผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เขต 9	2. เรือนจำกลางพิษณุโลก
3. ศูนย์สื่อสารเขต 8	4. ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ 6

ส่วนราชการในจังหวัดที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง สังกัดกระทรวง กรมอื่น

1. นิคมสร้างตนเองทุ่งสาม	2. สถานสงเคราะห์วังทอง
3. นิคมสร้างตนเองบางระกำ	4. ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุศรีสุคต
5. ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัด	6. ศูนย์สงเคราะห์ผู้ประสบภัยภาคเหนือ
7. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด	8. กองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3
9. กองทัพอากาศที่ 3	10. กองพลทหารราบที่ 4
11. กองบัญชาการช่วยรบที่ 3	12. กรมรบพิเศษ 4 (ค่ายสฤษดิ์เสนา)
13. กองพลพัฒนาที่ 3	14. กองบิน 46 กองพลบินที่ 3
15. กอ.รมน.ภาค 3	16. ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 4
17. สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 1 พิษณุโลก	18. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย พิษณุโลก
19. สำนักงานคลังเขต 6 พิษณุโลก	20. สำนักงานสรรพากรภาค 6 พิษณุโลก
21. สำนักงานสรรพาสามิตเขต 6 พิษณุโลก	22. สำนักงานทางหลวงที่ 4 พิษณุโลก
23. แขวงทางหลวงพิษณุโลก	24. สถานีตรวจสอบและเฝ้าฟังวิทยุพิษณุโลก
25. ท่าอากาศยานพิษณุโลก	26. สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด
27. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เขตเกษตร เศรษฐกิจที่ 10	28. สำนักงานป่าไม้เขตพิษณุโลก
29. อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า	30. อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง
31. สำนักงานปลัดสัตว์เขต 6 พิษณุโลก	32. ศูนย์ช่างสหกรณ์ที่ 6
33. ศูนย์ฝึกอบรมสหกรณ์ที่ 6	34. สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 2
35. สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์พิษณุโลก	36. ศูนย์ส่งเสริมจักรกลการเกษตรพิษณุโลก

37. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดพิษณุโลก
39. สถานีทดลองพืชไร่พิษณุโลก
41. ศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้งที่ 2
43. สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก
45. ศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืดพิษณุโลก
47. โครงการชลประทานที่ 3
49. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหลายชุมพล
51. สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 7
53. สถาบันราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก
56. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก
58. สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด
60. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
62. มหาวิทยาลัยนเรศวร
64. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร พิษณุโลก
66. สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ เขต 9
68. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช
70. ศูนย์ส่งเสริมเกษตรชีวภาพฯ พิษณุโลก
72. สำนักงานการค้าภายในจังหวัดพิษณุโลก
74. ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาคที่ 2
76. ศูนย์บริการ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จ.พิษณุโลก
78. สถานีตำรวจทางหลวง 3 กองกำกับการ 5
80. สำนักงานตำรวจสันติบาล กรมตำรวจ งาน 3
82. กองกำกับการวิทยาเขต 8
84. สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษา ภาค 6
88. สำนักงานบังคับคดีและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด
90. สำนักงานคุมประพฤติภาค 6
38. ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก
40. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 พิษณุโลก
42. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
44. ศูนย์วิจัยการผสมเทียมพิษณุโลก
46. สำนักงานชลประทานพิษณุโลก
48. โครงการชลประทานพิษณุโลก
50. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเขื่อนนเรศวร
52. ศูนย์พลศึกษาและกีฬาจังหวัด
54. วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก
57. วิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก
59. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
61. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขต พิษณุโลก
63. โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก
65. ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 9 พิษณุโลก
67. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เขต 9 พิษณุโลก
69. ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 24
71. สำนักงาน ชั่ง ตวง วัด เขตพิษณุโลก
73. สำนักงานประกันภัยจังหวัดพิษณุโลก
75. ศูนย์พัฒนาและเผยแพร่พลังงานภูมิภาค พิษณุโลก
77. สำนักงานตำรวจภาค 6
79. กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 31
81. กองกำกับการ 3 กองสันติบาล 1
83. แผนก 11 กองกำกับการ 3 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว
87. ศาลจังหวัดพิษณุโลก แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
89. สำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ประจำจังหวัด

ส่วนราชการระดับจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย

1. สำนักงานจังหวัด
3. สำนักงานผังเมืองจังหวัด
5. สำนักงานที่ดินจังหวัด
7. สำนักงานโยธาธิการจังหวัด
2. ที่ทำการปกครองจังหวัด
4. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
6. เรือนจำจังหวัด
8. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด

ส่วนราชการระดับจังหวัด สำนักงานกระทรวง กรมอื่น

1. สำนักงานประกันสังคมจังหวัด
3. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด
5. แร่งงานและสวัสดิการสังคมจังหวัด
2. สำนักงานจัดหางานจังหวัด
4. สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด
6. ที่ทำการสถิติจังหวัด

7. สำนักงานสรรพสามิตจังหวัด	8. สำนักงานสรรพากรจังหวัด
9. สำนักงานคลังจังหวัด	10. สำนักงานธนารักษ์จังหวัด
11. สำนักงานขนส่งจังหวัด	12. สำนักงานเกษตรจังหวัด
13. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด	14. สำนักงานป่าไม้จังหวัด
15. สำนักงานประมงจังหวัด	16. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
17. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด	18. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด
19. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	20. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
21. สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	22. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
23. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด	24. สำนักงานสถิติจังหวัด

ส่วนราชการระดับอำเภอ

1. อำเภอ	2. ตำบล	3. หมู่บ้าน

ส่วนราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. องค์การบริหารส่วนตำบล

หน่วยงานอิสระ

1. สำนักงานอัยการเขต 6	2. สำนักงานอัยการสูงสุดประจำเขต 6
3. สำนักงานอัยการจังหวัดพิษณุโลก	4. สำนักงานอัยการประจำศาลแขวง
5. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	6. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 10
7. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด	8. สำนักงานอัยการจังหวัดพิษณุโลก
(แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว)

การศึกษา

ทางการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาระดับมัธยม ได้แพร่กระจายไปอย่างทั่วถึง สำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้จัดการสร้างเสริมการศึกษาผู้ใหญ่แบบต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นตลอดจนการฝึกอาชีพให้กับผู้ที่สนใจทั่วไป

ในปี 2547 จังหวัดพิษณุโลก มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 1,232 แห่ง มีครู/ อาจารย์ 11,940 คน และนักเรียน นิสิต นักศึกษา 232,435 คน ซึ่งอัตราส่วนครู/ อาจารย์ ต่อนักเรียน นักศึกษาเป็น 1 : 20 คน โดยแยกการศึกษาออกเป็น 2 ระบบ ดังนี้

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 547 แห่ง ครู/ อาจารย์ 10,354 คน นักเรียน นิสิต นักศึกษา 188,604 คน คิดเป็นอัตราส่วนครู/ อาจารย์ ต่อ นักเรียน เป็น 1 : 18

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 685 แห่ง ครู / อาจารย์ 1,586 คน นักเรียน นิสิต นักศึกษา 43,831 คน คิดเป็นอัตราส่วนครู/ อาจารย์ ต่อนักเรียน นักศึกษา 1 : 27 จากข้อมูล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก พบว่า จังหวัดพิษณุโลก มีเด็กในชนบทอายุครบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 73,867 คน ได้เข้าเรียน 74,433 คน ซึ่งมีเกินเป้าหมายกำหนด เนื่องจากนักเรียนจากจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาเรียนในจังหวัดพิษณุโลก และมีเด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วได้เรียนต่อมัธยม 1 (ปีการศึกษา 2547) ในระบบโรงเรียน 12,330 คน ซึ่งเกิน 100 % เนื่องจากมีนักเรียนจากจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาเรียนต่อในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีเป้าหมายกำหนดได้เรียนต่อ ร้อยละ 98

แนวโน้มการศึกษา จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป (6 – 50 ปี) ได้รับการศึกษาจำนวน 615,574 คน จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน จำนวน 160,710 คน ด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดพิษณุโลกมีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 14 แห่ง มีอาจารย์และนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามเพศและสังกัด ในปีการศึกษา 2546, 2547, 2548 ดังนี้

ตารางที่ 7 จำนวนสถานศึกษา อาจารย์ และนักศึกษา ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา จำแนกตามสังกัด ปีการศึกษา 2546

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนครู		จำนวนนักศึกษา
		รวม	ทำการสอน	
รวมยอด	12	2,197	2,124	32,293
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ	1	225	225	4,291
กรมอาชีวศึกษา	6	397	363	9,439
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)	2	245	206	5,839
กรมสามัญศึกษา	-	-	-	7676
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1	101	101	3,458
สถาบันศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	1	1,201	1,201	8,921
สถาบันศึกษาของรัฐสังกัดสภาการศึกษาสงฆ์	1	28	28	269

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก, 2546

ตารางที่ 8 จำนวนสถานศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ และสังกัด ปีการศึกษา 2547

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	อาจารย์			นักศึกษา		
		รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ยอดรวม	14	749	368	381	51,878	23,661	28,217
วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก	1	112	85	27	4,407	4,297	110
วิทยาลัยพาณิชยการบึงพระพิษณุโลก	1	64	14	50	1,721	193	1,528
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา วิทยาเขตพิษณุโลก	1	109	51	58	1,876	959	917
วิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก	1	25	11	14	351	315	36
วิทยาลัยเทคนิคสองแควพิษณุโลก	1	33	26	7	392	392	-
วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก	1	62	15	47	1,902	166	1,736
โรงเรียนเทคนิคพาณิชยการพิษณุโลก	1	-	-	-	-	-	-
โรงเรียนบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี	1	79	48	31	2,043	1,472	571
วิทยาลัยการอาชีพนครไทย	1	31	19	12	521	316	205
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช	1	20	20	-	683	537	146
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	1	13	4	9	842	159	683
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	1	201	75	126	15,760	6,782	8,978
มหาวิทยาลัยนเรศวร	1	-	-	-	21,380	8,073	13,307
สถาบันพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร์	1	-	-	-	-	-	-

ที่มา : สถาบันการศึกษาของจังหวัดพิษณุโลก, 2547

หมายเหตุ - = ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 9 จำนวนสถานศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ และสังกัด ปีการศึกษา 2548

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	อาจารย์			นักศึกษา		
		รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ยอดรวม	14	1,972	878	1,094	44,084	18,222	25,862
วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก	1	118	89	29	4,314	4,205	109
วิทยาลัยพาณิชยการบึงพระพิษณุโลก	1	66	16	50	1,715	190	1,525
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา วิทยาเขตพิษณุโลก	1	83	42	41	1,901	972	929
วิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก	1	24	10	14	338	299	39
วิทยาลัยเทคนิคสองแควพิษณุโลก	1	26	20	6	430	430	-
วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก	1	70	18	52	1,830	156	1,674
โรงเรียนเทคนิคพาณิชยการพิษณุโลก	1	128	41	87	3,726	602	3,124
โรงเรียนบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี	1	79	48	31	2,086	1,500	586
วิทยาลัยการอาชีพนครไทย	1	34	22	12	848	515	333
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช	1	21	21	-	327	327	-
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	1	18	6	12	715	134	581
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	1	200	75	125	3,436	1,430	2,006
มหาวิทยาลัยนเรศวร	1	1,105	470	635	22,348	7,397	14,951
สถาบันพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร์	1	-	-	-	70	65	5

ที่มา : สถาบันการศึกษาของจังหวัดพิษณุโลก, 2548

หมายเหตุ - = ไม่มีข้อมูล

สภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่ทำการเกษตร โดยเฉพาะพืชไร่ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง และถั่วเหลือง

ส่วนการทำนามีทั้งนาปีและนาปรัง โดยจะทำในลักษณะนาดำ นาดำนา นาดำนา
ตาม ข้าวไร่

ในปี พ.ศ. 2546 มีเนื้อที่ปลูกข้าว ใช้สำหรับปลูกข้าวเจ้า 2,424,307 ไร่ มีเนื้อที่
เสียหาย 54,844 ไร่ ผลผลิตที่ได้จากการเก็บเกี่ยว 1,763,455 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 744 กิโลกรัมต่อ

ไร่ เนื้อที่ปลูกข้าวที่เสียหายมีจำนวนมาก ประมาณ 54,844 ไร่ เนื่องจากมีเพลี้ยกระโดด และหอยเชอรี่จำนวนมากลงทำลายข้าวในหลายอำเภอของจังหวัดพิษณุโลก

พืชไร่ที่นิยมปลูกกันมาก เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ฝ้าย อ้อย โรงงาน ฯลฯ ส่วนไม้ผลและไม้ยืนต้นที่นิยมปลูก เช่น มะม่วงอกร่อง ส้ม เจริญหวาน มะปราง มะขาม ฯลฯ ส่วนพืชผักที่นิยมปลูกกันมาก ได้แก่ แตงกวา คื่นช่าย บวบ มะระจีน เป็นต้น จำนวน ครัวเรือนที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 11,979 ครัวเรือน ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่จับได้ 2,954,320 กิโลกรัม

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ. 2547 พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ย ต่อหัว 51,437 ต่อปี เป็นลำดับที่ 5 ของภาคเหนือ โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 40,923 ล้านบาท

รายได้นอกสาขาเกษตรกรรม 32,997 ล้านบาท ซึ่งรายได้สูงสุดมาจากการขายส่ง - ขายปลีก 9,240 ล้านบาท

รายได้ในสาขาเกษตรกรรม 7,926 ล้านบาท ซึ่งรายได้สูงสุดจากการเกษตร 7,820 ล้านบาท

เงินฝากและสินเชื่อ

เงินฝากของจังหวัดพิษณุโลก ในช่วงปี 2544 – 2548 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 3.46 ต่อปี ยอดเงินสูงสุดในปี 2547 (17,791 พันล้านบาท) มีอัตราเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 4.30 ยอดเงินต่ำสุดในปี 2544 (14,631 พันล้านบาท) มีอัตราเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 19.79 ปี 2548 มี ยอดเงินฝาก 17,164 พันล้านบาท (ร้อยละ 1.07 ของประเทศ) เป็นอันดับที่ 29 ของประเทศ โดย ในช่วงเดือนกันยายน มียอดเงินสูงสุด (19,258 พันล้านบาท) มีอัตราเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 7.25

สินเชื่อในช่วงปี 2538 – 2542 มีแนวโน้มลดลง โดยมีอัตราลดลงเฉลี่ย 0.19 ต่อปี ยอดเงิน สูงสุด ในปี 2545 (18,462 พันล้านบาท) มีอัตราเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 20.27 ยอดเงินต่ำสุดในปี 2548 (15,207 พันล้านบาท) มีอัตราลด คิดเป็นร้อยละ 5.47 ปี 2548 มียอดเงินสินเชื่อ 15,207 พันล้านบาท (ร้อยละ 1.31 ของประเทศ) เป็นอันดับที่ 24 ของประเทศ โดยในช่วง เดือนมกราคม มียอดเงินสูงสุด (16,006 พันล้านบาท) มีอัตราลด คิดเป็นร้อยละ 0.50

อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก ในปี 2548 ณ เดือน เมษายน มีอัตราส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 90.69 ของเงินฝาก (มียอดเงินสินเชื่อ 15,771 พันล้านบาท และยอดเงินฝาก 17,390 พันล้านบาท) อัตราส่วนต่ำสุด ณ เดือนกันยายน คิดเป็นร้อยละ 79.16 ของเงินฝาก (มียอดเงินสินเชื่อ 15,245 พันล้านบาท และยอดเงินฝาก 19,259 พันล้านบาท)

สถานประกอบการและลูกจ้าง

ในปี 2547 จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนสถานประกอบการทั้งหมด 1,746 แห่ง ลดลง 1,442 แห่ง มีจำนวนลูกจ้างทั้งหมด 25,022 คน เป็นชาย 12,627 คน หญิง 12,395 คน ลดลง 13,306 คน หรือร้อยละ 34.72 จากปีที่แล้ว

ผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจงาน

ในปี 2547 จังหวัดพิษณุโลก มีสถิติผู้สมัครงานทั้งสิ้น 5,082 คน ชาย 2,098 คน (41.28%) หญิง 2,984 คน (58.72%) เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.30 เมื่อเทียบกับปีก่อน

ตำแหน่งงานว่างรวมกันทั้งสิ้น 3,738 ตำแหน่ง ชาย 1,032 คน (27.61%) หญิง 825 ตำแหน่ง (22.07%) ไม่ระบุเพศ 1,881 ตำแหน่ง (50.32%) เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.06 จากปีที่แล้ว

การบรรจงานรวมทั้งสิ้น 1,650 คน ชาย 769 คน (46.61%) หญิง 881 คน (53.39%) เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.17 จากปีที่แล้ว โดยมีการบรรจงานร้อยละ 32.47 ของผู้สมัครงาน และร้อยละ 44.14 ของตำแหน่งงานว่าง

การใช้พื้นที่และการถือครองที่ดินทางการเกษตร

การใช้พื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ทั้งหมด 6,759,909 ไร่ จากข้อมูล ปี 2547 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร 2,577,382 ไร่ (38.13%) พื้นที่ป่าไม้ (ที่มีสภาพเป็นป่า) 1,504,376 ไร่ (22.25%) ที่เหลือเป็นพื้นที่ไม่ได้จำแนก 2,678,151 ไร่ (39.62%)

การถือครองที่ดินทางการเกษตร ในปี 2544 มีพื้นที่เพื่อการเกษตร 2,577,382 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นของเกษตรกรเอง 1,913,814 ไร่ (74.25%) และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองโดยสมบูรณ์ (ไม่ได้ จำนอง/ขายฝาก) 1,451,248 ไร่ (56.31%) ได้ จำนอง/ขายฝากไว้แล้ว 462,566 ไร่ (17.95%) ที่เหลือเป็นพื้นที่ของคนอื่น 663,568 ไร่ (25.75%) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่าผู้อื่น 487,152 ไร่ (18.90%) รับ จำนอง/รับขายฝาก 10,452 ไร่ (52.44%) น.ส.3ก 419,456 ไร่ (23.31%) น.ส.3 362,683 ไร่ (20.16%) และใบจอง 73,649 ไร่ (4.09%)

ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ

ป่าไม้

ในปี 2547 มีพื้นที่ป่า 1,493,781 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.10 ของพื้นที่จังหวัด

อุทยานแห่งชาติ

- 1) อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง มีพื้นที่อยู่ในเขต อำเภอนินมะปราง, อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ 801,000 ไร่
- 2) อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า มีพื้นที่อยู่ในเขต อำเภอนครไทย, อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเลย มีเนื้อที่ 191,875 ไร่
- 3) อุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ มีพื้นที่อยู่ในเขต อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 339,375 ไร่
- 4) อุทยานแห่งชาติแก่งเจ็ดแคว มีพื้นที่อยู่ในเขต อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 163,125 ไร่
- 5) อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 125,110 ไร่

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง – ภูทอง มีพื้นที่อยู่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก และอุตรดิตถ์ มีเนื้อที่ 435,320 ไร่

เขตห้ามล่าสัตว์ป่า

- 1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าพล มีพื้นที่อยู่ในเขต อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 1,775 ไร่
- 2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้อย เขาประคู้ มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง, อำเภอบางระกำ, อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 80,900 ไร่

วนอุทยาน

วนอุทยานเขาพนมทอง มีพื้นที่อยู่ในเขต อำเภอวังทอง อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 12,500 ไร่

สวนรุกขชาติ

สวนรุกขชาติสกุโณทยาน มีเนื้อที่อยู่ในเขต อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 659 ไร่

สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่า

สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าพิษณุโลก มีเนื้อที่อยู่ในเขต อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ 100 ไร่

สวนพฤกษศาสตร์

สวนรวมพรรณไม้บ้านร่มเกล้า (ในพระราชดำริ) มีพื้นที่อยู่ในเขต อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง

แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดลำปางมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน มีแม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง 868 สาย ซึ่งในจำนวนนี้มีพื้นที่ใช้งานได้ในฤดูแล้ง 813 สาย มีหนอง บึง 415 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 369 แห่ง มีน้ำพุ น้ำซับ 19 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 17 แห่ง และอื่นๆ 60 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้งแล้ว 56 แห่ง

แร่ธาตุของจังหวัด

ในปี 2547 จังหวัดลำปาง มีเหมืองแร่ที่มีสัมปทานและเปิดทำการแล้ว 3 แห่ง คนงาน 64 คน และมีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่ และค่าธรรมเนียมแร่รวม จำนวน 541,600 บาท แร่ธาตุที่สำคัญ คือ หินปูน อุตสาหกรรมก่อสร้าง ปี 2547 ผลิตได้ 193,400 เมตริกตัน มูลค่า 13.54 ล้านบาท มากเป็นอันดับ 14 ของประเทศ

การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดลำปาง เป็นศูนย์กลางด้านคมนาคมภาคเหนือตอนล่าง โดยมีเส้นทางติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ได้อย่างสะดวก 4 เส้นทาง คือ

ทางรถไฟ

มีขบวนรถโดยสารผ่าน ขึ้นล่อง จากกรุงเทพฯ - เชียงใหม่ และเชียงใหม่ - กรุงเทพฯ

ทางรถยนต์

มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดและถนนสายต่างๆ ช่วยให้ประชาชนสามารถเดินทางภายในอำเภอและระหว่างจังหวัดได้สะดวก อย่างไรก็ตาม จังหวัดลำปางยังประสบปัญหาการจราจรคับคั่ง เนื่องจากสภาพเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ถนนในเมืองมีขนาดเล็ก

ทางอากาศ

มีท่าอากาศยานพาณิชย์ 1 แห่ง มีเส้นทางติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้ คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ลำปาง เลย

แม่สอด ตาก และน่าน

ทางน้ำ

ใช้ได้ 2 สาย คือแม่น้ำน่าน และแม่น้ำยม แต่ใช้ได้เฉพาะหน้าน้ำเท่านั้น

ทางด้านการไปรษณีย์โทรเลข

ในปี พ.ศ. 2546 มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขกระจายอยู่ทุกอำเภอรวม 15 แห่ง มีการส่งไปรษณีย์ภัณฑ์รวมทั้งสิ้น

10,042,093 ฉบับ โดยแยกเป็นไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา 8,943,545 ชิ้น และโทรเลข 8,358 ฉบับ

ทางด้านโทรศัพท์

มีชุมสายโทรศัพท์ 31 แห่ง จำนวนเลขหมาย 40,703 เลขหมาย จำนวนหมายเลขที่มีผู้เช่ารวม 30,525 เลขหมาย

การสาธารณสุขโลก

ในปี พ.ศ. 2546 จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนหมู่บ้าน 1,012 หมู่บ้าน ในจำนวนนี้มีไฟฟ้าใช้ 1,016 หมู่บ้าน หรือคิดเป็นร้อยละ 99.8 และมีผู้ใช้ไฟฟ้า 196,117 ราย ปริมาณการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าทั้งสิ้น 594,093 ล้านยูนิต

ทางด้านการประปา ในปี พ.ศ. 2546 จังหวัดพิษณุโลก มีกำลังการผลิตน้ำประปา 3,570 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ปริมาณน้ำที่ผลิตได้ทั้งสิ้น จำนวน 18,774,272 ลูกบาศก์เมตร สำหรับปริมาณน้ำที่จำหน่ายให้แก่ผู้ใช้มีปริมาณทั้งสิ้น 13,459,227 ลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำที่จ่ายเพื่อสาธารณประโยชน์และรั่วไหลอีก ประมาณ 5,315,045 ลูกบาศก์เมตร ในปี พ.ศ. 2546 นี้ จำนวนผู้ใช้น้ำประปาทั้งสิ้น 339,468 ราย

การสาธารณสุข

การสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก มีสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ดังนี้

โรงพยาบาลศูนย์	จำนวน	904	เตียง	1	แห่ง
โรงพยาบาลชุมชน	จำนวน	60	เตียง	1	แห่ง
โรงพยาบาลชุมชน	จำนวน	30	เตียง	7	แห่ง
สถานีอนามัย		143			แห่ง
สถานบริการสาธารณสุขชุมชน		2			แห่ง
โรงพยาบาลสังกัดอื่นๆ ของรัฐ		3			แห่ง

ส่วนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขและเตียงผู้ป่วย ภาครัฐและเอกชน

อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร 1:3,538

อัตราส่วนทันตแพทย์ต่อประชากร	1:15,985
อัตราส่วนเภสัชกรต่อประชากร	1:7,993
อัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพต่อประชากร	1:808
อัตราส่วนพยาบาลเทคนิคต่อประชากร	1:3,282
อัตราส่วนเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยต่อประชากร	1:1,957
อัตราส่วนจำนวนเตียงต่อประชากร	1:624

แหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดพิษณุโลก มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนสถาน ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดจุฬามณี วัดนางพญา ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เนินอะแซห่วนที่พิพิธภัณฑสถานบ้านจำสืบเอก ดร.ทวี – พิมพ์ บูรณเขตต์ วัดกลางศรีพุทธาราม

แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ได้แก่ สวนรุกขชาติสกุโณทยาน น้ำตกวังนกแอ่น น้ำตกแก่งซอง น้ำตกปอย น้ำตกแก่งโสภา อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง อุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า ถ้ำผาท่าพล ถ้ำลอด ถ้ำเรือ บึงราชนก เขื่อนนเรศวร

ศาสนา

ในปี 2547 จังหวัดพิษณุโลก มีพุทธศาสนิกชน 857,919 (ร้อยละ 98.88) จำนวนวัด 506 แห่ง อิสลาม 737 คน (ร้อยละ 0.08) จำนวนมัสยิด 1 แห่ง คริสต์ 8,568 คน (ร้อยละ 0.99) จำนวนโบสถ์ 13 แห่ง พราหมณ์ 802 คน ฮินดู 112 คน ซิกข์ 96 คน และอื่นๆ 450 คน (ร้อยละ 0.17)

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

สมพงษ์ รงไชย (2544) ทำการวิจัยเรื่องความพร้อมในการบริหารสถาบันอาชีวศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรายกรณี และศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 29 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบทั้งหมดที่ให้ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ยังไม่มีความพร้อมที่จะบริหารสถาบันอาชีวศึกษา มีเพียงเทศบาลเมือง 1

แห่ง มีความพร้อมที่จะตั้งสถาบันอาชีวศึกษาขึ้นมาใหม่ องค์กรที่มีความพร้อมในการขยายสถานศึกษาเดิมเพื่อจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ มีจำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง และเทศบาลเมือง 4 แห่ง องค์กรที่มีความพร้อมจะรับการถ่ายโอนภารกิจของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาประกอบด้วยองค์กรบริหารส่วนจังหวัด 7 แห่ง และเทศบาลเมือง 1 แห่ง สำหรับองค์ประกอบความพร้อมในการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านข้อมูลและสารสนเทศ ด้านโครงสร้างการบริหารองค์กร ด้านบุคลากรทางการอาชีวศึกษา ด้านที่ดิน/สถานที่

ชฎิล นิ่มนวล (2545) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการเตรียมความพร้อมในการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการบริหารการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลกร และด้านบริหารงานทั่วไป มีความพร้อมในระดับมาก มีเพียงด้านบริหารงานวิชาการที่มีความพร้อมระดับปานกลาง สำหรับความพร้อมของเทศบาลในการบริหารการศึกษาโดยภาพรวมและทุกรายด้าน พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ความพร้อมในการบริหารการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) กับเทศบาลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ด้านแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านวิชาการ ควรมีการเตรียมความพร้อมด้วยการจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและครู โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ มีประสบการณ์มาเป็นผู้ให้ความรู้ ด้านงบประมาณควรเตรียมความพร้อมด้วยการจัดประชุมชี้แจงแก่คณะผู้บริหาร และชุมชน ด้านการบริหารงานบุคคลควรเตรียมความพร้อมด้วยการประชุมชี้แจงแก่คณะผู้บริหาร และโรงเรียนในสังกัดด้วยความโปร่งใส ความเสมอภาคและความยุติธรรม ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรเตรียมความพร้อมด้วยการจัดการฝึกอบรมให้แก่คณะผู้บริหาร

รัชชัย สุริหาร. (2546) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านสภาพปัจจุบัน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัญหา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ด้านความต้องการ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมี

ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน

สก๊อต (Scott, 1991) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การออกแบบเครื่องมือและการประเมินรูปแบบการพัฒนา นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน Massachusetts Bay พบว่า มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มที่ควบคุมจากการสำรวจ 18 ข้อจาก 60 ข้อ นักศึกษามีการปรับทัศนคติในการพัฒนาเอกลักษณ์ ปัญหา คุณค่า และทักษะความชำนาญ นักศึกษามีการตอบสนองที่ชี้ว่า เขาารู้สึกถูกควบคุมความต้องการวิชาที่ชอบมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยชุมชน Massachusetts Bay ควรให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมมากขึ้นที่วิทยาเขต และมหาวิทยาลัยควรจะเน้นให้ความสำคัญในเรื่อง การศึกษาผู้ใหญ่และการเอาใจใส่วิชาศิลปะ และวิทยาศาสตร์ ให้เขามีส่วนร่วมในด้านวิชาการและคำแนะนำด้านอาชีพ ให้งบประมาณช่วยเหลือด้านการปฏิบัติการ วิทยาลัยชุมชน และองค์กร เขา รู้สึกว่าวิทยาลัยได้ให้ความมั่นใจ เพิ่มความเข้าใจและเอาใจใส่ในด้านต่างๆ ช่วยให้ผู้สามารถพัฒนาทักษะความชำนาญและเข้ากับผู้อื่นได้ สามารถระบุกลุ่มผู้สอนได้ และพบว่าเจ้าหน้าที่ให้บริการให้ความใส่ใจกิจกรรมและมีความสัมพันธ์ที่ดี นักศึกษาเต็มใจที่จะมีส่วนช่วยเหลือตนเอง

เซน (Cain, 1991) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาองค์กรโดยการรวมคณะเข้ากับวิทยาลัยชุมชนแผนกมนุษยศาสตร์ พบว่า หลักการสำคัญที่พบในการศึกษารั้งนี้ คือ สภาพะการขาดการช่วยเหลือในการเรียนรู้ยังพบในกลุ่มตัวอย่าง ได้มีการแนะนำการเสริมเพื่อพัฒนาองค์กรที่เป็นไปได้ ซึ่งทำในรูปแบบการเพิ่มระดับการเชื่อมคณะเข้าเป็นหน่วยเดียวกันกับแผนกมนุษยศาสตร์ การแยกสาขายังมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงรูปแบบการปฏิบัติในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย พัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย และศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาตามรูปแบบระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวิธีดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในงานวิจัยนี้ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตการศึกษา ดังนี้

- 1) เขตการศึกษาที่ 2 จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ระยอง จันทบุรี ตราด
- 2) เขตการศึกษาที่ 6 จังหวัดอุดรดิตถ์ พิษณุโลก นครสวรรค์
- 3) เขตการศึกษาที่ 8 จังหวัดภูเก็ต กระบี่
- 4) เขตการศึกษาที่ 9 จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส (งดการศึกษา)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย อาจแบ่งได้เป็น

- 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 8 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติและรายชื่อ ดังนี้
นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ 1 ท่าน ได้แก่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตรีภูม มีชัย อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นักรัฐศาสตร์การปกครองจำนวน 2 ท่าน ได้แก่
นายสันติ กรุสวนสมบัติ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

นายรัชชัย กันนะพันธ์ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก
นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา 2 ท่าน ได้แก่

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย กรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรรมการร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และอดีตคณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย และผู้ช่วยคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นักวิชาการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย 1 ท่าน ได้แก่

ดร.สุวรรณ พินตานนท์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 สำนักประสานและ
พัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ประชาชนผู้สนใจด้านการจัดการศึกษาและมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา 2
ท่าน ได้แก่

นายวิโรจน์ จิรฐิติกาลโชติ กรรมการรองเลขาธิการหอการค้าไทย ประธาน
กรรมการยุทธศาสตร์ภาคเหนือ หอการค้าไทย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภามหาวิทยาลัยหอการค้า
และประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

นายวิศวะ วิศวะชัยวัฒน์ สมาชิกสภาเทศบาลนครพิษณุโลก ผู้ประเมินภายนอก
แต่งตั้งโดย สำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กรรมการที่ปรึกษา
หอการค้า จังหวัดพิษณุโลก และรองประธานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม

2) ประชาชนในจังหวัดนครนายก, ตราด, พิษณุโลก, กระบี่ ซึ่งมีลักษณะงานที่เกี่ยวข้อง
กับท้องถิ่น ประเภท ครู หรืออาจารย์ องค์กรท้องถิ่นที่รวมกันเป็นกลุ่ม ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น
ปัญญาชนท้องถิ่นผู้ประสบความสำเร็จ โดยเก็บข้อมูลแต่ละประเภท ร้อยละ 20

3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 16 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติและรายชื่อ ดังนี้

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชน โดยพิจารณาจาก อธิการบดี รอง
อธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า 4 ท่าน ได้แก่

รองศาสตราจารย์ ดร.สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล
สงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มนูญ เมฆอรุณกมล รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตพิษณุโลก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุบิน แก้วยัง คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัถ คณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาและด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ท่าน ได้แก่

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักร พันธุ์ชูเพชร อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

อธิการบดี ผู้อำนวยการกอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด 4 ท่าน ได้แก่

นายสันติ กรุสวนสมบัติ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

นายแพทย์ชาญชัย ศิลปอวยชัย นายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัดแพร่

นายธวัชชัย กันนะพันธ์ นายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

นายขยยศ เมฆอรุณ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น 5 ท่าน ได้แก่

นายวิโรจน์ จิตติการโชติ รองเลขาธิการหอการค้าแห่งประเทศไทย

นายฉัตร วิสวะชัยวัฒน์ ประธานหอการค้าจังหวัดพิษณุโลก

นายสิงห์ พงษ์สุทธิ รองประธานคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน

นายวิสวะ วิสวะชัยวัฒน์ ผู้ประเมินภายนอก สมศ. สมาชิกสภาเทศบาล นครพิษณุโลก กรรมการที่ปรึกษาหอการค้าจังหวัดพิษณุโลก

พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี เลขาธิการคณะกรรมการประจำ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช พิษณุโลก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย

1) แบบสังเคราะห์เอกสาร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ของ Krippendorff (1980) และ พรชุตี อชาวอำรุง (2544) ซึ่งใช้ในการศึกษาบทบาทและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมถึงการวิเคราะห์ทฤษฎี หลักการ ในการปกครองท้องถิ่นและในขั้นตอนศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อ

2.1 ใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

2.2 ใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) แบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Questionnaire) ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 585 คนเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) กระบวนการตรวจสอบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship Process) ใช้ในการตรวจสอบการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5) การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดขอบเขตในการศึกษาความเป็นไปได้ แล้วกำหนดองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์ในเชิงปริมาณ และเชิงบรรยาย

การสร้างเครื่องมือ ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อกฎหมาย แนวคิดทฤษฎี หลักการปกครองท้องถิ่นและหลักการกระจายอำนาจ

2) สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป้าหมาย การเพิ่มคุณภาพชีวิต สาขาวิชาที่เปิดสอน ระดับ

การศึกษาที่เปิดสอน รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ค่าเล่าเรียน คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษาลักษณะการบริหารจัดการ

3) สร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างขึ้นโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจในการระบุความต้องการจำเป็นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายลักษณะของประชากรในลักษณะที่เป็นภาพรวมของคนกลุ่มนั้น (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ข้อมูลที่ได้ในการวิเคราะห์ห้บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและผลการสัมฤทธิ์ผลความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ การประมวลข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการและแบบให้เติมคำในช่องว่าง รวมจำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากร และทรัพยากรสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และแบบให้เติมคำลงในช่องว่าง จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 27 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มากที่สุด**

4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มาก**

3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **ปานกลาง**

2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อย**

1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อยที่สุด**

4) การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสอบถามความคิดเห็น ตรวจสอบรูปแบบ และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5) การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาโดยกำหนดองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์ซึ่งได้จากกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษา พ.ศ. 2549, แนวทางการกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2546; ปกรณ์ ปรียากร, 2548) โดยใช้เกณฑ์แบบปริมาณและแบบบรรยาย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) นำแบบสอบถามความต้องการจำเป็น ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและความชัดเจนของการใช้ภาษา เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหาการวิจัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติและรายชื่อ ดังนี้

นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญความรู้ทางด้านอุดมศึกษา 3 ท่าน ได้แก่

รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชวอำรุง อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญความรู้ทางด้านวิจัย 1 ท่าน ได้แก่

อาจารย์ ดร.กมลวรรณ ตังชนทานนท์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ 2 ท่าน ได้แก่

รองศาสตราจารย์ โจ ใจลส์ อึ้งภากรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะ รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ ดร.อรอร ภูเจริญ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะ รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับประชาชนจำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Coefficient Alpha's Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ตำรา บทความหรืองานวิจัย รวมถึงฐานข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็น เหตุการณ์ ข้อกฎหมาย แนวโน้มและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามจังหวัดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทีมเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 585 ชุด และได้แบบสอบถามคืนครบตามจำนวน
- 4) ผู้วิจัยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งได้จากเอกสาร ตำรา บทความ ข้อกฎหมาย หรือรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้การวิเคราะห์สาระเพื่อสกัดสาระและสรุปผล
- 2) แบบสอบถามที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง ในการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาวิเคราะห์จัดทำตารางแสดงผล รวมถึง หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และจัดลำดับความสำคัญด้วยค่าเฉลี่ยโดยใช้โปรแกรม SPSS \bar{X} และ S.D. การแปลค่าของมาตราส่วนประมาณค่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ใช้วัดโดยมาตราส่วนประมาณค่า ได้กำหนดค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น ใน
ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น ใน
ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น ใน
ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น ใน
ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้น ใน
ระดับน้อยที่สุด

3) ข้อมูลที่ได้จากข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการ
สร้างรูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำการถอดความ
และสกัดข้อมูลที่ใช้เพื่อปรับปรุงรูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) เกณฑ์ในการศึกษาความเป็นไปได้ เป็นการตรวจสอบ ความเป็นไปได้เชิงนโยบาย
ที่กำหนดขึ้นมานั้นว่าสามารถปฏิบัติได้ด้วยทรัพยากรและหลักเกณฑ์ต่างๆ ของหน่วยงานที่มีอยู่
หรือไม่ โดยกำหนดเกณฑ์เป็นแบบปริมาณ (Quantitative Criteria) และแบบบรรยาย (Descriptive
Criteria) โดยคำนึงถึงความเหมาะสม เป็นไปได้ และกำหนดตามตัวชี้วัด (สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคามเขต 3, 2549)

5. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยสามารถแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการได้ 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้

ทำการศึกษาโดย

1.1 วิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา
42, 43, 57, 78, 282, 284, 289 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 9, 16,
20, 21, 41, 42 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พุทธศักราช 2542
มาตรา 16, 17, 19, 23, 30 พระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540
มาตรา 45

1.2 วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น โดยศึกษาจากแนวคิดเกี่ยวกับการ
กระจายอำนาจให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทฤษฎีและหลักการในการปกครองส่วนท้องถิ่น
การวิเคราะห์ข้อกฎหมาย แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและหลักการกระจายอำนาจ
ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาระเพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในด้านข้อกำหนด ความคาดหวัง
ของประชาชนและความรับผิดชอบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงกระทำในการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ทำการศึกษา โดย

2.1 นำผลจากการศึกษาในตอนต้นที่ 1 ซึ่งวิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยวิเคราะห์ข้อกำหนดและแนวคิดทฤษฎี
การปกครองท้องถิ่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทฤษฎีการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อแสดงให้เห็นถึง
บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษามาเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัด
การศึกษาระดับอุดมศึกษาและเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
และสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชน

2.2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาใน
เรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การ
สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา รูปแบบหลักสูตร คุณสมบัติ
ผู้เรียน ระดับที่เปิดสอน เป็นต้น โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ถูกคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 8 คน
ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 2.2.1 เป็นนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 1 คน
- 2.2.2 เป็นนักรัฐศาสตร์การปกครอง โดยพิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้ว่า
ราชการจังหวัด หรือ รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ นายกองกิจการบริหารส่วนจังหวัดจำนวน 2 คน
- 2.2.3 เป็นนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา จำนวน 2 คน
- 2.2.4 ประชาชนผู้สนใจด้านการจัดการศึกษาและมีบทบาทเกี่ยวข้องกั
การจัดการศึกษา จำนวน 3 คน

โดยมีวัตถุประสงค์นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและนำผล
จากการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามประชาชนเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น
ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัด
การศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยลักษณะของแบบสอบถามเป็น
แบบสอบถามที่มีลักษณะการตอบสนองเดี่ยว ทำการเก็บข้อมูลแล้วหาค่าเฉลี่ยเพื่อบอกระดับ

ความคิดกลุ่มตัวอย่าง หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อแสดงการกระจายการตอบและทำการจัดลำดับความสำคัญด้วยค่าเฉลี่ย (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในข้อ 2.1 และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อ 2.2 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และมาตราส่วน ประมาณค่าแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากร และทรัพยากรสนับสนุน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และจัดลำดับความสำคัญด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากมากไปหาน้อย

2.4 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและความชัดเจนของการใช้ภาษา เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมและเหมาะสมกับเนื้อหาการวิจัย และนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับประชาชนจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง

2.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปสอบถามความคิดเห็นของประชาชน เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ระยอง จันทบุรี ตราด อุดรดิตถ์ พิษณุโลก นครสวรรค์ กุเกี๋ย กระบี่ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้วิธีสุ่มตามกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดย

2.5.1 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากร โดยอาศัยข้อมูลจากรายงานการวิจัย เรื่อง การกำหนดแผนที่ตั้งอุดมศึกษา (University Mapping) ของมนัส สุวรรณและคณะ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากรายงานการวิจัยฉบับดังกล่าว พบว่า ยังมีเขตการศึกษาที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา จำนวนรวมทั้งสิ้น 12 จังหวัดแยกเป็นเขตการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 12 จังหวัด ได้แก่

เขตการศึกษาที่ 2 จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ระยอง จันทบุรี ตราด

เขตการศึกษาที่ 6 จังหวัดอุดรดิตถ์ พิษณุโลก นครสวรรค์

เขตการศึกษาที่ 8 จังหวัดภูเก็ต กระบี่

เขตการศึกษาที่ 9 จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส (งคการศึกษา)

2.5.2 ผู้วิจัยทำการสุ่มเลือกจังหวัดในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยอาศัยการจับฉลากในอัตรา 3 ต่อ 1 เมื่อทำการสุ่มแล้วได้จังหวัดในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

เขตการศึกษาที่ 2	จังหวัดนครนายก และตราด	มีจำนวนประชากร	243,235/ 224,056 คน
เขตการศึกษาที่ 6	จังหวัดพิษณุโลก	มีจำนวนประชากร	868,138 คน
เขตการศึกษาที่ 8	จังหวัดกระบี่	มีจำนวนประชากร	358,383 คน
รวมทั้งสิ้น			1,693,812 คน

(กระทรวงมหาดไทย, 2547)

2.5.3 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยข้อมูลจากรายงานการวิจัยประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ...ประเด็นการอุดมศึกษาของ สุพรรณ อารีกุล (2541: 40 - 41) ซึ่งกำหนดบุคคลหรือองค์กรในท้องถิ่นที่ควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอุดมศึกษา ได้แก่ กลุ่มครูอาจารย์ องค์กรทางศาสนา องค์กรท้องถิ่นที่รวมตัวเป็นกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มแม่บ้าน องค์กรพัฒนาสังคมเอกชน (NGO) หรือองค์กรเอกชนอื่นๆ กลุ่มส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กลุ่มแพทย์แผนไทย กลุ่มเกษตรกร ผู้นำศาสนา ผู้นำเกษตรกร ผู้นำท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภาครัฐและเอกชน ปัญญาชนท้องถิ่นผู้ประสบผลสำเร็จ เช่น นักพัฒนา ชุมชน นักการเมือง นักธุรกิจ รวมทั้งสิ้น 11 ประเภท ซึ่งจะทำการสุ่มตัวอย่างตามกลุ่มโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตาม Yamane ที่ 95 % โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 585 ชุด ซึ่งแยกเป็นแต่ละจังหวัดต้องเก็บข้อมูลเป็นจำนวนดังนี้

เขตการศึกษา	จังหวัด	จำนวนเก็บข้อมูล (ชุด)	เก็บประเภทละ (ชุด)	ได้ข้อมูลกลับคืน (ชุด)
2	นครนายก	90	18	18
2	ตราด	80	16	16
6	พิษณุโลก	290	58	58
8	กระบี่	125	25	25

2.6 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทำการจัดลำดับความสำคัญด้วยค่าเฉลี่ย โดยเน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำมาพิจารณาในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก

ตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ทำการศึกษาโดย

3.1 ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในด้านข้อกำหนด ความคาดหวังของประชาชน และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง และข้อมูลจากตอนที่ 2 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำข้อมูลที่ได้จาก 2 ขั้นตอนมาเป็นแนวคิดสำหรับพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

3.2 ผู้วิจัยนำแนวคิดทางการตลาดในเรื่องส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ มาประกอบเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน สถานที่ในการจัดการศึกษา และสร้างเครือข่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนมากที่สุด โดยนำแนวคิดนำส่วนผสมการตลาดมาพิจารณาประกอบระดับการจัดการภายนอกสถาบัน เพื่อพิจารณารูปแบบการจัดการระดับสถาบันที่เหมาะสม และในระดับการจัดการภายในสถาบัน นำมาพิจารณาประกอบรูปแบบการบริหารจัดการทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิจัย (หากมี) การบริหารการเงิน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์

3.3 ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดจากงานวิจัยของมานิต บุญประเสริฐและคณะ (2546) แนวคิดวิทยาลัยชุมชน มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา (California Community Colleges Chancellor's Office, 2005) อนุชัย ชีระเรืองไชยศรี(2542) พันธุ์ศักดิ์ พลสารัมย์ และคณะ (2544) สุชาติ เมืองแก้ว (2544) กมลพรรณ แสงมหาชัย และคณะ (2545) ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2545) ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง (2545) ชัชพล กาญจนกุล (2545) อุทุมพร จามรมาน และคณะ (2545) รอนดี ดันเดียร (2547) มาประกอบในการพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประกอบด้วยประเภทของสถาบันอุดมศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน และรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน

ตอนที่ 4 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ทำการศึกษาโดย

เมื่อได้รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้ว ผู้วิจัยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการตรวจสอบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรวบรวมข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

4.1 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชน โดยพิจารณาจาก อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า จำนวน 4 คน

4.2 นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาและด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน

4.3 อธิบดี ผู้อำนวยการกอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 4 คน

4.4 ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น จำนวน 5 คน

ตอนที่ 5 ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ทำการศึกษาโดย

5.1 คัดเลือกจังหวัดในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2, 6, 8, 9 จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งในกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นต้นแบบในการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยเลือกจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดต้นแบบในการศึกษาความเป็นไปได้ ในการศึกษาการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองหลักของภาคเหนือตอนล่าง ตามโครงการพัฒนาเมืองหลักของรัฐบาล และยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดต้องการพัฒนาเป็นสี่แยกอินโดจีน จากประกาศของสำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาสูง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษารูปแบบ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้ประชาชนอย่างทั่วถึงเพื่อรองรับความเจริญดังกล่าว

5.2 ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เพื่อประเมินนโยบายโดยการใช้ดุลยพินิจในการประเมินความเป็นไปได้ในการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับผลของนโยบายในเชิงคุณค่าที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นผลเชิงบวกหรือลบ เพื่อประโยชน์ที่องค์กรจะใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจก่อนนำไปปฏิบัติ ในที่นี้คือความเป็นไปได้เชิงนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

5.3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก โดยอิงประเด็นในการประเมินนโยบายของ Dunn (1994, อ้างถึงใน สุวิมล ตีรกันันท์, 2548) ครอบคลุมประสิทธิภาพ ความพอเพียง ความเป็นธรรม ความเหมาะสม การสนองตอบต่อกลุ่มเป้าหมาย จันทนา จันทโร (2545) และมนัส สุวรรณ และคณะ (2546) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2549 และเน้นประเด็นการศึกษาความเป็นไปได้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีขอบเขตในการศึกษาความเป็นไปได้ ดังนี้

5.3.1 ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.3.2 ด้านกฎหมาย การเมือง

5.3.3 ด้านการตลาด

5.3.4 ด้านเศรษฐกิจ

5.3.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.4 ผู้วิจัยกำหนดตัวชี้วัดในการศึกษาความเป็นไปได้ โดยใช้ลักษณะการบรรยาย (Descriptive Criteria) โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ตามสภาพและวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ภายใต้ขอบเขตในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยกำหนดตัวชี้วัดภายในขอบเขตในการศึกษาความเป็นไปได้ 5 ด้าน ในข้อ 5.3 และอาศัยข้อมูลประกอบบางส่วนจากการศึกษาในตอนที่ 1 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับผลการศึกษาในตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรกลุ่มตัวอย่างจังหวัดพิษณุโลก มาประกอบการพิจารณา กับ ข้อมูลต่างๆ ที่หาได้จากส่วนราชการและเอกชนในจังหวัดพิษณุโลก รวมถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปสื่อ ต่างๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาระ

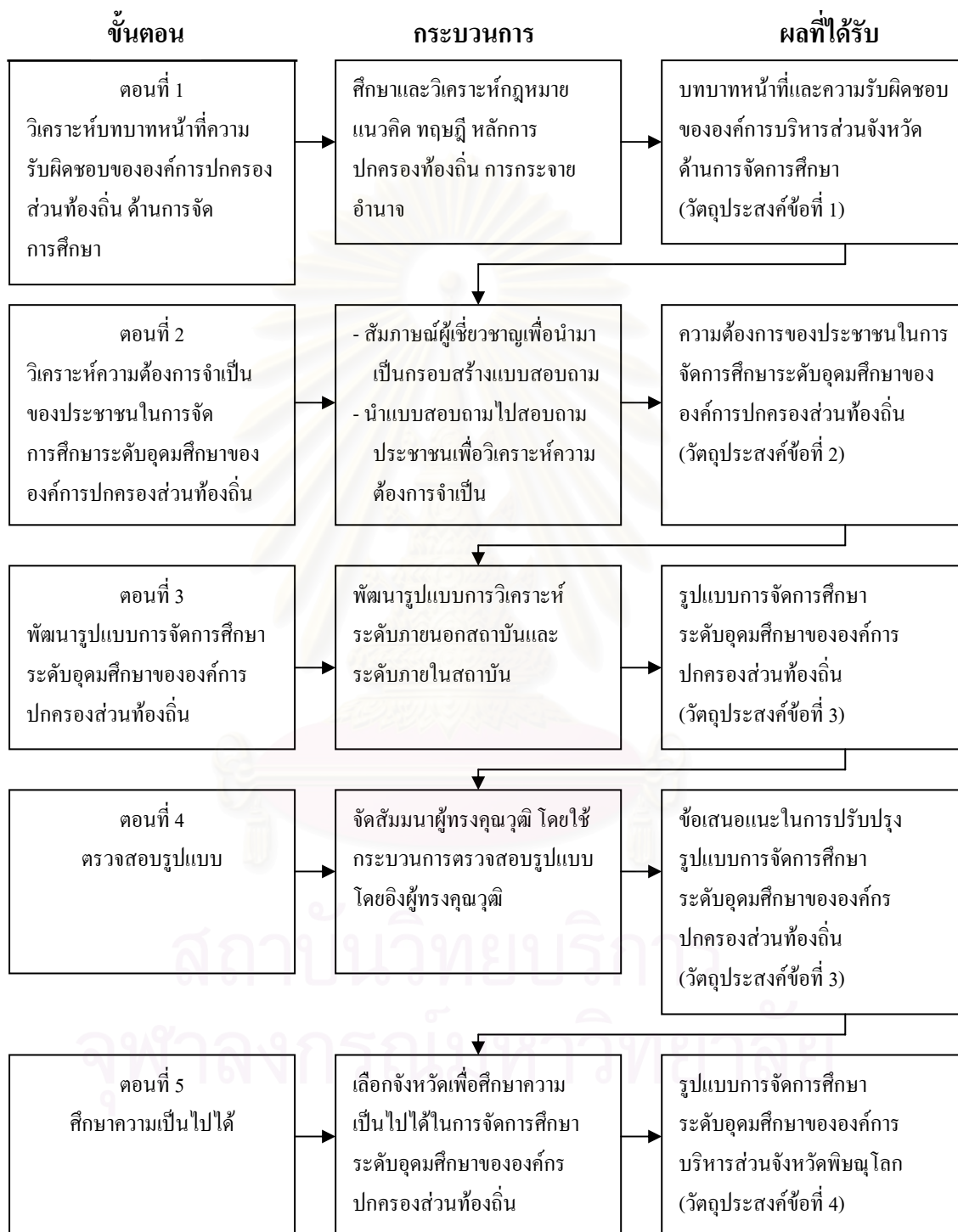
5.5 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการศึกษาความเป็นไปได้ เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้เชิงนโยบายที่กำหนดขึ้นมานั้น ว่าสามารถปฏิบัติได้ด้วยทรัพยากรและหลักเกณฑ์ต่างๆ ของหน่วยงานที่มีอยู่หรือไม่ (คณะทำงานพิจารณาและจัดทำ อทร. ด้านการศึกษาชั้นสูง, 2546)

5.6 ผู้วิจัยสรุปผลจากการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละด้านตามขอบเขตของการศึกษาความเป็นไปได้ ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก พร้อมตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนในการวิจัยสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 9 สรุปขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศึกษาความเป็นไปได้ ในการจัดการศึกษาตามรูปแบบระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น

การศึกษายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 42, 43, 57, 78, 282, 284, 289
- 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9, 16, 20, 21, 41, 42
- 3) พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 มาตรา 16, 17, 19, 23, 30
- 4) พระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45

จากกฎหมายทั้ง 4 ฉบับ ผู้วิจัยประมวลข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ดังนี้

- 1) รัฐต้องให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครอง การกำหนดนโยบาย อำนาจหน้าที่ของตน การจัดการศึกษา จัดทำกิจกรรมของท้องถิ่นเองภายใต้ความต้องการของประชาชน รวมถึงการให้เสรีภาพทางวิชาการ โดยไม่ขัดกับศีลธรรมอันดี

- 2) กระทรวงมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความพร้อมและความเหมาะสมภายใต้นโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ
- 3) เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริหารสาธารณะ ด้านการจัดการศึกษา การฝึกอาชีพ บำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรัฐกำหนดแผนการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นในการถ่ายโอนภารกิจสาธารณะ
- 4) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงทำกิจกรรมอื่นใด หรือร่วมกับท้องถิ่นอื่นจัดกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ ให้เป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 5) ด้านบทบาท องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอิสระในการจัดการศึกษา ภายใต้ความต้องการของประชาชนโดยไม่ขัดกับศีลธรรมอันดี
- 6) ด้านบทบาท องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความต้องการและความเหมาะสมภายใต้ นโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ
- 7) ด้านหน้าที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในด้านการจัดการศึกษา การฝึกอาชีพ
- 8) ด้านหน้าที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่กระทำกิจกรรมใดๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ ให้เป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 9) ด้านความรับผิดชอบ ระบุไว้ในข้อกฎหมายทั้ง 4 ฉบับ

1.2 ผลการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีหลักการปกครองท้องถิ่น

ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมเอกสารสาระหลักของแนวคิดทฤษฎีหลักการปกครองท้องถิ่น จากทฤษฎีและแนวคิดของนักวิชาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แล้วทำการวิเคราะห์สาระ และแสดงผลการวิเคราะห์สาระแนวคิดทฤษฎีหลักการปกครองท้องถิ่นได้ ดังตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัด
การศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ลำดับ ที่	ชื่อเจ้าของแนวคิด	สาระสำคัญหลักการปกครองท้องถิ่น		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความรับผิดชอบ
1	Chamber's Encyclopaedia (อ้างถึงใน ชุศักดิ์ เที่ยงตรง, 2540)	มีอำนาจในการกำหนด นโยบายขององค์กรปกครอง ท้องถิ่นตนเอง	องค์กรที่ทำหน้าที่ บริหารงานในแต่ละ ท้องถิ่น	ผู้แทนที่ได้รับ เลือกตั้งจาก ประชาชนในท้องถิ่น นั้นเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อการบริหารงาน อย่างอิสระ
2	William V. Holloway (อ้างถึงใน ชุศักดิ์ เที่ยงตรง, 2540)	มีอำนาจในการวางนโยบาย การคลังและมีอำนาจในการ บริหารงานของตนเอง	-	-
3	ชุศักดิ์ เที่ยงตรง (2540)	มีความอิสระในการบริหาร การปกครองตนเองมากที่สุด	-	-
4	Encyclopedia Britannica (อ้างถึงใน พรชัย เทพปัญญา, 2540)	-	อำนาจหน้าที่ที่จะกำหนด และการบริหารกิจการ ภายในเขตพื้นที่ที่กำหนด	-
5	The New Columbia Encyclopedia (อ้างถึงใน พรชัย เทพปัญญา, 2540)	-	ทำหน้าที่จัดสรร งบประมาณเพื่อดำเนิน กิจการสาธารณะหลาย อย่างหลายประเภทภายใน เขตพื้นที่และประชากรที่ กำหนด และเป็นการ บริหารงานทางการเมือง จากหน่วยย่อยทางพื้นที่ และประชากรของ ประเทศที่มีขนาดเล็กที่สุด	-

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเจ้าของแนวคิด	สาระสำคัญหลักการปกครองท้องถิ่น		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของ ประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความรับผิดชอบ
6	ดำรง ลัทธพิพัฒน์ (อ้างถึงใน พรชัย เทพ ปัญญา, 2540)	-	บริหารปกครองตนเอง โดยประชาชนในหน่วย ชุมชน	-
7	Deniel Wit (อ้างถึงใน พรชัย เทพปัญญา, 2540)	-	การบริหารหน่วยการ ปกครองท้องถิ่นที่มี ลักษณะแตกต่างไปจาก รัฐบาลระดับชาติหรือมี ฐานะต่ำกว่า	-
8	ปรัชญา เวสารัชช์ (2542)	ดำเนินการในเรื่อง เกี่ยวกับท้องถิ่นให้ตรง กับเจตนารมณ์ของ ประชาชน	มีหน้าที่ให้บริการ ประชาชน เช่น การ จัดตั้งบริการโรงเรียน และดำเนินกิจกรรมที่ จำเป็น ที่ทำให้ท้องถิ่น อยู่ได้ และทำหน้าที่เป็น ตัวแทนรัฐบาล	ประชาชนสามารถ ควบคุมการดำเนินการ ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้
9	ปรัชญา เวสารัชช์ (2542)	-	มีอำนาจหน้าที่ในการ จัดบริการท้องถิ่น ออก และบังคับใช้ข้อบัญญัติ และมติเกี่ยวกับกิจการ ท้องถิ่นและทำหน้าที่ อื่นที่รัฐบาลกลาง กำหนด	สามารถมีและใช้ตรา ของตนกู้ยืมเงินจาก สถาบันการเงิน รับ เงินโอนทางการเงิน

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเจ้าของแนวคิด	สาระสำคัญหลักการปกครองท้องถิ่น		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความรับผิดชอบ
10	ปรัชญา เวสารัชช์ (2543)	-	การบริหารการปกครอง ท้องถิ่นที่มีได้มีอำนาจ ปกครองตนเอง แต่ ขึ้นอยู่กับรัฐสภาเป็นผู้ กำหนดภารกิจซึ่งถูก ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติ กือ ภารกิจที่หน่วยการ ปกครองท้องถิ่น สามารถทำได้	-
11	นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2544)	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะบริหารงานของตนเองได้ อย่างอิสระ มีสถานะเป็นนิติ บุคคลตามกฎหมายมหาชน	จัดสรร มอบหมายให้ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจัดทำบริการ สาธารณะภายใน ขอบเขตพื้นที่ของ ท้องถิ่นนั้น	-
12	เดเนียล วิท (Daniel Wit, 1967 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)	เปิดโอกาสให้ประชาชนใน ท้องถิ่นให้มีอำนาจในการ ปกครองร่วมกัน	ตัดสินใจและ บริหารงานภายใน ท้องถิ่นในเขตอำนาจ ของตน	-
13	วิลเลียม วี. ฮอล โลเวย์ (William V. Holloway, 1959 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)	มีอำนาจปกครองตนเองและ การบริหารการคลังของ ตนเองและประชาชนเป็นผู้ เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น	-	-
14	จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark, 1957 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)	-	-	รับผิดชอบเกี่ยวกับการ ให้บริการประชาชนใน เขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยเฉพาะ

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเจ้าของแนวคิด	สาระสำคัญหลักการปกครองท้องถิ่น		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความ รับผิดชอบ
15	แฮร์ริส จี. มอนตากู (Harris G. Mongtagu, 1984 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)	การปกครองซึ่งหน่วยการ ปกครองท้องถิ่น ได้มีการเลือกตั้ง โดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่ บริหารงานการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจอิสระในการปกครอง ตนเองภายใต้บทบัญญัติกฎหมาย สูงสุดของประเทศ	-	-
16	อีไมล์ เจ. ซัดดี (Emile J. Sady อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)	หน่วยการปกครองระดับต่ำจาก รัฐมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะทำ กิจกรรมภายในท้องถิ่นของ ตนเองรวมทั้งมีอำนาจในการ จัดเก็บภาษี	-	-
17	ประธาน คงฤทธิศึกษา การ (2524 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)	มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย เพื่อการบริหารและควบคุมให้มี การปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย ของตนเอง	-	-
18	อุทัย หิรัญโต (2523 อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)	การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจ ให้ประชาชนจัดการปกครองและ ดำเนินกิจกรรมบางอย่างกันเอง และมีความอิสระในการบริหาร จัดการ	-	-
19	วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (William A. Robson, 1953อ้างใน โกวิทช์ พวงงาม, 2548)	มีสิทธิตามกฎหมายและมีอำนาจ ในการปกครองตนเองเพื่อปฏิบัติ หน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของ การปกครองท้องถิ่นนั้นๆ	-	-
20	Gargan, John J. (1997)	-	การบริหารกิจการ ภายในเขตพื้นที่ที่ กำหนด	-

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อเจ้าของแนวคิด	สาระสำคัญหลักการปกครองท้องถิ่น		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของ ประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความรับผิดชอบ
21	O'Looney, John A. (1998)	มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย	มีหน้าที่บริหารงานในแต่ละพื้นที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน	-
22	Copus, Colin (2004)	-	หน่วยการปกครองซึ่งรัฐมอบอำนาจให้ปกครองตนเอง	-
23	Smith, Kevin B. (2004)	มีอิสระในการตรากฎหมายและวางนโยบายบริหารได้โดยตนเอง	-	-

จากแนวคิดทฤษฎีหลักการปกครองท้องถิ่นสรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีอิสระและอำนาจในการปกครองตนเองโดยร่วมมือและประสานงานระดับรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญดังนี้

ด้านบทบาท ความคาดหวังของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจในการกำหนดนโยบาย มีอำนาจในการปกครองและการบริหารงานของตนเองโดยอิสระมากที่สุด ภายใต้กรอบอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกลางในการดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นให้ตรงกับเจตนารมณ์ของประชาชนมากที่สุด โดยมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน โดยมีฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติของตนเอง

ด้านหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่กำหนดบริหารกิจการในแต่ละท้องถิ่น ทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการกิจการสาธารณะ ทำหน้าที่ให้บริการประชาชน เช่น การจัดตั้งบริการ โรงเรียน ดำเนินกิจกรรมที่จำเป็นที่ทำให้ท้องถิ่นอยู่ได้ เป็นตัวแทนรัฐบาลกลาง ออกและบังคับใช้ข้อบัญญัติและมติเกี่ยวกับกิจการท้องถิ่นและทำหน้าที่อื่นตามที่รัฐบาลกลางกำหนด โดยมีอำนาจตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ด้านความรับผิดชอบ จากบทบาท/ความคาดหวังของประชาชน และหน้าที่ดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบต่อ

ประชาชนในด้านการบริหารงาน ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นใช้อำนาจการปกครองร่วมกัน ประชาชนสามารถควบคุมการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยการเลือกตั้งผู้แทนให้เป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานและการให้บริการประชาชนในพื้นที่นั้นๆ

1.3 ผลการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมเอกสารสาระหลักของแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ และแสดงผลการวิเคราะห์สาระแนวคิดหลักการกระจายอำนาจ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

ลำดับ ที่	ชื่อผู้เขียน, สถาบัน	สาระสำคัญหลักการกระจายอำนาจ		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความรับผิดชอบ
1	สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ และ ชิม่อง, ณอง คริสตอฟ (2537)	สร้างความสมานฉันท์ทั้ง ในทางเศรษฐกิจและสังคม ขึ้นเป็นการสนับสนุนให้ นักการเมืองที่สนับสนุน ระบอบประชาธิปไตยให้มี ประสิทธิภาพทั้งในด้าน บริหารและนิติบัญญัติและ ร่วมรับผิดชอบต่อประชาชน มากขึ้น	การจัดสรรทรัพยากรและ การกระทำเพื่อให้เกิดความ เท่าเทียมกันระหว่าง สาธารณชนของท้องถิ่น ต่างๆ สร้างเครือข่ายเพื่อทำ หน้าที่ส่งเสริมและ แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การค้า	-
2.	เวร่า เอคมันน์- คีเฟอร์ (2537)	ประสานความร่วมมือ ระหว่างรัฐบาลในระดับ ต่างๆ ภายในกรอบอำนาจที่ กำหนด	-	-
3	ชเนศวร์ เจริญ เมือง (2537)	ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่น ได้แสดงความสามารถ พัฒนาบทบาทของตนเองใน การดูแลรับผิดชอบท้องถิ่น ของตนประชาชนมีคุณภาพ	ระบบบริหารที่เปิดโอกาส ให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการ จัดการดูแลกิจการของ ตนเอง ได้แก่ ระบบ สาธารณูปโภค การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม	เสริมสร้างความ มั่นคงเข้มแข็งให้ ชุมชน

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อผู้เขียน, สถาบัน	สาระสำคัญหลักการกระจายอำนาจ		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความ รับผิดชอบ
4	ชูศักดิ์ เทียงตรง (2540)	ประชาชนในท้องถิ่นได้มี โอกาสเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการกำหนดนโยบาย	-	-
5	Husen and Postlethwaite (อ้างถึงใน สุทัศน์ ขอบคำ, 2540)	-	เป็นการมอบอำนาจหน้าที่และ ภารกิจ ไปยังทุกระดับชั้นตาม สายบังคับบัญชาในองค์กร โดย การกระจายอำนาจการบริหาร ลงไปให้มีความเป็นอิสระเพื่อ เกิดการจัดการต่างๆ ตามที่ ต้องการ	-
6	La Noue and Smith (อ้างถึง ในเสริมศักดิ์ วิศาลากรณ์, 2541)	-	ตัดสินใจในการปฏิบัติภารกิจ ด้านบุคลากร หลักสูตร งบประมาณจากคณะกรรมการ ส่วนกลางสู่ท้องถิ่น	-
7	ปรัชญา เวสารัชช (2542)	-	กระจายบริการพื้นฐานให้ ท้องถิ่นดำเนินการ เช่น งาน สาธารณสุข สวัสดิการสังคม สิ่งแวดล้อม	-
8	สำนักงาน คณะกรรมการ ข้าราชการ พลเรือน (2543)	สร้างความเข้มแข็งให้ ท้องถิ่นต่างๆ	พัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นให้ สามารถรองรับภารกิจที่จะถ่าย โอนได้ และปรับระบบ งบประมาณให้โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	คือคลื่นลูกใหม่ใน การมีส่วนร่วมของ ประชาชน โดยเปิด โอกาสให้ ประชาชนมีส่วน ร่วมคิดร่วมทำ
9	อนnek เหล่า ธรรมทัศน์ (2543)	รัฐต้องกระจายอำนาจให้ ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชน ได้รับบริการสาธารณะที่ดี ขึ้น	มีหน้าที่กำหนดนโยบายและ การบริหารจัดการ	-

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อผู้เขียน, สถาบัน	สาระสำคัญหลักการกระจายอำนาจ		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความรับผิดชอบ
10	วุฒิสาร ตันไชย (2544)	คำนึงถึงการเพิ่มขีด ความสามารถและ ประสิทธิภาพในการ บริหารงาน	มีหน้าที่กำหนดนโยบายและ การจัดบริการสาธารณะได้ โดยอิสระภายใต้ความเป็น รัฐเดี่ยว และความมีเอกภาพ ของประเทศ	-
11	ธนาคารโลก (2545)	มีบทบาทเป็นหน่วยงาน วางแผน ประสานงาน กระตุ้นให้มีความร่วมมือ เป็นตัวเร่งให้เกิดการประสาน งานระหว่างองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นด้วยกัน	มีหน้าที่ให้บริการต่างๆ แก่ ทั้งจังหวัด โดยมีการกำหนด หน้าที่ไว้อย่างชัดเจน	-
12	ธีระ รุญเจริญ (2545)	-	การถ่ายโอนอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบจาก ส่วนกลางไปยังระดับ ปฏิบัติงานภายใต้การ กระจายอำนาจที่กำหนด	-
13	วิโรจน์ สาร รัตนะ (2545)	-	การมอบอำนาจบางประการ ไปยังหน่วยงานได้สังกัด	-
14	เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547)	-	ทำหน้าที่เป็นหลักในการจัด ระเบียบการปกครอง ถ่าย โอนอำนาจจากส่วนกลางไป ให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการอย่างมีอิสระ ภายใต้ นโยบาย ของ ส่วนกลาง	เป็นการมีส่วนร่วม ของประชาชน

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อผู้เขียน, สถาบัน	สาระสำคัญหลักการกระจายอำนาจ		
		ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของประชาชน	ด้านหน้าที่	ด้านความรับผิดชอบ
15	สมคิด เลิศ ไพฑูรย์ (2547)	-	องค์กรตามหลักการกระจาย อำนาจมีความเป็นอิสระที่จะ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ของตน โดยไม่ต้องรอรับ คำสั่งตามลำดับชั้นของการ บริหารราชการส่วนกลาง	-
16	คณะกรรมการ การกระจาย อำนาจให้ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (2547)	- การเพิ่มประสิทธิภาพใน การจั ด การ บ ริ ก ร สาธารณะชน - เป็นการเรียนรู้เพื่อนำมา ซึ่งความยั่งยืน	-	-
17	Stohr, Walter; Edralin, Josefa S. and Mani, Devyani. (2001)	ประชาชน มีส่วนร่วมในการ บริหารปกครองตนเอง	-	แก้ปัญหาของท้องถิ่น ได้รวดเร็ว และช่วย แบ่งเบาภาระรัฐบาล กลาง
18	Oxhorn, Philip; Tulchin, Joseph S. and Selee, Andrew D. (2004)	-	การมอบหน้าที่และความ รับผิดชอบไปยังองค์กรตาม สายบังคับบัญชาให้สามารถ บริหารจัดการการทำงาน ได้โดย อิสระ	-
19	Pierce Colfer, Carol J. and Capistrano, Doris. (2005)	-	การมอบหน้าที่ให้องค์กร ปกครองท้องถิ่นสามารถ ตัดสินใจในการบริหารงาน ของตนเองให้มากยิ่งขึ้น	-
20	Bardhan, Pranab and Mookherjee, Dilip. (2006)	ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ปกครอง	สามารถกำหนดนโยบายได้ ด้วยตนเองตนเอง	-

จากแนวคิดหลักการกระจายอำนาจ สรุปได้ว่า รัฐบาลควรเปิดโอกาสและกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญ ดังนี้

ด้านบทบาท/ ความคาดหวังของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทประสานความร่วมมือกับรัฐบาล ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง เมื่อสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น โดยมีบทบาทเป็นหน่วยวางแผน ประสานงาน กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือโดยคำนึงถึงการเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารงาน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น

ด้านหน้าที่ จากบทบาทข้างต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากร เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างสาธารณชนของท้องถิ่น สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริม แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การค้า กระจายอำนาจการบริหารลงไปเพื่อให้มีความเป็นอิสระ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการ ดูแลกิจการของตนเอง ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภค การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข สวัสดิการสังคม โดยทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ และพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่น ให้สามารถรองรับภารกิจที่ถ่ายโอนได้ โดยปรับระบบงบประมาณการบริหารงานให้โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

ด้านความรับผิดชอบ จากบทบาท/ความคาดหวังของประชาชน และหน้าที่ดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คลื่นลูกใหม่ในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ เสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้ชุมชน เน้นการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้รวดเร็ว และช่วยแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลางในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

จากการวิเคราะห์เอกสาร ข้อมูหมาย แนวคิดทฤษฎี หลักการปกครองท้องถิ่น และหลักการกระจายอำนาจ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ ดังนี้

ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

มีผู้เชี่ยวชาญ 4 ใน 8 คนให้ความเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าเป็นผู้จัดการศึกษาเอง เป็นผู้ดูแล กำหนดนโยบาย มีทิศทางส่งเสริมบุคลากร ให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากร ส่งเสริมการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นร่วมกันระดับปฏิบัติการ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรที่จะร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นในระดับอุดมศึกษา โดยในลักษณะทำเป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นตัวกลางประสานงาน สนับสนุน การบริหารจัดการ และให้

สถาบันอุดมศึกษามีอิสระการดำเนินงานของตัวเอง เป็นแหล่งดูแลคนในท้องถิ่นควรจะมีความรู้ความสามารถอย่างไร หลังจากมีความสามารถมองในระดับนโยบายว่าต้องการจะยกระดับคนในชุมชนในท้องถิ่นขึ้นไปในระดับใดวางแผนในเชิงปฏิบัติการถึงวิธีที่จะส่งเสริมให้ได้ตามนโยบายที่วางไว้ ผลงานร่วมมือเป็นเครือข่าย หรือจัดเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชน ความรู้และทักษะที่จำเป็นของประชาชนในปัจจุบันและอนาคต ว่าท้องถิ่นนั้นจะมีลักษณะอย่างไร ในเชิงของอาชีพก็ควรจะเป็นไปตามแต่ละท้องถิ่นนั้น แต่ในเชิงของความคิดและทัศนคติและค่านิยมนั้น ประชาชนในท้องถิ่นในอนาคตต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในทางวิเคราะห์วิจารณ์สูง มีความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการเลือก เพื่อที่เขาจะดำรงชีวิตในสังคมสมัยใหม่ได้ โดยที่ไม่ถูกกระแสสังคม เศรษฐกิจการเมืองพัฒนาไปตามที่กลุ่มผลประโยชน์ต้องการ อีกลักษณะหนึ่งเป็นเรื่องของความคิดสร้างสรรค์และความคิดในลักษณะที่ทำให้มีผลงาน ชุมชนในท้องถิ่นจะต้องมีลักษณะที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง สามารถที่จะสร้างเป็นผลขึ้นมา และสุดท้ายประชาชนในอนาคตต้องมีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคมของตัวเอง

ผู้เชี่ยวชาญ 6 ใน 8 ท่านมีความเห็นที่น่าสนใจว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยต้องเน้นเรื่องการศึกษาจากภูมิปัญญาองค์ความรู้ของในแต่ละท้องถิ่น แต่ทุกวันนี้ปัญหาเราเกิดขึ้นเพราะเราไปยึดองค์ความรู้จากต่างประเทศซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับบริบทของไทย เมื่อไม่สอดคล้องจึงเป็นปัญหาเวลาดำเนินการไปแล้วก็จะล้มเหลวในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรเน้นไปที่องค์ความรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น เฉพาะทางด้านนั้น แต่ทางด้าน Methodology แนวทางวิธีการ อาจจะเอาของต่างประเทศที่เขาคิดดีกว่า

ผลจากการวิเคราะห์กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พุทธศักราช 2540 แนวคิดทฤษฎีหลักการปกครองท้องถิ่น แนวคิดหลักการกระจายอำนาจและการสัมพันธภาพ ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทบาท อำนาจ หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการศึกษา สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 12 บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา จำแนกตามแหล่งที่มา

แหล่งที่มา	บทบาท	หน้าที่	ความรับผิดชอบ
1. ข้อ กฎหมาย	1) องค์กรบริหารส่วน จังหวัดมีอิสระในการจัด การศึกษา ภายใต้อำนาจ ของประชาชนโดยไม่ขัดกับ ศีลธรรมอันดี 2) องค์กรบริหารส่วน จังหวัดสามารถจัดการศึกษาได้ ทุกระดับตามความต้องการ และความเหมาะสมภายใต้ นโยบายและมาตรฐานชาติ	1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัดมี อำนาจหน้าที่ในการจัด การศึกษา การฝึกอบรม 2) องค์กรบริหารส่วนจังหวัดมี หน้าที่กระทำกิจกรรมใดๆ ตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ ให้เป็น อำนาจขององค์กรบริหารส่วน จังหวัด	-
2. แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ปกครอง ท้องถิ่น	3) องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจ ในการกำหนดนโยบาย มี อำนาจในการปกครองและการ บริหารงานของตนเองโดย อิสระมากที่สุด ภายใต้อำนาจ ที่รัฐบาลกลางในการ ดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับ ท้องถิ่นให้ตรงกับเจตนารมณ์ ของประชาชนมากที่สุด โดยมี สถานะเป็นนิติบุคคลตาม กฎหมายมหาชน โดยมีฝ่าย บริหารและนิติบัญญัติของ ตนเอง	3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่กำหนดบริหารกิจการใน แต่ละท้องถิ่น ทำหน้าที่จัดสรร งบประมาณเพื่อดำเนินการกิจการ สาธารณะ ทำหน้าที่ให้บริการ ประชาชน เช่น การจัดตั้งบริการ โรงเรียน ดำเนินกิจกรรมที่จำเป็นที่ ทำให้ท้องถิ่นอยู่ได้ เป็นตัวแทน รัฐบาลกลาง ออกและบังคับใช้ ข้อบัญญัติและมติเกี่ยวกับกิจการ ท้องถิ่นและทำหน้าที่อื่นตามที่ รัฐบาลกลางกำหนด โดยมีอำนาจ ตัดสินใจและบริหารงานภายใน ท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน	1) องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นควรมีผู้แทนที่ได้รับ เลือกตั้งจากประชาชนใน ท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบ ต่อประชาชนในด้านการ บริหารงาน ซึ่งถือเป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนใน ท้องถิ่นใช้อำนาจการปกครอง ร่วมกัน ประชาชนสามารถ ควบคุมการดำเนินงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ โดยการเลือกตั้งผู้แทนให้ เป็นผู้รับผิดชอบต่อการ บริหารงานและการให้บริการ ประชาชนในพื้นที่นั้นๆ

ตารางที่ 12 (ต่อ)

แหล่งที่มา	บทบาท	หน้าที่	ความรับผิดชอบ
3. หลักการกระจายอำนาจ	4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทประสานความร่วมมือกับรัฐบาลส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย คุณได้รับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง เมื่อสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นโดยมีบทบาทเป็นหน่วยวางแผน ประสานงาน กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือโดยคำนึงถึงการเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารงาน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น	4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างสาธารณชนของท้องถิ่น สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมการค้า กระจายอำนาจการบริหารลงไปเพื่อให้มีความเป็นอิสระ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการ คุณแลกเปลี่ยนการของตนเอง ได้แก่ ระบบสาธารณสุขปกศ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข สวัสดิการสังคม โดยทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ และพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่น ให้สามารถรองรับภารกิจที่ถ่ายโอนได้ โดยปรับระบบงบประมาณการบริหารงานให้โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คลื่นลูกใหม่ในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ เสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้ชุมชน เน้นการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้รวดเร็ว และช่วยแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลางในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
4. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	5) ส่งเสริมการกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา 6) ประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนา ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันอุดมศึกษา	5) ทำหน้าที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าเป็นผู้จัดการศึกษาเอง 6) ดูแล กำหนดนโยบายให้การสนับสนุนทรัพยากรให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น	-

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดเพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญส่วนหนึ่งมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งกรอบแนวคิดจะแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและความคาดหวังของประชาชน ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา รูปแบบหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เรียน ระดับที่เปิดสอน การบริหารสถาบันอุดมศึกษาในระดับภายนอกสถาบัน และการบริหารสถาบันอุดมศึกษาในระดับภายในสถาบัน โดยศึกษาเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์จากรายงานการวิจัยประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ...ประเด็นการอุดมศึกษา (สุธรรม อารีกุล และคณะ, 2541) รายงานการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่ (มานิต บุญประเสริฐ และคณะ, 2546) หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา (ปทีป เมธาคูณวุฒิ, 2545) เพื่อใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์

ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านนโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่านมีความเห็นสอดคล้องกันในด้านนโยบายดังนี้ คือ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของท้องถิ่น ควรพิจารณาเรื่องขนาดขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด รูปแบบของการปกครองภูมิภาคตัวจังหวัดเอง และประชากรจังหวัดที่มีความแตกต่างกัน จังหวัดที่เป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ กับ จังหวัดที่เป็นเมืองระดับรอง จะสะท้อนศักยภาพหรือความสามารถขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดตามขนาดจังหวัดที่เป็นจุดศูนย์กลาง มิได้หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดทุกแห่งจะต้องจัดการศึกษาด้านอุดมศึกษา ประเด็นต่อมาในแต่ละพื้นที่จังหวัดเอง เนื่องจากระบบการปกครองท้องถิ่นยังเป็นระบบที่ขึ้นอยู่กับระบบภูมิภาค และระบบอำนาจรัฐส่วนกลาง การจัดการในต่าง ๆ ของรัฐในเขตพื้นที่มีมาก เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวนมาก ต้องถามความต้องการและความจำเป็นของประชาชน ความจำเป็นในการจัดการศึกษาในที่นี้ ควรจะมองในเรื่องความจำเป็นในด้านเศรษฐกิจและสังคม ไม่ใช่ตอบสนองความต้องการของประชาชนขอให้ได้เรียนมหาวิทยาลัย ถ้าบางพื้นที่มีลักษณะเฉพาะ มีแต่มหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างเดียว

มหาวิทยาลัยราชภัฏไม่สามารถที่จะตั้งสาขาวิชาที่ไปรองรับความต้องการของคนในพื้นที่ได้ ก็
สามารถจัดได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรจัดการศึกษาในลักษณะเดียวกับสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐ แต่ควรจัดการศึกษาในลักษณะเป็นการพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ตามความต้องการ
ของชุมชน และสามารถให้ต่อยอดเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาได้ ต้องจัดให้เหมาะสมกับความ
ต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมการกระจายโอกาสและเปิดโอกาสให้คนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่าง
เท่าเทียม ทั้งในแง่การมีโอกาสได้รับการศึกษา และในแง่ของสามารถจบการศึกษาออกไปได้ ให้
เหมาะสมกับบุคคล เป็นนโยบายในลักษณะที่เปิดโอกาส และใช้วิถีความร่วมมือกับองค์กรที่มีอยู่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผสานและร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว จัดโควตา
เพิ่มพิเศษ หรือจัดเป็นเครือข่าย หรือจัดเป็นแคมปัส โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการด้าน
อาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ แต่มหาวิทยาลัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นดูแลทางด้านวิชาการ
ดูแลด้านอาจารย์ ประสานงานเป็นหลักสำคัญ สิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะจัดได้อีกระดับ
หนึ่ง เรียกว่า วิทยาลัยชุมชน เป็นการให้การศึกษากับคนที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว หรือกำลังจะเป็นผู้ใหญ่ ที่
พัฒนางาน พัฒนาความสามารถ พัฒนาลักษณะงานที่จะทำให้ท้องถิ่นเจริญขึ้น แนวทางนี้น่าจะเป็น
ทางออกหรือแนวทางที่จะเป็นไปได้

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้เชี่ยวชาญ 3 ใน 8 ท่าน มีความเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อาจจะยังไม่พร้อมที่จะมาจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน
ภาคบังคับเสียก่อนว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแสดงให้เห็นว่าตัวเองมีศักยภาพที่ดีพอในการ
จัดการศึกษาระดับนี้ ต้องยอมรับความจริงว่าปัจจุบันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทบทุกแห่งมี
การเมืองอยู่ด้วยค่อนข้างมาก ประชาชนยังไม่ให้ความไว้วางใจถึงขั้นจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คนซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการศึกษา หรือเป็นกลไกในการให้บริการศึกษายังไม่ค่อยให้ความ
ไว้วางใจนักการเมืองระดับท้องถิ่นว่าจะไม่เข้ามาแทรกแซงในการทำงาน ในการบริหารงาน เพราะ
การจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญของชาติ มีส่วนกำหนดอนาคตในเรื่องทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

ส่วนผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 8 ท่านให้ความเห็นที่น่าสนใจว่า นโยบายการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าเป็นนโยบายตามกฎหมาย โดยเฉพาะ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ์จัดการศึกษาได้
ทุกระดับทุกประเภท ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดได้ แต่ ณ เวลานี้ถ้าเป็นการจัด
การศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคงจะเป็นเพียงแคในระดับก่อนปริญญา
มากกว่า เพราะระดับปริญญาคงต้องใช้เวลา ควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาก่อนวัยเรียน ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก ประถมและมัธยม แต่ก็จะมีบางแห่งที่จัดอยู่ในรูปแบบวิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง คือ ที่
พระพุทธบาทสระบุรี และนครปฐม

2. ด้านเป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ควรพิจารณา

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการศึกษาเข้าใจพื้นฐานของสังคมตัวเอง แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน แนวโน้มของอนาคตได้ แนวโน้มการค้าขาย การท่องเที่ยวของจังหวัด มีการเรียนการสอนในลักษณะนั้น เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีหลายมหาวิทยาลัยที่จัดการอยู่แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยากให้เป็นเรื่องของศึกษาพื้นที่ของตัวเอง ให้เป็นสาระการเรียนรู้ของสังคมให้มากที่สุด

การสนองตอบความต้องการของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น รวมถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนั้นๆ ยกกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชุมชนหรือองค์กรที่อยู่ในท้องถิ่นให้ดีขึ้น พอเพียงที่อยู่ในเขตท้องถิ่น เป็นบุคลากรประจำท้องถิ่นอยู่แล้ว อีกส่วนถ้าทำได้ก็เป็นการแข่งขันในระดับต่อไป เป็นพื้นฐานให้เด็กมีความรู้ในด้านการแข่งขัน พัฒนาผู้นำท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคนซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นๆ ไปด้วย

การเปิดโอกาสในการศึกษา ในกรณีที่เขาจะได้เรียนไม่ต้องเดินทางไปไกล ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส และเป็นการส่งเสริมคนในท้องถิ่น นำมาซึ่งความรู้การเรียนรู้จากเด็ก เพื่อให้เกิดจากความรู้กับท้องถิ่นด้วยเพื่อนำมาใช้ทั้ง โดยตรง โดยอ้อม ให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่น นำไปสู่ความรู้สัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับอุดมศึกษา เป็นการถ่ายทอดความรู้ทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตตามมาด้วย

จุดมุ่งหมายเน้นในเรื่ององค์ความรู้ท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรการศึกษาน่าจะเป็น ปริญญา อนุปริญญาทางด้านพืชสวน หรืออื่นๆ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาเอกทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจบแล้วสามารถทำงานได้ภายในท้องถิ่นไม่ต้องอพยพถิ่นฐาน

ควรพิจารณาว่า ท้องถิ่นมีความต้องการที่จะได้บุคลากรชนิดไหน ประเภทไหน ตรงนี้ควรจะเป็นอันดับแรกในการพิจารณา ประเภทที่ 2 ท้องถิ่นคงต้องพิจารณาว่าสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นเอื้อต่อการผลิตบุคลากรในระดับอุดมศึกษาหรือไม่ จะเป็นสถาบันชนิดใด ประเภทใด มากกว่าประการที่ 3 คือ กำลังทรัพยากรของท้องถิ่นเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณเองก็ดี ความสามารถในการจัดการของท้องถิ่นเองก็ดี ตรงนี้ พร้อมทั้งจะสานต่อให้กับแผนอุดมศึกษาของท้องถิ่นหรือไม่ (ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน เห็นสอดคล้อง)

3. ด้านการเพิ่มคุณภาพชีวิต ประชาชนควรได้รับความรู้ ทักษะในการดำเนินชีวิต ทักษะวิชาชีพ ในลักษณะ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีความรู้และทักษะที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ การ ฟัง พูด อ่าน เขียน คำนวณ พัฒนาทักษะการคิด มีวิจรรณญาณ

การทำความเข้าใจ การเรียนรู้ วิเคราะห์ วิจัย แยกแยะ การแก้ปัญหา ดำรงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การเป็นคนมีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง คอมพิวเตอร์เกี่ยวกับท้องถิ่น มีสาขาที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ ไม่ใช่ปล่อยให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการไปเพียงลำพัง โดยไม่รู้ว่าในบริบทนั้นท้องถิ่นต้องการแรงงานประเภทใดที่จะมาตอบสนองต่อการพัฒนาความเจริญเติบโตท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถรักษาแรงงานฝีมือต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อให้ตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่นได้

มีผู้เชี่ยวชาญ 6 ใน 8 ท่านให้ความเห็นที่น่าสนใจว่า ในหลักการทำงาน หลักการบริหาร เรามักจะมองว่าบุคคลจะต้องประกอบด้วย 3 สิ่ง คือ 1) ความรู้ 2) ความสามารถ หมายถึงความสามารถที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ 3) ทักษะ ในแต่ละสายงานที่เขาอยู่ แต่ทักษะทำให้งานของเขาไปได้ดียิ่งขึ้น ตรงนี้ แต่ละสายงานมีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในสาขาไหน ก็ควรที่จะให้เขามีความรู้ทางสายนั้น ในขณะที่ความสามารถกับทักษะจะขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่า โดยเฉพาะทักษะเป็นบุคคลที่ผ่านทางสายนี้ เขาจะเกิดความชำนาญมากขึ้น

ส่งเสริมให้ตัวบุคคล กลุ่มบุคคล รวมตัวกันจะเรียนอะไร แล้วนำเสนอไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรียนตามความต้องการ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกัน เพื่อให้แสดงความต้องการ เช่น ต้องการเรียนเรื่องการพัฒนาสินค้า หรือท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยหาวิทยากรมาเสริมความรู้ให้สามารถปฏิบัติได้

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านการดำรงชีวิตและด้านวิชาชีพ เช่น การอยู่ร่วมกัน การเสียสละ ด้านวิชาชีพ คือ อาชีพที่ทำอยู่พัฒนาให้ดีขึ้น จัดหาแหล่งเงินทุนจัดหาบุคลากรที่สามารถแนะนำในเรื่องการตลาด ทำให้ครบวงจรสามารถประกอบอาชีพได้ ให้ความรู้ด้านอาชีพ และความรู้ทักษะในการดำรงชีวิตซึ่งไม่ใช่ธุรกิจเกินไป

ประชาชนควรจะได้ทักษะที่สอดคล้องกับบริบททางด้านศิลปวัฒนธรรมของเขา จัดการศึกษาให้ตอบสนองธรรมชาติในพื้นที่นั้น จะแตกต่างกันตามท้องถิ่น ต้องเน้นศึกษา ทำการวิจัยเน้นด้านนั้น บางที่ เช่น อีสานเขาเน้นเรื่องด้านดนตรี เขาสามารถเน้นปริญญาตรี เอกดนตรีอีสาน ควรดูความต้องการของแต่ละพื้นที่เป็นหลัก ต่อมาคือ ทักษะวิชาชีพ เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถปรับตัวให้ทันกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

4. ด้านสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเปิดสอน

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรเปิดสอนสาขาที่ได้ใช้ประโยชน์ในท้องถิ่นนั้นจริงๆ โดยดูจุดแข็ง ศักยภาพในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น อุตสาหกรรมเกษตร ครูท้องถิ่น คอมพิวเตอร์ เศรษฐศาสตร์สำหรับท้องถิ่น การท่องเที่ยว เอกทางดนตรีอีสาน เอกนาฏศิลป์อีสาน เอกดนตรีล้านนา หรือเช่น พิษณุโลก จะเป็นเรื่อง เกษตรกรรม จนถึง การถนอมอาหาร การแปรรูปครบ

วงจร การออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นสาขาวิชาชีพใกล้เคียงกับท้องถิ่น ควรเปิดสอนสาขา สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เป็นสายที่จะใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และมีผู้เชี่ยวชาญอยู่ทางด้านนี้ หรือนักวิชาการด้านนี้มากที่สุด หรือเปิดสอนสาขาที่ท้องถิ่นขาดแคลน ทั้งนี้ต้องขึ้นกับความพร้อมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ รวมทั้งเปิดสอนสาขามนุษยศาสตร์ หลักการดำเนินชีวิตตามครรลองของศาสนาที่ถูกต้อง เรื่องคุณธรรม จริยธรรมต้องให้เป็นสาระหลักของศาสนานั้นจริง

ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่านใน 8 ท่าน เห็นควรเปิดสอนในสาขาความรู้ทั่วไปเกี่ยวข้องกับ การเมือง การปกครอง การอยู่ร่วมในสังคม

ผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านใน 8 ท่าน เห็นควรเปิดสอนสาขากลางๆ ที่ใช้ได้ทั่วไป เช่น สาขา คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ ช่วยยกระดับคนในท้องถิ่น เช่น พวก อบต.

5. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรเปิดสอนในระดับก่อนปริญญาตรี อนุปริญญา เน้นเชิงวิชาชีพ ควรเปิดสอนในระดับปริญญาตรี หลักสูตรพื้นฐาน โดยร่วมกับสถาบัน ใหญ่ๆ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน รวมถึงควรเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นที่ควรสอดคล้องกับศักยภาพของ ทรัพยากรท้องถิ่นและตลาด อบรมกิจกรรม อบรมความรู้ ในระยะสั้นๆ จะมีประโยชน์ดี เพราะคนใน สังคมก็ไม่ค่อยมีเวลาศึกษาได้ตลอดเวลา

6. ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรจัดการเรียนการสอนในลักษณะ การเรียนร่วมกับสถาบันหลักที่มีอยู่แล้ว เน้นเรื่องเครือข่ายใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์ สูงสุด เพียงแต่ทำให้เป็นไปตามหลักสูตรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการ เสริมมหาวิทยาลัย เดิมที่มีอยู่แล้ว

รูปแบบในการจัดการเรียน/ การสอนของหลักสูตรควรเป็นแบบเรียนในเวลา ต้องมี ปฏิบัติจริง เน้นรูปแบบความเป็นเครือข่าย วิธีการจัดการเรียนการสอนควรมีลักษณะสามารถจะ เรียนในลักษณะปฏิบัติลงไปชุมชนเลย ใช้ประสบการณ์ความรู้พัฒนาเป็นข้อมูลประมาณ 20-80 %

ท้องถิ่นน่าจะเป็นศูนย์กลางจัดการเอาคนที่มีความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือจาก นักวิชาการ เพราะว่าการเรียนในบางครั้ง ต้องมีทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ทางด้านทฤษฎีก็อาจจะ เป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัย ถ้าเป็นปฏิบัติอาจจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ออกเป็นลักษณะกลมกลืน ผสมผสาน

ถ้าเป็นการศึกษาเต็มและจะมีค่าใช้จ่ายพอประมาณ ถ้าเป็นการศึกษานอกเวลาปกติ ค่าใช้จ่ายด้านนี้จะสูง ถ้าเป็นไปได้

ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่านใน 8 ท่าน เห็นสอดคล้องกันว่า ควรดูแลเกณฑ์มาตรฐานชาติเป็นหลัก ประกอบด้วย การพิจารณาเทียบประสบการณ์ของผู้เข้าเรียน เป็นหน่วยกิต เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมการศึกษามากขึ้น และถือว่าการเปิดกว้างด้านการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านใน 8 ท่าน เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรควรมีลักษณะผสมผสาน เรียนเป็น โมดูล มีการเชื่อมโยงการเรียนในเวลา และการสอนทางไกล โดยคำนึงถึงเรื่องเทคโนโลยีของท้องถิ่นให้เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน

7. ด้านรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีการจัดการเรียนการสอน ควรมี 2 ส่วน มีเสริมทักษะ การปฏิบัติด้วย สามารถชี้แจงรายละเอียดได้ ต้องประกอบกัน ควรมีลักษณะการผสมผสานหลายๆ อย่าง บางเรื่องสอนด้วยการบรรยาย เพราะว่าการเรียนต้องมีทฤษฎีเกี่ยวข้อง บางเรื่องสอนด้วยการปฏิบัติ บางเรื่องน่าจะใช้สถานที่จริง เน้นการฝึกประสบการณ์เป็นหลัก ขึ้นอยู่กับสาระที่ให้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีบทบาทเชิงรุก เหมาะสมกับท้องถิ่น เน้นปัญหาเป็นสำคัญเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทนั้นๆ เน้นผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการวิจัย เน้นการฝึกการปฏิบัติ ฝึกงานต้องให้น้ำหนักด้านนี้มากกว่า เพราะความรู้ความสามารถจะมาจากมือ แต่จะละเลยความสามารถด้านสมองไม่ได้ ใช้บรรยาย 30% ที่เหลือเป็นการปฏิบัติ

8. การเก็บค่าเล่าเรียน

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเก็บค่าเล่าเรียนเป็นค่าเล่าเรียนที่ ถูกที่สุด เหมือนเป็นการให้เปล่า เพื่อยกระดับการศึกษาโดยไม่ได้หวังผลประโยชน์ทางธุรกิจ แต่ต้องให้องค์กรนั้นสามารถบริหารจัดการได้ เน้นราคาต้นทุนถูกที่สุดเท่าที่จะเรียนได้ เก็บแค่พื้นฐานความจำเป็นเท่านั้น ไม่เน้นมุ่งแสวงหากำไร เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสเรียนได้ การเก็บค่าเล่าเรียนขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจ ไม่ควรเก็บแพงมาก ขึ้นกับพันธกิจของสถาบันนั้นๆ และต้องพิจารณาดูสถาบันการศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาระดับเดียวกัน บวกกันกำลังความสามารถของท้องถิ่นเองในการสนับสนุนและนโยบายที่เป็นกรอบความคิดในการจัดการศึกษา

9. ด้านคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประชาชนทั่วไป ถ้ามองในแง่การอบรมหลักสูตร ประชาชนสามารถมาเรียนได้ พอเรียนเสร็จแล้วก็สอบเทียบ เพราะว่าเดี๋ยวนี้มีการสอบเทียบประสบการณ์ เป็นการศึกษาตามอัธยาศัย เขาอยากจะเรียนอะไร ก็เก็บรวบรวมชั่วโมงไว้แล้วมาสอบเทียบของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสได้เรียนรู้ ผู้ที่มีประสบการณ์ก็เข้ามาเรียนรู้ได้ นอกจากนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาควรเป็นคนในท้องถิ่นนั้นๆ จบ ม.ปลาย หลักสูตรระยะสั้น ต้องเปิดโอกาสให้คนที่พลาดหวังด้วย รวมถึงควรมีคุณสมบัติพื้นฐานทั่วไป

เหมือนกับเกณฑ์การเข้ารับการศึกษาของแต่ละระดับนั้น อาจจะมีคุณสมบัติเพิ่มเติมพิเศษเฉพาะสาขา เช่น สาขาบัญชี ก็อาจต้องการผู้เข้ารับการศึกษาที่มีแนวความคิดที่ละเอียดอ่อน สรุปคือมีคุณสมบัติทั่วไปและมีคุณสมบัติเฉพาะสาขาวิชานั้น

10. อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่น

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาส่วนท้องถิ่นต้องผสมผสานกัน เช่น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยหลัก มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการอยู่แล้ว แต่ถ้าจะเปิดสาขาที่เป็นภาคปฏิบัติแล้ว ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติต้องประกอบกัน ให้ประสานกันได้หลายๆ ฝ่าย ควรเป็นบุคลากรเฉพาะทาง ไม่จำเป็นต้องคนในท้องถิ่น ต่างพื้นที่ก็ได้ เน้นคุณภาพของอาจารย์เป็นหลัก หรือควรเป็นอาจารย์ในท้องถิ่นนั้นๆ ในขณะเดียวกัน ก็เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นวิทยากรเฉพาะเรื่อง ถ้าต้องการอาจารย์ที่มีคุณภาพ ท้องถิ่นจะมีงบประมาณอยู่แล้ว แต่ปัญหาอย่างเดียวคือเขาคิดยังไม่เป็น คิดว่าจะทำอะไรอย่างไรต้องขอเวลาทางเราพยายามที่จะให้ความคิดกับเขา แต่ต้องอาศัยเวลามากพอสมควร ต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติไปด้วย ใช้บุคลากรท้องถิ่นอยู่แล้ว เราไม่ควรจะมีเอง อาศัยเครือข่ายจากสถาบันการศึกษา จากสถานประกอบการ หรือว่าชาวบ้าน ท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยความสะดวกมากกว่า หรืออาจเป็นอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่อยู่ในพื้นที่ หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในพื้นที่และระดับชาติ ขึ้นอยู่กับนโยบายการจัดการศึกษาของท้องถิ่นเป็นหลัก

11. ด้านลักษณะการบริหารจัดการองค์กร

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดูศักยภาพพื้นที่เป็นที่ตั้ง มีลักษณะเป็นหน่วยประสานงาน ท้องถิ่นอาจเป็นหน่วยหลักในการดูแลไม่ต้องมีคนประจำมากเท่าใด ใช้วิธีการมีเครือข่าย ร่วมในสถาบันหลักๆ ในท้องถิ่นมาช่วย แต่ในสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นเองก็ต้องมีบุคลากรประจำอยู่ส่วนหนึ่ง เน้นให้คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในสภามหาวิทยาลัย และเน้นการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ตนเองมีความชำนาญ และในสาขาที่ขาดแคลน

ผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านใน 8 ท่าน มีความคิดเห็นที่น่าสนใจว่า ควรจะบริหารจัดการในลักษณะ สถานที่ตั้ง อาจารย์ น่าจะร่วมกับมหาวิทยาลัยหลักที่มีอยู่แล้วในพื้นที่อยู่ได้ แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมาพิจารณาถึงความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการเรียนอะไรเพิ่มเติม ในสังคมนี้ สมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตัวเองต้องการเรียนอะไร แล้วหาบุคลากรมาเสริม

ระดับภายนอกสถาบัน

การศึกษาระดับอุดมศึกษาควรจะเป็นในรูปแบบมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่เน้นในเรื่องของกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค และความต้องการของบุคคล การที่ท้องถิ่นจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ต้องดูในเรื่องของการบริหารการศึกษา ปัญหาที่หนัก คือ ครูผู้สอน ศูนย์การบริหารการศึกษา อาจารย์ จะต้องใช้วิธีการประมวลเอาบุคลากรมา ระบบต้องใช้วิธีประมวลจ้างคน คนที่เก่งด้านการจัดการมาสอน เงินเดือนขั้นต่ำ 50,000 – 60,000 บาท เขาจึงจะมาสอนให้ ทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมหมด การบริหารการศึกษาที่สำคัญ คือ หลักสูตรและผู้สอน คือ ฮาร์ดแวร์ ในระดับอุดมศึกษา เพราะว่าเป็นหัวสมอง เมื่อเด็กเข้ามาเรียนแล้ว การจัดการกิจกรรมต้องพร้อม ปัญหาทางด้านสังคม ชุมชนจัดการอย่างไร เด็กมาจากต่างพื้นที่ หอพักมหาวิทยาลัยมีไม่พอ ให้มีของเอกชน แต่ปัญหาสังคมตามมา คือ ขาดตัว ยาเสพติด แหล่งมั่วสุมบันเทิง และชุมชนรอบ ๆ มหาวิทยาลัยกลายเป็นปัญหาของสังคม เป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบ เพราะชุมชนรอบมหาวิทยาลัยเป็นผลผลิตของมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้น นอกจากนี้แล้วการจัดการศึกษาที่พัฒนาบุคลากรของตัวเอง ครู อาจารย์ ต้องมีระดับการศึกษาสูงขึ้น จะให้ความร่วมมือสร้างเครือข่าย และที่สำคัญ การบริหารทางการศึกษาต้องปลอดจากการเมือง

ถ้าองค์กรบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศรวมตัวกันสร้างมหาวิทยาลัยขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดขึ้นมา มี 2 แห่ง และสร้างเครือข่ายตามสาขาวิชาแต่ละพื้นที่ได้ และมีตัวแทนกลางบริหารงานนั้น จะเป็นกำบังที่ดี แต่ก็ไม่ควรเป็นเฉพาะขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด ควรจะเป็นมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีเครือข่ายสาขา มีวัตถุประสงค์หลัก คือ ผลิตบุคลากร รองรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่ต้องการบุคลากรเพราะท้องถิ่นขาด ตั้งมหาวิทยาลัยผลิตบุคลากรทางด้านนี้ตามจำนวนคนที่รองรับทั่วประเทศ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขอบเขตในการจัดการศึกษาทางวิชาการ และวิชาชีพขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 เพื่อสามารถใช้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาต่อไป

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นต่อไปนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งสถาบันหรือวิทยาลัยขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการ โดยกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนทั่วไปซึ่งมีความประสงค์จะเข้ารับการศึกษ สาขาที่เปิดสอนควรเป็นสาขาที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามความต้องการของชุมชน โดยใช้สถานที่ภายในชุมชนตามความเหมาะสม ด้านระยะเวลาที่เปิดสอน เป็นภาคปกติหรือภาคพิเศษที่จะต้องใช้เวลาออกราชการ รูปแบบของการจัดหลักสูตร ก็เป็นได้ที่เป็นหลักสูตรทางไกล ไม่ต้องไปนั่งเรียน มีผสมผสานกันบางวิชาต้องเข้ามาเรียน วิชาที่ขาดได้จะเป็นวิชาประสบการณ์ เป็นหลักสูตรที่เต็มเวลา หรือหลักสูตรระยะสั้น อยากจะได้ความรู้เรื่องนี้เข้ามาเรียน อาจจะเป็นต่ำกว่าปริญญาตรีถึงระดับ ปวส. เป็นมหาวิทยาลัยเปิด มีความหลากหลาย มีกลไกเรียนได้

หลายอย่าง เปิดมาเพื่อสังคม และเศรษฐกิจในท้องถิ่น ตอบสนองชุมชน สภาพเศรษฐกิจแก้ปัญหาสังคม เน้นเป็นเครือข่าย กลุ่มเป้าหมาย เป็นคนในท้องถิ่น เป็นผู้ด้วยโอกาส เป็นผู้ที่ต้องการศึกษาต่อเนื่อง ตอบสนองบุคคลที่อยู่ในวัยของการทำงานแล้ว ตรงนี้น่าจะเป็นประโยชน์ที่สุดด้านโครงสร้าง ควรจะส่งเสริมการบริหารที่เป็นลักษณะที่เป็นเครือข่าย ขณะเดียวการบริหารองค์กรที่เป็นลักษณะ Flat Organization ให้สถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หมายถึงว่าแม้ว่าจะได้รับเงินสนับสนุน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่ควรจะมาก้าวก่ายในส่วนของการดำเนินงานภายในที่เป็นทั้งวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิจัย การสอน สายการบังคับบัญชาให้สั้นที่สุด น้อยที่สุด และขยายไปเนวกว้างมากที่สุด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดทิศทางวิจัยเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นก็น่าจะเหมาะสม แต่ถ้ากำหนดทิศทางวิจัยเพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งคิดว่าไม่เหมาะสมคิดว่าควรจะเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น แต่ไม่ได้หมายความว่าหน่วยราชการจะมากำหนดต้องทำหัวข้อนี้ หัวข้อนั้น มันแคบ ควรจะมีการสมดุลระหว่างความสนใจของอาจารย์เอง เพราะถึงแม้ว่าอยู่ในท้องถิ่นก็อาจจะมีความสนใจอะไรที่อยู่ในท้องถิ่น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีส่วนหนึ่งที่เป็นประเภทของวิจัยสถาบันตามทิศทางที่แผนงานต้องการ ควรจะส่งเสริมการร่วมระหว่างทำวิจัย ระหว่างมหาวิทยาลัยท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัย และควรมีการส่งเสริมเชื่อมโยงระหว่าง พนักงานด้านการบริการชุมชนการสอนให้หลากหลายเหมาะกับท้องถิ่น ด้านการสอนควรเน้นการใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เนื้อหาที่สอนควรจะเป็นเรื่องในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้านบุคลากร ใช้คนที่เป็นวิชาการในท้องถิ่น และเป็น นักปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นนั้น ๆ หลักสูตรการเรียนการสอนควรจะมีการเชื่อมโยงกับวิทยาลัยชุมชน ด้านการตลาด กลุ่มเป้าหมายเน้นคนในท้องถิ่น ในขณะเดียวกันปัญหาว่าจุดเด่นของมหาวิทยาลัยต้องสร้างขึ้นมาให้แตกต่างจากวิทยาลัยชุมชน หรือว่าเป็นบุคคลที่นักเรียนนักศึกษาที่มีความสนใจในท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ มีความสนใจผู้เชี่ยวชาญควรจะเน้นผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่นั้นเป็นนักปฏิบัติ ด้านกายภาพ ใช้ทรัพยากรร่วมกัน

โครงสร้างภายนอกสถาบันเป็นโครงสร้างใหม่ขององค์กรส่วนท้องถิ่นที่จะดูแลสถาบัน น่าจะเป็นลักษณะที่คล้ายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมในเชิงนโยบาย ในเชิงหลักการ วางนโยบายดูแลในการจัดสรรงบประมาณ ดูแลติดตาม ตรวจสอบประเมิน แต่ไม่ดูแลในเชิงรายละเอียด ส่วนในด้านหลักสูตรและการสอน ควรจะให้สถาบันโดยตรงที่จะดูว่ารายวิชาต่างๆ ควรจะมีอะไร มีความจำเป็นทางด้านไหน การเรียนการสอนจะเป็นอย่างไร อันนี้ควร จะดูในเชิงนโยบาย และกำหนดเป้าหมายทิศทางไปแต่รายละเอียดเป็นเรื่องแต่ละสถาบัน ด้านบุคลากร ด้านกายภาพ ภายนอกไม่ควรไปก้าวก่าย เพราะภายนอกสถาบันควรจะดูในเชิง หลักการ ส่งเสริม ประเมินติดตาม

ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่านใน 8 ท่าน เห็นสอดคล้องกันว่า ทิศทางทางการตลาดการจัดตั้ง
คงเหมือนทั่วไป มีการนำเสนอตัวเองออกสู่ท้องถิ่น แล้วชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยท้องถิ่นเน้น
การศึกษาไปทางด้านไหนมากกว่า

ผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านใน 8 ท่าน มีความเห็นว่า ด้านบุคลากรของมหาวิทยาลัยจะประกอบไป
ด้วย 3 ส่วนใหญ่ ๆ อันดับแรกน้ำหนักค่อนข้างมากคือ อาจารย์ ส่วนที่ 2 คือ บุคลากรที่ทำงาน
ทางด้านอื่น ส่วนที่ 3 คือ นักศึกษา ในส่วนของอาจารย์แล้ว ถ้ามหาวิทยาลัยซึ่งจัดตั้งโดยท้องถิ่นแล้ว
บุคลากรนั้นอย่างน้อยครึ่งหนึ่งควรจะมาจากท้องถิ่น แต่ว่าในระดับผู้บริหารจำเป็นต้องสรรหาคน
ด้วยวิธีที่ค่อนข้างที่สลับซับซ้อน เพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถมาจริง ๆ

รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาระดับภายในสถาบัน

1. ด้านการบริหารจัดการทั่วไป

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในระดับภายในสถาบัน ด้านการ
บริหารจัดการทั่วไป ต้องใช้หลักการบริหารทั่ว ๆ ไป โดยยึดหลักคุณธรรม เป็นเรื่องความโปร่งใส ใน
เรื่องของธรรมาภิบาล ต้องบริหารในรูปแบบที่ค่อนข้างที่เป็นอิสระ เพราะองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นมีลักษณะเป็นราชการในตัว ในขณะที่เดียวกันก็เป็นลักษณะกึ่งการเมือง ฉะนั้น เพื่อที่จะไม่ให้
สถาบันอุดมศึกษาอยู่ภายใต้การปกครองส่วนท้องถิ่นถูกกำหนดโดยการเมือง หรือกำหนดโดย
ราชการอย่างเต็มที่ที่จะทำให้อุดมศึกษาเติบโตยาก ควรจะให้อุดมศึกษาส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็น
อิสระในตัวเอง สามารถบริหารจัดการภายในองค์กรเอง มีคณะกรรมการจัดการบริหารหรือเรียกว่า
สภา ก็ได้ หรือเป็นคณะผู้บริหาร สามารถที่จะกำหนดนโยบาย กำหนดทิศทางได้ แล้วการมองในเชิง
หลักสูตร การเรียนการสอน ก็ให้สถาบันพิจารณาเอง ซึ่งอาจจะเป็นคณะบุคคลที่มาดูแลทางด้าน
วิชาการเอง และตัดสินใจ แต่ในเชิงนโยบายก็อาจจะเข้ามาดูแลได้ รายละเอียดเช่นด้านวิชาการ ด้าน
บุคลากร ด้านการเรียนการสอน ก็ควรจะมีคนดูแลลักษณะเฉพาะโดยตรง เช่นเดียวกับด้านงานวิจัย
ควรจะต้องมีบุคลากร การบริหารการจัดการดูแลทรัพยากรโดยตรง แยกเป็นอิสระออกมา ไม่
กำหนดมาโดยระบบราชการโดยตรง

อนาคตพอพัฒนาไปผู้เรียนเป็นผู้เลือกสถาบัน เมื่อมีมหาวิทยาลัยเอกชนดี ๆ เข้ามา
แข่งขัน และเขาทำได้ดีตรงนี้ ต้องถือว่ามหาวิทยาลัยของรัฐก็ต้องแข่งขันกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
เหล่านี้ การแข่งขันเป็นการแข่งขันในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาด้วย ต้องมีระบบขั้นตอนการ
ได้มาของคณะกรรมการบริหารอุดมศึกษาของท้องถิ่นจะมีความโปร่งใส ความหลากหลายอย่างไร
ในขณะที่เดียวกันการได้มาถ้าหากมีความโปร่งใสหรือหลากหลาย สามารถชักจูงแรงศรัทธาองค์กร
ภายนอกให้เข้ามาสนับสนุนมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นมากขึ้น ไม่ว่าด้วยกำลังทรัพย์ กำลังความคิด
ทั้งหลาย ก็จะทำให้คุณภาพของอุดมศึกษาดีขึ้นและตอบสนองได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้ทรัพยากรเป็นผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น นักวิชาการ ท้องถิ่น และควรมีการผสมผสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยวิจัยทั้งหลาย การบริหารควรจะเป็น Flat Organization จัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น จุดมุ่งหมายสอดคล้อง พัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมการดำเนินงาน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเสริมยุทธศาสตร์ท้องถิ่น ควรจะเป็นระบบ Transfer เน้นระบบ Learning Service

การบริหารการเรียนการสอนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น่าจะเน้นกำไร รูปแบบเป็นเชิงธุรกิจ ให้องค์กรนั้นเลี้ยงตัวเองได้ในระดับหนึ่ง ถ้าเป็นไปได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ สนับสนุนเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ของตนเองมีความรู้เพื่อช่วยพัฒนาพื้นที่ของตนเองให้ดีขึ้น

รูปแบบการบริหารงานทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับท้องถิ่น เช่น ภูเก็ต เป็นธุรกิจท่องเที่ยวก็ควรเน้นด้านนี้ อาจจะเน้นการฝึกอบรม ภาษาต่างประเทศ การเป็นมัคคุเทศก์ เก็บสะสมของเขาไปเรื่อยๆ แล้วเอาไปสอบเทียบประสบการณ์ กับสถาบันของรัฐ

2. ด้านการบริหารงานวิชาการ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าในแง่ของการบริหารงานวิชาการต้องมีความเป็นอิสระ เพราะฉะนั้นนักศึกษา นักวิชาการทั้งหลาย เขาต้องการใช้เวลาที่จะศึกษาค้นคว้าทำวิจัย ก่อนข้างสูง เพราะฉะนั้นรูปแบบตรงนี้คงต้องเป็นองค์กรเกือบจะเป็นวงกลมไม่ใช่แนวตั้ง เพื่อที่เขาจะมีอิสระก่อนข้างสูง ถ้าหากงานวิชาการถูกขีดกรอบให้ตอบสนองใครคนใดคนหนึ่ง คุณภาพคงหาได้ยาก ฉะนั้นตรงนี้ต้องเป็นอิสระ สมองของคนมีขอบเขตได้อย่างไร ใครอยากคิดอะไรก็ได้หมด ฉะนั้นในแง่ของวิชาการก็ควรจะเป็นอย่างนั้นเหมือนกันที่จะต้องมีความเป็นอิสระว่า นักวิชาการยังสามารถคิดได้อย่างลองทำในสิ่งที่จะทดลองได้ระดับหนึ่ง ถ้าไม่มีความเป็นกลางถามว่าอาจจะมีองค์กรที่มีกำไร ก็ไม่อยากจะเอาเงินมาให้ เพราะเขาเห็นว่าวิชาการก็ไม่มีความเป็นกลาง ถ้าต้องการแรงสนับสนุนจากองค์กรภายนอกด้วย ต้องเป็นกลางที่ไม่เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง

มีการจัดการเป็นองค์กรอิสระ เป็นสภาวิชาการที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายได้ รับพิชชอบของวิชาการโดยเฉพาะมีอำนาจอิสระ ไม่จำเป็นต้องอิงเชิงวิชาการกับมหาวิทยาลัยหลักที่มีอยู่ โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ เพียงแต่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ประสานงาน ต้องให้น้ำหนักความสำคัญสูง ควรเน้นการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับที่ท้องถิ่นต้องการ

ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่านใน 8 ท่าน เห็นสอดคล้องกันว่า ควรมี Education board ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นด้วยหรือใกล้เคียงทั้งจากสถาบัน สถานศึกษา เพื่อให้มาช่วยกำหนดหลักสูตรเนื้อหา เอาคนที่มีความรู้การจัดการศึกษาหรือหลักสูตรเข้ามาช่วยดู แต่ไม่เชิงสภาวิชาการ อย่างของเราจะเรียกว่าเป็นคณะกรรมการการศึกษาของแต่ละท้องถิ่น ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านใน 8 ท่าน ให้ความเห็นที่น่าสนใจว่า การบริหารงานวิชาการ ต้องพิจารณาพื้นฐานผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้อิงกับสถาบันหลักในการจัดตั้งหลักสูตรเพียงทางด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งสาขาวิชาที่ตัวเองหรือคนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปเรียน แล้วไปจัดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยหลัก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนสูงสุด

3. ด้านการบริหารงานวิจัย

ด้านการวิจัย ควรจะเน้นด้านการวิจัยเพื่อตอบสนองตามยุทธศาสตร์ในสถาบันนั้น ๆ ควรจะมีศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และสามารถมีการจัดการเป็นอิสระ บุคลากรในหน่วยงานนั้นมีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการวิจัยจริง ๆ ไม่ใช่อาจารย์ และขณะเดียวกันในหน่วยงานนั้นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเป็นอาจารย์และเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะยืดหยุ่น ด้านการตลาด ต้องเป็นลักษณะการวิจัยที่ตอบสนองตามยุทธศาสตร์ และที่สำคัญควรจะมีหน่วยงานที่มีลักษณะส่งเสริมการแปรผลิตภัณฑ์ที่นางงานวิจัยไปใช้ได้จริง ๆ และได้รับทรัพยากรสนับสนุน ส่วนหนึ่ง จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ดึงนิสิตเข้ามาวิจัยด้วย เพื่อเรียนรู้งานด้านการบริการชุมชน เรียนรู้กระบวนการวิจัย จุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมสร้างองค์กร ความรู้ใหม่เกี่ยวกับชุมชน ขณะเดียวกันก็เป็นการบริการชุมชน และหารายได้เพื่อความอยู่รอด แต่ไม่เน้นกำไร

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นต่อไปนี้

การบริหารงานวิจัยควร เน้นงานวิจัยตอบสนองในท้องถิ่น อาจจะต้องมีโครงข่ายของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้นมาว่า แลกเปลี่ยนอะไรกันก็ได้ เวลานี้แม้แต่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ยังแลกเปลี่ยนนักวิชาการ ไปสอนมหาวิทยาลัยใด มหาวิทยาลัยหนึ่งสักระยะแล้วกลับมา ต่างคนต่างเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นเรื่องของเครือข่าย โครงข่ายมหาวิทยาลัยที่สังกัดท้องถิ่นต้องมีด้วย

ด้านเงินงบประมาณทั้งหลายของมหาวิทยาลัยแต่ละปี นำที่จะเน้นไปทางด้านการศึกษา และส่งเสริมให้บุคลากรมุ่งเน้นไปทางด้านการศึกษา เพราะว่าเป็นการต่อยอดทางความรู้ หรือเป็นการหาความรู้ใหม่ ทำวิจัยเพื่อพัฒนาตนเอง ควรมุ่งหาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นเป็นหลัก ตรงนี้หลักการบริหารทางด้านการศึกษา ก็คงต้องคล้ายกันเป็นองค์กรในแนวรวม ไม่อยากให้นั้นกำไร อยากให้เน้นความรู้พื้นฐานของสังคมโดยรอบของพื้นที่ พัฒนาให้ครบวงจร

4. ด้านการบริหารการเงิน

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าในแง่บริหารการเงิน ควรจะเป็นรูปแบบค่อนข้างอิสระ สามารถที่จะตัดสินใจได้ในระดับสถาบัน เพราะว่าถ้าไปขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งใช้ระบบราชการ ขึ้นตอนยาวมาก ทำให้ระบบบริหารด้านวิชาการเติบโตได้ไม่เต็มที่ ถ้าพึ่งอาศัยงบประมาณอย่างเดียวคงไปไหนไม่ได้ไกล ซึ่งมหาวิทยาลัยอาจทำงานอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรภายนอก อาจจะทำให้เข้ามาสนับสนุนได้ หรือเห็นการทำงานที่เป็นประโยชน์

ตอบสนองต่อท้องถิ่น ก็อาจจะมีคนอุทิศเงินให้ สังคมวิชาการนั้นควรจะเป็นสังคมที่สะอาด บริสุทธิ์พอสมควร มีความเป็นอิสระในการคิดในการทำงานพอสมควร และการเงินโปร่งใสได้มาใช้ไปอย่างไร สังคมตรวจสอบได้ ให้เป็นส่วนมีอำนาจอิสระขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหาร ไม่ต้องตอบสนองทางการเมืองมากเกินไป เป็นมหาวิทยาลัยที่มีอำนาจจัดการ เพียงแต่อาจคัดกรองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของ การศึกษาระดับนี้ใช้เงินทุนสูง ส่วนหนึ่งคงต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง ควรให้เป็นที่ ก้อน ให้สถาบันการศึกษาไปบริหารเอง และเป็นไปตามนโยบายของชาติ ถ้าชาติทำแบบไหน ท้องถิ่นก็ควรทำตามเป็นแนวทางเดียวกัน

5. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะให้มีการบริหารรูปแบบอิสระ และคล่องตัว และตัดสินใจได้ในระดับสถาบันเพื่อที่จะแบ่งโครงสร้างกันว่า ภายในสถาบันเป็นอิสระในเชิงวิชาการ ภายนอกสถาบันเป็นระดับของการเมืองของราชการที่จะวางนโยบาย เชิงทิศทางเชิงตรวจสอบ เชิงสนับสนุน เชิงประเมิน แยกเป็นฝ่ายนโยบาย และฝ่ายปฏิบัติที่จำเป็นต้องแยก เพราะว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นการเมืองในตัว ถ้าไม่เป็นอิสระการเมืองก็จะเข้ามาแทรกแซงกับอุดมศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งทำให้อุดมศึกษาในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือของการเมือง ขาดการเป็นอิสระ ขาดความเป็นเอกเทศ และทำให้อุดมศึกษาเป็นที่เชื่อถือน้อยลง ฉะนั้นโดยภาพรวมจะแบ่งเป็น 2 ตอนที่ว่า ในเชิงนโยบาย ทิศทาง หลักการความจำเป็น เป็นเรื่องของภายนอกสถาบัน ซึ่งอาจจะดูแลโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศมนตรี นายกเทศมนตรี หรือตัวแทนประชาชนก็ได้ แต่ภายในสถาบันก็ให้บริหารในเชิงอิสระที่สามารถตัดสินใจในเชิงวิชาการ เชิงบุคคล เชิงการเงินได้ในตัวของตัวเอง แต่ภายใต้กรอบนโยบายที่วางโดยฝ่ายการเมืององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยหลักเป็นเจ้าหน้าที่โดยตรง เหมือนกับเป็นวิทยากรพิเศษ ต้องมีการจัดการในรูปแบบผสมผสาน คนในองค์กรหรือในชุมชน หรือคนในพื้นที่ เขาอยากทำงานในลักษณะนี้มาก จะจัดการในเชิงอาสาสมัครได้ แต่ต้องมีบุคลากรหลัก สรรหาวิทยากรเพิ่มเติม ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่เป็นบุคลากรสนับสนุนด้วย เป็นบุคคลในท้องถิ่นจ้างเองโดยเฉพาะ มีการสนับสนุนงบประมาณการจัดการทางด้านธุรการ ให้ทุนการศึกษาให้บุคลากรไปเรียนต่อเพื่อมาสอน มีการประเมินผลงานจ่ายค่าตอบแทนตามความสามารถ ควรใช้หลักธรรมาภิบาล และไม่จำเป็นต้องมีบุคลากรมาก เพราะเขาอาจจะมีคนสองสามคนที่มาทำการศึกษา แต่เวลาเราจะพัฒนาด้านไหน เราก็ดึงเอาทรัพยากรคนจากภายนอกเข้ามาร่วมในการทำ อาจจะทำเป็น Out Sourcing ประเภทแบบขอเข้ามาช่วยเป็นครั้งคราว

12. ด้านการจัดงบประมาณสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดงบประมาณสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและได้งบประมาณตามรัฐธรรมนูญแล้ว จะจัดการเองได้

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ลักษณะของงบประมาณเพื่อสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นขึ้นอยู่กับท้องถิ่นด้วยว่ามีกำลังมากขนาดไหน ถ้าจะผลกระทบให้ประชาชนจัดเก็บรายได้มาช่วยในส่วนนี้ก็ไม่ถูกต้อง ถ้าเงินไม่พอก็ต้องขอในส่วนกลางเป็นหลัก ควรจัดงบประมาณในรูปแบบเป็นส่วนกลางครึ่งหนึ่ง ท้องถิ่นครึ่งหนึ่ง หรือเป็นงบประมาณจากท้องถิ่นเอง 70 % จากภายนอก 30 % หรือ ท้องถิ่น 50 % ส่วนนอก 25% ผู้เรียน 25% ลักษณะการจัดงบประมาณสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาควรมีลักษณะเหมือนกับมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบทั่วไป คือเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ โดยให้เป็นเงินก้อนไปบริหารจัดการเอาเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดเฉพาะนโยบายเท่านั้น

ผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านใน 8 ท่าน ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจว่า ลักษณะการจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น หลักสูตรควรจะมอบให้ท้องถิ่น เพราะถ้าเป็นระดับอุดมศึกษา ทุกคนจะผ่านการศึกษาภาคบังคับ หรือบางคนผ่านการศึกษาขั้นพื้นฐานมาแล้ว ดังนั้นจะเป็นการต่อยอด ท้องถิ่นควรจะดำเนินการเอง ตอนนี้ท้องถิ่นควรจะมาสนใจแล้วว่าจะจัดการศึกษาอย่างไร หรือเก็บเกี่ยวประสบการณ์ตรงไหน สอดคล้องกับมหาวิทยาลัย เพราะว่าตัวเองจะกำหนดตัวเองเป็นสถานศึกษาคงจะไม่ได้ มันไม่คุ้มค่า ดังนั้น เขาอาจไปร่วมกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัย ถ้าเกิดว่า ชาวบ้านหรือประชาชนของเขาทำการฝึกอบรมกับเขา เอาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมาจัดประกอบกันเข้าไป แล้วเก็บไปเรื่อยๆ แล้ววันหนึ่งคนคนนี้จะได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัย แต่ไม่เน้นให้เขาจัดตั้งเอง เป็นเครือข่ายของสถาบัน

13. ด้านประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาส่วนท้องถิ่นโดยต้องเป็นไปตามความต้องการคนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นก่อน เชื่อถือในสถาบันของท้องถิ่นที่จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมา โดยไม่ต้องไปมองว่าให้บุตรหลานของตัวเองไปเรียนในมหาวิทยาลัยอื่น เป็นผลดีต่อประชาชนในท้องถิ่นเอง เชื่อว่าคนในสังคมยินดีสนับสนุนเพราะว่าเป็นการสร้างเสริมความรู้ในชุมชน การสนับสนุนจะง่าย และจะทำอย่างไรให้คนในชุมชนเชื่อว่า มหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นมาไม่เป็นการเมืองของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือของผู้บริหารชุดใด เป็นสถาบันการศึกษาเพื่อให้นักศึกษากับประชาชนอย่างแท้จริง เพราะว่าความต้องการความรู้ในชุมชนแต่ละชุมชน แต่ละองค์กร แต่ละกลุ่ม

ไม่เหมือนกัน ในแต่ละจังหวัด แต่ละภาค ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดองค์ความรู้ของพื้นที่ตัวเองได้ ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก ก็จะเป็นการตอบสนองความต้องการของแรงงาน การพัฒนาด้านธุรกิจ ด้านการประกอบการค้าในชุมชน จะตอบสนองได้ง่าย ถ้าเปิดวิชาชีพที่คนในท้องถิ่นนั้นชำนาญ ก็น่าจะเสนอตัวเข้ามามีส่วนร่วม โดยพื้นฐานคือ มีตัวแทนไปเป็นกรรมการในสภาส่วนหนึ่ง เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานหรือเข้าร่วมกิจกรรม หรือเข้ามาเป็นอาจารย์พิเศษ ซึ่งก็มีหลักเกณฑ์เฉพาะ ถ้าคนมีความรู้มากก็เข้ามาเป็นวิทยากร เข้ามามีส่วนร่วมในรูปของการเป็นตัวแทนในสภามหาวิทยาลัยและการบริจาค การระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น เงิน หรือสนับสนุนโดยการเป็นผู้เข้าเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย โดยใช้การวิจัยสำรวจในการระบุความต้องการจำเป็น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายลักษณะของประชากรในลักษณะที่เป็นภาพรวมของคนกลุ่มนั้น (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) โดยนำข้อมูลบางส่วนจากการวิเคราะห์ห่าบาท หน้าทีและ ความรับผิดชอบในตอนที 1 และข้อมูลทีได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในตอนที 2 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลจากการศึกษา สรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ								
ชาย	88	52	147	51	52	41	287	49
หญิง	82	48	143	49	73	59	298	51
รวม	170	100	290	100	125	100	585	100
สถานภาพการสมรส								
โสด	88	51	120	42	57	45	265	45
สมรส	70	42	158	54	67	54	295	50
หย่า	12	7	12	4	1	1	25	5
รวม	170	100	290	100	125	100	585	100
อายุ								
20-25 ปี	25	15	29	10	31	25	85	15
26-30 ปี	26	15	40	14	18	14	84	14
31-35 ปี	28	16	44	15	27	22	99	17
36-40 ปี	26	15	35	12	21	17	82	14
41-45 ปี	28	16	60	21	15	12	103	18
46-50 ปี	15	9	38	14	4	3	57	10
51-55 ปี	7	4	27	9	6	5	40	7
56-60 ปี	8	4	7	2	2	2	17	3
มากกว่า 60 ปี	7	4	10	3	1	1	18	3
รวม	170	100	290	100	125	100	585	100

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา								
มัธยมศึกษาตอนปลาย	38	22	49	17	46	37	133	23
ปวช.	16	9	11	4	15	12	42	7
ปวส.	17	9	19	7	10	8	46	8
ปริญญาตรี	87	51	172	59	50	40	309	53
ปริญญาโท	12	7	38	13	4	3	54	9
สูงกว่าปริญญาโท	-	-	1	1	-	-	1	1
รวม	170	100	290	100	125	100	585	100
อาชีพ								
รับราชการ	60	35	98	34	15	12	173	30
ข้าราชการบำนาญ	5	3	12	4	15	12	32	5
เกษตรกร	-	-	15	4	6	5	21	4
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	12	7	23	7	20	16	55	9
รับจ้าง	32	19	47	16	11	9	90	15
ค้าขาย	9	5	23	8	8	6	40	7
ผู้ใช้แรงงาน	3	2	1	1	34	27	38	6
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	34	20	22	8	16	13	72	12
อื่นๆ	15	9	49	17	-	-	64	11
รวม	170	100	290	100	125	100	585	100

ตารางที่ 13 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน								
ต่ำกว่า 5,000 บาท	40	24	78	27	29	23	147	25
5,000-10,000 บาท	59	35	54	19	72	58	185	32
10,001-15,000 บาท	21	12	48	17	16	13	85	15
15,001-20,000 บาท	14	8	35	12	4	3	53	9
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	36	21	75	26	4	3	115	20
รวม	170	100	290	100	125	100	585	100
เงินออมของท่าน								
ไม่มีเงินออม	58	34	78	27	41	33	177	30
ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน	24	14	44	15	47	38	115	20
1,000-2,000 บาท/เดือน	34	20	58	20	21	17	113	19
2,001-3,000 บาท/เดือน	13	8	40	14	4	3	57	10
3,001-4,000 บาท/เดือน	12	8	23	8	5	3	40	7
มากกว่า 4,000 บาท/เดือน ขึ้นไป	29	17	47	16	7	6	83	14
รวม	170	100	290	100	125	100	585	100

จากตารางพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นชายและหญิงในจำนวนใกล้เคียงกัน โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 51 และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ยกเว้นเขตการศึกษา 8 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่า คือ ร้อยละ 59 สำหรับอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่แต่ละช่วงอายุคือ 20-25 จนถึง 41-45 ปี มีปริมาณใกล้เคียงกันมาก คือ ประมาณร้อยละ 15, 14, 17 และ 14 และ 18 ส่วนผู้ที่มีอายุระหว่าง 46-50 ปี 51-55 ปี 56-60 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 10, 7, 3 และ 3 อาจกล่าวได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-45 ปี

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 53) เมื่อพิจารณาแต่ละเขตการศึกษาก็พบทำนองเดียวกัน มีผู้จบการศึกษาระดับ

ปริญญาโทและสูงกว่าปริญญาโทเป็นส่วนน้อย (ร้อยละ 9) และในจำนวนนี้อยู่ในเขตการศึกษา 6 เป็นส่วนใหญ่

ด้านอาชีพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 30) รองลงมา ได้แก่ อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 15) และผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 12) เมื่อพิจารณาแต่ละเขต การศึกษาก็พบทำนองเดียวกัน ยกเว้นในเขตการศึกษาที่ 8 มีผู้รับราชการเป็นส่วนน้อย (ร้อยละ 12) สำหรับผู้ประกอบอาชีพอื่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพข้าราชการบำนาญ เกษตรกร พนักงานรัฐวิสาหกิจ ค้าขาย ผู้ใช้แรงงานมีปริมาณใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 5, 4, 9, 7, 6 อาจกล่าวได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ รับจ้าง และเป็นผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพ

สถานภาพการสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีสถานภาพใกล้เคียงกัน โดยมีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 50) เมื่อพิจารณาแต่ละเขตการศึกษาก็พบทำนองเดียวกัน ยกเว้นในเขตการศึกษาที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพโสดมากที่สุด (ร้อยละ 51)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีรายได้แตกต่างกันมาก โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท (ร้อยละ 32) มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 25) และมากกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 20) และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ยกเว้นในเขตการศึกษา 6 มีผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท น้อย (ร้อยละ 19) และในเขตการศึกษา 8 มีผู้มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไปน้อยมาก (ร้อยละ 3) อาจกล่าวได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้แตกต่างกันมาก

การออมเงิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีเงินออมแตกต่างกันมาก โดยส่วนใหญ่ ไม่มีเงินออม (ร้อยละ 30) มีเงินอมน้อยกว่า 1,000 บาท/ เดือน 1,000 – 2,000 บาท/ เดือน ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 20, 19) และมีเงินออมมากกว่า 4,000 บาท/ เดือนขึ้นไป (ร้อยละ 14) และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษา ก็พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีเงินออมแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะเขตการศึกษา 2 ไม่มีเงินออมถึงร้อยละ 34 แต่มีเงินออมมากกว่า 4,000 บาท /เดือน ถึงร้อยละ 17

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม		ลำดับที่
	จำนวน (N=170)	ร้อยละ	จำนวน (N=290)	ร้อยละ	จำนวน (N=125)	ร้อยละ	จำนวน (N=585)	ร้อยละ	
1. กลุ่มเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาให้ (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา	110	65	200	69	98	78	408	70	1
2. ผู้นำท้องถิ่น	53	31	125	43	30	24	208	36	2
3. กลุ่มเกษตรกร	39	23	91	31	62	50	192	33	3
4. ผู้ใช้แรงงาน	41	24	77	27	47	38	165	28	4
5. ผู้สำเร็จการศึกษา ปวช. ปวส.	34	20	42	14	35	28	111	19	5
6. คนพิการ	29	17	62	21	16	13	107	18	6
7. ครูอาจารย์ ข้าราชการ	31	18	42	14	23	18	96	16	7
8. นักเรียนทุนของส่วนราชการหรือเอกชน	8	5	24	8	15	12	47	8	8
2. เวลาที่ต้องการให้จัดการเรียนการสอน (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. ทั้งในและนอกเวลาราชการ	54	32	174	60	75	60	303	52	1
2. นอกเวลาราชการ	75	44	69	24	26	21	170	29	2
3. ตลอดเวลาโดยใช้สื่อทางไกล	30	18	66	23	5	4	101	17	3
4. เวลาราชการ	31	18	34	12	29	23	94	16	4

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม		ลำดับที่
	จำนวน (N=170)	ร้อยละ	จำนวน (N=290)	ร้อยละ	จำนวน (N=125)	ร้อยละ	จำนวน (N=585)	ร้อยละ	
3. ค่าหน่วยกิต (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. ไม่เก็บเพราะเป็นการให้โอกาสทางการศึกษา	122	72	200	69	86	69	408	70	1
2. หน่วยกิตละ 50-100 บาท	42	25	75	26	44	35	161	28	2
3. หน่วยกิตละ 101-200 บาท	11	6	6	2	1	1	18	3	3
4. หน่วยกิตละ 201-300 บาท	2	1	2	1	0	0	4	1	4
4. การเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากค่าหน่วยกิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. เก็บแต่เฉพาะสิ่งที่จำเป็นให้น้อยที่สุด	106	62	185	64	79	63	370	63	1
2. ไม่ควรเก็บโดยถือว่าเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษา	64	38	116	40	49	39	229	39	2
3. เก็บโดยคิดเป็นธุรกิจ	5	3	4	1	1	1	10	2	3
5. ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. ปริญญาตรี	95	56	159	55	75	60	329	56	1
2. ปวส. หรืออนุปริญญา	81	48	146	50	39	31	266	45	2
3. สูงกว่าปริญญาตรี	23	14	37	13	28	22	88	15	3

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม		ลำดับที่
	จำนวน (N=170)	ร้อยละ	จำนวน (N=290)	ร้อยละ	จำนวน (N=125)	ร้อยละ	จำนวน (N=585)	ร้อยละ	
6. สาขาที่ควรเปิดสอน (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. เกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตร	63	37	147	51	53	42	263	45	1
2. สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	63	37	124	43	44	35	231	39	2
3. พัฒนาสังคม	44	26	109	38	29	23	182	31	3
4. อุตสาหกรรมชุมชน	35	21	88	30	37	30	160	27	4
5. การเมืองการปกครอง	49	29	80	28	22	18	151	26	5
6. การประยุกต์เทคโนโลยี	38	22	79	27	28	22	145	25	6
7. สิ่งแวดล้อม	37	22	88	30	14	11	139	24	7
8. นิติศาสตร์	27	16	55	19	39	31	121	21	8
9. การท่องเที่ยว	26	15	45	16	48	38	119	20	9
10. ศิลปวัฒนธรรม	25	15	60	21	10	8	95	16	10
11. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	17	10	37	13	10	8	64	11	11
7. ระยะเวลาเรียนที่ใช้ก่อนจบ หลักสูตร (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. ตามที่กำหนดไว้ในแต่ละ หลักสูตร	120	71	205	71	101	81	426	73	1
2. ไม่กำหนดระยะเวลา ขึ้นกับ ผู้เรียน	45	26	79	27	24	19	148	25	2

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม		ลำดับที่
	จำนวน (N=170)	ร้อยละ	จำนวน (N=290)	ร้อยละ	จำนวน (N=125)	ร้อยละ	จำนวน (N=585)	ร้อยละ	
8. หลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอน เพื่อการบริหารทางวิชาการให้ชุมชน (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ กฎหมายใกล้ตัว	90	53	173	60	40	32	303	52	1
2. สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	67	39	144	50	48	38	259	44	2
3. การเงิน, บัญชีในครัวเรือน	58	34	133	46	40	32	231	39	3
4. การถนอมอาหาร	43	25	95	33	49	39	187	32	4
5. การบริหารจัดการ อุตสาหกรรมครัวเรือน	39	23	101	35	44	35	184	31	5
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	37	22	69	24	47	38	153	26	6
7. การตลาดเบื้องต้น	26	15	59	20	38	30	123	21	7
8. เศรษฐศาสตร์ชุมชน	31	18	70	24	21	17	122	21	8
9. ธรรมาภิบาล	35	21	63	22	10	8	108	18	9
10. การจัดการสิ่งแวดล้อมภายใน สำนักงาน	30	18	53	18	12	10	95	16	10
9. ระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการ บริการทางวิชาการให้ชุมชน (ผู้ตอบ สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. มากกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน	28	16	92	32	75	60	195	33	1
2. 5-10 วัน	42	25	66	23	12	10	120	21	2
3. 1-2 เดือน	47	28	51	18	17	14	115	20	3
4. 11 วัน- 1 เดือน	33	19	49	17	9	7	91	16	4
5. 2-3 เดือน	30	18	37	13	20	16	87	15	5

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม		ลำดับที่
	จำนวน (N=170)	ร้อยละ	จำนวน (N=290)	ร้อยละ	จำนวน (N=125)	ร้อยละ	จำนวน (N=585)	ร้อยละ	
10. คุณสมบัตินักเรียนเข้ารับการศึกษา (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. ยืดหยุ่นโดยยึดการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ	106	62	163	56	95	76	364	62	1
2. ความต้องการในแต่ละ ท้องถิ่นเป็นหลัก	62	36	134	46	28	22	224	38	2
3. ยึดตามเกณฑ์ระเบียบ มาตรฐานของชาติเป็นหลัก	24	14	67	23	20	16	111	19	3
4. สถาบันกำหนดคุณสมบัตินักเรียน เอง	12	7	21	7	7	6	40	7	4
11. สถานที่ในการจัดการเรียนการสอน ของสถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)									
1. เรียนร่วมภายในแหล่งเรียนรู้ ภายในท้องถิ่น	105	62	190	66	62	50	357	61	1
2. เรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา อื่นๆ	57	34	109	38	57	46	223	38	2
3. เรียนโดยวิธีการเรียนการสอน ทางไกล	23	14	58	20	10	8	91	16	3
4. เรียนในสถานประกอบการ เอกชน	15	9	40	14	30	24	85	15	4
5. จัดสร้างเองใหม่หมด	21	12	31	11	15	12	67	11	5

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม		ลำดับที่
	จำนวน (N=170)	ร้อยละ	จำนวน (N=290)	ร้อยละ	จำนวน (N=125)	ร้อยละ	จำนวน (N=585)	ร้อยละ	
12. ลักษณะการเรียนการสอน (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง	101	59	179	62	81	65	361	62	1
2. เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน	86	51	152	52	74	59	312	53	2
3. เน้นให้ผู้เรียนคิดเองโดยมีอาจารย์เป็นผู้ช่วยเหลือ	52	31	117	40	53	42	222	38	3
4. เน้นด้านการวิเคราะห์เนื้อหา	30	18	58	20	9	7	97	17	4
5. เน้นการสอนทางไกล	10	6	38	13	4	3	52	9	5
13. แหล่งที่มาของรายได้ (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. จากรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	66	39	133	46	68	54	267	46	1
2. รายได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด	54	32	85	29	23	18	162	28	2
3. จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ให้บริการ	42	25	73	25	23	18	138	24	3
4. จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองในลักษณะการเป็นเครือข่าย	29	17	68	23	23	18	120	21	4
5. จากผู้ให้บริการ	25	15	51	18	11	9	87	15	5
6. จากองค์กรผู้ให้บริการ	11	6	23	8	6	5	40	7	6

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม		ลำดับที่
	จำนวน (N=170)	ร้อยละ	จำนวน (N=290)	ร้อยละ	จำนวน (N=125)	ร้อยละ	จำนวน (N=585)	ร้อยละ	
14. เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ทุนช่วยเหลือ การศึกษาแก่นักศึกษาที่ ขาดแคลนทั้งหมด	83	49	151	52	66	53	300	51	1
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ทุนช่วยเหลือ การศึกษาแก่นักศึกษาเพียง บางส่วนเท่าที่จำเป็น	77	45	135	47	67	54	279	48	2
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรให้ทุนช่วยเหลือ การศึกษาเนื่องจากเก็บค่า หน่วยกิตถูกอยู่แล้ว	15	9	13	4	3	2	31	5	3
15. ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วน สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดย (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)									
1. ส่งบุตรหลานเข้าเรียน	57	34	137	47	66	53	260	44	1
2. เข้าร่วมกิจกรรมและให้ ข้อมูลย้อนกลับที่ สร้างสรรค์แก่สถาบัน เพื่อให้เป็นสถาบันของ ชุมชนอย่างแท้จริง	65	38	128	44	31	25	224	38	2
3. มีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรในฐานะเป็น ปราชญ์ท้องถิ่น	49	29	89	31	37	30	175	30	3
4. เข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารสถาบันอุดมศึกษา	38	22	64	22	28	22	130	22	4
5. มีส่วนร่วมโดยเป็นอาจารย์ พิเศษ	33	19	76	26	18	14	127	22	5
6. สนับสนุนงบประมาณใน การดำเนินการ	38	22	57	20	20	16	115	20	6

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2		เขตการศึกษา 6		เขตการศึกษา 8		รวม		ลำดับที่
	จำนวน (N=170)	ร้อยละ	จำนวน (N=290)	ร้อยละ	จำนวน (N=125)	ร้อยละ	จำนวน (N=585)	ร้อยละ	
16. อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ตามที่ต้องการ (ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)									
1. เงินทุน	91	54	194	67	98	78	383	65	1
2. เวลา	86	51	167	58	83	66	336	57	2
3. พื้นความรู้	54	32	114	39	29	23	197	34	3
4. การเดินทาง	41	24	74	26	39	31	154	26	4

จากตารางพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาให้กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา (ร้อยละ 70) มากที่สุด ลำดับ 1 รองลงมาคือ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน มีปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ร้อยละ 36, 33, 28 และผู้สำเร็จการศึกษาระดับปวช. ปวส. คนพิการ ครูอาจารย์ ข้าราชการ ร้อยละ 19, 18, 16 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาควรจัดการศึกษาให้น้อยที่สุดคือนักเรียนทุนของส่วนราชการหรือเอกชน (ร้อยละ 8)

เวลาที่ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดการเรียนการสอนทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการมากที่สุด ลำดับ 1 (ร้อยละ 52) นอกเวลาราชการ (ร้อยละ 29) และตลอดเวลาโดยใช้สื่อทางไกลและนอกเวลาใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 17, 16 และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ยกเว้นในเขตการศึกษา 8 ต้องการให้จัดการเรียนการสอนตลอดเวลาโดยใช้สื่อทางไกล เพียงร้อยละ 4

ค่าหน่วยกิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องการให้เก็บค่าหน่วยกิตเพราะเป็นการให้โอกาสทางการศึกษามากที่สุด ลำดับที่ 1 (ร้อยละ 70) ต้องการให้เก็บหน่วยกิตละ 50-100 บาท ร้อยละ 28 ให้เก็บหน่วยกิตละ 101-200 บาท, 201-300 บาท ใกล้เคียงกัน ร้อยละ 3, 1 และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน

การเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากค่าหน่วยกิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกัน ต้องการให้เก็บเฉพาะสิ่งที่จำเป็นให้น้อยที่สุด มากที่สุด ลำดับ 1 (ร้อยละ 63) ไม่ควรเก็บ โดยถือว่าเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษา (ร้อยละ 39 และผู้ตอบแบบสอบถามต้องการน้อยที่สุด คือ เก็บโดยคิดเป็นธุรกิจ เพียงร้อยละ 2

ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการให้เปิดสอนในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ลำดับ 1 (ร้อยละ 56) ปวส. หรือ อนุปริญญา ร้อยละ 45 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 15 และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ยกเว้นในเขตการศึกษา 8 ต้องการให้เปิดสอนในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมากถึงร้อยละ 22

สาขาที่ควรเปิดสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สาขาเกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตร เป็นสาขาที่ควรเปิดสอนมากที่สุด ลำดับ 1 (ร้อยละ 45) ส่วนลำดับ 2, 3, 4, 5 มีความต้องการให้เปิดสอนใกล้เคียงกัน คือ สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาสังคม อุตสาหกรรมชุมชน การเมืองการปกครอง ร้อยละ 39, 31, 27, 26 ส่วนสาขาที่ต้องการให้เปิดสอนน้อยที่สุด คือ ลำดับ 10, 11 ใกล้เคียงกัน คือ ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ร้อยละ 16, 11 ส่วนลำดับที่ 6, 7, 8, 9 พบว่าต้องการให้เปิดสอนใกล้เคียงกัน คือ การประยุกต์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม นิติศาสตร์ การท่องเที่ยว ร้อยละ 25, 24, 21, 20 ตามลำดับ

ระยะเวลาเรียนก่อนจบหลักสูตร ในประเด็นนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73) เห็นว่า ระยะเวลาเรียนตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตร มีเพียงร้อยละ 25 เห็นว่าไม่ควรกำหนดเวลาขึ้นอยู่กับผู้เรียน และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในเขตการศึกษา 8 ต้องการให้ระยะเวลาเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสูงที่สุดถึงร้อยละ 81

หลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอนเพื่อการบริการทางวิชาการให้ชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้เปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัวมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 52) ซึ่งใกล้เคียงกับลำดับที่ 2 สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 44 ลำดับที่ 3, 4, 5 มีความต้องการให้เปิดสอนใกล้เคียงกัน คือ การเงินบัญชีในครัวเรือน การถนอมอาหาร การบริหารจัดการ อุตสาหกรรมครัวเรือน ร้อยละ 39, 32, 31 ลำดับที่ 6, 7, 8 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การตลาดเบื้องต้น เศรษฐศาสตร์ชุมชน มีความต้องการให้เปิดสอนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 26, 21, 21 ส่วนสาขาที่ต้องการให้เปิดสอนน้อยที่สุด (ลำดับที่ 10) คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในสำนักงานและธรรมาภิบาล ร้อยละ 16, 18 และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ยกเว้นในเขตการศึกษา 8 ประชาชนต้องการให้เปิดสอนหลักสูตรระยะสั้นด้านการถนอมอาหารเป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 39) สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (ร้อยละ 38) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ร้อยละ 38) เป็นลำดับที่ 2

ระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการบริการทางวิชาการให้ชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการระยะเวลาเรียนมากกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน มากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 33) ลำดับที่ 2, 3 มีความต้องการใกล้เคียงกัน 5-10 วัน, 1-2 เดือน ร้อยละ 21, 20 ตามลำดับ ลำดับที่ 4, 5 มีความต้องการใกล้เคียงกัน 11 – 1 เดือน และ 2-3 เดือน ร้อยละ 16, 15 และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ยกเว้นในเขตการศึกษา 2 ต้องการระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้น 1-2 เดือน มาก

ที่สุดลำดับที่ 1 (ร้อยละ 28) และเขตการศึกษา 8 มีความแตกต่างในเรื่องระยะเวลามากที่สุด มากกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน ร้อยละ 60 11 วัน – 1 เดือน ร้อยละ 7

คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ยืดหยุ่น โดยยึดการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 62) ลำดับที่ 2, 3 ความต้องการในแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก ยึดตามเกณฑ์ระเบียบมาตรฐานของชาติเป็นหลัก ร้อยละ 38, 19 ส่วนลำดับที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการน้อยที่สุด คือ สถาบันกำหนดคุณสมบัติขึ้นเอง (ร้อยละ 7)

สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเรียนร่วมในแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 61) ลำดับที่ 2 เรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ (ร้อยละ 38) ลำดับที่ 4, 5 มีความต้องการใกล้เคียงกันมาก เรียนโดยวิธีการเรียนการสอนทางไกล เรียนในสถานประกอบการเอกชน ร้อยละ 16, 15 ตามลำดับ ส่วนจัดสร้างเองใหม่หมด ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการน้อยที่สุด อันดับที่ 5 (ร้อยละ 11) และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน แต่ในเขตการศึกษา 8 มีความต้องการด้านสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนใกล้เคียงกัน ระหว่างอันดับที่ 1 และ 2 ร้อยละ 50, 46 ตามลำดับ

ลักษณะการเรียนการสอน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการลักษณะการเรียนการสอน เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริงมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 62) ลำดับที่ 2, 3 เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนคิดเอง โดยมีอาจารย์เป็นผู้ช่วยเหลือร้อยละ 53, 38 ลำดับที่ 4 เน้นด้านการวิเคราะห์เนื้อหา (ร้อยละ 17) และลำดับที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการน้อยที่สุด เน้นการสอนทางไกล (ร้อยละ 9)

แหล่งที่มาของรายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการแหล่งที่มาของรายได้ จากรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 46) ลำดับที่ 2, 3, 4, 5 รายได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ให้บริการ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ในลักษณะการเป็นเครือข่าย จากผู้ให้บริการ ร้อยละ 28, 24, 21, 15 ตามลำดับ จากผู้ให้บริการผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการน้อยที่สุด เป็นลำดับที่ 6 (ร้อยละ 7) และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน แต่ในเขตการศึกษาที่ 8 ความต้องการในลำดับที่ 2, 3, 4 มีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 18

เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทั้งหมด เป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 51) ลำดับที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็น ร้อยละ 48 ลำดับที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาเนื่องจากเก็บค่าหน่วยกิตถูกต้องอยู่แล้ว (ร้อยละ 5) และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ยกเว้น เขต

การศึกษาที่ 8 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 54) ซึ่งแตกต่างจากลำดับที่ 2 เพียงร้อยละ 1

ประชาชนในเขตพื้นที่ควรมีส่วนร่วมโดยส่งบุตรหลานเข้าเรียนเป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 44) ลำดับที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมและให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์แก่สถาบันเพื่อให้เป็นสถาบันของชุมชนอย่างแท้จริง (ร้อยละ 38) ลำดับที่ 3 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในฐานะเป็นปราชญ์ท้องถิ่น (ร้อยละ 30) ส่วนลำดับที่ 4, 5, 6 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน คือ เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา มีส่วนร่วมโดยเป็นอาจารย์พิเศษ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการร้อยละ 22, 22, 20 ตามลำดับ

อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ตามต้องการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอุปสรรคในเรื่องเงินทุนมากเป็นลำดับที่ 1 (ร้อยละ 65) ลำดับที่ 2, 3, 4 คือ เวลา พื้นที่ความรู้ การเดินทาง ร้อยละ 57, 34, 26 และเมื่อพิจารณาตามเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน แต่ในเขตการศึกษาที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า อุปสรรคที่ไม่สามารถเรียนได้ตามที่ต้องการระหว่างเงินทุน และเวลาใกล้เคียงกันมาก คือ ร้อยละ 54, 51

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายการ	เขตการศึกษา 2			เขตการศึกษา 6			เขตการศึกษา 8			โดยรวม			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
ด้านนโยบายและด้านเป้าหมาย													
1. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีเป้าหมายเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้นๆ	4.35	0.76	มาก	4.43	0.67	มาก	4.30	0.62	มาก	4.38	0.69	มาก	1
2. ควรเน้นการจัดการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันและแนวโน้มของสังคมในอนาคต	4.26	0.78	มาก	4.48	0.73	มาก	4.18	0.78	มาก	4.35	0.77	มาก	2
3. ควรมีจุดมุ่งเน้นในเรื่ององค์ความรู้ในท้องถิ่นเพื่อเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถทำงานในท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน	4.29	0.85	มาก	4.44	0.75	มาก	4.23	0.79	มาก	4.35	0.79	มาก	2
4. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ	4.21	0.82	มาก	4.43	0.70	มาก	4.22	0.70	มาก	4.32	0.74	มาก	3

ตารางที่ 15 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2			เขตการศึกษา 6			เขตการศึกษา 8			โดยรวม			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
5. การจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นควร ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ ที่ีระหว่างท้องถิ่นกับ สถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.21	0.79	มาก	4.37	0.69	มาก	4.19	0.70	มาก	4.29	0.73	มาก	4
6. การจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัด เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของชุมชน	4.16	0.82	มาก	4.35	0.75	มาก	4.15	0.74	มาก	4.25	0.78	มาก	5
7. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นควรจัดตั้งในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็น ศูนย์กลางของภูมิภาคเพื่อให้ คนในท้องถิ่นมีโอกาสเลือก เรียนในสถาบันอุดมศึกษา ของท้องถิ่น	4.14	1.00	มาก	4.34	0.78	มาก	4.13	0.75	มาก	4.24	0.85	มาก	6
8. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นควรจัดตั้งในพื้นที่ที่ ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา	4.10	0.93	มาก	4.28	0.97	มาก	4.11	0.83	มาก	4.19	0.93	มาก	7
9. การจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นควร เป็นการจัดการศึกษาที่เข้าใจ ในพื้นฐานของสังคมตนเอง	4.13	0.80	มาก	4.29	0.75	มาก	3.99	0.80	มาก	4.18	0.79	มาก	8

ตารางที่ 15 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2			เขตการศึกษา 6			เขตการศึกษา 8			โดยรวม			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
10. การจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นควร เน้นการจัดการศึกษาเพื่อ ตอบสนองยุทธศาสตร์การ พัฒนาจังหวัดนั้นๆ	4.02	0.88	มาก	4.16	0.90	มาก	4.04	0.89	มาก	4.09	0.90	มาก	9
ด้านความพร้อมและด้านการมี ส่วนร่วม													
11. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชนในท้องถิ่น นั้นๆ	4.07	0.87	มาก	4.28	0.78	มาก	4.07	0.65	มาก	4.17	0.79	มาก	1
12. การศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่วนบุคคลให้กับผู้เรียน	4.08	0.83	มาก	4.22	0.81	มาก	4.10	0.72	มาก	4.15	0.80	มาก	2
13. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นช่วย ตอบสนองการพัฒนา บุคลากรในสาขาวิชาชีพ ต่างๆ เพื่อสนองความ ต้องการของท้องถิ่น	4.04	0.84	มาก	4.2	0.79	มาก	4.14	0.71	มาก	4.14	0.79	มาก	3
14. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็น การกระจายโอกาสทาง การศึกษาระดับอุดมศึกษา	4.08	0.90	มาก	4.19	0.84	มาก	4.04	0.69	มาก	4.12	0.83	มาก	4
15. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นช่วย พัฒนาองค์กรต่างๆ ใน ท้องถิ่นให้ดีขึ้น ในด้าน การพัฒนาบุคลากร การปรับ โครงสร้างองค์กรให้มี ประสิทธิภาพ	4.00	0.89	มาก	4.19	0.78	มาก	4.04	0.78	มาก	4.10	0.81	มาก	5

ตารางที่ 15 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2			เขตการศึกษา 6			เขตการศึกษา 8			โดยรวม			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
16. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาโดยให้ผู้เข้ารับการศึกษามีสามารถโอนย้ายหน่วยกิตที่เรียนในสถาบันอื่นในระดับเดียวกันได้	4.04	0.94	มาก	4.09	0.88	มาก	4.17	0.76	มาก	4.09	0.87	มาก	6
17. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการส่งบุตร-หลานเข้ามาเรียน	3.86	0.98	มาก	3.97	1.00	มาก	3.96	0.84	มาก	3.94	0.98	มาก	7
18. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการสถานที่ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.86	0.92	มาก	3.94	0.96	มาก	3.92	0.73	มาก	3.91	0.9	มาก	8
19. ท่านสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน	3.76	0.89	มาก	3.96	0.97	มาก	3.94	0.89	มาก	3.90	0.93	มาก	9
20. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.74	0.97	มาก	3.89	0.98	มาก	3.98	0.84	มาก	3.86	0.95	มาก	10
21. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบุคลากรเพื่อสอนและดำเนินการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.81	0.93	มาก	3.82	1.00	มาก	4.00	0.85	มาก	3.85	0.95	มาก	11
22. ท่านสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานของสถาบัน	3.85	0.92	มาก	3.84	1.00	มาก	3.85	0.93	มาก	3.84	0.99	มาก	12

ตารางที่ 15 (ต่อ)

รายการ	เขตการศึกษา 2			เขตการศึกษา 6			เขตการศึกษา 8			โดยรวม			ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
23. ท่านร่วมสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้ามามีส่วนร่วมเป็น อาจารย์พิเศษ	3.71	1.00	มาก	3.81	0.97	มาก	3.99	0.86	มาก	3.82	0.96	มาก	13
24. ท่านร่วมสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพัฒนาหลักสูตร	3.70	1.00	มาก	3.76	1.00	มาก	3.89	0.85	มาก	3.77	0.98	มาก	14
25. ท่านร่วมสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสนับสนุนงบประมาณ ในการดำเนินการให้ สถาบันอุดมศึกษา	3.62	1.00	มาก	3.67	1.00	มาก	3.89	0.98	มาก	3.70	1.03	มาก	15
26. ท่านร่วมสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารสถาบันอุดมศึกษา	3.62	1.00	มาก	3.64	1.00	มาก	3.77	0.95	มาก	3.66	1.02	มาก	16

จากตารางพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านนโยบายเป้าหมายหรือด้านวัตถุประสงค์ พบว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับทุกข้อความอยู่ในระดับมาก เมื่อนำค่าเฉลี่ยแต่ละข้อความมา
เรียงลำดับพบว่า ลำดับที่ 1 คือ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร
มีเป้าหมายเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้นๆ
($\bar{X} = 4.38$) ลำดับที่ 2 คือการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้น
การจัดการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันและแนวโน้มของสังคมในอนาคต
และการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมุ่งเน้นในเรื่ององค์
ความรู้ในท้องถิ่นเพื่อเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถทำงานในท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน

($\bar{X} = 4.35$) และลำดับที่ 3 คือ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.32$) ลำดับสุดท้ายคือลำดับที่ 9 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนั้นๆ ($\bar{X} = 4.09$) ซึ่งค่าความคิดเห็นในลำดับสุดท้ายยังคงอยู่ในระดับมาก

ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับทุกรายการมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยกับข้อความอยู่ในระดับมาก เมื่อนำค่าเฉลี่ยทุกข้อความมาเรียงลำดับพบว่า ลำดับที่ 1 คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ($\bar{X} = 4.17$) ลำดับที่ 2 คือการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มส่วนบุคคลให้กับผู้เรียนและอันดับสามคือ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยตอบสนองการพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.15$) และลำดับที่ 3 คือ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยตอบสนองการพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.14$) ลำดับสุดท้ายคือ ลำดับที่ 16 ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X} = 3.66$) ซึ่งค่าความคิดเห็นในลำดับสุดท้ายยังคงอยู่ในระดับมาก

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ประชาชนมีความคิดเห็นและความต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายและเป้าหมาย ควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ และควรจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาค โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับสังคมในอนาคต เพื่อวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นสำคัญ

กลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันควรเน้นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา กลุ่มผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มเกษตรกร เน้นการจัดการเรียนการสอนทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก ไม่ควรเก็บค่าหน่วยกิตทางการศึกษา เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลุ่มคนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาเป็นหลัก หากมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากค่าหน่วยกิต ควรจัดเก็บเท่าที่จำเป็นให้น้อยที่สุด เพื่อเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษา โดย

ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน คือ ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา และให้ความสำคัญกับสาขาที่ควรเปิดสอนก่อน คือ สาขาวิชาเกี่ยวกับการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร สาขาที่เป็นองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม สาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมของชุมชน สาขาการเมืองการปกครอง และสาขาที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยมีระยะเวลาที่ใช้ในการจัดหลักสูตร ให้กำหนดระยะเวลาขึ้นอยู่กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนหลักสูตรระยะสั้นซึ่งเป็นการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดสอนเมื่อเป็นการบริหารทางวิชาการให้กับชุมชนนั้น สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการจัดการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น การเงิน บัญชีในครัวเรือน การถนอมอาหาร การบริหารและการจัดการอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการตลาดเบื้องต้น โดยมีระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ 3 เดือนแต่ไม่เกิน 6 เดือน สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษานในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรยึดหยุ่นในเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาน โดยยึดนโยบายการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่วนสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรใช้สถานที่ในการเรียนการสอนภายในแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น หรือเรียนร่วมกับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่เป็นเครือข่าย หรือใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนทางไกล และมีลักษณะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานจริง เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนให้ผู้เรียนคิดเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือ

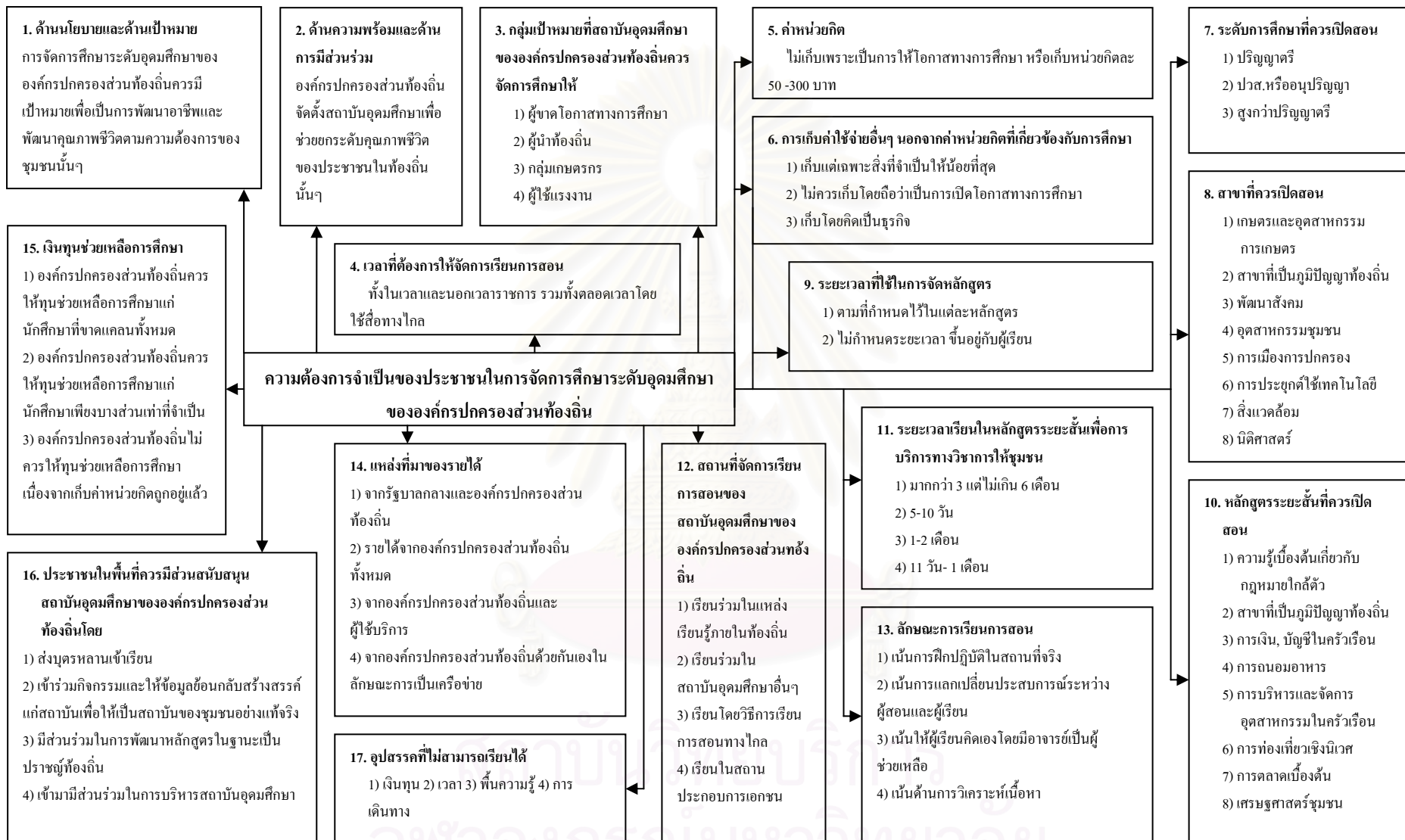
แหล่งที่มาของรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาควรมีแหล่งที่มาของรายได้ในการบริหารจัดการจากรัฐบาลกลางและจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาเป็นหลัก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเงินทุนช่วยเหลือทางการศึกษาให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลน

สำหรับประชาชนในพื้นที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น โดยการส่งบุตรหลานของตนเองเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษานั้น หรือเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา และให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์แก่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันในด้านต่างๆ และเพื่อให้สถาบันนั้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง สำหรับอุปสรรคในการที่ผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อมักขาดแคลนเงินทุนในการศึกษา คิดขัดเรื่องเวลาที่ใช้ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พื้นความรู้เดิมของตนเองมีไม่เพียงพอในการเข้ารับการศึกษานต่อในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาในตอนที่ 2 เป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 10 แสดงความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทางการตลาดในเรื่องส่วนประสมการตลาด ซึ่งถือเป็นปัจจัยแปรผันทางการตลาดที่ผู้บริหารการตลาดเสนอให้แก่ ตลาดเป้าหมายเพื่อให้ได้ความพอใจสูงสุด สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดและสภาวะการแข่งขันในตลาดเพื่อสร้างรายได้เปรียบเหนือคู่แข่ง โดยส่วนประสมการตลาดประกอบด้วย

1) **ผลิตภัณฑ์** ผลผลิตที่ผลิตขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ นโยบายบริหารจะเป็นดัชนีบ่งบอกถึงประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการผลิตหรือจำหน่าย ส่วนประสมของผลิตภัณฑ์และกิจกรรมทางการตลาดที่จะนำมาใช้ บริษัทส่วนใหญ่กำหนดเป็นนโยบายหลักของบริษัทว่าจะประกอบธุรกิจอะไรบ้าง หรือมีธุรกิจอะไรที่จะไม่ทำ

2) **ราคา** นักการตลาดใช้กลยุทธ์ราคาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การตลาดต่างๆ ได้แก่ การกำหนดราคาเพื่อเป็นการทำกำไร เช่น อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน, การกำหนดราคาเพื่อเน้นการขาย และมูลค่าขาย, การกำหนดราคาเพื่อรักษาเสถียรภาพการตลาด เช่น การตั้งราคาตามตลาด, การกำหนดราคาเพื่อเน้นจุดยืนผลิตภัณฑ์

3) **ช่องทางการจัดจำหน่าย** การกำหนดช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เริ่มต้นจากการวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกค้าเป้าหมาย เราต้องรู้ว่า ลูกค้าเรามีมากน้อยเพียงใด และอยู่ที่ไหนบ้าง มีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าอย่างไร จะเป็นข้อกำหนดประเภทของช่องทางจัดจำหน่าย

4) **การส่งเสริมผลิตภัณฑ์** การส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพช่วยสื่อสารให้ลูกค้าเป้าหมายตระหนักถึงผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ต้องการเสนอขาย รับรู้ถึงคุณภาพดีเด่นของผลิตภัณฑ์ กระตุ้นเร้าให้เกิดความสนใจและซื้อผลิตภัณฑ์ในที่สุด

ผู้วิจัยนำแนวคิดส่วนประสมการตลาดมาปรับใช้กับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนสูงสุด โดยในแต่ละด้านของส่วนประสมทางการตลาดนำมาปรับใช้ ดังนี้

ตารางที่ 16 ส่วนประสมการตลาดแต่ละด้านที่นำมาปรับใช้กับการพัฒนารูปแบบ
การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนประสมการตลาด			
ผลิตภัณฑ์	ราคา	ช่องทางการจัดจำหน่าย	การส่งเสริมผลิตภัณฑ์
สาขาที่ควรเปิดสอน	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ระดับการศึกษา	คุณสมบัติผู้เข้ารับ
กำหนดระยะเวลาเรียน	เงินออมของท่าน	กลุ่มเป้าหมาย	การศึกษา
หลักสูตรระยะสั้นที่ควร	ค่าหน่วยกิต	เวลาที่ต้องการใช้จัดการ	เงินทุนช่วยเหลือ
เปิดสอน	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	เรียนการสอน	การศึกษา
ระยะเวลาหลักสูตรระยะ	แหล่งที่มาของรายได้	ระดับการศึกษาที่เปิดสอน	การสนับสนุนสถาบัน
สั้น	ความพร้อมขององค์กร	สถานที่จัดการเรียนการ	ของประชาชนในพื้นที่
ลักษณะการเรียนการ	ปกครองส่วนท้องถิ่นที่	สอน	อุปสรรคที่ไม่สามารถ
สอน	จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา	การบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น	เรียนได้
นโยบายการจัดตั้ง	บุคลากรของ	มีอิสระ กระจายความ	วิธีการเข้าถึงเทคโนโลยี
สถาบันอุดมศึกษา	สถาบันอุดมศึกษา	รับผิดชอบ	ของนักศึกษา
เป้าหมายหรือ	โอกาสทางการศึกษาของ	การใช้เทคโนโลยีการ	การให้บริการที่เน้น
วัตถุประสงค์การ	ผู้ค้อยโอกาส	เรียนรู้ทางไกล	นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง
จัดตั้ง	มีการนำนวัตกรรมไป	สร้างความเชื่อมั่นเชื่อมโยง	การจัดการอบรมด้านการ
สถาบันอุดมศึกษา	ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง	ระหว่างอุตสาหกรรม	ใช้เทคโนโลยีแก่นักศึกษา
ความร่วมมือกับสมาคม	ลวิธีทำงานแบบดั้งเดิม	กับสถาบัน	การขยายรูปแบบการ
วิชาชีพ	เพื่อลดความอึดอัด	สนับสนุนการทำวิจัยเพื่อ	เรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ
เครือข่ายทางวิชาการ	ล่าช้า	การพัฒนาท้องถิ่นอย่าง	
วิธีการเข้าถึงเทคโนโลยี	สัญญาจ้างโดยพิจารณา	แท้จริง	
ของคณาจารย์,	เน้นผลงาน	การพัฒนาคุณภาพชีวิตตาม	
บุคลากร	การแลกเปลี่ยนอาจารย์ใน	ความต้องการของ	
มาตรฐานการศึกษา	ระหว่างสถาบัน	ชุมชน	
การประกันคุณภาพ	เครือข่าย	การตอบสนองความ	
การทบทวนหลักสูตร	การให้ความสำคัญต่อ	ต้องการของประชาชน	
การเรียนการสอน	ต้นทุนต่อหน่วย	ในท้องถิ่นเป็นสำคัญ	
อย่างเป็นระบบใน	การจัดโครงสร้างองค์กร	การพัฒนาอาชีพตามความ	
ลักษณะของความ	และระบบการ	ต้องการของชุมชน	
ร่วมมือจากหน่วยงาน	บริหารงานที่คล่องตัว	นั้นๆ	
ต่างๆ	มีการวางกลยุทธ์ทาง		
ให้อิสระภาพทางวิชาการ	การตลาด		
แก่หน่วยงาน			

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด			
ผลิตภัณฑ์	ราคา	ช่องทางการจัดจำหน่าย	การส่งเสริมผลิตภัณฑ์
การจัดการอบรมการใช้เทคโนโลยีให้ คณาจารย์ ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน มากขึ้น มีการวิเคราะห์ความ ต้องการของผู้เรียน การเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อสนองความ ต้องการของผู้เรียนที่ หลากหลาย การสร้างองค์ความรู้ใน ท้องถิ่น การสร้างวัฒนธรรม คุณภาพในองค์กร	ปรับรูปแบบการหา รายได้ที่หลากหลาย ใช้ระบบการจ้างงาน ภายนอก		

ผู้วิจัยวิเคราะห์สาระจากข้อกฎหมาย แนวคิดทฤษฎีหลักการปกครองท้องถิ่น หลักการกระจายอำนาจ แนวคิดการตลาดเรื่องส่วนประสมการตลาด และแนวคิดทฤษฎีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ ได้รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

หลักการ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรยึดแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุ ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยในแต่ละช่วงชีวิต บุคคลอาจได้รับการศึกษารูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบผสมกัน และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยยึดการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

บทบาท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้ความต้องการของประชาชน และความเหมาะสมภายใต้นโยบายและมาตรฐานชาติ โดยประสานความร่วมมือกับรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

หน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพท้องถิ่นตนเอง

ความรับผิดชอบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งและบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตนเอง

พันธกิจ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีพันธกิจ ดังนี้

1. ทำการสอน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต
2. วิจัย ที่สร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น
3. ให้การบริการวิชาการ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ให้สามารถประยุกต์ความรู้ความสามารถใช้ได้ในสังคมปัจจุบัน และแนวโน้มของสังคมในอนาคต
4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และรักษา และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่าให้คงอยู่

ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น มุ่งเน้นจัดการศึกษาเฉพาะด้านบางสาขาวิชาในขอบเขตพื้นที่จำกัดเฉพาะด้าน ในสาขาวิชาเกี่ยวกับสาขาการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร, สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น, สาขาพัฒนาสังคม, สาขาอุตสาหกรรมชุมชน และสาขาการเมืองการปกครอง สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขนาดเล็ก มุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทางสาขาวิชาภายในขอบเขตจำกัดเฉพาะด้าน เน้นการจัดการศึกษาทางลึก ตามที่ตนเองถนัดและมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ และข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเด็นด้านนโยบาย และด้านเป้าหมาย ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม และส่วนประสมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ประเด็นนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษามาใช้พิจารณา

นโยบายและเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นโยบาย การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

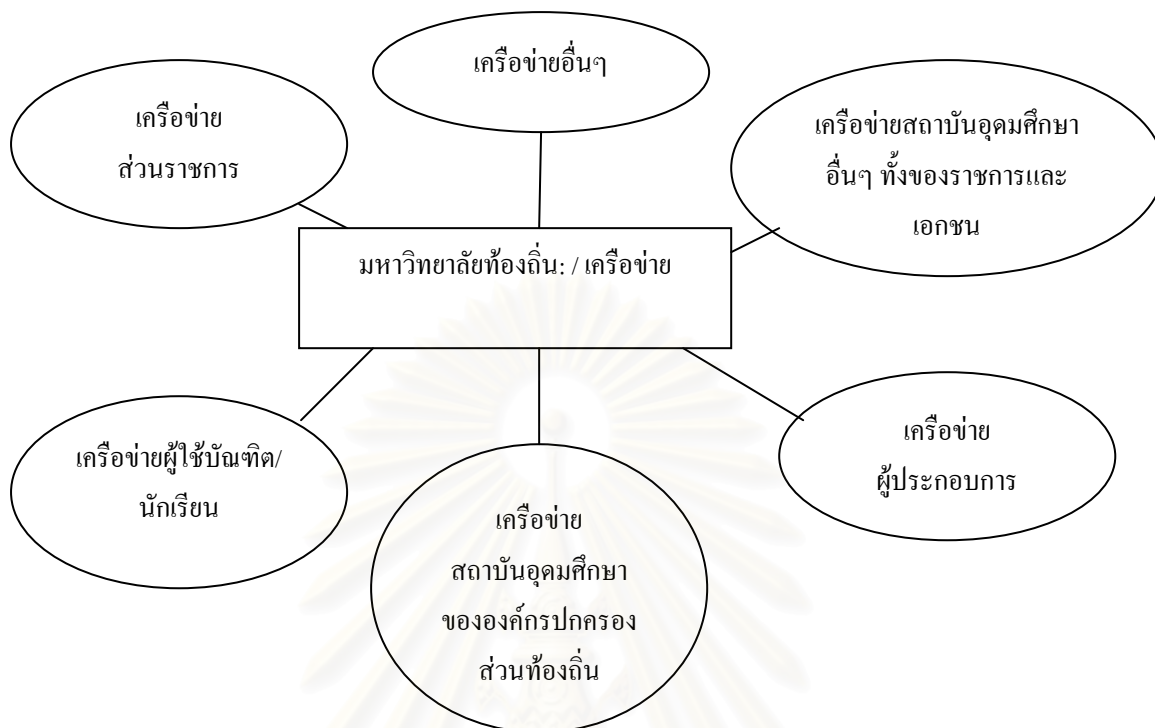
เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้นๆ
- 2) ควรมุ่งเน้นในเรื่ององค์ความรู้ในท้องถิ่นเมื่อจบการศึกษาแล้ว สามารถทำงานในท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน
- 3) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ
- 4) เพื่อให้สามารถประยุกต์ความรู้ให้สามารถใช้ได้ในสังคมปัจจุบันและแนวโน้มของสังคมในอนาคต

รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน

มีลักษณะการเป็นเครือข่าย เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ส่วนราชการ ผู้ประกอบการ ที่มุ่งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการ ร่วมมือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เน้นการทำงานเป็นทีม เน้นการจัดการในลักษณะเครือข่าย ซึ่งอาจประกอบด้วย เครือข่ายส่วนราชการ เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา เครือข่ายผู้ประกอบการ เครือข่ายผู้ใช้บัณฑิต เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเครือข่ายอื่นๆ โดยพิจารณาความร่วมมือระหว่างสถาบัน โดยพิจารณาในแต่ละด้านตามมิติของการจัดการ ดังนี้

- 1) ด้านบุคลากร มีการใช้บุคลากรร่วมกับสถาบันการศึกษา และสถานประกอบการ รวมถึงบุคลากร ผู้ทรงคุณวุฒิภายในท้องถิ่นเอง เพื่อความหลากหลายในการถ่ายทอดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนสูงสุด
 - 2) ด้านกายภาพ ไม่เน้นการสร้างอาคารสถานที่ใหม่ เน้นการใช้อาคารสถานที่ของท้องถิ่นเอง หรือสถานประกอบการของเอกชนหรือสถานศึกษาของสถาบันเครือข่าย
 - 3) ด้านการตลาด อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน ในเรื่องสถานที่ตั้ง การติดต่อประสานงานระหว่างผู้เรียนกับสถาบัน
 - 4) ด้านการเงิน คำนึงถึงโอกาสทางการศึกษาของผู้ที่ด้อยโอกาสและผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีทักษะที่เพียงพอในการดำรงตน ในสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ จึงเป็นการจัดการสถาบันลักษณะเครือข่ายเพื่อประหยัดต้นทุนและความสะดวกในการเดินทาง
 - 5) ด้านการบริหาร มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นอิสระจากนอกระบบราชการ การบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงไปตามกลยุทธ์และกระจายความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่น เน้นความสำเร็จของหน่วยงานและรูปแบบเครือข่าย
- ซึ่งเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

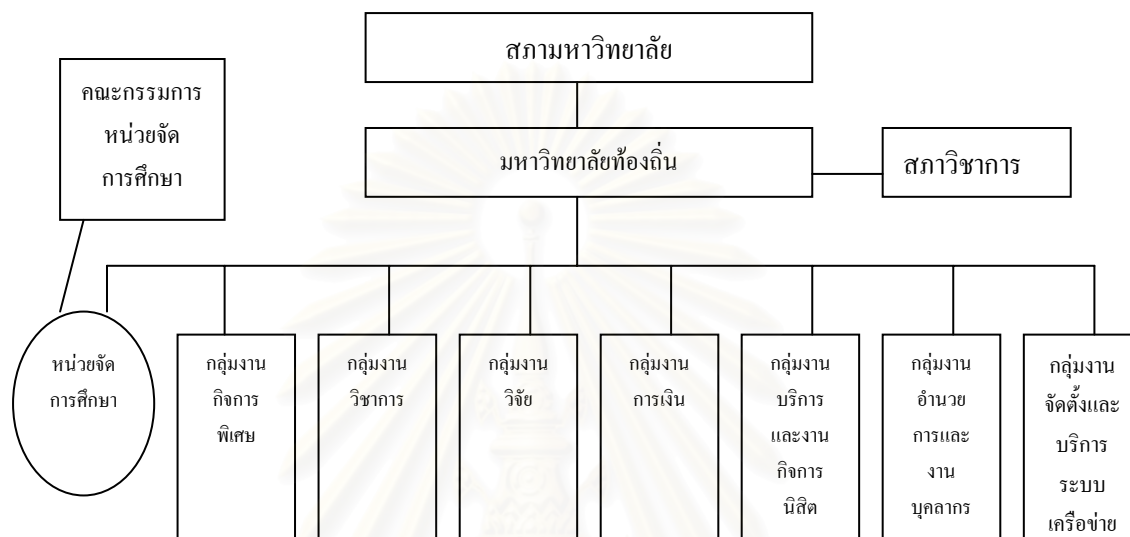

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบการจัดการระดับสถาบัน

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การจัดตั้ง ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ เครื่องข่ายทางวิชาการ ด้านราคาเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันเครื่องข่าย การให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กร การวางกลยุทธ์การตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การตอบสนองความต้องการของประชาชน การพัฒนาอาชีพตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่ การให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง มาประกอบการพิจารณา

รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน

เค้าโครงรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน สำหรับสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบดังนี้

แผนภูมิที่ 3 รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน

รูปแบบระดับการจัดการภายในสถาบันประกอบด้วย

1. สภามหาวิทยาลัย เป็นองค์คณะบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารงานทั้งระบบโดยมีอำนาจหน้าที่
 - 1.1 วางนโยบายและให้ความเห็นชอบแผนการจัดการศึกษาและงบประมาณ
 - 1.2 กำกับดูแลให้สถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษา
 - 1.3 ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงาน ฯลฯ
2. สภาวิชาการ เป็นองค์คณะบุคคลผู้ชำนาญหรือเชี่ยวชาญ งานวิชาการมีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อสภามหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน คุณภาพทางการศึกษา การเปิดสาขา การเปิดหลักสูตร
3. หน่วยจัดการศึกษา สถานที่ที่สภามหาวิทยาลัยประกาศจัดตั้งเป็นหน่วยจัดการศึกษาเครือข่าย เพื่อจัดการศึกษาตามที่ชุมชนต้องการร่วมกัน
4. คณะกรรมการหน่วยจัดการศึกษา เป็นองค์คณะบุคคลสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยจัดการศึกษา มีหน้าที่กำกับ ติดตามและให้การสนับสนุนหน่วยจัดการศึกษาดำเนินงานให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
5. กลุ่มงานอื่นๆ ทำงานตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่ระบุเป็นภารกิจตามสายงานนั้นๆ

รูปแบบการจัดการระดับภายในสถาบัน เป็นการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ ให้ความสำคัญต่อดัชนีต้นทุนต่อหน่วยและโครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว โดยพิจารณาในแต่ละด้านตามมิติของการจัดการดังนี้

- 1) ด้านบุคลากร เน้นการเป็นเครือข่ายระดมทรัพยากรบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 2) ด้านกายภาพ ไม่เน้นการสร้างอาคารสถานที่ใหม่ เป็นการใช้อาคารสถานที่ของท้องถิ่นเอง หรือสถานประกอบการของเอกชน หรือสถานศึกษาของสถาบันเครือข่าย
- 3) ด้านการตลาด เน้นการบริการในเชิงธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มิได้คิดในแง่การทำกำไร และการสร้างโอกาสให้ผู้ขาดแคลน
- 4) ด้านการบริหาร ให้ความสำคัญต่อดัชนีต้นทุนต่อหน่วย และโครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว
- 5) ด้านทรัพยากรสนับสนุน เป็นระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 6) ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เน้นการเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย เน้นความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
- 7) ด้านจุดมุ่งหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้านดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำแนวคิดทางการบริหารธุรกิจมาใช้ โดยโครงสร้างองค์กรควรเป็นองค์กรที่เล็ก กะทัดรัด เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง ใช้การบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความคล่องตัวและมุ่งเน้นการให้บริการที่ดีแก่นักศึกษา โดยยึดนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง ใช้การจัดซื้อจัดจ้าง ไม่เน้นการสร้างอาคารสถานที่เกินความจำเป็น แต่เน้นการใช้อาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาร่วมเครือข่ายหรือสถานประกอบการของชุมชน หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอกเป็นหลัก

การบริหารจัดการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติดังนี้

- 1.1 ใช้การจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอกเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพ

- 1.2 มีการจัดระบบฐานข้อมูลนักศึกษาและสามารถให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ข้อมูลร่วมกันโดยผ่านเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษา
- 1.3 สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน
- 1.4 เปิดโอกาสให้บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แสดงความคิดเห็น เสนอแนะโครงการต่างๆ ของสถาบัน
- 1.5 สนับสนุนชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษา
- 1.6 เน้นรูปแบบการบริการแบบ One-Stop ในด้านการรับเข้านักศึกษา การลงทะเบียน และการช่วยเหลือทางการเงิน
- 1.7 ลดวิธีการบริหารจัดการแบบดั้งเดิม ที่แต่ละสาขาวิชาไม่เกี่ยวข้องกัน เพื่อลดความ อึดอาดล่าช้าในการประสานงาน
- 1.8 กระจายอำนาจให้อิสระภาพทางวิชาการแก่หน่วยงาน เพื่อสร้างความร่วมมือ
- 1.9 มุ่งมั่นนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
- 1.10 สร้างความเชื่อมโยงระหว่างเครือข่าย, ผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งในด้านวิชาการ สนับสนุน ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการพัฒนาสถาบัน
- 1.11 สร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กร
- 1.12 ใช้วิธีการบริหารเชิงระบบที่กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน มีการประเมินผลงานของบุคลากรและหน่วยงานเป็นระยะๆ
- 1.13 มีการสื่อสารในองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 1.14 สร้างวัฒนธรรมขององค์กรมุ่งสนองตอบผู้รับบริการเป็นสำคัญ
- 1.15 เน้นความร่วมมือระหว่างสถาบันเครือข่ายเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 1.16 สร้างระบบประกันคุณภาพ เพื่อการพัฒนาสถาบันที่ยั่งยืน
- 1.17 สร้างฐานข้อมูลของสถาบันให้เป็นปัจจุบัน มีความถูกต้อง
- 1.18 กระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังหน่วยงานปฏิบัติ และจัดทำตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จพร้อมติดตามผลการปฏิบัติงานตลอดเวลา

2) ด้านการบริหารงานวิชาการ

เน้นกลุ่มเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา, ผู้นำท้องถิ่น, เกษตรกร, กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. โดยจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกเวลาราชการ โดยไม่เก็บค่าหน่วยกิตหรือเก็บเพียงเล็กน้อย

ถือเป็นการให้โอกาสทางการศึกษา โดยเก็บหน่วยกิตละไม่เกิน 50-100 บาท และเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการศึกษาให้น้อยที่สุด เปิดสอนในระดับ ปวส. และปริญญาตรี โดยสาขาที่เปิดสอนคือ สาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร, สาขาที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น, สาขาพัฒนาสังคม, สาขาอุตสาหกรรมชุมชน และสาขาการเมืองการปกครอง โดยกำหนดระยะเวลาเรียนในแต่ละหลักสูตร คือ 2 ปี และ 4 ปี และควรจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระยะสั้นโดยมีระยะเวลาการเรียนระหว่าง 3-6 เดือน ในวิชาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การเงิน, บัญชีในครัวเรือน, การถนอมอาหาร, การบริหารจัดการอุตสาหกรรมในครัวเรือน, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคุณสมบัติของผู้เรียน สามารถเทียบโอนประสบการณ์เป็นหน่วยกิตได้ และยึดหลักยึดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเครือข่าย โดยลักษณะการเรียนการสอนเป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานที่จริง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทั้งหมด เข้าไปช่วยเหลือทางวิชาการและการวิจัยแก่ประชาชนในชุมชนที่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้สามารถต่อยอดเพื่อสร้างผลผลิต ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เพื่อพัฒนาวิชาการ สามารถลงทะเบียนและเรียนข้ามระหว่างสถาบันเครือข่ายและมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถาบันเครือข่าย เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องเวลาและการเดินทางแก่ผู้เรียน เป็นการผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนปกติกับการฝึกปฏิบัติงานในชีวิตจริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาอย่างแท้จริง และจัดโปรแกรมการเรียนการสอนในลักษณะสหกิจศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ ในการทำงานควบคู่กับการเรียนรู้ทางทฤษฎี เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกทำงานในสิ่งที่ตนรัก และเป็นการตอบสนองความต้องการในการใช้กำลังงานในท้องถิ่นรวมถึงความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพต่างๆ และอุตสาหกรรมท้องถิ่น โดยการจัดตั้งความร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการ เพื่อรับรองวิทยฐานะ และมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน รวมไปถึงความร่วมมือในการทบทวนหลักสูตรระหว่างสถาบันที่เป็นเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ รวมถึงการใช้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ประกอบการหน่วยงาน สมาคมวิชาชีพ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

การบริหารงานวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1 มีการจัดรูปแบบการลงทะเบียนข้ามสถาบัน และการจัดการเรียนการสอนประจำปีร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาเครือข่าย

2.2 ผสมผสานการเรียนในผู้เรียนปกติกับการฝึกปฏิบัติงานในชีวิตจริง

2.3 จัดตั้งความร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการและแบ่งปันข้อมูลกับสถาบันเครือข่าย

- 2.4 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
- 2.5 ให้นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากรเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายและสะดวก
- 2.6 ดำเนินการทบทวนหลักสูตรที่เปิดสอนอย่างเป็นระบบในลักษณะความร่วมมือระหว่างสถาบัน สมาคมวิชาชีพ และเครือข่ายของสถาบัน
- 2.7 มีระบบการประเมินที่หลากหลายที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษา
- 2.8 เน้นการจัดการให้มีความร่วมมือกับชุมชนผ่านเครือข่ายในการพัฒนา โครงการต่างๆ ของชุมชน
- 2.9 ใช้การจ้างงานจากหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
- 2.10 เน้นการบริหารงานที่มุ่งให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางการให้บริการ
- 2.11 เน้นการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 2.12 ฝึกอบรม สัมมนา ประจำปี เพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและพัฒนา รูปแบบการสอนใหม่ๆ
- 2.13 สร้างห้องสมุดแบบความร่วมมือทางเครือข่ายวิชาการ
- 2.14 วางระบบประกันคุณภาพด้านวิชาการ
- 2.15 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นแหล่งฝึกงาน แหล่งสนับสนุนทุนการศึกษา การวิจัย
- 2.16 ประเมินผลและติดตามผลผู้ที่สำเร็จการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนา
- 2.17 สร้างเกณฑ์เทียบโอนประสบการณ์การทำงาน การศึกษา การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย เข้าสู่โปรแกรมการศึกษาในระบบ

3) ด้านการบริหารงานวิจัย

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งขึ้นใหม่ ในระยะแรกของการก่อตั้งสถาบันจึงเน้นภารกิจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก เนื่องจากสถาบันต้องใช้ระยะเวลาในการเพาะบ่มบุคลากร แต่เนื่องจากการวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งซึ่งสถาบันอุดมศึกษาพึงต้องทำ ฉะนั้น ในระยะแรก คงจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้บุคลากร โดยร่วมเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่ายเพื่อร่วมทำงานวิจัย โดยเน้น การวิจัยที่ลงไปสู่ความต้องการของชุมชนเป็นหลัก และสร้างแรงจูงใจบุคลากรในการทำงานวิจัย โดยให้ผลงานวิจัยเป็นองค์ประกอบในการประเมินผลและกำหนดวงเงินสนับสนุนการทำวิจัยของสถาบัน รวมถึงงบประมาณในการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรให้มีความรู้ด้านการวิจัยและการบริหารงานวิจัยเป็นหลัก เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ประเด็นต่อมา คือ การสร้างห้องสมุดที่มีการสืบค้นที่ทันสมัย

สามารถใช้สืบค้นข้อมูลได้หลากหลาย และปรับหลักสูตรการสอนโดยใช้วิธีการสอนเน้นการวิจัยเป็นฐาน เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้งานวิจัยเพื่อการพัฒนา สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลร่วมกับสถาบันเครือข่าย เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งจึงจัดตั้งศูนย์วิจัยของสถาบันขึ้น เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานเน้นความร่วมมือในการทำวิจัยในลักษณะสาขาวิชา พร้อมทั้งให้อิสระในการบริหารการเงินสำหรับหน่วยงานด้านการวิจัย เพื่อส่งเสริมแนวคิดสร้างสรรค์ เพื่อผลิตผลงานวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นต่อไป

การบริหารงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

3.1 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนางานวิจัย กำหนดวงเงินการวิจัยให้คณาจารย์/หน่วยงาน โดยพิจารณาโครงการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

3.2 กำหนดวงเงินสนับสนุนการวิจัยของสถาบันเป็นสัดส่วนกับงบประมาณดำเนินการต่อปี

3.3 สร้างแผนกลยุทธ์การวิจัยของสถาบันทั้งแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยของสถาบัน

3.4 จัดตั้งหน่วยงานประสานงานการวิจัย เพื่อติดตามผลการวิจัยและอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน

3.5 กำหนดงานวิจัยเป็นภารกิจของอาจารย์ในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี

3.6 จัดทำฐานข้อมูลการวิจัยของสถาบัน

3.7 สร้างมาตรการแรงจูงใจบุคลากร ในการทำวิจัย เช่น ให้ผลงานวิจัยเป็นองค์ประกอบในการประเมินผลงาน

4) ด้านการบริหารการเงิน

งบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้มุ่งเน้น รายได้จากรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก มีการเก็บค่าธรรมเนียมจากนักศึกษาเท่าที่จำเป็น อาจอยู่ในสัดส่วน 30: 50: 20 เนื่องจากเป็นสถาบันที่มุ่งเน้น เพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และไม่มุ่งเน้นในการสร้างกำไร และพยายามหารายได้จากแหล่งต่างๆ เช่น มูลนิธิที่สนับสนุนทางการศึกษา หรือสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ, หน่วยงานราชการในการผลิตบุคลากรได้ เพื่อให้สถาบันมีรายได้ พร้อมจัดตั้งทุนช่วยเหลือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมให้นักศึกษา และจัดจ้างบุคลากรเต็มเวลาเท่าที่จำเป็น เน้นการจ้างอาจารย์

เป็นเวลา โดยพิจารณาอาจารย์และในสถาบันอุดมศึกษาเครือข่ายและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นหลัก พร้อมปรับรูปแบบสัญญาจ้างบุคลากร โดยเน้นผลงานเป็นหลัก

การบริหารการเงิน สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

- 4.1 ใช้สัญญาจ้าง จ้างงานจากแหล่งภายนอก โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- 4.2 สัญญาจ้างคณาจารย์ส่วนใหญ่มีสถานภาพแบบจ้างบางเวลา และมีอายุสัญญาครั้งละไม่เกิน 4 ปี เน้นการพิจารณาต่อสัญญาโดยใช้ผลงานเป็นหลัก
- 4.3 สร้างแนวทางการร่วมมือระหว่างสถาบันกับชุมชนและเครือข่ายในการร่วมกันตัดสินใจปรับปรุง การทำงาน และการลงทุน
- 4.4 จัดเงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมทางการศึกษาให้กับนักศึกษา
- 4.5 หาแหล่งสนับสนุนเงินทุนเพิ่มเติมจากผู้สนับสนุนต่างๆ
- 4.6 นำแผนกลยุทธ์และใช้ยุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วย ผู้นำต้นตุนต่า มุ่งสร้างความแตกต่าง
- 4.7 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศปรับข้อมูลทางการเงิน ให้เป็นปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในด้านการบริหาร
- 4.8 อบรมบุคลากรในการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพประสิทธิภาพ การควบคุมต้นตุนต่าเนนการต่อหน่วย
- 4.9 ให้รางวัลหน่วยงานที่สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ โดยยังคงรักษาคุณภาพ
- 4.10 จัดทำโครงการหารายได้เพิ่มเติม สร้างแนวร่วมหรือพันธมิตรทางการเงิน เช่น สมาคมศิษย์เก่า
- 4.11 จัดทำแผนการเงินระยะสั้น และระยะยาว ซึ่งแผนประกอบด้วย แหล่งที่มาของรายได้ การลงทุน ค่าใช้จ่ายประจำ ทุนการศึกษา เป็นต้น
- 4.12 ให้มีคณะกรรมการการเงินของสถาบัน ในการติดต่อประสานงาน แสวงหาแหล่งรายได้จากภายนอก โดยยึดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถาบันเป็นหลัก

5) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

เนื่องจากบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เน้นการใช้บุคลากรร่วมในสถาบันเครือข่ายและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นหลัก มีบุคลากรที่ทำงานเต็มเวลาน้อย และใช้ระบบการจ้างงานภายนอกมาใช้ในการให้บริหาร เพื่อลดต้นตุนในระยะยาวและประสิทธิภาพ เน้นการคัดเลือก สรรหา การประเมินผลการทำงานทุก 1 ปี และให้สามารถใช้บุคลากรร่วมกันในบางตำแหน่ง เช่น ตำแหน่งทางธุรการ ไม่ตั้งเป็นธุรการคณะแต่ให้ทำงานรวม

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติดังนี้

- 5.1 การสรรหา การคัดเลือกบุคลากรเน้นการใช้ระบบการจ้างงานภายนอก
- 5.2 การสรรหา การคัดเลือกอาจารย์ เน้นการจ้างงานเป็นบางเวลา สรรหาหรือคัดเลือกจากสถาบันอุดมศึกษาเครือข่าย และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น
- 5.3 จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการต่างๆ และปฐมนิเทศคณาจารย์และบุคลากร ด้วยการใช้และให้เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ
- 5.4 ช่วยเหลือคณาจารย์ปรับปรุงระบบการจัดการส่วนต่างๆ
- 5.5 มีการประเมินผลบุคลากรโดยพิจารณาจากด้านการมีส่วนร่วมกับสถาบัน การสร้างความเป็นเลิศด้านการสอน และผลการทำงาน
- 5.6 สนับสนุนให้คณาจารย์มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาสถาบันตามความชำนาญ
- 5.7 มีการพัฒนาโครงการต่างๆของสถาบันตลอดทั้งปีงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณาจารย์และบุคลากร พร้อมฝึก สร้างทักษะการเป็นผู้นำในด้านการบริหารงานบุคคล
- 5.8 ผลักดันให้คณาจารย์เสนอ โครงการฝึกอบรมให้กับชุมชน, ภาครัฐกิจโดยใช้เทคโนโลยีของห้องเรียนในสถาบัน
- 5.9 ให้นักุลากรสามารถเข้าถึงนโยบายและแนวปฏิบัติต่างๆ ของสถาบันได้ อย่างสะดวกและรวดเร็ว
- 5.10 จัดทำเว็บไซต์ให้คำแนะนำและฝึกอบรมบุคลากร รวมทั้งเป็นสื่อในการรับสมัครงานของสถาบันเพื่อให้ได้ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
- 5.11 จัดคณาจารย์บุคลากรได้มีการสัมมนาและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 5.12 การฝึกอบรมเน้นการให้นักุลากร ได้รู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และเทคนิคการสอนประเภทต่างๆ
- 5.13 มีการจ้างอาจารย์ บุคลากรหลายรูปแบบ ทั้งเต็มเวลา บางเวลา เป็นสัญญาจ้าง โดยมีค่าตอบแทนที่ชัดเจน มีระบบการคัดเลือกบุคลากรให้ได้คนดี คนเก่งเข้ามาเป็นสมาชิกของสถาบัน
- 5.14 สร้างระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่วัดได้และเป็นธรรม
- 5.15 จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบการกิจ อาจารย์ บุคลากรให้ชัดเจน
- 5.16 จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ทุกปีงบประมาณ
- 5.17 สร้างวัฒนธรรมยกย่อง คนดี, คนเก่ง

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปเป็น (ร่าง) รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบตามเอกสารภาคผนวก ง

ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้กระบวนการตรวจสอบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ห้องวรินทร์ โรงแรมไพลิน จังหวัดพิษณุโลก โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 18 ท่าน (เอกสารภาคผนวก ง) เพื่อตรวจสอบรูปแบบ (ร่าง) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประเด็นสรุปได้ ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น

ผู้วิจัยสรุปประเด็นจากผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อเสนอแนะในประเด็นสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น ได้ดังนี้

1.1 มีความเป็นไปได้สูง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดหลายแห่ง มีความเข้าใจในการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งต้องพัฒนาการศึกษาของคน การอุดมศึกษาของไทยยังไม่กระจายตัว ประชาชนยังมีความค้อยโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประเด็นสำคัญคือ การจัดอุดมศึกษา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจุดแข็งอยู่ที่ มีงบประมาณของตนเอง มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ มีความเป็นท้องถิ่นรู้ปัญหา และวิชาที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญ และมีความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ ประการที่สำคัญต้องรับผิดชอบต่อประชาชนในพื้นที่

1.2 เน้นการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกลักษณะแห่งท้องถิ่น และการเน้นสาขาวิชาที่เป็นการประกอบอาชีพ

1.3 รูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องจัดตั้งเป็นสถาบันก็ได้ อาจเป็นความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่แล้วโดยพิจารณา ร่วมกันถึงความต้องการความจำเป็นของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่

1.4 ไม่มีรูปแบบสำเร็จรูปในแต่ละพื้นที่ที่จะต้องหารูปแบบที่เหมาะสมกับตนเอง รูปแบบที่เสนอเป็นเพียงต้นแบบเท่านั้น

1.5 ควรเป็นรูปแบบผสมผสานระหว่างมหาวิทยาลัยท้องถิ่น วิชาชีพ และวิทยาลัยชุมชน

1.6 สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของท้องถิ่นเองเป็นสำคัญ

1.7 แผนภูมิที่นำเสนอเน้นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ การตั้งมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.8 การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็นที่ควรพิจารณาอย่างมาก คือ ความเป็นอิสระทางวิชาการ ไม่ถูกรอบงำและการรักษาระยะห่างระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันที่จัดตั้งขึ้น

1.9 ต้องคำนึงถึงผู้เสียภาษีโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ควรมีระบบจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระหว่างคนในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองและคนนอกพื้นที่ จะเสียค่าใช้จ่ายเท่ากันไม่ได้ มิเช่นนั้นจะเหมือนเป็นการนำงบประมาณของท้องถิ่นตนเองไปสนับสนุนคนที่อยู่ภายนอกท้องถิ่น

1.10 ต้องพิจารณาในประเด็นความซ้ำซ้อนให้ดี

1.11 ไม่ควรจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นใหม่แต่ใช้วิธีการถ่ายโอนสถาบันการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลดีกว่า

2. การบริหารจัดการในระดับสถาบัน ซึ่งเน้นการเป็นเครือข่าย

ผู้วิจัยสรุปประเด็นจากผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารจัดการภายในระดับสถาบัน ได้ดังนี้

2.1 มหาวิทยาลัยท้องถิ่นควรเป็นมหาวิทยาลัยขนาดเล็กที่มีความคล่องตัวก่อนในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น ไม่ต้องลงทุนมาก และท้องถิ่นมีบุคลากรอยู่แล้ว การนำคนเหล่านี้มาเป็นเครือข่ายจะทำให้ประหยัดและได้ผู้มีประสบการณ์ที่รู้จริง เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและรู้ว่าท้องถิ่นของตนต้องการอะไร

2.2 การเป็นเครือข่ายจะช่วยให้สามารถนำจุดแข็งของแต่ละเครือข่ายมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

2.3 การเป็นเครือข่ายเป็นสิ่งจำเป็นแต่ต้องพิจารณาในแง่ความเป็นไปได้

2.4 การเป็นเครือข่ายควรเป็นกลยุทธ์หลักในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยระดมทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้

2.5 ควรอธิบายความหมายของเครือข่ายให้ชัดว่าเป็นเครือข่ายเรื่องใดบ้าง เช่น เครือข่ายด้านวิชาการ

2.6 รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบันที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายไม่มีความแตกต่างกับมหาวิทยาลัยในปัจจุบันซึ่งทำกันอยู่แล้ว มีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่

2.7 ควรจัดหางบประมาณส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมแล้วจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในลักษณะเป็นการบริหารจัดการโดยลักษณะเป็นเครือข่ายเป็นต้นแบบหรือทำเป็นโครงการนำร่อง

2.8 ลักษณะการบริหารจัดการแบบเป็นเครือข่าย ควรเน้นเครือข่ายในด้านวิชาการ ด้านสถานฝึกปฏิบัติด้านห้องปฏิบัติการ และด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง

3. หลักการ บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยสรุปประเด็นจากผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิได้ข้อเสนอแนะในประเด็นหลักการ บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

สอดคล้องนโยบายของรัฐบาลอยู่แล้วในการตอบสนองการพัฒนาสังคม ซึ่งสังคมนั้นบุคลากรมีความสำคัญ คือทรัพยากรมนุษย์ ฉะนั้น ในส่วนของการส่งเสริมพัฒนาในเรื่องนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาจัดการศึกษา ถือว่าถูกต้องตามนโยบาย จุดเน้นสำคัญคือ การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการพัฒนาในรูปแบบกองทุนคยอดเงินต้น เพื่อใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาในระยะยาว และยังเป็นหลักประกันความมั่นคงในสถาบัน ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลิกสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาแล้ว สถาบันก็ยังคงดำรงอยู่ได้

4. พันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา

พันธกิจ

ผู้วิจัยสรุปประเด็นจากผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิได้ข้อเสนอแนะในประเด็น พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

พันธกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือ การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง และเป็นรูปธรรมเพื่อยกระดับการพัฒนาบุคคล ยกย่องในการพัฒนาสังคม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรกำหนดพันธกิจเพิ่มเติมคือ สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมคุณภาพชีวิต ทั้งด้านสติปัญญา วัฒนธรรม เศรษฐกิจของประชาชนในเขตพื้นที่ ที่สถาบันอุดมศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับ **วัตถุประสงค์**

หากวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดตั้งขึ้น กลุ่มเป้าหมายที่สถาบันต้องการจัดการศึกษาให้ได้แก่ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน เพื่อทุกกลุ่มลูก้า แล้วย้อนกลับไปดูวัตถุประสงค์เพื่อที่จะพัฒนาอาชีพคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชน มุ่งเน้นที่องค์ความรู้ในท้องถิ่น การตอบสนองความต้องการของประชาชนและความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ถ้ามีวัตถุประสงค์อย่างนี้ มีความจำเป็นต้องตั้งมหาวิทยาลัยหรือไม่ ซึ่งหากตั้งโจทย์ผิด อาจจะก่อให้เกิดความสับสนในอนาคต ซึ่งกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันไม่เหมือนเมื่อก่อน ประเด็นสำคัญหากจะจัดตั้งต้องถูกที่ถูกเวลา จังหวัดพิษณุโลกอาจไม่มีความจำเป็นในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพิ่ม แต่ควรคิดถ้อยความจำเป็นก็ได้

5. การบริหารจัดการภายในสถาบัน

ผู้วิจัยสรุปประเด็นจากผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิได้ข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารจัดการภายในสถาบัน ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในแต่ละท้องถิ่นมีรูปแบบสถาบันอุดมศึกษาอย่างไร แล้วนำมาอยู่ในบทที่ 2 ของวิทยานิพนธ์
2. หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาควรศึกษาว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างไรก่อน
3. ควรทำ SWOT Analysis
4. การใช้แนวคิดทางการตลาด เรื่องส่วนประสมการตลาด มีความเหมาะสมหรือไม่ ขัดแย้งกับเป้าหมายในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ ซึ่งมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนแต่ใช้แนวคิดทางการตลาดมาออกแบบสถาบัน ควรใช้ Balance Scorecard น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า
5. ไม่ควรมีคำว่า “ด้าน” ในรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

หัวใจสำคัญในการบริหารจัดการอุดมศึกษาคือ ความเป็นอิสระทางวิชาการ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องทำความเข้าใจเรื่องนี้ให้

สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องไม่ถูกรอบงำทางความคิด แต่ในประเด็นกลับกัน สถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นก็ต้องตอบสนองความต้องการในเชิงนโยบายของฝ่ายการเมืองและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ด้วย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ทางออกในประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สถาบันอุดมศึกษาควรจัดตั้งบอร์ดของสถาบันอุดมศึกษาโดยมีสัดส่วนกรรมการจากหลายภาคส่วน อาทิ จากนักวิชาการ ตัวแทนนักศึกษา คณาจารย์ ตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและติดตามประเมินผลการทำงานของฝ่ายบริหารสถาบันอุดมศึกษา เพื่อป้องกันการถูกรอบงำทางความคิด และมีอิสระในเชิงวิชาการอย่างแท้จริง

5.2 ด้านการบริหารการเงิน

5.2.1 การจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาให้เข้มแข็ง

5.2.2 อัตราส่วนเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอัตรา 30: 50: 20 มาอย่างไร

5.2.3 สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรหารายได้จากแหล่งอื่นๆ ไม่ใช่เฉพาะจากรัฐบาลกลาง เช่น เก็บภาษีทางการศึกษา ขอรับบริจาค

6. ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยสรุปประเด็นจากผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิได้ข้อเสนอแนะในประเด็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

6.1 เผยแพร่งานวิจัยฉบับนี้ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพกว้าง

6.2 จัดหาจังหวัดนาร่องที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการจัดการสำหรับระดับอุดมศึกษาและต้องเป็นจังหวัดที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

6.3 ดำเนินการทำความเข้าใจกับผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงที่เกี่ยวข้องและรัฐบาล เห็นชอบกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากต้องของบประมาณส่วนหนึ่งสนับสนุน

7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

ผลจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันเป็น 2 ฝ่าย โดยฝ่ายนักวิชาการมีความเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอง แต่โดยวิธีสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีอยู่แล้ว ฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น นักรัฐศาสตร์ เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้ง

สถาบันอุดมศึกษาเป็นของตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น โดยมีแนวคิด
ไม่มีใครรู้เรื่องภายในท้องถิ่นเท่ากับคนในท้องถิ่นเอง

กรณีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเหมาะสม
กับจังหวัดเล็กที่ด้อยโอกาส ขาดสถาบันอุดมศึกษา ในกรณีจังหวัดใหญ่ที่มีสถาบันอุดมศึกษา
มากมายอยู่แล้ว เช่น กรณีจังหวัดพิษณุโลก การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นอาจเป็นการสูญเสียทรัพยากรมากโดยไม่คุ้มค่า น่าจะใช้วิธีการถ่ายโอนมหาวิทยาลัยบาง
แห่งให้เป็นมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคิดเกณฑ์ประเมินความพร้อมตาม
มาตรา 42 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ หากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่พร้อมถ่ายโอน อาจแสวงหาแนวทางความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยใน
การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาแทน

ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยภาพรวม
ผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากสายนักวิชาการให้ความสำคัญกับรูปแบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้าง
ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษามาก (รูปแบบที่ 3) ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น นักรัฐศาสตร์ให้
ความสำคัญกับการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนารูปแบบการ
บริหารจัดการสถาบันด้วยตนเองมาก (รูปแบบที่ 4) ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นค่ากึ่ง
กัน แล้วจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน คือ คุณวิโรจน์ จิรติการ โชติ คุณวิศวะ วิสวชัยวัฒน์
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ ได้พิจารณาตรวจสอบถึงความเหมาะสมและความ
เป็นไปได้

รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะนำเสนอมีทั้งหมด 4 รูปแบบ โดยรูปแบบที่
1, 2, 3 เป็นรูปแบบที่เสนอขึ้นเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนรูปแบบที่ 4 เป็นรูปแบบที่
ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเป็นรูปแบบหลักและเห็นว่าเหมาะสมที่สุด ในการเป็นต้นแบบการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ทรงคุณวุฒิคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้ง 4 รูปแบบ มีความเหมาะสมและ
เป็นไปได้ เรียงตามลำดับจากมีความเป็นไปได้น้อยถึงมีความเป็นไปได้มาก ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ถ่ายโอนสถาบันอุดมศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นเองแต่เป็นการ
ถ่ายโอนสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามาอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบนี้ข้อควรระวัง
คือ การครอบงำและถูกคุกคามจากฝ่ายการเมือง ซึ่งจะขัดกับหลักการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเสรีภาพและ
ความเป็นอิสระทางวิชาการ รูปแบบนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรเข้าไปควบคุม

สถาบันอุดมศึกษาโดยตรง ควรส่งตัวแทนของท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหาร การกำหนดนโยบาย ในรูปคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสภามหาวิทยาลัย สภาวิชาการ และทำหน้าที่หลักในการพิจารณา นโยบาย ส่วนการบริหารจัดการเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา วิธีการนี้จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความคล่องตัวสามารถรักษาหลักการอุดมศึกษาและสามารถตอบสนองนโยบายของฝ่ายการเมืองได้

ประเด็นสำคัญคือ กระทรวงศึกษาธิการต้องออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 42 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 21 ซึ่งกำหนดให้จัดทำเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมและเชิญตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาวางแผนทางการกำหนดเกณฑ์ โดยอาจยึดหลัก การจัดการศึกษาที่ทั่วถึงและมีคุณภาพ การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน ทางเลือกของประชาชนในการรับการศึกษา ความยินยอมของสถาบันอุดมศึกษาที่จะถ่ายโอน ซึ่งองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการประเมินความพร้อมอาจประกอบด้วย

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	1. ระยะเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหรือมีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจนถึงปีที่ประเมิน
	2. ผลการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
	3. ความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ด้านทรัพย์สิน, วิชาการ, กิจกรรม
	4. การส่งเสริม สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษา ก่อนปรับโอน
2. แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ	5. การมีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษา
	6. ความพร้อมในด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา
3. วิธีการบริหารและการจัดการศึกษา	7. รูปแบบวิธีการบริหารและการจัดการศึกษา

4. การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา	8. สัดส่วนรายได้เพื่อการศึกษาเฉลี่ย 3 ปีงบประมาณย้อนหลัง
5. ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	9. ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบการถ่ายโอนสถาบันอุดมศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 11 การถ่ายโอนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแผนภูมิที่ 11 ซึ่งแสดงการถ่ายโอนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรเข้าควบคุมสถาบันอุดมศึกษาโดยตรง ควรส่งตัวแทนเข้าไปเป็นคณะกรรมการบริหารเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า การถ่ายโอนสถาบันอุดมศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น

ยาก ต้องอาศัยระยะเวลาเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจและเพิ่มซึ่งความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

รูปแบบที่ 2 ไม่มีรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ที่จะจัดตั้ง

รูปแบบนี้ยึดหลักแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ อาทิ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาภายในท้องถิ่น สภาพปัญหาที่แตกต่างกัน ฉะนั้น จึงไม่สามารถกำหนดรูปแบบสำเร็จรูปในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นรูปแบบที่ตายตัวที่เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่นได้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาควรเริ่มจาก

1) การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพื้นที่ที่จะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาก่อน

2) การวิเคราะห์สภาวะการแข่งขัน เพื่อศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขัน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเมื่อเทียบกับคู่แข่งในปัจจุบัน ซึ่งการวิเคราะห์ในประเด็นนี้จะพิจารณาจาก

2.1 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานี้ง่ายหรือยาก หากมีการจัดการที่ง่าย ก็จะมีการแข่งขันสูงถือเป็นอุปสรรค

2.2 การยกเลิกสถาบันอุดมศึกษานี้ง่ายหรือยาก ถ้ายกเลิกยาก จะทำให้คู่แข่งไม่ได้ลดปริมาณลง การแข่งขันก็จะสูงโดยจะมีการใช้กลยุทธ์การต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

2.3 สภาพการแข่งขันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน ดูจากการแข่งขันของผู้แข่งขันในปัจจุบัน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับจำนวนผู้แข่งขัน การพัฒนาด้านเทคโนโลยีของคู่แข่ง อัตราการเติบโตของตลาด

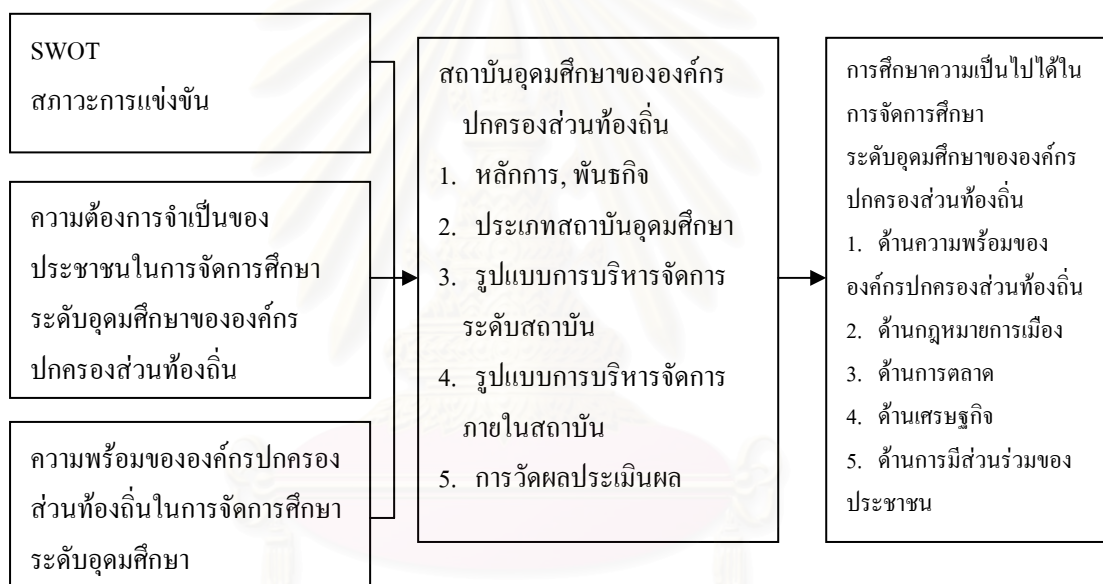
2.4 ผลกระทบจากกลุ่มต่างๆ เช่น รัฐบาล ชุมชน ในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับที่มีผลดี-เสีย ในการตัดสินใจและกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อป้องกันสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน

3) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์อย่างมีระบบ ระบุความแตกต่างระหว่างเป้าประสงค์กับสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แล้วจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำไปปฏิบัติ

นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT, สภาวะการแข่งขัน, การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มากำหนดหลักการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พันธกิจ ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสม รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน รูปแบบบริหารจัดการภายในสถาบัน (การบริหารทั่วไป, การบริหารวิชาการ, การบริหารงานวิจัย, การบริหารการเงิน, การบริหารทรัพยากรมนุษย์)

4) เมื่อได้รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ก็ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งการศึกษาความเป็นไปได้อาจมีขอบเขตในการศึกษา ดังนี้ ด้านความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดตั้ง ด้านกฎหมายการเมือง ด้านการตลาด ด้านเศรษฐกิจ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 12 รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ ที่จะจัดตั้ง

จากแผนภูมิที่ 12 ซึ่งแสดงรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยพิจารณาบริบทของแต่ละพื้นที่ที่จะจัดตั้ง ซึ่งอยู่บนสมมติฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถกำหนดรูปแบบที่ตายตัวได้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดตั้งเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเองมากที่สุด หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสนใจจะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้รูปแบบนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรหาต้นแบบการ

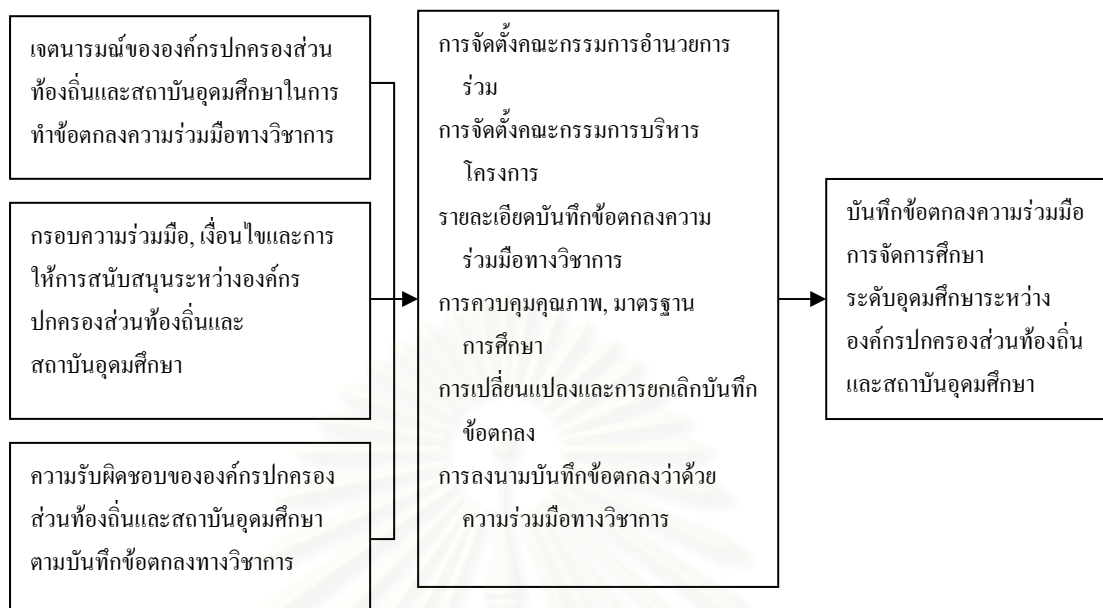
จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นต้นแบบแล้วปรับปรุงแก้ไข ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของตน น่าจะเป็นวิธีการที่ดีกว่า

รูปแบบที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา

รูปแบบนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งความประสงค์ไปยังสถาบันอุดมศึกษาว่า ต้องการทำข้อตกลงความร่วมมือในลักษณะใด อาจเป็นข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากร ข้อตกลงในการให้สถาบันอุดมศึกษาเข้ามาจัดตั้งวิทยาเขตในพื้นที่ หรือเพียงส่งบุคลากรของท้องถิ่นเข้าไปศึกษาต่อยังสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ ลักษณะการทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการนั้น ไม่มีข้อกำหนดหรือรูปแบบที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับการเจรจาและความประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันอุดมศึกษาเป็นสำคัญ ลักษณะบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการ อาจประกอบไปด้วย

- 1) เจตนารมณ์ของทั้ง 2 ฝ่ายในการทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ
- 2) กรอบความร่วมมือและการให้การสนับสนุนของทั้ง 2 ฝ่าย
- 3) ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ
- 4) ความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ
- 5) การจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการร่วม
- 6) การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ
- 7) รายละเอียดบันทึกข้อตกลงร่วมมือทางวิชาการ
- 8) การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
- 9) การเปลี่ยนแปลงและการยกเลิกบันทึกข้อตกลง
- 10) การลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการ

รูปแบบความร่วมมือทางวิชาการในลักษณะนี้ เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เพิ่งเริ่มสนใจการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ยังไม่มีความพร้อมในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของตนเอง เป็นการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต และโดยส่วนใหญ่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้รูปแบบนี้ มักเป็นข้อตกลงความร่วมมือที่สนับสนุนด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารจัดการวิชาการ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 13 รูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันอุดมศึกษา

จากแผนภูมิที่ 13 ซึ่งแสดงรูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันอุดมศึกษา รูปแบบนี้เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เริ่มสนใจการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เรียนรู้ และเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต

รูปแบบที่ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันด้วยตนเอง

เนื่องจากรูปแบบที่ 4 เป็นวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและประมวลข้อมูลเพื่อนำเสนอ ปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจากผลการประชุมกระบวนการอิงผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม

รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่ 1, 2, 3 นั้น เป็นรูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน ส่วนรูปแบบการบริหารจัดการระดับภายในสถาบัน ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะ อาจมีรูปแบบคล้ายคลึงกับรูปแบบที่ 4 ก็ได้ ส่วนรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบที่ 4 เป็นรูปแบบการบริหารจัดการในระดับสถาบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นเครือข่าย และรูปแบบการบริหารจัดการระดับ

ภายในสถาบันนั้น แบ่งออกเป็น การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงานวิจัย การบริหารการเงิน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์

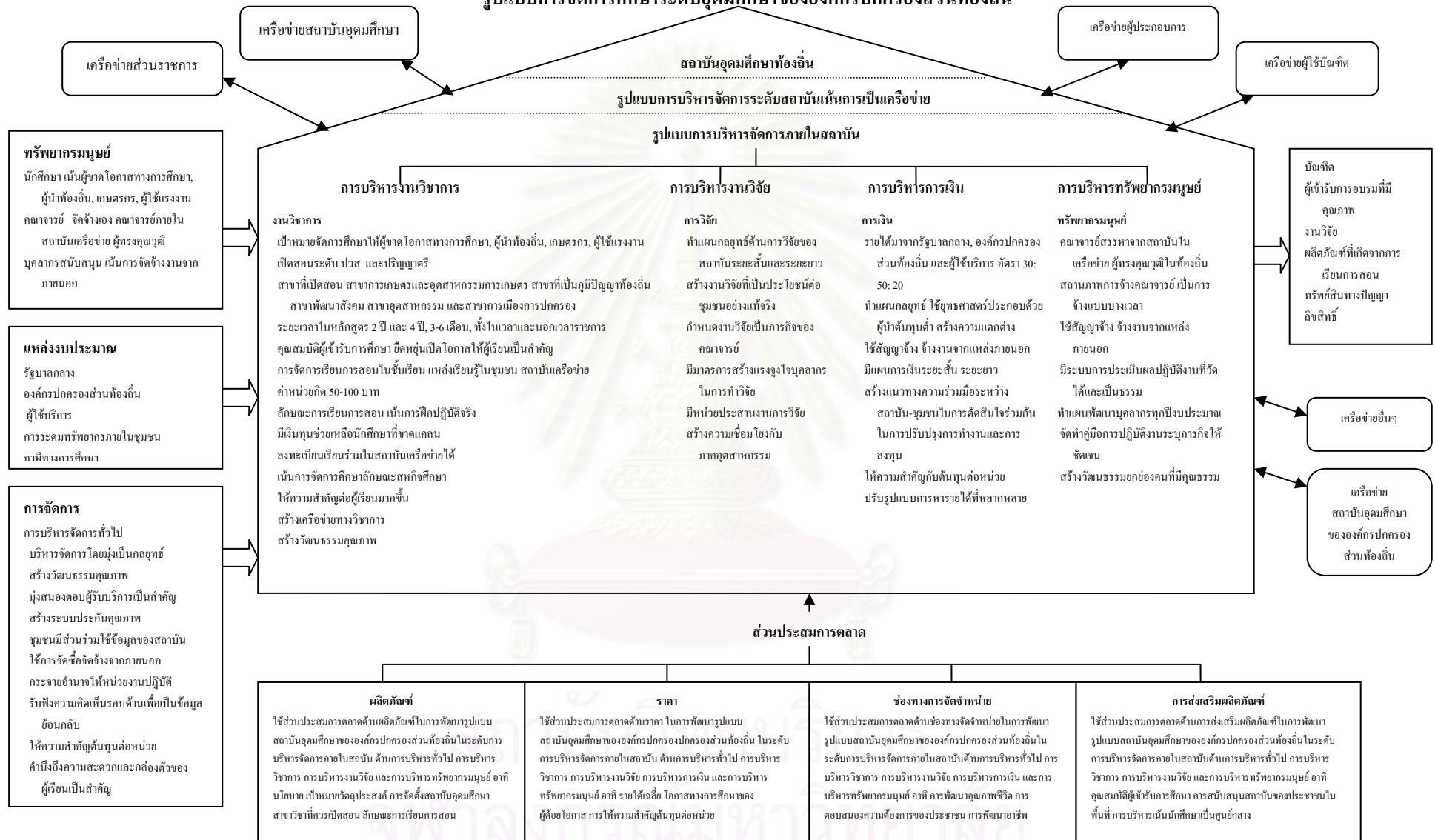
การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรูปแบบที่ 4 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและพัฒนาในรูปแบบการบริหารจัดการด้วยตนเองนี้ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกระบวนการอย่างละเอียด และพบว่ารูปแบบที่ 4 อาจครอบคลุมรูปแบบที่ 1, 2, 3 เนื่องจากในขั้นตอนการจัดตั้งอาจเริ่มจากการสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐก่อนในส่วนของตนเองยังไม่มีอำนาจ ส่วนรูปแบบที่ 1 การถ่ายโอนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากในรูปแบบที่ 2 นั้น ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่เป็นตัวตั้งนั้น ก็อาจใช้รูปแบบที่ 4 เป็นต้นแบบ แล้วปรับให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ก็ได้

รูปแบบนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเลือกประเภทสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับตนเอง รวมถึงรูปแบบการบริหารจัดการในระดับสถาบันและรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน ด้านการบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงานวิจัย การบริหารการเงิน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ แล้วบริหารจัดการตามหลักการ เป้าหมาย พันธกิจและวัตถุประสงค์ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดรูปแบบนั้น ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภูมิที่ 14 รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแผนภูมิที่ 14 ซึ่งแสดงรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา แนวคิดทางการตลาดเรื่องส่วนประสมการตลาด งานวิจัย เอกสารทางวิชาการของนักวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศมาประกอบเพื่อใช้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

หลักการ

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรยึดแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุ ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยในแต่ละช่วงชีวิต บุคคลอาจได้รับการศึกษารูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบผสมกัน และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ยึดการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และให้มีการจัดตั้งเงินกองทุนสนับสนุนเพื่อการพัฒนาหรือกองทุนขอยอดเงินต้น เพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันระยะยาวแก่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ประเด็นที่สำคัญที่สุดจะต้องคำนึงถึงความเป็นอิสระทางวิชาการซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

บทบาท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้ความต้องการของประชาชน และความเหมาะสมภายใต้นโยบายและมาตรฐานชาติ โดยประสานความร่วมมือกับรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

หน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษา การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพท้องถิ่นตนเอง

ความรับผิดชอบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งและบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตนเอง

พันธกิจ ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ยึดหลักการบริหารบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีหลักการในการจัดการศึกษาโดยยึดแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต มีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้ความต้องการของประชาชน มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา

การฝึกอบรม และมีความรับผิดชอบในการสร้างความเข้มแข็ง และแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตนเอง ซึ่งพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. ทำการสอน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตเพื่อตอบสนองการศึกษาตลอดชีวิต
2. วิจัย ที่สร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่น
3. ให้การบริการวิชาการ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ให้สามารถประยุกต์ความรู้ความสามารถใช้ได้ในสังคมปัจจุบัน และแนวโน้มของสังคมในอนาคต
4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รักษาและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่าให้คงอยู่
5. สร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้งด้านสติปัญญา วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของประชาชนในเขตพื้นที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ

ซึ่งพันธกิจทั้ง 5 ข้อนี้ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมุ่งเน้นพันธกิจข้อที่ 1, 3, 5 ซึ่งถือเป็นการตอบสนองหลักการ บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น มุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของประชาชนในท้องถิ่น เช่น สาขาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร, สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น, สาขาพัฒนาสังคม, สาขาอุตสาหกรรมชุมชน และสาขาการเมืองการปกครอง สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขนาดเล็ก มุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทางสาขาวิชาภายในขอบเขตจำกัดเฉพาะด้าน เน้นการจัดการศึกษาตามที่ตนเองถนัดและมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและใช้รูปแบบการบริหารจัดการเชิงธุรกิจโดยใช้หลักการส่วนประสมการตลาด

นโยบายและเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นโยบาย การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้นๆ

- 2) ควรมุ่งเน้นในเรื่ององค์ความรู้ในท้องถิ่นเมื่อจบการศึกษาแล้ว สามารถทำงานในท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน
- 3) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ
- 4) เพื่อให้สามารถประยุกต์ความรู้ให้สามารถใช้ได้ในสังคมปัจจุบันและแนวโน้มของสังคมในอนาคต

รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน

มีลักษณะการเป็นเครือข่าย รูปแบบการบริหารเครือข่าย เป็นความร่วมมือในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งอาจเป็นความร่วมมือทางวิชาการทั้งหมดหรือเฉพาะส่วน เพื่อพัฒนาความเข้มแข็ง ร่วมมือกับผู้ประกอบการ ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เน้นลักษณะการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการในลักษณะเครือข่าย อาจประกอบด้วย เครือข่ายส่วนราชการ เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา เครือข่ายผู้ประกอบการ เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายการท่องเที่ยว ซึ่งเครือข่ายแต่ละด้านมีมิติของการจัดการให้ ดังนี้

เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา

เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ซึ่งรูปแบบความร่วมมือเน้นความร่วมมือในด้านการบริหารจัดการทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิจัย การบริหารการเงิน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในแต่ละด้านมีมิติการจัดการดังนี้

การบริหารจัดการทั่วไป เน้นให้ความสะดวกและความคล่องตัวกับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาเครือข่าย ในการลงทะเบียนจ่ายค่าหน่วยกิต สามารถโอนย้ายหน่วยกิตระหว่างสถาบัน สามารถใช้บริการห้องสมุด ฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ตในสถาบันเครือข่าย นำทรัพยากรในสถาบันเครือข่ายมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน ผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนปกติกับการฝึกปฏิบัติงานในชีวิตจริง จัด โปรแกรมวิชาชีพที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้

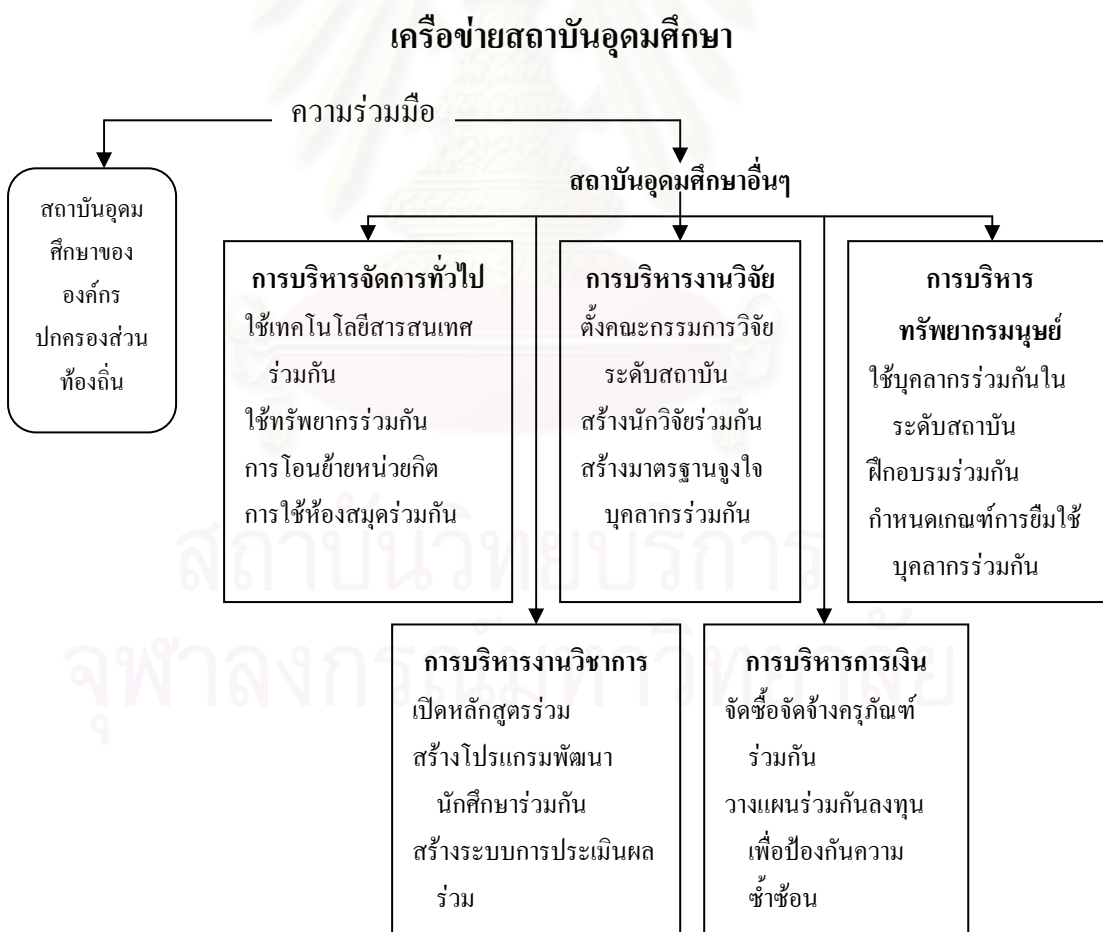
การบริหารงานวิชาการ เน้นการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันที่จะเปิดหลักสูตรร่วมกัน หรือการถ่ายโอนหน่วยกิตกันได้ สร้างโปรแกรมในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาแรกเข้าในสาขาเดียวกันร่วมกัน สร้างเกณฑ์การประเมินผลร่วมกันเพื่อรักษามาตรฐานการศึกษาในภาพรวม สร้างเกณฑ์การเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเข้าสู่โปรแกรมการศึกษาในระบบร่วมกัน สร้างหลักสูตรที่เป็นสหวิทยาการ และความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษามากขึ้น

การบริหารงานวิจัย จัดตั้งคณะกรรมการวิจัยร่วมกันในระดับสถาบันเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางการวิจัย สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันในโครงการวิจัยที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ และเป็นความต้องการของประเทศ สร้างนักวิจัยใหม่ๆ ร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลผลการวิจัยของสถาบันร่วมกัน เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิง สร้างมาตรการจูงใจให้บุคลากรทำวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบัน จัดตั้งหน่วยประสานงานวิจัยระดับสถาบันร่วมกันขึ้น

การบริหารการเงิน จัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์ร่วมกันระหว่างสถาบัน สร้างแนวทางการร่วมมือระหว่างสถาบันในการตัดสินใจร่วมกันในการทำทุนเพื่อป้องกันความซ้ำซ้อน

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ สร้างเกณฑ์ในการยืมใช้บุคลากรระหว่างสถาบันร่วมกัน สร้างแผนพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรมร่วมกัน สนับสนุนการใช้บุคลากรร่วมกันระหว่างสถาบัน

รูปแบบความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาระหว่างสถาบัน อาจร่วมกันเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง หรือร่วมมือทั้งระบบ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 15 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือด้านต่างๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

เครือข่ายผู้ประกอบการ

เครือข่ายผู้ประกอบการเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้ประกอบการ การเป็นเครือข่ายในลักษณะนี้ เป็นความร่วมมือที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการเป็นสำคัญ เป็นการสะท้อนความต้องการของผู้ประกอบการซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบความร่วมมือเป็นในลักษณะการมีส่วนร่วมใช้ข้อมูลกับทางสถาบันอุดมศึกษา ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาองค์กรของตนเอง มีส่วนร่วมให้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร การสอน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ตรงตามความต้องการ มีส่วนร่วมให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อใช้การพัฒนาและใช้ผลงานวิจัยให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจ มีส่วนร่วมในการประเมิน และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา รวมถึงเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถาบันในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ มีส่วนร่วมในการเป็นอาจารย์พิเศษ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

เครือข่ายผู้ประกอบการ

แผนภูมิที่ 16 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการ

เครือข่ายส่วนราชการ

เครือข่ายส่วนราชการเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับส่วนราชการอื่นๆ การเป็นเครือข่ายในลักษณะนี้ มักเป็นรูปแบบความร่วมมือเพื่อการวางแผนในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา อาทิ ข้อมูลในการพัฒนาข้าราชการ จำนวนข้าราชการเกษียณ กรอบแนวทางการพัฒนาประเทศ เพื่อสถาบันจะได้นำมาเป็นข้อมูลในการสร้างพัฒนาหรือเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของส่วนราชการหรือการทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาให้ท้องถิ่น ชุมชน ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ รวมถึงในส่วนราชการต่างๆ มีผู้ทรงคุณวุฒิมากมาย ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาก็ต้องการผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้มาเป็นอาจารย์พิเศษ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

เครือข่ายส่วนราชการ

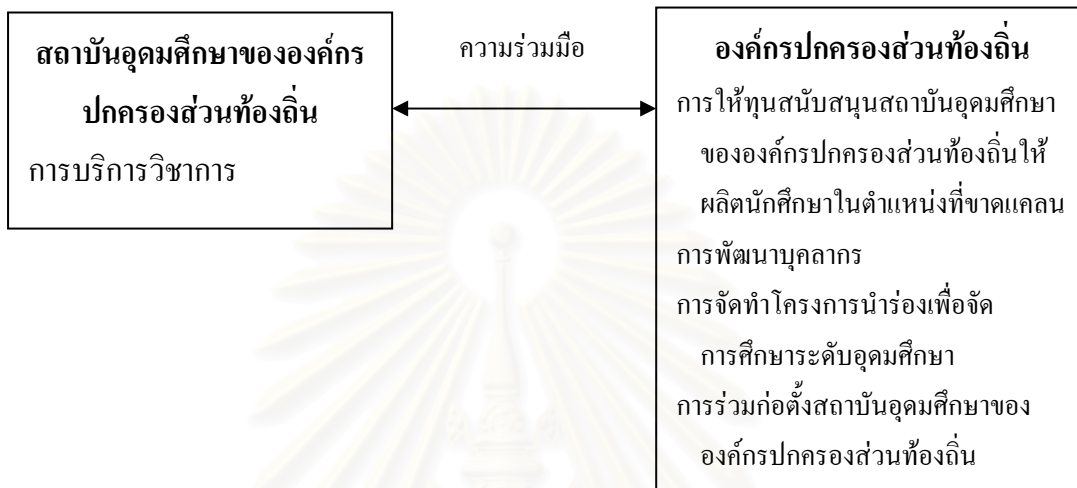
แผนภูมิที่ 17 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการอื่นๆ

เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในลักษณะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในรูปสหการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทุนสนับสนุนให้ผลิตนักศึกษาในตำแหน่งที่ตนขาดแคลน จ้างให้ทำงานวิจัยเพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อจัดทำโครงการพัฒนา

พัฒนาบุคลากร หรือขอความร่วมมือจัดทำโครงการนำร่องเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของท้องถิ่นตนเอง ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

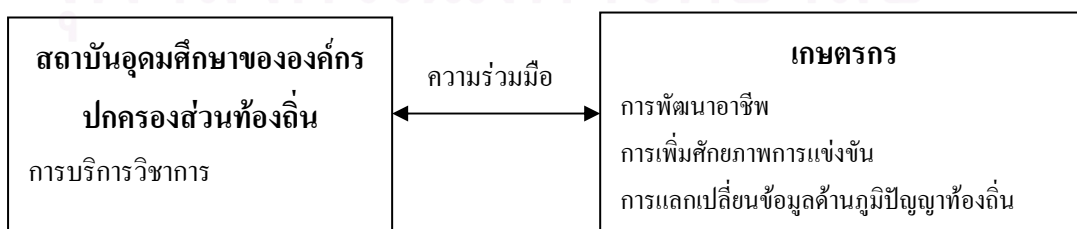

แผนภูมิที่ 18 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

เครือข่ายเกษตรกร

เครือข่ายเกษตรกรเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเกษตรกร การเป็นเครือข่ายในลักษณะนี้ เป็นความร่วมมือที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ รูปแบบความร่วมมืออาจเป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วมใช้ข้อมูลกับทางสถาบันอุดมศึกษา ในการพัฒนาอาชีพ การให้ทุนสนับสนุนเกษตรกร เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน การบริการวิชาการ การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

เครือข่ายเกษตรกร

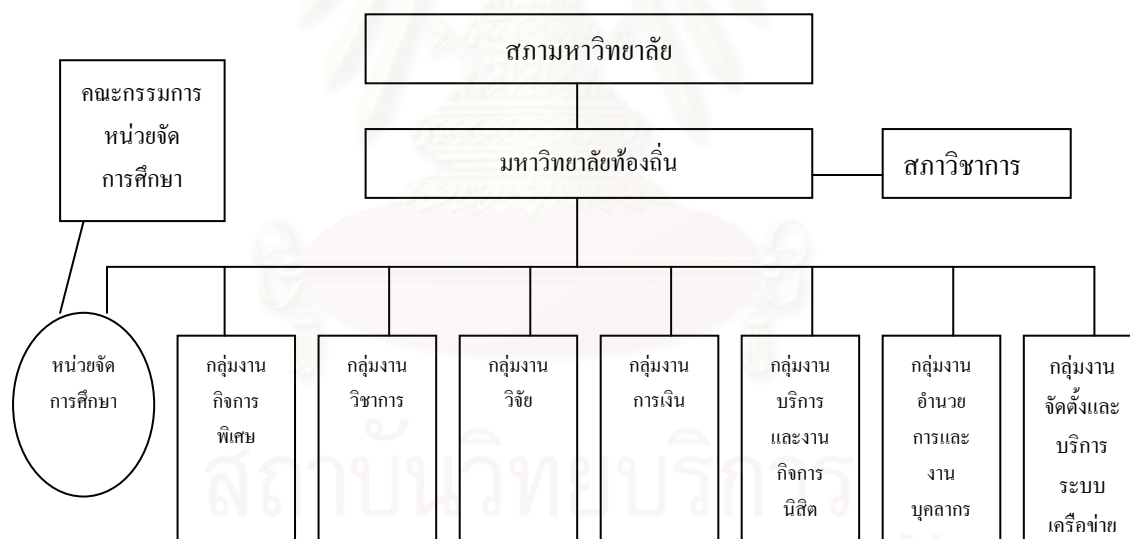

แผนภูมิที่ 19 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกร

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การจัดตั้ง ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ เครือข่ายทางวิชาการ ด้านราคาเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างสถาบันเครือข่าย การให้ความสำคัญต่อดัชนีทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กร การวางกลยุทธ์การตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การตอบสนองความต้องการของประชาชน การพัฒนาอาชีพตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่ การให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง มาประกอบการพิจารณา

รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน

เค้าโครงรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน สำหรับสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบดังนี้

แผนภูมิที่ 3 รูปแบบการจัดการภายในสถาบัน

รูปแบบระดับการจัดการภายในสถาบันประกอบด้วย

1. สภามหาวิทยาลัย เป็นองค์คณะบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารงานทั้งระบบโดยมีอำนาจหน้าที่
 - 1.1 วางนโยบายและให้ความเห็นชอบแผนการจัดการศึกษาและงบประมาณ
 - 1.2 กำกับดูแลให้สถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษา
 - 1.3 ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงาน ฯลฯ

2. สภาวิชาการ เป็นองค์คณะบุคคลผู้ชำนาญหรือเชี่ยวชาญ งานวิชาการมีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อสภามหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน คุณภาพทางการศึกษา การเปิดสาขา การเปิดหลักสูตร

3. หน่วยจัดการศึกษา สถานที่ที่สภามหาวิทยาลัยประกาศจัดตั้งเป็นหน่วยจัดการศึกษา เครื่องช่วย เพื่อจัดการศึกษาตามที่ชุมชนต้องการร่วมกัน

4. คณะกรรมการหน่วยจัดการศึกษา เป็นองค์คณะบุคคลสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยจัดการศึกษา มีหน้าที่กำกับ ติดตามและให้การสนับสนุนหน่วยจัดการศึกษาดำเนินงานให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

5. กลุ่มงานอื่นๆ ทำงานตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่ระบุเป็นภารกิจตามสายงานนั้นๆ

รูปแบบการจัดการระดับภายในสถาบัน เป็นการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ ให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วยและโครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว โดยพิจารณา ในแต่ละด้านตามมิติของการจัดการดังนี้

- 1) ด้านบุคลากร เน้นการเป็นเครื่องช่วยระดมทรัพยากรบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 2) ด้านกายภาพ ไม่เน้นการสร้างอาคารสถานที่ใหม่ เป็นการใช้อาคารสถานที่ของท้องถิ่นเอง หรือสถานประกอบการของเอกชน หรือสถานศึกษาของสถาบันเครื่องช่วย
- 3) ด้านการตลาด เน้นการบริการในเชิงธุรกิจ และการสร้างโอกาสให้ผู้ขาดแคลน
- 4) ด้านการบริหาร ให้ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วย และโครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว
- 5) ด้านทรัพยากรสนับสนุน เป็นระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 6) ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เน้นการเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย เน้นความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
- 7) ด้านจุดมุ่งหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแบ่งออกได้ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ แหล่งงบประมาณ การจัดการ

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิจัย การบริหารการเงิน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วย บัณฑิตและผู้เข้ารับการอบรมที่มีคุณภาพ

โดยในแต่ละส่วนจะใช้ส่วนประสมทางการตลาดเข้ามาพิจารณาประกอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เข้าศึกษาต่อให้มากที่สุด ภายใต้หลักการ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 1

ทรัพยากรมนุษย์ นักศึกษา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรและผู้ใช้แรงงาน

คณาจารย์ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรรหาคณาจารย์ได้จากอาจารย์ประจำที่ทางสถาบันจัดจ้างขึ้น อาจารย์ที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเครือข่าย และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่อยู่ในพื้นที่

บุคลากรสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดหาบุคลากรสนับสนุนโดยจัดจ้างเอาเป็นบุคลากรประจำ หรืออาจจ้างงานเป็นบางเวลา และอาจใช้บุคลากรร่วมในสถาบันเครือข่าย

แหล่งงบประมาณ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลกลาง : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้ใช้บริการ ในอัตรา 30 : 50 : 20 และยังสามารถระดมทรัพยากรภายในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษาและเก็บภาษีการศึกษาตามกรอบแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ภายใต้นโยบายของรัฐบาล

การจัดการการบริหารจัดการทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำแนวคิดทางการบริหารธุรกิจมาใช้ โดยโครงสร้างองค์กรควรเป็นองค์กรที่เล็ก กะทัดรัด เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง ใช้การบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความคล่องตัวและมุ่งเน้นการให้บริการที่ดีแก่นักศึกษา โดยยึดนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง ใช้การจัดซื้อจัดจ้าง ไม่เน้นการสร้างอาคารสถานที่เกินความจำเป็น แต่เน้นการใช้อาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาร่วมเครือข่ายหรือสถานประกอบการของชุมชน หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอกเป็นหลัก

การบริหารจัดการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. บริหารจัดการโดยมุ่งเป็นกลยุทธ์
2. สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ
3. มุ่งสนองตอบผู้รับบริการเป็นสำคัญ

4. สร้างระบบประกันคุณภาพ
5. ชุมชนมีส่วนร่วมใช้ข้อมูลของสถาบัน
6. ใช้การจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอก
7. กระจายอำนาจให้หน่วยงานปฏิบัติ
8. รับฟังความคิดเห็นรอบด้านเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ
9. ให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย
10. คำนึงถึงความสะดวกและคล่องตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ในลักษณะความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ด้านราคาเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สัญญาจ้างโดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กร การวางกลยุทธ์การตลาด ใช้ระบบจ้างงานภายนอก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น กระจายความรับผิดชอบ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การตอบสนองความต้องการประชาชน การพัฒนาอาชีพ ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่ การให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง มาประกอบการพิจารณา

ส่วนที่ 2

การบริหารงานวิชาการ

เน้นกลุ่มเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือควรจัดการศึกษาให้ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา, ผู้นำท้องถิ่น, เกษตรกร, กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ผู้สำเร็จการศึกษา ระดับ ปวช. ปวส. โดยจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกเวลาราชการ ไม่เก็บค่าหน่วยกิตหรือเก็บเพียงเล็กน้อย ถือเป็นโอกาสทางการศึกษา หรือเก็บหน่วยกิตละไม่เกิน 50-100 บาท และเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการศึกษาให้น้อยที่สุด เปิดสอนในระดับ ปวส. และปริญญาตรี สาขาที่เปิดสอนคือ สาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร, สาขาที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น, สาขาพัฒนาสังคม, สาขาอุตสาหกรรมชุมชน และสาขาการเมืองการปกครอง กำหนดระยะเวลาเรียนในแต่ละหลักสูตร คือ 2 ปี และ 4 ปี และควรจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระยะสั้นโดยมีระยะเวลาการเรียนระหว่าง 3-6 เดือน ในวิชาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การเงิน, บัญชีในครัวเรือน, การถนอมอาหาร, การบริหารจัดการอุตสาหกรรมในครัวเรือน, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคุณสมบัติของผู้เรียน สามารถเทียบโอนประสบการณ์เป็นหน่วยกิตได้ และยึดหลักยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้น

เรียนและแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเครือข่าย ลักษณะการเรียนการสอนเป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานที่จริง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทั้งหมด เข้าไปช่วยเหลือทางวิชาการและการวิจัยแก่ประชาชนในชุมชนที่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้สามารถต่อยอดเพื่อสร้างผลผลิต ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เพื่อพัฒนาวิชาการ สามารถลงทะเบียนและเรียนข้ามระหว่างสถาบันเครือข่ายและมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถาบันเครือข่าย เพื่ออำนวยความสะดวกในเวลาและการเดินทางแก่ผู้เรียน เป็นการผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนปกติกับการฝึกปฏิบัติงานในชีวิตจริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาอย่างแท้จริง และจัดโปรแกรมการเรียนการสอนในลักษณะสหกิจศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ ในการทำงานควบคู่กับการเรียนรู้ทางทฤษฎี เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกทำงานในสิ่งที่ตนรัก และเป็นการตอบสนองความต้องการในการใช้กำลังงานในท้องถิ่นรวมถึงความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพต่างๆ และอุตสาหกรรมท้องถิ่น โดยการจัดตั้งความร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการ เพื่อรับรองวิทยฐานะ และมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน รวมไปถึงความร่วมมือในการทบทวนหลักสูตรระหว่างสถาบันที่เป็นเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ รวมถึงการใช้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ประกอบการ หน่วยงาน สมาคมวิชาชีพ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

การบริหารงานวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. เป้าหมายจัดการศึกษาให้ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา, ผู้นำท้องถิ่น, เกษตรกร, ผู้ใช้แรงงาน
2. เปิดสอนระดับ ปวส. และปริญญาตรี
3. สาขาที่เปิดสอน สาขาการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาพัฒนาสังคม สาขาอุตสาหกรรม และสาขาการเมืองการปกครอง
4. ระยะเวลาในหลักสูตร 2 ปี และ 4 ปี
5. คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา ยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สถาบันเครือข่าย
7. ลักษณะการเรียนการสอน เน้นการฝึกปฏิบัติงานจริง
8. มีเงินทุนช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่ขาดแคลน
9. ลงทะเบียนเรียนร่วมในสถาบันเครือข่ายได้
10. เน้นการจัดการศึกษาลักษณะสหกิจศึกษา
11. ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากขึ้น

12. สร้างเครือข่ายทางวิชาการ
13. สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ

โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลซึ่งวิเคราะห์จากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น และที่ความต้องการให้จัดการเรียนการสอน การเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากค่าหน่วยกิตที่เกี่ยวกับการศึกษา ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน สาขาที่ควรเปิดสอน หลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอน ระยะเวลาการเรียน ลักษณะการเรียนการสอน เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา อุปสรรคที่ไม่สามารถเรียนได้

ใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสาขาที่ควรเปิดสอน กำหนดระยะเวลาเรียน หลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอน ระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้น ลักษณะการเรียนการสอน เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ ให้อิสรภาพทางวิชาการ ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน การเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย ด้านราคาเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออมของท่าน ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส การน่านวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ลวัทธิการทำงานแบบดั้งเดิม ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับระดับการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย และที่ความต้องการให้จัดการเรียนการสอน สถานที่จัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา อุปสรรคที่ไม่สามารถเรียนได้ การขยายการเรียนรู้อันสื่อต่างๆ มาประกอบการพิจารณา

การบริหารงานวิจัย

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งขึ้นใหม่ ในระยะแรกของการก่อตั้งสถาบันจึงเน้นภารกิจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก เนื่องจากสถาบันต้องใช้เวลาในการเพาะบ่มบุคลากร แต่เนื่องจากการวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งซึ่งสถาบันอุดมศึกษาพึงต้องทำ ฉะนั้น ในระยะแรก คงจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้บุคลากร โดยร่วมเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่ายเพื่อร่วมทำงานวิจัย โดยเน้น การวิจัยที่ลงไปสู่ความต้องการของชุมชนเป็นหลัก และสร้างแรงจูงใจบุคลากรในการทำงานวิจัย โดยให้ผลงานวิจัยเป็นองค์ประกอบในการประเมินผลและกำหนดวงเงินสนับสนุนการทำวิจัยของสถาบัน รวมถึงงบประมาณในการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรให้มีความรู้ด้านการวิจัยและการบริหารงานวิจัยเป็นหลัก เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ประเด็นต่อมา คือ การสร้างห้องสมุดที่มีการสืบค้นที่ทันสมัยสามารถใช้สืบค้นข้อมูลได้หลากหลาย และปรับหลักสูตรการสอนโดยใช้วิธีการสอนเน้นการวิจัยเป็นฐาน เพื่อให้ นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้งานวิจัยเพื่อการพัฒนา สร้าง

วัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลร่วมกับสถาบันเครือข่าย เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งจึงจัดตั้งศูนย์วิจัยของสถาบันขึ้น เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานเน้นความร่วมมือในการทำวิจัยในลักษณะสาขาวิชา พร้อมทั้งให้อิสระในการบริหารการเงินสำหรับหน่วยงานด้านการวิจัย เพื่อส่งเสริมแนวคิดสร้างสรรค์ เพื่อผลิตผลงานวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นต่อไป

การบริหารงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. ทำแผนกลยุทธ์ด้านการวิจัยของสถาบันระยะสั้นและระยะยาว
2. สร้างงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง
3. กำหนดงานวิจัยเป็นภารกิจของคณาจารย์
4. มีมาตรการสร้างแรงจูงใจบุคลากรในการทำวิจัย
5. มีหน่วยประสานงานการวิจัย
6. สร้างความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้ง

สถาบันอุดมศึกษา ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ การสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่น ด้านราคา เกี่ยวกับการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนอาจารย์ในสถาบันเครือข่าย ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับสถานที่จัดการเรียนการสอน การสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง การพัฒนาคุณภาพชีวิต การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เป็นสำคัญ การพัฒนาอาชีพตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเงินทุนช่วยเหลือการศึกษาประกอบการพิจารณา

การบริหารการเงิน

งบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้มุ่งเน้น รายได้จากรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก มีการเก็บค่าธรรมเนียมจากนักศึกษาเท่าที่จำเป็น อาจอยู่ในสัดส่วน 30: 50: 20 เนื่องจากเป็นสถาบันที่มุ่งเน้น เพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และไม่มุ่งเน้นในการสร้างกำไร และพยายามหารายได้จากแหล่งต่างๆ เช่น มูลนิธิที่สนับสนุนทางการศึกษา หรือสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ, หน่วยงานราชการ ในการผลิตบุคลากรได้ เพื่อให้สถาบันมีรายได้ พร้อมจัดตั้งทุนช่วยเหลือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมให้นักศึกษา และจัดจ้างบุคลากรเต็มเวลาเท่าที่จำเป็น เน้นการจ้างอาจารย์เป็นเวลา โดยพิจารณาอาจารย์และในสถาบันอุดมศึกษาเครือข่ายและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นหลัก พร้อมปรับปรุงแบบสัญญาจ้างบุคลากร โดยเน้นผลงานเป็นหลัก

สัดส่วนงบประมาณ 30: 50: 20 เป็นอัตราส่วนซึ่งอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถาม ประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้ ประชาชนไม่ต้องการให้เพิ่มค่าหน่วยกิตทางการศึกษาหรือหากเก็บก็ให้เก็บในอัตราหน่วยกิตละ 50-100 บาท ผู้วิจัยยึดเกณฑ์ การจัดการศึกษาเป็นนโยบายของรัฐบาล กลางอยู่แล้วในการพัฒนากำลังคนเพื่อตอบสนองแนวทางการพัฒนาประเทศ ฉะนั้น รัฐบาลกลางควรมีส่วนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในอัตราร้อยละ 30 ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ควรรับผิดชอบร้อยละ 50 และประชาชนที่ใช้บริการ สถาบันอุดมศึกษาควรมีส่วนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่ง แต่เนื่องจากเป้าหมายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อผู้ด้อยโอกาส เกษตรกรจึงควรมีส่วนรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ร้อยละ 20

การบริหารการเงิน สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. รายได้มาจากรัฐบาลกลาง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ใช้บริการ อัตรา 30: 50: 20
2. ทำแผนกลยุทธ์ ใช้ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยผู้นำต้นตุนต่ำ สร้างความแตกต่าง
3. ใช้สัญญาจ้าง จ้างงานจากแหล่งภายนอก
4. มีแผนการเงินระยะสั้น ระยะยาว
5. สร้างแนวทางการร่วมมือระหว่างสถาบัน-ชุมชนในการตัดสินใจร่วมกัน ในการปรับปรุงการทำงานและการลงทุน
6. ให้ความสำคัญกับต้นตุนต่อหน่วย
7. ปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลาย

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออม ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ แหล่งที่มาของรายได้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ลควิธีการทำงานแบบดั้งเดิมเพื่อลดความอึดอัดล่าช้า สัญญาจ้าง โดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต้นตุนต่อหน่วย ปรับปรุงรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลาย ใช้ระบบการจ้างงานภายนอก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ทางไกล และข้อมูลที่วิเคราะห์ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้ มาประกอบการพิจารณา

การบริหารทรัพยากรมนุษย์

เนื่องจากบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เน้นการใช้บุคลากรร่วมในสถาบันเครือข่ายและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นหลัก มีบุคลากรที่ทำงานเต็มเวลาน้อย และใช้ระบบการจ้างงานภายนอกมาใช้ในการให้บริหาร เพื่อลดต้นทุนในระยะยาวและประสิทธิภาพ เน้นการคัดเลือก สรรหา การประเมินผลการทำงานทุก 1 ปี และให้สามารถใช้บุคลากรร่วมกันในบางตำแหน่ง เช่น ตำแหน่งทางธุรการ ไม่ตั้งเป็นธุรการคณะแต่ให้ทำงานรวม

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. คณาจารย์สรรหาจากสถาบันในเครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น
2. สถานภาพการจ้างคณาจารย์ เป็นการจ้างแบบบางเวลา
3. ใช้สัญญาจ้าง จ้างงานจากแหล่งภายนอก
4. มีระบบการประเมินผลปฏิบัติงานที่วัดได้และเป็นธรรม
5. แผนพัฒนาบุคลากรทุกปีงบประมาณ
6. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานระบุงการกิจให้ชัดเจน
7. สร้างวัฒนธรรมยกย่องคนที่มีคุณธรรม

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบาย การจัดตั้งเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์การจัดตั้ง ความร่วมมือสมาคมวิชาชีพ เครือข่ายวิชาการ วิธีการเข้าถึงเทคโนโลยีของคณาจารย์บุคลากร มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ การจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีแก่คณาจารย์ ด้านราคาเกี่ยวกับบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา ลดวิธีการทำงานแบบดั้งเดิม สัญญาจ้าง โดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กร ใช้ระบบการจ้างงานจากภายนอก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น มีอิสระกระจายความรับผิดชอบ ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่ มาประกอบการพิจารณา

ตอนที่ 5 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

จังหวัดพิษณุโลกในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 6 เป็นจังหวัดต้นแบบ ในการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองหลักของภาคเหนือตอนล่างตามโครงการพัฒนาเมืองหลักของรัฐบาล โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาความเป็นไปได้ เพื่อประเมินนโยบายโดยใช้ดุลยพินิจในการประเมิน

ความเป็นไปได้ในการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลของนโยบายในเชิงคุณค่าที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อประโยชน์ที่องค์กรจะใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจก่อนนำไปปฏิบัติ (สุวิมล ติรกันันท์, 2548) และกำหนดเกณฑ์ในการศึกษาความเป็นไปได้เป็นแบบปริมาณหรือแบบบรรยายโดยคำนึงถึงความเหมาะสม เป็นไปได้ และกำหนดเกณฑ์ตามตัวชี้วัดโดยมีขอบเขตในการศึกษาความเป็นไปได้ ดังนี้

- 5.1 ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 5.2 ด้านกฎหมายการเมือง
- 5.3 ด้านการตลาด
- 5.4 ด้านเศรษฐกิจ
- 5.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

การกำหนดเกณฑ์ในการศึกษาความเป็นไปได้ในด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์จากกฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2549 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินความพร้อมในการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกฎหมายและการเมือง สร้างเกณฑ์โดยอิงนโยบายของ DUNN (1994) เกณฑ์ที่ใช้ประเมินความเป็นไปได้ คือ มีและไม่มีกฎหมาย ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านการตลาด สร้างเกณฑ์โดยอิงการครอบคลุมการตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย ความพอเพียง ความเป็นธรรม ความเหมาะสมของมนัส สุวรรณ และคณะ (2546) และแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้คือ มีและไม่มีองค์ประกอบ นักศึกษาที่เข้ามาเรียน, งานด้านวิชาการ, ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษา ข้อย่อยได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ด้านเศรษฐกิจและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์โดยอิงการสนองตอบต่อกลุ่มเป้าหมายและความพอเพียงของมนัส สุวรรณ และคณะ (2546) และแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครอบคลุมองค์ประกอบการยกระดับทางสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชน เกณฑ์ที่ใช้คือ เกณฑ์เชิงปริมาณ โดยมีองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการศึกษาความเป็นไปได้ ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสรุปเป็นผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลกตามด้านต่างๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

1. ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการศึกษา ความเป็นไปได้
1. ประสบการณ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	1. ระยะเวลาที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดหรือมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษา	1. มีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา	ผ่านเกณฑ์
2. แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ	2. การมีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา 3. ความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา	2. มีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมการและดำเนินการจัดการศึกษา มีแผนปฏิบัติการที่แปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 3. มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาหรือมีแผนที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมดังกล่าว	ผ่านเกณฑ์ ผ่านเกณฑ์
3. การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา	4. สัดส่วนรายได้รวมทั้งเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินกู้ แต่ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเพื่อการศึกษา	4. ร้อยละ 5 – 10 ของรายได้เฉลี่ยต่อปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก	ผ่านเกณฑ์

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการศึกษา ความเป็นไปได้
4. ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด	5. ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พิษณุโลก ต่อความพร้อมในการจัดการศึกษา	5. ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากการเก็บข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นเห็นว่ามีความพร้อมมากและมากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

2. ด้านกฎหมายและการเมือง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการศึกษา ความเป็นไปได้
1. นโยบายด้านการจัดการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	1. แผนงานโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาย้อนหลัง 3 ปี	1. มีแผนงานโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาย้อนหลัง 3 ปี	ผ่านเกณฑ์
	2. แผนงานโครงการซึ่งจัดทำในลักษณะแผนระยะยาว	2. มีการจัดทำแผนงานโครงการระยะยาวในการจัดการศึกษา	ผ่านเกณฑ์
	3. ทิศนคติของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกมีทัศนคติที่ดีในการจัดการศึกษา	ผ่านเกณฑ์

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการศึกษา ความเป็นไปได้
2. กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	1. บทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี พุทธศักราช 2540	1. มีบทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปีพุทธศักราช 2540 ด้านการจัดการศึกษา	ผ่านเกณฑ์
	2. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542	2. มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542	ผ่านเกณฑ์
	3. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปี พุทธศักราช 2542	3. มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปีพุทธศักราช 2542	ผ่านเกณฑ์
	4. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540	4. มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540	ผ่านเกณฑ์
	5. บทบัญญัติจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พิษณุโลก ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	5. มีบทบัญญัติในข้อบัญญัติจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	ผ่านเกณฑ์

3. ด้านการตลาด

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการศึกษา ความเป็นไปได้
1. พ.ศ. ที่เข้ามา เรียน	1. ปริมาณนักศึกษาใน ห้องที่นั้น โดยแบ่ง ออกเป็นประถม มัธยม ปวช. ปวส.	1. มีปริมาณนักศึกษา ระดับประถม, มัธยม ปวช. ปวส. ลดลงไม่เกินร้อยละ 10 ย้อนหลัง 3 ปี	ผ่านเกณฑ์
	2. ประชาชนผู้ว่างงาน	2. มีปริมาณประชาชนผู้ว่างงาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2546-2549	ผ่านเกณฑ์
2. งานด้าน วิชาการ	3. ระดับการศึกษาของ สาขาที่เปิดสอน	3. มีการสำรวจความต้องการ ของประชาชนเกี่ยวกับระดับ การศึกษาและสาขาที่เปิดสอน	ผ่านเกณฑ์
	4. วิธีการเรียนการสอน	4. มีการสำรวจความต้องการ ของประชาชนเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอน	ผ่านเกณฑ์
	5. จำนวนนักศึกษาที่จะรับ	5. มีแหล่งนักศึกษาที่จะรับตาม นโยบายของนายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัด	ผ่านเกณฑ์
	6. ความสามารถในการ จัดหาครู อาจารย์	6. มีแหล่งจัดหาครู อาจารย์ใน ท้องถิ่น	ผ่านเกณฑ์
	7. นโยบายในการรับ นักศึกษา	7. มีการสำรวจกลุ่มเป้าหมายที่ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้	ผ่านเกณฑ์
	8. กำหนดวิทยุคเมื่อเทียบกับ สถาบันการศึกษา ระดับเดียวกันและที่ใช้ ในการจัดการเรียนการ สอน, แรงจูงใจในการ เข้ารับการศึกษา	8. มีการสำรวจความต้องการของ ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อ กำหนดค่าหน่วยกิตและเงิน ช่วยเหลือทางการศึกษา	ผ่านเกณฑ์

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการศึกษา ความเป็นไปได้
3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษา	9. จำนวนประชากร 10. ภาระทางเศรษฐกิจของสังคมนั้น 11. ความต้องการแรงงานในสังคมนั้น 12. ความสะดวกของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อ, ความสามารถในการเทียบโอนหน่วยกิต	9. อัตราประชากรย้อนหลัง 3 ปี ลดลงปีละไม่เกินร้อยละ 10 10. แนวโน้มเศรษฐกิจของจังหวัดพิษณุโลกมีแนวโน้มในทิศทางที่ดี 11. แนวโน้มความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้นของจังหวัดพิษณุโลก 12. สภาพการคมนาคมขนส่งของจังหวัดพิษณุโลกและมีนโยบายในการเทียบโอนหน่วยกิตให้นักศึกษา	ผ่านเกณฑ์ ผ่านเกณฑ์ ผ่านเกณฑ์ ผ่านเกณฑ์
4. ข้อได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก	13. สถานที่ตั้ง 14. อุปกรณ์การสอน 15. ความรู้ความสามารถอาจารย์ 16. ทุนการศึกษา	13. มีสถานที่ตั้งที่ดีไม่ไกลจากชุมชนเกินไป 14. มีนโยบายจัดหาอุปกรณ์การสอนที่ดีได้มาตรฐาน 15. มีแหล่งสรรหาอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ 16. มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องเงินช่วยเหลือทางการศึกษาเพื่อนำมากำหนดนโยบาย	ผ่านเกณฑ์ ผ่านเกณฑ์ ผ่านเกณฑ์ ผ่านเกณฑ์

4. ด้านเศรษฐกิจ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการศึกษา ความเป็นไปได้
การยกระดับทาง สังคม	1. เป็นการกระจาย โอกาสทาง การศึกษา	1. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ความต้องการจำเป็นของ ประชาชนในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมากและเห็นด้วยมาก ที่สุด	ผ่านเกณฑ์
	2. เป็นการพัฒนา ชุมชน	2. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ความต้องการจำเป็นของ ประชาชนในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมากและเห็นด้วยมาก ที่สุด	ผ่านเกณฑ์
	3. มูลค่าเพิ่มส่วน บุคคล	3. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ความต้องการจำเป็นของ ประชาชนในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมากและเห็นด้วยมาก ที่สุด	ผ่านเกณฑ์
	4. แนวโน้มการ ตอบสนองบุคลากร ในวิชาชีพต่างๆ ที่ ผลิต	4. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ความต้องการจำเป็นของ ประชาชนในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมากและเห็นด้วยมาก ที่สุด	ผ่านเกณฑ์

5. การมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์	ผลการศึกษ ความเป็นไปได้
การมีส่วนร่วมของ ประชาชน	1. มีการสำรวจความต้องการของ ประชาชน	1. มีการสำรวจความต้องการของ ประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็น นโยบายในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดพิษณุโลก	ผ่านเกณฑ์
	2. การตอบสนอง ความต้องการของ ประชาชน	2. มีการสำรวจความต้องการของ ประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็น นโยบายในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดพิษณุโลก	ผ่านเกณฑ์
	3. การมีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการ	3. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามความต้องการ จำเป็นของประชาชนในการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มี ความเห็น เห็นด้วยมากและเห็นด้วย มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
	4. การมีส่วนร่วมใน การจัดการเรียน การสอน	4. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามความต้องการ จำเป็นของประชาชนในการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มี ความเห็น เห็นด้วยมากและเห็นด้วย มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
	5. การมีส่วนร่วมใน การประเมิน	5. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชน ที่ตอบแบบสอบถามความต้องการ จำเป็นของประชาชนในการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มี ความเห็น เห็นด้วยมากและเห็นด้วย มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

ผู้วิจัยศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละด้านตามองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งปรากฏผลที่ได้ดังนี้

1. ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

องค์ประกอบ 1. ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตัวชี้วัด 1. ระยะเวลาที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดหรือมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา

เกณฑ์ 1. มีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา

ข้อมูลจากข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรื่องงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ได้จัดงบประมาณให้ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 116,188,870 บาท โดยจัดเป็นค่าใช้จ่ายในการทำประชาคม ประชาพิจารณ์ การสำรวจการถ่ายโอนการจัดการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ค่าวัสดุทางการศึกษา วัสดุก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์กีฬาให้สถานศึกษา ยืมใช้ เงินอุดหนุนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือ อุดหนุนศูนย์บริหารการศึกษานอกโรงเรียน 21 ศูนย์ อุดหนุนโรงเรียนบ้านร่มเกล้า โรงเรียนกัลยาณีวัฒนา โรงเรียนประชานุเคราะห์ ค่าจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ให้โรงเรียนต่างๆ 77 ศูนย์ ค่าจัดซื้อครุภัณฑ์เครื่องดนตรีดุริยางค์ ค่าจัดซื้อครุภัณฑ์อุปกรณ์สนามเด็กเล่นให้สถานศึกษา 80 แห่ง

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ได้จัดงบประมาณให้กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 107,624,840 บาท โดยจัดเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงาน จัดนิทรรศการด้านการศึกษา สนับสนุนการแข่งขันกีฬา การฝึกอบรมสัมมนา ทัศนศึกษาดูงานด้านการศึกษา การทำประชาคม การสำรวจการถ่ายโอนการจัดการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการจัดหาหนังสือสื่อให้กับสถานศึกษา อุดหนุนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 อุดหนุนโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย จัดตั้งศูนย์เครือข่ายระบบสารสนเทศของระบบการศึกษา ค่าจ้างศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมต้นแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ได้จัดงบประมาณให้กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 106,451,590 บาท โดยจัดเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานนิทรรศการด้านการศึกษา การฝึกอบรม สัมมนา กวดวิชา พัฒนาศักยภาพ การประกวดสื่อการเรียนการสอน ค่าวัสดุทางการศึกษา การจัดหาหนังสือ สื่อการเรียนการสอน สื่อประกอบการเรียน ชุมชน วัสดุอุปกรณ์กีฬา วัสดุเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์คอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ ครุภัณฑ์เครื่องดนตรีดุริยางค์ ครุภัณฑ์เครื่องดนตรีไทย อุปกรณ์เครื่องเล่นสนาม อุปกรณ์ออกกำลังกายกลางแจ้ง โครงการจัดสร้างศูนย์วิทยาศาสตร์ประจำท้องถิ่น โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มสถาบันอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โครงการสนับสนุนพัฒนาห้องศูนย์การอ่านคล่อง เขียนคล่อง

- องค์ประกอบ** 2. แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ
- ตัวชี้วัด** 2. การมีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา
- เกณฑ์** 2. มีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์ เพื่อเตรียมการและดำเนินการจัดการศึกษา มีแผนปฏิบัติการที่แปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกได้จัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (ฉบับล่าสุด คือ ฉบับ พ.ศ. 2550-2552) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของจังหวัด ในลักษณะเป็นแผนกลยุทธ์และมีแผนปฏิบัติการประจำปี โดยการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ซึ่งฉบับล่าสุดได้แก่ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2550 ซึ่งถือเป็นแผนปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกซึ่งจัดจำแนกค่าใช้จ่ายตามหมวด โครงการ แผนงาน

- องค์ประกอบ** 2. แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ
- ตัวชี้วัด** 3. ความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา
- เกณฑ์** 3. มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่วัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาหรือแผนที่แสดงถึงความพร้อมดังกล่าว

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกเพื่อทำการสร้างอาคารสำนักงานหลังใหม่ เป็นอาคารทันสมัยพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ครบครัน และได้สนับสนุนงบประมาณสำหรับวัสดุครุภัณฑ์ไว้อย่างเพียงพอในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ เช่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ให้จัดงบประมาณเป็นค่าวัสดุครุภัณฑ์ประเภทวัสดุสำนักงาน ถึง 1,111,500 บาท และเป็นค่าวัสดุการศึกษาถึง 24,386,430 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2549 ได้จัดงบประมาณเป็นค่าวัสดุครุภัณฑ์ประเภทวัสดุสำนักงานถึง 950,000 บาท และเป็นค่าวัสดุการศึกษา 36,000,000 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 ได้จัดงบประมาณเป็นค่าวัสดุครุภัณฑ์ประเภทวัสดุสำนักงาน 750,000 บาท และเป็นค่าวัสดุการศึกษา 46,000,000 บาท

องค์ประกอบ 3. ด้านจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา

ตัวชี้วัด 4. สัดส่วนรายได้รวมทั้งเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินกู้แต่ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจทางการศึกษา

เกณฑ์ 4. ร้อยละ 5-10 ของรายได้เฉลี่ยต่อปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกให้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการจัดการศึกษาเมื่อเทียบกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีทั้งหมด ดังนี้

ตารางที่ 18 งบประมาณรายจ่ายประจำปี, งบประมาณกองการศึกษาเปรียบเทียบเป็นร้อยละ

ปีงบประมาณ พ.ศ.	งบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น/บาท	งบประมาณทางการศึกษา/บาท	ร้อยละ
2548	436,092,755	116,188,830	26
2549	438,980,676	107,624,840	24
2550	497,988,000	106,451,590	21

ที่มา : สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, 2549

องค์ประกอบ 4. ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตัวชี้วัด 5. ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกต่อความพร้อมในการจัดการศึกษา

เกณฑ์ 5. ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากการเก็บข้อมูล การประเมินความต้องการจำเป็น เห็นว่ามีความพร้อมมากและมากที่สุด

จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อมและการมีส่วนร่วม ซึ่งพิจารณาความพร้อมขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกในด้านงบประมาณ ด้านการจัดหาบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

รายการ	\bar{X}	S.D.	การเทียบค่า \bar{X} เป็นค่าร้อยละ
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.86	0.95	77.2
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดหาบุคลากรเพื่อการสอนและดำเนินการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.85	0.95	77
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการสถานที่ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	3.91	0.90	78.2

จากตารางแสดงให้เห็นถึงความเห็นของประชาชนภายในเขตจังหวัดพิษณุโลก ด้านความพร้อมขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยประชาชนเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 77.2 สามารถจัดหาบุคลากรเพื่อการสอนและดำเนินการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 77 และสามารถจัดอาคารสถานที่ ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 78.2

2. ด้านกฎหมายและการเมือง

องค์ประกอบ 1. นโยบายด้านการจัดการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตัวชี้วัด 1. แผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาย้อนหลัง 3 ปี

เกณฑ์ 1. มีแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาย้อนหลัง 3 ปี

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ได้จัดทำแผนงาน โครงการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยบรรจุแผนงานโครงการไว้ในข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เรื่องงบประมาณรายจ่าย ในแต่ละปีงบประมาณอยู่แล้ว โดยจำแนกออกเป็น

1. รายจ่ายประจำ
 - 1.1 หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
 - 1.2 หมวดค่าจ้างชั่วคราว
 - 1.3 หมวดค่าตอบแทน วัสดุ และวัสดุ
 - 1.4 หมวดค่าสาธารณูปโภค
2. หมวดเงินอุดหนุน

ประเภทอุดหนุนเงินส่วนราชการและองค์การเอกชน
3. รายจ่ายเพื่อการลงทุน
 - 3.1 ค่าครุภัณฑ์
 - 3.2 ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

องค์ประกอบ 1. นโยบายด้านการจัดการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตัวชี้วัด 2. แผนงานโครงการซึ่งจัดทำในลักษณะแผนระยะยาว

เกณฑ์ 2. มีการจัดทำแผนงานโครงการระยะยาวในการจัดการศึกษา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ได้จัดทำแผนพัฒนาระยะยาวในการจัดการศึกษา โดยจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2550-2552) และได้กำหนดแผนงานโครงการในด้านการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

ตารางที่ 20 แผนงานโครงการในด้านการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์	ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552		รวม 3 ปี	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (บาท)
ยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น								
1. แนวทางการพัฒนา สนับสนุน และจัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการศึกษาเพื่อเรียนรู้ทุกรูปแบบ	6	4,919,000	20	19,733,700	19	18,840,000	41	43,492,700
2. แนวทางการพัฒนา สนับสนุนและจัดให้มีการสร้างปรับปรุงสถานศึกษาและจัดการด้านสื่อการสอนให้มีคุณภาพและทันสมัย	22	84,469,000	29	210,989,150	29	112,166,990	76	407,625,140
3. แนวทางการพัฒนา สนับสนุนและจัดให้มีกิจกรรมโครงการที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	14,500,000	12	18,241,000	11	17,029,000	28	49,770,900
4. แนวทางการพัฒนา สนับสนุน และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต	2	13,660,000	5	43,856,260	2	13,650,000	9	71,155,210
รวม	35	117,538,000	66	292,819,110	63	161,686,890	154	572,044,001

แหล่งที่มา : แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2550 – 2552), องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

- องค์ประกอบ** 1. นโยบายด้านการจัดการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- ตัวชี้วัด** 3. ทักษะคิของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา
- เกณฑ์** 3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกมีทักษะด้านที่ดีในการจัดการศึกษา

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกมีนโยบายด้านการศึกษาโดยจะส่งเสริมและสนับสนุนให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางทางด้านการจัดการศึกษา (แผนพัฒนา 3 ปี : 4-10) และได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. สนับสนุนและจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และให้มีการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบ
2. สนับสนุนและจัดให้มีการสร้าง ปรับปรุง สถานศึกษาและจัดการด้านสื่อการสอน ให้มีความทันสมัยและมีคุณภาพ
3. สนับสนุนและจัดให้มีกิจกรรม โครงการ ที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. สนับสนุนและจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต (แผนพัฒนา 3 ปี: 2)

องค์ประกอบ 2. กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด 1. บทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540

เกณฑ์ 1. มีบทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ด้านการจัดการศึกษา

ด้วยรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ถูกยกเลิก และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปกครองประเทศชั่วคราว ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 จึงขอคใช้เกณฑ์การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในข้อนี้ อย่างไรก็ตาม กฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษาและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ดังนี้

มาตรา 42 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ

การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

มาตรา 282 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

มาตรา 284 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหารการบริการงานบุคคลการเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

การกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

(2) การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

(3) การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ตาม (1) และ (2) ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติโดยมีจำนวนเท่ากัน

ในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรตาม (1) และ (2) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดแล้ว คณะกรรมการตาม (3) จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณา ทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือวันที่มีการ

จัดสรรภาษีและอากรแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและหน้าที่ และการจัดสรรภาษีและอากรที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การดำเนินการตามวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้วให้มีผลใช้บังคับได้

มาตรา 289 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

มาตรา 290 เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) การจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

องค์ประกอบ 2. กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด 2. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542

เกณฑ์ 2. มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการศึกษา มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

(4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 16 การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อน

ระดับอุดมศึกษาการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับคือระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา

การแบ่งระดับ หรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 21 กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษา เฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธี การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสาน และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษารวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบ 2. กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด 3. มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปี พ.ศ.
2540

เกณฑ์ 3. มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปี พ.ศ.
2540

พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปี พ.ศ. 2542 ถือเป็นแผนที่กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการศึกษาดังนี้

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขโรค และก่อสร้างอื่นๆ
- (5) การสาธารณสุขการ
- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- (2) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- (3) การประสาน และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (4) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (5) การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (6) การจัดการศึกษา
- (7) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (8) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (9) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- (10) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม
- (11) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม

- (12) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ
- (13) การจัดการและดูแลสถานียขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ
- (14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (15) การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเอง หรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ
- (16) การสร้าง และบำรุงรักษาทางบก และทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (17) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง
- (18) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
- (19) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ
- (20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ
- (21) การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร
- (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (23) การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด
- (24) จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (25) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- (26) การให้บริการแก่ เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (27) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (28) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (29) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 19 ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษไม่เต็มพื้นที่จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเต็มพื้นที่จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 และมาตรา 17

มาตรา 23 เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ ดังต่อไปนี้

(1) ภาษีโรงเรือนและที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 (2) ภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่
 (3) ภาษีป้ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย
 (4) ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับการจัดสรรตามมาตรา 24 (3) และมาตรา 25 (6) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

(5) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามมาตรา 24 (4) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่จัดเก็บ

ตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

(6) ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษี สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และค่าแสดมปียาสูบตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ซึ่งเก็บจากการค้าในเขตเทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ และให้ถือเป็นภาษีและค่าแสดมปีตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพสามิตที่จะจัดเก็บ

(7) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์
 ภาษีรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

(8) ภาษีการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

(9) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(10) อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

(11) อากรรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอากรรังนกอีแอ่น

(12) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่หลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบแล้วดังต่อไปนี้

(ก) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามประทานบัตร ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสี่สิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(ข) องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามประธานบัตร ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(ค) องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดอื่นให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(13) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมหลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบแล้ว ดังต่อไปนี้

(ก) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามสัมปทาน ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสี่สิบของเงินค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(ข) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามสัมปทาน ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(ค) องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดอื่น ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(14) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับบ่อสังหาริมทรัพย์ที่มีทุนทรัพย์ภายในเขต ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

(15) ค่าธรรมเนียมสนามบินตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามอัตราและวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(16) ค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของค่าธรรมเนียมที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น

(ก) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

(ข) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

(17) ค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาต และค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายในเขตท้องถิ่นนั้นๆ และให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ในกรณี กฎหมายกำหนดให้เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาต และค่าปรับให้นำรายได้มาแบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ภายในเขตจังหวัดตามที่คณะกรรมการกำหนด

(18) ค่าใช้น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามสัดส่วนที่คณะกรรมการกำหนด

(19) ค่าธรรมเนียมใดๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้ หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่จัดให้มีขึ้น

(20) รายได้อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นของเทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหาร ส่วนตำบล

มาตรา 24 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมีรายได้จากภาษีอากรค่าธรรมเนียมและเงินรายได้ ดังต่อไปนี้

(1) ภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับบนน้ำมันเบนซินและน้ำมันที่คล้ายกัน น้ำมันดีเซลและน้ำมันที่คล้ายกัน ก๊าซปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ซึ่งเก็บจากการค้ำในเขตจังหวัด โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มได้ไม่เกินลิตรละสิบสตางค์สำหรับน้ำมันและกิโลกรัมละไม่เกินสิบสตางค์สำหรับก๊าซปิโตรเลียม

(2) ภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดสำหรับยาสูบซึ่งเก็บจากการค้ำในเขตจังหวัดโดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มได้ไม่เกินมวนละสิบสตางค์

(3) ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามมาตรา 23 (4) และมาตรา 25 (6) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของภาษีมูลค่าเพิ่มที่

จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

(4) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามมาตรา 23 (5) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

(5) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

(6) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(7) อากรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอากรังนกอีแอ่น

(8) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น

(9) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น

(10) ค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยออกข้อบัญญัติเรียกเก็บจากผู้พักในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(11) ค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาต และค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วน

จังหวัดนั้น และให้ตกเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

(12) ค่าธรรมเนียมใดๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้มีขึ้น

(13) รายได้อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

มาตรา 30 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา ดังนี้

(ก) ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ข) ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ค) ภารกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(2) กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน โดยในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินระยะเวลาสิบปี

(3) กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐทำหน้าที่ ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

(4) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากรเงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจ และหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบ และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า ทั้งนี้ โดยการเพิ่มสัดส่วน ตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่ การพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการ บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และโดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึง รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

(5) การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

องค์ประกอบ 2. กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด 4. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

เกณฑ์ 4. มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 เป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่โดยตรงขององค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจองค์การบริหารส่วนจังหวัดในด้านการจัดการศึกษาดังนี้

มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

(7) คຸ້ມครอง คຸແລ ແລະ ບຳຮຸ້ງຮັກສາທຳຼຸພາກຮຸຮຸມຊາດແລະສິ່ງແວດລ້ອມ

(8) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(9) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

องค์ประกอบ 2. กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด 5. บทบัญญัติ (ข้อบัญญัติ) จังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกในส่วนที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับการจัดการศึกษา

เกณฑ์ 5. มีบทบัญญัติในข้อบัญญัติจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกได้บรรจุ แผนงาน โครงการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยตรงเป็นข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เรื่องงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ โดยจำแนกรายจ่ายตามหน่วยงาน แผนงาน โครงการด้านการจัดการศึกษา อยู่ในหน่วยงาน กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และบรรจุแผนงาน โครงการ และบรรจุแผนงาน

โครงการด้านการจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. – พ.ศ.) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสรุป ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ด้านการพัฒนาสังคมอีกด้วย

3. ด้านการตลาด

องค์ประกอบ 1. นักศึกษาที่เข้ามาเรียน

ตัวชี้วัด 1. ปริมาณนักศึกษาในท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น ประถม, มัธยม, อาชีวศึกษา

เกณฑ์ 1. มีปริมาณนักศึกษาระดับประถม, มัธยม, อาชีวศึกษา ลดลงไม่เกินร้อยละ 10
ย้อนหลัง 3 ปี

เมื่อพิจารณาจำนวนนักเรียน, นักศึกษาของจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546- พ.ศ. 2548 ตามตาราง

ตารางที่ 21 จำนวนนักเรียน, นักศึกษา ของจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2548

ปี พ.ศ.	ระดับการศึกษา		
	ประถม	มัธยม	อาชีวศึกษา
2546	74,926 คน	47,799 คน	9,439 คน
2547	67,623 คน	52,236 คน	11,337 คน
2548	65,314 คน	46,952 คน	15,287 คน

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัด, 2549

จะเห็นได้ว่า ปริมาณนักเรียน, นักศึกษาของจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละปีตามตารางในระดับประถมและมัธยมศึกษาลดลงไม่ถึงร้อยละ 10 ในระดับอาชีวศึกษากลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- องค์ประกอบ** 1. นักศึกษาที่เข้ามาเรียน
ตัวชี้วัด 2. ประชาชนผู้ว่างงาน
เกณฑ์ 2. มีประชาชนผู้ว่างงานตั้งแต่ พ.ศ.2546 พ.ศ.2548

เมื่อพิจารณาจำนวนประชาชนผู้ว่างงานของจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2546 – 2549
 ตามตาราง

ตารางที่ 22 จำนวนประชาชนผู้ว่างงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2549

ปี พ.ศ.	จำนวนประชาชนผู้ว่างงาน/คน
2546	6,058
2547	480
2548	2,740
2549	4,515

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัด, 2549

จะเห็นได้ว่าปริมาณประชาชนผู้ว่างงานของจังหวัดพิษณุโลกในแต่ละปี มีแนวโน้มสูงขึ้น

- องค์ประกอบ** 2. งานด้านวิชาการ
ตัวชี้วัด 3. ระดับการศึกษาของสาขาที่เปิดสอน
เกณฑ์ 3. มีการสำรวจความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับระดับการศึกษาและสาขาที่เปิดสอน

จากการสอบถามความต้องการของประชาชนในเขตจังหวัดพิษณุโลกในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ในประเด็นที่เกี่ยวกับระดับการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดสอน ปรากฏว่า ประชาชนมีความต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดทำการสอนในระดับอนุปริญญา (ปวส.) ร้อยละ 43 และต้องการให้เปิดทำการสอนในระดับปริญญาตรี ถึงร้อยละ 55 โดยมีสาขาวิชาที่ควรเปิดทำการเรียนการสอน ได้แก่ สาขาวิชาทางการเกษตร ร้อยละ 50 สาขาที่เกี่ยวข้อง

กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 42 สาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม รวมถึงสาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมชุมชน และสาขาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้น ประชาชนยังเห็นควรให้สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดอบรมหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเป็นการบริหารทางวิชาการให้แก่ชุมชน โดยเห็นว่าระยะเวลาในการเรียนหลักสูตรระยะสั้นควรอยู่ในระหว่าง 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน และหลักสูตรระยะสั้นที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดสอน ได้แก่ สาขาวิชาเกี่ยวกับกฎหมาย (ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว) ถึงร้อยละ 59 สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นร้อยละ 49 สาขาที่เกี่ยวข้องกับการเงิน บัญชีในครัวเรือนและสาขาที่เกี่ยวข้องกับการถนอมอาหาร

องค์ประกอบ 2. งานด้านวิชาการ

ตัวชี้วัด 4. วิธีการเรียนการสอน

เกณฑ์ 4. มีการสำรวจความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

จากการสอบถามความต้องการของประชาชนในเขตจังหวัดพิษณุโลกในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏว่า เวลาที่ประชาชนต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอน คือ การจัดการเรียนการสอนทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ ถึงร้อยละ 60 ให้จัดการเรียนการสอนเฉพาะนอกเวลาราชการ ร้อยละ 23 นอกจากนี้เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกล

ส่วนลักษณะในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาควรจัดการเรียนการสอนเน้นการฝึกปฏิบัติงานในสถานที่จริง ถึงร้อยละ 61 จัดการเรียนการสอนที่เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ร้อยละ 38 และเน้นให้ผู้เรียนคิดเอง โดยมีอาจารย์เป็นผู้ช่วยเหลือ

องค์ประกอบ 2. งานด้านวิชาการ

ตัวชี้วัด 5. จำนวนนักศึกษาที่จะรับ

เกณฑ์ 5. มีแหล่งนักศึกษาที่จะรับตามนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก นายวิชชัย กันนะพันธ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีนโยบายในการรับนักศึกษาเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นหรือนักปกครองที่อยู่ในท้องถิ่น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว หากได้รับการพัฒนาศักยภาพจะทำให้ดูแลประชาชนและพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น กลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาสที่พลาดจากการได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่ว่าด้วยกรณีใดๆ กลุ่มประชาชนที่ต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบท สภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลง และเป็นกลุ่มพื้นฐานอาชีพในท้องถิ่นซึ่งในจังหวัดพิษณุโลกควรเน้นด้านเกษตรกรรม ฉะนั้น กลุ่มเกษตรกรก็เป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้จังหวัดพิษณุโลกยังเป็นศูนย์รวมด้านการศึกษาของจังหวัดกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษามากมาย การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจะเป็นที่เลือกอีกทางหนึ่งของประชาชน

องค์ประกอบ 2. งานด้านวิชาการ

ตัวชี้วัด 6. ความสามารถในการจัดหาครูอาจารย์

เกณฑ์ 6. มีแหล่งครู อาจารย์ในท้องถิ่น

จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามากมาย ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย และสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาอีกมากมาย นอกจากนี้จังหวัดพิษณุโลกยังเป็นศูนย์รวมราชการระดับเขตและภาค เช่น กองทัพอากาศที่ 3 เขตการศึกษาที่ 6 ศูนย์การพัฒนาทางการเกษตรระดับภาค มีนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขามากมาย ทำให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำได้ง่ายขึ้น ทั้งบุคลากรที่เชี่ยวชาญและนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ซึ่งรูปการการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางโดยมีจุดเน้นการสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่นๆ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทำให้การจัดการหาคณากรให้สถาบันทำได้ง่ายขึ้น ผนวกกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ให้ความสนใจในการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาอยู่แล้ว โดยกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนของนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในนโยบายด้านการพัฒนาสังคม โดยกำหนด “จะส่งเสริมและ สนับสนุนให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา” ซึ่งได้ทุ่มเทงบประมาณในด้านการจัดการ ศึกษา มีงบประมาณไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 20 ซึ่งจะทำให้สถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วน จังหวัดพิษณุโลก มีศักยภาพในการจัดการหาคณากรทางการศึกษาได้สะดวกและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบ 2. งานด้านวิชาการ

ตัวชี้วัด 7. นโยบายในการรับการศึกษา

เกณฑ์ 7. มีการสำรวจกลุ่มเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดการศึกษาให้

จากการสอบถามความต้องการของประชาชน ในเขตจังหวัดพิษณุโลก ในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ในประเด็นเกี่ยวกับ กลุ่มเป้าหมายที่ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาให้ ปรากฏว่า กลุ่มเป้าหมายที่ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดการศึกษาให้ ได้แก่ กลุ่มผู้ที่ขาดโอกาสทาง การศึกษา ถึงร้อยละ 69 กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 38 นอกจากนั้น ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้ แรงงาน คนพิการ และผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช., ปวส.

องค์ประกอบ 2. งานด้านวิชาการ

ตัวชี้วัด 8. กำหนดหน่วยกิตเมื่อเทียบกับสถาบันการศึกษาระดับเดียวกัน และที่ใช้ในการจัดการ เรียนการสอน, แรงจูงใจในการเข้ารับการศึกษา

เกณฑ์ 8. มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อกำหนดค่าหน่วยกิต และ เงินช่วยเหลือทางการศึกษา

จากการสอบถามความต้องการของประชาชนในเขตจังหวัดพิษณุโลก ในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ในประเด็นเกี่ยวกับ กำหนดหน่วยกิตที่ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดเก็บ ปรากฏว่า ประชาชนเห็นว่า

สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรเก็บค่าหน่วยกิตการศึกษา เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ถึงร้อยละ 69 และเห็นควรจัดเก็บค่าหน่วยกิตทางการศึกษา หน่วยกิตละไม่เกิน 50-100 บาท ร้อยละ 25

ในประเด็น การเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากค่าหน่วยกิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ประชาชนเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากหน่วยกิตทางการศึกษา โดยเก็บเฉพาะในสิ่งที่จำเป็นให้น้อยที่สุด ถึงร้อยละ 63 และไม่ควรถูกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆ เลย ร้อยละ 37 นอกจากนี้ ประชาชนยังเห็นการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดหาเงินทุนช่วยเหลือทางการศึกษาโดยเห็นควรให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทั้งหมด ถึงร้อยละ 52 และควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็น ร้อยละ 46 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการให้ประชาชนหรือผู้ที่สนใจเข้ารับการการศึกษา

องค์ประกอบ 3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษา

ตัวชี้วัด 9. จำนวนประชากร

เกณฑ์ 9. อัตราประชากรย้อนหลัง 3 ปี ลดลงปีละไม่เกินร้อยละ 10

เมื่อพิจารณาจำนวนประชากรของจังหวัดพิษณุโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549 ตามตาราง

ตารางที่ 23 จำนวนประชากรของจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากรจังหวัดพิษณุโลก/ คน
2547	867,356
2548	841,544
2549	840,970

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัด, 2549

จะเห็นว่าจำนวนประชากรของจังหวัดพิษณุโลกในแต่ละปีตามตารางลดลงไม่ถึงร้อยละ 10 ในแต่ละปี

องค์ประกอบ 3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษา

ตัวชี้วัด 10. ภาวะทางเศรษฐกิจของสังคมนั้น

เกณฑ์ 10. แนวโน้มเศรษฐกิจของจังหวัดพิษณุโลก มีแนวโน้มในทิศทางที่ดี

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดพิษณุโลก (SWOT Analysis) ปรากฏผล ดังนี้

ด้าน โอกาส

1. คณะรัฐมนตรีมีมติให้เป็นพื้นที่พัฒนา “สี่แยกอินโดจีน”
2. มีข้อตกลงการประชุมระดับรัฐมนตรี 6 ประเทศลุ่มน้ำโขง เห็นชอบได้มีการพัฒนาพื้นที่แนวเศรษฐกิจเชื่อมโยงตะวันออก-ตะวันตก
3. มีความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษาในจังหวัดกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ
4. มีกรอบนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนทาง ประกอบกับการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง จะส่งผลให้สามารถเพิ่มตลาดการค้าได้มากขึ้น
5. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการขนส่ง และเป็นบานการผลิตทางการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมแปรรูปครบวงจร

(สำนักงานคลังจังหวัด, 2549)

ซึ่งจากศักยภาพของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งให้เห็นถึงแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดมีแนวโน้มพัฒนาในทางทิศทางที่ดี และเมื่อพิจารณาประกอบวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่ต้องการพัฒนาพิษณุโลกเป็นเมืองบริการสี่แยกอินโดจีน โดยมียุทธศาสตร์ ต้องการพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นเมืองบริหารที่หลากหลายและมีความปลอดภัย โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ

1. ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการบริการด้านการขนส่งสินค้า ผู้โดยสาร และเทคโนโลยี
2. ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนมีการปรับปรุงการให้บริการที่มีคุณภาพในระดับมาตรฐาน
3. พัฒนาการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรที่เชื่อมโยงการตลาด และการแปรรูป
4. พัฒนาเครือข่ายการค้าส่งและธุรกรรมด้านการเงินให้ครอบคลุมภาคเหนือตอนล่าง
5. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการประชุมภายในประเทศและเสริมสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว

(สำนักงานจังหวัด, 2549)

ตารางที่ 24 ผลิตภัณฑ์มวลรวม และรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

สาขาการผลิต	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ภาคการเกษตร	9,219	6,722	6,979	6,941	7,102	7,660	8,721	9,819
ภาคนอกการเกษตร	28,465	29,950	28,268	26,154	29,765	30,711	31,425	34,348
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	37,684	36,672	35,247	33,095	36,777	38,371	40,146	44,167
รวมเฉลี่ยต่อหัว (บาท)	46,835	45,389	43,569	41,247	46,038	48,229	50,653	55,936

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2549

และเมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพิษณุโลก จะเห็นได้ว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดพิษณุโลก และรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด ซึ่งชี้ให้เห็นทิศทาง แนวโน้มที่ดีของเศรษฐกิจภายในจังหวัด

องค์ประกอบ 3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษา

ตัวชี้วัด 11. ความต้องการแรงงานในสังคมนั้น

เกณฑ์ 11. แนวโน้มมีความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้นของจังหวัดพิษณุโลก

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดพิษณุโลก (SWOT Analysis) ปรากฏผลดังนี้

ด้านจุดแข็ง

1. มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

2. มีสถานประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ ทั้งค้าส่งค้าปลีกที่ทันสมัยครบวงจร

3. เป็นที่ตั้งของส่วนราชการระดับศูนย์ เขต ภาค

4. มีระบบชลประทานเพื่อการเกษตรที่สมบูรณ์ของภาคเหนือ

5. เป็นจังหวัดที่มีการให้บริการและมีความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน

6. เป็นศูนย์กลางสินค้าเกษตร

7. เป็นที่ตั้งของสถาบันฝีมือแรงงานภาคเหนือตอนกลาง

(สำนักงานคลังจังหวัด, 2529)

ซึ่งจากศักยภาพของจังหวัดพิษณุโลกที่เป็นจุดแข็งเพื่อพิจารณาควบคู่กับเป้าประสงค์ของจังหวัดพิษณุโลกที่ต้องการเป็น

1. ศูนย์กลางบริการด้านการขนส่งสินค้า ผู้โดยสาร
2. ศูนย์กลางบริการด้านสุขภาพ
3. ศูนย์กลางด้านการค้าและการเงินของภาคเหนือตอนล่าง
4. ศูนย์กลางการจัดการประชุมภาคเหนือตอนล่าง และระดับประเทศ
5. เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรมีการจัดการผลิตและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพตามความต้องการของตลาด (สำนักงานจังหวัด, 2549)

ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มความต้องการแรงงานภายในจังหวัดพิษณุโลกที่เพิ่มขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี ยิ่งเมื่อพิจารณาสถานการณ์ตลาดแรงงานจังหวัดพิษณุโลก ประจำปีงบประมาณ 2549 ด้านความต้องการแรงงาน นายจ้างเจ้าของสถานประกอบการ มีความต้องการแรงงานทั้งสิ้น 3,334 อัตรา จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ที่มีความต้องการมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การขายปลีก อุตสาหกรรมประเภทการผลิตอุปกรณ์ วิทยุ โทรทัศน์ การสื่อสาร และอุตสาหกรรมด้านขายส่งและการค้าเพื่อนำหน้า ซึ่งสามารถบรรจุคนเข้าทำงานในสถานประกอบการได้เพียง 2,745 คนเท่านั้น (จัดหางานจังหวัดพิษณุโลก, 2549) และเมื่อวิเคราะห์ภาวะธุรกิจจากสถิติการจดทะเบียนนิติบุคคลของจังหวัดพิษณุโลก โดยแยกเป็นรายไตรมาส ในปี พ.ศ.2549

ไตรมาสที่ 1 ปี 2549 มีนิติบุคคลจดทะเบียนตั้งใหม่จำนวน 57 ราย แบ่งเป็นบริษัท จำกัด 10 ราย ห้างหุ้นส่วน จำกัด 47 ราย เงินทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 59.82 ล้านบาท โดยมีประเภทที่มีการจดทะเบียนตั้งใหม่สูงสุด คือ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ถึงร้อยละ 35 และ ธุรกิจขายยารักษาโรค ร้อยละ 7

ไตรมาสที่ 2 ปี 2549 มีนิติบุคคลจดทะเบียนตั้งใหม่จำนวน 54 ราย โดยแบ่งเป็นบริษัท จำกัด 18 ราย ห้างหุ้นส่วน จำกัด 36 ราย เงินทุนจดทะเบียนทั้งหมดทั้งสิ้นรวม 68.05 ล้านบาท มีประเภทที่จดทะเบียนตั้งใหม่สูงสุด คือ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ร้อยละ 35 ธุรกิจขายให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ ร้อยละ 7

ไตรมาสที่ 3 ปี 2549 มีนิติบุคคลจดทะเบียนตั้งใหม่จำนวน 60 ราย แบ่งเป็นบริษัท จำกัด 8 ราย ห้างหุ้นส่วน จำกัด 52 ราย เงินทุนจดทะเบียนทั้งสิ้นรวม 87.75 ล้านบาท มีประเภทธุรกิจที่จดทะเบียนใหม่สูงสุด คือ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ร้อยละ 33.33 ธุรกิจผลิตและจำหน่ายปุ๋ย ร้อยละ 5

(สำนักงานพาณิชย์จังหวัด, 2549)

แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้นภายในจังหวัดพิษณุโลกได้อย่างชัดเจน

องค์ประกอบ 3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษา

- ตัวชี้วัด** 12. ความสะดวกของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อ ความสามารถในการเทียบโอน หน่วยกิตให้นักศึกษา
- เกณฑ์** 12. สภาพการคมนาคมขนส่งของจังหวัดพิษณุโลกและมีนโยบายในการเทียบโอน หน่วยกิตให้นักศึกษา

จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่มีโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดและภาคต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งทางบก อากาศ และทางน้ำ ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบของจังหวัด เมื่อการคมนาคมขนส่ง ในด้านการคมนาคมทางบก จังหวัดพิษณุโลกถือเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ในด้านการคมนาคมทางบก จังหวัดพิษณุโลก ถือเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทั้งทางรถยนต์ และทางรถไฟของภาคเหนือตอนล่าง โดยสามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงของภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางได้อย่างสะดวก โดยมีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงแผ่นดินสายจังหวัดเป็นโครงข่าย อาทิ เช่น

ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 32,117 กรุงเทพฯ, พิษณุโลก

ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 12 (ถนนมิตรภาพ) กำแพงเพชร, สุโขทัย, พิษณุโลก

ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 11 กรุงเทพฯ, นครสวรรค์, พิจิตร, พิษณุโลก

ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 117 ภาคเหนือตอนบน, พิษณุโลก

ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 12 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, เพชรบูรณ์, พิษณุโลก

นอกจากนี้ จังหวัดพิษณุโลกยังมีเส้นทางคมนาคมทางรถไฟ เป็นส่วนหนึ่งของทางรถไฟสายเหนือ (กรุงเทพฯ - เชียงใหม่) ซึ่งนับเป็นรูปแบบการคมนาคมที่มีบทบาทและความสำคัญและในอนาคตคาดว่าจะทวีความสำคัญมากขึ้น และจังหวัดพิษณุโลก มีท่าอากาศยานพาณิชย์ 1 แห่ง ซึ่งในอนาคต กรมการขนส่งทางอากาศจะปรับปรุง ให้เป็นท่าอากาศยานนานาชาติ

ในด้านนโยบายในการเทียบโอนหน่วยกิตให้นักศึกษา เมื่อพิจารณาจากยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2550 – 2552) ในยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ระบุแนวทางการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนว่า “จะสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต” และ “สนับสนุน ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและให้มีการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบ” (องค์การบริหารส่วนจังหวัด, 2549) และจากการสัมภาษณ์แนวคิดทางด้านการจัดการศึกษาของท่านนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ที่มีแนวคิดให้ความสำคัญและความสะดวกแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสได้เรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสังคมในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ จึงมีนโยบายให้สามารถเทียบโอนประสบการณ์ กำหนดเป็นหน่วยกิตได้ หรือเทียบโอนย้ายหน่วยกิต ระหว่างสถาบันได้

เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการเข้ารับการศึกษา ทั้งนี้ ภายใต้ระเบียบ และมาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบ 4. ข้อได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

ตัวชี้วัด 13. สถานที่ตั้ง

เกณฑ์ 13. มีสถานที่ตั้งที่ดี ไม่ไกลจากชุมชนเกินไป

จากการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท่านนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีโครงการ หากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา จะใช้พื้นที่บริเวณสนามกีฬากลางของจังหวัดเป็นสถานที่ในการจัดตั้ง ซึ่งสนามกีฬากลางจังหวัดพิษณุโลกอยู่ห่างจากตัวเมืองเพียง 2 กิโลเมตรเท่านั้น และมีเนื้อที่กว่า 1,000 ไร่ ซึ่งเพียงพอในการก่อสร้าง และบริเวณสนามกีฬากลางตั้งอยู่บริเวณส่วนราชการต่างๆ ของจังหวัด รวมทั้งมีสถานศึกษาดังอยู่ใกล้เคียงด้วย คือ โรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก และ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง

องค์ประกอบ 4. ข้อได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

ตัวชี้วัด 14. อุปกรณ์การสอน

เกณฑ์ 14. มีนโยบายจัดหาอุปกรณ์การสอนที่ดีได้มาตรฐาน

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วง 3 ปี ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนางค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก คือ “องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ศูนย์กลางการพัฒนาคุณภาพชีวิต” และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาโดยสนับสนุนให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และให้มีการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบ และสนับสนุนและจัดให้มีการสร้าง ปรับปรุง สถานศึกษา และจัดการด้านสื่อการสอนให้มีความทันสมัย และมีคุณภาพ และเมื่อพิจารณาถึงโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนา 3 ปี ซึ่งเห็นได้ชัดเจนถึงการให้ความสำคัญ ในการพัฒนาบุคลากรและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน อาทิ

ตารางที่ 25 โครงการต่างๆ ในแผนพัฒนา 3 ปี

โครงการ	วัตถุประสงค์	งบประมาณ/บาท
1. อบรมครู บุคลากรทางการศึกษาเพื่อการใช้สื่อมัลติมีเดีย	เพื่อครู บุคลากรมีความรู้และสามารถใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1,080,000
2. การศึกษาทางไกล	เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้หลากหลาย	1,200,000
3. ประกวดการผลิตสื่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา	เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้และสื่อที่เป็นแบบอย่างที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	158,000
4. จัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เยาวชน	31,000,000
5. จัดตั้งศูนย์เครือข่ายระบบสารสนเทศ	เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาแก่นักเรียน	12,600,000
6. จัดหาหนังสือและสื่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้โรงเรียนมัธยม	เพื่อช่วยครูและนักเรียนในการปรับกระบวนการทัศน์การเรียน การสอน	10,848,800
7. จัดสร้างห้องดาราศาสตร์ (ห้องฟ้าจำลอง)	เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาเรื่องท้องฟ้าจำลอง	36,500,000
8. จัดซื้อครุภัณฑ์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดทักษะในวิชาชีพ	1,215,300
9. จัดซื้อสื่อประกอบการเรียนรู้	เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	30,000,000

ที่มา: แผนพัฒนา 3 ปี, องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

องค์ประกอบ 4. ข้อได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

ตัวชี้วัด 15. ความรู้ความสามารถอาจารย์

เกณฑ์ 15. มีแหล่งสรรหาอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ

ด้วยจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคเหนือตอนล่าง มีสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาตั้งอยู่ถึง 12 แห่ง สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 1 แห่ง กรมอาชีวศึกษา 6 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2 แห่ง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง สถาบัน

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา 1 แห่ง และสถาบันศึกษาของรัฐสังกัดสภาการศึกษา
สงฆ์ 1 แห่ง มีจำนวนครูและอาจารย์ผู้สอนรวม 2,197 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัด, 2549) และมี
แหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกมากมาย ทำให้สถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดพิษณุโลกสามารถสรรหาครู อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถมาทำการสอน โดยง่าย และ
จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่มีโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดและภาคต่างๆ
ได้เป็นอย่างดี ทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบของจังหวัด ทั้งในด้านสถานที่ตั้ง
และความเป็นศูนย์กลางคมนาคมขนส่ง อาทิ เส้นทางรถยนต์จากกรุงเทพฯ – พิษณุโลก มีระยะทาง
377 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางเพียง 4 ชั่วโมง ทำให้สถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
พิษณุโลกสามารถคัดสรรบุคลากรทางการศึกษาจากแหล่งต่างๆ ได้มีมากมาย

ประการที่สำคัญที่สุด องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกได้จัดสรรงบประมาณรายจ่าย
ประจำปี สำหรับการพัฒนาการศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก อาทิ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ได้จัดสรร
งบประมาณเพื่อการศึกษาไว้ 116,188,830 บาท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 ได้ตั้งงบประมาณเพื่อ
การศึกษาไว้ 107,624,840 บาท และในปีงบประมาณ 2550 ได้ตั้งงบประมาณเพื่อการศึกษาไว้
106,453,115 บาท (สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด, 2549) โดยในแต่ละปีงบประมาณ องค์การ
บริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาไว้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ซึ่งเป็น
งบประมาณจำนวนมากพอสมควร ยิ่งทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกมีขีดความสามารถ
และศักยภาพในการคัดสรรและสรรหาอาจารย์ที่มีคุณภาพมาจัดการเรียนการสอนใน
สถาบันอุดมศึกษาของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

องค์ประกอบ 4. ข้อได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

ตัวชี้วัด 16. ทุนการศึกษา

**เกณฑ์ 16. มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องเงินช่วยเหลือทางการศึกษาเพื่อ
นำมากำหนดเป็นนโยบาย**

จากการสำรวจแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดหลักสูตรการสอน
บุคลากร และทรัพยากรสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็น
แหล่งที่มาของรายได้และเงินทุนช่วยเหลือการศึกษา ประชาชนภายใต้เขตจังหวัดพิษณุโลก เห็นว่า
สถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกควรมีแหล่งรายได้จากรัฐบาลกลางและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยกัน ถึงร้อยละ 45 เป็นรายได้ที่ได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งหมด ร้อยละ 29 และควรมีรายได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ให้บริการร่วมกัน ร้อยละ 25 ส่วนในประเด็นเงินทุนช่วยเหลือทางการศึกษา ประชาชนภายในเขตจังหวัดพิษณุโลก เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทั้งหมด ถึงร้อยละ 52 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนช่วยเหลือแก่นักศึกษาเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็น ร้อยละ 46 ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้กำหนดนโยบายด้านทุนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

4. ด้านเศรษฐกิจ

องค์ประกอบ 4. การยกระดับทางสังคม

ตัวชี้วัด 1. เป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา

เกณฑ์ 1. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีความเห็น เห็นด้วยมาก และ เห็นด้วยมากที่สุด

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม ข้อที่ 14 สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็น การกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีผู้เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด จำนวน 116 คน หรือร้อยละ 40 มีผู้เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก 127 คน หรือร้อยละ 43 รวมผู้เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุดและมากที่สุด ร้อยละ 83

องค์ประกอบ 1. การยกระดับทางสังคม

ตัวชี้วัด 2. เป็นการพัฒนาชุมชน

เกณฑ์ 2. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็นด้วยมากและมากที่สุด

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อม และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งพิจารณาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในด้านการยกระดับทางสังคม โดยมีตัวชี้วัดเป็นการพัฒนาชุมชน ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 26 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนจังหวัดพิษณุโลก

รายการ	\bar{X}	S.D.	การเทียบค่า \bar{X} เป็นค่าร้อยละ
1. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยพัฒนาองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ในด้านการพัฒนาบุคลากร การปรับโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพ	4.10	0.81	82
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ	4.17	0.79	83.4

จากตารางแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของประชาชนภายในเขตจังหวัดพิษณุโลก ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยประชาชนเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะช่วยพัฒนาองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ในด้านการพัฒนาบุคลากร การปรับโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 82 ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ร้อยละ 83.4

องค์ประกอบ 1. การยกระดับทางสังคม

ตัวชี้วัด 3. มูลค่าเพิ่มส่วนบุคคล

เกณฑ์ 3. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมาก และมากที่สุด

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนภายในเขต จังหวัดพิษณุโลกในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อม และด้านการมีส่วนร่วม ข้อที่ 18 การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็น การสร้างมูลค่าเพิ่มส่วนบุคคลให้กับผู้เรียน มีผู้เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุดจำนวน 121 คน หรือร้อยละ 41 มีผู้เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมาก จำนวน 122 คน หรือร้อยละ 42 รวมมีผู้เห็น ด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด และมาก ร้อยละ 83

องค์ประกอบ 1. การยกระดับทางสังคม

ตัวชี้วัด 4. แนวโน้มการตอบสนองบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ ที่ผลิต

เกณฑ์ 4. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของ ประชาชนภายในเขตจังหวัดพิษณุโลกในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มี ความเห็น เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วมข้อที่ 17 วิชาชีพต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น มีผู้เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว มากที่สุด จำนวน 115 คน หรือร้อยละ 39 มีผู้เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมาก จำนวน 127 คน หรือร้อยละ 43 รวมมี ผู้เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากและมากที่สุด จำนวนร้อยละ 82

5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบ 1. การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตัวชี้วัด 1. มีการสำรวจความต้องการของประชาชน

เกณฑ์ 1. มีการสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

จากการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดพิษณุโลก ได้มีการสำรวจความต้องการของประชาชน เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก โดยข้อมูลในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับ ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัด, เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, ลักษณะงานของท่านที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น, สถานภาพการสมรส, รายได้, เงินออม

ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดหลักสูตรการสอนบุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอบถามเกี่ยวกับ กลุ่มเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดการศึกษาให้, สาขาที่ต้องการในการจัดการเรียนการสอน, ค่าหน่วยกิต, การเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากค่าหน่วยกิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน, สาขาที่ควรเปิดสอน, การกำหนดระยะเวลาเรียนก่อนจบหลักสูตรหลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอน, ระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้น, คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา, สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา, ลักษณะการเรียนการสอน, แหล่งที่มาของรายได้, เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา, ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดย, อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ตามต้องการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านนโยบายและด้านเป้าหมาย หรือด้านวัตถุประสงค์ ด้านความพร้อม และด้านการมีส่วนร่วม

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากประชาชนจะนำมากำหนดเป็นนโยบายในการสร้างรูปแบบ การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกต่อไป

องค์ประกอบ 1. การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตัวชี้วัด 2. การตอบสนองความต้องการของประชาชน

เกณฑ์ 2. มีการสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

จากการสำรวจความต้องการของประชาชนในเขตจังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปความต้องการของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ได้ดังนี้

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีหลักการ ปรัชญา วัตถุประสงค์และความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความพร้อมในทางการเงิน บุคลากร ระยะเวลาในการดำเนินการ รวมถึงข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงขึ้นเป็นแนวทาง ดังนี้

หลักการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นหลักการการศึกษาตลอดชีวิตและให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ชุมชน สังคม หน่วยงานของรัฐสามารถจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเฉพาะทางได้โดยให้คำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ และภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ โดยพิจารณาถึงความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ภายใต้การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาภายใต้ นโยบายและมาตรฐานการศึกษาของคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 8, 9, 15, 21, 28, 31, 33, 36, 41, 42)

ข้อเสนอแนะ

การจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... เลียนแบบประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบการศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548 โดยยึดปรัชญาและวัตถุประสงค์เพื่อ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้จัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยพิจารณาความพร้อมและความต้องการของประชาชนภายใต้มาตรฐานชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคม

2) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมุ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาและผู้สนใจหาความรู้สามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลาโดย

2.1) ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำกฎกระทรวง เรื่อง การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มเติมจากกฎกระทรวงว่าด้วยการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2) ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำประกาศกระทรวงเพื่อกำหนดแนวทางการกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นเฉพาะในพื้นที่ที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น

2.3) ลักษณะการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และให้สามารถเทียบโอนผลการเรียน การศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีให้สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นได้ โดยอาศัยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาระดับพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2546

การขอเปิดและดำเนินการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) ควรตราเป็นพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อจัดให้มีการศึกษาอบรมวิชาการ ฝึกประสบการณ์และหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตของบุคคลในชุมชน

2) ความพร้อมและศักยภาพในการเปิดดำเนินการ

2.1) การจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดระบบเครือข่ายในการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในลักษณะการเป็นเครือข่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

เพื่อสร้างระบบเครือข่ายในการจัดการศึกษาที่เป็นพันธมิตร และกลไกให้กับสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาที่เป็นของประชาชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยผ่านระบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบมหาวิทยาลัยท้องถิ่นลักษณะเครือข่าย

เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนย้าย ถ่ายโอน เทียบโอน และเทียบยกเว้นการเรียนหรือประสบการณ์ การสมัครเรียน การจัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปอย่างกว้างขวางเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

2.2) การออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องความพร้อมด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรอื่นๆ ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความเพียงพอ ความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในลักษณะการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางในรูปแบบการบริหารจัดการแบบเครือข่ายเป็นการเฉพาะ โดยเทียบเคียงกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบการศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548 และไม่ใช่เงื่อนไข การขอเปิดสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ประกอบกฎทบทวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2525) ออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 และกฎทบทวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522

การเงิน

สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแหล่งที่มาของรายได้ ดังนี้

1) สามารถมีรายได้จากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยอาศัยจำนวนการออกกฎกระทรวงใน มาตรา 8, 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในข้อที่ 1 (2) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีอำนาจจัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากรและการจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการควรออกประกาศกระทรวงรองรับ

2) สามารถมีรายได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, มาตรา 60 (4), (5) ซึ่งให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาโดยจัดสรรเป็นงบประมาณเพื่อการศึกษาโดยใน มาตรา 4 ให้จัดสรรงบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุน ให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา และตามมาตรา 5 ให้จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการควรออกกฎกระทรวงประกอบพระราชบัญญัติ ฉบับนี้

3) สามารถมีรายได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 58 (1) ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการควรออกกฎกระทรวงประกอบพระราชบัญญัตินี้

4) รายได้ที่ได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเองโดยตราออกเป็นข้อบัญญัติจังหวัดตามมาตรา 50, 51 (3) หรือตราออกมาเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา 59 และใช้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ตามมาตรา 72

5) รายได้จากเงินค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมของนักศึกษา

บุคลากร

ด้วยรูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นประเภทการเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น รูปแบบการบริหารจัดการในลักษณะเครือข่ายทำให้บุคลากรของสถาบันอาจมาจากบุคคล ดังนี้

1) บุคลากรของท้องถิ่นเอง เนื่องจากเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองจึงมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้

2) บุคลากรของสถาบันเครือข่าย ที่ร่วมเป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษา

3) อาจารย์พิเศษซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในท้องถิ่น

เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรทั้ง 3 ประเภทที่มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การจัดตั้งหน่วยการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย พ.ศ., ว่าด้วยคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ พ.ศ., ว่าด้วยการจัดระบบเครือข่ายในการบริหารการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ไม่เกิน 4 ปี โดย

2 ปี ใช้สำหรับการตราพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1 ปี ใช้สำหรับกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบข้อบังคับต่างๆ

1 ปี การจัดตั้งมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายและเป้าหมาย การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ และควรจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาค โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับสังคมในอนาคต เพื่อวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นสำคัญ

กลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันควรเน้นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา กลุ่มผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มเกษตรกร เน้นการจัดการเรียนการสอนทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก ไม่ควรเก็บค่าหน่วยกิตทางการศึกษา เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลุ่มคนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาเป็นหลัก หากมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากค่าหน่วยกิต ควรจัดเก็บเท่าที่จำเป็นให้น้อยที่สุด เพื่อเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษา โดยระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน คือ ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา และให้ความสำคัญกับสาขาที่ควรเปิดสอนก่อน คือ สาขาวิชาเกี่ยวกับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร สาขาที่เป็นองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม สาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมของชุมชน สาขาการเมืองการปกครอง และสาขาที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยมีระยะเวลาที่ใช้ในการจัดหลักสูตร ให้กำหนดระยะเวลาขึ้นอยู่กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนหลักสูตรระยะ

สั้นซึ่งเป็นการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดสอนเมื่อเป็นการบริหารทางวิชาการ ให้กับชุมชนนั้น สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการจัดการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น การเงิน บัญชีในครัวเรือน การถนอมอาหาร การบริหารและการจัดการอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการตลาดเบื้องต้น โดยมีระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ 3 เดือนแต่ไม่เกิน 6 เดือน สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษานในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรยึดหยุ่นในเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาน โดยยึดนโยบายการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่วนสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรใช้สถานที่ในการเรียนการสอนภายในแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น หรือเรียนร่วมกับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่เป็นเครือข่าย หรือใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนทางไกล และมีลักษณะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานจริง เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนให้ผู้เรียนคิดเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือ

แหล่งที่มาของรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาควรมีแหล่งที่มาของรายได้ในการบริหารจัดการจากรัฐบาลกลางและจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาเป็นหลัก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเงินทุนช่วยเหลือทางการศึกษาให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลน

สำหรับประชาชนในพื้นที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น โดยการส่งบุตรหลานของตนเองเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษานั้น หรือเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา และให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์แก่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันในด้านต่างๆ และเพื่อให้สถาบันนั้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง สำหรับอุปสรรคในการที่ผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อมักขาดแคลนเงินทุนในการศึกษา ตัดขาดเรื่องเวลาที่ใช้ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พื้นความรู้เดิมของตนเองมีไม่เพียงพอในการเข้ารับการศึกษานต่อในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบ 1. การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตัวชี้วัด 3. การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ

เกณฑ์ 3. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดยข้อมูลตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งพิจารณาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมีตัวชี้วัด เป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 27 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

รายการ	\bar{X}	S.D.	การเทียบค่า \bar{X} เป็นค่าร้อยละ
1. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษา	3.70	1.03	74
2. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา	3.66	1.02	73.2

จากตารางแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของประชาชนภายในเขตจังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยประชาชนเห็นว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ 74 และควรมีส่วนร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีส่วนร่วมในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ 73.2

องค์ประกอบ 1. การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตัวชี้วัด 4. การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

เกณฑ์ 4. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชน ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการจัดการเรียน การสอน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 28 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

รายการ	\bar{X}	S.D.	การเทียบค่า \bar{X} เป็นค่าร้อยละ
1. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาจารย์พิเศษ	3.82	0.96	76.4
2. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการส่งบุตร - หลานเข้ามาเรียน	3.94	0.98	78.8
3. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการพัฒนาหลักสูตร	3.77	0.98	75.4

จากตารางแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของประชาชนภายในเขตจังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยประชาชนเห็นว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยเข้าร่วมเป็นอาจารย์พิเศษ ร้อยละ 76.4 โดยการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน ร้อยละ 78.8 และโดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรร้อยละ 75.4

- องค์ประกอบ 1. การมีส่วนร่วมของประชาชน
- ตัวชี้วัด 5. การมีส่วนร่วมในการประเมิน
- เกณฑ์ 5. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งพิจารณาการมีส่วนร่วมในการประเมิน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการประเมิน

รายการ	\bar{X}	S.D.	การเทียบค่า \bar{X} เป็นค่าร้อยละ
1. ท่านสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน	3.90	0.93	78
2. ท่านสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานของสถาบัน	3.84	0.99	76.8

จากตารางแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของประชาชนภายในเขตจังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยประชาชนเห็นว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน ร้อยละ 78 และมีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานของสถาบัน ร้อยละ 76.8

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ได้ดังนี้

1. ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

1.1 ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกในการจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีระยะเวลาในการมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี ผลการศึกษาความเป็นไปได้ผ่านเกณฑ์

1.2 แผนการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยมีแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการและมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา ผลการศึกษาความเป็นไปได้ผ่านเกณฑ์

1.3 การจัดสรรรายได้ มีสัดส่วนการจัดสรรรายได้เฉลี่ยร้อยละ 5-10 ของรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

1.4 ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก โดยประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากการเก็บข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นเห็นว่ามีความพร้อมมาก และมากที่สุด ผลการศึกษาความเป็นไปได้ผ่านเกณฑ์

2. ด้านกฎหมายและการเมือง

2.1 นโยบายด้านการจัดการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก โดยมีแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาย้อนหลัง 3 ปี โดยมีการจัดทำแผนงานโครงการระยะยาวในการจัดการศึกษาและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกมีทัศนคติดีในการจัดการศึกษา ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

2.2 กฎหมายต่างที่เกี่ยวข้อง มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาที่ระบุไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2540, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปี พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปี พ.ศ. 2540 และมีบทบัญญัติในข้อบัญญัติจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

3. ด้านการตลาด

3.1 นักศึกษาที่เข้ามาเรียน โดยมีปริมาณนักศึกษาระดับประถม, มัธยม, อาชีวศึกษาลดลงไม่เกินร้อยละ 10 ย้อนหลัง 3 ปี และมีปริมาณประชาชนผู้ว่างงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2549 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

3.2 งานด้านวิชาการ มีการสำรวจความต้องการประชาชนเกี่ยวกับระดับการศึกษาและสาขาที่เปิดสอน การจัดการเรียนการสอน แหล่งรับนักศึกษาตามนโยบายของนายกองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัด แหล่งจัดหาครูอาจารย์ในท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายและค่าหน่วยกิต เงินช่วยเหลือทางการศึกษา ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

3.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษา โดยสำรวจจากอัตราประชากรย้อนหลัง 3 ปี ลดลงปีละไม่เกินร้อยละ 10 แนวโน้มของธุรกิจของจังหวัดพิษณุโลกที่มีแนวโน้มทิศทางที่ดี ความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้นภายในจังหวัดพิษณุโลก สภาพการคมนาคมขนส่งและนโยบายการเทียบโอนหน่วยกิตให้นักศึกษา ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

3.4 ข้อได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก โดยมีสถานที่ตั้งสถาบันที่ดีไม่ไกลจากชุมชนเกินไป มีนโยบายจัดหาอุปกรณ์การสอนที่ดีให้มาตรฐาน มีแหล่งสรรหาอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ และมีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องเงินช่วยเหลือทางการศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบาย ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

4. ด้านเศรษฐกิจ

การยกระดับทางสังคม โดยเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา เป็นการพัฒนาชุมชน มีมูลค่าเพิ่มส่วนบุคคล และมีแนวโน้มการตอบสนองบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ ที่ผลิต โดยการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งประชาชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีความเห็นด้วยมากและเห็นด้วยมากที่สุด ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

5.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินโดยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมาก และมากที่สุด ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาตามรูปแบบ มีขั้นตอนการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตการศึกษา ดังนี้

1. เขตการศึกษาที่ 2 จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ระยอง จันทบุรี ตราด
2. เขตการศึกษาที่ 6 จังหวัดอุดรดิตถ์ พิษณุโลก นครสวรรค์
3. เขตการศึกษาที่ 8 จังหวัดภูเก็ต กระบี่

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครนายก 90 คน จังหวัดตราด 80 คน จังหวัดพิษณุโลก 290 คน และจังหวัดกระบี่ 125 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 585 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คนเป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็น ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนจำนวน 585 คน เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการศึกษาดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปี พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ปี พ.ศ. 2540

1.2 วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น โดยศึกษาจากแนวคิดเกี่ยวกับหลักการการกระจายอำนาจ ทฤษฎีหลักการการปกครองท้องถิ่น

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการศึกษาดังนี้

2.1 นำผลที่ได้จากการศึกษาในตอนต้นที่ 1 ซึ่งวิเคราะห์ บทบาท อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษามาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีวัตถุประสงค์จะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และนำผลจากการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 สร้างแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามที่ระบุไว้

ตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการศึกษาดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในตอนต้นที่ 1 และตอนที่ 2 มาเป็นแนวคิดสำหรับพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ผู้วิจัยนำแนวคิดที่เป็นส่วนประสมการตลาดมาพัฒนารูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งระดับสถาบันและระดับภายในสถาบัน ด้านการบริหารจัดการทั่วไป บริหารวิชาการ บริหารงานวิจัย บริหารการเงิน และบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยอาศัยแนวคิดจากงานวิจัยทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศ ประกอบ

ตอนที่ 4 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการศึกษา ดังนี้

ผู้วิจัยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยใช้กระบวนการตรวจสอบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรวบรวมข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตอนที่ 5 ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการศึกษา ดังนี้

ผู้วิจัยคัดเลือกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นต้นแบบในการศึกษาความเป็นไปได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับผลของนโยบายในเชิงคุณค่าที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาความเป็นไปได้ในด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด, กฎหมายการเมือง, การตลาด, เศรษฐกิจ, การมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้องค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์ที่กำหนดและสรุปเป็นผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการพัฒนารูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น

สรุปผลการศึกษาด้านบทบาท / ความคาดหวังของประชาชน ด้านหน้าที่ ด้านความรับผิดชอบ ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านบทบาท / ความคาดหวังของประชาชน

1.1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอิสระในการจัดการศึกษา ภายใต้อำนาจหน้าที่ของประชาชน โดยไม่ขัดกับศีลธรรมอันดี (ข้อกฎหมาย)

1.1.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความต้องการและความเหมาะสมภายใต้นโยบายและมาตรฐานชาติ (ข้อกฎหมาย)

1.1.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจในการกำหนดนโยบาย มีอำนาจในการบริหารงานของตนเองโดยอิสระภายใต้อำนาจที่ได้รับมอบหมาย (แนวคิดทฤษฎี หลักการปกครองท้องถิ่น)

1.1.4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทประสานความร่วมมือกับรัฐบาล และส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง (หลักการกระจายอำนาจ)

1.1.5 ส่งเสริมการกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ)

1.1.6 ประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันอุดมศึกษา (ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ)

1.2 ด้านหน้าที่

1.2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในด้านการจัดการศึกษา การฝึกอบรม (ข้อกฎหมาย)

1.2.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่กระทำกิจกรรมใดๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายให้เป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ข้อกฎหมาย)

1.2.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บริหารกิจการภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน (แนวคิดทฤษฎีหลักการปกครองส่วนท้องถิ่น)

1.2.4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดสรรทรัพยากร จัดการดูแลกิจการของตนเอง ได้แก่ ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การศึกษาโดยทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการ (หลักการกระจายอำนาจ)

1.2.5 ทำหน้าที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าเป็นผู้จัดการศึกษาเอง (ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ)

1.2.6 ดูแล กำหนดนโยบายให้การสนับสนุนทรัพยากรให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น (ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ)

1.3 ด้านความรับผิดชอบ

1.3.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบด้านประชาชนในด้านการบริหารงานและบริการประชาชนในพื้นที่นั้นๆ (แนวคิดทฤษฎี หลักการปกครองท้องถิ่น)

1.3.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคือคลื่นลูกใหม่ในการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นตนเองได้อย่างรวดเร็ว (หลักการกระจายอำนาจ)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปผล การศึกษาความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

2.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ร้อยละ 49 เพศหญิง ร้อยละ 51

อายุ 20-25 ปี ร้อยละ 15 อายุ 26-30 ปี ร้อยละ 14 อายุ 31-35 ปี ร้อยละ 17 อายุ 36-40 ปี ร้อยละ 14 อายุ 41-45 ปี ร้อยละ 18 อายุ 46-50 ปี ร้อยละ 10 อายุ 51-55 ปี ร้อยละ 7 อายุ 56-60 ปี ร้อยละ 3 อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 3 โดยเฉลี่ยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 26-30 ปี และ 36-40 ปี ร้อยละ 14 และมีอายุ 41-45 ปี สูงที่สุด ร้อยละ 18

ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 23 ปวช. ร้อยละ 7 ปวส. ร้อยละ 8 ปริญญาตรี ร้อยละ 53 ปริญญาโท ร้อยละ 9 สูงกว่าปริญญาโท ร้อยละ 1 โดยเฉลี่ยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาปริญญาตรีสูงสุด ร้อยละ 53

อาชีพรับราชการ ร้อยละ 30 ข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 5 เกษตรกร ร้อยละ 4 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 9 รับจ้าง ร้อยละ 15 ค้าขาย ร้อยละ 7 ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 6 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 12 อื่นๆ ร้อยละ 11 โดยเฉลี่ย ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพรับราชการสูงสุดร้อยละ 30

ลักษณะงานของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น โดยเฉลี่ยเท่ากันทุกกลุ่ม ที่ร้อยละ 20

สถานภาพการสมรสโสด ร้อยละ 45 สมรส ร้อยละ 50 หย่า ร้อยละ 5 โดยเฉลี่ยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรสสูงที่สุด ร้อยละ 50

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 25 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 32 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 15 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 9 มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 20 โดยเฉลี่ยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาทมากที่สุด ร้อยละ 32 แต่มีความแตกต่างเรื่องรายได้ค่อนข้างมาก คือ ประชาชน มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 25 มีรายได้มากกว่าเดือนละ 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 20

เงินออมของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่มีเงินออม ร้อยละ 30 ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 20 1,000-2,000 บาท/เดือน ร้อยละ 19 2,001-3,000 บาท/เดือน ร้อยละ 10 3,001-4,000 บาท/เดือน ร้อยละ 7 มากกว่า 4,000 บาท/เดือนขึ้นไป ร้อยละ 14 โดยเฉลี่ยประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีเงินออม ถึงร้อยละ 30

2.2 ความต้องการจำเป็นในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาพโดยรวมของความต้องการในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาให้ลำดับแรก คือ ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 70 ลำดับ 2 คือ ผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 36 และลำดับ 3 คือ กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 33

เวลาที่ต้องการให้จัดการเรียนการสอน ลำดับแรก คือ ทั้งในและนอกเวลาราชการ ร้อยละ 52 ลำดับ 2 คือ นอกเวลาราชการ ร้อยละ 29 และลำดับ 3 คือ ตลอดเวลาโดยใช้สื่อทางไกล ร้อยละ 17

ค่าหน่วยกิต ลำดับแรก คือ ไม่เก็บเพราะเป็นการให้โอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 70 ลำดับ 2 คือ หน่วยกิตละ 50-100 บาท ร้อยละ 28 และลำดับ 3 คือ หน่วยกิตละ 101-200 บาท ร้อยละ 3

การเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากค่าหน่วยกิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ลำดับแรก คือ เก็บแต่เฉพาะสิ่งที่จำเป็นให้น้อยที่สุด ร้อยละ 63 ลำดับ 2 คือ ไม่ควรเก็บโดยถือว่าเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 39 และลำดับ 3 คือ เก็บโดยคิดเป็นธุรกิจ ร้อยละ 2

ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน ลำดับแรก คือ ปริญญาตรี ร้อยละ 56 ลำดับ 2 คือ ปวส. หรืออนุปริญญา ร้อยละ 45 และลำดับ 3 คือ สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 15

สาขาที่ควรเปิดสอน ลำดับแรก คือ เกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ร้อยละ 45 ลำดับ 2 คือ สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 39 และลำดับ 3 คือ พัฒนาสังคม ร้อยละ 31

ระยะเวลาเรียนที่ใช้ก่อนจบหลักสูตร ลำดับแรก คือ ตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตร ร้อยละ 73 และลำดับ 2 คือ ไม่กำหนดระยะเวลาขึ้นกับผู้เรียน ร้อยละ 25

หลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอนเพื่อการบริการทางวิชาการให้ชุมชน ลำดับแรก คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว ร้อยละ 52 ลำดับ 2 คือ สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 44 และลำดับ 3 คือ การเงิน, บัญชีในครัวเรือน ร้อยละ 39

ระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการบริการทางวิชาการให้ชุมชน ลำดับแรก คือ มากกว่า 3 เดือนแต่ไม่เกิน 6 เดือน ร้อยละ 33 ลำดับ 2 คือ 5-10 วัน ร้อยละ 21 และลำดับ 3 คือ 1-2 เดือน ร้อยละ 20

คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา **ลำดับแรก** คือ ยึดหยุ่น โดยยึดการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 62 **ลำดับ 2** คือ ดูความต้องการในแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก ร้อยละ 38 และ **ลำดับ 3** คือ ยึดตามเกณฑ์ระเบียบมาตรฐานของชาติเป็นหลัก ร้อยละ 19

สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **ลำดับแรก** คือ เรียนร่วมภายในแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น ร้อยละ 61 **ลำดับ 2** คือ เรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ร้อยละ 38 **ลำดับ 3** คือ เรียนโดยวิธีการเรียนการสอนทางไกล ร้อยละ 16

ลักษณะการเรียนการสอน **ลำดับแรก** คือ เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง ร้อยละ 62 **ลำดับ 2** คือ เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ร้อยละ 53 และ **ลำดับ 3** คือ เน้นให้ผู้เรียนคิดเอง โดยมีอาจารย์เป็นผู้ช่วยเหลือ ร้อยละ 38

แหล่งที่มาของรายได้ **ลำดับแรก** คือ จากรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 46 **ลำดับ 2** คือ รายได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ร้อยละ 28 และ **ลำดับ 3** คือ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ให้บริการ ร้อยละ 24

เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา **ลำดับแรก** คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทั้งหมด ร้อยละ 51 **ลำดับ 2** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็น ร้อยละ 48 และ **ลำดับ 3** คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาเนื่องจากเก็บค่าหน่วยกิตถูกอยู่แล้ว ร้อยละ 5

ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย **ลำดับแรก** คือ ส่งบุตรหลานเข้าเรียน ร้อยละ 44 **ลำดับ 2** เข้าร่วมกิจกรรมและให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์แก่สถาบันเพื่อให้เป็นสถาบันของชุมชนอย่างแท้จริง ร้อยละ 38 และ **ลำดับ 3** มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในฐานะเป็นปราชญ์ท้องถิ่น ร้อยละ 30

อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ตามที่ต้องการ **ลำดับแรก** คือ เงินทุน ร้อยละ 65 **ลำดับ 2** คือ เวลา ร้อยละ 57 และ **ลำดับ 3** คือ พื้นความรู้ ร้อยละ 34

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยภาพรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านนโยบายเป้าหมายหรือด้านวัตถุประสงค์ พบว่า ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยกับข้อความอยู่ในระดับมาก **ลำดับที่ 1** คือ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเป้าหมายเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.38) **ลำดับที่ 2** คือ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นควรเน้นการจัดการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันและแนวโน้มของสังคมในอนาคตและการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมุ่งเน้นในเรื่ององค์ความรู้ในท้องถิ่นเพื่อเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถทำงานในท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน (ค่าเฉลี่ย 4.35) และลำดับที่ 3 คือ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ (ค่าเฉลี่ย 4.32)

ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยเห็นด้วยกับข้อความอยู่ในระดับมากลำดับที่ 1 คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.17) ลำดับที่ 2 คือ การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มส่วนบุคคลให้กับผู้เรียนและอันดับสามคือ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยตอบสนองการพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.15) และลำดับที่ 3 คือ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยตอบสนองการพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.14)

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปผลการพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเฉพาะบางสาขาวิชา

2. รูปแบบการบริหารจัดการในระดับสถาบัน เน้นการเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกันเองและเครือข่ายอื่นๆ ภายในท้องถิ่น

3. รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน

3.1 ด้านการบริหารจัดการทั่วไป มุ่งเน้นกลยุทธ์เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความคล่องตัวและมุ่งเน้นการให้บริการที่ดีแก่นักศึกษา สร้างระบบประกันคุณภาพเพื่อตรวจสอบระบบการทำงาน สร้างวัฒนธรรมการจัดการอย่างมีคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กรเพื่อประสิทธิผลในการทำงาน โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่สถาบันอุดมศึกษาดังอยู่มีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กรโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา ใช้การจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอกเพื่อประสิทธิผล และกระจายอำนาจการตัดสินใจให้หน่วยงานปฏิบัติ เพื่อความคล่องตัวและมีส่วนร่วมในการทำงาน

3.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ กลุ่มเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้นำท้องถิ่น เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน โดยเปิดทำการเรียนการสอนในระดับ ปวส. และปริญญาตรี และหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเป็นการบริการทางวิชาการ โดยสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดสอน ได้แก่ สาขาการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาพัฒนาสังคม สาขาอุตสาหกรรม และสาขาการเมืองการปกครอง โดยคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา ยึดหลักยึดหยุ่น โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะการจัดการเรียนการสอนเน้นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนควบคู่กับเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยเน้นการให้นักศึกษามีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงในลักษณะการจัดการศึกษา สหกิจศึกษา

3.3 ด้านการบริหารงานวิจัย เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ดั่งขึ้นใหม่ ในระยะแรกภารกิจเน้นในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก แต่เนื่องจากการวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งซึ่งสถาบันอุดมศึกษาพึงต้องกระทำ ฉะนั้นในระยะแรกคงจะเน้นเรื่องการเตรียมความพร้อมให้บุคลากร โดยร่วมเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่ายทำการวิจัย โดยเน้นการวิจัยเพื่อลงไปสู่ความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ควบคู่ไปกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถาบันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จัดตั้งหน่วยประสานงานการวิจัยในระดับสถาบันและกำหนดงานวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งของคณาจารย์ รวมถึงมีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรหันมาสนใจทำวิจัยให้มากขึ้น

3.4 ด้านการบริหารการเงิน งบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งเน้นรายได้จากรัฐบาลกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและการจัดเก็บจากนักศึกษา ในอัตราส่วน 30 : 50 : 20 พร้อมจัดทำแผนกลยุทธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์ผู้นำต้นทุนต่ำ ประกอบกับจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินทั้งระยะสั้น ระยะยาว เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันกับชุมชนในการเป็นแนวร่วม การตัดสินใจร่วมกันในการปรับปรุงการทำงานและการลงทุน

3.5 ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการใช้บุคลากรร่วมกันระหว่างสถาบันเครือข่ายและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นหลัก มีบุคลากรที่ทำงานเต็มเวลาน้อย ใช้ระบบการจ้างงานจากภายนอกมาใช้ในการบริหาร ประกอบกับจัดทำระบบการประเมินผลปฏิบัติงานบุคลากรที่สามารถวัดได้และเป็นธรรม มีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรทุกปีงบประมาณ พร้อมจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยระบุภารกิจแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยกย่องคนดีมีคุณธรรม

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ตามรูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปผลการศึกษาความเป็นไปได้ตามรูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดังนี้

1. ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

1.1 ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกในการจัดหรือมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาโดยมีระยะเวลาในการมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปี ผล
การศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

1.2 แผนการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยมีแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการและมีความ
พร้อมด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา ผลการศึกษาความเป็นไปได้
ผ่านเกณฑ์

1.3 การจัดสรรรายได้ มีสัดส่วนการจัดสรรรายได้เฉลี่ยร้อยละ 5-10 ของรายได้ของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

1.4 ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดพิษณุโลก โดยประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากการเก็บ
ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นเห็นว่ามีความพร้อมมาก และมากที่สุด ผลการศึกษาความ
เป็นไปได้อ่านผ่านเกณฑ์

2. ด้านกฎหมายและการเมือง

2.1 นโยบายด้านการจัดการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก โดย
มีแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาย้อนหลัง 3 ปี โดยมีการจัดทำแผนงานโครงการ
ระยะยาวในการจัดการศึกษาและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกมีทัศนคติที่ดีในการจัด
การศึกษา ผลการศึกษาความเป็นไปได้อ่านผ่านเกณฑ์

2.2 กฎหมายต่างที่เกี่ยวข้อง มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
การจัดการศึกษาที่ระบุไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2540,
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ
กระจายอำนาจ ปี พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปี พ.ศ. 2540 และมี
บทบัญญัติในข้อบัญญัติจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาความเป็นไป
ได้อ่านผ่านเกณฑ์

3. ด้านการตลาด

3.1 นักศึกษาที่เข้ามาเรียนโดยมีปริมาณนักศึกษาระดับประถม, มัธยม, อาชีวศึกษา ลดลงไม่เกินร้อยละ 10 ย้อนหลัง 3 ปี และมีปริมาณประชาชนผู้ว่างงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2549 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

3.2 งานด้านวิชาการ มีการสำรวจความต้องการประชาชนเกี่ยวกับระดับการศึกษาและสาขาที่เปิดสอน การจัดการเรียนการสอน แหล่งรับนักศึกษาตามนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แหล่งจัดหาครูอาจารย์ในท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายและค่าหน่วยกิต เงินช่วยเหลือทางการศึกษา ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

3.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณนักศึกษา โดยสำรวจจากอัตราประชากรย้อนหลัง 3 ปี ลดลงปีละไม่เกินร้อยละ 10 แนวโน้มของธุรกิจของจังหวัดพิษณุโลกที่มีแนวโน้มทิศทางที่ดี ความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้นภายในจังหวัดพิษณุโลก สภาพการคมนาคมขนส่งและนโยบายการเทียบโอนหน่วยกิตให้นักศึกษา ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

3.4 ข้อได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก โดยมีสถานที่ตั้งสถาบันที่ดีไม่ไกลจากชุมชนเกินไป มีนโยบายจัดหาอุปกรณ์การสอนที่ดีให้มาตรฐาน มีแหล่งสรรหาอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ และมีการสำรวจความต้องการของประชาชนในเรื่องเงินช่วยเหลือทางการศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบาย ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

4. ด้านเศรษฐกิจ

การยกระดับทางสังคม โดยเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา เป็นการพัฒนาชุมชน มีมูลค่าเพิ่มส่วนบุคคล และมีแนวโน้มการตอบสนองบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ ที่ผลิต โดยการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งประชาชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีความเห็นด้วยมากและเห็นด้วยมากที่สุด ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

5.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินโดยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของ

ประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความเห็น เห็นด้วยมาก และมากที่สุด ผลการศึกษาความเป็นไปได้ ผ่านเกณฑ์

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น

การอภิปรายผลในประเด็นนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 ด้านบทบาท

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจในการกำหนดนโยบาย มีอำนาจในการปกครองและบริหารงานของตนเองโดยอิสระ สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความต้องการและความเหมาะสมภายใต้กรอบอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกลาง ในการดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นให้ตรงกับเจตนารมณ์ของประชาชนมากที่สุด โดยมีลักษณะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารงานเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอิทธิพล ทศนา (2542) ซึ่งระบุอำนาจในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอำนาจในการออกกฎเพื่อใช้บังคับภายในเขตท้องถิ่น โดยให้รับอำนาจนี้มาจากรัฐ เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองประโยชน์ส่วนรวม เฉพาะของท้องถิ่นหนึ่งๆ ซึ่งเป็นกรณีสมควรที่ท้องถิ่นควรจะทำเองได้เพราะคนในท้องถิ่นย่อมรู้ถึงความต้องการในท้องถิ่นที่แท้จริงดีกว่าคนอื่น และยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 21 ซึ่งบัญญัติว่า “ส่วนราชการของรัฐสามารถจัดการศึกษาเฉพาะทางได้ภายใต้นโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรา 41 ซึ่งบัญญัติว่า “ท้องถิ่นมีสิทธิ์จัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความพร้อมและความเหมาะสม”

1.2 ด้านหน้าที่

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ทำกิจกรรมใดๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด อาทิ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา การฝึกอบรม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่กำหนดบริหารกิจการในแต่ละท้องถิ่น ทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการกิจการสาธารณะ ออกและบังคับใช้ข้อบัญญัติและมติเกี่ยวกับกิจกรรมท้องถิ่น จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างสาธารณชนของท้องถิ่น โดยทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ และพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับวิวัฒน์ แนวจันทร์ (2545) ได้เสนอแนวคิดว่า ในด้านการจัดการศึกษาควร

ถ่ายโอนอำนาจไปให้ท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นสามารถทำได้ หากส่วนกลางถ่ายโอนอำนาจไปให้ ภูมิภาคภายใต้การรับรองและมีการส่งเสริมกันอยู่แล้ว ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ประเทศไทย มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ของชาติและในการดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ แน่นอนที่จะต้องกระทบต่อ โครงสร้างอำนาจการจัดการศึกษาที่มีอยู่เดิมของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งกระทบต่ออำนาจของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการศึกษา ทั้งนี้ ควรมีการปรับรูปแบบการกระจาย อำนาจและมีกฎหมายให้อำนาจท้องถิ่นในด้านการจัดการศึกษา โดยเริ่มต้นจากท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ ที่มีความพร้อมเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายการศึกษา และกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจการศึกษา โดยพบว่า 1) อำนาจการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญและไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่กลับส่งเสริมซึ่งกันและกัน 2) บทบัญญัติใน มาตรา 42 ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในเรื่องการกระจายอำนาจเป็นเรื่องการกระจายอำนาจแบบแบ่ง อำนาจซึ่งไม่ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ และสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงษ์ (2540) ซึ่งวิเคราะห์เชิง การเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นไปในรูปแบบการผสมผสานระหว่าง การให้อำนาจกับการแบ่งอำนาจ และยังคงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วน จังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งบัญญัติไว้ใน “มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดังนี้ (7) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น (9) ทำกิจกรรมอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ใน กฎหมายต่างๆ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด” และพระราชบัญญัติกำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 17 “ภายใต้ข้อบังคับ มาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการระบบบริหารสาธารณะเพื่อ ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ดังนี้ (6) การจัดการศึกษา

1.3 ด้านความรับผิดชอบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น นั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบต่อประชาชนในด้านการบริหารงาน ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน ในท้องถิ่นใช้อำนาจร่วมกัน มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ เสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้ชุมชน เป็นการ แก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้รวดเร็ว และประชาชนสามารถควบคุมการดำเนินงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการเลือกตั้งผู้แทนให้เป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานและการ ให้บริการประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ดังที่ Chamber's Encyclopaedia (อ้างถึงใน ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2540) ระบุไว้ว่า องค์กรปกครองตนเองของท้องถิ่น คือ องค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละ

ท้องถิ่น โดยมีผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระ รวมทั้งอำนาจในการกำหนดนโยบายขององค์กรตนเอง ซึ่งปรัชญา เวสารัชช์ (2542) เสนอแนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีอิสระและสามารถดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีการกระจายอำนาจบริหารแก่ท้องถิ่น ส่วนกลางควบคุมให้น้อยที่สุด ในด้านความรับผิดชอบต่อประชาชนย่อมดำเนินการให้ตรงกับเจตนารมณ์ของประชาชน ทั้งนี้ องค์กรท้องถิ่นจะเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่และประชาชน ต้องสามารถควบคุมการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ให้บริการแก่ชุมชน เช่น การจัดตั้งและบริหาร โรงเรียน หรือดำเนินกิจกรรมจำเป็นที่ทำให้ท้องถิ่นอยู่ได้ แนวคิดของ ฌเนสส์ เจริญเมือง (2537) ได้เสนอแนวคิดการกระจายอำนาจ หมายถึงระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆ ด้านของตนเอง กิจการที่ท้องถิ่นมักจะดูแล ได้แก่ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม การเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแล จัดการปัญหาในระดับท้องถิ่นจึงมีคุณประโยชน์สำคัญ คือ 1) ทำให้ปัญหาในแต่ละท้องถิ่น ได้รับการแก้ไข ปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้นๆ 2) ส่งเสริมให้คนในแต่ละท้องถิ่น ได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทของตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน 3) เสริมสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้ชุมชน และจากรุพวรรณ สายสุคนธ์ (2537) ซึ่งได้ศึกษาศึกษาภาพของกลุ่มและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาศึกษาภาพของกลุ่มและองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท ซึ่งผลการศึกษาพบว่า 6 กลุ่มหรือองค์กร คือ คณะกรรมการสภาตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มเหมืองฝาย กลุ่มเกษตรกร กลุ่มทำนน้ำปลา และคณะกรรมการพัฒนาเด็ก การสรรหาคณะกรรมการทั้ง 6 กลุ่ม ได้มาจากการเลือกตั้ง แต่ละกลุ่ม/ องค์กรมีบทบาทแตกต่างกันไปตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำ บทบาทในการเป็นผู้ปฏิบัติ บทบาทในการแก้ไขข้อขัดข้อง เป็นต้น

2. ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การอภิปรายผลในประเด็นนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1 ความต้องการในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.1 ด้านนโยบายและด้านเป้าหมาย

ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเป้าหมายเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของสังคมนั้นๆ เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X}=4.38$) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีจุดมุ่งเน้นในเรื่ององค์ความรู้ในท้องถิ่นเพื่อเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถทำงานในท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน เป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X}=4.35$) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการจัดการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X}=4.35$) และการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนั้นๆ เป็นลำดับที่ 10 ($\bar{X}=4.09$) จะเห็นได้ว่าประเด็นหลัก ความต้องการของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านนโยบายและด้านเป้าหมาย คือ การพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของสังคมนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการ วิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมของประเทศไทย ตามหลักการแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นโดยมีภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้ด้านอาชีพโดยการจัดบริการและหรือส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีนโยบายด้านการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติ และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นและประการสำคัญที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาพิจารณาจากความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ (มหาดไทย, 2549) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นซึ่งกำหนดอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ 1) การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ 5) ให้สังคมทุกส่วนภาคมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน โดยจัดการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษา เพื่อจัดการศึกษาทุกระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนในท้องถิ่นให้ดี คุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และมีความสุข สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและประเทศไทย เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศและนานาชาติ (มหาดไทย, 2549)

2.2.2 ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม

ประชาชนมีความคิดเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.17$) การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มส่วนบุคคลให้กับผู้เรียน เป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 4.15$) สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยตอบสนองการพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 4.14$) ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยพัฒนาหลักสูตร เป็นลำดับที่ 14 ($\bar{X} = 3.77$) ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษา เป็นลำดับที่ 15 ($\bar{X} = 3.70$) และท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา เป็นลำดับที่ 16 ($\bar{X} = 3.66$) จะเห็นได้ว่าความต้องการของประชาชนในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นสำคัญ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อช่วยยกระดับสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ อาทิ การพัฒนาหลักสูตร เข้ามาช่วยบริหาร สนับสนุนงบประมาณ ประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญส่วนด้านความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับกลางๆ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดอาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นลำดับที่ 8 ($\bar{X} = 3.91$) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นลำดับที่ 10 ($\bar{X} = 3.86$) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบุคลากรเพื่อสอนและดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นลำดับที่ 11 ($\bar{X} = 3.85$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ ธงไชย (2544) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องความพร้อมในการบริหารสถาบันอาชีวศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรายกรณี และศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบทั้งหมดยังไม่มีความพร้อมที่จะบริหารสถาบันอาชีวศึกษา สำหรับองค์ประกอบความพร้อมในการจัดการอาชีวศึกษา มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านข้อมูลและสารสนเทศ ด้านโครงสร้างการบริหารองค์กร ด้านบุคลากร ด้านที่ดิน/สถานที่ รณชัย สุริหาร (2546) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ สอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ.

2545-2559) ซึ่งระบุไว้ในนโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพว่าจะสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้มีการประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมาย จัดให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ กลุ่มปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการระดมทุนและการจัดการ นำทรัพยากรต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ การจัดการด้านการตลาดให้มีมาตรฐาน และเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น (มหาดไทย, 2549)

3. พัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การอภิปรายผลในประเด็นนี้ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.1 หลักการ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดหลักแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุ ตั้งแต่เกิดจนตายโดยในแต่ละช่วงชีวิต บุคคลอาจได้รับการศึกษารูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบผสมกัน และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยยึดการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นหลักการการศึกษาตลอดชีวิต และให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ชุมชน สังคมและหน่วยงานของรัฐให้สามารถจัดการศึกษาเฉพาะทางได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ โดยพิจารณาถึงความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ภายใต้การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาภายใต้ นโยบาย และมาตรฐานการศึกษาของคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8, 9, 15, 21, 28, 31, 33, 36, 41, 42 โดยเฉพาะใน มาตรา 41 บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น”

3.2 ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยท้องถิ่น มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเฉพาะบางสาขาวิชา ในเขตพื้นที่จำกัดเฉพาะด้านในสาขาวิชาเกี่ยวกับสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร, สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น, สาขาพัฒนาสังคม, สาขาอุตสาหกรรมชุมชน และสาขาการเมืองการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตามกฎหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 21 ที่บัญญัติไว้ว่า “ส่วนราชการของรัฐสามารถจัดการศึกษาเฉพาะทางได้ ภายใต้ นโยบายและมาตรฐานของการศึกษาของชาติ” สอดคล้องกับแนวคิดของมานิต บุญประเสริฐ (2546) ซึ่งระบุ “มหาวิทยาลัยเฉพาะทางนั้นมุ่งจัดการศึกษาบางสาขาวิชาในขอบเขตที่จำกัดเฉพาะด้าน ศึกษา

ในทางลึกและจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและเพื่อนในสาขาเดียวกัน เป็นหลักสูตรที่เน้นความต้องการของตลาดแรงงานและสนองตอบผู้จ้างงานบางกลุ่ม เน้นสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการเป็นจำนวนมาก มีสถาบันเครือข่ายที่มีส่วนในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

3.3 รูปแบบการบริหารจัดการระดับสถาบัน

มีลักษณะการเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษาตนเองของรัฐบาลและเอกชน เครือข่ายผู้ประกอบการภาคเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2542) ซึ่งมีความคิด สร้างสังคมการเรียนรู้ด้วยเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งเสนอแนวทางการพัฒนาทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติโดยยึดหลัก สนองประโยชน์ต่อกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลาย สนองประโยชน์ต่อท้องถิ่น/ชุมชน กระบวนการศึกษาจะต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และดำเนินไปตลอดชีวิต กระจายอำนาจ เสมอภาคและมีส่วนร่วม และระดมการใช้ทรัพยากรทุกประเภทจากทุกส่วน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นการศึกษาที่หลากหลาย เครือข่ายที่สมดุล ย่อมนำไปสู่ทรัพยากรที่กว้างขวางของการระดมทรัพยากรจากทุกส่วน ซึ่งมีความสำคัญเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย ปฤษฎกรณ์ แก่นเพชร (2539) ได้ศึกษารูปแบบในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กับ โรงงานอุตสาหกรรมในเขตการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยมีแนวคิดเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถและทักษะทางด้านวิชาชีพ ให้เป็นผู้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของแหล่งงาน ซึ่งทางสถานศึกษาไม่สามารถให้ประสบการณ์ตรง เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะให้นักศึกษาได้ตามความต้องการ โดยเฉพาะเรื่องของประสบการณ์อุตสาหกรรมซึ่งจะพัฒนาได้ก็โดยการให้นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการศึกษาในรูปแบบของความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับโรงงานอุตสาหกรรม โดยถือเป็นการจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่ของสถาบันการศึกษาที่นักศึกษาสังกัดอยู่ โดยใช้โรงงานอุตสาหกรรมหรือบริษัทต่างๆ เป็นสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งให้คำแนะนำต่างๆ ด้านวิชาชีพโดยผู้มีประสบการณ์ในสถานประกอบการนั้นๆ อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือในลักษณะการเป็นเครือข่ายระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาอีกด้วย อารมณ์ แก่นวงศ์ (2535) ซึ่งศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างชาติ ซึ่งพบว่า ลักษณะของความร่วมมือ เป็นความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา โดยในระยะต้นๆ มีลักษณะของการรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือมูลนิธิต่างประเทศ เมื่อมีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศเพิ่มมากขึ้น ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศก็มากขึ้นด้วย อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 8

ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 29 “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนา ระหว่างชุมชน

3.4 รูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบัน

3.4.1 ด้านการบริหารจัดการทั่วไป

มุ่งเน้นกลยุทธ์เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความคล่องตัวและมุ่งเน้นการ ให้บริการที่ดีแก่นักศึกษา สร้างระบบประกันคุณภาพเพื่อตรวจสอบระบบการทำงาน สร้าง วัฒนธรรมการจัดการอย่างมีคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กรเพื่อประสิทธิผลในการทำงาน โดยให้ ประชาชนในพื้นที่ที่สถาบันอุดมศึกษาตั้งอยู่มีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร โดยการให้ข้อมูล ย้อนกลับเพื่อการพัฒนา ใช้การจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอกเพื่อประสิทธิผลและกระจายอำนาจการ ทำงาน แนวโน้มการบริหารจัดการทั่วไป จะใช้แนวคิดทางด้านบริหารธุรกิจมาใช้และให้ ความสำคัญต่อต้นทุนต่อหน่วย และการจัดโครงสร้าง และระบบการบริหารที่คล่องตัว เป็นการ สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ ให้เกิดขึ้นกับองค์กรอย่างยั่งยืน มีการพิจารณาองค์ประกอบของสภา สถาบันที่มีผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรต่างๆ ที่หลากหลาย และสามารถช่วยให้แนวคิดแก่ผู้บริหาร สถาบัน ในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ มีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ประเด็นที่สำคัญ ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีภาวะผู้นำ ทักษะการ บริหารจัดการสมัยใหม่ โดยอาจคัดเลือกจากบุคลากรภายในหรือภายนอกโดยคณะกรรมการสรรหา รวมทั้งใช้วิธีการบริหารงานเชิงระบบ ที่กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และภาระหน้าที่ ของหน่วยงานย่อยให้ชัดเจน มีการประเมินผลงานทุกๆ ปี และมีการสื่อสารในองค์กรเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่มี ประสิทธิภาพ ดำเนินการแบบมุ่งผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปอุดมศึกษาของไพฑูรย์ สตินรัตน์ (2546) ซึ่งมีแนวคิดต้องการให้สถาบันอุดมศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และมีประสิทธิภาพ สามารถดึงดูดคนเก่งคนดี เข้ามาเป็นอาจารย์รวมถึงให้สถาบันอุดมศึกษาปรับ กระบวนทัศน์ใหม่ ที่เน้นบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินการกิจ จัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินการที่ สอดคล้องกับเป้าหมายนโยบาย แผนการพัฒนาประเทศ ประเด็นที่สำคัญ พัฒนาระบบการบริหาร จัดการภายในสถาบันให้มีความคล่องตัว เป็นระบบธรรมาภิบาลที่โปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และพัฒนากระบวนการสรรหาเพื่อให้ได้ผู้บริหารที่ดี และสอดคล้องกับ ฟ้ามุ่ย เรื่องเลิศบุญ (2538) ซึ่งทำการศึกษาแนวโน้มการบริหารในสถาบันอุดมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารใน

สถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีแนวโน้มการกระจายอำนาจในการตัดสินใจสูง ยึดหลักการมีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการตัดสินใจ การมอบอำนาจ การตัดสินใจทางภารกิจ และหน้าที่ในสายงาน และใช้ระบบประเมินผลเป็นกลไกในการตรวจสอบ เพื่อรักษามาตรฐานและคุณภาพการศึกษา โดยสถาบันต้องสร้างระบบภายในให้เกิดความคล่องตัวและมีส่วนร่วมในการบริหาร รวมทั้งผู้บริหารระดับต่างๆ ต้องมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจ

3.4.2 ด้านการบริหารวิชาการ

กลุ่มเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้นำท้องถิ่นโดยเปิดทำการเรียนการสอนในระดับปวส., ปริญญาตรี และหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเป็นการบริหารทางวิชาการ โดยสาขาที่ควรเปิดสอนคือ สาขาการเกษตร และอุตสาหกรรมการเกษตร คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษายึดหลักยึดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนควบคู่กับเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาด นำแนวความคิดทางการตลาดมาใช้ในการจัดกลุ่มผู้เรียน เพื่อสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการสู่ระบบการสร้างเครือข่ายและการจัดการศึกษา เน้นความต้องการของชุมชนท้องถิ่น มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรธุรกิจ มีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันที่จะเปิดหลักสูตรร่วมกันหรือถ่ายโอนหน่วยกิตกันได้ กำหนดสาขาที่สถาบันมีความเป็นเลิศ มีความพร้อมและความเข้มแข็งเพื่อสนับสนุนทรัพยากรที่สอดคล้อง สร้างความหลากหลาย การวัดและการประเมินผลผู้เรียนที่สะท้อนความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะ และคุณภาพ ปรับบทบาทของอาจารย์ให้เป็นผู้ชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง ให้นักศึกษาเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ พร้อมสร้างทัศนคติและทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นแหล่งฝึกงานแหล่งเรียนรู้ ควรมีเกณฑ์หรือสร้างเกณฑ์การเทียบโอนประสบการณ์การทำงานเข้าสู่โปรแกรมการศึกษาในระบบ และการสร้างหลักสูตรที่เป็นสหวิทยาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดปฏิรูปการศึกษาของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2546) ซึ่งมีแนวคิดให้อุดมศึกษาเป็นกลไกในการผลิตกำลังคนและสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศ โดยการเพิ่มศักยภาพ การพึ่งพาตนเอง สามารถตอบสนองและชี้นำการพัฒนาสังคม ชุมชน แก้ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรมและใฝ่รู้ตลอดชีวิต ตลอดจนสามารถสร้างงาน ปรับตัวในโลกของงาน พึ่งพาตนเอง พร้อมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อเป็นเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทย ของไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2546) ซึ่งเน้นส่งเสริมกระบวนการสอนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้กระบวนการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเน้นกระบวนการของการผลิตและการสร้างอย่าง

แท้จริง ด้วยการส่งเสริมการเรียนการสอนเน้นไปที่การเรียนรู้ด้วยตนเอง ปรับเปลี่ยนการสอนให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ตรงให้มากขึ้น ครูจะต้องทำหน้าที่ให้บริการชี้แนะ ชี้นำประเด็นต่างๆ รวมทั้งแหล่งความรู้มากกว่าการจัดการกับความรู้เสียเอง รวมถึงการสร้างร่วมมือในลักษณะการเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่เกี่ยวกับผู้เรียนใหม่ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เรียนในโครงสร้างปกติ คือ จบมัธยมปลายเท่านั้น แต่ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาควรประกอบด้วยกลุ่มคนจบมัธยม กลุ่มคนทำงาน เพื่อปรับเปลี่ยนความรู้ให้ทันกับวิทยาการใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติพิทย์ ตรีศร (2543) ซึ่งทำการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในทศวรรษหน้า โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาแบบการจัดการศึกษา ตามอัธยาศัย ผลการวิจัยพบว่าด้านเนื้อหาสาระ เนื้อหาที่เป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้และความจำเป็น พื้นฐานทางการศึกษาเป็นเนื้อหาเพื่อพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อการดำรงชีวิตที่เหมาะสมและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ และส่งเสริมกระบวนการคิดตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เนื้อหาเฉพาะควรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพ เสริมอาชีพและความสนใจเฉพาะทางที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลกที่กระทบชีวิต และตอบสนองความต้องการของผู้ที่ต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติและการรู้แจ้งในระดับที่สูงขึ้น ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดแหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาอย่างหลากหลาย เพียงพอ และตรงกับความต้องการของผู้เรียน ตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อมและโอกาส โดยไม่มีข้อจำกัด โดยมีหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา ครอบครัวยุวมชน เอกชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งนันทนาการ ให้การสนับสนุน มีส่วนร่วม

3.4.3 ด้านการบริหารงานวิจัย

ในระยะแรกเน้นภารกิจจัดการเรียนการสอน แต่เนื่องจากการวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งซึ่งสถาบันอุดมศึกษาพึงต้องกระทำ ระยะแรกจึงเป็นเรื่องการเตรียมความพร้อมให้บุคลากร โดยร่วมมือเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่าย เน้นการวิจัยเพื่อลงไปสู่ความต้องการของชุมชนเป็นหลักควบคู่กับการจัดทำแผนกลยุทธ์และการจัดตั้งหน่วยงานวิจัย รวมถึงการกำหนดงานวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งของคณาจารย์และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทำงานวิจัยมากขึ้น เนื่องจากงานวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา เป็นเรื่องของการสร้างค้ำคว้าองค์ความรู้ใหม่ๆ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องเน้นการวิจัยเป็นภารกิจสำคัญ โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการการพัฒนาท้องถิ่นเป็นประเด็นหลัก หรือมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งสถาบันวิจัย การทำโครงการวิจัยร่วมระหว่างสถาบันกับชุมชนที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและเป็นความต้องการของชุมชน ประเด็นสำคัญคือ การกำหนดงานวิจัยเป็นภารกิจของอาจารย์อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการจัดตั้งหน่วยงานประสานงานวิจัย เพื่อเป็น

หน่วยงานกลางที่รับผลงานวิจัยต่างๆ รวมถึงการจ่ายค่าตอบแทนต่างๆ แก่นักวิจัย การติดตาม ผลงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยของ ไพฑูรย์ สินดารัตน์ (2546) ซึ่งเสนอแนวคิดการปฏิรูปการวิจัยโดยการดำเนินมาตรการ รัฐจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการ ดำเนินภารกิจจัดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการ เพื่อเสริมสร้างให้ สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ตามบทบาทที่เป็นจุดเน้นเอื้อต่อการสร้างงานวิจัย และงาน วิชาการที่มีคุณภาพ รวมถึงพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล ให้ สามารถเป็นกลไกในการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา สถาบัน สังคมและประเทศ โดยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างงานวิจัยพื้นฐานและงานวิจัย ประยุกต์หรือศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา ในสาขาที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นกลไก สร้างสรรค์งานวิจัยและพัฒนา นักวิจัย รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานเครือข่ายการวิจัย การแลกเปลี่ยน ร่วมมือช่วยเหลือด้านงานวิจัยกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และให้มีหน่วยงานกลาง/ กลไก ดูแล การบริหารงานวิจัย ในภาพรวมของสถาบัน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักวิจัย ตลอดจนเผยแพร่ งานวิจัยให้สถาบัน รวมถึงมีระบบที่สามารถดึงดูดผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีความสนใจการ วิจัย ให้เข้ามาเป็นบุคลากรวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาและให้คงอยู่ในระบบ โดยสามารถก้าวหน้าได้ ในสายงาน และมีกลไกการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.4.4 ด้านการบริหารการเงิน

งบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมุ่งเน้นรายได้จากรัฐบาลกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งและจัดเก็บจาก นักศึกษา ในอัตราส่วน 30: 50: 20 เนื่องจากการจัดการศึกษาถือเป็นภารกิจหนึ่งที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำเป็นการจัดบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจ และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ ค่าใช้จ่ายส่วน ใหญ่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาควรเป็นผู้รับผิดชอบประกอบการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลประโยชน์จะตกกับตัวผู้เรียนมากที่สุด ฉะนั้น นักศึกษาจึงต้องมีส่วน ในการรับผิดชอบส่วนหนึ่งด้วย พร้อมกับจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ผู้นำต้นทุนต่ำ จัดทำ แผนการใช้เงินระยะสั้นระยะยาว การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันกับชุมชน มีการปฏิรูปและ ปรับปรุงระบบการเงิน และรูปแบบการหารายได้ มีการขยายระบบการให้บริการทางการศึกษาที่ หลากหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งรายได้ ซึ่งจำเป็นต้องมีแผนกลยุทธ์โดยใช้ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ผู้นำต้นทุนต่ำ มุ่งลดต้นทุน มุ่งความแตกต่าง ซึ่งในการดำเนินงานให้สำเร็จ จำเป็นที่ สถาบันจะต้องมีแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนและคำนึงถึงความสามารถในการแข่งขันในฐานะ ผู้ประกอบการที่มีต้นทุนต่ำ สถาบันต้องมีฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ที่ให้ข้อมูลผู้บริหาร ใช้ ประกอบการตัดสินใจได้ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการรวบรวมบุคลากรในการบริหาร

จัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ การควบคุมต้นทุนดำเนินการต่อหน่วย รวมถึงการให้รางวัล แก่หน่วยงาน ที่สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ โดยยังคงรักษาคุณภาพ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2546) ที่เสนอมาตรการ การปฏิรูปการเงินเพื่ออุดมศึกษาโดยเสนอให้มีการปรับให้ผู้เรียนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายอุดมศึกษา อย่างเหมาะสม และเป็นธรรมโดยปรับระบบกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและมีมาตรการต่างๆ เพื่อ สนับสนุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาระดมทรัพยากรจากแหล่ง ต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยรัฐมีกลไกส่งเสริม และให้สมทบเงินรายได้ของสถาบันที่ระดมให้กับงบประมาณ แผ่นดิน เพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพ รวมถึงสนับสนุนให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อม จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตรงตามความต้องการของ ท้องถิ่น ชุมชน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาชาติและสนับสนุน โครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคเอกชน สถานประกอบการ มีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการ การบริจาคเงินและทรัพย์สินเพื่อการศึกษา โดยรัฐมีมาตรการต่างๆ เพื่อ สนับสนุนและจูงใจ รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดในกระบวนการจัดสรรงบประมาณ สถาบันอุดมศึกษาของ พรชุตี อ้าวออรุง (2546) ซึ่งเสนอแนวคิด การจัดสรรงบประมาณการเงิน ควรสะท้อนภาพผลปฏิบัติงานของสถาบันซึ่งเป็นไปตามรูปแบบการประเมินการปฏิบัติงาน โดย คำนึงถึงแผนงานที่ต้องเปลี่ยนแปลงในปีงบประมาณต่อไป รวมถึงการจัดสรรงบประมาณประจำปี ควรคำนึงถึงแผนระยะยาวและแผนระยะสั้น รวมถึงสอดคล้องกับ แนวคิดของไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2546) ซึ่งเสนอแนวคิดกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทยโดยเน้นระบบการ บริหารทรัพยากรการเงิน เป็นระบบการใช้และการหา จากเดิมเน้นระบบการใช้เป็นหลัก โดย สถาบันได้รับงบประมาณจากรัฐบาล มาเป็นสถาบันอุดมศึกษาหารายได้ด้วยตนเองส่วนหนึ่ง โดย เน้นปฏิรูประบบการบริหารการเงินที่ใช้หลักความคล่องตัว ในลักษณะการใช้และการหารายได้ไป พร้อมกัน ให้มีลักษณะยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามความจำเป็นของงาน โดยยึดเป้าหมาย และ หลักเกณฑ์ที่วางไว้เป็นระบบ ฉะนั้นการมีแผนงานและแผนการใช้เงินจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการ บริหารการเงินของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต รวมถึงต้องพัฒนาระบบการตรวจสอบที่เข้มแข็ง มี ประสิทธิภาพสูง รวดเร็วและสมบูรณ์เพียงพอ พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลกับผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว

3.4.5 ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

เน้นการใช้บุคลากรร่วมกันในสถาบันเครือข่าย และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น เป็นหลัก มีบุคลากรที่ทำงานเต็มเวลาน้อย ใช้ระบบการจ้างงานจากภายนอกมาใช้ ประกอบด้วย การ จัดทำระบบประเมินผลปฏิบัติงานบุคลากรที่สามารถจัดได้และเป็นธรรม มีการจัดทำแผนพัฒนา บุคลากรทุกปีงบประมาณและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยกย่องคนดีมีคุณธรรม มีการนำเสนอ

ทางเลือกในด้านการบริหารงานบุคลากร มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการคัดเลือก สรรหาและการให้เงินเดือน การบรรจุแต่งตั้ง มีแนวโน้มเป็นสัญญาจ้างเต็มเวลาและบางเวลา การใช้บุคลากรร่วมในบางตำแหน่ง มีการนำระบบการจ้างงานภายนอกมาใช้กับการบริหารเพื่อประสิทธิภาพและการลดบุคลากรประจำลง โดยมีค่าตอบแทนที่ชัดเจน มีระบบการคัดเลือกบุคลากรที่ให้ได้คนดี รวมถึงการสนับสนุนการใช้บุคลากรร่วมกันในสถาบันเครือข่ายและการดึงผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเข้ามาเป็นบุคลากรของสถาบัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 57 ซึ่งบัญญัติว่า “ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้นในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา” และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2546) ซึ่งเสนอแนวคิดในการปฏิรูปบุคลากรอุดมศึกษาโดยเสนอให้เร่งจัดให้มีระบบการพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของสถาบันและมีระบบติดตามประเมินผลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถเป็นกลไกในการสร้างอาจารย์ใหม่เข้าสู่ระบบ และให้มีระบบที่ดึงดูดคนเก่ง คนดี มีความสามารถให้เข้ามาเป็นอาจารย์ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายอาจารย์ และบุคลากรระหว่างสาขาวิชา สถาบัน ทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนทั้งในการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริหารวิชาการและการดำเนินการกิจต่างๆ แก่สังคม และกำหนดมาตรฐานสำหรับภาระงานประเภทต่างๆ ของอาจารย์ และหลักเกณฑ์การเทียบโอนระหว่างภาระงานประเภทต่างๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2546) ซึ่งนำเสนอกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาโดยการปรับเปลี่ยนการบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาให้สถาบันกำหนดเป้าหมายทิศทางของตนเอง แล้วกำหนดตำแหน่งงานพร้อมลักษณะของคนที่เหมาะสมกับงานนั้นๆ เอง ขณะเดียวกันก็ดำเนินการคัดเลือกและรับบุคคลที่เหมาะสมได้ด้วยตนเอง เมื่อรับแล้วก็มีระบบเฉพาะของตนเองที่จะส่งเสริมตรวจสอบประเมินตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาและตามสัญญาที่กำกับไว้ เพื่อให้บุคคลทุกกลุ่มดำเนินงานเพื่อส่งเสริมเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาอันได้แก่ ความเป็นเลิศทางวิชาการได้อย่างแท้จริง และเต็มตามศักยภาพของบุคคล ปรับระบบการจ้างงานตลอดชีวิตมาเป็นการทำสัญญาจ้างเป็นช่วงเวลา โดยกำหนดหน้าที่ในสัญญาจ้างให้ชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับสถาบันที่จะได้ผลงานจากอาจารย์และบุคลากรในขณะเดียวกัน ก็เป็นหลักประกันสำหรับตัวบุคลากรเองด้วยที่จะรู้ว่าตนเองจะต้องทำอย่างไร จะต้องได้ผลงานขนาดเท่าใด จะได้รับการประเมินอย่างไร ประเมินแล้วจะได้ตำแหน่งอย่างไร พร้อมมีระบบการคัดเลือกที่กว้างขวางเป็นธรรมและเข้มข้น โดยมีกระบวนการและคณะกรรมการสรรหา มีการกำหนดอัตราเงินเดือนให้

เหมาะสมกับความสามารถและผลงาน ประการสุดท้ายคือ มีระบบการประเมินและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับไพศาล ถับบัวงาม (2545) ซึ่งศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังในการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบระดับความพึงพอใจและความคาดหวังของบุคลากรในการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐและความคาดหวังของบุคลากรในการบริหารงานบุคคลที่ต้องการให้สถาบันจัดสรรให้กับบุคลากร ซึ่งพบว่า ความคาดหวังของบุคลากรที่ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐจัดสรรให้คือ การบริหารงานที่ผสมผสานกันระหว่างมหาวิทยาลัยในระบบราชการ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

4. ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาตามรูปแบบระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การอภิปรายผลในประเด็นนี้ แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

4.1 ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในประเด็นที่เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ตามองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาระยะเวลาที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา โดยพิจารณามีแผนลักษณะแผนกลยุทธ์และมีแผนปฏิบัติการที่แปลงแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาหรือมีแผนที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมดังกล่าว ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ การจัดสรรรายได้ มีสัดส่วนการจัดสรรรายได้ ร้อยละ 5-10 ของรายได้เฉลี่ยต่อปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกโดยประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร้อยละ 50 จากการประเมินเห็นว่ามีความพร้อม ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ การศึกษาความเป็นไปได้ในประเด็นความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อสร้างเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมในการเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมสามารถจัดการศึกษาได้ตามศักยภาพโดยยึดหลักการการศึกษาที่ทั่วถึง และมีคุณภาพและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2548) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎกระทรวงศึกษาธิการกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 2 (2549) ซึ่งยึดหลักการ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 21 “กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ร่วมกันร่างหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วนำไปปรับปรุงความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั่วประเทศ มาสรุป แล้วจึงได้ทำเอกสารหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเผยแพร่ซึ่งการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเกณฑ์จากกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว เพื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 21 โดยมีประเด็นที่สำคัญในการกำหนดเงื่อนไขเรื่องมีรายได้เพียงพอในการจัดการศึกษา เนื่องจากงานการจัดการศึกษามีค่าใช้จ่ายสูง และเมื่อจัดการศึกษาแล้วจะผูกพันเป็นภาระด้านงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดไป

จริงอยู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมื่อจัดการศึกษาย่อมได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล แต่หากยังรายได้ไม่น้อยแต่ยังไม่เพียงพอที่จะจัดการศึกษาทำให้ต้องขอรับงบประมาณสนับสนุน จากรัฐบาลก็สมควรที่จะจำกัดบทบาทด้านการจัดการศึกษาไว้ก่อน แล้วค่อยๆ เตรียมความพร้อมให้สามารถจัดการศึกษาได้ในอนาคต ประเด็นการมีแผนเชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่แปลงแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัตินั้น โดยยึดหลัก หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัดสินใจจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว ก็ควรที่จะจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อจัดการศึกษาที่ในลักษณะเป็นแผนในการเตรียมการและดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบคลุมภารกิจให้ครบถ้วน มีแผนปฏิบัติการและมีระบบกำกับ ตรวจสอบเพื่อนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นว่าจะจัดการศึกษาได้อย่างมีมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ ชวลิต นิ่มนวล (2545) ซึ่งศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไปมีความพร้อมในระดับมาก มีเพียงด้านบริหารวิชาการที่มีความพร้อมระดับปานกลาง ส่วนแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านวิชาการ ควรมีการเตรียมความพร้อมด้วยการจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องและครู โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ มีประสบการณ์มาเป็นผู้ให้ความรู้ ด้านงบประมาณควรเตรียมความพร้อมด้วยการจัดประชุมชี้แจงแก่ผู้บริหารและชุมชน ด้านการบริหารงานบุคคล ควรเตรียมความพร้อมด้วยการประชุมชี้แจง

แก่คณะผู้บริหารด้วยความโปร่งใส และยุติธรรม ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรเตรียมความพร้อมด้วยการฝึกอบรมแก่ผู้บริหาร

4.2 ด้านกฎหมายและการเมือง

การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ตามองค์ประกอบ ตัวชี้วัดและเกณฑ์ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ นโยบายด้านการจัดการศึกษาของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาชั้นหลัง 3 ปี และมีแผนระยะยาวในการจัดการศึกษา และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก มีทัศนคติที่ดีในการจัดการศึกษา ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีบทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 บทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และมีบทบัญญัติในข้อบัญญัติจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ การศึกษาความเป็นไปได้ในประเด็นนี้เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีหน้าที่จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับประชาชนในเขตบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ บริการสาธารณะด้านการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่ง ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ซึ่งจำเป็นต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับ เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดการศึกษา ซึ่งหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นต้องศึกษาข้อกำหนดถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งมีบัญญัติไว้ดังนี้

ในบทบัญญัติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 มาตรา 41 “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อมและความต้องการภายในท้องถิ่น” พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ มาตรา 17 “ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง และพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 “องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดังนี้ (7) บำรุง รักษา ศิลปะ หรือประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น (8) ร่วมกับท้องถิ่นอื่นในการจัดทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (9) ทำกิจกรรมอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่างๆ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนในประเด็นการมีแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาชั้นหลัง 3 ปี นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมการและการดำเนินการจัดการศึกษา ว่ามีการกิจกรรมถ่วงอันจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ

จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีมาตรฐาน และที่สำคัญที่สุด คือ การจัดสรรงบประมาณให้กับการจัดการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงทัศนคติของฝ่ายบริหาร ความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษา อีกทั้งเป็นการตรวจสอบรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการในการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการ (2549) ที่ยึดหลักการที่ว่าด้วยการศึกษาที่ทั่วถึง และมีคุณภาพซึ่งยึดหลักการตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกับการศึกษาที่รัฐจัด การกำหนดเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีการกำหนดเกณฑ์ที่ว่าด้วยความพร้อมด้านต่างๆ เช่น การมีรายได้เพียงพอในการจัดการศึกษา และการใช้รายได้เพื่อการศึกษาหรือการจัดการศึกษา การมีแผนที่แสดงถึงความพร้อมและศักยภาพในการจัดการศึกษา เป็นต้น

4.3 ด้านการตลาด

การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเด็นนี้เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ตามองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์ที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ปริมาณนักศึกษาที่เข้ามาเรียนมีปริมาณนักศึกษาและประชาชนผู้ว่างงานลดลงไม่เกินร้อยละ 10 ย้อนหลัง 3 ปี ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ งานด้านวิชาการ มีการสำรวจความต้องการของประชาชนในสาขาที่เปิดสอน ลักษณะการจัดการเรียนการสอน นโยบายการรับนักศึกษา แหล่งจัดหาบุคลากรภายในท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมาย ความต้องการประชาชนเพื่อกำหนดค่านักศึกษา และเงินช่วยเหลือทางการศึกษา อัตราประชากรย้อนหลัง 3 ปี แนวโน้มเศรษฐกิจของจังหวัดพิษณุโลก แนวโน้มความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้น สภาพการคมนาคมขนส่งของจังหวัดพิษณุโลก นโยบายการเทียบโอนหน่วยกิตให้นักศึกษา ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ ข้อได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก มีสถานที่ตั้งที่ดีไม่ไกลจากเมือง มีนโยบายจัดหาอุปกรณ์การสอนที่ดี มีแหล่งสรรหาอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีการสำรวจความต้องการของประชาชน เพื่อนำมากำหนดนโยบาย ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ การศึกษาด้านการตลาดโดยการชี้ให้เห็นช่องทาง ความเป็นไปได้ โดยพิจารณาความต้องการในปัจจุบัน ปัจจัยที่มีผลส่งผลกระทบต่อความต้องการ แนวโน้มของตลาด จุดมุ่งหมายการศึกษาการตลาดที่เมื่อดูความต้องการหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาโดยเน้นเปิดสอนในสาขาใด ลักษณะการเรียนการสอนเป็นอย่างไร กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร ปริมาณและขนาดของกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างไร แนวโน้มความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างไร เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาประกอบในการตัดสินใจในการเปิดดำเนินการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคาดการณ์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาให้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริจันทร์ ทองประเสริฐ (2545) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาด คือ การศึกษา

ค้นคว้าหาคำตอบในประเด็นตลาดของสินค้าที่เราจะลงทุนผลิตขึ้นนั้น ในขณะที่มีขนาดกว้างใหญ่เพียงใด ตลาดดังกล่าวมีคู่แข่งที่จะขยายกว้างขวางต่อไปได้หรือไม่ โครงการลงทุนจะสามารถยึดครองตลาดได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะทำให้สามารถคาดคะเน ปริมาณของสินค้าที่จะผลิตได้ในโครงการ ช่องทางการจัดจำหน่าย และสินค้า, ราคาที่สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตเดิมได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณนักศึกษา นักเรียน และประชาชนผู้ว่างงานภายในจังหวัดพิษณุโลก มีเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองหลักของภาคเหนือตอนล่าง มีประชาชนย้ายถิ่นฐานเข้ามาประกอบอาชีพจำนวนมาก ทำให้มีปริมาณ นักเรียน นักศึกษา ผู้ว่างงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของชัชยศ สันติวงษ์ (2547) ซึ่งเสนอแนวคิดการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาด้านการตลาดด้วยการตั้งคำถาม ตลาดมีขอบเขตขนาดใด ขนาดและกำลังการผลิตเป็นอย่างไร ควรผลิตสินค้ารูปแบบใด และแต่ละรูปแบบเหมาะสมกับตลาดประเภทใด ควรกำหนดราคาขายเท่าไร จึงเป็นที่ยอมรับ ควรใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างไร ลูกค้านั้นแท้จริงอยู่ในกลุ่มใด มีใครบ้าง แนวโน้มลูกค้าเป็นใคร ซึ่งลักษณะสาขาที่ควรเปิดสอนมักเกี่ยวกับการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร เนื่องจากพื้นที่และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การยกระดับความรู้เกษตรกรจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งซึ่งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงทำประกอบกับการสำรวจความต้องการของประชาชน เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายของสถาบัน โดยมีเป้าหมายให้ความสำคัญกับนักเรียนสูงสุด โดยเฉพาะกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเอง ให้มีทักษะและคุณวุฒิเหมาะสมกับสังคมในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการสำรวจตลาด ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด

4.4 ด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นนี้ เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ตามองค์ประกอบ ตัวชี้วัดและเกณฑ์ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ เป็นการยกระดับทางสังคม ถือเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา โดยประชาชน ร้อยละ 50 จากการตอบแบบสอบถามเห็นด้วย ถือเป็นการพัฒนาชุมชน เป็นมูลค่าเพิ่มส่วนบุคคลและตอบสนองบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ ซึ่งประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50 เห็นด้วย ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ การศึกษาความเป็นไปได้ด้านเศรษฐกิจ ถือเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพต่อสังคมโดยส่วนรวม เป็นการวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ตอบแทนต่อสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเกิดจากการใช้ทรัพยากรภายใน ในที่นี้หมายถึงโอกาสในการได้รับการศึกษาซึ่งพัฒนาให้เกิดความรู้ ซึ่งมูลค่าเพิ่มในที่นี้จะอยู่ในรูปของผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต ได้แก่ เงินเดือนที่เพิ่มขึ้น สวัสดิการ ค่าประกัน โบนัส ซึ่งจะย้อนกลับสู่ผลตอบแทนเงินทุนให้แก่ภาษีเงินได้คืนให้แก่สังคม ในประเด็นการตอบสนองบุคลากร

ในวิชาชีพต่างๆ และเป็นการพัฒนาชุมชนนั้น ซึ่งเมื่อดำเนินการเปิดสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเกิดการพัฒนาด้านตัวบุคคล และมีการว่าจ้างแรงงาน ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษามากขึ้น มีโอกาสเลือกงานมากขึ้น เป็นการลดจำนวนผู้ว่างงานลง และยังมีประโยชน์ในด้านโอกาสรับการศึกษาที่ครบถ้วนจากสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเกิดการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ถือเป็น การตอบสนองของบุคลากรในวิชาชีพต่าง และประเด็นสำคัญทำให้ชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตบริหารของสถาบัน ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งประเด็นต่างๆ ดังกล่าวเป็นผลกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นกับประชาชนภายในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดตั้งสถาบัน ฟังมีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสิทธิ์ ดงยิ่งศิริ (2545) ซึ่งเสนอแนวคิดการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ เป็นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้เข้ามาสู่กระบวนการตัดสินใจ เหตุผลสำคัญที่ต้องมีการพิจารณาข้อมูลทางด้านนี้ก็เพราะ เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบของโครงการที่มีต่อสวัสดิการสังคม ในรูปแบบของการกระจายรายได้ และการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศ ด้วยการสนับสนุน โครงการที่มีผลตอบแทนต่อกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อย ให้ได้รับการพิจารณาคำเนินการ เพื่อช่วยกำหนดความเหมาะสมของโครงการ โดยนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงออกแบบวางแผน ซึ่งช่วยให้โครงการมีโอกาสประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ในที่นี้หมายถึง การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่ตรงตามความต้องการและเจตนารมณ์ของประชาชนอย่างแท้จริง

4.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเด็นนี้ เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ตามองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และเกณฑ์ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีการสำรวจความต้องการและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ การมีส่วนร่วมในการบริหาร การจัดการเรียนการสอนการประเมิน โดยประชาชนร้อยละ 50 ที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วย ผลการศึกษาผ่านเกณฑ์ การศึกษาความเป็นไปได้ในประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นหลักการที่ยึดตามบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 “การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาการและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากจะจัดตั้งก็ต้องยึดหลักการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 เช่นกัน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภารกิจที่ท้องถิ่นพึงทำเพื่อการบริหารสาธารณะ ซึ่งผลการศึกษาประชาชนมีความเห็นด้วยอย่างมาก ในการมีส่วนร่วมต่างๆ อันแสดงถึงความต้องการของประชาชน ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองซึ่งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปกครองและการพัฒนาตามความต้องการของ

ตนเอง และยังคงคล้องกับหลักการในการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2549) ที่ยึดถือในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการ การศึกษาที่ทั่วถึงและมีคุณภาพ การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ทางเลือกของประชาชน ในการจัดการศึกษา ซึ่งหลักการว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยึดหลักการตาม มาตรา 12 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งยึดการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบ สามารถจัดการศึกษาได้เองหรือมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ภัคคิวงค์ (2540) ซึ่งศึกษาวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการ พัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าทางเลือกของการพัฒนานโยบาย การกระจายอำนาจทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นไปใน รูปแบบผสมผสานระหว่างกาให้อำนาจกับการแบ่งอำนาจ รวมถึงเสนอให้มีแนวทางในการพัฒนา ความพร้อมของประชาชน ในด้านความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและ การกระจายอำนาจ และสอดคล้องกับผดุงพร ชรรมดา (2545) ซึ่งศึกษาความพร้อมและการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความพร้อม และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัด ศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า เรื่องที่องค์กรบริหารส่วนตำบลพร้อมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ งานบริหารทั่วไป และงานงบประมาณ วิธีที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมมี หลายลักษณะ : เป็นกรรมการสถานศึกษา การให้ความเห็นหรือคำปรึกษา การให้การ สนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สละกำลังกายเป็นวิทยากร และร่วมกิจกรรม ที่สถานศึกษาจัด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการ หลักสูตรระดับปริญญาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... เช่นเดียวกับประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบ การศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548 โดยยึดปรัชญาและวัตถุประสงค์เพื่อ

1.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้จัด

การศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน โดยพิจารณาความพร้อมและความต้องการของประชาชนภายใต้มาตรฐานชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคม

1.1.2 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมุ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษา และผู้สนใจหาความรู้สามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลาโดย

ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำกฎกระทรวง เรื่อง การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มเติมจากกฎกระทรวงว่าด้วยการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำประกาศกระทรวงเพื่อกำหนดแนวทางการกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นเฉพาะในพื้นที่ที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น

ลักษณะการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีให้สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นได้ โดยอาศัยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาระดับพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2546

1.2 การขอเปิดและดำเนินการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.1 ควรตราเป็นพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อจัดให้มีการศึกษาอบรมวิชาการ ฝึกประสบการณ์และหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตของบุคคลในชุมชน

1.2.2 ความพร้อมและศักยภาพในการเปิดดำเนินการ

การจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดระบบเครือข่ายในการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในลักษณะการเป็นเครือข่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

เพื่อสร้างระบบเครือข่ายในการจัดการศึกษาที่เป็นพันธมิตร และกลไกให้กับสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาที่เป็นของประชาชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยผ่านระบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบมหาวิทยาลัยท้องถิ่นลักษณะเครือข่าย

เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนย้าย ถ่ายโอน เทียบโอน และเทียบขกเว้นการเรียนหรือประสบการณ์ การสมัครเรียน การจัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปอย่างกว้างขวางเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

1.2.3 การออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และทรัพยากรอื่นๆ ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความเพียงพอ ความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในลักษณะการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางในรูปแบบการบริหารจัดการแบบเครือข่ายเป็นการเฉพาะ โดยเทียบเคียงกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบการศึกษาทางไกล พ.ศ. 2548 และไม่ใช่เงื่อนไข การขอเปิดสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ประกอบกฎทบทวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2525) ออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 และกฎทบทวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522

1.3 การเงิน

สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดหารายได้โดยมีแหล่งที่มาของรายได้ ดังนี้

1.3.1 สามารถมีรายได้จากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยอาศัยจำนวนการออกกฎกระทรวงใน มาตรา 8, 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในข้อที่ 1 (2) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีอำนาจจัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการสนับสนุน ทรัพยากรและการจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ควรออกประกาศกระทรวงรองรับ

1.3.2 สามารถมีรายได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, มาตรา 60 (4), (5) ซึ่งให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาโดยจัดสรรเป็นงบประมาณเพื่อการศึกษาโดยใน มาตรา 4 ให้จัดสรรงบประมาณ เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุน ให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา และตามมาตรา 5 ให้จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการควรออกกฎกระทรวงประกอบพระราชบัญญัติ ฉบับนี้

1.3.3 สามารถมีรายได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 58 (1) ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ ซึ่งกระทรวงศึกษาควรออกกฎกระทรวงประกอบพระราชบัญญัตินี้

1.3.4 รายได้ที่ได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเองโดยตราออกเป็นข้อบัญญัติจังหวัด ตามมาตรา 50, 51 (3) หรือตราออกมาเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมตามมาตรา 59 และใช้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ตามมาตรา 72

1.3.5 รายได้จากเงินค้ำหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมของนักศึกษา

1.4 บุคลากร

ด้วยรูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นประเภทการเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น รูปแบบการบริหารจัดการในลักษณะเครือข่ายทำให้บุคลากรของสถาบันอาจมาจากบุคคล ดังนี้

1.4.1 บุคลากรของท้องถิ่นเอง เนื่องจากเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองจึงมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้

1.4.2 บุคลากรของสถาบันเครือข่าย ที่ร่วมเป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษา

1.4.3 อาจารย์พิเศษซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในท้องถิ่น

เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรทั้ง 3 ประเภทที่มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การจัดตั้งหน่วยการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย พ.ศ., ว่าด้วยคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งอาจารย์พิเศษ พ.ศ., ว่าด้วยการจัดระบบเครือข่ายในการบริหารการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ไม่เกิน 4 ปี โดย

1.5.1 2 ปี ใช้สำหรับการตราพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5.2 1 ปี ใช้สำหรับกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงระเบียบข้อบังคับต่างๆ

1.5.3 1 ปี การจัดตั้งมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

1.6 การนำไปใช้

การนำผลการศึกษาวិทยานิพนธ์ฉบับนี้ไปใช้ ควรเริ่มจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นและแสดงให้ประชาชนเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม ความตั้งใจและความจริงใจ และมี

ศักยภาพในการบริหารจัดการ โดยเริ่มสร้างความเชื่อมั่นจากการบริหารโรงเรียนที่ถ่ายโอนมา อยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพมาตรฐาน และต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหาร ระดับสูงถึงความต้องการและความจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา และชี้ให้เห็นว่าไม่เข้าซ้อนกับภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งอื่นๆ ซึ่ง ไม่ใช่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะสามารถจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ แต่เน้นในพื้นที่ที่ขาดแคลน ในเขตการศึกษาที่ 2, 6, 8 และ 9

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบหลักสูตรการสอนในลักษณะการร่วมกันจัดการใน สถาบันอุดมศึกษาเครือข่าย

2.2 ควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เครือข่าย

2.3 ควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบและกลยุทธการถ่ายโอนสถาบันอุดมศึกษาให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล สุคประเสริฐ. 2542. รายงานการศึกษาวิจัยโครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศ
สหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : ที.พี.พรินท์.
- กมลพรรณ แสงมหาชัย, บรรณาธิการ. 2545. รูปแบบของมหาวิทยาลัยในอนาคตกับการเป็น
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- การปกครอง, กรม. 2545. แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี
(2545 – 2559). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาศึกษาดินแดน.
- การปกครอง, กรม. สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. 2544. แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559). กรุงเทพฯ: สำนักบริหาร
การศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543. การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป
การศึกษา. กรุงเทพฯ : ชัคเซส มีเดีย.
- โกศล ดิสิลธรรม. 2547. เครื่องมือสำหรับนักบริหารยุคใหม่. กรุงเทพฯ : อินฟอร์มีเดีย บุ๊คส์.
- โกวิท พวงงาม. 2548. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงาน. 2545. คู่มือการ
ปฏิบัติการด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร:
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงาน. 2547. คู่มือการ
ปฏิบัติการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545 ก. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559).
กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545 ข. สถิติการศึกษาแห่งชาติปีการศึกษา 2539-
2543. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. 2543.
ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต : รายงานสรุปการสัมมนา 8 กุมภาพันธ์ 2543.
กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.

- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. 2543. **บทความและแนวคิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2539. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544**. กรุงเทพมหานคร : เม็ดทรายพริ้นท์ติ้ง.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2546. **การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2543-2568**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- คณะรัฐมนตรี เก็บถาวรโอนการศึกษาป้องกันลูกฟอง กรุงเทพมหานคร. (31 สิงหาคม 2548). **เดลินิวส์** : 23.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. 2544. **รายงานการวิจัย รายงานการสัมมนาและการประชุมปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม : แนวทางใหม่เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คลังจังหวัดพิษณุโลก. 2549. **รายงานภาวะเศรษฐกิจการคลัง**[Online]. พิษณุโลก: คลังจังหวัดพิษณุโลก. แหล่งที่มา: <http://klana.cad.co.th/pik>[19 ก.ค.2549]
- จารุพรรณ สายสุคนธ์. 2537. **ศักยภาพของกลุ่มและองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทนา จันทโร และ คณะ. 2545. **การศึกษาความเป็นไปได้ โครงการด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์. 2545. **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานเชิงธุรกิจสำหรับหน่วยงานการบริการสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทนา จันท์บรรจง. 2542. **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จันทนา จันท์บรรจง. 2543. **รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานบริหารและจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชฎิล นิ่มนวล. 2545. **แนวทางการเตรียมความพร้อมในการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยยศ สันตวงษ์. 2547. **การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544. **การศึกษาผู้ใหญ่ปรัชญาตะวันตกและการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ชูศักดิ์ เทียงตรง. 2540. การบริหารการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: โครงการผลิตตำราและวิจัยทางรัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ตั้งมหาวิทยาลัย กทม. ไชยปรมาภิไธย. (11 พฤษภาคม 2548). ไทยรัฐ: 15.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ. 2544. **วิทยาลัยชุมชน: รูปแบบสถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เล่มที่ 1/2 และเล่มที่ 2/2.** กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. 2545. **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2537. **การบริหารเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. 2537. **กระจายอำนาจอย่างไร สร้างประชาธิปไตย.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2541. **รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.... ประเด็นระบบการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธัชพล กาญจนกุล. 2545. **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการเงินสำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ สังข์น้ำ. 2539. **การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของวิทยาลัยชุมชนสังกัดอาชีวศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2544. **การปกครองท้องถิ่นฝรั่งเศส.** กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- ปกรณ์ ปรียากร. 2548. **การบริหารโครงการ: แนวคิดและแนวทางในการสร้างความสำเร็จ.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาธรรม.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. 2545. **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปฤษฎกรณ์ แก่นเพชร. 2539. **ศึกษารูปแบบในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา กับ โรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ประสพสุข ทรงผาสุก. 2548. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนฯ 10. วารสาร **เศรษฐกิจและสังคม** 42, 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน): 16 – 24.
- ประสิทธิ์ ดงยิ่งศิริ. 2545. การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปรัชญา เวสารัชช์. 2542 ก. การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น สำนักงาน ก.พ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. 2542 ข. การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยฟิลิปปินส์. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ปรัชญา เวสารัชช์. 2543. การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยอังกฤษ. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ผดุงพร ธรรมดา. 2545. การศึกษาความพร้อมของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย ทองเจือ. 2542 . รูปแบบการบริหารเทศะในสถาบันอุดมศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย เทพปัญญา. 2540. การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดีแอนด์เอส.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. 2545. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์, บรรณาธิการ. 2544. การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา : รวมบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิณสุดา ศิริธรรมศรี. 2541. รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.... ประเด็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พินัย ฌ นคร. 2540. ประวัติและวิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญไทย: จากสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่สมัยปฏิรูปการเมือง. วารสารกฎหมายปกครอง 16, ฉบับพิเศษ: 212 – 257.
- พิษณุ จงสถิตย์วัฒนา. 2548. การบริหารการตลาด การวิเคราะห์ กลยุทธ์และการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2542. การบริหารจัดการอุดมศึกษา : หลักและแนวทางตามแนวปฏิรูป.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2546. กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ :
ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล ลับบัวงาม. 2545. ความพึงพอใจและความคาดหวังในการบริหารงานบุคคลของ
สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฟ้ามูย เรื่องเลิศบุญ. 2538. การศึกษาแนวโน้มการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย ในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณุวัฒน์ ถักดีวงศ์. 2540. การวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนา
นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรนันท์ พัตติยะ. 2542. รายงานการศึกษาวิจัย โครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศฝรั่งเศส.
กรุงเทพฯ : ที.พี.พรีนท์.
- มนัส สุวรรณ, อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ และ ประหยัด ปานดี. 2546. รายงานการวิจัย โครงการวิจัย
เพื่อกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานปฏิรูปอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. 2543. วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)[Online]. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
แหล่งที่มา: <http://mis.mua.go.th/plan9/plan9.html> [12 ก.พ. 2549]
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา. 2546. รายงานการศึกษาความเป็นไปได้
และจัดทำแผนแม่บทโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร. (เอกสารอัดสำเนา)
- มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 2549. หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 การบริหารการศึกษาไทยในยุคปฏิรูป
การศึกษา[Online]. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. แหล่งที่มา:
<http://202.29.50.202/~learn/learn/course/tor/B07.htm> [22 ส.ค.2549]
- มานิต บุญประเสริฐ และคณะ. 2546. รายงานการวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา
แนวใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2547. การบริหารการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: บิ๊ก พอยท์.

- ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21 : สหราชอาณาจักร. 2543. แปลโดย พิศवास ปทุมต์ตังยี. เรียบเรียงโดย กุลวิตรา กังคนานนท์ และอมราร สสุข. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2548. การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รณชัย สุริหาร. 2546. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รอนดี ดันเถียร. 2547. การศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของ รัฐบาลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และ ความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. 2547. กรุงเทพมหานคร : ศาลรัฐธรรมนูญ. รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการการศึกษาแผนวิชาการโครงสร้างกายภาพ การจัดองค์กร และ การบริหารทรัพยากร โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย กทม. 2548. (เอกสารอัดสำเนา)
- รุ่ง แก้วแดง. 2540. รัฐธรรมนูญกับการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- โรงเรียนบ้านเพียนาม. 2549. วิทยาลัยชุมชน[Online]. ศรีสะเกษ: โรงเรียนบ้านเพียนาม. แหล่งที่มา: <http://pena.school.in.th/> [15 ม.ค.2549]
- โรงเรียนวรนารีเฉลิม. 2549. การจัดระเบียบของรัฐ[Online]. สงขลา: โรงเรียนวรนารีเฉลิม. แหล่งที่มา: <http://www.woranari.ac.th/woranari/lakpopklong.htm>[15 ม.ค.2549]
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. 2546. ข้อเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- วารภรณ์ บวรศิริ. 2543. แนวโน้มและประเด็นสำคัญในโครงสร้างการเรียนรู้ทางการอุดมศึกษาใน ยุโรป. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. 2546. การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- วิวัฒน์ แนวจันทร์. 2545. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วุฒิสาร ตันไชย. 2544. การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. 2540. รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. 2543. รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 2541. คู่มือการติดตามและประเมินโครงการพัฒนาในระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพรรณ ชุมนุม. 2545. รายงานการวิจัย กระบวนการและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. 2547 ก. การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. 2547 ข. การเตรียมความพร้อมในการรับโอนภารกิจจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น[online]. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. แหล่งที่มา: <http://www.thailocaladmin.go.th>[20 เม.ย. 2548]
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. 2548. แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2549 – 2551). กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- ส่งเสริมวิทยาลัยชุมชน, สำนักงาน. 2545. เอกสารวิทยาลัยชุมชน : ประกาศและคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการและหนังสือสั่งการกรมที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมวิทยาลัยชุมชน.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก. 2547. รายงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2547-2549. พิษณุโลก: สำนักงานจังหวัด.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. 2547. กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. 2548. กฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักการใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมคิด อิศระวัฒน์. 2543. การสอนผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

- สมพงษ์ ชงไชย. 2544. ความพร้อมในการบริหารสถาบันอาชีวศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวะและเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สรุปรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง มหาวิทยาลัย กทม. 2548. (เอกสารอัดสำเนา) สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก. 2549. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: โรงพิมพ์ตระกูลไทย.
- สำนักงานจัดหางานจังหวัด. 2549. สถานการณ์ตลาดแรงงานและสถานการณ์การมีงานทำ จังหวัดพิษณุโลก. (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัด. 2549. การวิเคราะห์ภาวะธุรกิจจากสถิติการจดทะเบียนนิติบุคคล รายไตรมาส ปี 2549. (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานแรงงานจังหวัด. 2549. รายงานการปฏิบัติงาน งานจัดหางานในประเทศ จำแนกตามกิจกรรม. (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน. 2549. วิทยาลัยชุมชน[Online]. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน. แหล่งที่มา : <http://cc.mua.go.th/about/law.htm>[1 มี.ค. 2549]
- สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1-12. 2546. รายงานการวิจัย การติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1-12. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1-12.
- สุกัญญา โขวิไลกุล. 2547. การวิเคราะห์ระบบเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ เมืองแก้ว. 2544. การพัฒนารูปแบบและกลไกการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติพิทย์ ตรีสร. 2543. การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุมาลี สัจจ์ศรี. 2545. รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุรางค์ โพธิ์ฤกษ์งามศรี. 2542. รายงานการศึกษาวิจัย โครงสร้างการบริหารการศึกษาสหราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ : ที.พี.พรินท์.
- สุวิมล ติรกานันท์. 2548. การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล ว่องวานิช. 2548. การวิจัยประเมินผลความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก. 2548. **ข้อบัญญัติเรื่อง งบประมาณรายจ่าย ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.2548-2550 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก.** พิษณุโลก:
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก. 2549. **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2550-2552).** พิษณุโลก:
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก.
- อนุก เหล่าธรรมทัศน์. 2543. **วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ.**
กรุงเทพฯ: มิติใหม่.
- อาภรณ์ แก่นวงศ์. 2535. **การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใน
สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ .** วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิพล ทัศน. 2542. **อำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.**
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรمانและคณะ. 2545. **โครงการวิจัยการเตรียมพร้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อเป็น
มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล.** กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- เอกศักดิ์ แดงเดช. 2545. **การพัฒนารูปแบบการศึกษาต่อเนื่องเพื่อความสอดคล้องกับ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต
ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Altschuld, J. W. and Witkin, B. R. 2000. **From Needs Assessments to Action.** Thousand Oaks,
CA: Sage Publications.
- Bardhan, Pranab and Mookherjee, Dilip. 2006. **Decentralization and Local Governance in
Developing Countries: A Comparative Perspective.** Comberland, RI: The MIT
Press.
- California Community Colleges Chancellor's Office[Online]. 2005. Available from:
<http://www.cccc.edu> [2005, June 8]
- Copas, Colin. 2004. **Party Politics and Local Government.** Manchestter: Manchester
University Press.

- Gargan, John J. 1997. **Handbook of Local Government Administration**. New York: Marcel Dekker.
- Higgins, James M. and Vincze, Julian W. 1993. **Strategic Management**. (n.p.): The Dryden Press
- Mongtagu, Harris G. 1984. **Comparative Local Government**. Great Britain: William Brendon and Son.
- NCREL: North Central Regional Educational Laboratory. 2002. **Technology Connections for School Improvement Planner's Handbook**[Online]. Available from: <http://www.ncrel.org/tplan/handbook/ana4.htm>[2005, June 8]
- O'Looney, John A. 1998. **Outsourcing State and Local Government Services: Decision-Making Strategies and Management Methods**. Westport, CT: Quorum Books.
- Oxhorn, Philip; Tulchin, Joseph S. and Selee, Andrew D. 2004. **Decentralization, Democratic Governance, and Civil Society in Comparative Perspective: Africa, Asia, and Latin America**. Washington, D.C.: Woodrow Wilson Center Press.
- Pierce Colfer, Carol J. and Capistrano, Doris. 2005. **The Politics of Decentralization: Forests, Power and People**. London: Earthscan Publication.
- Smith, Kevin B. 2005. **State and Local Government : 2005-2006**. Washington, DC: CQ Press.
- Smith, Kevin B.; Buntin, John and Greenblatt, Alan. 2004. **Governing States and Localities**. Washington, DC: CQ Press.
- White, R. 2002. **Needs Assessment Guide The Health Resources and Services Administration**[Online]. Available from : <http://hab.hrsa.gov/k/aweb/needsassessmentguide>[2005, June 8]
- Witkin, B. R. 1984. **Assessing Needs in Education and Social Program**. San francisco: Jossey-Boss Publishers.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

.....
.....

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัด
การศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างไร

.....
.....

ในระดับนโยบาย

.....
.....

ในระดับปฏิบัติการ

.....
.....

3. เป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ควร
พิจารณา

.....
.....

4. การเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ประชาชนควรได้รับความรู้ ทักษะในการดำเนิน
ชีวิต ทักษะวิชาชีพ ด้านใดบ้าง

.....
.....

5. สาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ควรเปิดสอน

.....
.....

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับใด (ปวส.,
ปริญญาตรี, ปริญญาโท, หลักสูตรระยะสั้น)

.....

.....

7. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ควรเป็นอย่างไร (เรียนในเวลา, นอก
เวลา, ทางไกล, เครือข่าย)

.....

.....

8. รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนควรมีลักษณะอย่างไร (เรียนโดยการบรรยาย,
ปฏิบัติ, ในสถานประกอบการ ฯลฯ)

.....

.....

9. ควรเก็บค่าเล่าเรียนเท่าไร

.....

.....

10. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

.....

11. อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่นควรเป็น

.....

.....

12. ลักษณะการบริหารจัดการองค์กร (สถาบันระดับอุดมศึกษา) ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

ระดับภายนอกสถาบัน

ลักษณะการบริหารจัดการ(หลักสูตร).....

.....

.....

ด้านกลุ่มเป้าหมาย (คุณสมบัติของผู้เรียน, ระดับที่เปิดสอน).....

.....

.....

ด้านการบริหาร โครงสร้าง (รูปแบบหลักสูตร).....

.....
 ด้านหลักสูตรที่เปิดสอน (สาขาที่ควรเปิดสอน เวลา สถานที่ องค์กร หน่วยกิต
 การประเมินผล)

.....
 ด้านการสอน.....

.....
 ด้านบุคลากร.....

.....
 ด้านการตลาด.....

.....
 ด้านการเงิน.....

.....
 ด้านทรัพยากรสนับสนุน.....

ระดับภายในสถาบัน

1. ด้านการบริหารจัดการทั่วไป

บุคลากร.....

.....
 การบริหาร.....

.....
 ทรัพยากรสนับสนุน.....

2. ด้านการบริหารงานวิชาการ

บุคลากร.....

.....
 การตลาด.....

การบริหาร.....

ทรัพยากรสนับสนุน.....

รูปแบบการเรียนการสอน.....

จุดมุ่งหมาย.....

3. ด้านการบริหารงานวิจัย

บุคลากร.....

การตลาด.....

การบริหาร.....

ทรัพยากรสนับสนุน.....

จุดมุ่งหมาย.....

4. ด้านการบริหารการเงิน

บุคลากร.....

การตลาด.....

การบริหาร.....

ทรัพยากรสนับสนุน.....

จุดมุ่งหมาย.....

5. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

บุคลากร.....

.....

การตลาด.....

.....

การบริหาร.....

.....

13. ลักษณะการจัดงบประมาณสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นรูปแบบใด

.....

.....

14. ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นสำหรับประชาชนในท้องถิ่น

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้วยกระผม นายพิษณุ กันแดง นิตยระดับปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์.ดร. สุกัญญา โขวิไลกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เนื่องจากความคิดเห็นและข้อมูลท่านมีส่วนสำคัญในการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระผมจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามจะนำเสนอผลในภาพรวม ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านทั้งสิ้น

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามนี้ ความคิดเห็นของท่านเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

นายพิษณุ กันแดง

ผู้วิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากร และทรัพยากรสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน

1. ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัด

1. นครนายก 2. ตราด 3. พิชณุโลก 4. กระบี่

2. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

3. อายุ

1. 20 – 25 ปี 2. 26 – 30 ปี 3. 31 – 35 ปี
 4. 36 – 40 ปี 5. 41 – 45 ปี 6. 46 – 50 ปี
 7. 51 – 55 ปี 8. 56 – 60 ปี 9. มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

1. มัธยมศึกษาตอนปลาย 2. ปวช. 3. ปวส.
 4.ปริญญาตรี 5. ปริญญาโท 6. สูงกว่าปริญญาโท

5. อาชีพ

1. รับราชการ 2. ข้าราชการบำนาญ 3. เกษตรกร
 4. พนักงานรัฐวิสาหกิจ 5. รับจ้าง 6. ค้าขาย
 7. ผู้ใช้แรงงาน 8. ไม่ได้ประกอบอาชีพ
 9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ลักษณะงานของท่านที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น

1. ครูหรืออาจารย์ 2. องค์กรท้องถิ่นที่รวมกันเป็นกลุ่ม
 3. ผู้นำศาสนา 4. ผู้นำท้องถิ่น
 5. ปัญญาชนท้องถิ่นผู้ประสบความสำเร็จ

7. สถานภาพการสมรส

1. โสด 2. สมรส 3. หย่า

8. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 5,000 บาท 2. 5,000 – 10,000 บาท
 3. 10,001 – 15,000 บาท 4. 15,001 – 20,000 บาท
 5. มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป

9. เงินออมของท่าน

1. ไม่มีเงินออม 2. ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน
 3. 1,000 – 2,000 บาท/เดือน 4. 2,001 – 3,000 บาท/เดือน
 5. 3,001 – 4,000 บาท/เดือน 6. มากกว่า 4,000 บาท/เดือนขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความต้องการในการจัดหลักสูตร การสอน บุคลากร และทรัพยากรสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ในข้อคำถามตามความคิดเห็นของท่าน โดยสามารถเลือกคำตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1. กลุ่มเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาให้

1. ครู อาจารย์ ข้าราชการ 2. ผู้สำเร็จการศึกษา ปวช. , ปวช.
 3. ผู้นำท้องถิ่น 4. ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา
 5. กลุ่มเกษตรกร 6. ผู้ใช้แรงงาน
 7. คนพิการ 8. นักเรียนทุนของส่วนราชการหรือเอกชน
 9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. เวลาที่ต้องการให้จัดการเรียนการสอน

1. เวลาราชการ 2. นอกเวลาราชการ
 3. ทั้งในและนอกเวลาราชการ 4. ตลอดเวลาโดยใช้สื่อทางไกล
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ค่าหน่วยกิต

1. ไม่เก็บ เพราะเป็นการให้โอกาสทางการศึกษา
 2. หน่วยกิตละ 50 – 100 บาท
 3. หน่วยกิตละ 101 – 200 บาท
 4. หน่วยกิตละ 201 – 300 บาท
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. การเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากค่าหน่วยกิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- 1. ไม่ควรเก็บโดยถือว่าเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษา
 - 2. เก็บแต่เฉพาะในสิ่งที่จำเป็นให้น้อยที่สุด
 - 3. เก็บโดยคิดเป็นธุรกิจ
 - 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน
- 1. ปวส. หรืออนุปริญญา 2.ปริญญาตรี 3. สูงกว่าปริญญาตรี
 - 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. สาขาที่ควรเปิดสอน
- 1. เกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร 2. สิ่งแวดล้อม
 - 3. การเมืองการปกครอง 4. นิติศาสตร์
 - 5. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 6. สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 7. การท่องเที่ยว 8. พัฒนาสังคม
 - 9. ศิลปวัฒนธรรม 10. อุตสาหกรรมชุมชน
 - 11. การประยุกต์เทคโนโลยี
 - 12. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
7. การกำหนดระยะเวลาเรียนก่อนจบหลักสูตร
- 1. ตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตร
 - 2. ไม่กำหนดระยะเวลา ขึ้นกับผู้เรียน
 - 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. หลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอนเพื่อการบริหารทางวิชาการให้ชุมชน
- 1. การถนอมอาหาร
 - 2. การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในสำนักงาน
 - 3. ธรรมภิบาล
 - 4. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว
 - 5. สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 7. การบริหารจัดการอุตสาหกรรมครัวเรือน
 - 8. การตลาดเบื้องต้น
 - 9. เศรษฐศาสตร์ชุมชน

10. การเงิน, บัญชีในครัวเรือน
11. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. ระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการบริการทางวิชาการให้ชุมชน

1. 5-10 วัน
2. 11 วัน- 1 เดือน
3. 1-2 เดือน
4. 2-3 เดือน
5. มากกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน
6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา

1. ยึดตามเกณฑ์ระเบียบมาตรฐานของชาติเป็นหลัก
2. ยืดหยุ่นโดยยึดการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ดูความต้องการในแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก
4. สถาบันกำหนดคุณสมบัติขึ้นเอง
5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. จัดสร้างเองใหม่หมด
2. เรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ
3. เรียนในสถานประกอบการเอกชน
4. เรียนร่วมภายในแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น
5. เรียน โดยวิธีการเรียนการสอนทางไกล
6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. ลักษณะการเรียนการสอน

1. เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
2. เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง
3. เน้นด้านการวิเคราะห์เนื้อหา
4. เน้นการสอนทางไกล
5. เน้นให้ผู้เรียนคิดเองโดยมีอาจารย์เป็นผู้ช่วยเหลือ
6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

13. แหล่งที่มาของรายได้

- 1. รายได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด
- 2. จากผู้ใช้บริการ
- 3. จากรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4. จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองในลักษณะการเป็นเครือข่าย
- 5. จากองค์กรผู้ใช้บริการ
- 6. จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ใช้บริการ
- 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

14. เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา

- 1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทั้งหมด
- 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาเพียงบางส่วนเท่าที่จำเป็น
- 3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาเนื่องจากเก็บค่าหน่วยกิตถูกอยู่แล้ว
- 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

15. ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดย

- 1. มีส่วนร่วมโดยเป็นอาจารย์พิเศษ
- 2. สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ
- 3. เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา
- 4. ส่งบุตรหลานเข้าเรียน
- 5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในฐานะเป็นปราชญ์ท้องถิ่น
- 6. เข้าร่วมกิจกรรมและให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์แก่สถาบันเพื่อให้เป็นสถาบันของชุมชนอย่างแท้จริง
- 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

16. อุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ตามที่ต้องการ

- 1. เวลา
- 2. เงินทุน
- 3. การเดินทาง
- 4. พื้นความรู้
- 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายในการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โปรดพิจารณาข้อความ แล้วทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งเกณฑ์การพิจารณา
ค่าตัวเลข ดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มากที่สุด**
4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **มาก**
3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **ปานกลาง**
2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อย**
1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น **น้อยที่สุด**

ข้อความ	ระดับ				
	5	4	3	2	1
ด้านนโยบายและด้านเป้าหมายหรือด้านวัตถุประสงค์					
1. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้ง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเพื่อให้คนใน ท้องถิ่นมีโอกาสเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น					
2. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้ง ในพื้นที่ที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา					
3. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร จัดเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน					
4. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร เป็นการจัดการศึกษาที่เข้าใจในพื้นฐานของสังคมตนเอง					
5. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเน้น การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ					
6. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร เน้นการจัดการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน และแนวโน้มของสังคมในอนาคต					
7. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร เน้นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนั้นๆ					

ข้อความ	ระดับ				
	5	4	3	2	1
8. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีเป้าหมายเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้นๆ					
9. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างท้องถิ่นกับสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
10. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีจุดมุ่งเน้นในเรื่ององค์ความรู้ในท้องถิ่นเพื่อเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถทำงานในท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน					
ด้านความพร้อมและด้านการมีส่วนร่วม					
11. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา					
12. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบุคลากรเพื่อสอนและดำเนินการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา					
13. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดหาอาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา					
14. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา					
15. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยพัฒนาองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ในด้านการพัฒนาบุคลากร การปรับโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพ					
16. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ					
17. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยตอบสนองการพัฒนาบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น					

ข้อความ	ระดับ				
	5	4	3	2	1
18. การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มส่วนบุคคลให้กับผู้เรียน					
19. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาโดยให้ผู้เข้ารับการศึกษามีโอกาสโอนย้ายหน่วยกิตที่เรียนในสถาบันอื่นในระดับเดียวกันได้					
20. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาจารย์พิเศษ					
21. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษา					
22. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา					
23. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการส่งบุตร-หลานเข้ามาเรียน					
24. ท่านร่วมสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพัฒนาหลักสูตร					
25. ท่านสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน					
26. ท่านสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานของสถาบัน					
27. อื่นๆ (โปรดระบุ).....					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) ด้านหลักสูตรและการสอน.....

.....

ผู้เรียน.....

.....

ผู้สอน.....

.....
การเรียนการสอน.....

2) ด้านบุคลากร.....

.....
ผู้บริหาร

.....
อาจารย์.....

.....
ฝ่ายสนับสนุนการสอน

3) ด้านงบประมาณ

.....
แหล่งที่มา.....

.....
การจัดระบบการเงิน.....

4) ด้านอื่นๆ.....

.....
.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ถูกคัดเลือกโดยเฉพาะเจาะจงจำนวน 8 คน ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แก่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตรีภูม มีชัย

อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายสันติ กรสวนสมบัติ

รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

นายวิชชัย กันนะพันธ์

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลรัตน์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำ

ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรรมการร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำ

ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.สุวรรณ พินตานนท์

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7

สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครอง

ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

นายวิโรจน์ จิรัฎฐิตกาลโชติ

กรรมการรองเลขาธิการหอการค้าไทย

ประธานกรรมการยุทธศาสตร์ภาคเหนือ หอการค้าไทย

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภามหาวิทยาลัยหอการค้า

ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

นายวิศว วิสวชัยวัฒน์

สมาชิกสภาเทศบาลนครพิษณุโลก

ผู้ประเมินภายนอก สำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

กรรมการที่ปรึกษา หอการค้า จังหวัดพิษณุโลก

รองประธานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ตรวจแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำ
ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. พรชูลี อาชวอำรุง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำ
ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำ
ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งชนทานนท์

อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ไฉ ใจลส์ อึ้งภากรณ์

อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ ดร.อรอร ภูเจริญ

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมตรวจสอบรูปแบบในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้พัฒนาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบดังกล่าว โดยใช้กระบวนการตรวจสอบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

รองศาสตราจารย์ ดร.สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มนูญ เมฆอรุณกมล

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตพิษณุโลก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุบิน แก้วยัง

คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก

คณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักร พันธุ์เพชร

อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

นายสันติ กรสวนสมบัติ

รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

นายแพทย์ชาญชัย ศิลปอวยชัย

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

นายรัชชัย กัณนะพันธ์

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

นาย योगศ เมฆอรุณ

รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

นายวิโรจน์ จิรติการโชติ

รองเลขาธิการหอการค้าแห่งประเทศไทย

นายฐิติ วิศวะชัยวัฒน์

ประธานหอการค้าจังหวัดพิษณุโลก

นายสิงห์ พงษ์สุทธิ

รองประธานคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน

นายวิศวะ วิศวะชัยวัฒน์

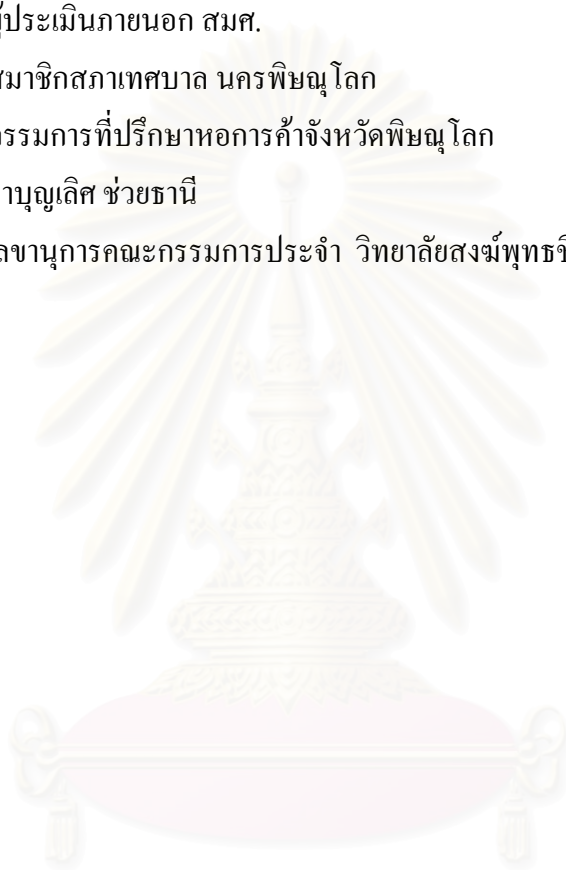
ผู้ประเมินภายนอก สมศ.

สมาชิกสภาเทศบาล นครพิษณุโลก

กรรมการที่ปรึกษาหอการค้าจังหวัดพิษณุโลก

พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี

เลขานุการคณะกรรมการประจำ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช พิษณุโลก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

**ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 ท่าน สรุปได้ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประเด็นที่พิจารณา คือเรื่องขนาดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด รูปแบบของการปกครองภูมิภาคตัวจังหวัดเอง ที่ชำรุดอยู่ในอาณาเขต และประชากรจังหวัดที่มีความแตกต่าง คือ จังหวัดที่เป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ กับ จังหวัดที่เป็นเมืองระดับรอง มีศักยภาพในการจัดการศึกษาได้แตกต่างกัน ประเด็นต่อมาในแต่ละพื้นที่จังหวัดเองเนื่องจากระบบการปกครองท้องถิ่นของเรายังเป็นระบบที่ซ้อนอยู่กับระบบภูมิภาค และระบบอำนาจรัฐส่วนกลาง และการจัดการในต่าง ๆ ของรัฐในเขตพื้นที่มีมาก เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัดเจนว่ามีจำนวนมาก และขณะนี้มหาวิทยาลัยเอกชนก็มีมาก ต่อมา ต้องรู้ความต้องการและความจำเป็นของประชาชน เน้นความจำเป็นในด้านเศรษฐกิจและสังคม ถ้าศักยภาพยังไม่พอ ควรจะจัดระดับมัธยม หรือ สายวิชาชีพ ดีกว่า ประเด็นต่อมา ถ้าบางพื้นที่มีลักษณะเฉพาะ และพื้นที่นั้นยังไม่มีมหาวิทยาลัยอื่นเลย บางพื้นที่ที่มีแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีความจำเป็น ต้องคว่าสามารถที่จะตั้งสาขาวิชาที่ไปรองรับความต้องการของคนในพื้นที่ได้ อีกเรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ณ เวลานี้ทิศทางนโยบายของรัฐเองไม่ได้ส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ไม่มีทิศทางเชิงนโยบายที่ชัดเจน เพราะรัฐยังมีแนวโน้มที่จะดูแลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสามารถจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำจะได้เฉพาะบางกรณีเท่านั้น ไม่ใช่ภาพรวมทั่วไป

ถ้า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจะจัดการศึกษา ในที่นี้ถ้าให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา ไม่จำเป็นที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดใด องค์กรบริหารส่วนจังหวัดหนึ่งจะจัดการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว ควรทำกิจการด้านการศึกษาาร่วมกัน ต้องหาข้อมูล ต้องหาศูนย์กลางตั้งสถาบันที่ร่วมกันได้ และตกลงว่าการศึกษาจะจัดด้านใด เพื่อรองรับต่อพื้นที่ อยาจัดการศึกษาในสาขาวิชาที่ตลาดเปิดแล้ว ควรจะจัดสาขาที่ขาดแคลน

เป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการศึกษาเข้าใจพื้นฐานของสังคมตัวเอง แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน แนวโน้มของอนาคตได้ แนวโน้มการค้าขาย การท่องเที่ยวของจังหวัด มีการเรียนการสอนในลักษณะนั้น เรื่องการเรียนรู้อุดมชีวิต มีหลายมหาวิทยาลัยที่จัดการอยู่แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยากให้เป็นเรื่องของศึกษาพื้นที่ของตัวเอง ให้เป็นสาระการเรียนรู้ของสังคมให้มากที่สุด

การเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมให้ตัวบุคคล กลุ่มบุคคล รวมตัวกันจะเรียนอะไร แล้วนำเสนอไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรียนตามความต้องการ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกัน เพื่อให้แสดงความต้องการ เช่น ต้องการเรียนเรื่องการพัฒนาสินค้า หรือท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยหาวิทยากรมาเสริมความรู้ให้สามารถปฏิบัติได้

สาขาวิชาที่ควรเปิดสอนควรเป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง การอยู่ร่วมในสังคม ด้านสังคมศาสตร์ หลักการดำเนินชีวิตตามครรลองของศาสนาที่ถูกต้อง เรื่องคุณธรรม จริยธรรมต้องให้เป็นสาระหลักของศาสนานั้นจริง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทั้ง 2 ระดับ เช่น คอร์สสั้น อบรมกิจกรรม อบรมความรู้ ในระยะสั้นๆ ได้ จะมีประโยชน์ดี เพราะคนในสังคมก็ไม่ค่อยมีเวลาศึกษาได้ตลอดเวลา

การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ควรจัดการเรียนการสอนในลักษณะการเรียนร่วมกับสถาบันหลักที่มีอยู่แล้ว เน้นเรื่องเครือข่ายใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพียงแต่ทำให้เป็นไปตามหลักสูตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการ เสริมมหาวิทยาลัยเดิมที่มีอยู่แล้ว

วิธีการจัดการเรียนการสอน ควรมี 2 ส่วน มีเสริมทักษะ การปฏิบัติด้วย สามารถชี้แจงรายละเอียดได้ ต้องประกอบกัน

ถ้าเป็นไปได้น่าจะเป็นค่าเล่าเรียนที่ถูกที่สุด เหมือนเป็นการให้เปล่า เพื่อยกระดับการศึกษาโดยไม่ได้หวังผลประโยชน์ทางธุรกิจ แต่ต้องให้องค์กรนั้นสามารถบริหารจัดการได้

คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเรียนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสได้เรียนรู้ ผู้ที่มีประสบการณ์ก็เข้ามาเรียนรู้ได้

การศึกษาระดับอุดมศึกษาควรจะเป็นในรูปแบบมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่เน้นในเรื่องของกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด และความต้องการของบุคคลที่นั้น เพราะถ้าเน้นตามใจ จะออกมาสะเปะสะปะ จะทำให้คุณภาพทางการศึกษาที่แย่ และบุคคลที่ผลิตออกมาแล้วจะไม่มีงาน มหาวิทยาลัยเหล่านี้ น่าจะผลิตในสาขาที่รองลงมาจากมหาวิทยาลัยหลัก ต้องสำรวจความต้องการของพื้นที่จริง ๆ ว่าต้องการปกครองทางด้านไหน อันนี้สำคัญ ประเด็นต่อมาการที่ท้องถิ่นจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาต้องดูในเรื่องของการบริหารการศึกษา ปัญหาที่หนัก คือ ครูผู้สอน ศูนย์การบริหารการศึกษา อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏตั้งมหาวิทยาลัยแล้วต้องส่งเสริมคนในระดับ BDM ถ้าเพื่อ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจะจัดการบริหารเรื่องนี้ คนขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่นั้นยังหาไม่ได้ จะต้องใช้วิธีการประมูลเอาบุคลากร ฉะนั้นระบบการบริหารวิธีนี้ต้องมาคิดอีกว่า ระบบการศึกษานี้จะยึดหยุ่นตามระบบของราชภัฏ หรือระบบทั่วไปไหม จบปริญญาเอก มารับเงินเดือน 8,000 – 12,000 บาท ก็ไม่มีใครมา ระบบต้องใช้วิธีประมูล

ข้างคน คนที่เก่งด้านการจัดการมาสอน เงินเดือนขั้นต่ำ 50,000 – 60,000 บาท เขาจึงจะมาสอนให้ ทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมหมด การบริหารการศึกษาที่สำคัญ คือ ตัวคนผู้สอน (ฮาร์ดแวร์) หลักสูตรและผู้สอน คือ ฮาร์ดแวร์ ในระดับอุดมศึกษา เพราะว่าเป็นหัวสมอง เป็นตัวที่สำคัญมาก ถ้าไม่มีตัวนี้ก็จัดการศึกษาไม่ได้ และ องค์การบริหารส่วนจังหวัด จะรับเรื่องตรงนี้ใหม่ ถ้าตั้งค่าเทอมแพง ๆ จะตอบสนองต่อคนในพื้นที่เรียนได้ใหม่ ในหลักของการจัดการศึกษาในเรื่องของตัวบุคคลแล้ว การศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไปในอนาคตข้างหน้า ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะจัด จะมีปัญหาในการแย่งลูกค้า ถ้าสมมุติว่าการลงทุนสูง การประมูลตัวคนเข้าไปสอนเหมือนต่างประเทศ ดึงคนมาสอนเพื่อจะเรียกคนมาเรียน ต่อไปอาจจะมีโปรแกรม ลด แลก แจก แถม เมื่อเด็กเข้ามาเรียนแล้ว การจัดกิจกรรมพร้อมใหม่ สิ่งที่มาทางด้านสังคมอีก เด็กมาจากต่างพื้นที่ หอพักมหาวิทยาลัยมีไม่พอ ก็มีของเอกชน แต่ปัญหาสังคมตามมา คือ ชายตัว ยาเสพติด แหล่งมั่วสุ่มบันเทิง และชุมชนรอบ ๆ มหาวิทยาลัยกลายเป็นปัญหาของสังคม เป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบ เพราะชุมชนรอบมหาวิทยาลัยเป็นผลผลิตของมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จัดตั้งเรื่องนี้แล้วมีหน้าที่ต้องจัดการต่อชุมชน ถ้ามีหน้าที่ต้องวางแผนตรงนี้ด้วย นอกจากนี้แล้วการจัดการศึกษาที่พัฒนาบุคลากรของตัวเอง จะจัดการศึกษาแบบโรงเรียนประถมหรือมัธยม ไม่ได้ ครู อาจารย์ ต้องมีระดับการศึกษาสูงขึ้น จะให้ความร่วมมือสร้างเครือข่ายอะไรบ้าง และที่สำคัญผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ณ เวลานี้ นายกสภามหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศกัวนเวียนอยู่ไม่กี่คน คือ 1) ไม่มีคน 2) เอาอดีตข้าราชการ ข้าราชการ นักการเมืองเป็นนายกสภาฯ ต้องการให้เป็นฐานอำนาจทางการเมือง สถาบันอุดมศึกษาถ้าเอานักการเมืองมาเป็นนายกสภาฯ จะปลอดจากการเมืองใหม่ ผู้บริหารท้องถิ่นจะใช้สถาบันอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือในการหาเสียงทางการเมือง การบริหารทางการศึกษาต้องปลอดจากการเมือง

ทั่วประเทศรวมตัวกันสร้างมหาวิทยาลัยของค์การบริหารส่วนจังหวัด ขึ้นมา 2 แห่ง และสร้างเครือข่ายตามสาขาวิชาแต่ละพื้นที่ได้ และมีตัวแทนกลางบริหารงานนั้น แต่ก็ไม่ควรเป็นเฉพาะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรจะเป็นมหาวิทยาลัยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และมีเครือข่ายสาขา มีวัตถุประสงค์หลัก คือ ผลิตบุคลากร รองรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่ต้องการบุคลากรเพราะท้องถิ่นขาด

การจัดการวิชาการวิจัย การจัดการบริหารมืออาชีพ เหมือนกับมหาวิทยาลัยเอกชนท้องถิ่นเป็นผู้สนับสนุน จ้างมืออาชีพ ซื่อสัตย์ไปเป็นผู้บริหาร แต่ต้องให้อิสระ ไม่อยากให้เห็นมหาวิทยาลัยในเชิงกายภาพ แต่เน้นทางด้านฮาร์ดแวร์ทางการศึกษา คือ ครูการเรียนการสอน อาคารอย่าไปเน้น ถ้าอาคารเน้นก็เข้าทางนักธุรกิจ การเมือง พัฒนาทางด้านฮาร์ดแวร์ ทางด้านการศึกษา ก่อน คือ คน เครื่องมืออุปกรณ์ทางการเรียนการสอนก่อน

มหาวิทยาลัยหลายแห่งการเรียนการศึกษาต้องให้อิสระอาจารย์ ถ้าวงกรอบเป็นระบบราชการ เป็นตัวตั้งไม่ได้ การส่งเสริมการให้ทุนสำคัญมาก การบริหารงานบุคคลของบุคลากรศึกษาจะต้องไม่เหมือนกับบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะแยกมาอิสระเหมือนกับมหาวิทยาลัย สำคัญมาก ครูต้องพัฒนาไม่ยอกให้อยู่ในกรอบ ระบบต้องสอดคล้องพัฒนาให้ส่งเสริมกัน ทุกคนต้องพัฒนาตัวเอง ถ้าระบบที่วางไว้เปิดโอกาสให้พัฒนา ฉะนั้นท้องถิ่นจะต้องเปิดโอกาสนี้ไว้ให้เขามีอิสระ แต่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นได้ แต่จะให้ประชาชนมากำหนดทิศทางนโยบายทางการศึกษาไม่ได้ แต่มหาวิทยาลัยแบบนี้ความอิสระต้องสูงแต่ขณะเดียวกัน ข้อผูกมัดสำคัญ ก็คือต้องผูกมัดชุมชนท้องถิ่น น้ำใจ การศึกษาของมหาวิทยาลัยต้องเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น อันนี้ตั้งเงื่อนไขได้ เพราะเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น ฉะนั้นบุคลากรของมหาวิทยาลัยต้องวิจัยเรื่องท้องถิ่น

ลักษณะของการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ควรจะบริหารจัดการในลักษณะ สถานที่ตั้ง อาจารย์ น่าจะร่วมกับมหาวิทยาลัยหลักที่มีอยู่แล้วในพื้นที่อยู่ได้ แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมาพิจารณาถึงความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการเรียนอะไรเพิ่มเติม ในสังคมนี้ สมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตัวเองต้องการเรียนอะไร แล้วพามูลากรมาเสริม

การบริหารงานทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาส่วนท้องถิ่น รูปแบบการบริหารการเรียนการสอนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น่าจะเน้นกำไร ให้องค์กรนั้นเลี้ยงตัวเองได้ในระดับหนึ่ง ถ้าเป็นไปได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สนับสนุนเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ของตนเองมีความรู้เพื่อช่วยพัฒนาพื้นที่ของตนเองให้ดีขึ้น

มีการสนับสนุนงบประมาณการจัดการทางด้านธุรการ ให้ทุนการศึกษาให้บุคลากรไปเรียนต่อเพื่อมาสอน

การบริหารวิชาการ ต้องพิจารณาพื้นฐานผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้อิงกับสถาบันหลักในการจัดตั้งหลักสูตร เพียงทางด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งสาขาวิชาที่ตัวเองหรือคนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปเรียน แล้วไปจัดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยหลัก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนสูงสุด

ตั้งสภาวิชาการรับผิดชอบของวิชาการ โดยเฉพาะมีอำนาจอิสระ ไม่จำเป็นต้องอิงเชิงวิชาการกับมหาวิทยาลัยหลักที่มีอยู่ โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ เพียงแต่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ประสานงาน

การบริหารงานวิจัย ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่อยากให้เห็นกำไร อยากให้เห็นความรู้พื้นฐานของสังคมโดยรอบของพื้นที่ พัฒนาให้ครบวงจร

ด้านการบริหารการเงิน ให้เป็นส่วนมีอำนาจอิสระขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหาร ไม่ต้องตอบสนองทางการเมืองมากเกินไป เป็นมหาวิทยาลัยที่มีอำนาจจัดการ เพียงแต่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยหลักเป็นเจ้าหน้าที่โดยตรง เหมือนกับเป็นวิทยากรพิเศษ ต้องมีการจัดการในรูปแบบผสมผสาน คนในองค์กรหรือในชุมชน หรือคนในพื้นที่ เขาอยากทำงานในลักษณะนี้มาก จะจัดการในเชิงอาสาสมัครได้ แต่ต้องมีบุคลากรหลัก สรรหาวิทยากรเพิ่มเติม ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่เป็นบุคลากรสนับสนุนด้วย

อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาต้องผสมผสาน อย่างเช่น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยหลัก มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการอยู่แล้ว แต่ถ้าจะเปิดสาขาที่เป็นภาคปฏิบัติแล้ว ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติต้องประกอบกัน ให้ประสานกันได้หลายๆ ฝ่าย เป็นบุคลากร เป็นอาจารย์

การจัดงบประมาณสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและได้งบประมาณตามรัฐธรรมนูญแล้ว จะจัดการเองได้

ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาส่วนท้องถิ่น โดยต้องเป็นไปตามความต้องการคนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นก่อน เชื่อว่าคนในสังคมยินดีสนับสนุนเพราะว่าเป็นการสร้างเสริมความรู้ในชุมชน การสนับสนุนจะง่ายและจะอย่างไรให้คนในชุมชนเชื่อว่า มหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นมาไม่เป็นการเมืองของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือของผู้บริหารชุดใด เป็นสถาบันการศึกษาเพื่อให้เกิดการศึกษาแก่ประชาชนอย่างแท้จริง เพราะความต้องการความรู้ในชุมชนแต่ละชุมชน แต่ละองค์กร แต่ละกลุ่มไม่เหมือนกัน ในแต่ละจังหวัด แต่ละภาค ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดองค์ความรู้ของพื้นที่ตัวเองได้ ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก ก็จะเป็นการตอบสนองความต้องการของแรงงาน การพัฒนาด้านธุรกิจ ด้านการประกอบการค้าในชุมชน จะตอบสนองได้ง่าย

นายสันติ กรุสวนสมบัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ควรจัดการศึกษาในลักษณะเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แต่ควรจัดการศึกษาในลักษณะเป็นการพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ตามความต้องการของชุมชน และสามารถให้ต่อยอดเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าเป็นผู้จัดการศึกษาเอง ประชาชนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพของประชาชนในปัจจุบันและอนาคต การดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขอบเขตในการจัดการศึกษาทางวิชาการ และ

วิชาชีพขั้นพื้นฐานในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 เพื่อสามารถใช้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาต่อไป

เป้าหมายในการจัดการอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ยกระดับคุณภาพชีวิตในท้องถิ่นให้ดีขึ้น พอเพียงที่อยู่ในเขตท้องถิ่น เป็นบุคลากรประจำท้องถิ่นอยู่แล้ว อีกส่วนถ้าทำได้ก็เป็นการแข่งขันในระดับต่อไป เป็นพื้นฐานให้เด็กมีความรู้ในด้านการแข่งขัน

การเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ประชาชนควรจะได้รับความรู้และทักษะอาชีพ โดยรวมองค์ความรู้ของประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดแล้วไม่เป็นเพียงให้มีความรู้

สาขาวิชาที่ควรเปิดสอน เป็นสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี

คุณสมบัติของผู้ที่เข้ารับการศึกษา ควรจะเป็นระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่าเข้ามา

ในระดับภายนอกสถาบันรูปแบบการบริหารจัดการควรจัดตั้งสถาบันหรือวิทยาลัยขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนทั่วไปซึ่งมีความประสงค์จะเข้ารับการศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร สาขาที่เปิดสอนควรเป็นสาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามความต้องการของชุมชน โดยใช้สถานที่ภายในชุมชนตามความเหมาะสม

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ใช้ทุกรูปแบบ เพื่ออำนวยความสะดวกกับผู้เรียน

รูปแบบการเรียนการสอนควรมีลักษณะบรรยายและปฏิบัติ เพราะว่าการเรียนต้องมีทฤษฎีเกี่ยวข้อง และต้องลงไปปฏิบัติ

การเก็บค่าเล่าเรียน เน้นราคาต้นทุนถูกที่สุดเท่าที่จะเรียนได้ เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสเรียนได้

ในลักษณะรูปแบบการบริหารจัดการองค์กร เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารงานทั่วไปต้องอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารทั่วไป จะใช้การบริหารรูปแบบเป็นเชิงธุรกิจ แต่ต้องเน้นว่าเป็นผลประโยชน์ของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น ก็ไม่ควรคิดกำไร ขนาดเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน การบริหารวิชาการควร ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ การบริหารงานวิจัย ควรจะทำวิจัยเพื่อพัฒนาตนเอง การบริหารการเงินควรเน้นผสมผสานกัน การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นบุคคลในท้องถิ่นจ้างเองโดยเฉพาะ

ลักษณะของงบประมาณเพื่อสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นขึ้นอยู่ที่ท้องถิ่นด้วยว่ามีกำลังมากขนาดไหน ถ้าจะผลกระทบให้ประชาชนจัดเก็บรายได้มาช่วยในส่วนนี้ก็ไม่ถูกต้อง ถ้าเงินไม่พอก็ต้องขอในส่วนกลางเป็นหลัก

ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาส่วนท้องถิ่น โดยให้ความเชื่อมั่นและเชื่อถือในสถาบันของท้องถิ่นที่จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมา โดยไม่ต้องไปมองว่าให้บุตรหลานของตัวเองไปเรียนในมหาวิทยาลัยอื่น เป็นผลดีต่อประชาชนในท้องถิ่นเอง

นายรัชชัย กัณหะพันธุ์

นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความขาดแคลน บางทีมหาวิทยาลัยราชภัฏก็ยังไม่ได้ถึงแม้ว่าจะเปิดกว้าง ถ้าไปจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ไปแข่งกับมหาวิทยาลัยนเรศวร ก็เป็นไปไม่ได้ คนก็จะเข้ามหาวิทยาลัยนเรศวรก่อน เพราะที่ซื้อและอะไรหลาย ๆ อย่างเป็นไปไม่ได้ ส่วนแข่งกับมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งมีเงินอุดหนุนจากรัฐ ซึ่งโครงสร้างใหญ่กว่าท้องถิ่น ก็เป็นอีกระบบหนึ่ง ฉะนั้นสมมุติว่าเป็นการตลาด ถ้าเราจะค้าขายต้องหากคนอีกกลุ่มหนึ่งที่จะเรียนหนังสือ โดยให้สิทธิอะไรหลาย ๆ อย่างที่ทำให้เขาสามารถเรียนได้ ฉะนั้นการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ถ้าที่เรียนปริญญาตรีไปเพื่ออะไร เรียนเพื่อประดับศึกริของตัวเองในการทำงานเท่านั้น ไม่ได้เรียนเพื่อไปรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่เขาไม่รู้ สมมุติว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจะตั้งอุดมศึกษาจะตั้งแบบไหน ในฐานะองค์กรบริหารส่วนจังหวัดก็จะตั้งในสถานการณ์ช่องว่างระหว่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏ กับ มหาวิทยาลัยนเรศวร งบประมาณตรงนี้ที่มีแต่ละองค์กรบริหารส่วนจังหวัดจัดการศึกษาได้ไหม ตอบว่าไม่ได้ เงินไม่เพียงพอที่จะไปดูแล ถ้าสมมุติว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดทำได้ สมมุติว่าจะเอาไปไว้ที่สนามกีฬากลาง ก็สร้างอาคารอย่างเดียวก็ครบหมด ไม่เหมือนที่อื่น เป็นโรงเรียนที่สนามกีฬาสมบูรณ์แบบมาก ถ้าเชียงใหม่ไปจัดตั้งโรงเรียนในสนามกีฬา 700 ปีได้ มหาวิทยาลัยก็ประหยัด เพราะถ้าสร้างก็ต้องมีสนามกีฬาที่ดี จะพยายามสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น หลักสูตรเพื่อประกอบอาชีพ หลักสูตรอะไรก็ตามที่เหมาะสมกับท้องถิ่นจบแล้วมีงานทำ ก็ไปเข้าหลักของอาชีพะ ชีวิตจริงประกอบไปด้วยสถาบันที่ควรเป็นชีวิตในการเรียนหนังสือ เช่น วิชาการ โรงแรม มีโรงแรมปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ ตรงนี้จบมาถึงจะเริ่มปฏิบัติแต่ได้ฝึกจริง

เป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อชุมชนหรือองค์กรที่อยู่ในพื้นที่นั้น ยกย่องคุณภาพของประชาชนให้ดีขึ้น

เพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้านการดำรงชีวิตและด้านวิชาชีพ เช่น การอยู่ร่วมกัน การเสียสละ ด้านวิชาชีพ คือ อาชีพที่ทำอยู่พัฒนาให้ดีขึ้น จัดหาแหล่งเงินทุนจัดหาบุคลากรที่สามารถแนะนำในเรื่องการตลาด ทำให้ครบวงจร สามารถประกอบอาชีพได้ ให้ความรู้ด้านอาชีพ และความรู้ทักษะในการดำรงชีวิตซึ่งไม่ใช่ธุรกิจเกินไป

สาขาวิชาที่ควรเปิดสอน ต้องดูชุมชนนั้นว่าส่วนใหญ่ควร เช่น พิชญ โลก น่าจะเป็น เรื่อง เกษตรกรรม จนถึง การถนอมอาหาร การแปรรูปครอบครัว การออกแบบผลิตภัณฑ์ ควรจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี

คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นควรมี พื้นฐานอาชีพ เช่น ทำเกษตรกรรม ก็น่าจะศึกษาเกษตรกรรม กลับไปช่วยครอบครัวเขาได้ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐาน เช่น เรื่องเกรดเฉลี่ย ความประพฤติและผู้ด้อยโอกาส

ถ้าจะทำในรูปของสหการที่ร่วมกันระหว่างท้องถิ่นโดยตราออกมาเป็นกฤษฎีกา หรืออาจทำเป็นลักษณะในพื้นที่ที่ขาดแคลน แล้วให้ตอบสนองร่วมกันใช้ทรัพยากรร่วมกันในพื้นที่ที่ขาดแคลนท้องถิ่นจัดการ พัฒนานักการเมืองท้องถิ่น หรือนักปกครองที่อยู่ในท้องถิ่นอีกส่วนหนึ่ง ประชาชนที่ต้องการพัฒนาตนเอง หรือว่าอีกส่วนหนึ่งพัฒนาเด็กที่ด้อยโอกาสที่พลาดจากตัวอื่นจะได้กลุ่มลูกค้าหลากหลายมาจัดกลุ่มมากขึ้น

รูปแบบของการจัดหลักสูตร เป็นหลักสูตรทางไกลผสมกันบางวิชาต้องเข้ามาเรียน วิชาที่ขาดได้บ้างจะเป็นวิชาประสบการณ์ น่าจะเป็นการตอบสนองกับสมัยปัจจุบันได้ ระดับที่เปิดสอน ถ้าเปิดเป็นมหาวิทยาลัยที่พูด ก็อาจจะเป็นหลักสูตรที่เต็มเวลา หรือหลักสูตรระยะสั้น อยากจะได้ความรู้เรื่องนี้เข้ามาเรียน อาจจะเป็นต่ำกว่าปริญญาตรีถึงระดับ ปวส. ก็เป็นไปได้

ในสภาพแวดล้อมในพิชญ โลก และจังหวัดใกล้เคียง ทักษะและความรู้ที่จำเป็นของประชาชนควรมีอะไรที่จะมาสร้างหลักสูตรที่เปิดสอน ให้ผู้ประกอบการได้มีโอกาสเรียน เขากลับไปสภาพเศรษฐกิจก็จะโตขึ้น ได้เรียนรู้มากขึ้น เป็นผลทางอ้อมที่มีประโยชน์มากกว่า แต่ไม่ได้บอกว่าไม่ให้ประชาชน เพราะไม่ใช่หน้าที่เราโดยตรง ต้นทุนตรงนี้มีมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ต้นทุนต่ำกว่า ฉะนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรเป็นสถาบันที่เปิดทำให้เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในชุมชนหรือในละแวกได้มีการพัฒนาในคุณค่าของความรู้ที่มีในองค์การบริหารส่วนจังหวัดเรื่องหลักการ แต่ถ้าเปิดในเรื่องธุรกิจก็อีกเรื่องหนึ่ง เพราะว่าเป็นประโยชน์ปริญญาตรีมาเพื่อพัฒนาประเทศ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ที่จบมาแล้วใช้ได้จริง

ในรูปแบบการจัดการระดับภายนอกสถาบัน คิดว่าจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยเปิด มีความหลากหลาย มีกลไกเรียนได้หลายอย่าง ให้มหาวิทยาลัยเปิดมาเพื่อสังคมและเศรษฐกิจในท้องถิ่น ไม่ได้เรียนเพื่อเรียน ฉะนั้นมหาวิทยาลัยที่เปิดควรตอบสนองชุมชน สภาพเศรษฐกิจแก้ปัญหาสังคม คงจะเป็นมหาวิทยาลัยลักษณะนั้น เน้นเป็นเครือข่าย

รูปแบบการจัดการภายในสถาบันเช่นการบริหารงานด้านวิชาการเป็นมืออาชีพ ตั้งเป็นกอง มีหลักการในการดูแล ตั้งเป็นกองที่บริหารงานเป็นอิสระ จ้างมืออาชีพมา มีอิสระในความคิด ไม่ก้ำก๋าย การบริหารงานบุคคล เหมือนมหาวิทยาลัยเอกชน

รูปแบบในการจัดการเรียน/ การสอนของหลักสูตรควรเป็นแบบเรียนในเวลา ถ้าเรียนระบบทางไกล เรียนนอกเวลา เวลาที่ให้การเรียนไม่น่าจะเต็มที ถ้าการเรียนที่ต้องมีปฏิบัติจริง เด็กนักเรียนก็ไม่ได้ปฏิบัติจริง น่าจะเรียนเต็มเวลา รูปแบบการเรียน การสอนควรมีลักษณะรวมหลายๆ อย่าง บางเรื่องสอนด้วยการบรรยาย บางเรื่องสอนด้วยการปฏิบัติ บางเรื่องน่าจะใช้สถานที่จริง ขึ้นอยู่กับสาระที่ทำให้

เรื่องค่าเล่าเรียนจะเก็บแค่พื้นฐานความจำเป็นเท่านั้น ไม่เน้นมุ่งแสวงหากำไร

ลักษณะการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นควรบริหารจัดการในลักษณะเป็นแบบเฉพาะทาง เพราะเปิดในท้องถิ่น คุณลักษณะพื้นที่เป็นที่ตั้ง

การบริหารงานทั่วไป รูปแบบการบริหารงานควร ทำตามปกติระบบบริหารงานราชการ ไม่เน้นการใช้เครื่องมือบริหารธุรกิจ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การบริหารวิชาการ ควรจัดการเป็นองค์กรอิสระ เป็นสภาวิชาการอิสระที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายได้ การบริหารงานวิจัยควรมุ่งหาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นเป็นหลัก การบริหารการเงิน ควร ให้เป็นก้อน ให้สถาบันการศึกษาไปบริหารเอง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การประเมินผลงานจ่ายค่าตอบแทนตามความสามารถ อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาส่วนท้องถิ่นควรเป็นบุคลากรเฉพาะทาง ไม่จำเป็นต้องคนในท้องถิ่น ต่างพื้นที่ก็ได้ เน้นคุณภาพของอาจารย์เป็นหลัก

ลักษณะของการจัดงบประมาณสนับสนุนของสถาบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดงบประมาณในรูปแบบเป็นส่วนกลางครึ่งหนึ่ง ท้องถิ่นครึ่งหนึ่ง

ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดย ถ้าเปิดวิชาชีพที่คนในท้องถิ่นนั้นชำนาญ ก็น่าจะเสนอตัวเข้ามามีส่วนร่วม มีความเชื่อมั่นในตัวเองมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์

ควรจะเป็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนโยบายในลักษณะที่เปิดโอกาส และใช้วิถีความร่วมมือกับองค์กรที่มีอยู่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีนโยบายลักษณะที่ต้องดูว่าจะเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นอย่างไรบ้าง วิธีการที่จะเปิดโอกาสให้ส่วนท้องถิ่นนั้น คือ ผสานและร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว จัดโควตาเพิ่มพิเศษ หรือจัดเป็นเครือข่าย หรือจัดเป็นแคมปัส โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ แต่มหาวิทยาลัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นดูแลทางด้านวิชาการ ดูแลด้านอาจารย์ ประสานงานเป็นหลักสำคัญ สิ่งที่ยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะจัดได้อีกระดับหนึ่ง เรียกว่า วิทยาลัยชุมชน เป็นการให้การศึกษาแก่คนที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว หรือกำลังจะเป็น

ผู้ใหญ่ ที่พัฒนางาน พัฒนาความสามารถ พัฒนาลักษณะงานที่จะทำให้ท้องถิ่นเจริญขึ้น
แนวทางนี้น่าจะเป็นทางออกหรือแนวทางที่จะเป็นไปได้

ในเรื่องการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาท
หน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะเป็นผู้ดูแล กำหนดนโยบาย
มีทิศทางส่งเสริมบุคลากร เป็นแหล่งดูแลคนในท้องถิ่นควรมีความรู้ความสามารถอย่างไร
หลังจากมีความสามารถมองในระดับนโยบายว่าต้องการจะยกระดับคนในชุมชนในท้องถิ่นขึ้นไป
ในระดับไหนแล้ว ก็วางแผนในเชิงปฏิบัติการว่าจะมีวิธีไหนที่จะส่งเสริมให้ได้ตามนโยบายที่วาง
ไว้ ผสานงานร่วมมือเป็นเครือข่าย หรือจัดเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชน ความรู้และทักษะที่
จำเป็นของประชาชนในปัจจุบันและอนาคตมีอะไรบ้าง ว่าท้องถิ่นนั้นจะมีลักษณะอย่างไร ในเชิง
ของอาชีพก็ควรจะเป็นไปตามแต่ละท้องถิ่นนั้น แต่ในเชิงของความคิดและทัศนคติและค่านิยมนั้น
ประชาชนในท้องถิ่นในอนาคตก็ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในทางวิเคราะห์วิจารณ์สูง มี
ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการเลือก เพื่อที่เขาจะดำรงชีวิตในสังคมสมัยใหม่ได้
โดยที่ไม่ถูกระแสสังคม เศรษฐกิจการเมืองพัฒนาไปตามที่กลุ่มผลประโยชน์ต้องการ จึงคิดว่า
ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์เป็นสิ่งสำคัญมาก อีกลักษณะหนึ่งเป็นเรื่องของความคิดสร้างสรรค์และ
ความคิดในลักษณะที่ทำให้มีผลงาน ชุมชนในท้องถิ่นจะต้องมีลักษณะที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง
สามารถที่จะสร้างเป็นผลขึ้นมาให้มี Product ให้ได้ และสุดท้ายประชาชนในอนาคตต้องมีความ
รับผิดชอบต่อชุมชนและสังคมของตัวเอง

เป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของท้องถิ่น ข้อแรกก็คือ การเปิดโอกาสใน
การศึกษา ในการที่เขาจะได้เรียนไม่ต้องเดินทางไปไกล เป็นการส่งเสริมคนในท้องถิ่น อันที่สอง
เป็นการนำมาซึ่งความรู้การเรียนรู้จากเด็ก เพื่อให้เกิดจากความรู้กับท้องถิ่นด้วยเพื่อนำมาใช้ทั้ง
โดยตรงโดยอ้อม ให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่น ประการที่สาม การที่มีอุดมศึกษาในท้องถิ่นจะ
นำไปสู่ความรู้สัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับอุดมศึกษา เป็นการถ่ายทอดความรู้ทำให้เกิดการยกระดับ
คุณภาพชีวิตตามมาด้วย

ทักษะความรู้ ที่ประชาชนควรมี ข้อแรก เอากลุ่มคนก่อน กลุ่มคนที่เป็นนิสิตนักศึกษา
ต้องให้รับทักษะทางอุดมศึกษาโดยตรง คือ ทักษะการทำงานอาชีพ ทักษะในการเป็นคนมีความ
รับผิดชอบต่อสังคม มีทักษะในการทำความเข้าใจ การเรียนรู้ วิเคราะห์ วิจารณ์ แยกแยะ และมี
สำนึกรับผิดชอบต่อดูแลท้องถิ่นตนเอง

สาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นควรเปิดก่อนคงต้องเป็นสาขาวิชาชีพใกล้เคียง
กับท้องถิ่น และสาขากลางๆ ที่ใช้ได้ทั่วไป เช่น สาขาคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ สาขาที่ช่วย
ยกระดับคนในท้องถิ่น เช่น พวก อบต.

ระดับการศึกษาที่ท้องถิ่นควรเปิดสอน โดยโครงสร้างพื้นฐานควรมี 3 ระดับ คือพวก หลักสูตรพื้นฐาน โดยร่วมกับสถาบันใหญ่ๆ อันที่สองคือ ปวส. เน้นเชิงวิชาชีพ ทำยสุดคงต้องเปิด เป็นปริญญาตรี

การดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขอบเขต ในการดำเนินงาน มีลักษณะ 1) ประสานงาน ร่วมมือเป็นเครือข่ายกับองค์กรที่มีอยู่แล้ว 2) ดำเนินการในลักษณะวิทยาลัยชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพของคนในสังคมไว้อย่างดี

ในระดับภายนอกสถาบัน รูปแบบการบริหารจัดการภายนอกสถาบันเป็นโครงสร้างใหม่ ขององค์กรส่วนท้องถิ่นที่จะดูแลสถาบัน น่าจะเป็นลักษณะที่คล้ายกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมในเชิงนโยบาย ในเชิงหลักการ ตั้งนโยบายดูแลในการจัดสรร งบประมาณ ดูแลติดตาม ตรวจสอบประเมิน แต่ไม่ดูแลในเชิงรายละเอียด ส่วนในด้านหลักสูตร และการสอน ควรจะให้สถาบันโดยตรงที่จะดูว่ารายวิชาต่าง ๆ ควรจะมีอะไร มีความจำเป็น ทางด้านไหน การเรียนการสอนจะเป็นอย่างไร อันนี้ควรจะให้ดูในเชิงนโยบาย และกำหนดเป้าหมาย ทิศทางไปแต่รายละเอียดเป็นเรื่องแต่ละสถาบัน ด้านบุคลากร ด้านกายภาพ คิดว่าภายนอกไม่ควร ไปก้าวก้าว เพราะภายนอกสถาบันควรจะให้ดูในเชิง หลักการ สนับสนุน ประเมินติดตาม

ระดับภายในสถาบันในการด้านการบริหารทั่วไปจะต้องดูแลลักษณะเฉพาะดูแลด้านการ บริหารอุดมศึกษาที่เป็นสถาบันอยู่ภายใต้ต้องการปกครองส่วนท้องถิ่น คิดว่าต้องบริหารใน รูปแบบที่ค่อนข้างที่เป็นอิสระ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นราชการในตัว ใน ขณะเดียวกันก็เป็นลักษณะกึ่งการเมือง ฉะนั้น เพื่อที่จะไม่ให้สถาบันอุดมศึกษาอยู่ภายใต้การ ปกครองส่วนท้องถิ่นถูกกำหนดโดยการเมือง หรือกำหนดโดยราชการอย่างเต็มที่ที่จะทำให้ อุดมศึกษาเติบโตยาก ก็ควรจะให้อุดมศึกษาส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นอิสระในตัวเอง สามารถ บริหารจัดการภายในองค์กรเอง มีคณะกรรมการจัดการบริหารหรือเรียกว่า สภา ก็ได้ หรือเป็น คณะผู้บริหาร สามารถที่จะกำหนดนโยบาย กำหนดทิศทางได้ แล้วการมองในเชิงหลักสูตร การ เรียนการสอน ก็ให้สถาบันพิจารณาเอง ซึ่งอาจจะเป็นคณะบุคคลที่มาดูแลทางด้านวิชาการเอง และ ตัดสินใจ แต่ในเชิงนโยบายก็อาจจะเข้ามาดูแลได้ รายละเอียดเช่นด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้าน การเรียนการสอน ก็ควรจะมีคนดูแลลักษณะเฉพาะ โดยตรง เช่นเดียวกับด้านงานวิจัย ควรจะต้องมี บุคลากร การบริหารการจัดการดูแลทรัพยากรโดยตรง แยกเป็นอิสระออกมา ไม่กำหนดมาโดย ระบบราชการโดยตรง

ในแง่บริหารการเงิน ในที่นี้ถ้าเป็นไปได้ควรจะเป็นรูปแบบค่อนข้างอิสระ สามารถที่จะ ตัดสินใจได้ในระดับสถาบัน เพราะว่าถ้าไปขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งใช้ระบบราชการ กว่าที่จะเบิกได้ขั้นตอนยาวมาก จุกจิก ทำให้ระบบบริหารด้านวิชาการเติบโตได้ไม่เต็มที่

ในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นเรื่องของการบริหารบุคคล หลักบริหารของ อุดมศึกษา บริหารวิชาการ ซึ่งรวมการเรียน การสอน การวิจัย การจัดการวิชาการ การบริหารบุคคล คือการบริหารบุคคลโดยตรง การบริหารการเงิน 3 รูปแบบ คิดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาขึ้นมา ควรจะให้มีการบริหารรูปแบบอิสระ และคล่องตัว และตัดสินใจได้ในระดับสถาบัน เพื่อที่จะแบ่งโครงสร้างกันว่า ภายในสถาบันเป็นอิสระในเชิงวิชาการ ภายนอกสถาบันเป็นระดับ ของการเมืองของราชการที่จะตั้งในเชิงนโยบาย เชิงทิศทางเชิงตรวจสอบ เชิงสนับสนุน เชิงประเมิน แยกเป็นฝ่ายนโยบาย และฝ่ายปฏิบัติที่จำเป็นต้องแยก เพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี ลักษณะเป็นการเมืองในตัว ถ้าไม่เป็นอิสระการเมืองก็จะเข้ามาแทรกแซงกับอุดมศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งทำให้อุดมศึกษาในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือของการเมือง ขาดความเป็นอิสระ ขาดความเป็นเอกเทศ และทำให้อุดมศึกษาเป็นที่เชื่อถือน้อยลง ฉะนั้นโดยภาพรวมน่าจะแบ่งเป็น 2 ตอนที่ว่า ในเชิง นโยบาย ทิศทาง หลักการความจำเป็น เป็นเรื่องของภายนอกสถาบัน ซึ่งอาจจะดูแลโดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เทศมนตรี นายกเทศมนตรี หรือตัวแทนประชาชนก็ได้ แต่ภายในสถาบันก็ ให้บริหารในเชิงอิสระที่สามารถตัดสินใจในเชิงวิชาการ เชิงบุคคล เชิงการเงินได้ในตัวของตัวเอง แต่ภายใต้กรอบนโยบายที่ตั้งโดยฝ่ายการเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของชาติ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรควร ไม่จำกัด เน้นความเป็นเครือข่าย การ จัดการสอนทางไกลอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็น วิธีการจัดการเรียนการสอนควรมีลักษณะสามารถจะเรียน ในลักษณะปฏิบัติลงไปชุมชนเลย ใช้ประสบการณ์ความรู้ พัฒนาเป็นข้อมูล ประมาณ 20 – 80 %

อัตราค่าเล่าเรียน อย่าให้แพงนัก ควรมีทุนสนับสนุนจากท้องถิ่น เพราะคนที่อยู่ใน ท้องถิ่นเองก็ไม่ใช่คนมีฐานะอะไร เน้นคนที่ขาดโอกาสมากกว่า

ลักษณะการบริหารจัดการองค์กร ควรมีลักษณะเป็นหน่วยประสานงานมาก ท้องถิ่นอาจ เป็นหน่วยหลักในการดูแลไม่ต้องมีคนประจำมากเท่าใด ใช้วิธีการมีเครือข่าย ร่วมในสถาบันหลักๆ ในท้องถิ่นมาช่วย แต่ในสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นเองก็ต้องมีบุคลากรประจำอยู่ส่วนหนึ่ง

การจัดงบประมาณสนับสนุนต้องเป็นงบประมาณจากท้องถิ่นเอง 70 % จากภายนอก 30 % หรือ ท้องถิ่น 50 % ส่วนนอก 25% ผู้เรียน 25%

ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุนสถาบัน โดยพื้นฐานคือ มีตัวแทนไปเป็น กรรมการในสภาส่วนหนึ่ง เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานหรือเข้าร่วมกิจกรรม หรือเข้ามา เป็นอาจารย์พิเศษ ซึ่งก็มีหลักเกณฑ์เฉพาะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญาพฤทธิ

นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมการกระจายโอกาสและเปิดโอกาสให้คนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม ทั้งในแง่การมีโอกาสได้รับการศึกษา และในแง่ของสามารถจบการศึกษาออกไปได้ ให้เหมาะสมกับบุคคล

ในเรื่องการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบควรมีการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากร ด้านนโยบาย คือส่งเสริมการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นร่วมกันระดับปฏิบัติการเน้นทางด้านกรให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร

เป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้นำท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคนซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นๆ ไปด้วย ยกระดับความรู้ของคนในท้องถิ่น

การเพิ่มระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นลักษณะของการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะพื้นฐาน ในการพูด ฟัง อ่าน เขียน คำนวณ พัฒนาทักษะการคิด มีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา ดำรงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้และทักษะที่จำเป็นของประชาชนในปัจจุบันและอนาคต ควรมีการ ฟัง พูด อ่าน เขียน วิจารณ์ คณิตศาสตร์เกี่ยวกับท้องถิ่น การดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขอบเขตแค่ไหนคิดว่าเป็นศูนย์กลางประสานงาน สนับสนุน การบริหารจัดการ และให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระการดำเนินงานของตัวเอง

ในระดับภายนอกสถาบัน รูปแบบการบริหารจัดการควรเน้นการสร้างเครือข่าย เนื่องจากหน่วยงานพวกนี้มีรายละเอียดข้อมูลมากกว่า เพราะว่าเขาจะเป็นทรัพยากรจำกัด หรือมากพอกลุ่มเป้าหมาย คิดว่าเป็นคนในท้องถิ่น เป็นผู้ค้อยโอกาส เป็นผู้ที่ต้องการศึกษาต่อเนื่อง ด้านโครงสร้าง ควรจะส่งเสริมการบริหารที่เป็นลักษณะที่เป็นเครือข่าย ขณะเดียวการบริหารองค์กรที่เป็นลักษณะ Flat Organization ให้สถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ หมายถึงว่าแม้ว่าจะได้รับเงินสนับสนุน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่ควรจะมาก้าวก่ายในส่วนของการดำเนินงานภายในที่เป็นทั้งวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิจัย การสอน ถ้ากำหนดทิศทางการวิจัยเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นจะเหมาะสม แต่ถ้ากำหนดทิศทางการวิจัยเพื่อผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งคิดว่าไม่เหมาะสมคิดว่าควรจะเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น แต่ไม่ได้หมายถึงว่าหน่วยราชการจะมากำหนดต้องทำหัวข้อนี้ หัวข้อนั้นมันแคบ ควรจะมีการสมดุลระหว่างความสนใจของอาจารย์เอง เพราะถึงแม้ว่าอยู่ในท้องถิ่นก็

อาจจะมีความสนใจอะไรที่อยู่ในท้องถิ่น แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีส่วนหนึ่งที่เป็นประเภทของวิจัยสถาบันตามทิศทางที่แผนงานต้องการ ควรจะส่งเสริมการร่วมระหว่างทำวิจัย ระหว่างมหาวิทยาลัยท้องถิ่นกับพวกมหาวิทยาลัย เช่น จุฬาฯ รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือว่าวิทยาลัยชุมชนต่าง ๆ และควรมีการส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่าง พนักงานด้านการบริการชุมชนการสอนให้หลากหลายเหมาะกับท้องถิ่น ด้านการสอนควรเน้นการใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เนื้อหาที่สอนควรจะเป็นเรื่องในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้านบุคลากร ใช้คนที่เป็นวิชาการในท้องถิ่น และเป็นนักปฏิบัติผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นนั้น ๆ หลักสูตรการเรียนการสอนควรจะมีการเชื่อมโยงกับวิทยาลัยชุมชนด้านการตลาด กลุ่มเป้าหมายเน้นคนในท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันปัญหาว่าจุดเด่นของมหาวิทยาลัยต้องสร้างขึ้นมาให้แตกต่างจากวิทยาลัยชุมชน แต่ในขณะที่เดียวกันพูดถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งจัดการศึกษาในท้องถิ่น จะแตกต่างกันอย่างไรกับสถาบันราชวมงคล เพราะฉะนั้นผู้เชี่ยวชาญควรจะเน้นผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่นั้นเป็น นักปฏิบัติ ด้านกายภาพ ใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในระดับภายในสถาบัน ด้านการบริหารทั่วไป ใช้ทรัพยากรเป็นผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น นักวิชาการท้องถิ่น และควรมีการประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยวิจัยทั้งหลาย การบริหารควรจะเป็น Flat Organization จัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น จุดมุ่งหมายสอดคล้อง พัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมการดำเนินงาน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเสริมยุทธศาสตร์ท้องถิ่น ควรจะเป็นระบบ Transfer เน้นระบบ Learning Service การบริหารวิชาการ วิทยาลัยชุมชนอาจจะใช้อาจารย์มาทำงานธุรการ ในความคิดเห็นแล้ว ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยแบบไหน ควรจะแยกให้ชัดเจน สายอาจารย์ธุรการ จุดเน้นในการบริหารงานจะเป็นลักษณะท้องถิ่น ด้านการวิจัย ควรจะเน้นด้านการวิจัยเพื่อตอบสนองตามยุทธศาสตร์ในสถาบันนั้น ๆ ควรจะมีศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และก็สามารถมีการจัดการเป็นอิสระ บุคลากรในหน่วยงานนั้นมีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการวิจัยจริง ๆ ไม่ใช่อาจารย์ และขณะที่เดียวกันในหน่วยงานนั้นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเป็นอาจารย์ด้วย คูแล และเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะยืดหยุ่น ด้านการตลาด ต้องเป็นลักษณะการวิจัยที่ตอบสนองตามยุทธศาสตร์และที่สำคัญ ควรจะมีหน่วยงานที่มีลักษณะส่งเสริมการแปรผลิตภัณฑ์ที่เป็นงานวิจัยที่ไปใช้ได้จริง ๆ ด้านทรัพยากรสนับสนุน ส่วนหนึ่งจากสถาบัน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน ส่วนหนึ่งเป็นฐานคิงนิสิตเข้ามาทำวิจัยด้วย เพื่อเรียนรู้งานด้านการบริการชุมชน เรียนรู้กระบวนการวิจัย จุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมสร้างองค์กร ความรู้ใหม่เกี่ยวกับชุมชน ขณะเดียวกันก็เป็นการบริการชุมชน และหารายได้เพื่อความอยู่รอด แต่ไม่เน้นกำไร จุดเน้น คุณความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษา แตกต่างจากหน่วยงาน มีระบบการเชื่อมโยงประสานงาน

สาขาที่สถาบันควรเปิดสอนเป็นสาขาที่ผู้ใช้ประโยชน์ในท้องถิ่นนั้นจริงๆ โดยดูจุดแข็ง ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น อุตสาหกรรมเกษตร ครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ เศรษฐศาสตร์สำหรับท้องถิ่นนั้นๆ การท่องเที่ยว

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีและหลักสูตรระยะสั้น อาจไปถึงระดับปริญญาโท และการถ่ายโอนจากหลักสูตรหนึ่งไปยังอีกหลักสูตรหนึ่ง

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา น่าจะเป็นคนในท้องถิ่นนั้นๆ จบ ม.ปลายหลักสูตรระยะสั้น ต้องเปิดโอกาสให้คนที่พลาดหวังด้วย

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรควรมีลักษณะผสมผสาน เรียนเป็นโมดูล มีการเชื่อมโยงการเรียนในเวลา และการสอนทางไกล แต่ต้องระวังเรื่องเทคโนโลยีของท้องถิ่นว่าเพียงพอในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรมีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีบทบาทเชิงรุก เหมาะสมกับท้องถิ่น เน้นปัญหาเป็นสำคัญเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทนั้นๆ เน้นผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการวิจัย

การเก็บค่าเล่าเรียน ขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจนั้นๆ ไม่ควรเก็บแพงมาก ขึ้นกับพันธกิจของสถาบันนั้นๆ

ลักษณะการบริหารจัดการองค์กรควรเน้นให้คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในสภามหาวิทยาลัย

อาจารย์ในสถาบันควรเป็นอาจารย์ในท้องถิ่นนั้นๆ ในขณะเดียวกัน ก็เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นวิทยากรเฉพาะเรื่อง

ลักษณะการจัดงบประมาณสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาควรมีลักษณะเหมือนกับมหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบต่างๆ ไป คือเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ โดยให้เป็นเงินก้อน

ประชาชนในพื้นที่จะมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น โดยถ้าคนมีความรู้มากก็เข้ามาเป็นวิทยากร เข้ามามีส่วนร่วมในรูปของการเป็นตัวแทนในสภามหาวิทยาลัยและบริจา

ดร.สุวรรณ พิณตานนท์

นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าเป็นนโยบายตามกฎหมาย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาได้ทุกระดับทุกประเภท ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดได้ แต่ ณ เวลานี้ถ้าเป็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคงจะเป็นเพียงแค่นในระดับก่อนปริญญามากกว่า เพราะระดับปริญญาคงต้องใช้เวลา ที่จริงอยากให้เป็น

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประถมและมัธยม แต่ก็จะมีบางแห่งที่จัดอยู่ในรูปแบบวิทยาลัยอาชีวศึกษา 2 แห่ง คือ ที่พระพุทธบาทสระบุรี และนครปฐม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยต้องเน้นเรื่องการศึกษาจากภูมิปัญญาองค์ความรู้ของในแต่ละท้องถิ่น แต่ทุกวันนี้ปัญหาเราเกิดขึ้นเพราะเราไปยึดองค์ความรู้จากต่างประเทศซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับบริบทของไทย เมื่อไม่สอดคล้องจึงเป็นปัญหาเวลาดำเนินการไปแล้วก็จะล้มเหลวในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรเน้นไปที่องค์ความรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น เฉพาะทางด้านนั้น แต่ทางด้าน Methodology แนวทางวิธีการ อาจจะเอาของต่างประเทศที่เขาคิดดีกว่า

เป้าหมายในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจุดมุ่งหมายเน้นในเรื่ององค์ความรู้ท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรการศึกษาน่าจะเป็น ปริญญา อนุปริญญา ทางด้านพืชสวน หรืออื่นๆ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาเอกทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจบแล้วสามารถทำงานได้ภายในท้องถิ่นไม่ต้องอพยพถิ่นฐาน

ในด้านการเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ประชาชนควรจะได้ทักษะที่สอดคล้องกับบริบททางด้านศิลปวัฒนธรรมของเขา บางบริบทอาจจะเป็นย่านลึเกา เรือหัวโทงทางใต้ หรือแกะสลักทางเหนือ ปริญญาตรีทางด้านแกะสลัก เราไม่มีนะ จะแตกต่างกันตามท้องถิ่น ต้องเน้นศึกษา ทำการวิจัยเน้นด้านนั้น บางที่เช่น อีสานเขาเน้นเรื่องด้านดนตรี เขาสามารถเน้นปริญญาตรีเอกดนตรีอีสาน ต้องออกมาลักษณะนี้ ไม่ใช่ไปวิ่งตามต่างชาติ

ศักยภาพในการรับของสถาบันอุดมศึกษา ไม่ขาดแคลน แต่ตอนนี้คนไม่นิยมไปศึกษา เพราะจบมาไม่รู้จะไปทำอะไร จบมาเหมือนกันทั่วประเทศ การ Centralization ทางด้านการศึกษา ทำให้คนจบออกมาเหมือนกันหมดเลย เป็น Pattern เดียวกัน ฉะนั้นเมื่อจบพร้อมกัน ก็ต้องไปแข่งงานกันทั้งประเทศ เพราะฉะนั้นคนถึงไม่อยากเรียน เรียนมาแล้วไม่รู้ว่าจะออกมาจะมีงานทำหรือไม่ การศึกษาคือการลงทุน ถ้าเรียนไปแล้วไม่ได้อะไร เขาก็ไม่อยากเรียน สมัยก่อนจบอาชีวศึกษามา เขาสามารถมีงานทำได้ แต่ตอนนี้ จบมาหางานทำไม่ได้ ท้องถิ่นควรที่จะเน้นในแง่ของระดับก่อนปริญญา เน้นปริญญาคงยังไม่พร้อม

ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาที่ควรเปิดสอน ควรเป็นระดับก่อนปริญญาตรี อาจจะอนุปริญญา หรือเปิดถึงปริญญาตรีก็ได้ เอกทางดนตรีอีสาน เอกนาฏศิลป์อีสาน เอกดนตรีล้านนา ต้องดูศักยภาพของพื้นที่มีทางด้านไหน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างไร ควรเอามากำหนดเป็นปริญญา ทุกวันนี้ไปได้ตามฝรั่ง ถ้าเป็นหลักสูตรระยะสั้น จะดีกว่า แต่เวลาทำหลักสูตรระยะสั้นออกมาแล้ว สังคมไทยยังเป็นสังคมที่เน้นวุฒิการศึกษา ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับคนที่มีความรู้ที่มีประสบการณ์ ดังนั้นจึงมีปัญหาในการประกอบอาชีพ เป็นหลักสูตรระยะสั้น

ก็ได้ แต่ควรสอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรท้องถิ่นและตลาดด้วย ความจริงควรมุ่งเน้นหลักสูตรระยะสั้นแต่คนที่จะมาเรียนไม่มุ่งมั่นทำงานในระบบ จะต้องไปทำงานกิจการของตนเอง หลักสูตรระยะสั้นตรงประเด็นมากกว่าอนุปริญญาด้วยซ้ำ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ท้องถิ่นน่าจะเป็นศูนย์กลาง Organizer เอาคนที่มีความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือจากนักวิชาการ เพราะว่าการเรียนในบางครั้ง ต้องมีทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ทางด้านทฤษฎีก็อาจจะเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัย ถ้าเป็นปฏิบัติ อาจจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ออกเป็นลักษณะกลมกลืน ผสมผสาน

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรประกอบไปด้วยกันหมด มีบรรยาย ฝึกปฏิบัติ ไปสถานที่ประกอบการด้วย เพราะว่าเน้นการออกไปปฏิบัติจริง ไม่ใช่ได้ประกาศนียบัตรโดยที่ไม่มีความรู้

เรื่องค่าเล่าเรียน ท้องถิ่นควรสนับสนุนทั้งหมด เพราะมีหน้าที่แก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ประชาชนดกงาน ว่างาน เขาต้องอบรมส่งเสริมอาชีพประชาชน และหางานให้ประชาชนทำ นี่เป็นหน้าที่ของเขา เขาไม่ควรเก็บค่าเล่าเรียน

ถ้าต้องการอาจารย์ที่มีคุณภาพ ท้องถิ่นจะมีงบประมาณอยู่แล้ว แต่ปัญหาอย่างเดียวคือเขาคิดยังไม่เป็น คิดว่าจะทำอะไรอย่างไรต้องขอเวลา ทางเราพยายามที่จะให้ความคิดกับเขา แต่ต้องอาศัยเวลามากพอสมควร ต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติไปด้วย เราบอกเขาไป บางที่ยังไม่เข้าใจ

คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็น ประชาชนทั่วไป ถ้ามองในแง่การอบรมหลักสูตร ประชาชนสามารถมาเรียนได้ พอเรียนเสร็จแล้วก็สอบเทียบ เพราะว่าเดี๋ยวนี้มีการสอบเทียบประสบการณ์ เป็นการศึกษาตามอัธยาศัย เขาอยากจะเรียนอะไร ก็เก็บรวบรวมชั่วโมงไว้แล้วมาสอบเทียบของกระทรวงศึกษาธิการ

ส่วนอาจารย์ นั้นใช้บุคลากรท้องถิ่นอยู่แล้ว เราไม่ควรจะมีเอง อาศัยเครือข่ายจากสถาบันการศึกษา จากสถานประกอบการ หรือว่าชาวบ้าน ท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยการจัดการ Organizer มากกว่า

ลักษณะการบริหารจัดการการบริหารสถาบันอุดมศึกษา รูปแบบควรเป็นฟรีสไตล์ ไม่มีหลักการอะไรที่แน่นอน ท้องถิ่นควรศึกษาดูว่าจะทำอย่างไรในการอบรมหลักสูตรต่างๆ จะเอาไปสอบเทียบประสบการณ์กับกระทรวงศึกษาธิการได้อย่างไร ควรที่จะรู้ว่าในท้องถิ่นของเขาเน้นอะไร เพราะคนที่มาเรียนต้องผ่านการศึกษาก่อนพื้นฐานภาคบังคับมาแล้ว

รูปแบบการบริหารงานทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับท้องถิ่น เช่น ภูเก็ต เป็นธุรกิจท่องเที่ยวก็ควรเน้นด้านนี้ อาจจะเน้นการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศ การเป็นมัคคุเทศก์ เก็บสะสมของเขาไปเรื่อยๆ แล้วเอาไปสอบเทียบประสบการณ์กับสถาบันของรัฐ

รูปแบบการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาควรมี Education board ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นด้วยหรือในใกล้เคียงทั้งจากสถาบัน สถานศึกษา เพื่อให้มาช่วยกำหนดหลักสูตรเนื้อหา เอาคนที่มีความรู้การจัดการศึกษาหรือหลักสูตรเข้ามาช่วยดู แต่ไม่เชิงสภาวิชาการ อย่างของเราจะเรียกว่าเป็นคณะกรรมการการศึกษาของแต่ละท้องถิ่น

รูปแบบการบริหารงานวิจัย ไม่ใช่การศึกษา เป็นงานวิจัยทั่วไป ขึ้นอยู่กับกองวิชาการ ในแต่ละท้องถิ่นมีหน่วยงานของเขาอยู่ หน่วยงานวิชาการควรที่จะไปให้แนวคิด เพราะว่า คนที่จะทำวิจัยได้ดีที่สุดต้องเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติเอง เช่น หน่วยงานช่างก็วิจัยทางช่าง หน่วยงานทางการศึกษาก็วิจัยทางการศึกษา หน่วยงานทางสาธารณสุขก็ต้องวิจัยทางสาธารณสุข คำตอบทางการวิจัยก็จะใช้ประโยชน์ได้

การบริหารการเงินต้องเป็นไปตามนโยบายของชาติ ถ้าชาติทำแบบไหน ท้องถิ่นก็ควรทำตามเป็นแนวทางเดียวกัน ในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ควรใช้ให้คุ้มค่า ไม่จำเป็นต้องมีบุคลากรมาก เพราะเขาอาจจะมีคนสองสามคนที่มาทำการศึกษา แต่เวลาเราจะพัฒนาด้านไหน เราก็ดึงเอาทรัพยากรคนจากภายนอกเข้ามาช่วยในการทำ อาจจะทำเป็น Out Sourcing ประเภทแบบขอเข้ามาช่วยเป็นครั้งคราว

ลักษณะการจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น หลักสูตรควรจะมีมอบให้ท้องถิ่น เพราะถ้าเป็นระดับอุดมศึกษา ทุกคนจะผ่านการศึกษาก่อนบังคับ หรือบางคนผ่านการศึกษาขั้นพื้นฐานมาแล้ว ดังนั้นจะเป็นการต่อยอด ท้องถิ่นควรที่จะดำเนินการเอง ตอนนี้ท้องถิ่นควรจะมาสนใจแล้วว่า จะจัดการศึกษาอย่างไร หรือเกี่ยวอะไรกับกระทรวงไหน สอดคล้องกับมหาวิทยาลัย เพราะว่าตัวเองจะกำหนดตัวเองเป็นสถานศึกษาคงจะไม่ได้ มันไม่คุ้มค่า ดังนั้น เขาอาจไปร่วมกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัย ถ้าเกิดว่าชาวบ้านหรือประชาชนของเขาทำการฝึกอบรมกับเขา เอาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมาจัดประกอบกันเข้าไป แล้วเก็บไปเรื่อยๆ แล้ววันหนึ่งคนคนนี้จะได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัย แต่ไม่เน้นให้เขาจัดตั้งเอง เป็นเครือข่ายของสถาบัน

ประชาชนในเขตพื้นที่ควรมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการเข้ามาให้ความรู้ หรือว่าสนับสนุนโดยการเป็นผู้เข้าเรียน

ถ้าท้องถิ่นควรจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาใหม่ ไม่อยากให้มีเพราะจะเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า สูงเกินเหตุ ดังนั้น อยากจะเน้นเหมือนเป็นเครือข่ายของสถาบันการศึกษาต่างๆ อย่างเช่นเป็นของมหาวิทยาลัยรามคำแหงหรือเป็นมหาวิทยาลัยอื่น แต่เขามีศูนย์การเรียนรู้ในท้องถิ่นเขา ดังนั้น มหาวิทยาลัยต่างๆ เหล่านี้สามารถใช้สถานที่เขา ทรัพยากรของเขาดำเนินการที่จะจัดการเรียนการสอนได้ และหลักสูตรวิชาเลือกน่าจะเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในท้องถิ่นเขา หลังจากที่เขาได้ตรงนี้ เขาก็มีสิทธิ์ที่จะได้รับ

อนุปรัชญาหรือปรัชญาจากสถาบันการศึกษา แม้กรมอาชีวศึกษาเองต้องออกไปใช้หลักสูตรให้กับตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจบออกมาได้วุฒิ ปวช. ปวส. อย่างนั้นมากกว่าจะมานั่งเรียนในระบบ เพราะเราต้องยอมรับว่าเด็กที่มานั่งเรียนในระบบตอนนี้ บางครั้งประสบการณ์ไม่มีออกไปทำงานทางด้านอาชีวศึกษาเอง ประกอบอาชีพแล้วยังทำงานไม่เป็น

นายวิโรจน์ จิรฐิติกาลโชติ

นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับอุดมศึกษาแล้ว บริบทของสังคมไทยในเวลานี้ ยังอยู่ค่อนข้างไกล ด้วยข้อเท็จจริงว่าในปัจจุบันนี้ทางรัฐมีแนวนโยบายที่จะโอนการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาดูแลปรากฏว่ารวมไปถึงอนุบาล ประถม มัธยม ต้องยอมรับความจริงว่าทั่วประเทศยังมีสถานศึกษาน้อยมากที่จะยินยอมพร้อมใจโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สะท้อนความจริงว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ ปัจจุบัน มองเลขไป 5-10 ปีด้วย อาจจะไม่พร้อมที่จะมาจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา จริง ๆ จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับเสียก่อนว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแสดงให้เห็นว่าตัวเองมีศักยภาพที่ดีพอในการจัดการศึกษาระดับนี้ ข้อนี้อย่าไปคิดถึงในระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามหากมองในระยะยาว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะคิดจัดการระดับอุดมศึกษา ยังต้องมีองค์ประกอบอีกหลายอย่างมาประกอบการตัดสินใจ ถ้ามองกันง่าย ๆ ชาวบ้านแค่จะจัดการศึกษาระดับประถมเท่านั้น ปรากฏว่า ครู อาจารย์ ยังไม่เชื่อมือที่จะให้บริหาร ยังไม่ยินยอมพร้อมใจที่จะให้โอนไปสังกัด ฉะนั้น ถ้าหากว่าจะคุยไปถึงระดับอุดมศึกษาคิดว่าอาจจะต้องแสดงความสามารถในการจัดการศึกษาในระดับตรงนี้ให้ได้เสียก่อน ต้องยอมรับความจริงว่าปัจจุบันนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเราแทบทุกแห่ง ก็มีการเมืองอยู่ด้วยค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนยังไม่ให้ความไว้วางใจถึงขั้นจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการศึกษา หรือเป็นกลไกในการให้บริการศึกษาก็ยังไม่ค่อยให้ความไว้วางใจนักการเมืองระดับท้องถิ่นนักว่าจะไม่เข้ามาแทรกแซงในการทำงาน ในการบริหารงาน เพราะการจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญของชาติ มีส่วนกำหนดอนาคตในเรื่องทรัพยากรมนุษย์ของประเทศด้วย เพราะฉะนั้นพอพูดถึงระดับอุดมศึกษา คิดว่าอาจจะไกล แต่ถ้าในระดับประถม มัธยม ก็เป็นสิ่งที่ท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแสดงให้เห็นว่าทำได้ และดีกว่ารัฐบาลกลางก็คือรัฐบาลจะทำเองทั้งหมด ซึ่งถ้าในประเทศที่เจริญแล้ว อย่างอเมริกา ท้องถิ่นก็ค่อนข้างมีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษาท้องถิ่นของตนเอง แต่ถ้าในแง่ระดับอุดมศึกษาเอง แม้แต่ในประเทศที่เจริญแล้ว ท้องถิ่นก็ไม่ได้มีบทบาทอะไรมากนัก เพียงแต่ว่าจะมีในแง่สนับสนุนให้เกิดในเรื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งหลาย ซึ่งจะถือว่าเป็นการจัด

การศึกษาอุดมศึกษาได้หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัด ดูแล อำนาจความ สะดวกในเรื่องของการเดินทางสิ่งแวดล้อม หรือในบางส่วนก็มีการจัดเงินเข้ามาสนับสนุนด้านใด ด้านหนึ่งด้วย แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของ สถานศึกษาโดยตรง เช่น สถานศึกษานั้น ๆ ก็จะมีสภามหาวิทยาลัย มีกลไกอื่น ๆ เข้ามาร่วมกำหนด ซึ่งบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ข้าราชการเมืองเข้ามากำหนดตั้งแต่เรื่องนโยบาย การบริหาร จนกระทั่งถึง เรื่องการเมือง แต่ในขณะที่เดียวกันการทำให้เป็นเมืองมหาวิทยาลัยที่น่าอยู่ น่าเรียน เชื่อว่าองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมาก

เป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ควร พิจารณาระดับแรกคือ ความต้องการของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงยุทธศาสตร์การ พัฒนาจังหวัดนั้น ๆ ด้วย ประการที่สอง การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างหนึ่ง คือ การให้เปล่าเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ฉะนั้นเป้าหมายอีกอย่างคือ คนให้ โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส

การเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ควรดูความต้องการของแต่ละพื้นที่เป็นหลักกว่าในเขต นั้นมีการพัฒนาด้านใดอย่างไร และจะจัดการศึกษาให้ตอบสนองธรรมชาติในพื้นที่นั้นอย่างไร ประเด็นต่อมาคือ ทักษะวิชาชีพ เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถปรับตัวให้ทันกับ บริบทที่เปลี่ยนแปลง ก็เป็นจุดที่ควรพิจารณา

ความรู้และทักษะที่จำเป็นของประชาชนในปัจจุบันและอนาคต ท้องถิ่นน่าจะมีความ ได้มาก มองระดับ ปวส. ถ้ามองในระดับอุดมศึกษาในอุดมคติจริง ๆ ออกไปนอกจากศึกษา ยังมี วิจัยต่อยอดองค์ความรู้ทั้งหลาย ฉะนั้นมองในแง่ของการฝึกหัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สะท้อนภาพได้ดีกว่า ในแง่ที่จะมีสาขาที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ ไม่ใช่ปล่อยให้ สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการ ไปเพียงลำพัง โดยไม่รู้ว่าเป็นบริบทนั้นท้องถิ่นต้องการแรงงานประเภท ไหน อย่างไร ที่จะมาตอบสนองต่อการพัฒนาความเจริญเติบโตท้องถิ่นนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามพอ พูดถึงระดับอุดมศึกษา ปวส. ซึ่งถือว่าเป็นระดับอุดมศึกษาก็ตาม แต่เมื่อพัฒนาแล้วในยุคสมัยถัดไป แนวโน้มชัดเจนว่าแรงงานจะไหลเหมือนน้ำ ค่าตอบแทนต่ำกว่าไปถึงค่าตอบแทนสูงกว่า หมายความว่าท้องถิ่นอาจจะจัดการศึกษาตรงกับสิ่งที่ตนเองต้องการได้ แต่ปัญหาที่ตามมาจะ สามารถรักษาแรงงานฝีมือต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อให้ออกมาตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่นได้หรือไม่ แต่ อยากรู้ตามในบทบาทตรงนี้ ท้องถิ่นก็ได้ร่วมผลิตทรัพยากรมนุษย์หรือร่วมยกระดับขีด ความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้สูงขึ้นอีกขั้นตอนหนึ่ง ถือว่าในอาณาารยะประเทศให้ ความสนใจ และอาชีวศึกษาต่าง ๆ ทั้งหลาย จัดว่าท้องถิ่นน่าจะร่วมมือได้เป็นอย่างดี

ในกรณีของบริบทพิษณุโลกและใกล้เคียง จัดกลุ่มคัตเตอร์ของภาคเหนือตอนล่าง ถ้า ท้องถิ่นจัดการศึกษา ควรจะจัดในเรื่องสาขาวิทยาศาสตร์ เพราะว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทรัพยากร

มนุษย์ ทางด้านวิทยาศาสตร์ก็ขาดแคลน ฉะนั้นข้อเท็จจริงส่วนมากมหาวิทยาลัยระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ สอนในสาขาสังคมศาสตร์ค่อนข้างมาก ซึ่งที่จริงแล้วแรงงานตรง นี้ก็ไม่ใช่ที่ต้องการมากนัก แต่จริง ๆ ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ กลับเป็น ที่ต้องการมากกว่า เช่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูผู้สอนในสายวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ต่าง ๆ ทั้งหลาย ค่อนข้างขาดแคลน เมื่อเปรียบเทียบกับครูผู้สอนในสายสังคมศาสตร์ ซึ่งตรงนี้ก็ เป็น ช่องว่างว่าทำไมประเทศจึงจะพัฒนาให้ทัดเทียมนานาชาติประเทศอื่น ๆ คำตอบก็มีอยู่ชัดเจน คือ ต้องพัฒนาคนทางด้านวิทยาศาสตร์ให้เพิ่มมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็เหมือนปัญหาหินทางว่าทำไม ระดับความรู้ของนักเรียนทางด้านคณิตศาสตร์จึงต่ำ จากการทดสอบที่ผ่านมา อาจจะเป็นเพราะเรา ไม่มีครูสอนคณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานจริง ๆ ในโรงเรียนตั้งแต่ระดับ ประถม จนถึง มัธยม ซึ่งตรงนี้ก็คิดว่าจำเป็น

ในกรณีที่ต้องจัดการศึกษาในเรื่องของรูปแบบหลักสูตรควรจะต้องมีทั้ง 2 รูปแบบ คือ ทั้งรูปแบบที่นักศึกษาเรียนเต็มเวลา และอีกรูปแบบที่ควบคู่กันไป คือ นักศึกษาที่ทำงานแล้ว และใช้เวลาว่างจากการทำงานมาต่อยอดความรู้ของตนเอง ตรงนี้ในแนวคิดของนักอุตสาหกรรม ทั้งหลาย เครื่องจักรอุตสาหกรรมทุกชนิดทันทีที่นำมาใช้ค่อนข้างล่าสมัย ในขณะที่ทรัพยากรมนุษย์ ถือว่าเป็นปัจจัยผลิดอย่างหนึ่ง ไม่มีคำว่าล่าสมัยเพราะมนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้อยู่ตลอด อย่างไม่รู้จบในขณะที่สังคมพัฒนามากขึ้น ก็มีใช้พัฒนาคนใหม่อย่างเดียว ต้องพัฒนาคนใน ตลาดแรงงานอยู่แล้วให้ยกระดับขีดความสามารถที่จะมีศักยภาพสูงขึ้น เช่น แม้แต่คนเก็บขยะเอง ในอนาคตอาจจะต้องเรียนรู้ใช้เครื่องจักรผ่อนแรงในการเก็บรวบรวมขยะ และไม่แน่วันข้างหน้า อาจจะมีระบบคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บขยะ ในการแยกขยะ นั่นก็แปลว่าพนักงานเก็บขยะก็ไม่สามารถจบ ม.6 ต่อไปแล้ว เพราะว่าในขณะที่บ้านเมืองพัฒนาไปเรื่อย ๆ ก็ยังต้องการคนที่มี ศักยภาพ มีความรู้สูงเรื่อย ๆ สมัยก่อน จบ ป.6 ยังหางานทำได้เลย มาสมัยนี้จบ ป.6 ก็ยังหางานทำ ไม่ได้เลย

ท้องถิ่นยังไม่สามารถจัดการศึกษามหาวิทยาลัยระดับเต็มรูปแบบได้ ยังอีกไกลมาก แต่ เฉพาะแบบต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ตรงนี้คล้ายมหาวิทยาลัยเต็มรูปแบบ เดิมก็ไม่ง่าย ฉะนั้น หากว่าท้องถิ่นจะจัดอุดมศึกษา คงจะเป็นลักษณะชุมชนตอบสนองชุมชนในการยกระดับขีด ความสามารถทรัพยากรมนุษย์ ในที่สุดแล้วเป็นเพียงทางเลือกเท่านั้น ไม่ใช่หมายความว่า องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว คนจะมาเรียน คนจะคิดว่า คนทางภาค การศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดนั้นเทียบได้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่เขา จัดหรือเปล่า ซึ่งจริง ๆ คิดว่าบางทีก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมิมหาวิทยาลัยในทุกเมือง จริง ๆ แล้วต้องมี ศักยภาพพร้อมเพียงพอที่จะดำเนินการตรงนี้ด้วย ฉะนั้นในแง่ของการเป็นมหาวิทยาลัยชุมชนคิดว่า

จะตอบสนองในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ในระดับหนึ่ง แต่พอพัฒนาสูงขึ้นไปจริงๆ อาจจะต้องใช้บริการของมหาวิทยาลัยที่เต็มรูปแบบซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยกึ่งวิจัย คือ อุดมศึกษาจริงๆ

รูปแบบในการจัดการอันดับแรก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มุ่งแสวงกำไรแน่นอน ฉะนั้นการจัดการศึกษานั้น คิดว่าปรัชญาที่คงควบคู่ไปกับสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ อยู่แล้ว เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น เพราะว่าภารกิจ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ภารกิจบริการประชาชนผู้เสียภาษี ต้องยอมรับว่าการจัดการศึกษาจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์สูง ฉะนั้นถ้าพึ่งเองก็ไม่แน่ใจว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถมีงบประมาณที่จะมาจัดการตรงนี้ได้เองทั้งหมด ถ้าทำอย่างนี้ก็อาจจะทำให้การบริการด้านอื่น ๆ ซึ่งมีอยู่หลากหลายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องบริการประชาชนค่อยประสิทธิภาพลงไป จำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายร่วมกัน ปัจจุบันการพัฒนาด้านสื่อสาร อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ พัฒนาไปไกลมาก บางที่สถาบันปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะจัดการศึกษาในลักษณะเรียนทางไกลก็ได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องพบหน้าอาจารย์ตัวต่อตัว มีอะไรที่ทำได้มากกว่านั้น ด้วยการพัฒนาวิทยาศาสตร์ อิเล็กทรอนิกส์การสื่อสารต่าง ๆ ถ้าหากเป็นเครือข่ายอยู่ก็จะช่วยให้การลงทุนทางด้านนี้ลดลงมา ขณะเดียวกันสามารถใช้ทรัพยากรเงินของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่ากับการลงทุน แม้แต่มหาวิทยาลัยเต็มรูปแบบในปัจจุบันของประเทศไทยเอง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดใหญ่ ๆ ก็ยังค่อนข้างมีปัญหาในการที่จะต้องมีครูอาจารย์ระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ในสถาบันท้องถิ่นจะสามารถทำอย่างนั้นได้หรือ ถ้าไม่มีงบประมาณของรัฐบาลมาสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือมองว่าการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาท้องถิ่น เพราะว่าแนวโน้มของคนมุ่งไปในสถาบันอุดมศึกษาที่จะให้บริการในสิ่งที่เขาจะเรียนได้ดี เช่น คนพิษณุโลกเองก็ไปเรียนในมหาวิทยาลัยที่กรุงเทพฯ ก็มาก ในขณะที่คนพิษณุโลกเรียนอยู่พิษณุโลกถึงปริญญาตรี พอเรียนปริญญาโทต้องย้ายไปเรียนที่อื่น เพราะความเชื่อในเรื่องคุณภาพ ไม่จำเป็นต้องอยู่กับที่ เพียงแต่ว่ามหาวิทยาลัยที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นมีข้อดีกว่า ช่วยให้เห็นงานได้มีโอกาสพัฒนาต่อขยายปรับปรุงตัวเองให้มีขีดความสามารถที่ดีขึ้นเท่านั้น จริง ๆ แล้วมหาวิทยาลัยในประเทศที่เจริญแล้ว บางมหาวิทยาลัยไม่เก่งทุกคณะ อาจจะเก่งในสายของวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ หรือบางมหาวิทยาลัยอาจจะเก่งแค่วิศวกรรมศาสตร์อย่างเดียว อย่างอื่นทำได้แต่ไม่เก่ง เพราะว่าในขณะที่โลกพัฒนาความต้องการอะไรที่เฉพาะเจาะจงมีมากขึ้น กำลังเข้าสู่การเป็นสังคมขององค์ความรู้ แม้แต่เวลานี้ในการแพทย์สมัยก่อนหลาย 10 ปี มีแพทย์ทั่วไปส่วนใหญ่ และมีแพทย์เฉพาะทางระบบใดระบบหนึ่ง ยิ่งเรียนก็ยิ่งละเอียด ฉะนั้นท้องถิ่นเองถ้าจะไปถึงตรงนั้นได้ต้องใช้เงินมหาศาล

กลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น ตอบสนองบุคคลที่อยู่ในวัยของการทำงานแล้ว ตรงนี้น่าจะเป็นประโยชน์ที่สุด

บุคลากร หมายถึง อาจารย์ที่จะมาสอน เป็นเรื่องของการจัดการ อาจารย์ที่เก่งจริง ๆ คงมีน้อย คนที่จะมาทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะอาจารย์ต่าง ๆ เหล่านี้เชื่อว่าเป็นอาจารย์มุ่งสร้างองค์ความรู้ วิจัยทั้งหลาย ซึ่งต้องอาศัยเครื่องมือมากพอสมควร และไม่ใช่นักที่ท้องถิ่นจะสร้างมหาวิทยาลัยตอบสนองได้ ขณะเดียวกันน่าจะมุ่งไปยกระดับคุณภาพฝีมือ หรือยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในระดับกลาง อาจจะเป็นช่องว่างที่ท้องถิ่นคิดว่ามีศักยภาพพอก็อยากจะทำ แต่ในแง่ของวิทยาการขั้นสูง คงจะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่เต็มรูปแบบ ไม่ใช่สอนอย่างเดียว ยังมุ่งเน้นเรื่องการวิจัย คิดว่าตรงนี้ท้องถิ่นยังไม่สามารถรวบรวมบุคลากรในระดับนี้เข้ามาเรียนในท้องถิ่นได้ง่าย ๆ

ลักษณะการจัดการในการบริหารทั่วไป คงจะต้องมีคณะกรรมการที่อิสระ เพราะว่าวิชาการต้องมีความอิสระในตัวเอง ตอบสนองการเมืองไม่ได้ ฉะนั้นต้องมีองค์กรอิสระในการบริหารของมหาวิทยาลัย เชื่อว่าในที่สุดแล้วคงไม่ใช่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียวที่เข้ามาส่งเสริม โดยตรง สังคมภายนอกต้องมีส่วนด้วย ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยมีความอิสระมากขึ้น เพราะไม่ได้อาศัยเพียงงบประมาณจากท้องถิ่น อนาคตพอพัฒนาไปผู้เรียนเป็นผู้เลือกสถาบัน เมื่อมีมหาวิทยาลัยเอกชนดี ๆ เข้ามาแข่งขัน และเขาทำได้ดีตรงนี้ ต้องถือว่ามหาวิทยาลัยของรัฐก็ต้องแข่งขันกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เหล่านี้ การแข่งขันเป็นการแข่งขันในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาค้นคว้า ต้องยอมรับว่ามหาวิทยาลัยที่เคยเป็นแชมป์ที่ 1 ในประเทศไทย บางมหาวิทยาลัยเริ่มทำทายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในวงการวิชาการอยู่แล้ว ฉะนั้นถ้าหากว่าในแง่ของการบริหารพื้นฐาน ถ้าเป็นการบริหารองค์กรอิสระหรือเป็นองค์กรอิสระเขาจะไม่มองเพียงแค่ตอบสนองทางการเมืองอย่างเดียว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเมือง แต่ในแง่ของสถาบันการศึกษาไม่ควรจะเป็น อาจจะต้องมีระบบขั้นตอนการได้มาของคณะกรรมการบริหารอุดมศึกษาของท้องถิ่น มีความโปร่งใส ความหลากหลาย ในขณะที่เดียวกันการได้มาถ้าหากมีความโปร่งใสหรือหลากหลาย สามารถชักจูงแรงศรัทธาขององค์กรภายนอกให้เข้ามาสนับสนุนมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นมากขึ้น ไม่ว่าด้วยกำลังทรัพย์ กำลังความคิดทั้งหลาย ก็จะทำให้คุณภาพของอุดมศึกษาดีขึ้นและตอบสนองได้

ในแง่ของการบริหารงานวิชาการต้องมีความเป็นอิสระ ถ้าหากงานวิชาการถูกจี้ครอบไว้ให้ตอบสนองใครคนใดคนหนึ่ง คิดว่าคุณภาพคงหาได้ยาก ฉะนั้นต้องเป็นอิสระ ถามว่าสมองของคนมีขอบเขตได้อย่างไร ใครอยากคิดอะไรก็ได้หมด ในแง่ของวิชาการก็ควรจะเป็นอย่างนั้นเหมือนกันที่จะต้องมีความเป็นอิสระว่า นักวิชาการยังสามารถคิดได้อยากลองทำในสิ่งที่จะทดลองได้ระดับหนึ่ง ถ้าไม่มีความเป็นกลางถามว่าอาจจะมืองค์กรที่มีกำไร ก็ไม่อยากจะเอาเงินมาให้ เพราะเขาเห็นว่าวิชาการก็ไม่มีความเป็นกลาง ตอบสนองใครบ้างก็ไม่รู้ ถ้าต้องการแรงสนับสนุนจากองค์กรภายนอกด้วย ต้องเป็นกลางที่ไม่เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง

ในแง่ของการบริหารงานวิจัย ถ้าหากเป็นมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นก็คงเป็นงานวิจัยตอบสนองในท้องถิ่น ต้องกลับไปคำถามแรกว่า ท้องถิ่นจะมีเงินมากพอเพียงที่จะจ้างนักวิชาการที่มีคุณภาพกับสถาบันหรือเปล่า อาจจะต้องมีโครงข่ายของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้นมาว่า แลกเปลี่ยนกันได้ ต้องยอมรับว่าเวลานี้แม้แต่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ยังแลกเปลี่ยนนักวิชาการกันเลย ไปสอนมหาวิทยาลัยใด มหาวิทยาลัยหนึ่งสักระยะแล้วกลับมา ต่างคนต่างเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นเรื่องของเครือข่าย โครงข่ายมหาวิทยาลัยที่สังกัดท้องถิ่นต้องมียังนี้ด้วย

ในแง่ของการบริหารการเงินต้องมีอิสระ ถ้าพึ่งอาศัยงบประมาณอย่างเดียวกงไปไหนไม่ได้ไกล ซึ่งมหาวิทยาลัยอาจทำงานอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรภายนอก อาจจะทำให้เข้ามาสนับสนุนได้ หรือเห็นการทำงานที่เป็นประโยชน์ตอบสนองต่อท้องถิ่น ก็อาจจะมีคนอุทิศเงินให้ เหมือนกับเวลานี้ ระบบการศึกษาของเรามีคนศรัทธาสถาบันศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่ง เขาพร้อมที่จะควักกระเป๋าบำรุงให้ ซึ่งตรงนี้อยู่ที่ศรัทธาที่มีต่อสถาบันนั้น ๆ แต่ถ้าเมื่อไหร่สถาบันนั้นไม่มีอิสระ คิดอะไรมากมาย คนที่บริจาคก็คิดว่าถ้าบริจาคให้ใครเขาจะมีอิสระในการทำประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้จริง ๆ หรือ ฉะนั้นสังคมวิชาการนั้นควรจะเป็นสังคมที่สะอาดบริสุทธิ์พอสมควร มีความเป็นอิสระในการคิดในการทำงานพอสมควร และการเงินโปร่งใสได้มาใช้ไปอย่างไร สังคมตรวจสอบได้

ในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นเรื่องที่ทำหาย เพราะจากที่มีประสบการณ์เรียนมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดค่อนข้างประสบปัญหาในเรื่องทรัพยากรมนุษย์ คือ ครู อาจารย์ ที่มีความรู้ดี ๆ จะมาอยู่กับเราไหม ซึ่งตรงนี้ต้องสร้างโอกาสให้เกิด ทุกวันนี้มีอาจารย์ดี ๆ หลายท่านที่อยู่ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เกิดจากองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้อิสระในการคิดจะประท้วงใครก็ได้ หรืออิสระในการทำวิจัยที่คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าสามารถทำเชียงใหม่ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัย นำเรียนหนังสือด้วยหรือไม่ ถ้าทำได้ อาจารย์เก่า ๆ อาจจะชอบอากาศดี อากาศดีของคนพื้นเมือง หรืออาจจะเห็นว่าเป็นชุมชนที่อยู่สบาย ยังไม่มีมลภาวะมากนัก หรือยังเป็นชุมชนที่คนค่อนข้างเป็นมิตร ซึ่งตรงนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้าง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถ้าพึ่งจะสร้างมหาวิทยาลัยดี ๆ ให้ค่าตอบแทนแพง ๆ บรรยากาศไม่น่าอยู่ เงินก็ไม่ใช้ค่าตอบแทนทุกอย่าง อาจจะไม่อยากอยู่ ไปอยู่เมืองกลาง ๆ ดีกว่า ความอิสระทางวิชาการก็ได้ทำเหมือนกันกับมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ และหมดภารกิจก็กลับบ้านง่าย ๆ คุณภาพชีวิตดีขึ้นกว่าที่จะอยู่ในเมืองใหญ่ ซึ่งประกอบกันหลายส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คิดจะจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ต้องไม่มีการเมืองในการจัดตั้ง ถ้าเมื่อไหร่ที่มีเรื่องนี้ การจัดตั้งก็ล้มเหลวตั้งแต่เริ่มต้นก่อตั้ง เพราะทราบคืออยู่ว่า นักวิชาการทั้งหลายมีความคิดค่อนข้างเป็นอิสระ ซึ่งในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า ถูก หรือ ผิด แต่การที่คนที่มีความเป็นอิสระนั้น ทำให้คนสามารถคิดและทำอะไรในสิ่งที่ดีกว่าเดิมได้เสมอ ๆ ฉะนั้น

ตรงนี้ต้องเอาเรื่องการเมืองท้องถิ่นทิ้งไว้ ผลประโยชน์ส่วนตัวทิ้งไว้ อาจจะต้องเอาเรื่องความประสงค์มุ่งหวังซ่อนเร้นทิ้งไว้ และหวังว่าจะมีมหาวิทยาลัยดี ๆ สักแห่งในท้องถิ่นขึ้นมารองรับการพัฒนาคนของตัวเอง ถ้าเมื่อไหร่ที่ผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่นคิดได้แบบนี้ และถ้ามีเงินเหลือพอเพียงแล้ว การทำนั้นเป็นประโยชน์แน่นอน

สาขาวิชาที่ควรเปิดสอนได้แก่ สังคมศาสตร์ และสาขาที่ท้องถิ่นขาดแคลน ซึ่งถ้าหากมีศักยภาพ จัดการศึกษาด้านแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ จะเป็นสิ่งที่ดียิ่ง ทั้งนี้ต้องขึ้นกับความพร้อมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดการศึกษาอุดมศึกษาระดับ ปวส. ปริญญาตรี

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ควรดูแลเกณฑ์มาตรฐานชาติเป็นหลัก ประกอบด้วย การพิจารณาเทียบประสบการณ์ของผู้เข้าเรียน เป็นหน่วยกิต เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมการศึกษามากขึ้น และถือว่าการเปิดกว้างด้านการศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรใช้การผสมผสาน เน้นการฝึกประสบการณ์เป็นหลัก

ค่าเล่าเรียน ไม่ควรเก็บค่าเล่าเรียนราคาสูงเกินไปนัก เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสทางการศึกษา หรืออาจเก็บค่าเล่าเรียนสูง เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นมีกำลังในการจ้างคน ที่มีคุณภาพมาจัดการเรียนการสอน แต่ท้องถิ่นสนับสนุนในรูปการให้ทุนการศึกษา

ลักษณะการบริหารจัดการองค์กร ควรเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง เน้นการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ตนเองมีความชำนาญ และในสาขาที่ขาดแคลน

อาจารย์ อาจเป็นอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่อยู่ในพื้นที่ หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในพื้นที่และระดับชาติ ขึ้นอยู่กับนโยบายการจัดการศึกษาของท้องถิ่นเป็นหลัก

งบประมาณสนับสนุน ท้องถิ่นควรสนับสนุนในลักษณะเป็นเงินก้อน แล้วให้สถาบันอุดมศึกษาไปบริหารจัดการเอาเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดเฉพาะนโยบายเท่านั้น

ประชาชนในพื้นที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุน โดยอันดับแรกคือทำให้ความเชื่อมั่นส่งลูกหลานเข้าไปเรียน อันดับต่อไป มีส่วนช่วยในการระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น เงิน หรือความรู้ความสามารถของตน ซึ่งอาจเข้าไปเป็นอาจารย์พิเศษก็ได้

นายวิศวะ วิศวะชัยวัฒน์

ด้านนโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความพร้อมหลาย ๆ ด้านยังไม่มี โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา เพราะว่าทุกคนรู้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องพึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ หรือเรียกว่า เงินอุดหนุนมาจาก

รัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลไทย แต่ละแห่งรายได้ที่เข้ามา จ่ายค่าจ้าง เงินเดือน ค่าตอบแทนทั้งหลาย เม็ดเงินที่เหลือแทบไม่พอในการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภค ด้านบำรุงศาสนา วัฒนธรรม หรือ ทางด้านการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่พร้อมในเรื่องนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าจะจำแนกเป็น 3 ส่วน ได้คือ 1. องค์กรบริหารส่วนจังหวัด 2. เทศบาลทั้งหลาย 3. องค์กรบริหารส่วนตำบล เราจะเห็นว่าจุดที่มีความพร้อมที่สุดก็จะเป็นเทศบาล เนื่องจากว่าเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมานานมาก เพราะว่ามีกรมเพาะมีการส่งเสริม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบุคคล วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ที่ดี ที่จะใช้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ตรงนี้มีความพร้อมมากกว่า แต่ ณ ปัจจุบันนี้แม้ว่ามีความพร้อมมากกว่า เราจะเห็นได้ว่าชื่อเสียงที่เทศบาลได้ทำไป เมื่อเปรียบเทียบกับเอกชนที่ดี หรือ โรงเรียนภาครัฐที่สังกัดกระทรวงศึกษาก็ดี เห็นได้ว่ายังเปรียบเทียบไม่ได้ แต่ถ้าถามว่าถ้ามีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาส่วนท้องถิ่น โดยบริหารงานโดยท้องถิ่นแล้ว ก็เป็นไปได้ แต่ถ้าในเวลาช่วงสั้น ๆ ในเวลา 10 ถึง 20 ปี เปรียบเทียบกับสถาบันราชภัฏต่าง ๆ ก็คงไม่ถึงระดับนั้น เพราะว่าเวลาที่เราจะสร้างบุคลากรขึ้นมาใช้เวลา 20 ปีนั้นยังไม่พอ อย่างผลิตดีกว่า ไม่ใช่เอาเด็กมาทดลอง การที่จะเปิดต้องมีความพร้อมมาก ๆ อย่างน้อยต้องพร้อมระดับมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งหลายสามารถเปิดได้สรุปว่าไม่เห็นด้วยกับนโยบายการจัดการระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาคือควรที่จะร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นในระดับอุดมศึกษา โดยในลักษณะทำเป็นเครือข่าย มหาวิทยาลัยที่จัดตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันดับแรกต้องดูความต้องการของประชาชนส่วนท้องถิ่นก่อน ว่าประชาชนมีความต้องการอะไร ณ ตรงนั้นเราจะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้สูงสุด ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะต้องมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น แก้ปัญหาในท้องถิ่นของเขา ส่วนทางด้านการบริหาร หรือว่าการปฏิบัติของมหาวิทยาลัยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นมา ต้องย้อนไปดูนโยบายก่อนว่า นโยบายของมหาวิทยาลัยมีไว้ว่าอย่างไร ถ้ามหาวิทยาลัยมีแนวคิดที่จะต้องสนองความต้องการของท้องถิ่น มีไว้สำหรับแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ฉะนั้นในฝ่ายปฏิบัติการหลักการบริหารที่มหาวิทยาลัยนี้จะใช้ก็จะต้องสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยก็จะเป็นไปตามนี้

เป้าหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณาว่า ท้องถิ่นมีความต้องการที่จะได้บุคลากรชนิดไหน ประเภทไหน ตรงนี้ควรจะเป็นอันดับแรกในการพิจารณา ประเภทที่ 2 ท้องถิ่นคงต้องพิจารณาว่าสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น เอื้อต่อการผลิตบุคลากรในระดับอุดมศึกษาหรือไม่ จะเป็นสถาบันชนิดใด ประเภทใด มากกว่า ประการที่ 3 คือ

กำลังทรัพยากรของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณเองก็ดี ความสามารถในการจัดการของท้องถิ่นเองก็ดี ตรงนี้ พร้อมทั้งจะสานต่อให้กับแผนอุดมศึกษาของท้องถิ่นหรือไม่

การเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน เพิ่มทักษะทางด้านการดำรงชีวิต เอาธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้องในขณะที่ทักษะในด้านสังคมก็จะต้องพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมทั้งหมดของสังคมในท้องถิ่นนั้นๆ ว่ามีค่านิยมมีทัศนคติอย่างไร บวกกับค่านิยม ทัศนคติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ว่ามีค่านิยมอย่างไร มาพิจารณาร่วมกัน แล้วมาคิดว่าควรที่จะเพิ่มหรือควรที่จะมุ่งเน้นในเรื่องของอะไร

สาขาวิชาควรเปิดสอน ท้องถิ่นควรจะต้องพิจารณาความสามารถในการจัดการของตนเองที่มีอยู่ บวกกับทรัพยากรที่ท้องถิ่นมีอยู่ ถ้าพิจารณา 2 อย่างนี้แล้ว คิดว่าถ้าแบ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกเป็น 3 สายใหญ่ๆ สายแรกคือ สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ สายสอง คือ สายวิทยาศาสตร์ สายสามคือสายสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ถ้าท้องถิ่นจะจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอง สายที่จะใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และมีผู้เชี่ยวชาญอยู่ทางด้านนี้ หรือนักวิชาการด้านนี้มากที่สุด ก็คือ เรื่องของสายสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

ความรู้และทักษะที่จำเป็นของประชาชนในปัจจุบันและอนาคต ในหลักการทำงาน หลักการบริหาร มักจะมองว่าบุคคลจะต้องประกอบด้วย 3 สิ่ง คือ 1) ความรู้ 2) ความสามารถ หมายถึง ความสามารถที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ 3) ทักษะ ในแต่ละสายงานที่เขาอยู่ แต่ทักษะทำให้งานของเขาไปได้ดียิ่งขึ้น ตรงนี้ แต่ละสายงานมีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในสาขาไหน ก็ควรที่จะให้เขามีความรู้ทางสายนั้น ในขณะที่ความสามารถกับทักษะจะขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่า โดยเฉพาะทักษะเป็นบุคคลที่ผ่านทางสายนี้ เขาจะเกิดความชำนาญมากขึ้น

ถ้าท้องถิ่นมีมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคงต้องนำไปดูหา และความต้องการของประชาชนมาประสานกับทางมหาวิทยาลัยเพื่อที่จะหาทางแก้ไข และตอบสนองความต้องการของเขาตรงนี้ร่วมกับทางมหาวิทยาลัย แต่ถ้าเป็นท้องถิ่นที่ยังไม่มีมหาวิทยาลัย ยังไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัย แต่ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยที่จำเป็นจะตั้งขึ้นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คงจะต้องเหมือนกับมหาวิทยาลัยทั่วไป ที่จะต้องมีกำหนดนโยบาย หลักการบริหารต่างๆ ที่จะนำไปให้มหาวิทยาลัยสามารถเจริญก้าวหน้าไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและแก้ปัญหาให้ท้องถิ่น

ในระดับภายนอกสถาบันรูปแบบการบริหารจัดการภายนอกสถาบันควรเป็นเครือข่ายเป็นรูปแบบที่เอื้อต่อการบริหารมากที่สุด ในเครือข่ายที่มีอิสระของตัวเอง การบริหารมหาวิทยาลัย สิ่งที่เราต้องการมากที่สุด ก็คือ ความเป็นอิสระในการบริหาร การเป็นเครือข่ายน่าจะตอบสนองความต้องการมหาวิทยาลัยได้สูงสุด

ด้านกลุ่มเป้าหมายของมหาวิทยาลัยส่วนท้องถิ่น หมายถึง นักศึกษา นักศึกษาในมหาวิทยาลัยควรจะเป็นบุคคลในท้องถิ่นนั้น หรือว่าเป็นบุคคลที่นักเรียนนักศึกษาที่มีความสนใจในท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ มีความสนใจ เช่น ท้องถิ่นอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน นักศึกษาที่อยู่ทางภาคใต้ ถ้าหากมีความสนใจที่จะไปแก้ปัญหาหรือความต้องการของทางภาคอีสาน เขาก็จะไปสมัครเข้าเรียนที่นั่นของมหาวิทยาลัยแห่งภาคอีสาน แต่ว่าหลักการทั่วไป ๆ แล้ว เป้าหมายของมหาวิทยาลัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นมา ก็คงจะเป็นนักศึกษาที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ

การบริหารมหาวิทยาลัย บุคลากรเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีความต้องการอิสระสูง ตรงนี้เลยต้องมีความจำเป็นที่จะต้องเป็น Flat Organization สายการบังคับบัญชาให้สั้นที่สุด น้อยที่สุด และขยายไปเนวกว้างมากที่สุด

ด้านการบริหารหลักสูตรที่น่าสนใจ มี 2-3 สาขา จะเน้นหนักไปทางด้านสังคมศาสตร์ อย่างเช่น สังคมวิทยา มนุษยวิทยา หรือทางด้านการศึกษาด้านระยะเวลาที่เปิดสอน ต้องมาขออนุญาตนโยบายของมหาวิทยาลัยก่อน ถ้ามีไว้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น อาจจะต้องเป็นภาคปกติหรือภาคพิเศษที่จะต้องใช้เวลาออกราชการ หรือทั้งสองแบบ

รูปแบบการเรียนการสอน พัฒนาไปมากแล้ว เนื่องจากมีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถที่จะเรียนผ่านทางไกลก็ได้ หลักสูตรควรที่จะมีส่วนผสมการเข้าห้อง และการเรียนทางไกล เราควรที่จะจัดรูปแบบผสมให้เหมาะสม เนื่องจากว่าถ้าระหว่างผู้เรียนกับทางผู้สอนไม่ได้พบปะ ไม่ได้มีการสนทนาแบบ Two way ตรงนี้ไม่ค่อยตอบสนองความต้องการทางด้านศึกษาได้เพียงพอ เพียงแต่ว่าเขาจะจัดส่วนผสมอย่างไรให้เหมาะสม

บุคลากรของมหาวิทยาลัยจะประกอบไปด้วย 3 ส่วนใหญ่ ๆ อันดับแรกนำหน้าก่อนข้างมากคือ อาจารย์ ส่วนที่ 2 คือ บุคลากรที่ทำงานทางด้านอื่น ส่วนที่ 3 คือ นักศึกษา ในส่วนของอาจารย์แล้ว ถ้ามหาวิทยาลัยซึ่งจัดตั้งโดยท้องถิ่นแล้ว บุคลากรนั้นอย่างน้อยครั้งหนึ่งควรจะมาจากท้องถิ่น แต่ว่าในระดับผู้บริหารจำเป็นต้องสรรหากันด้วยวิธีที่ค่อนข้างที่สลับซับซ้อน เพื่อจะให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถมาจริง ๆ

ทิศทางการจัดการตลาดการจัดตั้ง คงเหมือนทั่วไป มีการนำเสนอตัวเองออกสู่ท้องถิ่นแล้วชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยท้องถิ่นเรานั้นการศึกษาไปทางด้านไหนมากกว่า ด้านการเงิน เป็นปัญหาของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นเลย ไม่แน่ใจในเรื่องเกี่ยวกับหลักการระหว่างรัฐบาล กับทางท้องถิ่นในเรื่องการศึกษา รัฐบาลอุดหนุนอย่างไร ถ้าจัดตั้งมหาวิทยาลัยแล้ว มหาวิทยาลัยท้องถิ่นในประเทศไทยไม่น่าเกิน 2-3 แห่ง ที่จะมีความสามารถในการจัดตั้งตรงนี้ แต่ว่าจัดตั้งแล้วจะไปได้ดีหรือไม่คืออีกเรื่องหนึ่ง แต่ว่าความสามารถคงจะไม่เกิน 2 แห่ง ที่จะสามารถจัดตั้งด้วยตนเองได้

ด้านหลักการบริหารต้องใช้หลักการบริหารทั่ว ๆ ไป โดยยึดหลักคุณธรรม เป็นเรื่องความโปร่งใส ทุกวันนี้ สังคมเราเรียกร้องมากในเรื่องของธรรมาภิบาล ก็คงเป็นลักษณะนี้ การบริหารวิชาการ ก็คงจะต้องเป็นอิสระ เพราะว่ามันนักศึกษา นักวิชาการทั้งหลาย เขาต้องการใช้เวลาที่ จะศึกษาค้นคว้าทำวิจัยค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้นรูปแบบตรงนี้ก็คงต้องเป็นองค์กรเกือบจะเป็น วงกลมไม่ใช่แนวตั้ง เพื่อที่เขาจะมีอิสระค่อนข้างสูง ด้านการบริหารงานวิจัย เงินงบประมาณ ทั้งหมดของมหาวิทยาลัยแต่ละปี ควรที่จะกว่าครึ่ง นำที่จะเน้นไปทางด้านการวิจัย และส่งเสริมให้ บุคลากรมุ่งเน้นไปทางด้านการวิจัย เพราะว่าเป็นการต่อยอดทางความรู้ที่ดี หรือเป็นการหาความรู้ ใหม่ที่ดี หลักการบริหารทางด้านการวิจัยก็คงต้องคล้ายกันเป็นองค์กรในแนวรวม อีกอย่างที่น่า สนใจก็คือความเป็นเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยด้วยกัน โดยเฉพาะทางด้านงานวิจัยที่จะ สามารถประสานความร่วมมือกันได้ ทำให้มหาวิทยาลัยมีความรุดหน้าทางด้านวิจัยมากขึ้น ด้านการ บริหารการเงินในมหาวิทยาลัยที่สำคัญมหาวิทยาลัยจะหาเงินจากที่ไหนจะรอเงินอุดหนุนอย่างเดียว จะไหวไหม ตรงนี้ก็เป็นการถามที่จะต้องมาหาคำตอบกัน เริ่มต้นในเรื่องของโครงสร้าง สาธารณูปโภค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนให้ หรือว่าเป็นทางรัฐบาลกลางสนับสนุนให้ หลังจากนั้นไปได้สักระยะหนึ่งทางมหาวิทยาลัยอาจจะต้องยืนบนลำแข้งของตัวเอง ด้านการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นหัวใจที่สำคัญมาก ๆ เพราะว่างค์กรในรูปแบบมหาวิทยาลัยไม่ เหมือนกับองค์กรแบบอื่น ๆ เพราะว่ามันบุคลากรนี้ ใช้คำว่า ชนิดพิเศษ ไม่เหมือนกับบุคลากรใน องค์กรอื่น ๆ หรือว่างค์กรส่วนราชการอื่น ๆ ฉะนั้นการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์อาจเน้นการมี ส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร

สำหรับระดับจัดการศึกษา ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดการขนาดไหน บวกกับ ทรัพยากรท้องถิ่น มีแต่พิจารณาท้องถิ่นใน จังหวัดพิษณุโลก เราพอที่จะบอกได้เลยว่า ถ้าให้ท้องถิ่น จัดการศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ก็มีเพียงแค่เทศบาลนครพิษณุโลกที่ทำได้ ซึ่งทุกวันนี้ ก็มีโรงเรียน ในสังกัดอยู่ 5 โรง ระดับที่มีการศึกษาก็คือ ระดับประถม และมัธยมต้น ท้องถิ่นที่จะทำได้ก็คือ ระดับปวช. ปวส.

คุณสมบัติที่จะเข้ารับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นควรมีคุณสมบัติพื้นฐาน ทั่วไป เหมือนกับเกณฑ์การเข้ารับการศึกษาของแต่ละระดับนั้น อาจจะมีคุณสมบัติเพิ่มเติมพิเศษ เฉพาะสาขา เช่น สาขาบัญชี ก็อาจต้องการผู้เข้ารับการศึกษาที่มีแนวความคิดที่ละเอียดอ่อน สรุปคือ มีคุณสมบัติทั่วไปและมีคุณสมบัติเฉพาะสาขาวิชานั้น

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ถ้าเป็นการศึกษาเต็มและจะมีค่าใช้จ่าย พอประมาณ ถ้าเป็นการศึกษานอกเวลาปกติ ค่าใช้จ่ายด้านนี้จะสูง ถ้าเป็นไปได้ ควรใช้การศึกษา ทางไกลด้วยน่าจะเป็นรูปแบบที่ดี

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรเป็นระดับ ปวส. เน้นการฝึกการปฏิบัติ ฝึกงาน ต้องให้น้ำหนักด้านนี้มากกว่า เพราะความรู้ความสามารถจะมาจากมือ แต่จะละเลยความสามารถด้านสมองไม่ได้ ใช้บรรยาย 30% ที่เหลือเป็นการปฏิบัติ

การเก็บอัตราค่าเล่าเรียนต้องพิจารณาสถาบันการศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาระดับเดียวกัน บวกกันกำลังความสามารถของท้องถิ่นเองในการสนับสนุนและนโยบายที่เป็นกรอบความคิดในการจัดการศึกษา

ลักษณะการบริหารจัดการองค์กรรูปแบบที่เหมาะสมที่ควรเน้นคือ วิทยาลัยชุมชน และเป็นองค์กรที่ไม่ได้แสวงหากำไร รูปแบบการบริหารงานทั่วไป จะขึ้นอยู่กับแนวคิดในการจัดตั้งตรงนั้นจะตอบได้ว่า จะบริหารจัดการอย่างไร ด้านการบริหารวิชาการ ถือเป็นเรื่องใหญ่ ต้องให้น้ำหนักความสำคัญสูง ควรเน้นการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับที่ท้องถิ่นต้องการ การบริหารการเงิน การศึกษาระดับนี้ใช้เงินทุนสูง ส่วนหนึ่งคงต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง การบริหารบุคลากรควรใช้หลักธรรมาภิบาล

การจัดงบประมาณให้ท้องถิ่นระดับนี้ต้องใช้งบประมาณมหาศาล ท้องถิ่นควรตั้งงบประมาณผูกพันระหว่างปีเพื่อพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีส่วนสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นอย่างมากทั้งในแง่ความรู้ความสามารถที่ประชาชนมีอยู่ อาจเป็น อาจารย์พิเศษ หรือบริจาคให้มหาวิทยาลัยตามศักยภาพที่ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

1. เอกสารประกอบการประชุมและผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. (ร่าง) รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบ
รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ณ ห้องวรินทร์ โรงแรมไพลิน จังหวัดพิษณุโลก

วันอังคารที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550

ประเด็นในการพิจารณา

1. สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยและเป็นไปได้เพียงใด
.....
.....
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
2. ลักษณะการบริหารจัดการในระดับสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นการเป็นเครือข่าย มีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด
.....
.....
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
3. หลักการ บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีความเหมาะสมเพียงใด.....
.....
.....
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
4. พันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด.....
.....
.....
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
5. การบริหารจัดการภายในสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1 ด้านการบริหารทั่วไป มีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

5.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

5.3 ด้านการบริหารงานวิจัย มีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

5.4 ด้านการบริหารการเงิน มีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

5.5 ด้านการบริหารงานบุคคล มีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

6. แนวทางการนำรูปแบบสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ ควรมีขั้นตอนอย่างไร ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความสำเร็จ.....

.....
.....
7. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....
.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบ รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นายยงยศ เมฆอรุณ

ถามว่าที่ตั้ง คำว่า สถาบันนั้นเหมาะสมหรือไม่ ถ้าจะตั้งสังคมไทยยังเหมาะสมหรือไม่ ผมอยากให้เห็นภาพของ 2-3 ส่วน จะต้องมองในภาพเรื่องนโยบาย และความเป็นจริง นโยบายของรัฐพูดชัดเจนว่า เรื่องของความรักความมั่นคง ความปลอดภัย เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องของการพัฒนาสังคม สังคมนั้นบุคลากรมีความสำคัญ คือ ทรัพยากรมนุษย์ เพราะฉะนั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าการบริหารจัดการทุกชนิด สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ทรัพยากรมนุษย์ แม้กระทั่งในรัฐบาลปัจจุบันก็พูดถึงเรื่องของการที่นำความรู้คุณธรรม ฉะนั้นในส่วนของ การส่งเสริมพัฒนาในเรื่องของให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาจัดการศึกษา ผมถือว่ามัน ถูกต้องด้วยนโยบายอยู่แล้ว เรื่องเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีองค์ประกอบของการที่จะ จัดตั้งได้มากได้น้อย สิ่งแรกก็คืองบประมาณ งบประมาณในท้องถิ่นในบ้านเราต้องใช้เงินอุดหนุน ด้วยส่วนหนึ่ง ฉะนั้นส่วนที่ 2 ก็คงจะเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วม อันที่ 3 ก็เป็นกรอบในเรื่องของ การหนาแน่นของประชากรในเกณฑ์ตามกฎหมาย

ฉะนั้นในส่วนตรงนี้สิ่งที่มีไม่เหมือนมหาวิทยาลัยหรือที่อื่น ก็คือความผูกพัน ต้อง ขอมรับว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลผลิตของชุมชน สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมทั้ง เอกชนไม่ใช่ผลผลิตของชุมชนเดี๋ยวนั้นมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นมาต้องขอมรับขอมว่าเกิดขึ้นจาก มหาวิทยาลัยเล็กจากโรงเรียน อย่างราชภัฏก็มาจากการครูสอนครู หรือวิทยาลัยเกษตรบ้านกว้าง ก็ เป็นราชมงคล เริ่มจากเล็กไปหาใหญ่ก็สอดคล้องที่พระเจ้าอยู่หัวให้ทำจากเล็กไปหาใหญ่ แล้วผม คิดว่าความผูกพันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่สมบูรณ์แบบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องรู้ตัวเอง อบต. จะกล้าคิดมาจัดตั้งใหม่ เพราะฉะนั้นจะถามว่าการกระจายที่ อบจ. หรือ เทศบาลทั้งประเทศคงไม่เกิด ความพร้อมของเขามีเงินพอไหม ศักยภาพขององค์กรของเขามีความ เหมาะสม มีความพร้อมและพื้นที่ของเขามีความพร้อมแค่ไหน และที่สำคัญวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เพราะฉะนั้นไม่เชื่อว่า อบจ. หรือ อบต. จะจัดทั้ง 76 จังหวัด เป็นการเสนอรูปแบบว่าทำไมองค์กร ต่าง ๆ กทม. ไม่สามารถที่จะทำได้เต็มรูปแบบ เพราะมหาวิทยาลัยเต็มรูปแบบที่กระจุกตัวในนั้น หลาย ๆ แห่ง ส่วนต่างจังหวัด บางจังหวัดไม่มีเลย แต่ว่าบางจังหวัดก็มีหลายแห่ง อย่างเช่น พล. มี มหาวิทยาลัยตั้งอยู่จริง ๆ ก็มี ม. นเรศวร ราชภัฏ และราชมงคล ราชภัฏสุรินทร์ก็เป็นส่วนแยกเท่านั้น เพราะฉะนั้นสิ่งที่สำคัญที่กราบเรียนว่า เป็นการเสนอที่ลึกแนว เราต้องเอาออกจากระบบ คิดนอก ระบบออกไปแล้ว ให้ประชาชนได้มีความหลากหลาย ทางเลือกหลาย ๆ ทางเลือก ฉะนั้นผมมี

ความเห็นว่าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพิเศษจาก ส่วนราชการอื่น ๆ ก็คือ มีความผูกพัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็น อบจ. มี 76 แห่งทั่วประเทศ อบต. ขนาดใหญ่ จนถึงขนาดเล็ก สมัยก่อนเรียกว่าชั้น 5 มีอยู่ทั้งหมด 6,000 กว่าแห่ง เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล มีอยู่พียงกว่าแห่ง และมีรูปพิเศษ ก็มี กทม. กับ พัทยา เท่านั้น ขอกราบเรียนว่าปัจจุบันทั้งฝ่ายการเมือง ฝ่ายประจำ และลูกจ้าง มีอยู่ประมาณ 3 แสน และทุก 4 ปี ก็จะออกไป จากผลการวิจัยที่มีการศึกษาโดยเป็นการทำ MOU กับสถาบันพัฒนากิจการ บ้านเมืองที่ดีของ กทม. ทุก 4 ปี 30 % จะออกไปและจะเข้ามาใหม่ หมุนเวียนอยู่ตรงนี้ เพราะฉะนั้นผมขอกราบเรียนว่า สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ไม่มีก็คือ เรื่องของความผูกพัน หรือแม้แต่มหาวิทยาลัยที่มีในพื้นที่ด้วยกัน ก็ยังมีการประสานที่ไม่แน่นอน เพราะว่าติดด้วยระบบ ระเบียบของทางราชการ เพราะฉะนั้นจะให้ อบจ. หรือ เทศบาล คิดว่าไม่เกิดทั้งประเทศ ท่านไม่ต้องวิตกกังวล แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดความพร้อมของแต่ละ อบจ. หรือ เทศบาล ไม่ได้ผูกพันว่าจะเป็น อบจ. และทุกวันนี้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นมหาวิทยาลัยนั้น ก็เผชิญอย่างมหาวิทยาลัยนเรศวร ทุกเที่ยวบินอาจารย์ก็ยังไม่มาอยู่ตลอด มหาวิทยาลัยราชภัฏเองก็ต้องเชิญอาจารย์ที่เป็นจากข้าราชการมาพูด เพราะจะกล่าวโดยสรุปว่าท่านจะให้มีหรือไม่มี ผมไม่หนักใจ แต่ว่าเป็นการฉีกแนวออกมาจากนโยบายหรือเจตนารมณ์ของรัฐ ต้องการให้ทุกส่วนทำหน้าที่เพื่อเป้าหมายสู่ประชาชน เพราะฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยอมรับว่าเป็นผลิตผลส่วนท้องถิ่น ถามว่าจะตั้งหรือบริหารจัดการได้ดียังไรนั้น ผมคิดว่าท้องถิ่นเขาจะรู้ตัวเองว่าเขาจะทำได้ไหม เราไม่ต้องไปกำหนดกรอบหรือแบบอะไรทั้งนั้น ทุกวันนี้เราไม่เริ่มต้นก็เป็นไปไม่ได้สักที และผมไม่ได้คิดคำนึงถึงนอกประเทศว่า ประเทศฝรั่ง อเมริกา จะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ เราทำทุกวันนี้เพื่อสังคมบ้านเราเท่านั้น เป้าหมายคือประชาชน เพราะฉะนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือความผูกพัน ถ้าผู้บริหารของท้องถิ่นจัดมหาลัยแล้วร่วม 8 ปี หรืออาจจะไม่ถึง 8 ปี คือ 2 เทอม เพราะฉะนั้นเขาจะต้องมีความรับผิดชอบ นอกจากจะต้องมีการบริหารตามระเบียบเหมือนมหาวิทยาลัย เพราะว่ามีการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบเหมือนกัน สิ่งที่สำคัญที่มี คือ ความรับผิดชอบทำกฎหมายที่เป็นผู้บริหาร และที่สำคัญที่เป็นความผูกพันท้องถิ่น เพราะฉะนั้นผมขอสนับสนุนในเรื่องแนวคิดนี้ แล้วทุกวันนี้ผมอยากให้ประชาชนมีทางเลือกที่หลากหลาย แล้วผมคิดว่าความชัดเจนของเจตนารมณ์ของรัฐบาลนั้น ต้องการที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ เพื่อรัฐจะได้ถ่วงการกิจต่าง ๆ ให้ท้องถิ่น ผมขอสนับสนุนว่าในเรื่องการจัดรูปแบบนั้นจะออกรูปแบบอย่างไร จะมีวิธีการวิจัยอย่างไรนั้น เพราะว่ามีแบบมาตรฐานที่ใช้กันอยู่ เพราะฉะนั้นขอสนับสนุนว่าเราไม่ต้องวิตกกังวลว่า มหาวิทยาลัยของรัฐมีอยู่มากแล้ว ลองให้ท้องถิ่นลองดูบ้าง เพราะว่าท้องถิ่นนั้นเชื่อว่าไม่แตกกระจายไปทั่วประเทศเหมือนที่เป็นอยู่ เพราะฉะนั้นลองให้ทำดูหลาย ๆ ทาง เราต้องเปิดใจ

เราต้องพยายามให้โอกาสให้เขาได้ทำ เพราะว่าท้องถิ่นนั้นยังยืนยันว่ามีสิ่งที่สำคัญที่ส่วนอื่นไม่มีก็คือเรื่องของความผูกพัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุบิน แก้วยัง

ผมหนักใจแทน หมายความว่า ทุกคนมีความคิดว่าโดยใช้ความคิดของตัวเอง อาจจะลืมไปว่าโมเดลที่คุณพิชญเสนอไปนั้น เสนอให้กับท้องถิ่น ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะที่พิชญโลก ที่มีมหาวิทยาลัยหลากหลายจะนั้นขอเริ่มประเด็นที่ทำวิจัย เราสนทนาเพื่อที่จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา โดยท้องถิ่น ประเด็นนี้ก็น่าคิด เราจะเห็นว่าเราถูกรุกโดยแกร็บ ปร๊ชญา แกร็บนี้ ตอนนั้นมหาวิทยาลัยต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยแล้ว โดยเอาเงินเมืองไทยไปส่งต่างประเทศโดยอ้อม ที่มหาวิทยาลัยผมมีคนจีนเกือบ 200 คน ราชภัฏรับนักศึกษาจีนมาเรียนเกือบครึ่ง เพราะอะไร เพราะคนไทยไปเที่ยวจีนมาก จีนเขามีโค้ดไม่พอ เขาส่งคนมาเรียนเพื่อจะโกยเงิน ที่นี้ถามว่าท้องถิ่นที่ว่านี้มีความเหมาะสมที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งทุกคนทราบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลายจังหวัด บางจังหวัดยังไม่มีเลย แต่โมเดลนี้น่าสนใจที่จะตั้ง เพราะฉะนั้นการศึกษาระดับอุดมศึกษาคิดว่าน่าจะเปิดสาขาอะไร หลักสูตร หรือ สาขาวิชาที่จะเปิดสอน ท่านอาจารย์อาจจะทำ survey เฉพาะที่ พิชญโลกที่บอกว่าอุตสาหกรรมเกษตร หรืออะไรต่าง ๆ แต่เกษตรอย่างเดียว ผมเคยถูกกระทบในฐานะที่อยู่ในจังหวัดอุดรดิษฐ์ บอกว่าสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หรือประตูสู่อินโดจีนจะให้จังหวัดอุดรดิษฐ์เป็นแหล่งผลิตอาหาร ผมบอกว่าขาดทุน เพราะอุดรดิษฐ์เองผลิตผักปลอดสารพิษให้คนอุดรดิษฐ์กินยังไม่พอ จะให้ป้อนให้ พล. อีกไม่พอกินเพราะฉะนั้นเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงงาน พระองค์ก็จะให้โจทก์เป็นการบ้านแล้วพระองค์ก็จะใช้ข้าราชการทำหมู่เหล่า ผมเสียดายและเสียใจที่สุดที่อดีตนายกรัฐมนตรี ทำท่าเหมือนจะมีไอเดียที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งไว้ พาคณะรัฐมนตรีไปดูศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ แต่ไม่มีอะไรตามมาเลย นั่นแหละห้องสมุดมีชีวิต 6 ศูนย์ของพระองค์ ประเด็นอีกอันก็คืออำนาจในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ผมจำได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยก็เหมือนกันอยู่นาน การออกหรือการตรากฎหมายมาบังคับใช้จริงเราอ้างกันเมื่อก่อนว่าท้องถิ่นโดยเฉพาะ กทม. ตั้งไปแล้ว มหาวิทยาลัย แต่กว่าจะได้หลุดคิดพัฒนาได้ คำตอบที่สำคัญก็คือตอบสนองความต้องการของแพทย์ แพทย์ขาดศูนย์ กทม. ไม่มี ไม่มีใครมาเป็นแพทย์ของ กทม. ไฮไลต์ก็คือตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นท้องถิ่นสำคัญ ผมเคยถูกชี้หน้าว่า อาจารย์ถูกศิษย์ของอาจารย์แย่มาก สถาบันของอาจารย์ไม่ได้เรื่อง ผมนี้หน้าเสียเลย ประธานหอการค้าท่าน บอกว่าฟังก่อนอาจารย์ อย่าเพิ่งทำหน้าอย่างนั้นผลิตเสร็จไม่มีใครอยู่ที่เมืองน่านเลย ไปที่อื่นหมด แล้วเมืองน่านผมเมื่อไรจะเจริญ ตรงนี้ผมเห็นด้วยกับคุณพิชญ ขอมสนับสนุนเพราะว่าท้องถิ่น ถ้าตั้งได้หรือทำไม่ได้ จะตอบปัญหาท้องถิ่น ผมหรือ

รองผู้ว่าไม่ต้องมาเซ็น แค่อ้ายไม่ได้ก็ต้องมีเส้น ต้องไปวิ่ง เพราะฉะนั้นถ้าคนท้องถิ่นผลิต
 คัดเลือกคนท้องถิ่นมาต่อยอด และอยู่ในท้องถิ่นไม่เกิดปัญหา กทม. แอ๊ด ไม่เกิดมลพิษ และโจทย์
 ที่สำคัญที่สุดที่ยกตัวอย่างง่าย ๆ คนมีפקปลอดสารพิษกินไหม เดียวนี้ผมมีคณะเกษตร แต่คณะ
 เกษตรของผมไม่จำลองศูนย์ศึกษาพัฒนามาใช้ เลย มีที่ตั้งเยอะไม่เอาคนมาอบรม คือติดกับระบบ
 ราชการ เพราะฉะนั้นท้องถิ่นถ้าทำได้สุดยอด ผมสนับสนุน เมืองที่เจริญใน โลกเขามีมหาวิทยาลัย
 ตั้งเยอะ เป็นทางเลือกให้กับคน แต่จุดสำคัญอยู่ที่ว่าอย่างไรที่ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านพูดว่า สมมุติตั้งที่
 พิษณุโลก ไม่ใช่คนพิษณุโลกออกเงินเท่ากับที่อื่น แต่ตรงนี้เป็นประเด็นการจัดตั้งถ้าเอาพิษณุโลก
 เป็นตัวตั้งจะตอบสนองความต้องการของ อบจ. พิษณุโลก หรือจะตอบสนองเทศบาลนครพิษณุโลก
 เทศบาลนครที่มี 2 เทศบาลนคร มีจังหวัดเดียว คือ เทศบาลนครจังหวัดนนทบุรี และปีหนึ่งองค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นของนนทบุรีให้งบประมาณ 300 ล้านบาทให้ทางการศึกษา ให้จ้างครูต่างประเทศ
 มาสอน เพื่อที่จะให้คนของนนทบุรีมีความเจริญ ผมว่าตรงนี้มีเรื่องน่าสนใจ ที่นี้การตั้งโจทย์การ
 เชื่อมโยง คนไทยไม่ค่อยเป็น เพราะฉะนั้นมีหมอที่ พิษณุโลกมาเพื่อนหมอแล้วเอาไปทิ้งที่แพร่ ที่
 จริงก็มีประโยชน์เหมือนกัน คนประเภทนี้เกิดขึ้นทำให้เรารู้ว่า การสอนนักศึกษาแพทย์ประสบ
 ความล้มเหลว สอนให้แต่องค์ความรู้ แต่ไม่สอนให้คิดการเชื่อมโยงที่จะรักษาชีวิตคนอื่นใน
 ลักษณะที่ใกล้ตัว ถ้าไม่มีเสริมสาครราษฎร์ก็อาจจะไม่รู้จักหมอพรทิพย์ก็ได้ ไม่ได้เป็นเจ้าของก็
 ไม่ให้ใครเป็นเจ้าของ เพราะฉะนั้นการคิดเชื่อมโยงก็สำคัญ ผมคิดว่าทำไมต้องให้ท้องถิ่นเปิดสอน
 ระดับอุดมศึกษา คำตอบที่กราบเรียนอันที่ 2 ก็คือที่เป็นอยู่ขณะนี้ คนพัฒนาไม่อยู่รับใช้ท้องถิ่น นี้
 คือประเด็นหลัก ผมเป็นคนเชียงใหม่ ผมเป็นคนเชียงใหม่ น้องชายถามว่าเมื่อไหร่ที่จะกลับ ผมตอบ
 ว่าอยู่ตรงนี้ก็คิดแล้ว ถ้ากลับเชียงใหม่ที่ถึงใจ ผมมีเพื่อนเป็นตำรวจไปอยู่ 3 ปี เดียวนายมา ลูกน้อง
 มา แต่ถ้าคนเราในท้องถิ่นพัฒนาที่จะรักท้องถิ่นมีความสำนึก มีความผูกพัน และต่อยอดได้ สร้าง
 ความเข้มแข็งได้ เหมือนกับที่นายหลวงบอกว่าต้องระเบิดจากภายใน แล้วเขาก็จะเข้มแข็ง ผู้บริหาร
 ระดับสูงก็จะมีความสำนึกเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของเขา เหมือนกับที่ป่าเปรมบอกว่าเกิดมาต้อง
 ตอบแทนแผ่นดิน องค์ความรู้แก้ปัญหาท้องถิ่นจริง ๆ ผมเกือบจะเอาปริญญาไปคืนอาจารย์ เขาบอก
 ว่าคนเขาคิดว่าควายมันโง่ แต่ควายไม่ซื้อแบคโฮไปขุดเวลายมันนอน และก็ไม่จบปริญญาแต่มัน
 เลี้ยงลูกมัน 10 กว่าตัว แต่คนเลี้ยงลูกคน 2 คน ไม่สามารถเลี้ยงลูกให้เป็นคนได้ ผมว่าองค์ความรู้
 ในท้องถิ่นมีประโยชน์ในท้องถิ่น แต่เราไม่ถูกหลอมรวม กลไกที่มีอยู่มันมีอำนาจแฝงอยู่ การเปิด
 สอนจะได้หรือไม่ การตรา พรบ.มาบังคับใช้ตรงนี้สำคัญที่สุด ท้องถิ่นการเพิ่มศักยภาพให้กับ
 ประชาชนผมว่าสำคัญ ถ้าประชาชนมีความเข้มแข็งมีความสำนึก มีความรัก มีความผูกพัน คนจะ
 ฉกฉวยโอกาสไม่ได้ ผมเป็นคนเชียงใหม่ เจ้าของกิจการเป็นคนอื่นทั้งนั้น แล้วมหาไถยบังคับ
 นายอำเภอแต่ละอำเภอจัดขบวนดอกไม้ โรงแรมไม่เคยออกเงินเลย ฉกฉวยเอาประโยชน์อย่างเดียว
 ท่านผู้ว่าฯ ต้องมอบงานให้นายอำเภอแต่ละอำเภอ 20 กว่าอำเภอของเชียงใหม่เป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้นผมคิดว่าระบบหรือเครือข่าย ถ้าสมมุติว่าเราห่วงระบบโทรภาค ผมคิดว่าจำเป็น และสำคัญ รัฐบาลอาจจะน้อยหน่อย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้มีส่วนได้เสียต้องมาลงทุน ร่วมกันอย่างไรที่ผมทราบเรียนว่าเราจะให้คนหรือจังหวัดของเราเข้มแข็ง ร้านค้าที่ใช้บริการที่จะต่อ ยอด หรือที่จะพัฒนาหรือจะทำให้เขาเข้มแข็ง หน่วยงานที่เป็นสถานที่ประกอบการ เมื่อกี้พูดถึง อาชีวะหลายค่า แต่สักก็คนจะทราบความผิดพลาดของรัฐบาลที่แล้วมามีเงิน กยศ. ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองหวังจะให้ลูกจบปริญญา แล้วไม่มีงานทำ แต่โรงงานซีเมนต์ที่โคราชต้องการแรงงานฝีมือ เกือบ 10,000 คน อาชีวะผลิตให้ 300 คน แล้วก็ไม่ตรงกับนิสิตคนไทย เป็นเด็กเสิร์ฟก็ยังมี เพราะมี คนมาจับ มีป่าทิป แต่ไม่นั่งเฝ้าคอมพิวเตอร์ได้เงินสูงไม่มีใครคุย ไม่เปลี่ยนนิสัย เพราะการผลิต ออกไปปรับใช้ท้องถิ่น ผมคิดว่าจะแก้ปัญหาก็ท้องถิ่นด้วย และสร้างความเชื่อมั่นให้ท้องถิ่นด้วย สมมุติผมเก่งที่สุดในหมู่บ้านนี้ อีก 5 ปี ท้องถิ่นผมเดบิต ผมเรียนบัญชีในท้องถิ่น ผมก็ไม่โกงใน ท้องถิ่นผมไปเรียนพยาบาล ผมก็มาดูแลคนในท้องถิ่น เป็นวิศวกรก็มาคุมงานก่อสร้างในท้องถิ่น อย่างนี้ ถ้าเขียนเป็น My Map ตรงประเด็นสถาบันมหาวิทยาลัยท้องถิ่น กฎหมายเราอย่าลืมน่าอยู่ ในร่มมหาดไทยอยู่ ร่มใหญ่ของมหาดไทย ไปจังหวัด แล้วไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลาย แห่งมีความพร้อมกฎหมายอยู่ที่ มท. ด้วย อยู่ที่ สก. และ สปอ. ด้วย มีใครกล้าปฏิเสธว่า สปอ. ไม่มี ส่วนได้เสียกับมหาวิทยาลัยท้องถิ่น หรือมหาวิทยาลัยเอกชนที่อนุมัติให้เขาตั้ง เปิดสอนที่ นครสวรรค์ ถามว่ามีอาจารย์กี่คน ตรงนี้ผมห่วงตรงที่ว่าท้องถิ่นเขาจะเป็นมหาวิทยาลัยจะต้องมี เกณฑ์ อาจารย์เทียบฉายตระเวนไปพูด 40 ทั่วประเทศว่า เกณฑ์ของสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นต้องมี อย่างนี้ คุณจะผลิตอย่างนี้ได้คุณต้องมีอาจารย์ปริญญาเอก ปริญญาโท ปริญญาตรี สักส่วนเท่าไร มี ตำแหน่งทางราชการเท่าไร นี่แหละจะเปิดไม่ได้ตรงนี้ เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยกำกับของเอกชน ผมคิดว่าถ้าเป็นของเราในท้องถิ่นก็จะเทียบได้ว่าเอกชนอย่างที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิพูด ท่านวิโรจน์พูด เหมือนกับมหาวิทยาลัยธุรกิจ เช่น มหาวิทยาลัยชินวัตร เป็นมหาวิทยาลัยธุรกิจเต็มตัว เพราะฉะนั้น เครือข่ายผมคิดว่าเครือข่ายที่ท่านพิชญพูด เป็นเครือข่ายระดับอะไร ระดับอุดมศึกษาหรือ ระดับพื้นฐานที่ต่อยอดในระดับ ปวส. หรืออะไรต่าง ๆ ที่นี้ลักษณะขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ถ้าเราจะพูดถึงเรื่องของงานบริหารจัดการ ถ้าสมมุติว่ามีมหาวิทยาลัยท้องถิ่น ข้าราชการส่วน ท้องถิ่นจะมีส่วนกำหนดอำนาจของสถาบันมหาวิทยาลัยใหม่ ในการบริหารจัดการความเป็นอัตโนมัติ จะอยู่ตรงไหน ทางการบริหารวิชาการท่านนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนไหนชอบไหม หรือไม่ชอบ ที่ไปจับทุจริตเขาได้ หรืออะไรต่าง ๆ เพราะฉะนั้นข้าราชการส่วนท้องถิ่น กับ นักการเมืองท้องถิ่นประสานกันได้หรือเปล่า มองเห็นประเทศ มองเห็นความเจริญของท้องถิ่นได้ หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสภามหาวิทยาลัยก็จำเป็น อำนาจหรือโครงสร้างหรือสัดส่วนใน มหาวิทยาลัยที่จะทำให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง และเป็นไปได้ในส่วนของ การออกกฎระเบียบ หรือการ พิจารณางบประมาณ อำนาจจะอยู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะมหาวิทยาลัยก็ต้องมีสภา

มหาวิทยาลัยที่จะอนุมัติงบประมาณ หรืออนุมัติหลักสูตรหรือเอาปัญหาของชุมชนท้องถิ่นเป็น ตัวตั้งที่จะแก้ปัญหา โครงสร้างเป็นอย่างไร โครงสร้างของสภามหาวิทยาลัยที่จะทำให้ท้องถิ่น ขับเคลื่อน หรือนิติทางการศึกษาอย่างที่คุณหมอชาญชัยคาดหวัง ส่วนผู้เรียนไม่ต้องกลัวว่าไม่มี ผู้เรียนหรือไม่ต้องกลัวว่าไปเก็บตก ถ้ามีเป้าหมายที่ชัดเจนเหมือนกับที่ผมกราบเรียนว่า ระบบ ไตรภาคี รัฐไม่ต้องลงทุนทั้งหมด ผู้เรียนอยากมีตำแหน่งอยู่ที่บ้านในอนาคตไม่ต้องจ่ายค่าเช่าบ้าน ไม่ต้องกลัวเขาเบียด ยกเว้นจะไปแต่งงานกับผู้อื่น ยกเว้นบางจังหวัดแต่งงานกับลูกเขยดี ๆ รวย ๆ จากที่อื่น เพราะฉะนั้นผู้เรียนมีโอกาสคัดเลือกหัวกะทิในท้องถิ่นยังมาได้ ผมมั่นใจว่าถ้าทำได้ ประเด็นก็คือ เราอยากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ ไม่จำเป็นต้องเอา พิษณุโลกเป็นตัวตั้ง อาจจะมีคู่แข่งมาก แต่ถึงแม้จะเป็นตัวตั้ง ผมก็เชื่อมั่นว่าความหลากหลายของ การมีสถาบันอุดมศึกษา และถ้าบล็อกลักษณะที่ท้องถิ่นสนับสนุนมีสาระที่จะเห็นชัด ๆ ผมมั่นใจว่า เกิดขึ้นได้แน่นอน

นายฉัฐติ วิสวะชัยวัฒน์

ตอนที่เขียนไว้เรื่องปัจจัยนำเข้า เรื่องของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของ สถาบันอุดมศึกษาที่จะตั้งขึ้น โฟกัสที่ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้ แรงงาน ต้องชัดเจนก่อน แล้วดูจากกลุ่มลูกค้า แล้วกลับไปดูในเรื่องเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะพัฒนาอาชีพ หรือพัฒนาชีวิตตามความต้องการของชุมชนนั้น และ 2 มุ่งเน้นที่องค์ความรู้ ในท้องถิ่น เมื่อจบการศึกษาสามารถทำงานในท้องถิ่นได้โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน 3. ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ 4. สามารถประยุกต์ความรู้ ความสามารถใช้ได้ในสังคมปัจจุบัน และแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ถ้าจะเอาคน กลุ่มนี้มาเรียนมีวัตถุประสงค์อย่างนี้ ท่านจำเป็นต้องตั้งมหาวิทยาลัยหรือเปล่า ที่สำคัญเรื่องที่ตั้ง โจทย์ที่ถูกเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ถ้าตั้งโจทย์ผิดอาจจะสับสนในอนาคต ผมเชื่อว่าเรื่องกระแส โลกาภิวัตน์ เดียวนี้อะไรมันก็ค่อนข้างคาดเดาได้ลำบาก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่เหมือน สมัยก่อน พอคาดเดาได้เพราะฉะนั้นท่านอาจารย์พิษณุอยากจะทำ ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ดี เพียงแต่ ว่าการเปลี่ยนแปลงต้องไม่มาเป็นชีรีและที่สำคัญต้องถูกที่และถูกเวลา พิษณุโลกอาจจะไม่มีความ จำเป็นในเรื่องนี้ แต่ที่อุตรดิตถ์อาจจะมีความจำเป็นที่กำแพงเพชรอาจจะจำเป็น แต่แค่อยากทำ ไม่ได้ ถ้าเอาโมเดลนี้ไปอาจจะทำไม่ได้ เพราะโมเดลสำเร็จรูปไม่มีในโลก แต่ก่อนที่จะไปถึง โมเดล เรื่องคอนเซ็ปต์ต้องชัดว่าจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีขีดความสามารถที่ดีขึ้นมีการแข่งขัน ที่ดีขึ้น หรือสามารถที่จะอยู่ร่วมในโลกใบนี้โดยที่เขามีความสุขในชีวิต อาจจะไม่ช่วยให้หารายได้ มากขึ้น แต่อาจจะไปลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่ายได้ ตรงนี้สำคัญกว่า และที่สำคัญแค่อยากไม่ได้ ขอ

พูดในเชิงธุรกิจต้องมีใจก่อน หลังจากทำแล้วจะอยู่ได้ยั่งยืนยาวนานไหม อายุเฉลี่ยของธุรกิจมีประมาณ 12 ปีครึ่ง บางธุรกิจเป็น 100 ปี ยังอยู่ได้ เหตุที่เขายู่ได้ คือ (1) ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยากให้อยู่ (2) ผู้คนตรงนั้นอยากให้อยู่ (3) สิ่งแวดล้อมตรงนั้นอยากให้อยู่ เพราะฉะนั้นถ้าสิ่งที่สำคัญที่สุดต้องตั้งโจทย์ให้ถูกว่า ถ้าเราจะตั้งมหาวิทยาลัยของท้องถิ่นนั้นต้องชัดเจน

นายวิศวะ วิศวะชัยวัฒน์

ผมสนับสนุนแนวความคิดของอาจารย์สุบิน ผมมองดูว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยากจะจัดตั้งมหาวิทยาลัย อันดับแรกต้องหาให้ได้ว่าความต้องการของท้องถิ่นที่อยากจะมามีมหาวิทยาลัยมีหรือไม่ ถ้ามีต้องการออกมาในรูปแบบไหน สมมุติว่าจัดตั้งได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพิษณุโลก หรือ พิษณุโลกร่วมมือกับอุดรดิตถ์ พิจิตร เห็นว่า พิษณุโลกมีความเหมาะสมจัดตั้งขึ้นมา ไม่ใช่จะตอบสนองเฉพาะคนในพิษณุโลก รวมคนในภูมิภาคนี้ อย่างเช่น ราชภัฏ ได้ยินมาว่าทำไรเลื่อนลอย อย่างเช่น ราชภัฏ สวนดุสิต มาทำไรเลื่อนลอยที่พิษณุโลก แต่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่อยู่ในพิษณุโลกหลาย ๆ เรื่อง ประกอบด้วยการเรียนการสอนด้านการวิจัย ด้านการรักษา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ตอบสนองให้แก่คนพิษณุโลก เท่าที่คนพิษณุโลกต้องการหรือยัง ตรงนี้ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งมหาวิทยาลัยแล้ว ถ้าเขาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่า ซึ่งก็ยังไม่ตอบไม่ได้ว่าดีหรือไม่ดี ถ้าจัดตั้งขึ้นมาแล้วเหมือนกับเทศบาลดูแลโรงเรียนอีก 10-20 ปีก็ยังไม่ถึงไหน อย่างน้อยถ้าทำขึ้นมาต้องให้ใกล้เคียงกับเอกชน ที่สำคัญความร่วมมือในภาคเอกชนที่มีต่อท้องถิ่นในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยมีมากน้อยแค่ไหนในหนังสือเล่มนี้ เฉพาะทาง หมายถึง เฉพาะทาง ไม่ใช่เหมือนมหาวิทยาลัยทั่วไป อย่างเช่น มหาวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งลักษณะนี้ทำให้มองผ่านที่ว่าการจะทำให้เป็นเครือข่าย ระหว่างทางเหมือนกับทางใต้ก็เป็นไปได้เพียงแต่ว่าในบางสาขาวิชาเราคงจะเป็นลักษณะหลักสูตรสั้น ๆ ให้

ลักษณะการเรียนการสอน สามารถทำได้ เรียนแล้วเก็บเป็นช่วง ๆ เท่าที่จะมีปัญหาและความสามารถ ฉะนั้น การที่จะมองดูว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยหรือไม่ ผมคิดว่าเลยมาแล้ว เขามีความสามารถที่จะทำได้แต่บนพื้นฐานของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงสร้างโดยพื้นฐานเหมือนกัน แต่พื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ไม่เหมือนกัน แต่โครงสร้างหลักที่กฎหมายกำหนดไว้เหมือนกัน เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล เขากำหนดไว้แล้ว แต่ความสามารถแต่ละแห่งไม่เท่ากัน เช่น เชียงใหม่มีเงินงบประมาณปีละ 1,000 ล้านบาท, พิษณุโลกมีเงินงบประมาณปีละ 1,000 ล้านบาท ต่างมีเท่ากัน เชียงใหม่อาจจะจัดตั้งไม่ได้ พิษณุโลกอาจสามารถทำได้เพราะความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นความตั้งใจจริงที่จะทำ

ผมคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถในการจัดการศึกษา คงต้อง
 ย้อนไปดูเรื่องเอกลักษณ์ของท้องถิ่น พันธกิจ ปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัย เหล่านั้น
 สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือเปล่า มองในแง่ของจังหวัดผมไม่เห็นด้วย อยากให้
 มองแง่ของภูมิภาค

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณูญ เมฆอรุณกมล

ดูจากเอกสารแล้ว เรื่องพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาน่าจะมีหลาย ๆ รูปแบบเป็น
 แนวคิดดูในโมเดล อาจจะเป็นการสร้างสถาบัน ที่จริงการจัดการศึกษาไม่จำเป็นต้องสร้างสถาบัน
 มีความร่วมมือและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลายรูปแบบ ฉะนั้นบางสถานที่ก็มีวิธีการจัดการ
 แบบหนึ่ง อย่างเช่นพิษณุโลก ก็ไม่จำเป็นต้องตั้งสถาบัน แต่อาจจะตั้งกองทุนมาเพื่อสนับสนุน
 ส่งเสริมการศึกษาให้แข็งแรงเป็นต้น และบางจังหวัดอาจจะไม่มีมหาวิทยาลัย อาจจัดตั้งอย่างนี้
 เป็นต้น

นายรัชชัย กัณหะพันธ์

ผมได้ให้มีการสอบถามเรื่องการศึกษาขั้นอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่น โดย คุณพิษณุว่าจะใช้รูปแบบของจังหวัดใด มีอยู่จังหวัดหนึ่ง คือ จังหวัดแพร่ ฉะนั้นใน
 รูปแบบของการจัดการศึกษา ผมเรียนว่า ความเป็นผู้บริหารท้องถิ่นเป็นความรับผิดชอบค่อนข้างสูง
 ต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เป็นภารกิจที่ว่าจะตัดสินใจแต่ละอย่าง ผมว่าพื้นฐานของ
 ข้อมูลค่อนข้างมาก เพราะว่าจะตัดสินใจบางเรื่อง โดยใช้พื้นฐานของตัวเองเป็นที่ตั้งโดยใช้คนเพียง
 แค่ 10-20 คน แล้วไปตั้ง ฉะนั้นบนพื้นฐานการถกกันรองทำแต่ละเรื่องคิดว่าต้องคิดหลายรอบ
 เพราะคิดในสิ่งที่เขาไม่คิดกัน ถ้าคิดในสิ่งที่เขาคิดกันมันก็เหมือนเดิมหมดทุกอย่าง เห็นความตั้งใจ
 ของท่านพิษณุที่วานั้น ก็แปลกดี เพราะสิ่งที่ทุกคนคิดกันอยู่เพียงแค่มองว่าท้องถิ่นจัดการศึกษา
 อย่างไร โรงเรียนถ่ายโอน บัณฑิต 1 บัณฑิต 2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ถ่ายโอนโรงเรียน
 แรกเป็น โรงเรียนศรีอินทราทิตย์ เป็นโรงเรียนมัธยม ผมไม่ได้เลือกถ่ายโอนโรงเรียนที่ดีที่สุด
 ในจังหวัดพิษณุโลก เลือกที่อยู่ไกลและระดับเล็ก เพื่อที่จะทำให้สังคม ยอมรับว่า วันนี้ผู้บริหาร
 ท้องถิ่นเมื่อดูแลเรื่องการศึกษาแล้ว ดึกว่าอย่างไร เพื่อเป็นตัวตั้งในการเติบโต ยอมรับในสังคม
 เพราะโดยทั่วไปแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิก็คงคิดอีกรูปแบบหนึ่งว่า ท้องถิ่นคงเป็นอย่างโน้น อย่างนี้ผม
 เรียนตรง ๆ ว่า ไม่ใช่สิ่งที่ท่านคิด มันคนละเรื่อง ผู้บริหารท้องถิ่นความรับผิดชอบค่อนข้างจะเป็น
 อีกระบบหนึ่ง และต้องตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขไม่ใช่ข้อมูลเพียงแคंपกติเท่านั้น ฉะนั้นถามว่า

พร้อมไหม จริง ๆ แล้ว พร้อมหลาย ๆ เรื่อง แต่สิ่งที่ท่านวิจัยทำขึ้น ผมคิดว่าจะเป็นต้นแบบอย่างหนึ่ง เพราะคนทั่วไปเพียงแค่อีกระดับกำลังถ่ายโอนกันเท่านั้น ถามว่าวันนี้ถ้าจะคิดต้องคิดล่วงหน้า 5-10 ปี ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ฉะนั้นเป็นไปได้ในอนาคตแน่นอน เรื่องการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น ผมยังชื่นชอบความคิด สสร. ที่ว่าถ้าจังหวัดใดมีความพร้อม จะให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ผมเห็นว่าอนาคตข้างหน้า อย่าง กทม. คงจะเกิดขึ้น และในจังหวัดใหญ่ ๆ อีกหลายจังหวัด เมื่อถึงเวลานั้นความพร้อมค่อนข้างสมบูรณ์ แต่การศึกษาชั้นอุดมศึกษา ความเป็นจังหวัดพิษณุโลก อบจ. พิษณุโลกเองสนับสนุนการศึกษาปีหนึ่ง 100 กว่าล้าน ผมเชื่อสิ่งที่ อบจ. พิษณุโลกได้ทำเรื่องการศึกษาให้แก่ โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา 1,2,3 489 โรงเรียน กลุ่มบัญชีว่างมี 6 โรงเรียน ฉะนั้น ท้องถิ่นมีความพร้อม เพียงแต่ความพร้อมบนพื้นฐานอะไร จังหวัดพิษณุโลกมีมหาวิทยาลัยหลายส่วน ราชภัฏ อบจ.ก็สนับสนุน 15 ล้าน ผมคิดว่าวันนี้ทุกส่วนราชการพอติดอะไร คิดถึงอันแรกคือ อบจ. จะช่วยอย่างไร ถ้าจะขอเทศบาลก็อยู่นอกเขตเทศบาล ก็ต้องเป็นประเด็นของ อบจ. ปัจจุบันท้องถิ่นมี 7855 แห่ง ฉะนั้นความหลากหลายจะโตของมันเอง อย่างเช่น นายก อบจ. แพร่ที่พูด บางจังหวัดที่ไม่มีมหาวิทยาลัย โมเดลนี้จะเป็นประโยชน์ สำหรับลักษณะอย่างนี้ ฉะนั้น การทำวิจัยที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้หลาย ๆ อบจ. ได้คิดว่า ถ้าจะเริ่มต้นจะเอาที่ไหนมาดูแล ผมเชื่อว่าในประเทศไทยไม่มีการวิจัยในเรื่องนี้ นี่เป็นครั้งแรกที่มีการวิจัยเรื่องนี้ ถ้าจะวิจัยก็เป็นเรื่องการกระจายอำนาจ เรื่องการศึกษาเป็นอย่างไร ไม่ได้วิจัยลึกไปถึงว่าระดับอุดมศึกษา ถ้า อบจ. หรือ ท้องถิ่นขนาดใหญ่ทำ ที่จริงเทศบาลก็ทำได้แต่ความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน ผมเชื่อว่าทุก อบจ. เทศบาลก็มีการสนับสนุนด้านการศึกษาแล้ว และมีมากด้วย ฉะนั้นที่คิดเกี่ยวกับการศึกษาเป็นกลไกที่ทำให้ นายก อบจ. มาจากการเลือกตั้งสำคัญมากในเรื่องของประชาชน และมีความเป็นห่วงเป็นใยในเรื่องการตัดสินใจแต่ละครั้งต้องมีคำถามคำตอบที่จะตอบประชาชนได้ ทุก อบจ. ได้พยายามเดินทางเรื่องการศึกษาค่อนข้างไกล แต่ติดด้วยกระทรวง ถ้าจะโอนเรื่องการศึกษาสามารถตั้งโรงเรียนได้เลย จะเลี่ยงโดยการไม่ถ่ายโอน

ผมเรียนว่าถ้าทำเรื่องนี้ทำได้เลย และข้อมูลของ อบจ. ที่มีอยู่จะอธิบายให้ฟัง สิ่งที่ต้องถื่นคิดคืออะไร ฉะนั้นความเป็น อบจ. เอง อาจจะทำเรื่องนี้ได้สะดวกขึ้น เพราะพื้นฐานชอบเขตเป็นพื้นที่จังหวัด การลงทุน หรือการทำกิจกรรมใดก็สามารถทำได้ด้วยข้อกฎหมาย ถ้าจะเปิดจริง ๆ ของพิษณุโลกเองก็ต้องมีอีกหลาย ๆ เรื่องให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

ฉะนั้น การศึกษาวิจัยอันนี้คงจะเป็นต้นแบบ และจะนำเรื่องนี้เข้าสู่สมาคม อบจ. ถ้าจังหวัดใดมีความพร้อมน่าจะนำไปปรับรูปแบบของแต่ละจังหวัดซึ่งไม่เหมือนกัน

นายวิโรจน์ จิรฐิติกาลโชติ

มหาวิทยาลัยของรัฐหลาย ๆ แห่งเรียกเก็บค่าเล่าเรียนถูกกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน แต่ก็ยังมีคนไม่เรียนมาก ขอมจ่ายแพงกว่าด้วย อาจจะมี justment ในตัวว่าเขาได้อะไร มากน้อยกว่ากัน ซึ่งข้อเท็จจริงตรงนี้ไม่ใช่เกิดขึ้นแค่ในประเทศไทย ในต่างประเทศมหาวิทยาลัยที่ดี ๆ 10 อันดับแรก เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนหมด ไม่ใช่มหาวิทยาลัยของรัฐ แต่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ พัฒนามาได้ดี และต่อเนื่องสม่ำเสมอ แต่ละแห่งมีเงินกองทุนยิ่งใหญ่มหาศาล จึงทำให้เขาสามารถพัฒนาได้มากมาย ฉะนั้นมหาวิทยาลัยตรงนี้ที่เป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น ผมอยากให้เห็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น แข่งขันได้ในบรรดามหาวิทยาลัยท้องถิ่นด้วยกันที่จะเกิดขึ้นในประเทศไทยและสามารถอยู่ได้แบบยั่งยืนคงกระพัน ตอบสนองความต้องการของประชาชนในระยะที่ย่าง ๆ อาจจะเป็น 100 ปี ซึ่งตรงนี้อยู่ที่ว่าเราจะวางรูปแบบ อย่าไปคิดว่าการศึกษจะเป็นการกุศลทั้งหมด การจัดการศึกษาถ้าพูดเรื่องประสิทธิภาพเป็นเรื่องยิ่งใหญ่ ฉะนั้นทั้งหลายทั้งปวงผมอยากจะฝากให้ผู้วิจัย คือ

1. การบริหารจัดการภายใน ท่านต้องมีอิสระพอสมควรในระดับหนึ่งในทางการเงิน ไม่ใช่ของงบประมาณเลย
2. ท่านต้องคำนึงถึงผู้เสียภาษีด้วย ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นแล้ว จะเอาภาษีท้องถิ่นไปช่วยได้กี่คน 15 จังหวัด สักวันต้องมีคำถามมหาวิทยาลัยต้องตอบคำถามให้ได้ว่าทำให้การทำมาหากิน อาชีพ ความเป็นอยู่ของเขาพัฒนาไปสู่จุดสูงสุดที่เขาจะทำได้มากที่สุดแค่ไหน

ดร. สุนทรี ดวงทิพย์

เรื่องการพัฒนา รูปแบบในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา คำว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา อาจจะไม่ใช่มุ่งประเด็นที่มหาวิทยาลัย และคำว่า ระดับอุดมศึกษา อาจจะหมายความว่าการศึกษาหลังขั้นพื้นฐาน ในโมเดลของคุณพิชญ เป็นโมเดล เรื่องสถาบันอุดมศึกษา เหมือนข้ามเฟลตไป การจัดการศึกษาอาจจะในรูปแบบของความร่วมมือในรูปแบบการจัดการอบรมระยะสั้น ๆ แล้วมหาวิทยาลัยท้องถิ่น อาจจะเป็นทางเลือกหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่คำตอบสุดท้าย และไม่ใช่คำตอบเดียว ฉะนั้นโมเดลที่น่าเสนออีกไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของงานวิจัยนี้ ในแง่ของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การที่จะได้มาในเรื่องของรูปแบบ ในเรื่องของการจัดการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้เสนอว่า ขณะนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอบจ. หรือ อบต. ได้มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษา แล้วให้คุณพิชญทบทวน ขณะนี้มีรูปแบบการติดต่อให้ความร่วมมือในรูปแบบไหนบ้าง มีลักษณะแบบไหน ส่วนจะไปถึงมหาวิทยาลัยหรือไม่ ก็เป็นอีกเรื่อง

นอกจากเรื่องของ การจัดตั้งแล้ว ในแง่ของของตัวองค์กร หรือหน่วยงาน อาจจะจัดในรูปของหน่วยจัดการศึกษา ระดับหลังการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่ง อบจ. คิดว่าศักยภาพตอนนี้สามารถทำได้ สารสำหรับการเรียนการสอน ถ้าคุณหลักการ เรื่องการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตมีประเด็นหลากหลาย และคำว่าท้องถิ่น เผอิญงานวิจัยเรื่องนี้ผู้คิดกับคำว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นิติคำว่าท้องถิ่นน้อยไปสักนิด ไปเน้นเรื่องของการกระจายอำนาจ เรื่องการปกครอง แต่ลืมนิติที่เป็นบริบทของชุมชนท้องถิ่น ฉะนั้นเนื้อหาสาระความเป็นท้องถิ่นอาจจะมากกว่า เพราะไปกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ หน้า 9

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักษ์ พันธ์ชูเพชร

อ่านจากหัวข้อดูเหมือนว่าพูดถึงองค์รวมของท้องถิ่นทั้งหมด แต่เนื้อหาในทั้งหมดเป็นแค่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับ อบจ. ของพิษณุโลก ในขณะที่พื้พยาเองก็เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กทม. กี่ไซ้ และ กทม. ตั้งใจจะสร้างมหาวิทยาลัย กทม. มาหลายปีแล้ว แต่ยังไม่เสร็จ ทั้งที่ กทม. มีคณะแพทย์ คณะพยาบาล มีสถาบันพัฒนาข้าราชการ กทม. ซึ่งมีการบริหารระดับกลาง ระดับต้น ทุกระดับก็มีพร้อม แต่ทำไมเปิดไม่ได้ ทำไมเขาจึงทำไม่ได้ อยากให้ไปริวิวว่าเกิดอะไรขึ้น กทม. มีรายได้มหาศาล ฉะนั้นการริวิวท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง มีความหลากหลายของแต่ละท้องถิ่น แต่แต่ละจังหวัดเองก็มีความหลากหลาย แตกต่างกัน บางจังหวัดเป็นระดับกลาง ระดับใหญ่ มันเกี่ยวโยงกัน ถ้ามองแค่นิติเดียว แค่กระจายอำนาจ และมองว่าทุกจังหวัดเหมือนกันหมด ทุก อบจ. เหมือนกันหมด อันตรายมาก เหมือนพยายามที่เสนอเม็ดเงินเดียวใช้กับทุกอย่างได้ ทั้งที่ความจริงมีความเป็นปัจเจกสูงมากด้วย ถ้าอย่างพิษณุโลกมี ภูเก็ตมีไหม แม้ต้องสอนเป็นอย่างไรร ความแตกต่างมี

เรื่องของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่อย่าลืมน่าสถาบันการศึกษามีเยอะมาก และทุกวันนี้จะล่มสลายในไม่นานนี้ เพราะว่าเราเปิดเสรีทางการศึกษา จะให้ต่างชาติเปิดการศึกษาในประเทศไทยอย่างเสรี เพราะฉะนั้นอย่ากลัวถ้าเขาจะมาเรียนแล้วเขาไม่ได้ทำ แต่จงกลัวคนที่ทำอยู่แล้วไม่มีโอกาสได้เรียน น่ากลัวมากกว่า มหาวิทยาลัยนครสวรรค์มีคณะเกษตร แต่คนที่เป็นเกษตรกร ไม่สามารถที่จะเข้าไปเรียนได้ เพราะถูกกำแพงกันไว้ เพราะฉะนั้นตรงนี้ตัวสถาบันอุดมศึกษาระดับท้องถิ่นต้องซัพพอร์ตให้ได้ว่า กลุ่มคนที่ไม่มีโอกาสตรงนี้จะทำอย่างไรกับเขา แต่โดยโครงสร้างที่เสนอออกมา ดูเหมือนว่าโมเดลที่บอกถึงการบริหารสถาบันทั้งหมด ไม่มีความแตกต่างกับสถาบันกระแสหลักทุกวัน คำว่า เฉพาะทาง เป็นอันตราย คือว่าถ้าโมเดลเน้นเฉพาะทาง แต่กลับเน้นการตลาด คือ 4 P แต่สิ่งที่ขาดในงานชิ้นนี้มาก ๆ คือ การวัดคุณภาพผลผลิตที่ออกมา ไม่มีการวัดคุณภาพว่าทำอย่างไร Man จะหามาได้อย่างไร มี

คุณสมบัติอย่างไร ถ้าเป็นระบบแบบเดิม รับอาจารย์เข้ามา มี connection เข้ามา ก็เหมือนมหาวิทยาลัยทั่วไป มหาวิทยาลัยมี MOU มาก MOU ตรงนี้ทำหน้าที่ของท้องถิ่นอยู่แล้ว อย่าลืมว่าต้องแข่งกับมหาวิทยาลัยกระแสหลักแล้ว แข่งกับราชภัฏ ยังแข่งกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่เข้ามาอีก คิดว่าเรามี ความจำเป็นแล้วหรือที่จะต้องจัดตั้งมหาวิทยาลัยชุมชนหรือท้องถิ่น

ราชภัฏมีจุดแข็งในการผลิตอาจารย์ แต่ ณ วันนี้ราชภัฏกำลังลี้มนิติจุดแข็งไปสอน MPA, MBA ประเทศที่ไม่มีสถาบันสอนครูเป็นประเทศที่น่ากลัวที่สุด เพราะครูปลูกฝังทุกอย่างแต่เรากลับไม่มี ผมคิดว่า ท้องถิ่นน่าจะดูแลเรื่องอื่นที่แข็งแกร่งกว่านี้ มากกว่าที่จะทุ่มเทกับเรื่องการศึกษา ซึ่งสามารถทำอย่างอื่นได้ง่ายกว่า

เครือข่ายที่ให้มา เครือข่ายเรื่องอะไรยังไม่ชัด เครือข่ายในการใช้เงินร่วมกัน เครือข่ายในการใช้คน เครือข่ายในการใช้สถานที่ร่วมกัน ถ้าเป็นอย่างนี้มีอยู่ก่อนแล้วหรือเปล่า ยิ่งมองดูว่าท้องถิ่นที่เป็นจังหวัด ประเทศไทยไม่เหมือนประเทศอเมริกา เป็นเรื่องความแตกต่าง

การสร้างมหาวิทยาลัยระดับอุดมศึกษาในส่วนท้องถิ่น โดยลืมนมองถึงโครงสร้างของประเทศที่ผู้ต้องการศึกษา ต้องเอาไปต่อยอด หรือเปล่า ถ้าคิดแบบว่าจบอันนี้แล้ว ไปต่อยอดได้ หรือเปล่าเป็นการคิดแบบภายใต้ร่ม คิดแบบเดิม ๆ

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง

สิ่งที่ไม่เข้าใจตั้งแต่ชื่อเรื่อง คำว่ารูปแบบการจัดการศึกษา หมายถึงอะไร น่าจะมีคำนิยามศัพท์ให้เห็น จะเป็นที่หลากหลาย ๆ คนพูดว่า กำลังจะตั้งมหาวิทยาลัยใช้หรือเปล่า แค่ MOU ใช้ใหม่เป็นการจัดการศึกษาที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร ไปร่วมกับพิจิตร ใช้หรือเปล่า เป็นการจัดการศึกษาระดับปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวที่ 2 นิยามให้ชัด คำว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึงอะไร อบจ. ใช้ใหม่ ต้องให้ชัดเรียกว่า ขอบเขตการวิจัย

ประเด็นที่ 2 วัตถุประสงค์วิจัย 5 ข้อ แต่ในกระดามี 4 ข้อ ผู้วิจัยเสนอโมเดลก่อน แล้วเสนอเรื่องการวิเคราะห์หักฎหมายของ อบจ. ประเด็นหลักของการที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความต้องการจำเป็นพูดไว้ชัดเจนไม่ได้ตั้งสถาบันใหม่ ข้อ 11 ต้องร่วมมือกับสถาบันในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว หรือร่วมมือกับสถานประกอบการของท้องถิ่นในการจัด ไม่ใช่ตั้งสถาบัน ฉะนั้นถ้าเป็นอย่างนี้โมเดลข้างในไม่ใช่เรื่องการบริหารวิชาการ การจัดการ ไม่ชัด จะประสานงานกับมหาวิทยาลัยนเรศวร หรือสถานที่อื่นไม่สนใจ เรื่องเงินไม่ใช่เรื่องใหญ่โต แต่จะประสานอย่างไรให้เกิดตรงนั้น เพราะฉะนั้นหลักสูตรต่าง ๆ ไม่ต้องมาพัฒนาขึ้น

นักวิจัยต้องตั้งเกณฑ์ หลัก ๆ มี 2 อย่าง คือ การเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร และ สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะว่าเวลาสำรวจความจำเป็นต้องตั้งเกณฑ์ ความจำเป็นที่สำรวจ มาประเด็นใดที่จะนำมาพิจารณาที่จะนำมาสู่การพัฒนา รูปแบบ ต้องตั้งให้ชัดเจน

กลุ่มเป้าหมายที่เขียนมา คือ ผู้นำท้องถิ่น เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน คนกลุ่มเหล่านี้ที่ ต้องการพัฒนา ที่นี้การจะเข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาได้ มีเกณฑ์ขั้นต่ำ ที่เขียนว่ารับโดยการ ยึดหยุ่น ต้องดีควมให้ดี อุดมศึกษาต้องหลังพื้นฐาน คือต้องจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกษตรกรคน รุ่นเก่าอาจจะจบแค่ ป 7, ป 6 เขาไม่มีโอกาสเข้าอุดมศึกษา ต้องเปลี่ยนใหม่ก็ยังไม่อยู่ในชั้นการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ต้องเช็คข้อมูลให้ดีว่าเมื่อเปิดแล้วแหล่งตรงนี่คือใคร ข้อมูลตรงนี่ต้องเช็คให้ดี กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าไปสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือเป็นแค่อบรมระยะสั้นที่พูดถึงว่า 1-2 เดือน หรือไม่ก็วันตรงนี่มองให้ดีว่า กลุ่มเป้าหมายที่สำรวจ ฝากไว้ว่าวิจัยจะต้องสื่อสารกับคนทั่วไป ให้ชัดเจนก่อนว่าเราต้องการทำอะไรแน่ ถ้าเป็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทำได้อยู่แล้ว แต่ ถ้าเป็นการสร้างสถาบันอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ ท่านเป็นห่วง ตอนแรกมองคร่าว ๆ ว่า ถ้า ตั้งสถาบันอุดมศึกษาเหมือนธุรกิจ เหมือนเอกชน เพื่อดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช่ไหม แต่ถ้าร่วมมือทำได้เลย กฎหมายเปิดอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าเดิมที่ร่วมมือในการจัดการศึกษาแค่ขั้น พื้นฐานตอนนี้ขยายไปสู่อุดมศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ และชัดเจนตรงนี้ และ กระบวนการวิจัยก็ต้องชัดเจนว่า เอาส่วนนั้นมาใส่ในโมเดลตรงนี้ให้ได้ อย่าหลงประเด็นว่าเป็น มหาวิทยาลัยทั่ว ๆ ไป ไปเน้นวิจัย แต่พยายามเน้นรูปแบบการจัดการในรูปแบบเครือข่าย ทำ อย่งไรคิดว่าจะทำให้โมเดลตรงนี้เกิดขึ้น

พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี

รู้สึกว่ามันยังขาดกลุ่มคนอีกกลุ่มที่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นด้วย คือ กลุ่มภาคประชาชน เป็นกลุ่มเคลื่อนไหว ส่วนใหญ่ผู้ที่มานั่งจะเป็นผู้เปิดบริการ แต่ผู้ที่มาใช้บริการไม่มี

ประการที่ 2 เป้าหมายที่พูดคือการวิจัย การนำโมเดลตรงนี้ไปใช้เพื่อจัดตั้ง สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น เพราะฉะนั้นเป้าหมายสูงสุด ถ้าจะจัดตั้งท้องถิ่นน่าจะเป็นเรื่องคนคือ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มเกษตรกรขาดเครื่องมือทำมาหากิน แต่ขาดเครื่องมือที่เราจะติดอาวุธทาง ปัญญาให้เขาได้ เพราะฉะนั้นถ้าเราไปเสริมเรื่องอาวุธทางปัญญา ก็น่าจะเป็นส่วนหนึ่งในการทำมา หากินได้ ความจนไม่ใช่ตัวปัญหาเชิงโครงสร้าง ที่พูดอย่างเดียวกันที่เป็นตัวปัญหาคือ ตัวบุคคลด้วย เพราะฉะนั้นถ้าจะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นมา อยากให้จัดตั้งเป็นแบบการสร้างวินัยในตัวเอง นอกจากให้เครื่องมือในการทำมาหากิน

ถ้าหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว เสนอว่าถ้า อบจ. ไม่จำเป็นจะต้องไปจัดตั้งหน่วยการศึกษา
ใด ๆ ขึ้นมาแต่ไปดูว่ามีหน่วยการศึกษาที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นนั้น แล้วให้ อบจ. เข้าไปมีส่วนร่วมใน
การที่จะกำกับดูแลในเชิงนโยบาย support เรื่องงบประมาณ ความเป็นไปได้ น่าจะสูงกว่า การไป
จัดตั้งหน่วยสถาบันการศึกษาใหม่ที่จะเกิดขึ้น ไม่เข้าใจว่ามหาวิทยาลัยท้องถิ่น สอนเฉพาะแพทย์
หรือสอนเฉพาะรัฐศาสตร์ อย่างเดียว หรือเปล่า มหาวิทยาลัยสงฆ์พระพุทธรชินราชเป้าหมายก็คือ
ต้องการผลิตบัณฑิตให้ออกไปลักษณะที่มุ่งเน้นให้เขาไปประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน
สังคมโดยใช้หลักคุณธรรม เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าท้องถิ่นมีความสนใจที่จะจัดตั้งหน่วยการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา

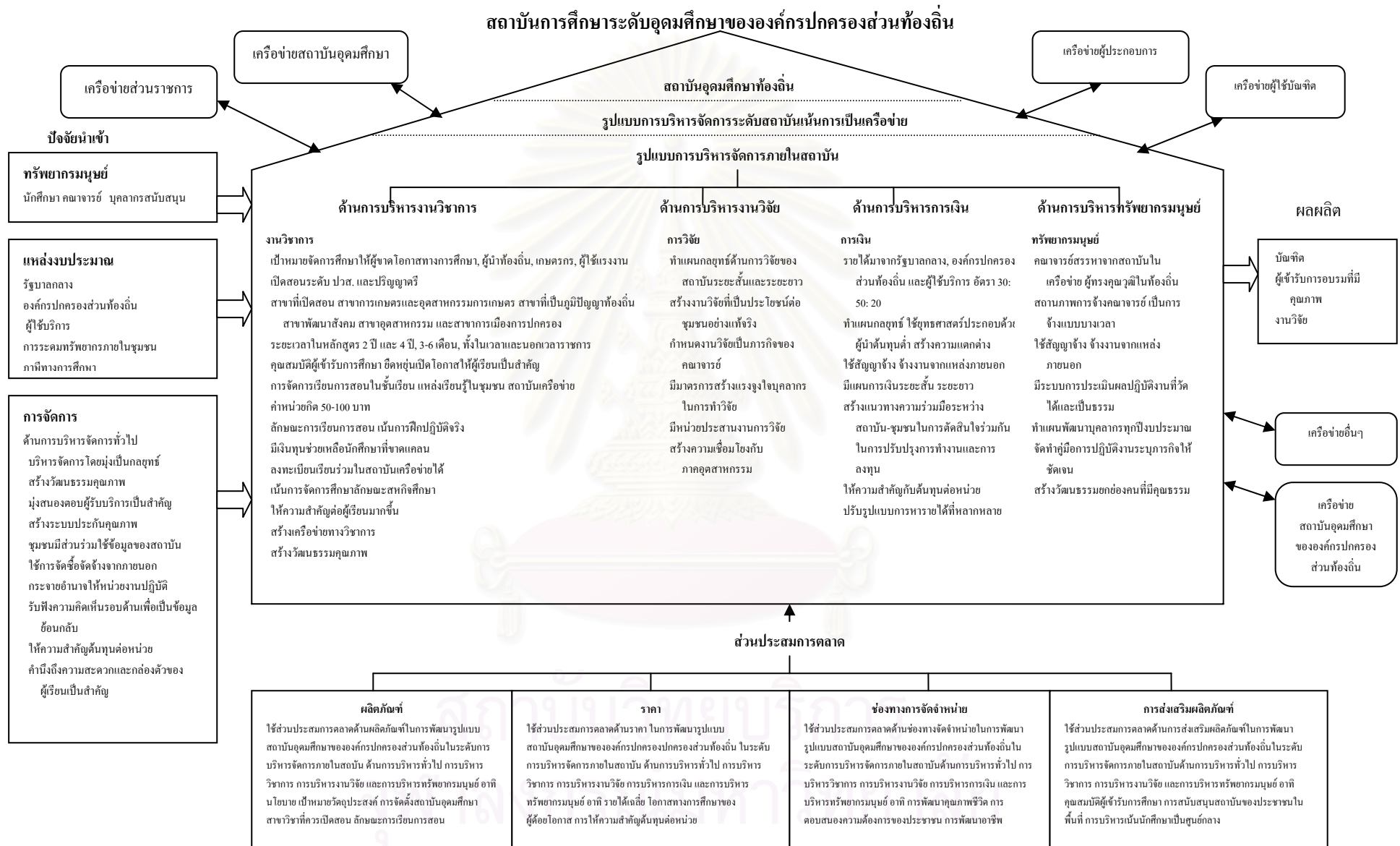
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ร่าง) รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้พัฒนา (ร่าง) รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สรุปเป็นแผนภูมิ (ร่าง) รูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 20 (ร่าง) รูปแบบสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแผนภูมิที่ 20 ซึ่งแสดง (ร่าง) รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถาบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ แหล่งงบประมาณ การจัดการ

ส่วนที่ 2 กระบวนการ ประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงานวิจัย การบริหารการเงิน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ส่วนที่ 3 ผลผลิต ประกอบด้วย บัณฑิตและผู้เข้ารับการอบรมที่มีคุณภาพ

โดยในแต่ละส่วนจะใช้ส่วนประสมทางการตลาดเข้ามาพิจารณาประกอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เข้าศึกษาต่อให้มากที่สุด ภายใต้หลักการ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยนำเข้า

ทรัพยากรมนุษย์ นักศึกษา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรและผู้ใช้แรงงาน

คณาจารย์ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรรหาคณาจารย์ได้จากอาจารย์ประจำที่ทางสถาบันจัดจ้างขึ้น อาจารย์ที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเครือข่าย และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่อยู่ในพื้นที่

บุคลากรสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดหาบุคลากรสนับสนุนโดยจัดจ้างเอาเป็นบุคลากรประจำ หรืออาจจ้างงานเป็นบางเวลา และอาจใช้บุคลากรร่วมในสถาบันเครือข่าย

แหล่งงบประมาณ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลกลาง : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้ใช้บริการ ในอัตรา 30 : 50 : 20 และยังสามารถระดมทรัพยากรภายในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษาและเก็บภาษีการศึกษาตามกรอบแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ภายใต้นโยบายของรัฐบาล

การจัดการด้านการบริหารจัดการทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำแนวคิดทางการบริหารธุรกิจมาใช้ โดยโครงสร้างองค์กรควรเป็นองค์กรที่เล็ก กะทัดรัด เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง ใช้การบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความคล่องตัวและมุ่งเน้นการให้บริการที่ดีแก่นักศึกษา โดยยึดนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง ใช้การจัดซื้อจัดจ้าง ไม่เน้นการสร้างอาคารสถานที่เกินความจำเป็น แต่เน้นการใช้อาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาร่วมเครือข่ายหรือสถาน

ประกอบการของชุมชน หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอกเป็นหลัก

ด้านการบริหารจัดการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. บริหารจัดการโดยมุ่งเป็นกลยุทธ์
2. สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ
3. มุ่งสนองตอบผู้รับบริการเป็นสำคัญ
4. สร้างระบบประกันคุณภาพ
5. ชุมชนมีส่วนร่วมใช้ข้อมูลของสถาบัน
6. ใช้การจัดซื้อจัดจ้างจากภายนอก
7. กระจายอำนาจให้หน่วยงานปฏิบัติ
8. รับฟังความคิดเห็นรอบด้านเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ
9. ให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย
10. คำนึงถึงความสะดวกและกล่องตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ในลักษณะความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ด้านราคาเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สัญญาจ้างโดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กร การวางกลยุทธ์การตลาด ใช้ระบบจ้างงานภายนอก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น กระจายความรับผิดชอบ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การตอบสนองความต้องการประชาชน การพัฒนาอาชีพ ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่ การให้บริการที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง มาประกอบการพิจารณา

กระบวนการ

ด้านการบริหารงานวิชาการ

เน้นกลุ่มเป้าหมายที่สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา, ผู้นำท้องถิ่น, เกษตรกร, กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. โดยจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกเวลาราชการ ไม่เก็บค่าหน่วยกิตหรือเก็บเพียงเล็กน้อย ถือเป็น การให้โอกาสทางการศึกษา หรือเก็บหน่วยกิตละไม่เกิน 50-100 บาท และเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการศึกษาให้น้อยที่สุด เปิดสอนในระดับ ปวส. และปริญญาตรี สาขาที่เปิดสอนคือ สาขาเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร, สาขาที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น, สาขาพัฒนาสังคม, สาขาอุตสาหกรรมชุมชน และสาขาการเมืองการปกครอง กำหนดระยะเวลาเรียนในแต่ละหลักสูตร

คือ 2 ปี และ 4 ปี และควรจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระยะสั้น โดยมีระยะเวลาการเรียนระหว่าง 3-6 เดือน ในวิชาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การเงิน, บัญชีในครัวเรือน, การถนอมอาหาร, การบริหารจัดการอุตสาหกรรมในครัวเรือน, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคุณสมบัติของผู้เรียน สามารถเทียบโอนประสบการณ์เป็นหน่วยกิตได้ และยึดหลักยึดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นเครือข่าย ลักษณะการเรียนการสอนเป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานที่จริง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทั้งหมด เข้าไปช่วยเหลือทางวิชาการและการวิจัยแก่ประชาชนในชุมชนที่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้สามารถต่อยอดเพื่อสร้างผลผลิต ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ เพื่อพัฒนาวิชาการ สามารถลงทะเบียนและเรียนข้ามระหว่างสถาบันเครือข่ายและมีการจัดตารางสอนร่วมกันระหว่างสถาบันเครือข่าย เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องเวลาและการเดินทางแก่ผู้เรียน เป็นการผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนปกติกับการฝึกปฏิบัติงานในชีวิตจริงในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมร่วมกับสถาบันการศึกษาอย่างแท้จริง และจัดโปรแกรมการเรียนการสอนในลักษณะสหกิจศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ ในการทำงานควบคู่กับการเรียนรู้ทางทฤษฎี เพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกทำงานในสิ่งที่ตนรัก และเป็นการตอบสนองความต้องการในการใช้กำลังงานในท้องถิ่นรวมถึงความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพต่างๆ และอุตสาหกรรมท้องถิ่น โดยการจัดตั้งความร่วมมือเครือข่ายทางวิชาการ เพื่อรับรองวิทยฐานะ และมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน รวมไปถึงความร่วมมือในการทบทวนหลักสูตรระหว่างสถาบันที่เป็นเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ รวมถึงการใช้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ประกอบการ หน่วยงาน สมาคมวิชาชีพ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ด้านการบริหารงานวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. เป้าหมายจัดการศึกษาให้ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา, ผู้นำท้องถิ่น, เกษตรกร, ผู้ใช้แรงงาน
2. เปิดสอนระดับ ปวส. และปริญญาตรี
3. สาขาที่เปิดสอน สาขาการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร สาขาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาพัฒนาสังคม สาขาอุตสาหกรรม และสาขาการเมืองการปกครอง
4. ระยะเวลาในหลักสูตร 2 ปี และ 4 ปี
5. คุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา ยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สถาบันเครือข่าย

7. ลักษณะการเรียนการสอน เน้นการฝึกปฏิบัติจริง
8. มีเงินทุนช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดแคลน
9. ลงทะเบียนเรียนร่วมในสถาบันเครือข่ายได้
10. เน้นการจัดการศึกษาลักษณะสหกิจศึกษา
11. ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากขึ้น
12. สร้างเครือข่ายทางวิชาการ
13. สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ

โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลซึ่งวิเคราะห์จากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น และที่ความต้องการให้จัดการเรียนการสอน การเก็บค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกจากค่าหน่วยกิตที่เกี่ยวกับการศึกษา ระดับการศึกษาที่ควรเปิดสอน สาขาที่ควรเปิดสอน หลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอน ระยะเวลาการเรียน ลักษณะการเรียนการสอน เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา อุปสรรคที่ไม่สามารถเรียนได้

ใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสาขาที่ควรเปิดสอน กำหนดระยะเวลาเรียน หลักสูตรระยะสั้นที่ควรเปิดสอน ระยะเวลาหลักสูตรระยะสั้น ลักษณะการเรียนการสอน เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ ให้อิสรภาพทางวิชาการ ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน การเปิดหลักสูตรใหม่ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย ด้านราคาเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออมของท่าน ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ โอกาสทางการศึกษาของผู้ด้อยโอกาส การน่านวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ลวัทธิการทำงานแบบดั้งเดิม ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับระดับการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย และที่ความต้องการให้จัดการเรียนการสอน สถานที่จัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติผู้เข้ารับการศึกษา เงินทุนช่วยเหลือการศึกษา อุปสรรคที่ไม่สามารถเรียนได้ การขยายการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ มาประกอบการพิจารณา

ด้านบริหารงานวิจัย

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งขึ้นใหม่ ในระยะแรกของการก่อตั้งสถาบันจึงเน้นภารกิจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก เนื่องจากสถาบันต้องใช้เวลาในการเพาะบ่มบุคลากร แต่เนื่องจากการวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งซึ่งสถาบันอุดมศึกษาพึงต้องทำ ฉะนั้น ในระยะแรก คงจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้บุคลากร โดยร่วมเป็นพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่ายเพื่อร่วมทำงานวิจัย โดยเน้น การวิจัยที่ลงไปสู่ความต้องการของชุมชนเป็นหลัก และสร้างแรงจูงใจบุคลากรในการทำงานวิจัย โดยให้ผลงานวิจัยเป็นองค์ประกอบในการประเมินผลและกำหนดวงเงินสนับสนุนการทำวิจัยของสถาบัน

รวมถึงงบประมาณในการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรให้มีความรู้ด้านการวิจัยและการบริหารงานวิจัยเป็นหลัก เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ประเด็นต่อมา คือ การสร้างห้องสมุดที่มีการสืบค้นที่ทันสมัยสามารถใช้สืบค้นข้อมูลได้หลากหลาย และปรับหลักสูตรการสอนโดยใช้วิธีการสอนเน้นการวิจัยเป็นฐาน เพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้งานวิจัยเพื่อการพัฒนาสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลร่วมกับสถาบันเครือข่าย เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งจึงจัดตั้งศูนย์วิจัยของสถาบันขึ้น เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานเน้นความร่วมมือในการทำวิจัยในลักษณะสาขาวิชา พร้อมทั้งให้อิสระในการบริหารการเงินสำหรับหน่วยงานด้านการวิจัย เพื่อส่งเสริมแนวคิดสร้างสรรค์ เพื่อผลิตผลงานวิจัยที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นต่อไป

ด้านบริหารงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ทำแผนกลยุทธ์ด้านการวิจัยของสถาบันระยะสั้นและระยะยาว
2. สร้างงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง
3. กำหนดงานวิจัยเป็นภารกิจของคณาจารย์
4. มีมาตรการสร้างแรงจูงใจบุคลากรในการทำวิจัย
5. มีหน่วยประสานงานการวิจัย
6. สร้างความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้ง

สถาบันอุดมศึกษา ความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ การสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่น ด้านราคา เกี่ยวกับการนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนอาจารย์ในสถาบันเครือข่าย ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับสถานที่จัดการเรียนการสอน การสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง การพัฒนาคุณภาพชีวิต การตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เป็นสำคัญ การพัฒนาอาชีพตามความต้องการของชุมชน ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเงินทุนช่วยเหลือการศึกษาประกอบการพิจารณา

ด้านการบริหารการเงิน

งบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้มุ่งเน้น รายได้จากรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก มีการเก็บค่าธรรมเนียมจากนักศึกษาเท่าที่จำเป็น อาจอยู่ในสัดส่วน 30: 50: 20 เนื่องจากเป็นสถาบันที่มุ่งเน้น เพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และไม่มุ่งเน้นในการสร้างกำไร และพยายามหารายได้จากแหล่งต่างๆ เช่น มูลนิธิที่สนับสนุนทางการศึกษา หรือสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ, หน่วยงานราชการ ในการผลิตบุคลากรได้ เพื่อให้สถาบันมีรายได้ พร้อมจัดตั้งทุนช่วยเหลือค่าเล่าเรียนและ

ค่าธรรมเนียมให้นักศึกษา และจัดจ้างบุคลากรเต็มเวลาเท่าที่จำเป็น เน้นการจ้างอาจารย์เป็นเวลา โดยพิจารณาอาจารย์และในสถาบันอุดมศึกษาเครือข่ายและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นหลัก พร้อมปรับปรุงแบบสัญญาจ้างบุคลากร โดยเน้นผลงานเป็นหลัก

ด้านการบริหารการเงิน สถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. รายได้มาจากรัฐบาลกลาง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ใช้บริการ อัตรา

30:50:20

2. ทำแผนกลยุทธ์ ใช้ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยผู้นำต้นทุนต่ำ สร้างความแตกต่าง
3. ใช้สัญญาจ้าง จ้างงานจากแหล่งภายนอก
4. มีแผนการเงินระยะสั้น ระยะยาว
5. สร้างแนวทางการร่วมมือระหว่างสถาบัน-ชุมชนในการตัดสินใจร่วมกัน ในการ

ปรับปรุงการทำงานและการลงทุน

6. ให้ความสำคัญกับต้นทุนต่อหน่วย
7. ปรับรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลาย

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านราคาเกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เงินออมของท่าน ค่าหน่วยกิต ค่าใช้จ่ายอื่นๆ แหล่งที่มาของรายได้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ลดวิธีการทำงานแบบดั้งเดิมเพื่อลดความอึดออดล่าช้า สัญญาจ้างโดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย ปรับปรุงรูปแบบการหารายได้ที่หลากหลาย ใช้ระบบการจ้างงานภายนอก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ทางไกล และข้อมูลทีวิเคราะห์ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของประชาชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้ มาประกอบการพิจารณา

ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

เนื่องจากบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เน้นการใช้บุคลากรร่วมในสถาบันเครือข่ายและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเป็นหลัก มีบุคลากรที่ทำงานเต็มเวลาน้อย และใช้ระบบการจ้างงานภายนอกมาใช้ในการให้บริหาร เพื่อลดต้นทุนในระยะยาวและประสิทธิภาพ เน้นการคัดเลือกสรรหา การประเมินผลการทำงานทุก 1 ปี และให้สามารถใช้บุคลากรร่วมกันในบางตำแหน่ง เช่น ตำแหน่งทางธุรการ ไม่ตั้งเป็นธุรการคณะแต่ให้ทำงานรวม

ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. คณาจารย์สรรหาจากสถาบันในเครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น

2. สถานภาพการจ้างคณาจารย์ เป็นการจ้างแบบบางเวลา
3. ใช้สัญญาจ้าง จ้างงานจากแหล่งภายนอก
4. มีระบบการประเมินผลปฏิบัติงานที่วัดได้และเป็นธรรม
5. แผนพัฒนาบุคลากรทุกปีงบประมาณ
6. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานระบบภารกิจให้ชัดเจน
7. สร้างวัฒนธรรมยกย่องคนที่มีคุณธรรม

โดยผู้วิจัยใช้ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนโยบาย การจัดตั้งเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์การจัดตั้ง ความร่วมมือสมาคมวิชาชีพ เครือข่ายวิชาการ วิธีการเข้าถึงเทคโนโลยีของคณาจารย์บุคลากร มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ การจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีแก่คณาจารย์ ด้านราคาเกี่ยวกับบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา ลดวิธีการทำงานแบบดั้งเดิม สัญญาจ้าง โดยพิจารณาเป็นผลงาน การให้ความสำคัญต้นทุนต่อหน่วย การจัดโครงสร้างองค์กร ใช้ระบบการจ้างงานจากภายนอก ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น มีอิสระกระจายความรับผิดชอบ ด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนสถาบันของประชาชนในพื้นที่ มาประกอบการพิจารณา

ผลผลิต

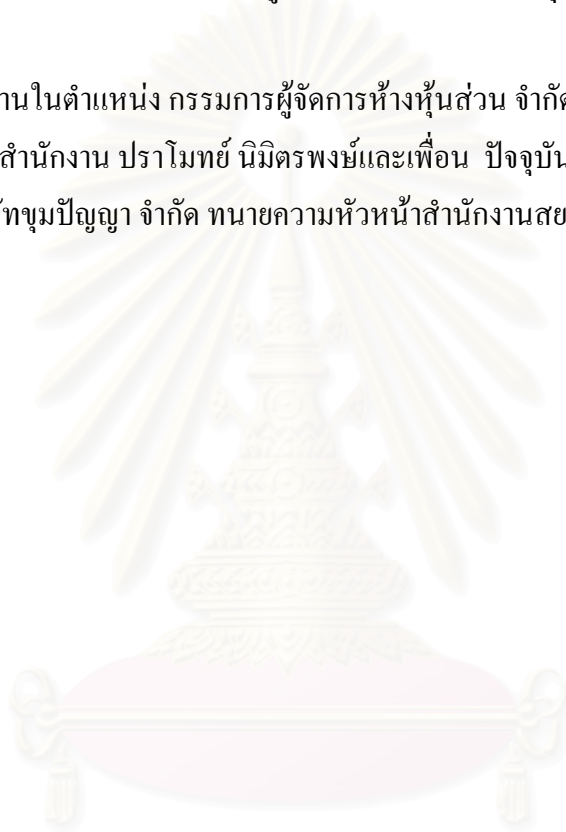
ผู้วิจัยมั่นใจว่า เมื่อนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านกระบวนการต่างๆ จากสถาบันจะได้บัณฑิตและผู้เข้ารับการอบรมที่มีคุณภาพสมตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพิษณุ กันแดง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เริ่มทำงานในตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการห้างหุ้นส่วน จำกัด ทราชสยาม ก่อสร้าง และ ทยายความประจำสำนักงาน ปราโมทย์ นิมิตรพงษ์และเพื่อน ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทขุมปัญญา จำกัด ทยายความหัวหน้าสำนักงานสยามกฎหมาย และการบัญชี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย